

**ΥΠΟΕΡΓΟ: ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ
ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ» (ΚΩΔ. ΟΠΣ 5200050) ΤΗΣ ΔΡΑΣΗΣ 16711 ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ
ΑΝΑΚΑΜΨΗΣ ΚΑΙ ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑΣ**

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ:

**ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ – ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ
ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΚΑΙ ΠΛΗΡΩΜΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ – ΒΑΣΙΚΕΣ ΓΝΩΣΕΙΣ**

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

Κωδικός εκπαιδευτικού υλικού:

Κωδικός Πιστοποίησης προγράμματος: 986

**ΥΠΟΕΡΓΟ: ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ
ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ» (ΚΩΔ. ΟΠΣ 5200050) ΤΗΣ ΔΡΑΣΗΣ 16711 ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ
ΑΝΑΚΑΜΨΗΣ ΚΑΙ ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑΣ**

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ:

**ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ – ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ
ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΚΑΙ ΠΛΗΡΩΜΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ – ΒΑΣΙΚΕΣ ΓΝΩΣΕΙΣ**

ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Μέλη Ομάδας

Συντονίστρια: Γεωργία-Ελένη Ντίνου

**Συγγραφείς: Σταυρούλα Δηλέ
Γεωργία Καστραντά
Μίνα Καλογρίδου
Μαρία Ποδηματά
Δρ. Ηλίας Χατζηλίας**

**Αξιολογήτριες: Βασιλική Κούρου
Δρ. Ελένη Χουλή**

Προοίμιο – Σημείωμα της συντακτικής ομάδας

Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει συνταχθεί σύμφωνα με τις προδιαγραφές του προτύπου εκπόνησης εκπαιδευτικού υλικού επιμορφωτικού προγράμματος του ΕΚΔΔΑ για τις ανάγκες του προγράμματος Πιστοποίησης Επαγγελματιών Δημοσίων Συμβάσεων. Το υλικό αποτυπώνει επιγραμματικά την κείμενη νομοθεσία και καλές πρακτικές και μεθοδολογίες, οι οποίες ίσχυαν κατά την περίοδο σύνταξής του, Δ τρίμηνο του 2024, και χρήζει τακτικής επικαιροποίησης καθώς τόσο η κείμενη νομοθεσία όσο και οι καλές πρακτικές εξελίσσονται συνεχώς. Το παρόν δεν εκφράζει προσωπικές απόψεις ούτε ιδέες των συγγραφέων. Το παρόν αποτελεί ένα εργαλείο εξοικείωσης των εκπαιδευομένων με την κάθε θεματική που πραγματεύεται ώστε αυτοί να είναι ικανοί να αναζητήσουν τις απαραίτητες πληροφορίες, όποτε τις χρειαστούν στο μέλλον και σε καμία περίπτωση δεν υποκαθιστά την κείμενη νομοθεσία ούτε τις εγκυκλίους/τεχνικούς οδηγούς/τεχνικές προδιαγραφές οι οποίοι υπάρχουν ή θα εκδοθούν στο μέλλον.

Πίνακας Περιεχομένων

Προοίμιο – Σημείωμα της συντακτικής ομάδας.....	3
Πίνακας Περιεχομένων	3
Κατάλογος πινάκων.....	16
Κατάλογος εικόνων	16
Κατάλογος κυριότερων συντομογραφιών	17
Κατάλογος διαδικτυακών διευθύνσεων	18
Μετάφραση ξενόγλωσσων όρων.....	19
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.....	20
Συνοπτική παρουσίαση κανόνων εκτέλεσης συμβάσεων έργων, μελετών, τεχνικών και συναφών επιστημονικών υπηρεσιών.....	20
1.1 Εισαγωγή.....	20
1.1.1 Στόχοι θεματικής ενότητας.....	20
1.1.2 Σύντομη περιγραφή της θεματικής ενότητας	20
1.1.3 Προσδοκώμενα αποτελέσματα.....	20
1.2 Θεσμικό πλαίσιο – Ορισμοί.....	20
1.3 Παρουσίαση των συμβάσεων που αφορά ο ν.4412/2016.....	27
1.4 Διάρθρωση σε Βιβλία - Μέρη και Παραρτήματα.....	28
1.5 Παρουσίαση της σχετικής ιστοσελίδας της ΕΑΔΗΣΥ	29
1.6 Διάκριση του αριθμού CPV στις συμβάσεις έργων, μελετών και τεχνικών υπηρεσιών	
34	
1.7 Παρουσίαση των άρθρων του νόμου που αφορούν στην εκτέλεση έργων και μελετών	
35	
1.8 Παραδείγματα	35

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.....	37
Συγκρότηση και τήρηση φακέλου δημόσιας σύμβασης έργων, μελετών και τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών: Υποφάκελος Γ	37
2.1 Εισαγωγή.....	37
2.1.1 Στόχοι θεματικής ενότητας.....	37
2.1.2 Σύντομη περιγραφή της θεματικής ενότητας	37
2.1.3 Προσδοκώμενα αποτελέσματα.....	37
2.2 Παρουσίαση περιεχομένων Υποφακέλου Γ για δημόσιες συμβάσεις έργων	38
2.3 Παρουσίαση περιεχομένων Υποφακέλου Γ για δημόσιες συμβάσεις μελετών και τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών	39
2.4 Τα βήματα για τη δημιουργία του Υποφακέλου Γ	39
2.5 Παραδείγματα Υποφακέλων Γ δημόσιων συμβάσεων έργων, μελετών και τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών	40
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3.....	43
Υπογραφή σύμβασης - Υποχρεώσεις του κυρίου του έργου - Εκτέλεση έργου με Αυτεπιστασία.....	43
3.1 Εισαγωγή.....	43
3.1.1 Στόχοι θεματικής ενότητας.....	43
3.1.2 Σύντομη περιγραφή της θεματικής ενότητας	43
3.1.3 Προσδοκώμενα αποτελέσματα.....	43
3.2 Θεσμικό πλαίσιο – Ορισμοί.....	44
3.3 Υπογραφή σύμβασης.....	44
3.4 Υποχρεώσεις του Κυρίου του Έργου (ΚτΕ)	46
3.5 Πειθαρχικές ευθύνες των οργάνων διοίκησης.....	48
3.6 Εκτέλεση έργου με αυτεπιστασία.....	49
3.7 Παραδείγματα	51
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4.....	52
Παρακολούθηση και Επίβλεψη - Όργανα του Φορέα Κατασκευής - Ιδιωτικός Φορέας Επίβλεψης.....	52
4.1 Εισαγωγή.....	52
4.1.1 Στόχοι θεματικής ενότητας.....	52
4.1.2 Σύντομη περιγραφή της θεματικής ενότητας	52
4.1.3 Προσδοκώμενα αποτελέσματα.....	52
4.2 Διοίκηση του Έργου	53

4.3 Αρμοδιότητες Προϊσταμένης Αρχής	53
4.4 Αρμοδιότητες Διευθύνουσας Υπηρεσίας	54
4.5 Επίβλεψη από τεχνικούς υπαλλήλους της Διευθύνουσας Υπηρεσίας.....	54
4.6 Επίβλεψη από ιδιωτικό φορέα επίβλεψης (ΙΦΕ)	55
4.7 Παρακολούθηση και επίβλεψη έργων κάτω των ορίων	57
4.8 Διαπίστωση πραγματικών περιστατικών.....	58
4.9 Παραδείγματα.....	58
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5.....	59
Σύμπραξη του μελετητή στην κατασκευή - Διάκριση βασικού μελετητή και τεχνικού συμβούλου διαχείρισης	59
5.1 Εισαγωγή.....	59
5.1.1 Στόχοι θεματικής ενότητας.....	59
5.1.2 Σύντομη περιγραφή της θεματικής ενότητας	59
5.1.3 Προσδοκώμενα αποτελέσματα.....	59
5.2 Σύμπραξη στην κατασκευή του μελετητή	60
5.3 Τροποποίηση της εγκεκριμένης μελέτης, κατά τη διάρκεια εκτέλεσης του έργου	62
5.4 Συμμετοχή των βασικών μελετητών.....	64
5.5 Διάκριση βασικού μελετητή και τεχνικού συμβούλου διαχείρισης	66
5.6 Παραδείγματα Τεχνικού Συμβούλου Διαχείρισης Έργου - Βασικού Μελετητή.....	68
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6.....	69
Διεύθυνση έργου από τον ανάδοχο – Γενικές Υποχρεώσεις αναδόχου –Έλεγχος μελέτης. 69	
6.1 Εισαγωγή.....	69
6.1.1 Στόχοι θεματικής ενότητας.....	69
6.1.2 Σύντομη περιγραφή της θεματικής ενότητας	69
6.1.3 Προσδοκώμενα αποτελέσματα.....	69
6.2 Έλεγχος Εφαρμοσιμότητας Μελέτης	70
6.3 Σύνταξη και υποβολή οργανογράμματος	71
6.4 Ελάχιστη στελέχωση αναδόχου.....	72
6.5 Υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων	73
6.6 Ασφάλιση του έργου.....	74
6.7 Υποκατάσταση αναδόχου.....	75
6.8 Υπεργολαβία κατά την εκτέλεση.....	76
6.9 Κατασκευαστική κοινοπραξία.....	80
6.10 Περίπτωση πτώχευσης – θανάτου	81
6.11 Παραδείγματα.....	83

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7.....	85
Χρόνος εκτέλεσης του έργου	85
7.1 Εισαγωγή.....	85
7.1.1 Στόχοι θεματικής ενότητας.....	85
7.1.2 Σύντομη περιγραφή της θεματικής ενότητας	85
7.1.3 Προσδοκώμενα αποτελέσματα.....	85
7.2 Ορισμός συνολικής προθεσμίας και τμηματικών προθεσμιών.....	86
7.3 Ορισμός οριακής προθεσμίας.....	86
7.4 Παράταση προθεσμιών.....	87
7.5 Ποινικές ρήτρες για παράβαση προθεσμιών	87
7.6 Σύνταξη, υποβολή και έγκριση χρονοδιαγράμματος.....	89
7.7 Περιεχόμενο και τήρηση ημερολογίου του έργου.....	90
7.8 Παραδείγματα.....	92
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8.....	95
Οικονομικά στοιχεία του έργου: Προκαταβολές, Λογαριασμοί, Πληρωμές, Αναθεώρηση	95
8.1 Εισαγωγή.....	95
8.1.1 Στόχοι θεματικής ενότητας.....	95
8.1.2 Σύντομη περιγραφή της θεματικής ενότητας	95
8.1.3 Προσδοκώμενα αποτελέσματα.....	95
8.2 Χορήγηση, προκαταβολή και απόσβεση προκαταβολής.....	95
8.3 Σύνταξη και υποβολή λογαριασμού	99
8.4 Έλεγχος, διόρθωση, έγκριση λογαριασμού	101
8.5 Προϋποθέσεις πληρωμής.....	102
8.6 Αρνητικός λογαριασμός	103
8.7 Τελικός λογαριασμός.....	103
8.8 Αναθεωρητική τιμών ημερομισθίων, υλικών, μισθωμάτων, μηχανημάτων και συμβατικών τιμών	104
8.9 Παραδείγματα.....	110
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9.....	117
Έλεγχος ποιότητας εκτέλεσης έργου - Πρόγραμμα Ποιότητας Έργου.....	117
9.1 Εισαγωγή.....	117
9.1.1 Στόχοι θεματικής ενότητας.....	117
9.1.2 Σύντομη περιγραφή της θεματικής ενότητας	117
9.1.3 Προσδοκώμενα αποτελέσματα.....	118

9.2 Θεσμικό πλαίσιο - ορισμοί	119
9.3 Ορισμός προϋπολογισμού έργου για την υποβολή Π.Π.Ε. από τον ανάδοχο	119
9.4 Χρόνος υποβολής Π.Π.Ε. από τον ανάδοχο	120
9.5 Περιεχόμενα Π.Π.Ε	121
9.6 Οδηγίες σύνταξης Π.Π.Ε.	122
9.7 Οδηγίες επίβλεψης εφαρμογής Π.Π.Ε και ΠΠΜ	133
9.8 Ειδικός Σύμβουλος Ποιοτικού Ελέγχου (ΕΣΠΕΛ)	134
9.8.1 Τρόπος διενέργειας ελέγχων από τον Ε.Σ.Π.ΕΛ	134
9.8.2 Υποχρέωση των υπηρεσιών και των αναδόχων	134
9.8.3 Αποτελέσματα ελέγχων Ε.Σ.Π.ΕΛ	135
9.8.4 Κατάταξη των έργων σε κατηγορίες	135
9.8.5 Χρήση των αποτελεσμάτων του ελέγχου - Ενέργειες ΠΑ και ΔΥ για την αποκατάσταση ελαττωμάτων / αστοχιών / πλημμελειών	135
9.9 Παραδείγματα.....	136
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10.....	137
Επιμετρήσεις	137
10.1 Εισαγωγή	137
10.1.1 Στόχοι θεματικής ενότητας.....	137
10.1.2 Σύντομη περιγραφή της θεματικής ενότητας	137
10.1.3 Προσδοκώμενα αποτελέσματα	137
10.2 Θεσμικό πλαίσιο - ορισμοί	139
10.3 Επιμετρήσεις - Τελική επιμέτρηση (Άρθρο 151 του Ν.4412/2016).....	139
10.4 Παραλαβή αφανών εργασιών (Παρ. 7, Άρθρο 151 Ν.4412/2016).....	142
10.5 Παραλαβή φυσικού εδάφους (Παρ. 8, Άρθρο 151 Ν.4412/2016).....	144
10.6 Επιτροπές (Παρ. 3-7, Άρθρο 172 Ν.4412/2016)	144
10.7 Παραδείγματα.....	146
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11	147
Βλάβες στα έργα – Ακαταλληλότητα Υλικών - Ελαττώματα.....	147
11.1 Εισαγωγή	147
11.1.1 Στόχοι θεματικής ενότητας.....	147
11.1.2 Σύντομη περιγραφή της θεματικής ενότητας	147
11.1.3 Προσδοκώμενα αποτελέσματα.....	147
11.2 Θεσμικό πλαίσιο - ορισμοί	148
11.3 Βλάβες στα έργα (Άρθρο 159 του Ν.4412/2016).....	148
11.4 Ακαταλληλότητα Υλικών – Ελαττώματα (Παρ. 3-10, Άρθρο 159 του Ν.4412/2016)	

11.5 Παραδείγματα.....	153
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 12.....	154
Προδιαγραφές, Οδηγίες και Κανονισμοί έργων – Γνωριμία με το Building Information Modeling (Μοντελοποίηση των πληροφοριών των κατασκευών).....	154
12.2 Εισαγωγή (Πηγή: https://eubim.eu/handbook-selection/)	154
12.1.1 Στόχοι θεματικής ενότητας.....	155
12.1.2 Σύντομη περιγραφή της θεματικής ενότητας	155
12.1.3 Προσδοκώμενα αποτελέσματα.....	155
12.2 Θεσμικό πλαίσιο - ορισμοί.....	156
12.3 Προδιαγραφές, Οδηγίες και κανονισμοί (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VII - ΟΡΙΣΜΟΣ ΟΡΙΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΩΝ του Ν.4412/2016,)	156
12.4 Κανονισμός δομικών προϊόντων ΕΕ 305/11 και σήμανση CE.....	163
12.5 Παρουσίαση Συστημάτων αξιολόγησης και επαλήθευσης της σταθερότητας της επίδοσης.....	169
12.6 Διενεργούμενοι έλεγχοι για την τήρηση και εφαρμογή των προδιαγραφών, οδηγιών και κανονισμών (Άρθρο 158 Ν.4412/2016 παρ. 4)	170
12.7 Κυρώσεις	171
12.8 Ενιαίο Σύστημα Τεχνικών Προδιαγραφών και Τιμολόγησης Τεχνικών Έργων και Μελετών (ΕΣΤΕΠΤΙΜ-ΤΕΜ).....	177
12.8.1 Ηλεκτρονικό Σύστημα Προσδιορισμού Κόστους Συντελεστών Παραγωγής Τεχνικών Έργων (ΗΣΠΚΣΠΤΕ)	179
12.8.2 Εταιρία Προδιαγραφών και Τιμολόγησης Τεχνικών Έργων & Μελετών.....	180
12.9 Γενικές αρχές και παρουσίαση BIM.....	181
12.10 Παραδείγματα.....	184
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 13.....	189
Έννοια της υπερημερίας του Κυρίου του Έργου - Υπαιτιότητα Αναδόχου- Ανωτέρα Βία.....	189
13.1 Εισαγωγή.....	189
13.1.1 Στόχοι θεματικής ενότητας.....	189
13.1.2 Σύντομη περιγραφή της θεματικής ενότητας	189
13.1.3 Προσδοκώμενα αποτελέσματα.....	189
13.2 Υπερημερία του κυρίου του έργου – όχληση του αναδόχου.....	190
13.3 Θετικές ζημίες	190
13.4 Υπερημερία λόγω μη εξόφλησης λογαριασμού	192
13.5 Υπαιτιότητα αναδόχου	193

13.6 Περιπτώσεις ανωτέρας βίας.....	193
13.7 Παραδείγματα.....	195
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 14.....	206
Θέματα τροποποιήσεων συμβάσεων έργου - Υποχρεώσεις δημοσιότητας	206
14.1 Εισαγωγή.....	206
14.1.1 Στόχοι θεματικής ενότητας.....	206
14.1.2 Σύντομη περιγραφή της θεματικής ενότητας	206
14.1.3 Προσδοκώμενα αποτελέσματα.....	206
14.2 Προβλεπόμενες περιπτώσεις τροποποίησης σύμβασης έργου: Ουσιώδης -	
Επουσιώδης - Ήσσονος αξίας.....	207
14.3 Ανακεφαλαιωτικοί πίνακες.....	210
14.4 Απρόβλεπτα.....	211
14.5 Επί έλασσον δαπάνες.....	212
14.6 Νέες τιμές - Πρωτόκολλο Κανονισμού Τιμών Μονάδας Νέων Εργασιών	213
14.7 Σύναψη συμπληρωματικής σύμβασης.....	214
14.8 Έλεγχος νομιμότητας συμπληρωματικών συμβάσεων.....	215
14.9 Ενημέρωση ΕΕΕΕ/efoms/ΚΗΜΔΗΣ	216
14.10 Παραδείγματα.....	216
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 15.....	230
Επείγουσες και απρόβλεπτες εργασίες - Εκτέλεση απολογιστικών εργασιών.....	230
15.1 Εισαγωγή.....	230
15.1.1 Στόχοι θεματικής ενότητας.....	230
15.1.2 Σύντομη περιγραφή της θεματικής ενότητας	230
15.1.3 Προσδοκώμενα αποτελέσματα.....	230
15.2 Ορισμός - Προϋποθέσεις εκτέλεσης επειγουσών και απρόβλεπτων εργασιών	230
15.3 Πληρωμή επειγουσών και απρόβλεπτων εργασιών.....	231
15.4 Εκτέλεση έργου κατά το απολογιστικό σύστημα.....	231
15.5 Εκτέλεση απολογιστικών εργασιών στο πλαίσιο εκτέλεσης οποιοδήποτε έργου ..	233
15.6 Παραδείγματα.....	233
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 16.....	242
Ολοκλήρωση και παραλαβή έργου - Έκδοση Βεβαίωσης περάτωσης εργασιών – Χρόνος	
υποχρεωτικής συντήρησης.....	242
16.1 Εισαγωγή.....	242
16.1.1 Στόχοι θεματικής ενότητας.....	242

16.1.2 Σύντομη περιγραφή της θεματικής ενότητας	242
16.1.3 Προσδοκώμενα αποτελέσματα	242
16.2 Υποχρεώσεις επιβλέποντος μηχανικού μετά τη λήξη της προθεσμίας περάτωσης του έργου.....	242
16.3 Ενέργειες της διευθύνουσας υπηρεσίας για την έκδοση βεβαίωσης περάτωσης ...	243
16.4 Ολοκλήρωση και παραλαβή	245
16.5 Ορισμός χρόνου υποχρεωτικής συντήρησης έργου – ειδικές περιπτώσεις	245
16.6 Ορισμός συντήρησης έργου - υποχρεώσεις αναδόχου	246
16.7 Παραδείγματα.....	247
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 17.....	248
Επιτροπή παραλαβής - Διενέργεια παραλαβής – Μητρώο του Έργου - Διοικητική παραλαβή για χρήση.....	248
17.1 Εισαγωγή	248
17.1.1 Στόχοι θεματικής ενότητας.....	248
17.1.2 Σύντομη περιγραφή της θεματικής ενότητας	248
17.1.3 Προσδοκώμενα αποτελέσματα	248
17.2 Συγκρότηση Επιτροπής Παραλαβής.....	249
17.3 Αρμοδιότητες Επιτροπής παραλαβής και σύνταξη πρωτοκόλλου	250
17.4 Έγκριση Πρωτοκόλλου παραλαβής.....	251
17.5 Συντέλεση αυτοδίκαιης παραλαβής.....	251
17.6 Διαπίστωση ελαττωμάτων στο έργο.....	251
17.7 Απαραίτητα στοιχεία για την παραλαβή ενός έργου	252
17.8 Περιεχόμενα του Μητρώου του έργου	252
17.9 Διοικητική παραλαβή για χρήση	256
17.10 Συνέπειες της παραλαβής του έργου	257
17.11 Παραδείγματα.....	258
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 18.....	261
Διάλυση σύμβασης.....	261
18.1 Εισαγωγή	261
18.1.1 Στόχοι θεματικής ενότητας.....	261
18.1.2 Σύντομη περιγραφή της θεματικής ενότητας	261
18.1.3 Προσδοκώμενα αποτελέσματα	261
18.2 Διάλυση σύμβασης με πρωτοβουλία του κυρίου του έργου	261
18.3 Διάλυση σύμβασης με πρωτοβουλία του αναδόχου.....	262
18.4 Περιεχόμενο Ειδικής δήλωσης διακοπής εργασιών	262

18.5 Ενέργειες Διευθύνουσας Υπηρεσίας για αποδοχή ή απόρριψη της ειδικής δήλωσης διακοπής εργασιών	263
18.6 Ματαίωση διάλυσης	264
18.7 Αποζημίωση του αναδόχου λόγω διάλυσης	265
18.8 Ολοκλήρωση έργου μετά τη διάλυση.....	265
18.9 Παραδείγματα.....	266
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 19.....	268
Έκπτωση αναδόχου	268
19.1 Εισαγωγή	268
19.1.1 Στόχοι θεματικής ενότητας.....	268
19.1.2 Σύντομη περιγραφή της θεματικής ενότητας	268
19.1.3 Προσδοκώμενα αποτελέσματα.....	268
19.2 Περιπτώσεις έκπτωσης αναδόχου.....	268
19.3 Περιγραφή διαδικασίας κήρυξης έκπτωσης	270
19.4 Οριστικοποίηση της έκπτωσης.....	271
19.5 Συνέπειες έκπτωσης.....	271
19.6 Εκκαθάριση εργολαβίας	272
19.7 Ολοκλήρωση έργου μετά την έκπτωση.....	273
19.8 Παραδείγματα.....	273
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 20.....	275
Εκτέλεση συμβάσεων εκπόνησης μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών - Διοίκηση της σύμβασης από τον εργοδότη - Επίβλεψη - Παρακολούθηση.....	275
20.1 Εισαγωγή	275
20.1.1 Στόχοι θεματικής ενότητας.....	275
20.1.2 Σύντομη περιγραφή της θεματικής ενότητας	275
20.1.3 Προσδοκώμενα αποτελέσματα.....	275
20.2 Συνοπτική εισαγωγή στις διατάξεις εκτέλεσης συμβάσεων έργων, μελετών, τεχνικών και συναφών επιστημονικών υπηρεσιών	276
20.3 Συγκρότηση και τήρηση φακέλου δημόσιας σύμβασης (Υποφάκελος Γ)	277
20.4 Διοίκηση σύμβασης.....	278
20.5 Επίβλεψη	278
20.6 Παρακολούθηση.....	285
20.7 Πειθαρχικά αδικήματα.....	285
20.8 Παραδείγματα.....	286

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 21	287
Υποχρεώσεις αναδόχου – Πρόγραμμα Ποιότητας Μελέτης - Προθεσμίες - χρονοδιάγραμμα συμβάσεων εκπόνησης μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών	287
21.1 Εισαγωγή	287
21.1.1 Στόχοι θεματικής ενότητας.....	287
21.1.2 Σύντομη περιγραφή της θεματικής ενότητας	287
21.1.3 Προσδοκώμενα αποτελέσματα.....	287
21.2 Υποχρεώσεις αναδόχου (Παρ. 1-3, Άρθρο 188 του Ν.4412/2016).....	288
21.3 Πρόγραμμα Ποιότητας Μελέτης (Π.Π.Μ.) (Παρ. 4-5, Άρθρο 188 του Ν.4412/2016)	289
21.4 Προθεσμίες περαίωσης σύμβασης (παρ. 1 του άρθρου 184του Ν.4412/2016).....	303
21.5 Χρονοδιάγραμμα (παρ. 3,4,7 του άρθρου 184του Ν.4412/2016).....	303
21.6 Πρόσθετη καταβολή (πριμ)(παρ. 8 του άρθρου 184του Ν.4412/2016)	304
21.7 Παρατάση προθεσμιών (παρ. 5 του άρθρου 184του Ν.4412/2016)	305
21.8 Υπέρβαση προθεσμιών - Ποινικές ρήτρες (παρ. 5 του άρθρου 185 του Ν.4412/2016)	305
21.8 Παραδείγματα.....	306
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 22.....	308
Τροποποίηση συμβάσεων εκπόνησης μελέτης και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών	308
22.1 Εισαγωγή	308
22.1.1 Στόχοι θεματικής ενότητας.....	308
22.1.2 Σύντομη περιγραφή της θεματικής ενότητας	308
22.1.3 Προσδοκώμενα αποτελέσματα.....	308
22.2 Τροποποίηση σύμβασης μελέτης κατά τη διάρκειά της (παρ. 1 του άρθρου 186 του Ν.4412/2016).....	309
22.3 Συγκριτικός Πίνακας (παρ. 1 του άρθρου 186του Ν.4412/2016).....	310
22.4 Συμπληρωματική/τροποποιητική σύμβαση (παρ. 1 του άρθρου 186 του Ν.4412/2016).....	315
22.5 Πρωτόκολλο Κανονισμού Τιμών Μονάδας Νέων Εργασιών (Π.Κ.Τ.Μ.Ν.Ε.).....	316
22.6 Παραδείγματα.....	317
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 23	318
Έγκριση – Πληρωμές – Παραλαβή συμβάσεων εκπόνησης μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών	318

23.1 Εισαγωγή	318
23.1.1 Στόχοι θεματικής ενότητας.....	318
23.1.2 Σύντομη περιγραφή της θεματικής ενότητας	318
23.1.3 Προσδοκώμενα αποτελέσματα	318
23.2 Συνοπτικός έλεγχος μελετών – Βεβαίωση (παρ. 1 άρθρου 189 ν.4412/2016.).....	319
23.3 Τεχνική έκθεση ελεγκτή (παρ. 2 άρθρου 189 ν.4412/2016.).....	319
23.4 Έγκριση μελέτης (κατά στάδια-σύνολο) (παρ. 4 άρθρου 189 ν.4412/2016.).....	320
23.5 Παραλαβή αντικειμένου συμβάσεων μελετών (παρ. 5 άρθρου 189 ν.4412/2016.).....	320
23.6 Παραλαβή αντικειμένου συμβάσεων παροχής τεχνικών υπηρεσιών (παρ. 10 άρθρου 189 ν.4412/2016.).....	321
23.7 Κατ'αποκοπή αμοιβή μελέτης..... (παρ. 1 άρθρου 187 ν.4412/2016.)	321
23.8 Καταβολή αμοιβής μελέτης - προκαταβολή..... (παρ. 2 άρθρου 187 ν.4412/2016.)	321
23.9 Ερευνητικές και υποστηρικτικές εργασίες (παρ. 3 άρθρου 187 ν.4412/2016.).....	322
23.10 Αμοιβή συμβάσεων παροχής τεχνικών υπηρεσιών (παρ. 4 άρθρου 187 ν.4412/2016.).....	323
23.11 Σύνταξη και υποβολή λογαριασμών (παρ. 5 άρθρου 187 ν.4412/2016.)	323
23.12 Πίνακας κατανομής αμοιβής (παρ. 9 άρθρου 187 ν.4412/2016.).....	324
23.13 Καθυστέρηση πληρωμής λογαριασμού (παρ. 7 άρθρου 187 ν.4412/2016.).....	324
23.14 Διακοπή εργασιών σύμβασης (παρ. 7 άρθρου 187 ν.4412/2016.).....	325
23.15 Παραδείγματα.....	325
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 24.....	326
Έκπτωση - Διάλυση – Υποκατάσταση συμβάσεων εκπόνησης μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών.....	326
24.1 Εισαγωγή	326
24.1.1 Στόχοι θεματικής ενότητας.....	326
24.1.2 Σύντομη περιγραφή της θεματικής ενότητας	326
24.1.3 Προσδοκώμενα αποτελέσματα	326
24.2 Έκπτωση του αναδόχου σύμβασης μελέτης ή παροχής υπηρεσιών	327
24.3 Διάλυση της σύμβασης.....	329
24.4 Ματαίωση της διάλυσης της σύμβασης	331
24.5 Αποζημίωση αναδόχου σε περίπτωση διάλυσης της σύμβασης.....	332
24.6 Υποκατάσταση του αναδόχου	332
24.7 Παραδείγματα.....	334

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 25	335
Κρίσιμα στοιχεία - υποχρεώσεις για την πληρωμή σύμβασης / λογαριασμών -Έλεγχος νομιμότητας και κανονικότητας δαπάνης	335
25.1 Εισαγωγή	335
25.1.1 Στόχοι θεματικής ενότητας.....	335
25.1.2 Σύντομη περιγραφή της θεματικής ενότητας	335
25.1.3 Προσδοκώμενα αποτελέσματα	335
25.2 Θεσμικό πλαίσιο για το δημόσιο λογιστικό.....	335
25.3 Πληρωμή σύμβασης / λογαριασμών	337
25.4 Έλεγχος νομιμότητας και κανονικότητας δαπάνης / λογαριασμών	338
25.4 Κανόνες διαχρονικού δικαίου.....	339
25.5 Παραδείγματα.....	340
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 26.....	341
Δικαιολογητικά πληρωμής - κρατήσεις - Έγκαιρη πληρωμή λογαριασμών	341
26.1 Εισαγωγή	341
26.1.1 Στόχοι θεματικής ενότητας.....	341
26.1.2 Σύντομη περιγραφή της θεματικής ενότητας	341
26.1.3 Προσδοκώμενα αποτελέσματα	341
26.2 Δικαιολογητικά πληρωμής - κρατήσεις.....	342
26.3 Κανόνες – προθεσμίες πληρωμής.....	347
26.4 Έγκαιρη πληρωμή λογαριασμών	351
26.5 Παραδείγματα.....	351
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 27	353
Υποχρεώσεις ηλεκτρονικής τιμολόγησης	353
27.1 Εισαγωγή	353
27.1.1 Στόχοι θεματικής ενότητας.....	353
27.1.2 Σύντομη περιγραφή της θεματικής ενότητας	353
27.1.3 Προσδοκώμενα αποτελέσματα	353
27.2 Θεσμικό πλαίσιο Ηλεκτρονικής τιμολόγησης.....	353
27.3 Διαδικασίες – Υποχρεώσεις.....	354
27.4 Παραδείγματα.....	358
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 28.....	360
Έννομη προστασία στο στάδιο της εκτέλεσης - Επίλυση Διαφορών (διοικητική, δικαστική, διαιτητική)	360

28.1 Εισαγωγή	360
28.1.1 Στόχοι θεματικής ενότητας.....	360
28.1.2 Σύντομη περιγραφή της θεματικής ενότητας	360
28.1.3 Προσδωκόμενα αποτελέσματα.....	361
28.2 Διοικητική επίλυση διαφορών.....	362
28.2.1 Συμβάσεις έργου.....	362
28.2.2 Συμβάσεις μελετών και τεχνικών και συναφών επιστημονικών υπηρεσιών	367
28.3 Δικαστική επίλυση διαφορών.....	373
28.4 Διαιτητική επίλυση διαφορών	375
28.5 Παραδείγματα.....	377
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ – ΠΗΓΕΣ.....	380
ΒΙΒΛΙΑ	380
ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ	380
ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ	381
ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ ΕΑΔΗΣΥ	381

Κατάλογος πινάκων

α/α	Τίτλος - θέμα
1.1	Παράδειγμα αριθμών CPV έργου - μελέτης
12.1	Ευρωκώδικες
13.1	Ποσά αποζημίωσης θετικών ζημιών, ανά είδος και χρονικό διάστημα
13.2	Ποσό αποζημίωσης θετικών ζημιών, μηχανολογικού εξοπλισμού και λοιπών εγκαταστάσεων
13.3	Υπολογισμός θετικών ζημιών για δαπάνες ασφαλιστηρίων συμβολαίων μηχανημάτων έργου υπολογισμού δαπάνης
13.4	Υπολογισμός θετικών ζημιών για μισθοδοσία προσωπικού
13.5	Υπολογισμός θετικών ζημιών από έξοδα εργοταξίου
13.6	Υπολογισμός θετικών ζημιών για προμήθεια εγγυητικών επιστολών
13.7	Υπολογισμός θετικών ζημιών για ασφάλιση έργου
13.8	Υπολογισμός θετικών ζημιών για δαπάνη απόσβεσης προκαταβολής
13.9	Υπολογισμός Ποσοστού Γενικών εξόδων 2018
13.10	Υπολογισμός Ποσοστού Γενικών εξόδων 2019
13.11	Υπολογισμός Ποσοστού Γενικών εξόδων 2020
13.12	Υπολογισμός Ποσοστού Γενικών εξόδων 2021
13.13	Υπολογισμός Ποσοστού Γενικών εξόδων 2022
13.14	Υπολογισμός θετικών ζημιών για γενικά έξοδα /Διοικητική λειτουργία έδρας
13.15	ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗΣ ΘΕΤΙΚΩΝ ΖΗΜΙΩΝ

Κατάλογος εικόνων

α/α	Τίτλος - θέμα
1.1	Εικόνα οθόνης της ιστοσελίδας της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ

2.1	Βασικό Μενού στο ΕΣΗΔΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΡΓΑ
2.2	Εικόνα οθόνης για τη δημιουργία ΦΔΣ έργου στο ΕΣΗΔΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΡΓΑ
2.3	Εικόνα οθόνης για τη δημιουργία ΦΔΣ μελέτης στο ΕΣΗΔΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΡΓΑ
6.1	Ενδεικτικό Οργανόγραμμα έργου
7.1	Ενδεικτικό Ημερολόγιο έργου
12.1	BIM Τρισδιάστατη (3D) Προσομοίωση Κατασκευής
12.2	Επιλογή στοιχείων της κατασκευής
12.3	Κατασκευαστικές λεπτομέρειες σε μεταλλικές κατασκευές
12.4	Επιμετρήσεις ποσοτήτων & κόστους υλικών
12.5	Διαγράμματα ροπών κατασκευής

Κατάλογος κυριότερων συντομογραφιών

ΑΕΠΟ: Απόφαση Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων

ΑΠΕ: Ανακεφαλαιωτικός Πίνακας Εργασιών

ΓΓΔΕ: Γενική Γραμματεία Δημοσίων Έργων

ΓΓΥ: Γενική Γραμματεία Υποδομών

Γ.Γ.Π.Σ.Δ.Δ.: Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης

Γ.Ε. & Ο.Ε.: Γενικά Έξοδα και Όφελος Εργολάβου

ΓΕΩΤΕΕ: Γεωτεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος

ΕΑΑΔΗΣΥ: Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων (πλέον ΕΑΔΗΣΥ)

ΕΑΔΗΣΥ: Ενιαία Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων

ΕΣΗΔΗΣ: Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων

ΕΣΥ: Ειδική Συγγραφή Υποχρεώσεων

ΕΤΕΠ: Ελληνικές Τεχνικές Προδιαγραφές

ΚΗΜΔΗΣ: Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημόσιων Συμβάσεων

ΚΚΑ: Κεντρικές Κυβερνητικές Αρχές

μη ΚΑΑ: μη Κεντρικές Αναθέτουσες Αρχές

ΚΜΕ: Κανονισμός Μελετών Έργου

ΚΥΑ: Κοινή Υπουργική Απόφαση

ΜΑΑΗΤ: Μητρώο Αναθετουσών Αρχών για το Ηλεκτρονικό Τιμολόγιο

Μ.Ε.Μ.: Μητρώο Εμπειρίας Μελετητών

ΜΗ.Ε.Ε.Δ.Ε.: Μητρώο Εργοληπτικών Επιχειρήσεων Δημόσιων Έργων

ΜΗ.Ε.Σ.Δ.Δ.Ε.: Μητρώο Επιχειρήσεων Συμβούλων Διοίκησης Διαχείρισης Έργων

ΜΗ.Μ.Ε.Δ.Ε.: Μητρώο Μελετητικών Επιχειρήσεων Δημόσιων Έργων

ΜΗ.Τ.Ε.: Μητρώα συντελεστών παραγωγής δημοσίων και ιδιωτικών έργων, μελετών, τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών

ΟΚΩ: Οργανισμοί Κοινής Ωφέλειας

ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ: Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημόσιων Συμβάσεων

ΠΕΤΕΠ: Προσωρινές Ελληνικές Τεχνικές Προδιαγραφές

ΤΕΕ: Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος

ΤΠΕ: Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών

ΤΣΥ: Τεχνική Συγγραφή Υποχρεώσεων

ΦΠΑ: Φόρος Προστιθέμενης Αξίας

Κατάλογος διαδικτυακών διευθύνσεων

<https://publicworks.eprocurement.gov.gr/>

<http://www.eprocurement.gov.gr>

<https://www.eaadhsy.gr/index.php>

<https://www.eaadhsy.gr/index.php/m-foreis/m-protypa>

Μετάφραση ξενόγλωσσων όρων

BIM: Building Information Modelling Μοντελοποίηση Πληροφοριών Κτιρίου

CPV: Common Procurement Vocabulary Κοινό λεξιλόγιο για τις δημόσιες συμβάσεις

e-mail: ηλεκτρονικό ταχυδρομείο ή διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Συνοπτική παρουσίαση κανόνων εκτέλεσης συμβάσεων έργων, μελετών, τεχνικών και συναφών επιστημονικών υπηρεσιών

1.1 Εισαγωγή

1.1.1 Στόχοι θεματικής ενότητας

Ως βασικός στόχος της συγκεκριμένης θεματικής ενότητας τίθεται η επιμόρφωση των συμμετεχόντων σχετικά με τη δομή του ν.4412/2016, το είδος των συμβάσεων που ο νόμος αφορά και τέλος τη διάκριση των κωδικών CVP συμβάσεων έργων, μελετών και τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών.

1.1.2 Σύντομη περιγραφή της θεματικής ενότητας

Στη θεματική αυτή ενότητα παρουσιάζεται το θεσμικό πλαίσιο εφαρμογής του ν.4412/2016, οι βασικοί ορισμοί του, η δομή του, η διάρθρωσή του σε Βιβλία - Μέρη και Παραρτήματα, τα άρθρα που άπτονται της εκτέλεσης έργων – μελετών και τέλος η διάκριση των αριθμώνCPV ανάλογα με την κατηγορία δημόσιας σύμβασης (έργο – μελέτη – τεχνική υπηρεσία).

1.1.3 Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση της διδακτικής ενότητας, οι επιμορφούμενοι/νες θα είναι σε θέση να γνωρίζουν:

- τη δομή του ν.4412/2016,
- το είδος των δημοσίων συμβάσεων που ο νόμος αφορά,
- τους βασικούς ορισμούς του ν. 4412/2016,
- τη διάκριση των CVP για συμβάσεων έργων, μελετών και τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών.

1.2 Θεσμικό πλαίσιο – Ορισμοί

Το θεσμικό πλαίσιο αναφοράς είναι ο ν.4412/2016.

Οι βασικοί ορισμοί που διέπουν τις δημόσιες συμβάσεις σύμφωνα με το άρθρο 2 ν. 4412/2016 παρουσιάζονται ως ακολούθως:

- ως «**αναθέτουσες αρχές**» νοούνται το κράτος, οι αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης, οι οργανισμοί δημοσίου δικαίου ή οι ενώσεις μιας ή περισσότερων από αυτές τις αρχές

ή ενός ή περισσότερων από αυτούς τους οργανισμούς δημοσίου δικαίου και οι αναθέτουσες αρχές κατά την έννοια του άρθρου 223 του ν.4412/2016,

- ως **«αναθέτοντες φορείς»** νοούνται οι αναθέτοντες φορείς κατά την έννοια του άρθρου 224 του ν.4412/2016,
- ως **«κεντρικές κυβερνητικές αρχές (ΚΚΑ)»**, νοούνται οι αναθέτουσες αρχές που περιλαμβάνονται στο Παράρτημα Ι του Προσαρτήματος Α΄ του ν.4412/2016 και, εφόσον έχουν επέλθει διορθώσεις ή τροποποιήσεις, οι φορείς που τις έχουν διαδεχθεί,
- ως **«μη κεντρικές αναθέτουσες αρχές»** νοούνται όλες οι αναθέτουσες αρχές που δεν είναι κεντρικές κυβερνητικές αρχές,
- ως **«οργανισμοί δημοσίου δικαίου»** νοούνται οι οργανισμοί που έχουν όλα τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:
  - α) έχουν συσταθεί για το συγκεκριμένο σκοπό της κάλυψης αναγκών γενικού συμφέροντος, που δεν έχουν βιομηχανικό ή εμπορικό χαρακτήρα,
  - β) έχουν νομική προσωπικότητα και
  - γ) χρηματοδοτούνται, κατά το μεγαλύτερο μέρος, από τις κρατικές αρχές, τις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης ή άλλους οργανισμούς δημοσίου δικαίου ή η διαχείριση των οποίων υπόκειται σε έλεγχο ασκούμενο από τους οργανισμούς αυτούς ή έχουν διοικητικό, διευθυντικό ή εποπτικό συμβούλιο, του οποίου περισσότερο από το ήμισυ των μελών διορίζεται από τις κρατικές αρχές, τις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης ή από άλλους οργανισμούς δημοσίου δικαίου,
- ως **«δημόσιες συμβάσεις»** και ως **«συμβάσεις έργων, μελετών, υπηρεσιών και προμηθειών»** νοούνται οι συμβάσεις εξ επαχθούς αιτίας, οι οποίες συνάπτονται γραπτώς μεταξύ ενός ή περισσότερων οικονομικών φορέων και μιας ή ενός ή περισσότερων αναθετουσών αρχών ή αναθετόντων φορέων, αντίστοιχα, και έχουν ως αντικείμενο την εκτέλεση έργων, την εκπόνηση μελετών, την προμήθεια αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών,
- ως **«δημόσιες συμβάσεις έργων»** και ως **«συμβάσεις έργων»** νοούνται οι συμβάσεις που έχουν ως αντικείμενο:
  - α) την εκτέλεση ή συγχρόνως τη μελέτη και την εκτέλεση εργασιών που αφορούν μία από τις δραστηριότητες που αναφέρονται στο Παράρτημα ΙΙ του Προσαρτήματος Α΄ και στο Παράρτημα Ι του Προσαρτήματος Β΄ του ν.4412/2016,
  - β) την εκτέλεση ή συγχρόνως τη μελέτη και την εκτέλεση έργου,

γ) την υλοποίηση, με οποιαδήποτε μέσα, έργου ανταποκρινόμενου στις απαιτήσεις που ορίζει η αναθέτουσα αρχή ή ο αναθέτων φορέας που ασκεί αποφασιστική επιρροή στο είδος ή τη μελέτη του έργου,

- ως «**έργο**» νοείται το αποτέλεσμα ενός συνόλου δομικών εργασιών ή εργασιών μηχανικού, το οποίο επαρκεί καθαυτό για την επιτέλεση οικονομικής ή τεχνικής λειτουργίας,
- ως «**δημόσιες συμβάσεις μελετών και τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών**» νοούνται όλες οι συμβάσεις με αντικείμενο την εκπόνηση μελετών και την παροχή τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, οι οποίες συνδέονται με την εκτέλεση έργου ή τον χωρικό σχεδιασμό, όταν οι μελέτες δεν εκπονούνται και οι υπηρεσίες δεν παρέχονται από το προσωπικό της αναθέτουσας αρχής,
- ως «**δημόσιες συμβάσεις προμηθειών**» και ως «**συμβάσεις προμηθειών**» νοούνται οι συμβάσεις που έχουν ως αντικείμενο την αγορά, τη χρηματοδοτική μίσθωση, τη μίσθωση ή τη μίσθωση-πώληση, με ή χωρίς δικαίωμα αγοράς, προϊόντων. Μια σύμβαση προμηθειών μπορεί να περιλαμβάνει, παρεμπιπτόντως, εργασίες τοποθέτησης και εγκατάστασης,
- ως «**δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών**» και ως «**συμβάσεις υπηρεσιών**» νοούνται οι συμβάσεις που έχουν ως αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών που δεν εμπίπτουν στο αντικείμενο των «δημοσίων συμβάσεων μελετών και τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών». Στις συμβάσεις υπηρεσιών περιλαμβάνονται και οι συμβάσεις παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών που έχουν ως αντικείμενο τον σχεδιασμό, προγραμματισμό, οργάνωση, διαχείριση, παρακολούθηση, έλεγχο και αξιολόγηση επιχειρησιακών και αναπτυξιακών προγραμμάτων και δράσεων σε όλους τους τομείς της οικονομίας, καθώς και σε οριζόντιου χαρακτήρα παρεμβάσεις, την υποστήριξη της υλοποίησής τους με τη μεταφορά της απαραίτητης τεχνογνωσίας, καθώς και την παροχή εξωγενών υπηρεσιών (outsourcing) υλοποίησης των ανωτέρω προγραμμάτων και δράσεων. Στις συμβουλευτικές υπηρεσίες υπάγονται ιδίως οι οικονομικές μελέτες, κοινωνικές μελέτες και μελέτες οργάνωσης και επιχειρησιακής έρευνας,
- ως «**συμφωνία - πλαίσιο**» νοείται μία συμφωνία που συνάπτεται μεταξύ μιας ή ενός ή περισσότερων αναθετουσών αρχών/αναθετόντων φορέων και ενός ή περισσότερων

οικονομικών φορέων, η οποία αποσκοπεί στον καθορισμό των όρων που διέπουν τις συμβάσεις που πρόκειται να συναφθούν κατά τη διάρκεια συγκεκριμένης περιόδου, ιδίως όσον αφορά τις τιμές και, όπου ενδείκνυται, τις προβλεπόμενες ποσότητες,

- ως «**οικονομικός φορέας**» νοείται κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή δημόσιος φορέας ή ένωση αυτών των προσώπων ή φορέων, συμπεριλαμβανομένων των προσωρινών συμπράξεων επιχειρήσεων, που προσφέρει στην αγορά εκτέλεση εργασιών ή/και έργου, προμήθεια προϊόντων ή παροχή υπηρεσιών,
- ως «**προσφέρων**» νοείται ο οικονομικός φορέας που έχει υποβάλει προσφορά,
- ως «**υποψήφιος**» νοείται ο οικονομικός φορέας που έχει ζητήσει να του αποσταλεί ή έχει λάβει πρόσκληση συμμετοχής σε κλειστή διαδικασία, σε ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση, σε διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση, σε ανταγωνιστικό διάλογο ή σε σύμπραξη καινοτομίας,

Πέρα των παραπάνω ορισμών ιδίως για τις ανάγκες εφαρμογής του Τίτλου 1 του Κεφαλαίου II του Μέρους Β' του Βιβλίου I (**Εκτέλεση συμβάσεων έργου**), εφαρμόζονται οι ακόλουθοι ορισμοί:

- ως «**Κύριος του Έργου**» ή «**Εργοδότης**» νοείται το Δημόσιο ή άλλος φορέας του δημόσιου τομέα, για λογαριασμό του οποίου καταρτίζεται η δημόσια σύμβαση ή σύμβαση ή κατασκευάζεται το έργο,
- ως «**Φορέας κατασκευής του έργου**» νοείται η αρμόδια αναθέτουσα αρχή ή υπηρεσία αυτής που έχει την ευθύνη υλοποίησης του έργου,
- ως «**Προϊσταμένη Αρχή**» νοείται η αρχή ή η υπηρεσία ή το όργανο του φορέα κατασκευής του έργου που εποπτεύει την κατασκευή του ασκώντας για λογαριασμό του αποφασιστικές αρμοδιότητες, ιδίως σε θέματα τροποποίησης όρων της σύμβασης,
- ως «**Διευθύνουσα Υπηρεσία**» νοείται η τεχνική υπηρεσία του φορέα κατασκευής του έργου που είναι αρμόδια για τον έλεγχο και τη διοίκηση της κατασκευής του έργου,
- ως «**επιβλέπων**» νοείται ο τεχνικός υπάλληλος της διευθύνουσας υπηρεσίας ή πιστοποιημένος ιδιωτικός φορέας (φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή ένωση προσώπων), ο οποίος απαιτείται να διαθέτει τις εξειδικευμένες γνώσεις που είναι αναγκαίες για την παρακολούθηση και επίβλεψη του έργου,
- ως «**επιβλέπων ελεγκτής**» ή «**μηχανικός**» ή «**ελεγκτής μηχανικός**» νοείται ο εγγεγραμμένος στο Μητρώο Επιβλεπόντων Ελεγκτών Μηχανικών, στον οποίο δύναται να ανατεθούν ο έλεγχος και η επίβλεψη των εκτελούμενων έργων

προεκτιμώμενης αμοιβής από εξήντα χιλιάδες (60.000) ευρώ έως το αντίστοιχο όριο της παρ. 1 του άρθρου 5 του ν. 4412/2016,

- **«Ψηφιακό αρχείο βαθμολόγησης»** είναι το ηλεκτρονικό αρχείο που τηρεί η Γενική Γραμματεία Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών, στο οποίο εντάσσονται όλες οι τεχνικές εταιρείες που εκτελούν δημόσια έργα,
- **«Ενιαίο Σύστημα Τεχνικών Προδιαγραφών και Τιμολόγησης Τεχνικών Έργων και Μελετών»** είναι το σύνολο εναρμονισμένων αρχών, κανόνων, μεθόδων και εργαλείων για την εξαγωγή του πραγματικού κόστους των έργων,
- ως **«Τεχνικό Συμβούλιο»** νοείται το συλλογικό όργανο που έχει την αρμοδιότητα να γνωμοδοτεί για την έκδοση αποφάσεων, όταν προβλέπεται από την κείμενη νομοθεσία ή ζητείται από την αναθέτουσα ή την προϊσταμένη αρχή.

Πέρα των παραπάνω ορισμών ιδίως για τις ανάγκες εφαρμογής του Τίτλου 2 του Κεφαλαίου II του Μέρους Β' του Βιβλίου I του ν.4412/2016 (**Εκτέλεση συμβάσεων μελετών και τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών**) εφαρμόζονται οι ακόλουθοι ορισμοί:

- ως **«Κύριος του Έργου»** νοείται το Δημόσιο ή άλλος φορέας του δημόσιου τομέα, στον οποίο ανήκει το έργο για το οποίο εκπονούνται μελέτες και παρέχονται τεχνικές υπηρεσίες,
- ως **«Εργοδότης»** νοείται η αναθέτουσα αρχή που καταρτίζει σύμβαση μελέτης ή παροχής τεχνικών υπηρεσιών με τον ανάδοχο είτε για λογαριασμό της είτε για λογαριασμό του κυρίου του έργου,
- ως **«Προϊσταμένη Αρχή»** νοείται η αρχή ή η υπηρεσία ή το όργανο του εργοδότη, που εποπτεύει την εκτέλεση της συναφθείσας σύμβασης, ασκώντας για λογαριασμό του αποφασιστικές αρμοδιότητες, ιδίως σε θέματα τροποποίησης των όρων της σύμβασης,
- ως **«Διευθύνουσα Υπηρεσία»** νοείται η τεχνική υπηρεσία που είναι αρμόδια για την παρακολούθηση, έλεγχο και διοίκηση της συναφθείσας σύμβασης, υπό την εποπτεία της Προϊσταμένης Αρχής,
- ως **«Τεχνικό συμβούλιο»** νοείται το συλλογικό όργανο που έχει την αρμοδιότητα να γνωμοδοτεί στον εργοδότη για την έκδοση αποφάσεων, όταν προβλέπεται από την κείμενη νομοθεσία ή ζητείται από την αναθέτουσα ή την προϊσταμένη αρχή,

- ως «**φυσικό αντικείμενο**» της σύμβασης νοείται οποιαδήποτε μελέτη ή τεχνική υπηρεσία ή άλλη επιστημονική υπηρεσία που σχετίζεται με την εκτέλεση έργου,
- «**μελέτη**» είναι το αποτέλεσμα συστηματικής και αναλυτικής επιστημονικής και τεχνικής εργασίας και έρευνας σε συγκεκριμένο απλό ή σύνθετο γνωστικό αντικείμενο, που αποβλέπει ιδίως στην παραγωγή έργου ή στην επέμβαση σε έργο ή αφορά στον σχεδιασμό και την απεικόνιση έργου ή παραγωγικής διαδικασίας ή σε μεθόδους χωρικού σχεδιασμού και ανάπτυξης,
- «**τεχνικές υπηρεσίες**» και «**λοιπές συναφείς επιστημονικές υπηρεσίες**» είναι οι υπηρεσίες που συνίστανται στην παροχή γνώσεων και ικανοτήτων με τη διάθεση κυρίως συγκεκριμένου επιστημονικού προσωπικού και άλλων μέσων επί ορισμένου χρόνου, που προσδιορίζεται είτε ημερολογιακά είτε σε συνάρτηση με ορισμένο γεγονός της παραγωγικής διαδικασίας. Οι τεχνικές υπηρεσίες μπορούν να έχουν ως αντικείμενο, ιδίως:
  - α) τη σύνταξη των τευχών δημοσίου διαγωνισμού έργου, μελέτης ή τεχνικής ή άλλης συναφούς επιστημονικής υπηρεσίας,
  - β) τον έλεγχο και την επίβλεψη έργου ή μελέτης και
  - γ) την υποστήριξη της αναθέτουσας αρχής στη διεξαγωγή ανάθεσης σύμβασης μελέτης, έργου ή τεχνικής ή άλλης συναφούς επιστημονικής υπηρεσίας, στην επίβλεψη ή έλεγχο μελέτης και στη διοίκηση ή επίβλεψη ή έλεγχο έργου,
- ως «**Προεκτιμώμενη αμοιβή**» νοείται το προεκτιμώμενο από την αναθέτουσα Αρχή χρηματικό ποσό για την ολοκλήρωση των προκηρυσσόμενων μελετών ή τεχνικών υπηρεσιών, που καθορίζεται, σύμφωνα με το άρθρο 53 του ν.4412/2016 και αναφέρεται στα έγγραφα της σύμβασης,
- ως «**Συμβατική αμοιβή**» νοείται το καθοριζόμενο με την προκήρυξη κατ' αποκοπή τίμημα όταν δεν προβλέπεται υποβολή οικονομικής προσφοράς και η οικονομική προσφορά του αναδόχου στις λοιπές περιπτώσεις συμβάσεων μελετών και συμβάσεων παροχής τεχνικών υπηρεσιών,
- ως «**Τελική αμοιβή**» νοείται το συνολικό ποσό που καταβάλλεται στον ανάδοχο ως αμοιβή για το εκτελεσθέν αντικείμενο της σύμβασης,
- ως «**Μονάδες φυσικού αντικειμένου**» νοούνται οι χαρακτηριστικές για κάθε αντικείμενο σύμβασης μοναδιαίες διαστάσεις του, πολλαπλάσια των οποίων το συνθέτουν και ορίζουν το μέγεθος του κατά κύριο λόγο, όπως χιλιόμετρα οδού,

επιμέρους αυτοτελείς δομικές κατασκευές (γέφυρες, σήραγγες, οχετούς, ανισόπεδους κόμβους και διαβάσεις), τετραγωνικά μέτρα κτιρίων ή αποτυπώσεων ή οι μονάδες του χρόνου που απαιτούνται για την εκτέλεση της σύμβασης,

- ως «**Κύρια Μελέτη**» νοείται η μελέτη που έχει ως αντικείμενο τον ίδιο το σχεδιασμό του έργου ή την παροχή της υπηρεσίας αυτοτελώς ή συνδυασμένα με άλλη κύρια μελέτη,
- ως «**Υποστηρικτικές μελέτες και έρευνες**» νοούνται οι επί μέρους μελέτες και έρευνες που είναι απαραίτητες για το σχεδιασμό έργου ή την παροχή υπηρεσίας, δεν έχουν, όμως, ως αντικείμενο τον ίδιο το σχεδιασμό του έργου ή την παροχή της υπηρεσίας,
- ως «**Απλή Μελέτη**» νοείται η μελέτη που περιλαμβάνει μία κύρια αυτοτελή μελέτη και ενδεχομένως τις απαιτούμενες υποστηρικτικές μελέτες,
- ως «**σύνθετη μελέτη**» νοείται η μελέτη που περιλαμβάνει περισσότερες από μία κύριες μελέτες και ενδεχομένως τις απαιτούμενες υποστηρικτικές μελέτες,.
- ως «**κατηγορίες μελετών**» και ως «**υπηρεσίες επίβλεψης μελετών και έργων**» νοούνται οι ακόλουθες κατηγορίες, οι οποίες περιλαμβάνονται στο Παράρτημα Ι του Προσαρτήματος Γ΄ του ν.4412/2016:

- (1) Χωροταξικές και ρυθμιστικές μελέτες,
- (2) Πολεοδομικές και ρυμοτομικές μελέτες,
- (3) οικονομικές μελέτες,
- (4) κοινωνικές μελέτες,
- (5) μελέτες οργάνωσης και επιχειρησιακής έρευνας,
- (6) αρχιτεκτονικές μελέτες κτιριακών έργων,
- (7) ειδικές αρχιτεκτονικές μελέτες (διαμόρφωσης εσωτερικών και εξωτερικών χώρων αποκατάστασης μνημείων, διατήρησης παραδοσιακών κτιρίων, οικισμών και τοπίου),
- (8) στατικές μελέτες (μελέτες φερουσών κατασκευών κτιρίων και μεγάλων ή ειδικών τεχνικών έργων),
- (9) Μηχανολογικές, ηλεκτρολογικές και ηλεκτρονικές μελέτες,
- (10) Μελέτες συγκοινωνιακών έργων (οδών, σιδηροδρομικών γραμμών, μικρών τεχνικών έργων, έργων υποδομής αερολιμένων) και κυκλοφοριακές μελέτες

- (11) μελέτες λιμενικών έργων,
- (12) Μελέτες μεταφορικών μέσων (χερσαίων, πλωτών, εναέριων),
- (13) Μελέτες υδραυλικών έργων (εγγειοβελτιωτικών έργων, φραγμάτων, υδρεύσεων, αποχετεύσεων) και διαχείρισης υδατικών πόρων,
- (14) Ενεργειακές μελέτες (θερμοηλεκτρικές, υδροηλεκτρικές, πυρηνικές ή πινω μορφών ενέργειας),
- (15) Βιομηχανικές μελέτες (προγραμματισμού, σχεδιασμού και λειτουργίας),
- (16) Μελέτες τοπογραφίας (γεωδαιτικές, φωτογραμμετρικές, χαρτογραφικές, κτηματογραφικές και τοπογραφικές),
- (17) Χημικές μελέτες και έρευνες,
- (18) Μελέτες Χημικής Μηχανικής και Χημικών Εγκαταστάσεων,
- (19) Μεταλλευτικές μελέτες και έρευνες,
- (20) Γεωλογικές, υδρογεωλογικές και γεωφυσικές μελέτες και έρευνες,
- (21) Γεωτεχνικές μελέτες και έρευνες,
- (22) Εδαφολογικές μελέτες και έρευνες,
- (23) Γεωργικές μελέτες (γεωργοοικονομικές, γεωργοτεχνικές εγγείων βελτιώσεων, γεωργοκτηνοτροφικού προγραμματισμού, γεωργοκτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων),
- (24) Δασικές μελέτες (διαχείρισης δασών και ορεινών βοσκοτόπων, δασοτεχνικής διευθέτησης ορεινών λεκανών χειμάρρων, αναδασώσεων, δασικών οδών, δασικών μεταφορικών εγκαταστάσεων και κατάρτισης δασικών χαρτών),
- (25) Μελέτες φυτοτεχνικής διαμόρφωσης περιβάλλοντος χώρου και έργων πρασίνου,
- (26) Αλιευτικές μελέτες,
- (27) Περιβαλλοντικές μελέτες και
- (28) Μελέτες συστημάτων πληροφορικής και δικτύων.

1.3 Παρουσίαση των συμβάσεων που αφορά ο ν.4412/2016

Ο ν.4412/16 περιλαμβάνει διατάξεις και κανόνες, οι οποίοι εφαρμόζονται σε όλες τις δημόσιες συμβάσεις, ανεξαρτήτως είδους (συμβάσεις έργων, υπηρεσιών, εκπόνησης μελετών) και εκτιμώμενης αξίας αυτών (άνω ή κάτω των ορίων), εκτός αν άλλως ορίζεται

στις επιμέρους διατάξεις αυτού, όπως οι διατάξεις που αφορούν έργα και μελέτες και παροχή τεχνικών και λοιπών επιστημονικών υπηρεσιών και ειδικά στις συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία κάτω των ορίων (άρθρα 116-128) και στους κανόνες εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων έργων και μελετών (άρθρα 134-199).

Είναι σκόπιμο να διευκρινιστεί ότι στην περίπτωση Συμπράξεων Δημοσίου -Ιδιωτικού Τομέα (Σ.Δ.Ι.Τ.) σύμφωνα με τον ν. 3389/2005 (Α' 232) δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις συγκεκριμένων άρθρων που αφορούν κυρίως τη διαγωνιστική διαδικασία και δίνεται η ευελιξία και η δυνατότητα στις αναθέτουσες αρχές να προσαρμόζουν τα τεύχη δημοπράτησης και τα συμβατικά τεύχη λαμβάνοντας υπόψιν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της υλοποιούμενης σύμβασης. Οι συμβάσεις παραχώρησης επίσης περιγράφονται αναλυτικά στον ν.4413/2016.

1.4 Διάρθρωση σε Βιβλία - Μέρη και Παραρτήματα

Το **ΒΙΒΛΙΟ Ι** ενσωματώνει τις απαιτήσεις της οδηγίας 2014/24/ΕΕ (ανάθεση και εκτέλεση δημοσίων συμβάσεων – κλασσικός τομέας) και περιλαμβάνει τα άρθρα 3 έως 221 Α του νόμου που αφορούν δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών, προμηθειών και παροχή γενικών, τεχνικών και λοιπών επιστημονικών υπηρεσιών που πραγματοποιούνται από αναθέτουσες αρχές.

Το **ΒΙΒΛΙΟ Ι** αποτελείται από τα ακόλουθα τρία μέρη:

ΜΕΡΟΣ Α΄ ΚΑΝΟΝΕΣ ΑΝΑΘΕΣΗΣ (άρθρα 3 – 128)

- **Άρθρα 3 – 24:** Γενικοί κανόνες
- **Άρθρα 25 – 32:** Διαδικασίες
- **Άρθρα 33 – 43:** Εργαλεία ηλεκτρονικών συμβάσεων
- **Άρθρα 44 – 106:** Διεξαγωγή της διαδικασίας
- **Άρθρα 107 – 128:** Ειδικά καθεστάτα συμβάσεων
- **Άρθρα 116 – 128:** Συμβάσεις κάτω των ορίων

ΜΕΡΟΣ Β΄ ΚΑΝΟΝΕΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ (άρθρα 129 – 220)

- **Άρθρα 129 – 133:** Γενικοί Κανόνες
- **Άρθρα 134 – 181:** Συμβάσεις έργων
- **Άρθρα 182 – 199:** Συμβάσεις μελετών και τεχνικών υπηρεσιών
- **Άρθρα 200 – 220:** Συμβάσεις προμηθειών και γενικών υπηρεσιών

ΜΕΡΟΣ Γ΄ ΟΡΓΑΝΑ ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ ΣΥΝΑΨΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ (άρθρα 221& 221Α)

Το **ΒΙΒΛΙΟ ΙΙ** ενσωματώνει τις απαιτήσεις της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ (ανάθεση και εκτέλεση δημοσίων συμβάσεων – εξαιρούμενοι τομείς) και περιλαμβάνει τα άρθρα 222 έως 338 του νόμου που αφορούν σε ανάθεση και εκτέλεση δημοσίων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών πρώην εξαιρουμένων τομέων.

Το **ΒΙΒΛΙΟ ΙΙΙ** αφορά στη Διακυβέρνηση (κοινές διατάξεις για τις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ, Παρακολούθηση, στατιστικά στοιχεία) και περιλαμβάνει τα άρθρα 339 έως 344.

Το **ΒΙΒΛΙΟ ΙV** αφορά στην Έννομη Προστασία κατά τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων και περιλαμβάνει τα άρθρα 345 έως 374.

Το **ΒΙΒΛΙΟ V** αφορά στις τελικές διατάξεις (τροποποιούμενες, μεταβατικές, καταργούμενες, έναρξη ισχύος) και περιλαμβάνει τα άρθρα 375 έως 379.

Τέλος η διάρθρωση του ν.4412/2016 σε **Παραρτήματα** είναι:

- **ΠΡΟΣΑΡΤΗΜΑ Α:** Παραρτήματα I-XIV Βιβλίου I (Οδηγίας 2014/25/ΕΕ), π.χ. Παράρτημα I: Κεντρικές Κυβερνητικές Αρχές, Παράρτημα XII: Αποδεικτικά μέσα για τα κριτήρια επιλογής
- **ΠΡΟΣΑΡΤΗΜΑ Β:** Παραρτήματα I-XX Βιβλίου II (Οδηγίας 2014/25/ΕΕ)
- **ΠΡΟΣΑΡΤΗΜΑ Γ:** Κωδικοί CPV εκπόνησης μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών
- **ΠΡΟΣΑΡΤΗΜΑ Δ:** Παραρτήματα I και II (πίνακες αντιστοιχίας άρθρων Οδηγίας 2014/24/ΕΕ με άρθρα Βιβλίου I και III και άρθρων Οδηγίας 2014/25/ΕΕ με άρθρα Βιβλίου II και III)

1.5 Παρουσίαση της σχετικής ιστοσελίδας της ΕΑΔΗΣΥ

Η Ενιαία Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΑΔΗΣΥ) που αποτελεί την Αρχή που προέκυψε από τη συγχώνευση της Ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΑΑΔΗΣΥ) και της Αρχής Εξέταση Προδικαστικών Προσφυγών (ΑΕΠΠ) διατηρεί επί του παρόντος και τις δύο ιστοσελίδες των συγχωνευμένων Αρχών. Εδικότερα,

Ο διαδικτυακός τόπος <https://www.eaadhsy.gr/index.php> αποτελεί την ιστοσελίδα της

Ενιαίας Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ) στη βάση των αρμοδιοτήτων της πρώην ΕΑΑΔΗΣΥ.

Ο διαδικτυακός τόπος <https://www.aepp-procurement.gr/> αποτελεί την ιστοσελίδα της πρώην ΑΕΠΠ όπου αναρτώνται ανωνυμοποιημένες οι αποφάσεις της πρώην ΑΕΠΠ και πλέον ΕΑΔΗΣΥ επί προδικαστικών προσφυγών:

Ειδικότερα, η Αρχή έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες σύμφωνα με το άρθρο 347 ν. 4412/2026:

- Εποπτεύει και συντονίζει τη δράση των φορέων της κεντρικής διοίκησης του ν. 4270/2014 (Α' 143) στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων και μπορεί να συμμετέχει σε συλλογικά κυβερνητικά όργανα με αρμοδιότητα επί των δημοσίων συμβάσεων.
- Προάγει την εθνική στρατηγική στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων και μεριμνά για την τήρηση των κανόνων και αρχών της ευρωπαϊκής και εθνικής νομοθεσίας περί δημοσίων συμβάσεων. Ειδικότερα, εισηγείται ρυθμίσεις προς τα αρμόδια εθνικά όργανα για την προσήκουσα εναρμόνιση της εθνικής έννομης τάξης προς το ευρωπαϊκό δίκαιο, την απλούστευση, συμπλήρωση, αναμόρφωση, κωδικοποίηση και ενοποίηση των σχετικών νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων του εθνικού δικαίου, καθώς και τον εξορθολογισμό των διοικητικών πρακτικών με σκοπό την ομοιόμορφη, ταχεία και προς όφελος του δημοσίου συμφέροντος εφαρμογή αυτών και τη διασφάλιση της τήρησης προσηκουσών διαδικασιών ανάθεσης και εκτέλεσης των δημοσίων συμβάσεων.
- Διατυπώνει γνώμη για τη νομιμότητα διάταξης σχεδίου νόμου ή κανονιστικής πράξης που της υποβάλλεται και αφορά στις δημόσιες συμβάσεις και συμμετέχει στις οικείες νομοπαρασκευαστικές επιτροπές.
- Διατυπώνει απλή γνώμη επί των διατάξεων σχεδίων νόμων που αφορούν στις δημόσιες συμβάσεις πριν από την κατάθεση τους στη Βουλή και επί σχεδίων προεδρικών διαταγμάτων που περιλαμβάνουν ρυθμίσεις για δημόσιες συμβάσεις.
- Οι λοιπές κανονιστικές πράξεις που εκδίδονται κατ' εξουσιοδότηση νόμου, εξαιρουμένων των προκηρύξεων, καθώς και οι κανονισμοί άλλων δημοσίων οργάνων και αναθετουσών αρχών, συμπεριλαμβανομένων των κανονισμών εσωτερικής λειτουργίας των κατά περίπτωση αρμόδιων ελεγκτικών διοικητικών οργάνων στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, κατά το μέρος που οι εν λόγω πράξεις και κανονισμοί ρυθμίζουν θέματα δημοσίων συμβάσεων, εκδίδονται μετά από σύμφωνη

γνώμη της Αρχής.

- Οι αποφάσεις των αναθετουσών αρχών, που αφορούν στην προσφυγή στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης για την ανάθεση των δημόσιων συμβάσεων, σύμφωνα με την περ. β' της παρ. 2 του άρθρου 26 και τα άρθρα 32 και 269 του ν. 4412/2016, εξαιρουμένων των περιπτώσεων ανωτέρας βίας, εκδίδονται μετά από σύμφωνη γνώμη της Αρχής, εφόσον οι συμβάσεις αυτές εμπίπτουν, λόγω της εκτιμώμενης αξίας τους, στο πεδίο εφαρμογής των Οδηγιών 2014/24/EK και 2014/25/EK, οι οποίες ενσωματώθηκαν στην ελληνική έννομη τάξη με τον εν λόγω νόμο.
- Η Αρχή εκδίδει και αναρτά στην ιστοσελίδα της κανονισμούς για ειδικότερα τεχνικά ή λεπτομερειακά θέματα σχετικά με ζητήματα δημοσίων συμβάσεων που αφορούν ιδίως στην ερμηνεία της σχετικής εθνικής και ενωσιακής νομοθεσίας, λαμβανομένης υπόψη της εθνικής νομολογίας και της νομολογίας των δικαστηρίων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, παρέχει κατευθυντήριες οδηγίες προς τους αρμόδιους δημόσιους φορείς και τις αναθέτουσες αρχές με το ανωτέρω περιεχόμενο και εισηγείται στους αρμόδιους Υπουργούς την έκδοση σχετικών εγκυκλίων.
- Εκδίδει πρότυπα τεύχη δημοπράτησης και σχέδια συμβάσεων μετά από διαβούλευση με τους κατά περίπτωση αρμόδιους δημόσιους φορείς. Η Αρχή διαμορφώνει κανόνες για την τυποποίηση των τεχνικών προδιαγραφών σε συνεργασία με τους αρμόδιους φορείς και ελέγχει την εναρμόνιση αυτών με τις γενικές αρχές του εθνικού και ενωσιακού δικαίου.
- Παρακολουθεί και αξιολογεί την αποδοτικότητα και αποτελεσματικότητα των δράσεων των δημοσίων φορέων στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, συμπεριλαμβανομένων των συναρμόδιων Υπουργείων, των αρμόδιων διοικητικών οργάνων άσκησης ελέγχου και εποπτείας, καθώς και των αναθετουσών αρχών, στο πλαίσιο του ισχύοντος εθνικού και ενωσιακού νομοθετικού και κανονιστικού πλαισίου περί ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων.
- Ασκεί δειγματοληπτικούς ελέγχους, αναζητώντας με δική της πρωτοβουλία ή/και κατόπιν καταγγελίας πληροφορίες και στοιχεία σχετικά με τις εν εξελίξει διαδικασίες προκήρυξης, ανάθεσης και εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων από τις αναθέτουσες αρχές και τους εμπλεκόμενους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς και καλεί σε ακρόαση τους εκπροσώπους τους για την παροχή πληροφοριών και στοιχείων
- Εποπτεύει και αξιολογεί τα κατά περίπτωση αρμόδια ελεγκτικά διοικητικά όργανα

στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων ως προς την άσκηση των καθηκόντων τους σύμφωνα με το ισχύον εθνικό και ενωσιακό νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο και τις κατευθυντήριες οδηγίες της Αρχής.

- Μπορεί να υποβάλει παρατηρήσεις για θέματα δημοσίων συμβάσεων, ιδίως σε περιπτώσεις που εγείρονται ευρύτερης σημασίας νομικά ζητήματα ή περιπτώσεις που αφορούν τη συνεπή και ενιαία εφαρμογή της σχετικής νομοθεσίας περί δημοσίων συμβάσεων, με δική της πρωτοβουλία ή ύστερα από αίτημα των αρμόδιων δικαστηρίων σε δίκες που διεξάγονται ενώπιόν τους.
- Επικουρεί το Ελεγκτικό Συνέδριο κατά την άσκηση της δικαιοδοσίας του επί διαφορών προσυμβατικού ελέγχου, σύμφωνα με όσα προβλέπονται στην παρ. 2 του άρθρου 333 του ν. 4700/2020 (Α' 127)
- Τηρεί Εθνική Βάση Δεδομένων Δημοσίων Συμβάσεων
- Συμμετέχει στα αρμόδια ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα, ως πρωτεύουσα εθνική αρχή επικοινωνίας σχετικά με την ανταλλαγή απόψεων, πληροφοριών και στοιχείων που αφορούν την εθνική στρατηγική, το νομικό πλαίσιο και τις διαδικασίες προκήρυξης, ανάθεσης και εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων. Επίσης, συμμετέχει στην εκπροσώπηση της Χώρας σε διεθνείς οργανισμούς και σε συναντήσεις στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων. Στο πλαίσιο των παραπάνω αρμοδιοτήτων της αποτελεί το κεντρικό σημείο επικοινωνίας και συντονισμού των ελληνικών αρχών με τα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σχετικά με φερόμενες παραβάσεις της ευρωπαϊκής νομοθεσίας επί των δημοσίων συμβάσεων, με την επιφύλαξη της αρμοδιότητας της Ειδικής Νομικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Εξωτερικών περί παραβιάσεων της ευρωπαϊκής νομοθεσίας και δικαστικής εκπροσώπησης της χώρας στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Εξετάζει τις προδικαστικές προσφυγές που ασκούνται κατά το στάδιο που προηγείται της σύναψης των συμβάσεων δημοσίων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών, σύμφωνα με όσα προβλέπονται στο Τμήμα II του Τίτλου 2 του ν. 4412/2016.

Μέσω των διαδικτυακών τόπων της Ενιαίας Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ), οι πολίτες μπορούν να περιηγηθούν στις ακόλουθες επιλογές:

Στο **Μενού "ΑΝΑΘΕΤΟΥΣΕΣ ΑΡΧΕΣ"** :

- ΟΔΗΓΙΕΣ ΕΑΔΗΣΥ / ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ
- ΟΔΗΓΟΙ - ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ (Ε.Ε.)

- ΠΡΟΤΥΠΑ ΤΕΥΧΗ & ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΑ
- ΣΥΧΝΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ-ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ Ν.4412/2016
- ΑΠΟΔΟΣΗ ΤΗΣ ΚΡΑΤΗΣΗΣ ΥΠΕΡ ΕΛΛΑΔΗΣΥ
- ΕΝΤΥΠΑ ΑΡΘ.24 & 48 ΤΟΥ Ν.4412/2016
- Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.
- Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ.
- ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ ΥΠΟΥΡΓΕΙΩΝ
- COVID-19

Στο **Μενού "ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΙΣ"** :

- ΟΛΕΣ ΟΙ ΓΝΩΜΕΣ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ
  - ✓ ΣΧΕΔΙΑ ΝΟΜΩΝ
  - ✓ Π.Ν.Π.
  - ✓ ΣΧΕΔΙΑ ΠΔ
  - ✓ ΣΧΕΔΙΑ ΚΥΑ / ΥΑ κλπ
  - ✓ ΣΧΕΔΙΑ ΕΠΙ ΕΓΚΥΚΛΙΩΝ
- ΑΙΤΗΜΑ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗΣ

Στο **Μενού "ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ"** :

- ΕΘΝΙΚΟ / ΕΝΩΣΙΑΚΟ ΔΙΚΑΙΟ
- ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟ 4412/2016
- ΟΛΟ ΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ 4412/2016

Τέλος είναι σκόπιμο να αναφερθεί ότι στην εν λόγω διαδικτυακή ιστοσελίδα υπάρχουν διαθέσιμες όλες οι Γνωμοδοτήσεις που έχουν εκδοθεί από την Αρχή καθώς και διαθέσιμη Νομολογία των Ευρωπαϊκών Δικαστηρίων.

Εικόνα 1.1 Εικόνα οθόνης της ιστοσελίδας της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ

<https://www.eaadhsy.gr/>

1.6 Διάκριση του αριθμού CPV στις συμβάσεις έργων, μελετών και τεχνικών υπηρεσιών

Όλες οι αναφορές σε ονοματολογίες στο πλαίσιο δημόσιων συμβάσεων έργων και μελετών γίνονται με τη χρήση του «Κοινού λεξιλογίου για τις δημόσιες συμβάσεις (CPV)». Το CPV δημιουργεί μια μεθοδολογία ενιαίας ταξινόμησης δημοσίων διαγωνισμών, η οποία βοηθά στην τυποποίηση των αναφορών που χρησιμοποιούνται από τις αναθέτουσες αρχές για την περιγραφή των δημοσίων συμβάσεων.

Το CPV περιλαμβάνει ένα κύριο λεξιλόγιο για τον ορισμό του αντικείμενου της σύμβασης και ένα συμπληρωματικό λεξιλόγιο για την προσθήκη περαιτέρω ποιοτικών πληροφοριών. Το κύριο λεξιλόγιο βασίζεται σε μια δενδροειδή διάρθρωση κωδικών που περιλαμβάνουν έως εννέα ψηφία (δψήφιος κωδικός αριθμός συν ψηφίο ελέγχου) στα οποία αντιστοιχεί ένας τίτλος ο οποίος περιγράφει τις προμήθειες, τα έργα ή τις υπηρεσίες που αποτελούν το αντικείμενο της σύμβασης. Η χρήση του CPV είναι υποχρεωτική στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στην Ελλάδα.

Ο αριθμός CPV διαφέρει ανάλογα με το είδος της εκτελούμενης δημόσιας σύμβασης, δηλαδή οι κωδικοί CPV των έργων είναι διαφορετικοί από τους κωδικούς CPV των μελετών.

Οι κωδικοί των CPV για τα έργα περιγράφονται στο Παράρτημα II του Προσαρτήματος Α' (45xxxxxxxx) και στο Παράρτημα I του Προσαρτήματος Β' του ν.4412/2016, ενώ τα CPV για τις μελέτες και τις τεχνικές υπηρεσίες περιλαμβάνονται στο Παράρτημα I του Προσαρτήματος Γ' του ν.4412/2016.

Ενδεικτικά στον ακόλουθο πίνακα παρουσιάζονται δυο κωδικοί CPV ανά έργο και μελέτη αντίστοιχα.

		Περιγραφή	Κωδικός CPV
1	Κατεδάφιση κτιρίων εκτέλεση χωματουργικών εργασιών	έργο	45110000
2	Μελέτες υδραυλικών έργων και διαχείρισης υδατικών πόρων	μελέτη	71322200-3

Πίνακας 1.1 Παράδειγμα αριθμών CPV έργου - μελέτης

1.7 Παρουσίαση των άρθρων του νόμου που αφορούν στην εκτέλεση έργων και μελετών

Στο ΜΕΡΟΣ Β΄ του Βιβλίου Ι του ν.4412/2016 παρουσιάζονται οι κανόνες εκτέλεσης που διέπουν μια δημόσια σύμβαση έργου & μελέτης - τεχνικής υπηρεσίας.

Τα άρθρα που αφορούν στην εκτέλεση μιας δημόσιας σύμβασης έργου είναι:

- **Άρθρα 129 – 133:** Γενικοί Κανόνες
- **Άρθρα 134 – 181:** Συμβάσεις έργων

Τα άρθρα που αφορούν στην εκτέλεση μιας δημόσιας σύμβασης μελέτης – τεχνικής υπηρεσίας είναι:

- **Άρθρα 182 – 199:** Συμβάσεις μελετών και τεχνικών υπηρεσιών

1.8 Παραδείγματα

- Αναθέτουσα αρχή προκήρυξε ηλεκτρονικό ανοιχτό δημόσιο διαγωνισμό με Αριθμό ΕΣΗΔΗΣ Δ.Ε. 210327 για την ανάδειξη αναδόχου κατασκευής του έργου «ΑΝΕΓΕΡΣΗ ΝΕΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΥΓΕΙΑΣ ΣΙΑΤΙΣΤΑΣ – Β΄ ΦΑΣΗ» προϋπολογισμού 3.950.000,00€ με ΦΠΑ, με κριτήριο ανάθεσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά με βάση την τιμή. Στη διακήρυξη του

συγκεκριμένου διαγωνισμού χαρακτηρίζει το αντικείμενο της σύμβασης ως έργο όπως προκύπτει και από το σχετικό **CPV 45215000-7**.

- Αναθέτουσα αρχή προκήρυξε ηλεκτρονικό ανοιχτό δημόσιο διαγωνισμό με Αριθμό ΕΣΗΔΗΣ Δ.Ε. 205732 για την ανάθεση της σύμβασης εκπόνησης μελέτης με τίτλο: «ΜΕΛΕΤΗ ΛΙΜΝΟΔΕΞΑΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΑΡΔΕΥΤΙΚΩΝ ΔΙΚΤΥΩΝ ΓΕΡΑΚΑΡΙΟΥ Π.Ε. ΡΕΘΥΜΝΟΥ ΚΡΗΤΗΣ» εκτιμώμενης αξίας 2.540.792,12 € Ευρώ (πλέον Φ.Π.Α. 24%), με κριτήριο ανάθεσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει βέλτιστης σχέσης ποιότητας - τιμής. Στα τεύχη του συγκεκριμένου διαγωνισμού χαρακτηρίζεται το αντικείμενο της σύμβασης ως μελέτη, όπως προκύπτει και από το σχετικό **CPV 71322000** (Υπηρεσίες εκπόνησης τεχνικών μελετών για την κατασκευή έργων πολιτικού μηχανικού).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Συγκρότηση και τήρηση φακέλου δημόσιας σύμβασης έργων, μελετών και τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών: Υποφάκελος Γ

2.1 Εισαγωγή

2.1.1 Στόχοι θεματικής ενότητας

Η συγκεκριμένη θεματική ενότητα στοχεύει στην επιμόρφωση των συμμετεχόντων σχετικά με την αναγκαιότητα καταγραφής της προόδου διεξαγωγής της διαδικασίας εκτέλεσης μιας δημόσιας σύμβασης, καθώς και στην απαίτηση που από τον νόμο πηγάζει σχετικά με την δημιουργία, συμπλήρωση και επικαιροποίηση του Υποφάκελου Γ του σταδίου εκτέλεσης μιας δημόσιας σύμβασης.

2.1.2 Σύντομη περιγραφή της θεματικής ενότητας

Στην εν λόγω θεματική παρουσιάζεται η αναγκαιότητα που υφίσταται για την καταγραφή της διαδικασίας προόδου μιας δημόσιας σύμβασης και αναλύεται πως δημιουργείται, συμπληρώνεται και επικαιροποιείται ο υποφάκελος Γ του σταδίου εκτέλεσης της σύμβασης τόσο για συμβάσεις έργων, μελετών και τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών.

2.1.3 Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση της διδακτικής ενότητας, οι επιμορφούμενοι/νες θα είναι σε θέση να γνωρίζουν:

- αντιλαμβάνονται την αναγκαιότητα καταγραφής της προόδου της διεξαγωγής της διαδικασίας ανάθεσης δημόσιας σύμβασης
- δημιουργούν, συμπληρώνουν και επικαιροποιούν τον υποφάκελο Γ, του σταδίου εκτέλεσης της σύμβασης, για συμβάσεις έργων, μελετών και τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών

2.2 Παρουσίαση περιεχομένων Υποφακέλου Γ για δημόσιες συμβάσεις έργων

Σύμφωνα με την παρ.7Γ του άρθρου 45 του ν.4412/2016 ο υποφάκελος Γ του σταδίου εκτέλεσης της σύμβασης έργου, περιλαμβάνει κατ'ελάχιστον:

- τις αποφάσεις ορισμού επιβλεπόντων και συγκρότησης επιτροπών,
- τις αποφάσεις έγκρισης χρονοδιαγράμματος κατασκευής, οργανογράμματος εργοταξίου και προγράμματος ποιότητας έργου,
- πληροφοριακά στοιχεία για τη στελέχωση του εργοταξίου και τους απασχολούμενους στην κατασκευή του έργου, καθώς και για τον διαθέσιμο εξοπλισμό του έργου,
- τις αποφάσεις έγκρισης παραλαβής φυσικού εδάφους, πρωτοκόλλων παραλαβής αφανών εργασιών και επιμετρήσεων,
- τις αποφάσεις έγκρισης των μελετών του αναδόχου,
- τις αποφάσεις έγκρισης των ανακεφαλαιωτικών πινάκων εργασιών,
- τις αποφάσεις έγκρισης διάθεσης συμπληρωματικών πιστώσεων,
- τις αποφάσεις έγκρισης παρατάσεων συμβατικών προθεσμιών και χρονοδιαγραμμάτων,
- τις ειδικές προσκλήσεις και διαταγές, τις οχλήσεις, τα αιτήματα αποζημίωσης, τις ενστάσεις, και τις αποφάσεις εκδίκασης αυτών,
- τις γνωμοδοτήσεις του αρμόδιου τεχνικού συμβουλίου,
- τα αποτελέσματα των ελέγχων των αρμόδιων ελεγκτικών φορέων,
- τις αποφάσεις τροποποιήσεων της σύμβασης και τους σχετικούς ελέγχους νομιμότητας,
- τις πιστοποιήσεις και τις εντολές πληρωμών με τα βασικά στοιχεία πληρωμών ή τα άλλα ανταλλάγματα, αν συντρέχει τέτοια περίπτωση,
- τη βεβαίωση περάτωσης εργασιών, την τελική επιμέτρηση και την απόφαση έγκρισής της,
- το πρωτόκολλο παραλαβής και την απόφαση έγκρισής του,
- τα στοιχεία σχετικά με την εξασφάλιση της απαιτούμενης ή/και τελικώς αποκτηθείσας γης,
- τα στοιχεία σχετικά με τις μετατοπίσεις και αποκαταστάσεις των δικτύων οργανισμών κοινής ωφέλειας.

2.3 Παρουσίαση περιεχομένων Υποφακέλου Γ για δημόσιες συμβάσεις μελετών και τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών

Σύμφωνα με την παρ.8Γ του άρθρου 45 του ν.4412/2016 ο υποφάκελος Γ του σταδίου εκτέλεσης της σύμβασης μελέτης –τεχνικής υπηρεσίας,ο οποίος συμπληρώνεται με όλα τα απαιτούμενα έγγραφα και στοιχεία έως την έγκριση του τελευταίου σταδίου της μελέτης και την παραλαβή της σύμβασης ή την παραλαβή του αντικειμένου της σύμβασης παροχής τεχνικών υπηρεσιών, περιλαμβάνει κατ' ελάχιστον:

- τις αποφάσεις ορισμού επιβλεπόντων,
- τις αποφάσεις έγκρισης χρονοδιαγράμματος και προγράμματος ποιότητας μελέτης/έργου,
- τις αποφάσεις έγκρισης των μελετών,
- τις αποφάσεις έγκρισης των συγκριτικών πινάκων,
- τις αποφάσεις έγκρισης διάθεσης συμπληρωματικών πιστώσεων,
- τις αποφάσεις έγκρισης παρατάσεων συμβατικών προθεσμιών και χρονοδιαγραμμάτων,
- τις οχλήσεις, τα αιτήματα αποζημίωσης, τις ενστάσεις, και τις αποφάσεις εκδίκασης αυτών,
- τις γνωμοδοτήσεις του αρμόδιου τεχνικού συμβουλίου,
- τα αποτελέσματα των ελέγχων των αρμόδιων ελεγκτικών φορέων,
- τις αποφάσεις τροποποιήσεων της σύμβασης και τους σχετικούς ελέγχους νομιμότητας,
- τις πιστοποιήσεις και τις εντολές πληρωμών με τα βασικά στοιχεία πληρωμών ή τα άλλα ανταλλάγματα, αν συντρέχει τέτοια περίπτωση,
- τη βεβαίωση περαίωσης εργασιών της σύμβασης,
- την απόφαση παραλαβής της σύμβασης

2.4 Τα βήματα για τη δημιουργία του Υποφακέλου Γ

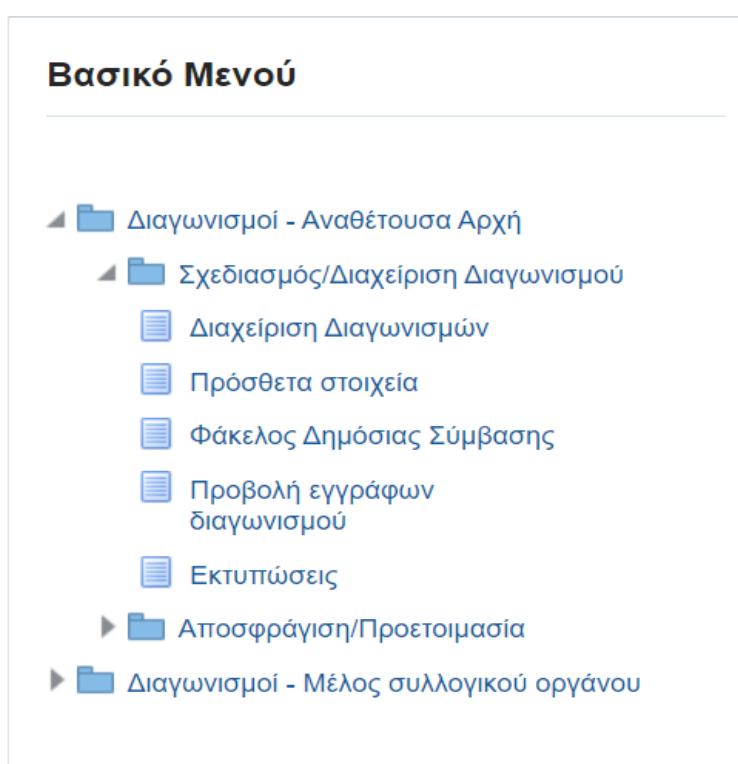
Για τη δημιουργία, συμπλήρωση και επικαιροποίηση του φακέλου δημόσιας σύμβασης απαιτούνται κωδικοί χρήστη «Χειριστής Αναθέτουσας Αρχής» σύμφωνα με το άρθρο 5 «Διαδικασία εγγραφής στο ΕΣΗΔΗΣ-Δημόσια Έργα» της ΚΥΑ 166278/2021 (ΦΕΚ 2813Β'/2021).

Μετά από την υπογραφή του συμφωνητικού για τη σύναψη μιας δημόσιας σύμβασης εκκινούν οι διαδικασίες που αφορούν στην εκτέλεση αυτής, οι οποίες αφορούν στον υποφάκελο Γ, ο οποίος ονομάζεται και υποφάκελος του σταδίου εκτέλεσης της σύμβασης.

Είναι σκόπιμο να αναφερθεί ότι ο υποφάκελος Γ συμπληρώνεται τόσο από την Προϊσταμένη Αρχή όσο και τη Διευθύνουσα Υπηρεσία.

Όλα τα έγγραφα τα οποία αφορούν μια εκτελούμενη δημόσια σύμβαση (έργο, μελέτη, τεχνική υπηρεσία), από την υπογραφή της και μετέπειτα και περιλαμβάνουν κατ'ελάχιστον τα οριζόμενα στις ανωτέρω 2.2 και 2.3 παραγράφους, απαρτίζουν τον υποφάκελο Γ.

Μέσω λοιπόν του ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια έργα υπάρχει η δυνατότητα να δημιουργηθεί και αντίστοιχος Φάκελος Δημόσιας Σύμβασης, μέρος του οποίου είναι και ο υποφάκελος Γ.

Εικόνα 2.1 Βασικό Μενού στο ΕΣΗΔΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΡΓΑ

Στη διαδικτυακή πύλη του ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΡΓΑ υπάρχει αναρτημένο αναλυτικό εγχειρίδιο χρήσης με οδηγίες για τη συμπλήρωση του Φακέλου Δημόσιας Σύμβασης (ως άρθρα 45 και 277 του ν.4412/2016 όπως ισχύει) με αναλυτικά βήματα για τη δημιουργία των απαιτούμενων υποφακέλων Α, Β, Γ προς υποβολή των Αναθετουσών Αρχών - Αναθετόντων Φορέων.

2.5 Παραδείγματα Υποφακέλων Γ δημόσιων συμβάσεων έργων, μελετών και τεχνικών

και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών

Ακολουθεί παράδειγμα προς κατανόηση των περιεχομένων του υποφακέλου Γ δημόσιας συμβάσης έργου - μελέτης.

Παράδειγμα 1: Εκτελείται δημόσιο έργο προϋπολογισμού 10.000.000,00€ με Φ.Π.Α. Μετά την υπογραφή της σύμβασης, η αρμόδια Διευθύνουσα Υπηρεσία εκδίδει απόφαση σχετικά με ομάδα επίβλεψης τεχνικών υπαλλήλων και βοηθών αυτών που θα ασχοληθούν ειδικότερα με την επίβλεψη. Η απόφαση αυτή θα αφορά στο περιεχόμενο του υποφακέλου Γ και θα πρέπει η Διευθύνουσα υπηρεσία να τον καταχωρήσει στον υποφάκελο Γ.

Εν συνεχεία ο ανάδοχος του εν λόγω δημοσίου έργου υποβάλλει χρονοδιάγραμμα κατασκευής. Η διευθύνουσα υπηρεσία οφείλει εντός δεκαπέντε (15) ημερών να εγκρίνει το υποβληθέν χρονοδιάγραμμα ή να τροποποιήσει τις προτάσεις του αναδόχου ιδίως, αναφορικά με την κατασκευαστική αλληλουχία, την κατασκευασσιμότητα της μεθοδολογίας και την επίτευξη των χρονικών οροσήμων της σύμβασης. Η απόφαση έγκρισης του υποβληθέντος χρονοδιαγράμματος από την Διευθύνουσα Υπηρεσία περιλαμβάνεται στο περιεχόμενο του υποφακέλου Γ.

The screenshot shows a web application interface for contract management. At the top, there are buttons for 'Επιστροφή' (Return) and 'Αποθήκευση' (Save). Below this, there is a form with the following fields:

- Αριθμός Αναφοράς Φακέλου Δημόσια Σύμβασης: 5473
- * Τίτλος σύμβασης: ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΟΥ ΚΥΡΙΩΣ ΚΤΙΡΙΟΥ ΤΟΥ ΓΕΝΙ
- Αναθέτουσα αρχή: ΔΗΜΟΣ ΠΥΛΟΥ-ΝΕΣΤΟΡΟΣ
- Ημερομηνία έναρξης διαδικασίας: 4/11/2024
- Είδος Σύμβασης: Έργο
- * Τρέχουσα κατάσταση: Ενεργός
- Ημερομηνία δημοσίευσης φακέλου: 5/11/2024
- Ημερομηνία τελευταίας ενημέρωσης
- Χρήστης τελευταίας ενημέρωσης
- Χειριστής φακέλου

Below the form, there are four tabs: 'Υπο φάκελος πριν την ημερομηνία διεξαγωγής του διαγωνισμού (Α)', 'Υποφάκελος της τεκμηρίωσης ανάθεσης του έργου (Β)', 'Υποφάκελος του σταδίου εκτέλεσης της σύμβασης (Γ)', and 'Σχετικοί διαγωνισμοί'. The third tab is selected.

At the bottom, there is a table with the following columns: 'Τύπος εγγράφου (κατά Ν.4412 αρ. 45)', 'Τίτλος εγγράφου', 'Παρατηρήσεις - Σχόλια', 'Εκδότης', 'Ημερομηνία έκδοσης', and 'Αρ. πρωτοκόλλου'. The first row of the table is highlighted in blue and contains the text 'Αποφάσεις ορισμού επιβλεπόντων'.

Εικόνα 2.2 Εικόνα οθόνης για τη δημιουργία ΦΔΣ έργου στο ΕΣΗΔΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΡΓΑ

Παράδειγμα 2: Εκτελείται δημόσια μελέτη προϋπολογισμού 3.000.000,00€ με Φ.Π.Α. Μετά την υπογραφή της σύμβασης η αρμόδια Διευθύνουσα Υπηρεσία εκδίδει απόφαση σχετικά με τους επιβλέποντες μηχανικούς εκπόνησης της σύμβασης. Η απόφαση αυτή περιλαμβάνεται στο περιεχόμενο του υποφακέλου Γ και θα πρέπει η Διευθύνουσα Υπηρεσία να τον

καταχωρήσει στον υποφάκελο Γ.

Κατά τη διάρκεια εκτέλεσης της μελέτης, ο ανάδοχος αιτείται παράταση της συνολικής προθεσμίας, καθώς σημειώνονται καθυστερήσεις στην εκτέλεση της σύμβασης. Επί της αιτήσεως αυτής θα αποφασίσει η Προϊσταμένη Αρχή, εκδίδοντας σχετική απόφαση. Η απόφαση αυτή αποτελεί περιεχόμενο του υποφακέλου Γ και θα πρέπει η Προϊσταμένη Αρχή να τον καταχωρήσει στον υποφάκελο Γ.

Επιστροφή Αποθήκευση

Αριθμός Αναφοράς Φακέλου Δημόσια Σύμβασης 5473
* Τίτλος σύμβασης ΕΚΠΟΝΗΣΗ ΜΕΛΕΤΗΣ ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΗ
Αναθέτουσα αρχή ΔΗΜΟΣ ΠΥΛΟΥ-ΝΕΣΤΟΡΟΣ
Ημερομηνία έναρξης διαδικασίας 4/11/2024
Είδος Σύμβασης Μελέτη
* Τρέχουσα κατάσταση Ενεργός
Ημερομηνία δημιουργίας φακέλου 5/11/2024
Ημερομηνία τελευταίας ενημέρωσης
Χρήστης τελευταίας ενημέρωσης
Χαρακτήρας φακέλου

Υπο φάκελος πριν την ημερομηνία διεξαγωγής του διαγωνισμού (Α) Υποφάκελος της τεκμηρίωσης ανάθεσης του έργου (Β) **Υποφάκελος του σταδίου εκτέλεσης της σύμβασης (Γ)**

Εισαγωγή
Προβολή Αποσύνδεση

Τύπος εγγράφου (κατά Ν.4412 αρ. 45)	Τίτλος εγγράφου	Παρατηρήσεις - Σχόλια	Εκδότης	Ημερομηνία έκδοσης
Γνωμοδοτήσεις Τεχνικού Συμβού				

Εικόνα 2.3 Εικόνα οθόνης για τη δημιουργία ΦΔΣ μελέτης στο ΕΣΗΔΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΡΓΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Υπογραφή σύμβασης - Υποχρεώσεις του κυρίου του έργου - Εκτέλεση έργου με Αυτεπιστασία

3.1 Εισαγωγή

3.1.1 Στόχοι θεματικής ενότητας

Η συγκεκριμένη θεματική ενότητα στοχεύει στην επιμόρφωση των συμμετεχόντων σχετικά με την διαδικασία που ακολουθείται κατά την υπογραφή μιας δημόσιας σύμβασης, τις επιπτώσεις του αναδόχου αν δεν προσέλθει να υπογράψει το συμφωνητικό, τις υποχρεώσεις του ΚΤΕ, τις πειθαρχικές ευθύνες των οργάνων της διοίκησης και τέλος το νομικό πλαίσιο που διέπει την εκτέλεση έργου με αυτεπιστασία.

3.1.2 Σύντομη περιγραφή της θεματικής ενότητας

Στη συγκεκριμένη θεματική ενότητα αναλύεται το θεσμικό πλαίσιο που άπτεται της υπογραφής μιας δημόσιας σύμβασης, οι επιπτώσεις που υφίσταται ο ανάδοχος στην περίπτωση μη προσέλευσης υπογραφής του σχετικού συμφωνητικού, πως επανυπολογίζονται οι δαπάνες μετά από την δοθείσα έκπτωση, τι συνιστά πειθαρχικό παράπτωμα για τα στελέχη της διοίκησης ενός δημοσίου έργου (για τους επιβλέποντες, τον προϊστάμενο διευθύνουσας, τον προϊστάμενο και τα όργανα της Προϊσταμένης Αρχής) και τέλος τη δυνατότητα που δίνει ο νόμος για την κατασκευή ενός δημοσίου έργου από τον φορέα κατασκευής με αυτεπιστασία και τον τρόπο πληρωμής στην περίπτωση αυτής.

3.1.3 Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση της διδακτικής ενότητας, οι επιμορφούμενοι/νες θα είναι σε θέση να γνωρίζουν:

- γνωρίζουν τις επιπτώσεις στον Ανάδοχο εάν δεν προσέλθει να υπογράψει το συμφωνητικό
- γνωρίζουν και διακρίνουν τα απαραίτητα στοιχεία που πρέπει να δηλώσει ο Ανάδοχος κατά την υπογραφή της σύμβασης
- γνωρίζουν τις προβλεπόμενες δαπάνες που επανυπολογίζονται κατά την υπογραφή της σύμβασης κατασκευής έργου, σε συνδυασμό με την έκπτωση

- αναγνωρίζουν τις πειθαρχικές παραβάσεις για τους επιβλέποντες το έργο, για τον προϊστάμενο της διευθύνουσας υπηρεσίας, για τον προϊστάμενο και τα όργανα της Προϊσταμένης Αρχής
- γνωρίζουν την επιβολή ποινών προστίμου ή πειθαρχικών ποινών
- αναγνωρίζουν την δυνατότητα κατασκευής δημοσίου έργου από τον φορέα κατασκευής με αυτεπιστασία μέσω κατάλληλης τεχνικής υπηρεσίας
- αναγνωρίζουν την αναγκαιότητα ύπαρξης τεχνικής επάρκειας στην τεχνική υπηρεσία μέσω της οποίας θα κατασκευαστεί με αυτεπιστασία δημόσιο έργο
- γνωρίζουν πώς αμείβεται το προσωπικό για την εκτέλεση έργου με αυτεπιστασία.

3.2 Θεσμικό πλαίσιο – Ορισμοί

Το θεσμικό πλαίσιο που αφορά στην υπογραφή μιας δημόσιας σύμβασης περιγράφεται πλήρως στα άρθρα 105 και 135 του ν.4412/2016.

Σύμφωνα με την παρ.5 του άρθρου 2 του ν.4412/2016 ως «δημόσιες συμβάσεις» και ως «συμβάσεις έργων, μελετών, υπηρεσιών και προμηθειών», νοούνται οι συμβάσεις εξ επαχθούς αιτίας οι οποίες συνάπτονται γραπτώς μεταξύ ενός ή περισσότερων οικονομικών φορέων και μιας ή ενός ή περισσότερων αναθετουσών αρχών/αναθετόντων φορέων, αντίστοιχα, και έχουν ως αντικείμενο την εκτέλεση έργων, την εκπόνηση μελετών, την προμήθεια αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών.

Στην παρ.1.2 του Κεφαλαίου 1 έχουν αναλυτικά αναγραφεί όλοι οι βασικοί ορισμοί, οι οποίοι διέπουν δημόσιες συμβάσεις και δύναται να εφαρμοστούν κατά την εκτέλεση αυτών.

3.3 Υπογραφή σύμβασης

Η σύμβαση συνάπτεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 105 και 135 του ν.4412/2016.

Μετά από την οριστικοποίηση της απόφασης κατακύρωσης, η αναθέτουσα αρχή προσκαλεί τον ανάδοχο να προσέλθει για την υπογραφή του συμφωνητικού, θέτοντάς του προθεσμία 15 ημερών από την κοινοποίηση σχετικής έγγραφης ειδικής πρόσκλησης.

Η σύμβαση θεωρείται συναφθείσα με την κοινοποίηση της ανωτέρω πρόσκλησης στον ανάδοχο.

Εάν η αναθέτουσα αρχή δεν απευθύνει πρόσκληση εντός χρονικού διαστήματος εξήντα (60) ημερών από την οριστικοποίηση της απόφασης κατακύρωσης, με την επιφύλαξη της ύπαρξης επιτακτικού λόγου δημόσιου συμφέροντος ή αντικειμενικών λόγων ανωτέρας βίας, ο

ανάδοχος δικαιούται να απέχει από την υπογραφή του συμφωνητικού, χωρίς να εκπέσει η εγγύηση συμμετοχής του, καθώς και να αναζητήσει αποζημίωση ιδίως δυνάμει των άρθρων 197 και 198 ΑΚ.

Εάν ο ανάδοχος δεν προσέλθει να υπογράψει το συμφωνητικό, μέσα στην προθεσμία που ορίζεται στην ειδική πρόκληση, με την επιφύλαξη αντικειμενικών λόγων ανωτέρας βίας, κηρύσσεται έκπτωτος, και καταπίπτει υπέρ της αναθέτουσας αρχής η εγγυητική συμμετοχής του. Στη συνέχεια η αναθέτουσα αρχή καλεί τον προσφέροντα που υπέβαλε την αμέσως επόμενη πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά. Αν κανένας από τους προσφέροντες δεν προσέλθει για την υπογραφή του συμφωνητικού, η διαδικασία ανάθεσης ματαιώνεται. **Η έκπτωση κηρύσσεται με απόφαση της διευθύνουσας υπηρεσίας.** Ο ανάδοχος δικαιούται να υποβάλει ένσταση κατά της απόφασης έκπτωσης εντός δέκα (10) ημερών από την παραλαβή της. Η εμπρόθεσμη υποβολή ένστασης αναστέλλει την επιβληθείσα έκπτωση από τη σύμβαση και επί της συγκεκριμένης αίτησης αποφασίζει οριστικά η Προϊσταμένη Αρχή.

Κατά την υπογραφή του συμφωνητικού ο ανάδοχος υποχρεούνται να δηλώσει την έδρα του καθώς και την ακριβή διεύθυνσή του. Μέχρι την πλήρη εκκαθάριση της εργολαβικής σύμβασης, κάθε μεταβολή των στοιχείων αυτών δηλώνεται υποχρεωτικά και χωρίς καθυστέρηση στη διευθύνουσα υπηρεσία. Διαφορετικά κάθε κοινοποίηση που γίνεται στην παλαιότερη διεύθυνση που έχει δηλώσει ο ανάδοχος, επιφέρει όλα τα νόμιμα αποτελέσματά της. Ο ανάδοχος, κατά τον ίδιο παραπάνω χρόνο, δηλώνει εγγράφως για την παραλαβή των εγγράφων εξουσιοδοτημένο προς τούτο πρόσωπο, κάτοικο της έδρας της διευθύνουσας υπηρεσίας, το οποίο εγκρίνεται από τη διευθύνουσα υπηρεσία. Η δήλωση του αναδόχου συνοδεύεται από δήλωση και του εξουσιοδοτούμενου προσώπου ότι αποδέχεται τον γενόμενο διορισμό του και κάθε κοινοποίηση προς αυτόν θεωρείται ότι γίνεται προς τον ανάδοχο. Αντικατάσταση του προσώπου αυτού είναι δυνατή με ανάλογη εφαρμογή της παραπάνω διαδικασίας. Η αντικατάσταση ισχύει μόνο μετά την αποδοχή του νέου προσώπου από τη διευθύνουσα υπηρεσία. Η Διευθύνουσα Υπηρεσία έχει πάντοτε το δικαίωμα να ζητά την αντικατάστασή του, αν αυτός αρνηθεί την παραλαβή εγγράφων ή απουσιάζει συστηματικά από την έδρα του ή γενικά κριθεί ακατάλληλος. Στην περίπτωση αυτή ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να ορίσει χωρίς καμιά καθυστέρηση νέο εξουσιοδοτημένο πρόσωπο.

Κατά την υπογραφή της σύμβασης κατασκευής έργου, επανυπολογίζονται, σε συνδυασμό με

υποβληθείσα έκπτωση, οι προβλεπόμενες δαπάνες για το φόρο προστιθέμενης αξίας (Φ.Π.Α.), την αναθεώρηση και γενικά οτιδήποτε προβλέπεται πέραν της δαπάνης κατασκευής του έργου.

3.4 Υποχρεώσεις του Κυρίου του Έργου (ΚτΕ)

Ως «Κύριος του Έργου» ή «Εργοδότης» νοείται το Δημόσιο ή άλλος φορέας του δημόσιου τομέα, για λογαριασμό του οποίου καταρτίζεται μια δημόσια σύμβαση ή κατασκευάζεται το έργο.

Οι βασικές υποχρεώσεις του ΚτΕ κατά την εκτέλεση μιας δημόσιας σύμβασης έργου είναι:

- Για την εκκίνηση της διαδικασίας ανάθεσης δημόσιας σύμβασης έργου πρέπει να έχει συζητηθεί ενώπιον του αρμόδιου δικαστηρίου η αίτηση προσωρινού ή οριστικού καθορισμού αποζημίωσης ή να έχει εκδοθεί η απόφαση επίταξης και να έχει εγκριθεί το οικείο πρακτικό ζημιών των απαλλοτριούμενων ακινήτων. Για τα έργα που έχουν υπαχθεί ή θα υπαχθούν στο άρθρο 7Α του ν. 2882/2001, προϋπόθεση για την εκκίνηση της διαδικασίας ανάθεσης δημόσιας σύμβασης έργου αποτελεί η κήρυξη των απαιτούμενων απαλλοτριώσεων σύμφωνα με το πρώτο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 3 του ν. 2882/2001, καθώς και η ύπαρξη έκθεσης εκτίμησης, σύμφωνα με το άρθρο 15 του ίδιου νόμου.
- Η διασφάλιση ότι το έργο θα είναι σύμφωνο με τους ισχύοντες κανονισμούς, τις περιβαλλοντικές απαιτήσεις της κείμενης νομοθεσίας και τις ανάγκες της κοινότητας που απευθύνεται.
- Διαρκής και καθημερινή συνεργασία με τον ανάδοχοπαρέχοντάς του υποστήριξη όπου απαιτείται.
- Επίβλεψη του αναδόχου σχετικά με την τήρηση όλων των ισχυόντων κανονισμών και νόμων (π.χ. ασφάλεια εργασίας, περιβαλλοντικοί κανονισμοί κλπ). Η επίβλεψη του έργου πραγματοποιείται από δημόσιους υπαλλήλους ή ανεξάρτητους φορείς για να εξασφαλιστεί ότι τηρούνται τα χρονοδιαγράμματα και οι προδιαγραφές.
- Διασφάλιση της απαιτούμενης χρηματοδότησης για την εκτέλεση του έργου, είτε από εθνικούς πόρους είτε μέσω ευρωπαϊκών κονδυλίων (π.χ. ΕΣΠΑ) με εξασφάλιση των απαιτούμενων κονδυλίων για την ολοκλήρωση του έργου.
- Η τακτική και έγκαιρη καταβολή των χρημάτων στους αναδόχους σύμφωνα με τους

όρους της σύμβασης.

- Παρακολούθηση της προόδου της εκτελούμενης σύμβασης με σκοπό την διασφάλιση ότι οι εργασίες εκτελούνται σύμφωνα με τους όρους της σύμβασης, το χρονοδιάγραμμα και τις τεχνικές προδιαγραφές.
- Διενέργεια επιθεωρήσεων και ελέγχων για να διαπιστωθεί η ποιότητα των εργασιών και η συμμόρφωσή τους με την ανατεθειμένη σύμβαση.
- Συμπλήρωση και επικαιροποίηση του (υπο) φακέλου Γ του φακέλου δημόσιας σύμβασης σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 45 του ν.4412/16.
- Διασφάλιση των απαιτούμενων αδειών και εγκρίσεων που αφορούν στην υλοποίηση του έργου (π.χ. πολεοδομικές, περιβαλλοντικές, αρχαιολογικές κ.λπ.).
- Διαχείριση των αναγκαίων τροποποιήσεων του έργου, όταν απαιτείται λόγω απρόβλεπτων παραμέτρων ή αλλαγών στις επικρατούσες συνθήκες.
- Διαχείριση τυχόν αιτιάσεων – προβλημάτων που ενδέχεται να προκύψουν με τους αναδόχους κατά τη διάρκεια της υλοποίησης του έργου.
- Εξασφάλιση των όρων που απαιτούνται για την υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων κατά την εκτέλεση του έργου.
- Καθημερινή παρακολούθηση σχετικά με την τήρηση των απαιτούμενων μέτρων προστασίας και υποδομών για την αποφυγή εργατικών ατυχημάτων.
- Η δυνατότητα αντιμετώπισης εκτάκτων καταστάσεων (π.χ., ατυχήματα, φυσικές καταστροφές, αλλαγές στη νομοθεσία κλπ).
- Οριστική παραλαβή του έργου όταν αυτό ολοκληρωθεί, μετά από τεχνικούς ελέγχους και διαδικασίες επαλήθευσης των ποιοτικών - τεχνικών χαρακτηριστικών του.
- Καθημερινή παρακολούθηση για την πιστή τήρηση του χρονοδιαγράμματος εκ μέρους του αναδόχου με σκοπό την διασφάλιση ότι το έργο προχωρά σύμφωνα με το εγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα και τα ποιοτικά κριτήρια.
- Η παραλαβή του έργου μετά την ολοκλήρωσή του και η διασφάλιση ότι το έργο λειτουργεί σωστά με ασφαλείς και πλήρως λειτουργικές υποδομές. Ο κύριος του έργου είναι υπεύθυνος να παραλάβει το έργο, ελέγχοντας ότι πληρούνται όλες οι προδιαγραφές και ότι το έργο ολοκληρώθηκε σύμφωνα με τους όρους της σύμβασης.
- Η σύνταξη και υπογραφή της σύμβασης με τον ανάδοχο, καθορίζοντας τις προϋποθέσεις, τα χρονοδιαγράμματα, και τους όρους πληρωμής.
- Οφείλει να εξασφαλίσει ότι το έργο συμμορφώνεται με όλους τους σχετικούς νόμους,

κανονισμούς, και περιβαλλοντικές απαιτήσεις.

- Σε περίπτωση που προκύψουν διαφορές μεταξύ του αναδόχου και άλλων εμπλεκόμενων μερών, ο κύριος του έργου πρέπει να διασφαλίσει ότι αυτές επιλύονται εγκαίρως και με τον ενδεδειγμένο τρόπο.

3.5 Πειθαρχικές ευθύνες των οργάνων διοίκησης

Σύμφωνα με το άρθρο 141 του ν.4412/2016 όπως ισχύει, πειθαρχική παράβαση αποτελεί οποιαδήποτε υπαίτια παράλειψη οφειλόμενης ενέργειας από τα όργανα του φορέα κατασκευής του έργου.

Για τους **επιβλέποντες του έργου** πειθαρχική παράβαση είναι η υπαίτια καθυστέρηση στην ενημέρωση της διευθύνουσας υπηρεσίας για την εκ μέρους του αναδόχου:

- παραβίαση του χρονοδιαγράμματος κατασκευής, ή
- την κατασκευή ελαττωματικών εργασιών, ή
- την ενσωμάτωση ελαττωματικών υλικών, ή
- την παράλειψη τήρησης των νόμιμων μέτρων ασφάλειας ή προστασίας του περιβάλλοντος, ή
- την άνευ εντολής εκτέλεση εργασιών, οι οποίες δεν προβλέπονται από την αρχική ή εγκεκριμένη συμπληρωματική σύμβαση, ούτε είναι επιτρεπτή η εκτέλεσή τους κατά τις κείμενες διατάξεις.

Για τον **προϊστάμενο της διευθύνουσας υπηρεσίας** πειθαρχικό παράπτωμα αποτελεί:

- η παράλειψη κίνησης και διεκπεραίωσης της διαδικασίας έκπτωσης του αναδόχου παρά τη συνδρομή των αναγκαίων προϋποθέσεων,
- η παράλειψη έγκαιρης έγκρισης των λογαριασμών,
- η εκπρόθεσμη έκδοση βεβαίωσης περάτωσης των εργασιών του έργου,
- η παράλειψη αμελλητί κοινοποίησης του εγκεκριμένου λογαριασμού στον ανάδοχο,
- η χορήγηση εντολών για εκτέλεση εργασιών, οι οποίες δεν προβλέπονται από την αρχική ή εγκεκριμένη συμπληρωματική σύμβαση, ούτε άλλως είναι επιτρεπτή η εκτέλεσή τους κατά τις κείμενες διατάξεις,
- και γενικά η μη τήρηση των διατάξεων του ν.4412/2016, ως προς την εμπρόθεσμη έκδοση των προβλεπόμενων πράξεων της διευθύνουσας υπηρεσίας.

Για τον **προϊστάμενο και τα όργανα της Προϊσταμένης Αρχής**, πειθαρχικό παράπτωμα είναι:

- η παράλειψη έγκρισης των ανακεφαλαιωτικών πινάκων,
- η παράλειψη εμπρόθεσμης παραλαβής του έργου και
- η χορήγηση παράτασης προθεσμίας χωρίς να υφίστανται οι νόμιμες προϋποθέσεις.

Ανάλογα με τη βαρύτητα της παράβασης, μπορεί να επιβληθεί πειθαρχική ποινή του προστίμου μέχρι ποσού αντίστοιχου του μισθού των έξι (6) μηνών είτε παραπομπή στο οικείο πειθαρχικό όργανο για την επιβολή πειθαρχικών ποινών.

3.6 Εκτέλεση έργου με αυτεπιστασία

Σύμφωνα με το άρθρο 177 του ν.4412/2016, στην περίπτωση εκτέλεσης εργασιών με αυτεπιστασία, όταν συντρέχουν οι σχετικές προϋποθέσεις της περίπτωσης β' του άρθρου 134 του ν.4412/2016, αποφασίζει η προϊσταμένη αρχή κατόπιν εισήγησης της αρμόδιας διευθύνουσας υπηρεσίας.

Για την απόφαση εκτέλεσης εργασιών με αυτεπιστασία λαμβάνονται υπόψη χαρακτηριστικά όπως:

- η επιστημονική ή καλλιτεχνική φύση των εργασιών,
- η εξαιρετική λεπτότητά τους, όσον αφορά στα αρχαιολογικά έργα,
- η διάρθρωση των υπηρεσιών,
- το υπάρχον εργατοτεχνικό προσωπικό,
- ο διαθέσιμος μηχανικός εξοπλισμός και
- η οικονομία της κατασκευής.

Η Διευθύνουσα Υπηρεσία ορίζει τεχνικό υπάλληλο ή υπάλληλο με ειδικότητα συναφή με το φυσικό αντικείμενο του έργου, ως επιβλέποντα και άλλους υπαλλήλους ως βοηθούς του εφόσον απαιτείται και με μέριμνα της υπηρεσίας συντάσσεται ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα, προϋπολογισμός και αναλυτικό πρόγραμμα κατασκευής.

Συντάσσεται επίσης ενδεικτική προμέτρηση των απαιτούμενων υλικών (στο βαθμό που είναι εφικτό ανάλογα με την ειδική φύση του αρχαιολογικού έργου), προγραμματίζεται ο αριθμός, οι ειδικότητες και η διάρκεια απασχόλησης του επιστημονικού ή εργατοτεχνικού προσωπικού, καθώς και ο αριθμός, το είδος και η διάρκεια απασχόλησης του μηχανικού

εξοπλισμού που είναι απαραίτητα για την εκτέλεση του έργου.

Ο απαιτούμενος αριθμός του προσωπικού, των μηχανημάτων, οι ποσότητες των υλικών, ο τρόπος και ο ρυθμός απασχόλησης του προσωπικού, ανάλωσης υλικών, μίσθωσης και χρήσης μηχανημάτων και όλα τα άλλα αναγκαία για την εκτέλεση του έργου στοιχεία εγκρίνονται από τη διευθύνουσα υπηρεσία. Ο αριθμός των μηχανημάτων έργων των οποίων η αγορά είναι αναγκαία για την κατασκευή του έργου εγκρίνεται από την προϊσταμένη αρχή από την οποία επίσης εγκρίνεται και ο τρόπος εκμετάλλευσης των μηχανημάτων μετά τη χρήση τους στο έργο. Στην περίπτωση αρχαιολογικών έργων το απαιτούμενο προσωπικό, εγκρίνεται από την προϊσταμένη αρχή.

Το απαιτούμενο προσωπικό προσλαμβάνεται, σύμφωνα με τις ισχύουσες για το φορέα κατασκευής σχετικές διατάξεις. Απαιτούμενο προσωπικό μπορεί και ο κύριος του έργου να διαθέσει ή να προσλάβει, σύμφωνα με τις ισχύουσες γι' αυτόν διατάξεις. Στο προσωπικό αυτό μπορεί να περιλαμβάνεται υπαλληλικό και εργατοτεχνικό προσωπικό οποιασδήποτε ειδικότητας αναγκαίας για την κατασκευή και την τεχνικοοικονομική διοίκηση του έργου.

Από τις διατιθέμενες για το έργο πιστώσεις καταβάλλονται, με βάση νόμιμα δικαιολογητικά, όλες οι δαπάνες που πραγματοποιούνται για το έργο όπως είναι:

- οι μισθοί,
- τα ημερομίσθια και
- οι σχετικές εργοδοτικές επιβαρύνσεις του προσωπικού
- οι δαπάνες προμήθειας μηχανημάτων και εξοπλισμού,
- η αξία των υλικών και οι δαπάνες διαλογής, αποθήκευσης, μεταφοράς και χρήσης αυτών,
- τα μισθώματα μηχανημάτων,
- τα ασφάλιστρα και οι δαπάνες λειτουργίας τους,
- οι αμοιβές για παροχή υπηρεσιών,
- οι δαπάνες μίσθωσης οικημάτων και το αντάλλαγμα για την υπεργολαβική εκτέλεση εργασιών με υλικά ή χωρίς υλικά (φατούρα).

Για την αγορά των υλικών και μηχανημάτων, τη μίσθωση μηχανικού εξοπλισμού ή την εκτέλεση μεταφορών, εφαρμόζονται οι αντίστοιχες διατάξεις που διέπουν κάθε φορά το φορέα κατασκευής. Για την ανάδειξη εργολάβων επί μέρους εργασιών που περιλαμβάνονται στην απολογιστική εκτέλεση, εφαρμόζονται οι διατάξεις του Βιβλίου Ι του ν.4412/2016. Για την ανάδειξη αναδόχων παροχής επιμέρους υπηρεσιών σε τρίτους εφαρμόζονται οι διατάξεις

που διέπουν το φορέα κατασκευής.

Κατά την εκτέλεση έργου με αυτεπιστασία τηρείται με ευθύνη της υπηρεσίας ημερολόγιο ανάλογο με το επιβαλλόμενο για οποιαδήποτε απολογιστική εκτέλεση εργασιών της παρ. 9 του άρθρου 154 του ν.4412/2016.

Για τις εργασίες που εκτελούνται με αυτεπιστασία συντάσσεται επιμέτρησή τους και απολογισμός της δαπάνης. Για την παραλαβή τους εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις των άρθρων 170 και 172 του ν.4412/2016.

Στην περίπτωση αρχαιολογικού έργου, ο προϊστάμενος της διευθύνουσας υπηρεσίας, δύναται σε απ' ευθείας ανάθεση συμβάσεων ερευνών, μελετών, υπηρεσιών επίβλεψης έργου ή εν γένει παροχής ανεξάρτητων υπηρεσιών μηχανικού, εφόσον η δαπάνη της σχετικής σύμβασης δεν υπερβαίνει, ανά κατηγορία μελέτης, έρευνας ή ανεξάρτητης υπηρεσίας, το ποσό των δεκαπέντε χιλιάδων (15.000) ευρώ συμπεριλαμβανομένου του νόμιμου ΦΠΑ.

3.7 Παραδείγματα

- ❖ **Σύμβαση κατασκευής έργου ποσού 60.699.476,93 € (χωρίς Φ.Π.Α.) για την εκτέλεση του έργου με τίτλο: « ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗ ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗΣ ΡΕΜΑΤΟΣ ΡΑΦΗΝΑΣ» (ΑΔΑΜ: 22SYMV011589107 2022 11 11).**
- ❖ **Σύμβαση εκπόνησης μελέτης ποσού 1.081.575,00€ (χωρίς ΦΠΑ) με τίτλο:«ΕΠΗΚΑΙΡΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΜΕ ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΡΕΜΑΤΟΣ ΠΟΛΟΝΙΦΤΗ» (ΑΔΑΜ:23SYMV012985214 2023 06 30).**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Παρακολούθηση και Επίβλεψη - Όργανα του Φορέα Κατασκευής - Ιδιωτικός Φορέας Επίβλεψης

4.1 Εισαγωγή

4.1.1 Στόχοι θεματικής ενότητας

Βασικός στόχος της συγκεκριμένης διδακτικής ενότητας είναι η γνωριμιάτων επιμορφουμένων αναφορικά με τους δυνατούς τρόπους επίβλεψης και παρακολούθησης μιας δημόσιας σύμβασης καθώς και τις αρμοδιότητες της Προϊσταμένης Αρχής και της Διευθύνουσας Υπηρεσίας.

4.1.2 Σύντομη περιγραφή της θεματικής ενότητας

Στην εν λόγω θεματική ενότητα γίνεται αναφορά των καθηκόντων τόσο της Διευθύνουσας όσο και της Προϊσταμένης Αρχής, του τρόπου διοίκησης των δημοσίων συμβάσεων από τεχνικούς υπαλλήλους της Διευθύνουσας Υπηρεσίας, καθώς και τη δυνατότητα που δίνει ο νόμος για άσκηση επίβλεψης μιας δημόσιας σύμβασης από Ιδιωτικό Φορέα Επίβλεψης για συμβάσεις άνω των ορίων και από διαπιστευμένους Ιδιώτες μηχανικούς για συμβάσεις με προϋπολογισμό κάτω των ορίων. Τέλος γίνεται αναφορά στην διαπίστωση πραγματικών περιστατικών όταν απαιτηθεί κατά την διάρκεια εκτέλεσης μιας δημόσιας σύμβασης έργου.

4.1.3 Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση της διδακτικής ενότητας, οι επιμορφούμενοι/νες θα είναι σε θέση να:

- γνωρίζουν πως ασκείται η παρακολούθηση, ο έλεγχος και η διοίκηση των έργων από το φορέα κατασκευής (διευθύνουσα ή επιβλέπουσα υπηρεσία)
- αναγνωρίζουν την αναγκαιότητα ορισμού τεχνικών υπαλλήλων που θα ασχοληθούν με την επίβλεψη και γενικά θα προβαίνουν σε κάθε ενέργεια που απαιτείται για την καλή και έγκαιρη εκτέλεση των έργων
- γνωρίζουν και κατανοούν τη διαδικασία επίβλεψης με ορισμού επιβλεπόντων τεχνικών υπαλλήλων, τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματά τους
- γνωρίζουν τη δυνατότητα άσκησης της επίβλεψης από πιστοποιημένο ιδιωτικό φορέα επίβλεψης (ΙΦΕ), εφόσον προβλέπεται στη διακήρυξη
- γνωρίζουν τη διαδικασία επίβλεψης μέσω ΙΦΕ, τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματά

τους

- γνωρίζουν ότι κάθε τρίμηνο, υποβάλλονται είτε από την επίβλεψη είτε από τον ΙΦΕ συνοπτικές ανακεφαλαιωτικές εκθέσεις για την πορεία του έργου και τα σημαντικά προβλήματα που σχετίζονται με την κατασκευή του
- αναγνωρίζουν τις προϋποθέσεις για την επίβλεψη έργων από διαπιστευμένους ιδιώτες, ή ελεγκτές μηχανικούς.
- γνωρίζουν τον τρόπο ορισμού του ελεγκτή μηχανικού
- γνωρίζουν τη δυνατότητα διενέργειας αυτοψίας για τη διαπίστωση πραγματικών περιστατικών.

4.2 Διοίκηση του Έργου

Σύμφωνα με το άρθρο 136 του ν.4412/2016, η παρακολούθηση, ο έλεγχος και η διοίκηση των έργων ασκούνται από την αρμόδια τεχνική υπηρεσία του φορέα κατασκευής του έργου (διευθύνουσα ή επιβλέπουσα υπηρεσία), η οποία ορίζει τους τεχνικούς υπαλλήλους (υποχρεωτικά) που θα ασχοληθούν ειδικότερα με την επίβλεψη, προσδιορίζει τα καθήκοντά τους και προβαίνει σε κάθε ενέργεια για την σωστή και έγκαιρη εκτέλεση εργασιών.

Ο κύριος σκοπός της επίβλεψης είναι:

- ο έλεγχος τήρησης των συμβατικών υποχρεώσεων του αναδόχου και
- η κατασκευή του έργου, σύμφωνα με τους κανόνες της τέχνης, ώστε να ανταποκρίνεται στον προορισμό του.

Συνεπώς η επίβλεψη αποσκοπεί ιδίως, στην πιστή εκπλήρωση από τον ανάδοχο των όρων της σύμβασης και στην κατασκευή του έργου, σύμφωνα με τους κανόνες της τέχνης, ώστε να ανταποκρίνεται στον προορισμό του και δεν μειώνει τις ευθύνες του αναδόχου που απορρέουν από τον νόμο και τη σύμβαση.

4.3 Αρμοδιότητες Προϊσταμένης Αρχής

Ως «**Προϊσταμένη Αρχή**» νοείται η αρχή ή η υπηρεσία ή το όργανο του φορέα κατασκευής του έργου που εποπτεύει την κατασκευή του ασκώντας για λογαριασμό του αποφασιστικές αρμοδιότητες, ιδίως σε θέματα τροποποίησης των όρων της σύμβασης. Συνεπώς στις αρμοδιότητες της Προϊσταμένης Αρχής είναι η εποπτεία της κατασκευής του έργου καθώς και η καταλυτική συμβολή της σε θέματα που αφορούν σε τροποποίηση της σύμβασης.

4.4 Αρμοδιότητες Διευθύνουσας Υπηρεσίας

Ως «Διευθύνουσα Υπηρεσία» νοείται η τεχνική υπηρεσία που στις αρμοδιότητές της είναι η παρακολούθηση, ο έλεγχος και η διοίκηση της συναφθείσας σύμβασης, υπό την εποπτεία της Προϊσταμένης Αρχής.

Στις αρμοδιότητές της είναι:

- η διοίκηση της σύμβασης,
- ο έλεγχος του αναδόχου σχετικά με την εκπλήρωση ή μη των συμβατικών υποχρεώσεων,
- ο έλεγχος του έργου κατασκευάζεται με βάσει τους κανόνες της τέχνης ώστε ανταποκρίνεται στον σχεδιασμό του.

Η επίβλεψη ασκείται, εκτός από τον τόπο των έργων, και σε όλους τους χώρους όπου κατασκευάζονται τμήματα του έργου.

Σύμφωνα με την παρ. 10 του άρθρου 136 του ν.4412/2016, η διευθύνουσα υπηρεσία κατά τη διάρκεια της κατασκευής του έργου συντάσσει, με τη συνδρομή είτε των επιβλεπόντων υπαλλήλων της είτε του ιδιωτικού φορέα επίβλεψης (ΙΦΕ), κάθε τρίμηνο, συνοπτικές ανακεφαλαιωτικές εκθέσεις για την πορεία του έργου και τα σημαντικά προβλήματα που σχετίζονται με την κατασκευή του, τις οποίες αποστέλλει στην Προϊσταμένη Αρχή.

Στις εκθέσεις αυτές περιλαμβάνεται υποχρεωτικά ενημέρωση σχετικά με:

- την πορεία εφαρμογής της εγκεκριμένης μελέτης του έργου,
- τυχόν εντοπισμό σφαλμάτων προμέτρησης,
- εμφάνιση απρόβλεπτων περιστάσεων που ήδη έλαβαν χώρα ή είναι σε εξέλιξη με εκτίμηση της διευθύνουσας υπηρεσίας για το αν στο επόμενο τρίμηνο προβλέπεται να προκύψει ανάγκη εκτέλεσης συμπληρωματικών εργασιών,
- κόστος των εργασιών αυτών, προκειμένου η Προϊσταμένη Αρχή να αποφασίσει σχετικά με τη συνέχιση του έργου ή τη μείωση του συμβατικού αντικειμένου και τη διάλυση της σύμβασης.

4.5 Επίβλεψη από τεχνικούς υπαλλήλους της Διευθύνουσας Υπηρεσίας

Με βάσει την παρ. 2 του άρθρου 136 του ν.4412/2016 η διευθύνουσα υπηρεσία ορίζει ως επιβλέποντες και βοηθούς αυτών για το έργο ή τμήματά του ή είδη εργασιών τεχνικούς υπαλλήλους που έχουν την κατάλληλη ειδικότητα, ανάλογα με τα στελέχη που διαθέτει, τις

υπηρεσιακές ανάγκες και την αξιολόγηση του έργου και του προσωπικού. Οι επιβλέποντες αποτελούν τους άμεσους βοηθούς του προϊστάμενου της διευθύνουσας υπηρεσίας στην άσκηση των καθηκόντων της που σχετίζονται με το έργο, όπως αυτά ορίζονται στο παρόν. **Δεν αποκλείεται η άσκηση της επίβλεψης από τον προϊστάμενο της διευθύνουσας υπηρεσίας. Η διευθύνουσα υπηρεσία, όταν ορίζει ομάδα επίβλεψης, περιλαμβάνει τον συντονιστή, τους επιβλέποντες και τους βοηθούς τους, με σαφώς καθορισμένα καθήκοντα στην απόφαση ορισμού.**

4.6 Επίβλεψη από ιδιωτικό φορέα επίβλεψης (ΙΦΕ)

Η επίβλεψη μιας δημόσιας σύμβασης δύναται να ασκηθεί, εφόσον προβλέπεται στη διακήρυξη από πιστοποιημένο ιδιωτικό φορέα επίβλεψης (ΙΦΕ).

Ο ΙΦΕ είναι φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή ένωση προσώπων, ο οποίος είναι εγγεγραμμένος στα οικεία μητρώα του π.δ. 71/2019 (Α'112) και διαθέτει τις εξειδικευμένες γνώσεις που είναι αναγκαίες για την παρακολούθηση και επίβλεψη του έργου.

Συγκεκριμένα, η απαιτούμενη πιστοποίηση του ΙΦΕ αποδεικνύεται με την εγγραφή του στα δύο Τμήματα του «Μητρώου Επιχειρήσεων Συμβούλων Διοίκησης – Διαχείρισης Έργων» (ΜΗ.Ε.Σ.Δ.Δ.Ε.) των άρθρων 70 επ. του π.δ. 71/2019. Στο Μητρώο αυτό εγγράφονται οι ατομικές επιχειρήσεις και τα νομικά πρόσωπα που έχουν ως αντικείμενο, σύμφωνα με το καταστατικό τους, την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών για την διοίκηση – διαχείριση έργων (Παράρτημα Ι - Προσαρτήματος Γ' του ν. 4412/2016).

Σύμφωνα με την παρ.3του άρθρου 136 του ν.4412/2016 κάθε υποψήφιος ανάδοχος υποχρεούται να δηλώνει με την προσφορά του τον ΙΦΕ, στον οποίο θα ανατεθεί η επίβλεψη της εκτέλεσης της σύμβασης, εφόσον αυτή κατακυρωθεί στον ίδιο. Αμέσως μετά την κατακύρωση του έργου και την υπογραφή της σύμβασης με τον ανάδοχο, η Προϊσταμένη Αρχή τον καλεί να υπογράψει την προβλεπόμενη σύμβαση με τον ΙΦΕ και να τον εγκαταστήσει στο έργο. Η Προϊσταμένη Αρχή κατά το ως άνω στάδιο, δύναται αιτιολογημένα να αρνηθεί τον ορισμό του προτεινόμενου φορέα επίβλεψης και να τάξει προθεσμία όχι μικρότερη των δέκα (10) ημερών και όχι μεγαλύτερη των τριάντα (30) ημερών στον ανάδοχο, για να προτείνει νέο πιστοποιημένο ΙΦΕ.

Το σχέδιο σύμβασης μεταξύ αναδόχου και ΙΦΕ κοινοποιείται στο σύνολό του μαζί με τα

πάσης φύσεως παραρτήματά του από τον ανάδοχο στην διευθύνουσα υπηρεσία. Η διευθύνουσα υπηρεσία ελέγχει εντός τριών (3) ημερών από την ως άνω κοινοποίηση, εάν το σχέδιο σύμβασης έχει το προβλεπόμενο περιεχόμενο, και, εφόσον δεν έχει αντιρρήσεις, ειδοποιεί τον ανάδοχο ότι μπορεί να προχωρήσει στην υπογραφή της σύμβασης με τον ΙΦΕ. Εάν η σύμβαση μεταξύ αναδόχου και ΙΦΕ χρειάζεται διορθώσεις ή τροποποιήσεις, η διευθύνουσα υπηρεσία τάσσει προθεσμία στον ανάδοχο να συμμορφωθεί. Με την υπογραφή της σύμβασης μεταξύ αναδόχου και ΙΦΕ ο τελευταίος εγκαθίσταται ως επιβλέπων στο έργο. Εάν η διευθύνουσα υπηρεσία διαπιστώσει, ότι ο ΙΦΕ έχει ουσιωδώς παραβεί τις νόμιμες ή τις συμβατικές του υποχρεώσεις, τον καλεί να προβεί σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες, ώστε να αρθεί η παράβαση και αποστέλλει σχετική ειδοποίηση στον ανάδοχο. Εφόσον δεν αρθεί η παράβαση, ενημερώνει την Προϊσταμένη Αρχή, η οποία μπορεί να ζητήσει από τον ανάδοχο να καταγγείλει τη σύμβασή του με τον ΙΦΕ και να τον αντικαταστήσει άμεσα.

Η αμοιβή του ΙΦΕ βαρύνει τις πιστώσεις του έργου και καταβάλλεται αποκλειστικώς από τον ανάδοχο, ο οποίος είναι ο μόνος υπόχρεος για την πληρωμή των αμοιβών και των λοιπών δαπανών και εξόδων του, όπως αυτά προβλέπονται στην σύμβαση μεταξύ αναδόχου και ΙΦΕ και ρυθμίζονται από το εφαρμοζόμενο τιμολόγιο. Ο κύριος του έργου δεν έχει καμία ευθύνη για τις δαπάνες αυτές.

Ο ΙΦΕ ευθύνεται έναντι του κυρίου του έργου ακόμη και για ελαφρά αμέλεια κατά την εκτέλεση των υποχρεώσεών του και επίσης σε περίπτωση φυσικού προσώπου, ο ίδιος, και σε περίπτωση νομικού προσώπου, οι διοικούντες και υπάλληλοι του ΙΦΕ, υπέχουν, κατά την εκπλήρωση των συμβατικών τους υποχρεώσεων, ποινική ευθύνη δημόσιου υπαλλήλου.

Εφόσον με την διακήρυξη για την ανάθεση του έργου έχει προβλεφθεί ότι η επίβλεψη θα ασκηθεί από ΙΦΕ, στην περίπτωση αυτή δεν εφαρμόζεται η παρ. 2 του άρθρου 136 του ν.4412/2016 και κατά συνέπεια η Διευθύνουσα Υπηρεσία δεν προβαίνει στον ορισμό επιβλεπόντων από τους τεχνικούς της υπαλλήλους.

Σε περίπτωση ανάθεσης της επίβλεψης σε ΙΦΕ, η Διευθύνουσα Υπηρεσία συνεχίζει να έχει εξουσία να διενεργεί επιτόπιους ελέγχους στο έργο, με σκοπό να διαπιστώνει την εξέλιξη αυτού και την συμμόρφωση του αναδόχου με την σύμβαση.

Με τις με αρ.πρωτ. 99659/25-10-2021 ΦΕΚ 5104 Β'/2021 και αρ.πρωτ. 299801/2-11-2021 ΦΕΚ 5072Β'/2021 Αποφάσεις του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών έχουν καθοριστεί πλήρως οι λεπτομέρειες και τα ειδικότερα θέματα που άπτονται των αρμοδιοτήτων του Ιδιωτικού Φορέα Επίβλεψης στην περίπτωσης εμπλοκής του στην διαδικασία επίβλεψης μιας

δημόσιας σύμβασης έργου ήμελέτης άνω των ορίων που θέτει το άρθρο 5 και 235 του ν.4412/2016.

4.7 Παρακολούθηση και επίβλεψη έργων κάτω των ορίων

Σύμφωνα με το άρθρο 136Α του ν.4412/2016 η επίβλεψη έργων με προεκτιμώμενη αμοιβή έως το όριο της περ. α' της παρ. 1 του άρθρου 5 (κάτω των ορίων), δύναται, πέραν των ορισμών των παρ. 1 και 2 του άρθρου 136, να διενεργείται από διαπιστευμένους ιδιώτες, επιβλέποντες ελεγκτές μηχανικούς, ανά κατηγορία έργου.

Για την εφαρμογή της εν λόγω διάταξης έχει εκδοθεί η υπ. αριθ. 34817/07-02-2022 ΚΥΑ Υπουργών Εσωτερικών και Υποδομών και Μεταφορών (ΦΕΚ Β' 556), με την οποία ρυθμίζονται οι διαδικασίες ελέγχου, διαπίστευσης και τήρησης του Μητρώου Διαπιστευμένων Ελεγκτών Μηχανικών για την παρακολούθηση και επίβλεψη έργων κάτω των ορίων, το οποίο καταρτίζεται και τηρείται από το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας (ΤΕΕ). Σύμφωνα με την ΚΥΑ, η ιδιότητα του διαπιστευμένου ιδιώτη Ελεγκτή Μηχανικού αποκτάται με την εγγραφή του στο Μητρώο Διαπιστευμένων Ελεγκτών Μηχανικών, το οποίο καταρτίζεται και τηρείται από το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας (Τ.Ε.Ε.). Οι κλάδοι με τις ειδικότητες των Ελεγκτών Μηχανικών καθορίζονται από το Τ.Ε.Ε., το οποίο διαμορφώνει και αναπτύσσει τα αντίστοιχα Τμήματα του Μητρώου. Η κατάταξη των κατηγοριών έργων και εξειδικευμένων εργασιών ανά κλάδο ειδικότητας, που διαμορφώνει το Τ.Ε.Ε., εγκρίνεται με απόφαση του Υφυπουργού Υποδομών και Μεταφορών.

Ο ορισμός του Ελεγκτή Μηχανικού για την άσκηση επίβλεψης στην εκτέλεση ορισμένου έργου γίνεται μετά από κλήρωση μεταξύ των εγγεγραμμένων στο Μητρώο Διαπιστευμένων Ελεγκτών Μηχανικών, που πληρούν τις αντίστοιχες προϋποθέσεις.

Η κλήρωση διενεργείται με ευθύνη του Τ.Ε.Ε., το οποίο έχει καταρτίσει και διατηρεί το αντίστοιχο Μητρώο. Ελεγκτής Μηχανικός που κληρώθηκε για την επίβλεψη έργου δεν επιτρέπεται να συμμετέχει σε επόμενη κλήρωση, μέχρι την παραλαβή του αντικειμένου του έργου.

Με τις με αρ.πρωτ.34817/7-2-2022 ΦΕΚ 556 Β'/2022 και αρ.πρωτ. 34887/10-2-2022 ΦΕΚ 557Β'/2022 αποφάσεις των Υπουργών Εσωτερικών και Υποδομών και Μεταφορών έχουν καθοριστεί πλήρως οι λεπτομέρειες και τα ειδικότερα θέματα που άπτονται των αρμοδιοτήτων των Ιδιωτών Διαπιστευμένων Μηχανικών στην περίπτωση εμπλοκής τους

στην διαδικασία επίβλεψης μιας δημόσιας σύμβασης έργου ή μελέτης κάτω των ορίων που θέτει το άρθρο 5 και 235 του ν.4412/2016.

4.8 Διαπίστωση πραγματικών περιστατικών

Σύμφωνα με την παρ. 11 του άρθρου 136 του ν.4412/2016 όταν παρίσταται ανάγκη διαπίστωσης πραγματικών περιστατικών, τα οποία δεν καλύπτονται από άλλες διατάξεις του άρθρου 136, το αρμόδιο αποφαινόμενο όργανο ή η αρμόδια υπηρεσία δύναται να προβαίνει σε αυτοψία στο έργο, η οποία διενεργείται είτε από κατάλληλο τεχνικό υπάλληλο είτε από επιτροπή τεχνικών υπαλλήλων που συντάσσουν τεχνικές εκθέσεις, με τις οποίες διαπιστώνονται «πραγματικά περιστατικά». Στην περίπτωση τέτοιων αυτοψιών, καλείται να παραστεί και ο ανάδοχος, σύμφωνα με τους ορισμούς του άρθρου 143 του ν.4412/2016, περί κοινοποίησης στον ανάδοχο και εκπροσώπησης, τουλάχιστον προ είκοσι τεσσάρων ωρών.

4.9 Παραδείγματα

- ❖ **Απόφαση με θέμα Ορισμός Επιβλεπουσών Μηχανικών της σύμβασης εκπόνησης της μελέτης με τίτλο: «Επικαιροποίηση των υφιστάμενων μελετών και συμπλήρωση με πρόσθετες μελέτες αντιπλημμυρικής προστασίας του ρέματος Ποδονίφτη» (ΑΔΑ:Ψ1ΕΡ465ΧΘΞ-5ΤΑ).**
- ❖ **Απόφαση με θέμα Ορισμός επίβλεψης του έργου «Κατασκευή φράγματος Τσικινιά ν. Λέσβου, εγκαταστάσεων επεξεργασίας νερού και δικτύων» (ΑΔΑ: 9ΡΔΞ465ΧΘΞ-8ΑΠ).**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Σύμπραξη του μελετητή στην κατασκευή - Διάκριση βασικού μελετητή και τεχνικού συμβούλου διαχείρισης

5.1 Εισαγωγή

5.1.1 Στόχοι θεματικής ενότητας

Στόχος της συγκεκριμένης διδακτικής ενότητας είναι να γνωρίσουν οι επιμορφούμενοι πότε υπάρχει δυνατότητα τροποποίησης της εγκεκριμένης μελέτης κατά τη διάρκεια εκτέλεσης του έργου, την διάκριση ανάμεσα στον βασικό μελετητή και τον τεχνικό σύμβουλο διαχείρισης, τα καθήκοντα και τις αρμοδιότητες των βασικών μελετητών ως τεχνικών συμβούλων μελετητών.

5.1.2 Σύντομη περιγραφή της θεματικής ενότητας

Στην ενότητα αυτή περιγράφονται η σύμπραξη στην κατασκευή του μελετητή, πότε επιτρέπεται τροποποίηση της εγκεκριμένης μελέτης κατά τη διάρκεια εκτέλεσης του έργου, η συμμετοχή των βασικών μελετητών στην κατασκευή του έργου και η διάκριση του βασικού μελετητή και του τεχνικού συμβούλου.

5.1.3 Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση της διδακτικής ενότητας, οι επιμορφούμενοι/νες θα είναι σε θέση να:

- γνωρίζουν την υποχρέωση ειδοποίησης του μελετητή του έργου για την έναρξη κατασκευής και για κάθε τροποποίηση της μελέτης
- γνωρίζουν και κατανοούν τις κατ'εξάιρεση περιπτώσεις τροποποίησης της εγκεκριμένης μελέτης κατά τη διάρκεια εκτέλεσης του έργου
- γνωρίζουν ότι για την τροποποίηση της εγκεκριμένης μελέτης κατασκευής του έργου απαιτείται η γνώμη του αρμόδιου τεχνικού συμβουλίου κατασκευών
- αναγνωρίζουν την συμμετοχή των βασικών μελετητών ως τεχνικών συμβούλων - μελετητών
- γνωρίζουν τα καθήκοντα και τις αρμοδιότητες των βασικών μελετητών ως τεχνικών συμβούλων μελετητών
- αναγνωρίζουν τη δυνατότητα ανάθεσης υπηρεσιών συμβούλων οποιασδήποτε ειδικότητας, επί ειδικών θεμάτων, που απαιτούνται για την υλοποίηση, μελέτη και

εκτέλεση δημόσιων συμβάσεων ή συμβάσεων παραχώρησης έργων ή συμβάσεων έργων που υλοποιούνται ως Συμπράξεις Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ),

- γνωρίζουν και περιγράφουν την διαδικασία ανάθεσης των συμβάσεων εξειδικευμένων υπηρεσιών συμβούλων, εμπειρογνομόνων
- γνωρίζουν ότι για την ανάθεση των αντίστοιχων υπηρεσιών απαιτείται γνώμη του Τεχνικού Συμβουλίου Δημόσιων Έργων της Γενικής Γραμματείας Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών.
- αναγνωρίζουν τις περιπτώσεις όπου μπορεί, με απόφαση της προϊσταμένης αρχής, να ορίζεται ως ειδικός εμπειρογνώμονας για την επίλυση συγκεκριμένου τεχνικού προβλήματος και με ποιες προϋποθέσεις.

5.2 Σύμπραξη στην κατασκευή του μελετητή

Σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 144 του ν.4412/2016, όταν η μελέτη του έργου έχει εκπονηθεί από ιδιωτικό μελετητικό γραφείο, η διευθύνουσα υπηρεσία ειδοποιεί εγγράφως τον μελετητή για την έναρξη κατασκευής του έργου που έχει μελετήσει και για κάθε τροποποίηση της μελέτης εφαρμόζονται οι διατάξεις της παρ. 2 του ίδιου άρθρου.

Μετά από την έναρξη κατασκευής του έργου, οι βασικοί μελετητές έργων που έχουν υπαχθεί στο άρθρο 7Α του ν. 2282/2001 (Α' 17), περί πραγματοποίησης εργασιών πριν τον προσδιορισμό αποζημίωσης, δύνανται να μετέχουν ως τεχνικοί σύμβουλοι - μελετητές στην εκτέλεση αυτού, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 144, περί σύμπραξης στην κατασκευή του μελετητή και στην παρ. 6 του άρθρου 188, περί συμμετοχής των βασικών μελετητών, και υποχρεούνται να συνεργάζονται με τον ιδιωτικό φορέα επίβλεψης.

Με την με αρ.πρωτ.ΔΝΣβ/92783π.ε./ΦΝ466/10-9-2018 ΦΕΚ4203Β'/25-9-2018 Απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών εγκρίθηκε ο «Καθορισμός καθηκόντων και αρμοδιοτήτων των βασικών μελετητών ως Τεχνικών Συμβούλων - Μελετητών κατά την εκτέλεση του έργου».

Σύμφωνα με την ως άνω ΥΑ αποσαφηνίζεται ότι:

- Για τυχόν υποστηρικτικές μελέτες δεν προβλέπεται βασικός μελετητής.
- Στην περίπτωση μελετών έργων που έχουν εκπονηθεί από τεχνικές υπηρεσίες της αναθέτουσας αρχής ή του κυρίου του έργου, έστω και αν αυτές συμπεριλαμβάνονται στα έγγραφα της σύμβασης του έργου, βασικός μελετητής δεν υφίσταται.
- Στην περίπτωση μελέτης που τα επιμέρους στάδια αυτής (Προκαταρκτική, Προμελέτη, Οριστική) εκπονήθηκαν με διαφορετικές συμβάσεις, βασικός μελετητής

του έργου είναι ο μελετητής του τελικού σταδίου της μελέτης με βάση την οποία δημοπρατείται το έργο, όπως αυτή έχει εγκριθεί αρμοδίως και οι οικείες αποφάσεις περιλαμβάνονται στα έγγραφα της δημόσιας σύμβασης του έργου, κατά το άρθρο 45 παρ. 7.Α.10 του ν. 4412/2016.

Η υποχρέωση του αρχικού μελετητή για τη σύναψη σύμβασης βασικού μελετητή, παύει να ισχύει, εφόσον δεν έχει γίνει έναρξη της διαδικασίας της σύναψης της σύμβασης του έργου το οποίο μελετήθηκε με την προ αναφερόμενη μελέτη ή τμήματος αυτού, όπως ορίζεται στα άρθρα 61 και 120 του ν. 4412/2016, εντός τριών ετών από την ημερομηνία έγκρισης της μελέτης κατά το άρθρο 189 του ν. 4412/2016.

Η διαδικασία σύναψης της σύμβασης του βασικού μελετητή εκκινεί μετά την έκδοση και κοινοποίηση της απόφασης κατακύρωσης της σύμβασης του έργου στον ανάδοχο.

Η υπογραφή της σύμβασης του βασικού μελετητή γίνεται υποχρεωτικά μετά την υπογραφή της σύμβασης του έργου.

Για τη διαδικασία της σύναψης της σύμβασης του βασικού μελετητή ως τεχνικού συμβούλου δεν απαιτείται να συνταχθούν τεύχη δημοπράτησης και δεν προσκομίζεται εγγυητική επιστολή συμμετοχής. Τα ειδικότερα καθήκοντα και οι αρμοδιότητες του βασικού μελετητή και κάθε άλλο συναφές θέμα καθορίζονται στο σχετικό συμφωνητικό.

Για τη διαδικασία ανάθεσης της παροχής υπηρεσιών τεχνικού συμβούλου -μελετητή ισχύουν τα ακόλουθα:

- Η ανάθεση της σύμβασης παροχής υπηρεσιών τεχνικού συμβούλου - μελετητή διεξάγεται με τη διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση, με ανάρτηση σχετικής πρόσκλησης στην ιστοσελίδα της αναθέτουσας αρχής.
- Η σχετική πρόσκληση αναρτάται για δέκα ημέρες στην σχετική ιστοσελίδα της αναθέτουσας αρχής.
- Η αναθέτουσα αρχή συγκροτεί τριμελή επιτροπή διαπραγμάτευσης, η οποία αποτελείται από τεχνικούς υπαλλήλους της αναθέτουσας αρχής ή της προϊσταμένης αρχής ή της τεχνικής υπηρεσίας του φορέα κατασκευής του έργου, έναν από τους οποίους ορίζει ως πρόεδρο.
- Η επιτροπή διαπραγμάτευσης συνεδριάζει την προκαθορισμένη ημέρα και ώρα που αναφέρεται στην πιο πάνω πρόσκληση, αξιολογεί την προσφορά του βασικού μελετητή, η οποία περιλαμβάνει κατ' ελάχιστον, τα δικαιολογητικά του άρθρου 80 που αφορούν τους λόγους αποκλεισμού του άρθρου 73 παρ. 1 και 2, την

καταλληλότητα άσκησης επαγγελματικής δραστηριότητας του άρθρου 75 παρ. 2 του ν. 4412/2016, τα αποδεικτικά έγγραφα νομιμοποίησης και οικονομική προσφορά, και συντάσσει σχετικό πρακτικό για την ανάθεση της σύμβασης.

- Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης και ελέγχου της προσφοράς επικυρώνονται με την απόφαση κατακύρωσης της σύμβασης με τον βασικό μελετητή του άρθρου 105 του ν. 4412/2016.
- Μετά την επέλευση των έννομων αποτελεσμάτων της απόφασης κατακύρωσης, η αναθέτουσα αρχή προσκαλεί τον «βασικό μελετητή» να προσέλθει για την υπογραφή του συμφωνητικού, εντός προθεσμίας που δεν μπορεί να υπερβαίνει τις είκοσι (20) ημέρες από την κοινοποίηση σχετικής έγγραφης ειδικής πρόσκλησης σύμφωνα με το άρθρο 105 του ν. 4412/2016, προσκομίζοντας εγγυητική επιστολή καλής εκτέλεσης της σύμβασης σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 72 του ν.4412/2016.
- Η σύμβαση υπογράφεται από τον προϊστάμενο της προϊσταμένης αρχής του έργου και τον βασικό μελετητή.

Η σύναψη της σύμβασης τεχνικού συμβούλου-μελετητή διέπεται από τις διατάξεις του άρθρου 182 του ν. 4412/2016. Στην περίπτωση συμβάσεων παροχής υπηρεσιών βασικού μελετητή με εκτιμώμενη αξία ανώτερη των τριάντα χιλιάδων (30.000) ευρώ (χωρίς Φ.Π.Α.) εφαρμόζεται η πιο πάνω διαδικασία με χρήση του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων Δημόσια Έργα.

5.3 Τροποποίηση της εγκεκριμένης μελέτης, κατά τη διάρκεια εκτέλεσης του έργου

Σύμφωνα με την παρ.2 του άρθρου 144 του ν.4412/2016 **απαγορεύεται η τροποποίηση της εγκεκριμένης μελέτης, κατά τη διάρκεια εκτέλεσης του έργου.**

Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται τροποποίηση της εγκεκριμένης μελέτης κατά τη διάρκεια εκτέλεσης του έργου, μόνο στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- για τη διόρθωση σφαλμάτων της ή
- για τη συμπλήρωση ελλείψεων της ή
- για λόγους που υπαγορεύονται από απρόβλεπτες περιστάσεις που δημιουργήθηκαν κατά την εκτέλεση του έργου και μέχρι την έκδοση περαίωσης εργασιών.

Εφόσον υφίσταται κάποιος από τους ανωτέρω λόγους υποβάλλεται αιτιολογημένη πρόταση της διευθύνουσας υπηρεσίας του έργου προς την προϊσταμένη αρχή, η οποία αποφασίζει

μετά από γνώμη του αρμόδιου τεχνικού συμβουλίου κατασκευών.

Αν η τροποποίηση αποδίδεται σε σφάλματα και ελλείψεις της μελέτης και ο μελετητής αποδέχεται την ευθύνη του, τροποποιεί τη μελέτη κατά την παρ. 5 του άρθρου 188, εφόσον δεν έχουν παραγραφεί οι αξιώσεις του εργοδότη. Σε κάθε άλλη περίπτωση την τροποποίηση αναλαμβάνει μελετητής που υποδεικνύει ο ανάδοχος του έργου και διαθέτει τα νόμιμα προσόντα.

Για να εισαχθεί το θέμα στο τεχνικό συμβούλιο **πρέπει η τροποποιητική μελέτη να είναι σε στάδιο αντίστοιχο με την προς τροποποίηση** και να έχει τεθεί υπόψη του **αρχικού μελετητή που διατυπώνει εγγράφως τη γνώμη του σε εύλογη**, κατά την κρίση της διευθύνουσας υπηρεσίας, προθεσμία.

Κατά τη συζήτηση στο συμβούλιο καλούνται προς ακρόαση ο αρχικός μελετητής, ο ανάδοχος του έργου ή εκπρόσωποί τους και εκπρόσωπος της υπηρεσίας που ενέκρινε την αρχική μελέτη, οι οποίοι υποβάλλουν γραπτό υπόμνημα.

Η Προϊσταμένη Αρχή εκδίδει την απόφαση περί αποδοχής της πρότασης τροποποίησης της μελέτης, μέσα σε προθεσμία τριάντα (30) ημερών από την έκδοση της γνωμοδότησης του συμβουλίου, η οποία αποτελεί προϋπόθεση για την πληρωμή των εργασιών της τροποποιητικής μελέτης.

Αν η ανάγκη τροποποίησης της μελέτης αποδίδεται σε σφάλματα ή ελλείψεις της και δεν έχουν παραγραφεί οι αξιώσεις του κυρίου του έργου κατά του μελετητή, εφαρμόζεται η παρ. 5 του άρθρου 188.

Ο μελετητής της αρχικής μελέτης μπορεί να ασκήσει ένσταση κατά της απόφασης περί τροποποίησης της μελέτης, αν αυτή αποδίδεται σε σφάλματα ή παραλείψεις της μελέτης ενώπιον της αναθέτουσας αρχής. Η άσκηση ένστασης αναστέλλει τις εις βάρος του μελετητή οικονομικές συνέπειες και την έναρξη της πειθαρχικής διαδικασίας, όχι όμως την εφαρμογή της τροποποιημένης μελέτης.

Η απόφαση κοινοποιείται στα αρμόδια για την κίνηση της πειθαρχικής διαδικασίας κατά του μελετητή και των υπαιτίων υπαλλήλων όργανα, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 141, αν η ανάγκη τροποποίησης οφείλεται σε λάθη ή παραλείψεις της μελέτης. 3. Αν δεν έχει περάσει η εξαετία που προβλέπεται από την παρ. 7 του άρθρου 189, για την παραγραφή των αξιώσεων του εργοδότη κατά του μελετητή, εφαρμόζεται η παρ. 5 του άρθρου 188. Στην περίπτωση αυτή, σε όλη τη διάρκεια κατασκευής του έργου, ο μελετητής φέρει πλήρως την ευθύνη της μελέτης του.

5.4 Συμμετοχή των βασικών μελετητών

Στην με αρ.πρωτ.ΔΝΣβ/92783π.ε./ΦΝ466/10-9-2018 ΦΕΚ4203Β'/25-9-2018 Απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών καθορίστηκαν τα καθήκοντα και οι αρμοδιότητες των βασικών μελετητών ως Τεχνικών Συμβούλων -Μελετητών κατά την εκτέλεση του έργου. Σύμφωνα με την εν λόγω υπουργική απόφαση, οι βασικοί μελετητές μετέχουν υποχρεωτικά ως τεχνικοί σύμβουλοι -μελετητές κατά την εκτέλεση δημοσίων έργων.

Ο ρόλος του βασικού μελετητή ως τεχνικού συμβούλου - μελετητή είναι η υποστήριξη της Υπηρεσίας στην κατασκευή του έργου σύμφωνα με την εγκεκριμένη μελέτη. Το αντικείμενο του βασικού μελετητή όταν συμμετέχει ως τεχνικός σύμβουλος – μελετητής είναι η παροχή υπηρεσιών εποπτείας, κατά την κατασκευή του έργου, η εφαρμογή της μελέτης που έχει εκπονήσει και την οποία καλείται ο ανάδοχος του έργου να εφαρμόσει, στα πλαίσια των οριζομένων στο άρθρο 144 του ν.4412/2016.

Τα **καθήκοντα του βασικού μελετητή** όταν συμμετέχει ως τεχνικός σύμβουλος – μελετητής είναι:

1. Κατά την έναρξη της κατασκευής του έργου και τον έλεγχο των αρχικών μελετών από τον ανάδοχο της κατασκευής ο βασικός μελετητής αναλαμβάνει:
  - να αιτιολογήσει και να υποστηρίξει την εκπονηθείσα μελέτη του μέχρι του σημείου που θα αποδειχθεί η αναγκαιότητα αναθεώρησής της ή τροποποίησής της, οπότε θα ακολουθηθεί η προβλεπόμενη διαδικασία του άρθρου 144 του ν. 4412/2016.
  - να εντοπίσει τις ασυμφωνίες μεταξύ των μελετών ή των μελετών εφαρμογής του αναδόχου και των αρχικών μελετών (για την τήρηση προδιαγραφών, μεθόδους κατασκευής, ΠΠΕ). Εάν ο ανάδοχος κατασκευής διατυπώσει διαφορετική προσέγγιση στην ανάπτυξη κάποιας διεργασίας η διευθύνουσα υπηρεσία πρέπει να ζητήσει τη διατύπωση των απόψεων του βασικού μελετητή.
  - να σχολιάσει τις απόψεις του αναδόχου του έργου που κατατίθενται μετά τον έλεγχο των μελετών κατασκευής του έργου.
2. Κατά τη διάρκεια της κατασκευής του έργου από τον ανάδοχο, ο βασικός μελετητής αναλαμβάνει:

- να σχολιάσει τις προτάσεις και τυχόν εναλλακτικές μεθόδους κατασκευής του έργου που συντάσσουν μελετητές του αναδόχου του έργου, είτε αυτές αφορούν νέες μελέτες, είτε τροποποιήσεις των ήδη εγκεκριμένων μελετών του έργου. Ιδιαίτερα θα πρέπει να αναφέρει την κατασκευασιμότητα - εφικτότητα των προτάσεων του αναδόχου.
- να συμμετέχει σε συσκέψεις της προϊσταμένης αρχής με τη διευθύνουσα υπηρεσία, ή αυτών με τον ανάδοχο του έργου, με αντικείμενο τις μελέτες του έργου και την εφαρμογή αυτών στο έργο, εφόσον καλείται και να συντάσσει σχετικές εκθέσεις.
- να μεταβαίνει επί τόπου του έργου σε τακτικά ενδιάμεσα χρονικά διαστήματα κατά τη διάρκεια της κατασκευής του έργου, με κατ' ελάχιστον τρεις μεταβάσεις και με μέγιστο αριθμό μεταβάσεων τον αριθμό των κατ' αποκοπή αμοιβών του και να συντάσσει σχετικές εκθέσεις.
- να σχολιάσει τυχόν προτάσεις της Διευθύνουσας Υπηρεσίας σχετικά με τροποποίηση εγκεκριμένων μελετών.

Στην παρ.4 του άρθρου 7 της με αρ.πρωτ.ΔΝΣβ/92783π.ε./ΦΝ466/10-9-2018 ΦΕΚ 4203Β'/25-9-2018 Απόφασης του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών ορίζεται **ότι ο βασικός μελετητής κατ' αρχήν δεν συντάσσει και δεν μετέχει στη σύνταξη οποιασδήποτε νέας μελέτης είτε αυτή είναι κύρια, είτε υποστηρικτική, κατά τη διάρκεια εκτέλεσης του έργου, ούτε δύναται να είναι ο τυχόν σύμβουλος διαχείρισης του έργου, ή να εκτελεί αρμοδιότητες επίβλεψης του έργου.** Μετέχει μόνον, εφόσον του ζητηθεί, με τη διατύπωση απόψεων σε ειδικότερα θέματα των εν λόγω μελετών κατασκευής του έργου.

Ο βασικός μελετητής και το προσωπικό του είναι μερικής απασχόλησης και θα «ενεργοποιείται/δραστηριοποιείται» με εντολές της διευθύνουσας υπηρεσίας, κατά τις οποίες θα καθορίζονται με σαφή τρόπο τα παραδοτέα από αυτόν (τεχνικές εκθέσεις, απόψεις κ.λπ.), καθώς και οι επί μέρους προθεσμίες εκτέλεσης των εργασιών της σύμβασης του βασικού μελετητή.

Η αμοιβή των βασικών μελετητών ορίζεται για τις δημόσιες συμβάσεις έργων άνω των ορίων του άρθρου 5 του ν. 4412/2016 χαμηλότερη ή ίση με το 1% της αξίας της σύμβασης του έργου και για τις δημόσιες συμβάσεις έργων κάτω των ορίων του άρθρου 5 του ν. 4412/2016 χαμηλότερη ή ίση με το 1,5% της αξίας της σύμβασης του έργου και σε κάθε περίπτωση

κάτω των ορίων των παρ. β και γ του άρθρου 5 του ν. 4412/2016.

5.5 Διάκριση βασικού μελετητή και τεχνικού συμβούλου διαχείρισης

Τα καθήκοντα του βασικού μελετητή και του τεχνικού συμβούλου διαχείρισης είναι εντελώς διαφορετικά.

Ο ρόλος του βασικού μελετητή ως τεχνικού συμβούλου - μελετητή είναι η υποστήριξη της Υπηρεσίας στην κατασκευή του έργου σύμφωνα με την εγκεκριμένη μελέτη. Συνεπώς το αντικείμενο της σύμβασης του βασικού μελετητή είναι η παροχή υπηρεσιών εποπτείας, κατά την κατασκευή του έργου, εφαρμογής της μελέτης που έχει εκπονήσει, και την οποία καλείται ο ανάδοχος του έργου να εφαρμόσει, στα πλαίσια των οριζόμενων στο άρθρο 144 του ν.4412/2016.

Στην παρ.4 του άρθρου 7 της αρ.πρωτ.ΔΝΣβ/92783π.ε./ΦΝ466/10-9-2018 ΦΕΚ 4203Β'/25-9-2018 Απόφασης του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών ορίζεται ρητά ότι **ο βασικός μελετητής:**

- **δεν συντάσσει και δεν μετέχει στη σύνταξη οποιασδήποτε νέας μελέτης είτε αυτή είναι κύρια, είτε υποστηρικτική, κατά τη διάρκεια εκτέλεσης του έργου,**
- **ούτε δύναται να είναι ο τυχόν σύμβουλος διαχείρισης του έργου, ή να εκτελεί αρμοδιότητες επίβλεψης του έργου,**
- **μετέχει μόνον, εφόσον του ζητηθεί, με τη διατύπωση απόψεων σε ειδικότερα θέματα των εν λόγω μελετών κατασκευής του έργου.**

Το αντικείμενο ενός Τεχνικού Συμβούλου Διαχείρισης αφορά στην υποστήριξη της Υπηρεσίας, τόσο της Προϊσταμένης Αρχής όσο και της Διευθύνουσας Υπηρεσίας του έργου στη διαχείριση της σύμβασης, στην επιτόπια παρακολούθηση υλοποίησης της κατασκευής, στην πραγματοποίηση ποιοτικών ελέγχων σε όλα τα τμήματα του έργου, στην υποστήριξη της Υπηρεσίας κατά την φάση παρακολούθησης του έργου από τους Φορείς Χρηματοδότησης, καθώς και στην παραλαβή του ως άνω έργου.

Ενδεικτικά αναφέρονται τα κάτωθι δυνητικά καθήκοντα ενός τεχνικού συμβούλου διαχείρισης έργου:

- ✓ υποβολή της Υπηρεσίας στην παρακολούθηση των εκτελούμενων εργασιών και αναφορά σε περίπτωση διαπίστωσης κακοτεχνιών ή μη εφαρμογής των εγκεκριμένων μελετών.

- ✓ κατάρτιση και οργάνωση ενός κατάλληλου συστήματος διοίκησης για το έργο (χρησιμοποιώντας λογισμικό δικτυωτής ανάλυσης), με βάση το οποίο θα παρακολουθεί την πορεία του έργου στις τρεις διαστάσεις του: την χρονική, την οικονομική και την χρηματοδοτική.
- ✓ διατύπωση γνώμης κατά την έγκριση χρονοδιαγραμμάτων, εντοπίζοντας έγκαιρα επερχόμενα προβλήματα και κινδύνους καθυστέρησης, που προέρχονται είτε από τον Ανάδοχο της εργολαβίας, είτε από άλλες αιτίες, και προτάσεις για σχετικές ενέργειες που πρέπει να αναληφθούν για την πρόληψη τους.
- ✓ παρακολούθηση σε εβδομαδιαία βάση (με τη χρησιμοποίηση των χρονοδιαγραμμάτων) την πρόοδο υλοποίησης της εργολαβίας.
- ✓ παρακολούθηση των χρηματοοικονομικών ροών, σε σχέση με το χρονοδιάγραμμα, επισημαίνοντας έγκαιρα τυχόν προβλήματα σε θέματα χρηματοδότησης του έργου και προτάσεις για τις απαιτούμενες δράσεις για την αντιμετώπισή τους.
- ✓ έλεγχος των κατασκευαστικών μεθόδων και του χρησιμοποιούμενου μηχανικού εξοπλισμού του Αναδόχου, καθώς και της διαδικασίας του ποιοτικού ελέγχου που πραγματοποιεί.
- ✓ έλεγχος των μηνιαίων πιστοποιήσεων, σε σχέση με την χρονική εξέλιξη του έργου, τα εργαστηριακά αποτελέσματα, και γενικότερα τις λοιπές υποχρεώσεις του Αναδόχου που απορρέουν από την σύμβασή του.
- ✓ αξιολόγηση των αιτημάτων του Αναδόχου.
- ✓ έλεγχος στην εφαρμοζόμενη από τον ανάδοχο μεθοδολογία για τη διασφάλιση της ποιότητας του έργου. Ειδικότερα, έλεγχος στο εργαστήριο του αναδόχου (βαθμονόμηση των οργάνων, επάρκεια εργαστηριακού προσωπικού),
- ✓ πραγματοποίηση δειγματοληπτικών ελέγχων επαλήθευσης των αποτελεσμάτων των εργαστηριακών ελέγχων του αναδόχου.
- ✓ έλεγχος του Μητρώου του έργου και των Εγχειριδίων Λειτουργίας, Επιθεώρησης και Συντήρησης των έργων, τα οποία θα συνταχθούν από τον Ανάδοχο.
- ✓ συμμετοχή στην παραλαβή των έργων καθώς και την επί μέρους παραλαβή τμηματικών εργασιών, εφόσον ζητηθεί από την Υπηρεσία.

Διευκρινίζεται ότι σε κάθε περίπτωση οι αρμοδιότητες του Τεχνικού Συμβούλου Διαχείρισης είναι διακριτές από αυτές του Βασικού Μελετητή όπως αυτές

καθορίστηκαν στο άρθρο 7 της υπ. αρ. ΔΝΣβ/92783π.ε./ΦΝ 466/10-09-2018 Απόφαση Υπουργού Υποδομών & Μεταφορών (ΦΕΚ 4203 Β΄/25-09-2018).

Η παροχή των υπηρεσιών του Τ.Σ. γίνεται επιτόπου των έργων, καθώς και στην έδρα της Προϊσταμένης Αρχής και της Διευθύνουσας Υπηρεσίας του έργου.

Ο συνολικός χρόνος απασχόλησης του Τ.Σ. πρέπει να καλύπτει το χρονικό διάστημα υλοποίησης του έργου, μέχρι και την παραλαβή του έργου.

Η αμοιβή του Τεχνικού Συμβούλου Διαχείρισης υπολογίζεται σύμφωνα με το άρθρο ΓΕΝ 4 της υπ' αρ. πρωτ. ΔΝΣγ/32129/ΦΝ466/16-5-2017 (Φ.Ε.Κ. 2519 Β΄/20-7-2017) Απόφασης Υπ. Υποδομών και Μεταφορών, ως αμοιβή για την παροχή ανεξάρτητων υπηρεσιών μηχανικού ή άλλου επιστήμονα που δεν αφορούν στην εκπόνηση μελέτης αμειβόμενης βάσει ειδικών προβλέψεων του Κανονισμού ανάλογα με την εμπειρία και τον χρόνο απασχόλησης.

5.6 Παραδείγματα Τεχνικού Συμβούλου Διαχείρισης Έργου - Βασικού Μελετητή

- ❖ **Αριθμός ΕΣΗΔΗΣ Δ.Ε. 207760:** Υπηρεσίες Τεχνικού Συμβούλου για την κατασκευή του έργου: «ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΑΣ ΤΟΛΟΦΩΝΑ ΣΤΗ ΘΕΣΗ ΧΑΡΜΙΣΚΟ Ν. ΦΩΚΙΔΑΣ»
- ❖ **Αριθμός ΕΣΗΔΗΣ Δ.Ε. 202221:** Τεχνικός Σύμβουλος Διαχείρισης για την υλοποίηση του έργου: "ΥΔΡΕΥΣΗ ΠΟΛΗΣ ΦΛΩΡΙΝΑΣ ΑΠΟ ΦΡΑΓΜΑ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΑΣ"
- ❖ Δημόσια σύμβαση παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών με τίτλο: «ΒΑΣΙΚΟΣ ΜΕΛΕΤΗΤΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗ ΡΕΜΑΤΟΣ ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΝΑΤ. ΑΤΤΙΚΗΣ ΑΠΟ Χ.Θ. 0+824 (ΑΝΑΝΤΗ ΤΗΣ ΣΥΜΒΟΛΗΣ ΜΕ ΠΟΤ. ΕΡΑΣΙΝΟ) ΕΩΣ Χ.Θ. 8+161 (ΣΥΜΒΟΛΗ ΡΕΜΑΤΩΝ ΚΑΛΥΒΙΩΝ ΚΑΙ ΚΟΥΒΑΡΑ)» (ΑΔΑΜ:22ΣΥΜΝ010198976 2022 03 14).
- ❖ Δημόσια σύμβαση παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών με τίτλο: «ΒΑΣΙΚΟΣ ΜΕΛΕΤΗΤΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ 1^{ου} ΥΠΟΕΡΓΟΥ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ "ΕΡΓΟ ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗΣ ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗΣ ΡΕΜΑΤΟΣ ΡΑΦΗΝΑΣ"». (ΑΔΑΜ:23ΣΥΜΝ012484129 2023 11 04).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

Διεύθυνση έργου από τον ανάδοχο – Γενικές Υποχρεώσεις αναδόχου – Έλεγχος μελέτης

6.1 Εισαγωγή

6.1.1 Στόχοι θεματικής ενότητας

Στόχος της συγκεκριμένης διδακτικής ενότητας είναι να γνωρίσουν οι επιμορφούμενοι τις γενικές υποχρεώσεις του αναδόχου κατά την εκτέλεση μίας σύμβασης έργου, δηλαδή από την υπογραφή της σύμβασης μέχρι την παραλαβή του.

6.1.2 Σύντομη περιγραφή της θεματικής ενότητας

Στην ενότητα αυτή περιγράφονται οι γενικές υποχρεώσεις του αναδόχου κατά την εκτέλεση ενός έργου και ειδικότερα ο έλεγχος της μελέτης δημοπράτησης ως προς την εφαρμοσιμότητά της, η ελάχιστη στελέχωση του εργοταξίου, η σύνταξη και υποβολή οργανογράμματος, η υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων, η ασφάλιση του έργου. Διακρίνονται οι έννοιες Υποκατάσταση αναδόχου, Υπεργολαβία κατά την εκτέλεση και Κατασκευαστική κοινοπραξία. Τέλος αναλύεται η περίπτωση πτώχευσης – θανάτου του αναδόχου.

6.1.3 Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση της διδακτικής ενότητας, οι επιμορφούμενοι/νες θα είναι σε θέση να:

- γνωρίζουν ποιες είναι οι γενικές υποχρεώσεις του αναδόχου κατά την εκτέλεση του έργου
- αντιλαμβάνονται τη σημασία του ελέγχου της εφαρμοσιμότητας της μελέτης και γνωρίζουν τη διαδικασία ελέγχου της μελέτης από τον ανάδοχο
- γνωρίζουν ποια είναι η ελάχιστη στελέχωση του εργοταξίου
- γνωρίζουν πότε υποβάλλεται το οργανόγραμμα του έργου από τον ανάδοχο και τι περιέχει
- γνωρίζουν ποιες είναι οι υποχρεώσεις του αναδόχου ως προς την υγιεινή
- αναγνωρίζουν πότε τα έργα ασφαλίζονται υποχρεωτικά
- διακρίνουν την υποκατάσταση αναδόχου, την υπεργολαβία κατά την εκτέλεση και την κατασκευαστική κοινοπραξία

- γνωρίζουν τί συμβαίνει στην περίπτωση πτώχευσης του αναδόχου ή θανάτου.

6.2 Έλεγχος Εφαρμοσιμότητας Μελέτης

Σύμφωνα με την παρ.2 του άρθρου 138 του ν.4412/2016, στην περίπτωση **έργου με προϋπολογισμό δημοπράτησης άνω των ορίων**, ο ανάδοχος έχει την υποχρέωση να ελέγξει τη μελέτη δημοπράτησης του έργου, **ως προς την εφαρμοσιμότητά της**, πριν την εγκατάστασή του στο εργοτάξιο και να ενημερώσει εγγράφως τη διευθύνουσα υπηρεσία.

Περιγραφή διαδικασίας

- Η διευθύνουσα υπηρεσία προσκαλεί τον ανάδοχο να υποβάλλει εγγράφως, εντός προθεσμίας που δεν μπορεί να είναι μικρότερη των είκοσι (20) ημερών και μεγαλύτερη των εξήντα (60) ημερών από την υπογραφή της σύμβασης, αν έχει παρατηρήσεις ως προς την εφαρμοσιμότητα της μελέτης.
- Ο ανάδοχος δικαιούται σε περιπτώσεις ειδικών έργων να αιτηθεί πρόσθετη προθεσμία κατ' ανώτατο σαράντα πέντε (45) ημερών.
- Αν η προθεσμία αυτή παρέλθει άπρακτη, τεκμαίρεται η σύμφωνη γνώμη του αναδόχου επί της μελέτης του έργου.
- Αν ο ανάδοχος προτείνει την τροποποίηση της μελέτης του έργου, η προϊσταμένη αρχή εξετάζει την πρόταση του αναδόχου, κατόπιν γνωμοδότησης του αρμόδιου τεχνικού συμβουλίου ή, σε περίπτωση μη ύπαρξης αρμόδιου τεχνικού συμβουλίου στην αναθέτουσα αρχή, του τεχνικού συμβουλίου της Γενικής Γραμματείας Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών.
- Εφόσον κριθεί, ότι οι προτεινόμενες τροποποιήσεις είναι επουσιώδεις, σύμφωνα με το άρθρο 155, περί επειγουσών και απρόβλεπτων πρόσθετων εργασιών, δεν μεταβάλουν την φύση του έργου και δεν επάγονται ουσιώδη αύξηση του συμβατικού ανταλλάγματος, εγκρίνεται η συνέχιση εκτέλεσης του έργου.
- Σε αντίθετη περίπτωση, η σύμβαση διαλύεται και ο ανάδοχος αποζημιώνεται μόνο για τις αποδεδειγμένες δαπάνες στις οποίες υποβλήθηκε για τη συμμετοχή του στον διαγωνισμό και μέχρι τη διάλυση της σύμβασης.
- Με απόφαση της προϊσταμένης αρχής, **κατόπιν γνωμοδότησης του τεχνικού συμβουλίου**, κρίνεται το εύλογο της δαπάνης για την αποζημίωση, ύστερα από εισήγηση

της διευθύνουσας υπηρεσίας.

- **Το διάστημα που παρεμβάλλεται από την πρόσκληση της διευθύνουσας υπηρεσίας και μέχρι την ολοκλήρωση της προβλεπόμενης στην παρούσα διαδικασία, δεν προσμετράται στη συμβατική προθεσμία εκτέλεσης του έργου.**
- Οι προβλέψεις της παρούσας περιλαμβάνονται υποχρεωτικά στα έγγραφα σύναψης της σύμβασης.
- Σύμφωνα με την παρ.3 του άρθρου 138 του ν.4412/2016, αν, μετά τη διάλυση της σύμβασης και εφόσον η Προϊσταμένη Αρχή δεν έχει αποδεχτεί την αναγκαιότητα ουσιώδους τροποποίησης της μελέτης, δύναται να αποφασίσει την εκτέλεση του έργου σύμφωνα με την υφιστάμενη μελέτη, προσκαλεί τον επόμενο κατά σειρά μειοδότη του διαγωνισμού του υπόψη έργου, και του προτείνει να αναλάβει αυτός το έργο της ολοκλήρωσης της διαλυθείσας εργολαβίας, με τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις και βάσει της προσφοράς που υπέβαλε στον διαγωνισμό.
- Η σύμβαση εκτέλεσης συνάπτεται, εφόσον συντρέχουν οι ανωτέρω προϋποθέσεις αναφορικά με την αποδοχή της μελέτης του έργου.
- Σύμφωνα με την παρ.8 του άρθρου 138 του ν.4412/2016, **ο ανάδοχος δεν μπορεί να εγείρει αξιώσεις και τυχόν τέτοια έγερση απορρίπτεται ως απαράδεκτη, αν οι αξιώσεις αφορούν αποκλειστικά αστοχίες της μελέτης τις οποίες δεν επικαλέστηκε κατά τον έλεγχο της εφαρμοσιμότητας της μελέτης.**

6.3 Σύνταξη και υποβολή οργανογράμματος

Σύμφωνα με την παρ.4 του άρθρου 145 του ν.4412/2016, ο ανάδοχος κατασκευής του έργου υποχρεούται μέσα σε έναν (1) μήνα από την πάροδο της προθεσμίας της παρ. 2 του άρθρου 138 για τα έργα άνω των ορίων, ή από την υπογραφή της σύμβασης για τα έργα κάτω των ορίων, να συντάξει και να υποβάλει οργανόγραμμα του εργοταξίου, στο οποίο θα περιγράφονται λεπτομερώς τα πλήρη στοιχεία στελεχών, εξοπλισμού και μηχανημάτων που θα περιλαμβάνει η εργοταξιακή ανάπτυξη για την εκτέλεση του έργου.

Ενδεικτικά στοιχεία που περιλαμβάνονται στο Οργανόγραμμα ενός έργου:

I. ΣΤΕΛΕΧΗ – ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

Ονομαστική κατάσταση και Περιγραφή αρμοδιοτήτων στελεχών/προσωπικού

- Διευθυντής Έργου/Αναπληρωτής
- Προϊστάμενος Εργοταξιακού Γραφείου/Αναπληρωτής

- Υπεύθυνος Ασφαλείας (Τεχνικός Ασφαλείας & Υγείας / Συντονιστής Ασφαλείας & Υγείας)
- Υπεύθυνος Διασφάλισης Ποιότητας/Εργαστηριακών Δοκιμών
- Υπεύθυνοι Μελετών
- Υπεύθυνος Τοπογραφικών Εργασιών
- Υπεύθυνοι έργων πολιτικού μηχανικού
- Υπεύθυνος τεχνικού γραφείου (επιμετρήσεις)
- Υπεύθυνος προμηθειών
- Γραμματεία
- Λογιστήριο

II. ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ

Πίνακες μηχανολογικού εξοπλισμού

III. ΥΠΕΡΓΟΛΑΒΟΙ

(βλ. Παράδειγμα 3)

6.4 Ελάχιστη στελέχωση αναδόχου

Σύμφωνα με το άρθρο 139 του ν.4412/2016, η διεύθυνση των έργων από την πλευρά του αναδόχου στους τόπους κατασκευής τους γίνεται από τεχνικούς:

- που έχουν τα κατάλληλα προσόντα και
- είναι αποδεκτοί από την διευθύνουσα υπηρεσία.

Η επί του τόπου των έργων παρουσία τεχνικού στελέχους ή τεχνικού υπαλλήλου του αναδόχου είναι **υποχρεωτική** και ανάλογη με τη φύση και το μέγεθος του κατασκευαζόμενου έργου.

Η ελάχιστη τεχνική στελέχωση του εργοταξίου σε κάθε έργο καθορίζεται με απόφαση της αναθέτουσας αρχής ή του αναθέτοντος φορέα, στη διακήρυξη.

Προκειμένου για έργα προϋπολογισμού πάνω από τρία εκατομμύρια (3.000.000,00) ευρώ, η αναλογία αυτή καθορίζεται τουλάχιστον σε τρεις (3) τεχνικούς ανάλογων προσόντων και πείρας, από τους οποίους ένας (1) τουλάχιστον πρέπει να είναι διπλωματούχος ανώτατου εκπαιδευτικού ιδρύματος (Α.Ε.Ι.) και ένας (1) τουλάχιστον πτυχιούχος ανωτάτου τεχνολογικού εκπαιδευτικού ιδρύματος (Α.Τ.Ε.Ι.).

Για το προσωπικό που αποτελεί την ελάχιστη στελέχωση, απαιτείται προσκόμιση στη

Διευθύνουσα Υπηρεσία βεβαίωσης του οικείου ασφαλιστικού φορέα, στην οποία θα αναγράφεται και ο χρόνος ασφάλισης των εργαζομένων.

Η παράβαση των διατάξεων του άρθρου αυτού αποτελεί πειθαρχικό αδίκημα για τον οικονομικό φορέα, τα στελέχη και τους υπαλλήλους της, καθώς και για τους υπαλλήλους της διευθύνουσας υπηρεσίας.

Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων μπορεί να καθορίζεται ή και να αναπροσαρμόζεται ο αριθμός των τεχνικών επί τόπου των έργων, ανάλογα με τον προϋπολογισμό και τη φύση του εκτελούμενου έργου (δεν έχει εκδοθεί ακόμα η απόφαση αυτή).

6.5 Υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων

Ο Ανάδοχος υποχρεούται μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από την ημερομηνία αποδοχής της μελέτης από τον ανάδοχο, σύμφωνα με την παρ.2 του άρθρου 138 του ν.4412/2016, να καταθέσει στον Κ.τ.Ε. το Σχέδιο Ασφάλειας και Υγείας (Σ.Α.Υ.) και τον Φάκελο Ασφάλειας και Υγείας (Φ.Α.Υ.) για το σύνολο του Έργου, σύμφωνα με το Π.Δ. 305/96, όπως ισχύει.

Θα κατατεθούν επίσης δηλώσεις και γνωστοποιήσεις αναθέσεως καθηκόντων Τεχνικού Ασφάλειας, Συντονιστή Υγιεινής και Ασφάλειας και Γιατρού Ασφάλειας.

Σημειώνεται ότι ο Φάκελος Ασφάλειας και Υγείας (Φ.Α.Υ.) είναι απαραίτητο στοιχείο για την παραλαβή του έργου.

Θα πρέπει να είναι πάντοτε διαθέσιμα προς έλεγχο από τους αρμόδιους κρατικούς και μη φορείς τα θεωρημένα ή μη βιβλία που απαιτεί η νομοθεσία:

- Ημερολόγιο Μέτρων Ασφαλείας (Ν.1396/83 και Π.Δ. 1073/81),
- Βιβλίο Γραπτών Υποδείξεων Τεχνικού Ασφαλείας και Γιατρού Εργασίας (Ν. 1568/85).

Ο Ανάδοχος οφείλει να λαμβάνει μέτρα προστασίας, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία στο Σχέδιο Ασφάλειας και Υγείας (ΣΑΥ), όπως αυτό ρυθμίζεται με τις αποφάσεις του Υφυπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων ΔΙΠΑΔ/οικ.177/2.3.2001 (Β' 266), ΔΕΕΠΠ/85/ 14.5.2001 (Β' 686) και ΔΙΠΑΔ/οικ889/ 27.11.2002 (Β' 16).

Λόγω της σπουδαιότητας της τήρησης των απαιτούμενων μέτρων ασφαλείας, αναφέρονται παρακάτω ενδεικτικά και όχι περιοριστικά, ορισμένα σημεία της Νομοθεσίας:

- Ο Ανάδοχος οφείλει να χορηγεί στο εργατικό προσωπικό, στο προσωπικό επίβλεψης της Υπηρεσίας (συμπεριλαμβανομένων των Συμβούλων Επίβλεψης και Διαχείρισης), καθώς και σε κάθε άλλο πρόσωπο που βρίσκεται στο χώρο του Έργου, τα απαιτούμενα κατά περίπτωση Μέσα Ατομικής Προστασίας (ΜΑΠ) και να παίρνει όλα τα απαραίτητα μέτρα συλλογικής προστασίας.

Ενδεικτικά, τα ΜΑΠ θα είναι: προστατευτικά κράνη, μπότες ασφαλείας, πλαστικές γαλότσες, φωσφορίζοντα πανωφόρια (για το χειμώνα), φωσφορίζοντα γιλέκα (για το καλοκαίρι), προστατευτικά γάντια, ωτοασπίδες, προστατευτικά γυαλιά και καπέλα ηλίου, κουτιά Πρώτων Βοηθειών ένα για τα γραφεία και ένα για κάθε όχημα του εργοταξίου, μάσκες διαφόρων τύπων, ζώνες συγκράτησης, αναπνευστικές συσκευές τύπου SCBA κ.λπ.

- Ο Ανάδοχος υποχρεούται να μεριμνήσει για την τοποθέτηση των καταλλήλων πινακίδων ή φωτεινών σημάτων επισήμανσης και απαγόρευσης προσέγγισης επικινδύνων θέσεων, καθώς και προειδοποιητικών και συμβουλευτικών πινακίδων τόσο για τους εργαζομένους, όσο και για τους κινούμενους στους χώρους των εργοταξίων ή/και στις περιοχές εκτέλεσης των εργασιών ή κοντά σ' αυτές.

Επίσης, ο Ανάδοχος υποχρεούται να μεριμνήσει για τον εφοδιασμό των θέσεων εργασίας με πόσιμο νερό, εγκαταστάσεις υγιεινής και καθαριότητας, καθώς επίσης να εξασφαλίσει μέσα και χώρους παροχής πρώτων βοηθειών.

6.6 Ασφάλιση του έργου

Σύμφωνα με το άρθρο 144 του ν.4412/2016, για την πληρότητα των εκπονούμενων μελετών, τον αρτιότερο σχεδιασμό, την καλύτερη διοίκηση και επίβλεψη και την έντεχνη κατασκευή του έργου, υποχρεούνται ο μελετητής, ο ανάδοχος κατασκευής του έργου και ο τεχνικός σύμβουλος να ασφαλίζουν τη μελέτη, την κατασκευή του έργου και τις υπηρεσίες τεχνικού συμβούλου αντίστοιχα, κατά παντός κινδύνου, περιλαμβανομένων και των περιπτώσεων ζημιών από ανωτέρα βία.

Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών, ορίζονται τα έργα, οι μελέτες και οι υπηρεσίες που υπάγονται στην ασφάλιση, οι ασφαλιζόμενοι κίνδυνοι, η διάρκεια της ασφάλισης, η διαδικασία διαπίστωσης της επέλευσης του κινδύνου και της καταβολής του ασφαλίσματος, τα ελάχιστα όρια ασφαλιστικών καλύψεων, οι αποδεκτές εξαιρέσεις και οι

μέγιστες απαλλαγές, η έναρξη εφαρμογής της υποχρέωσης ασφάλισης και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

Μέχρι την έκδοση της ανωτέρω απόφασης, τα έργα των οποίων ο προϋπολογισμός, χωρίς τον Φ.Π.Α., υπερβαίνει το ποσό των πεντακοσίων χιλιάδων (500.000) ευρώ ασφαλιζονται υποχρεωτικά.

Το ασφαλιστήριο συμβόλαιο προσκομίζεται σε κάθε περίπτωση υποχρεωτικά πριν την υπογραφή της σύμβασης, σύμφωνα με όσα ορίζονται στα έγγραφα της σύμβασης.

6.7 Υποκατάσταση αναδόχου

Σύμφωνα με το άρθρο 164 του ν.4412/2016, η υποκατάσταση του αναδόχου από τρίτο στην κατασκευή μέρους ή όλου του έργου (εκχώρηση του έργου) είναι δυνατή μόνο, αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις της περ. δ' της παρ. 1 του άρθρου 132.

Ειδικότερα:

I. Περίπτωση υποκατάστασης - ολικής ή μερικής διαδοχής του αρχικού αναδόχου, λόγω εταιρικής αναδιάρθρωσης, περιλαμβανομένων της εξαγοράς, της απορρόφησης και της συγχώνευσης:

- εκδίδεται διαπιστωτική πράξη της Προϊσταμένης Αρχής,
- ο αρχικός ανάδοχος απαλλάσσεται από την ευθύνη του προς τον κύριο του έργου και η εγγύηση καλής εκτέλεσης επιστρέφεται, αφού αντικατασταθεί από ισόποση εγγύηση του νέου αναδόχου

II. Περίπτωση υποκατάστασης λόγω αφερεγγυότητας του αρχικού αναδόχου, ιδίως στο πλαίσιο προπρωχεντικών ή πτωχευτικών διαδικασιών:

- εκδίδεται εγκριτική απόφαση της Προϊσταμένης Αρχής
- ο αρχικός ανάδοχος ευθύνεται μαζί με τον υποκατάστατο εις ολόκληρον προς τον κύριο του έργου, το προσωπικό του έργου και οποιονδήποτε τρίτο.

Για την έκδοση των ως άνω ελέγχεται, αν ο νέος ανάδοχος πληροί τα κριτήρια ποιοτικής επιλογής, που καθορίστηκαν με τη διακήρυξη του έργου.

Δεν θεωρείται υποκατάσταση η, εκ μέρους του αναδόχου, υπεργολαβική ανάθεση

συγκεκριμένων εργασιών του έργου.

Έργα Εθνικού Επιπέδου κατά το άρθρο 10 του ν. 679/1977 (Α' 245)

- Στην περίπτωση έργων που έχουν χαρακτηριστεί ως Έργα Εθνικού Επιπέδου κατά το άρθρο 10 του ν. 679/1977 (Α' 245), δύναται να εγκριθεί η υποκατάσταση αναδόχου **με απαλλαγή** από την ευθύνη του αρχικού αναδόχου, υπό τον όρο στην αίτηση του αναδόχου να προσδιορίζεται το τμήμα της εργολαβίας, για το οποίο ζητείται η υποκατάσταση με απαλλαγή από την ευθύνη και η πιστοποίηση μετά την οποία όλες οι πληρωμές θα διενεργούνται απευθείας στον νέο ανάδοχο.
- Μαζί με την αίτηση υποβάλλεται και δήλωση του νέου αναδόχου, ότι αποδέχεται το περιεχόμενο της αίτησης, σύμφωνα με το άρθρο αυτού.
- Με την απόφαση έγκρισης της υποκατάστασης με απαλλαγή καθορίζονται το τμήμα της εργολαβίας για το οποίο ισχύει η υποκατάσταση, αν η υποκατάσταση δεν γίνεται για το σύνολο του έργου, η πιστοποίηση μετά την οποία οι πληρωμές θα διενεργούνται στον νέο ανάδοχο, οι εγγυήσεις του νέου αναδόχου και κάθε άλλο αναγκαίο θέμα.
- Ο υποκατάστατος του αναδόχου επέχει στο εξής θέση αναδόχου και αναλαμβάνει όλες τις ευθύνες για το σύνολο του έργου ή για τα τμήματα του έργου, που προσδιορίζονται με την απόφαση έγκρισης της υποκατάστασης με απαλλαγή της ευθύνης του αρχικού αναδόχου.
- Επίσης, αναλαμβάνει και τις υποχρεώσεις του αρχικού αναδόχου προς το προσωπικό, που εργάστηκε στο έργο τους τελευταίους τρεις (3) μήνες πριν από την υποκατάσταση.
- Οι εγγυήσεις επ'ονόματι του αρχικού αναδόχου ή το μέρος τους που ορίζεται με την εγκριτική απόφαση αποδίδονται, αφού προηγουμένως κατατεθούν νέες ισόποσες εγγυήσεις από τον νέο ανάδοχο.
- Μόνο μετά την κατάθεση αυτήν επέρχεται η απαλλαγή του αρχικού αναδόχου από την ευθύνη του.

6.8 Υπερβολία κατά την εκτέλεση

Σύμφωνα με τις παρ. 1-3 του άρθρου 165 του ν.4412/2016, όταν συνάπτεται σύμβαση μίσθωσης έργου μεταξύ του αναδόχου δημόσιου έργου και άλλης εργοληπτικής επιχείρησης, για την κατασκευή μέρους του έργου που έχει αναληφθεί από τον ανάδοχο (υπερβολία), ο

υπεργολάβος θεωρείται «εγκεκριμένος» με τις συνέπειες του παρόντος, μετά από έγκριση του κυρίου του έργου ή του φορέα κατασκευής, όταν συντρέχουν οι εξής προϋποθέσεις:

α) Ο υπεργολάβος έχει τα αντίστοιχα προσόντα για την εκτέλεση του έργου που αναλαμβάνει και ανήκει σε τάξη και κατηγορία έργου, αντίστοιχη με το ποσό της σύμβασης μίσθωσης έργου και

β) Ο ανάδοχος, πριν από την εγκατάσταση του υπεργολάβου στο έργο, έχει γνωστοποιήσει στον κύριο του έργου ή στον φορέα κατασκευής τη σύμβαση υπεργολαβίας.

Η Προϊσταμένη Αρχή μπορεί με απόφασή της, που εκδίδεται μέσα σε αποκλειστική προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών από την ανωτέρω γνωστοποίηση, να μην εγκρίνει την υπεργολαβία αυτήν.

Η έγκριση της υπεργολαβίας έχει τις εξής συνέπειες:

α) Το ποσό της σύμβασης της υπεργολαβίας, όπως αυτό προκύπτει ιδίως, από τα τιμολόγια που εκδίδονται από τον υπεργολάβο προς τον ανάδοχο, λαμβάνεται υπόψη για τον υπολογισμό της εμπειρίας.

β) Για το ποσό της σύμβασης υπεργολαβίας, ο ανάδοχος δεν δικαιούται πιστοποιητικό εμπειρίας για χρήση στο ΜΗ.Ε.Ε.Δ.Ε., ενώ τα στελέχη του αναδόχου δικαιούνται πιστοποιητικό εμπειρίας, το οποίο για την εξέλιξη στο Μ.Ε.Κ, ανάγεται στο μισό του χρόνου επίβλεψης.

Υπεργολαβία κατά την ανάθεση

Εφόσον, προκύπτει υποχρέωση από τα τεύχη του διαγωνισμού ή αν ο ανάδοχος πρότεινε συγκεκριμένους υπεργολάβους κατά την υποβολή της προσφοράς του, υποχρεούται, κατά την υπογραφή της σύμβασης εκτέλεσης, να προσκομίσει την υπεργολαβική σύμβαση. Η διευθύνουσα υπηρεσία μπορεί να χορηγήσει προθεσμία στον ανάδοχο κατ' αίτησή του, για την προσκόμιση της υπεργολαβικής σύμβασης με τον αρχικώς προταθέντα υπεργολάβο ή άλλον, που διαθέτει τα αναγκαία κατά την κρίση της υπηρεσίας αυτής προσόντα, εφόσον συντρέχει σοβαρός λόγος.

Όροι και διαδικασία υπεργολαβίας (άρθρο 166 του ν.4412/2016)

Για την αναγνώριση υπεργολάβου ως εγκεκριμένου, υποβάλλεται στη Διευθύνουσα Υπηρεσία κοινή αίτηση του αναδόχου και του υπεργολάβου μαζί με πρωτότυπο συμφωνητικό και φάκελο δικαιολογητικών.

Στο συμφωνητικό της υπεργολαβίας πρέπει να αναφέρονται συγκεκριμένα οι εργασίες ή το

μέρος του έργου που αναλαμβάνει ο υπεργολάβος, καθώς και η αξία της σύμβασης υπεργολαβίας.

Ο φάκελος των δικαιολογητικών που συνοδεύει την ως άνω αίτηση περιέχει ιδίως τα εξής:

α) Τα νομιμοποιητικά έγγραφα που τεκμηριώνουν τα στοιχεία των συμβαλλομένων και την εγκυρότητα των πράξεων, όπως τα ισχύοντα καταστατικά, αποφάσεις διοικητικών συμβουλίων, εξουσιοδοτήσεις κ.λπ..

β) Σαφή αναφορά των στοιχείων του υπεργολάβου, από τα οποία να αποδεικνύεται ότι έχει τις ιδιότητες που απαιτούνται από τις διατάξεις του άρθρου 165 και ειδικότερα:

αα) Εάν πρόκειται περί ατομικής εργοληπτικής επιχείρησης εγγεγραμμένης στο Μ.Ε.ΕΠ., το ονοματεπώνυμο, την ισχύουσα επαγγελματική διεύθυνση και τον αριθμό εγγραφής στο Μ.Ε.ΕΠ. και την τάξη και τις κατηγορίες έργων στις οποίες είναι γραμμένη και τη βεβαίωση εγγραφής στο Μ.Ε.ΕΠ. σε απλό αντίγραφο.

ββ) Εάν πρόκειται περί εργοληπτικής επιχείρησης με νομική προσωπικότητα εγγεγραμμένης στο Μ.Ε.ΕΠ., την πλήρη επωνυμία και το διακριτικό τίτλο της εταιρίας, την ισχύουσα διεύθυνση, τον αριθμό εγγραφής στο Μ.Ε.ΕΠ. και την τάξη και τις κατηγορίες έργων στις οποίες είναι εγγεγραμμένη, καθώς και το ονοματεπώνυμο, την ισχύουσα διεύθυνση, το επάγγελμα και την ιδιότητα του φυσικού προσώπου, το οποίο είναι εξουσιοδοτημένο για την υπογραφή του συμφωνητικού της υπεργολαβίας και τα στοιχεία της απόφασης του οργάνου, το οποίο δεσμεύει την εταιρία κατά το καταστατικό της, για την εκτέλεση του έργου σε υπεργολαβία και τη βεβαίωση εγγραφής στο Μ.Ε.ΕΠ. σε απλό αντίγραφο.

γγ) Εάν πρόκειται για εργοληπτική επιχείρηση με έδρα εκτός Ελλάδος, μη εγγεγραμμένη στο Μ.Ε.ΕΠ., τα στοιχεία των περιπτώσεων αα) και ββ) και αντί των στοιχείων εγγραφής στο Μ.Ε.ΕΠ., τα στοιχεία που αποδεικνύουν ότι πρόκειται περί εργοληπτικής επιχείρησης η οποία μπορεί, σύμφωνα με το δίκαιο της έδρας της, να συμμετέχει σε δημοπρασίες και να αναλαμβάνει την εκτέλεση δημόσιων έργων, της τάξης και της κατηγορίας του συγκεκριμένου έργου το οποίο αναφέρεται στο συμφωνητικό υπεργολαβίας.

γ) Πιστοποιητικά από τα οποία να αποδεικνύεται ότι ο υπεργολάβος δεν βρίσκεται υπό πτώχευση, εκκαθάριση, αναγκαστική διαχείριση ή προκειμένου για επιχείρηση με έδρα εκτός Ελλάδας, σε οποιαδήποτε ανάλογη κατάσταση που προκύπτει από παρόμοια διαδικασία προβλεπόμενη από τη νομοθεσία της έδρας της.

δ) Πιστοποιητικά από τα οποία να αποδεικνύεται ότι τα παρακάτω πρόσωπα δεν έχουν

καταδικασθεί με αμετάκλητη δικαστική απόφαση για αδικήματα τα οποία στερούν το δικαίωμα συμμετοχής σε δημοπρασία, όπως καθορίζονται κάθε φορά στη διακήρυξη δημοπράτησης του συγκεκριμένου έργου. Τα πιστοποιητικά αυτά πρέπει να έχουν εκδοθεί από την αρμόδια εισαγγελική αρχή ή την αντίστοιχη δημόσια αρχή (επί επιχειρήσεων με έδρα εκτός Ελλάδας, μη εγγεγραμμένων στο Μ.Ε.ΕΠ.) και αφορούν στα εξής φυσικά πρόσωπα:

- αα) επί ατομικής επιχείρησης, στο πρόσωπο που ανήκει αυτή,
- ββ) επί προσωπικής εταιρίας, στους διαχειριστές,
- γγ) επί Ε.Π.Ε. στους διαχειριστές,
- δδ) επί Α.Ε. στον πρόεδρο του διοικητικού συμβουλίου και στον Διευθύνοντα Σύμβουλο.
- ε) Υπεύθυνη δήλωση του νόμιμου εκπροσώπου του υπεργολάβου ότι δεν του επιβλήθηκε για πειθαρχικό παράπτωμα ποινή η οποία του στερεί το δικαίωμα συμμετοχής σε δημοπρασία.
- στ) Βεβαιώσεις των αρμόδιων οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης (βεβαιώσεις ασφαλιστικής ενημερότητας), από τις οποίες να αποδεικνύεται ότι έχει εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του όσον αφορά στην καταβολή των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης, σύμφωνα με την ισχύουσα ελληνική νομοθεσία ή με τη νομοθεσία της χώρας όπου είναι εγκατεστημένος.
- ζ) Βεβαιώσεις των αρμόδιων φορολογικών αρχών (βεβαιώσεις φορολογικής ενημερότητας), από τις οποίες να αποδεικνύεται ότι έχει εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του τις σχετικές με την πληρωμή των φόρων, σύμφωνα με την ισχύουσα ελληνική νομοθεσία ή με τη νομοθεσία της χώρας που είναι εγκατεστημένος.

Εργοληπτικές επιχειρήσεις κάτοχοι «ενημερότητας πτυχίου» σε ισχύ δεν προσκομίζουν όσα από τα ανωτέρω δικαιολογητικά προσκομίστηκαν για την έκδοση της ενημερότητας πτυχίου.

Η απόφαση έγκρισης ή μη της σύναψης της σύμβασης της υπεργολαβίας λαμβάνεται από τη διευθύνουσα υπηρεσία, μέσα σε αποκλειστική προθεσμία των δεκαπέντε (15) ημερών.

Αν κατά την εξέταση της αίτησης διαπιστωθούν ελλείψεις, μπορεί να προσκληθεί ο ανάδοχος για τη συμπλήρωσή τους.

Στην περίπτωση αυτή μπορεί να ανασταλεί η ανωτέρω προθεσμία, μέχρι τη συμπλήρωση των ελλείψεων και την υποβολή των δικαιολογητικών που λείπουν. Μέχρι την έγκριση ή μέχρι την παρέλευση της προθεσμίας αυτής δεν επιτρέπεται η σύμπραξη του υπεργολάβου στην κατασκευή του έργου.

Η διευθύνουσα υπηρεσία, με ειδική αιτιολόγηση, μπορεί να μην εγκρίνει τη σύσταση της

υπεργολαβίας, οι δε λόγοι μη έγκρισης μπορούν να βασίζονται μόνο σε τεκμηριωμένα στοιχεία προερχόμενα κυρίως από την υπηρεσία του μητρώου των εργοληπτικών επιχειρήσεων, σχετικά με την ικανότητα και αξιοπιστία των εργοληπτικών επιχειρήσεων, για την καλή και έγκαιρη κατασκευή του έργου που συμφωνήθηκε ως αντικείμενο της υπεργολαβίας.

Η απόφαση αυτή της διευθύνουσας υπηρεσίας, περί μη έγκρισης της σύστασης της υπεργολαβίας, εκδίδεται μόνο μέσα στην αποκλειστική προθεσμία των δεκαπέντε (15) ημερών και κοινοποιείται αμέσως στον ανάδοχο και τον υπεργολάβο, κατά τις διατάξεις του άρθρου 143, καθώς και στην προϊσταμένη αρχή, μαζί με απλό αντίγραφο του υποβληθέντος συμφωνητικού σύστασης της υπεργολαβίας.

Εάν η έγκριση του υπεργολάβου γίνει αυτοδικαίως λόγω παρέλευσης της προθεσμίας των δεκαπέντε (15) ημερών, η Διευθύνουσα Υπηρεσία οφείλει, εντός δέκα (10) ημερών από τότε που θα το ζητήσει εγγράφως ο ανάδοχος, να εκδώσει σχετική βεβαίωση για την ανάληψη του έργου από τον υπεργολάβο, προς χρήση ενώπιον των αρμόδιων φορολογικών, ελεγκτικών ή άλλων αρχών, χορηγώντας του και επικυρωμένο αντίγραφο του υποβληθέντος συμφωνητικού μίσθωσης έργου.

6.9 Κατασκευαστική κοινοπραξία

Σύμφωνα με τις παρ. 4-6 του άρθρου 165 του ν.4412/2016, επιτρέπεται η σύσταση κοινοπραξίας μεταξύ εργοληπτικών επιχειρήσεων, για την κατασκευή έργου, το οποίο έχει αναλάβει μία ή περισσότερες από τις επιχειρήσεις αυτές (κατασκευαστική κοινοπραξία), αν:

- α) όλα τα μέλη της κατασκευαστικής κοινοπραξίας πληρούν τα κριτήρια των άρθρων 73 έως 76,
- β) το συμφωνητικό σύστασης της κοινοπραξίας γνωστοποιείται στην Προϊσταμένη Αρχή του έργου, και
- γ) ο προϋπολογισμός του έργου υπερβαίνει το όριο της περ. α' του άρθρου 5. Παράλειψη της υποχρέωσης γνωστοποίησης επιφέρει ακυρότητα της συμφωνίας.

Η Προϊσταμένη Αρχή μπορεί να μην εγκρίνει τη σύσταση της κοινοπραξίας, με απόφαση που λαμβάνεται μέσα σε αποκλειστική προθεσμία δύο (2) μηνών από την ανωτέρω γνωστοποίηση.

Η άπρακτη πάροδος της ανωτέρω προθεσμίας τεκμαίρεται ως απόρριψη της σύστασης κατασκευαστικής κοινοπραξίας.

Ο ανάδοχος πρέπει να διατηρεί συνολικό ποσοστό συμμετοχής στην κατασκευαστική κοινοπραξία **τουλάχιστον πενήντα τοις εκατό (50%)**.

Αν ο ανάδοχος είναι κοινοπραξία, πρέπει επιπλέον κάθε επιχείρηση της κοινοπραξίας να διατηρεί ελάχιστο ποσοστό συμμετοχής δεκαπέντε τοις εκατό (15%), εκτός αν η συμμετοχή της στην αρχική κοινοπραξία ανέρχεται σε ποσοστό μικρότερο του δεκαπέντε τοις εκατό (15%), οπότε αυτό ισχύει ως ελάχιστο ποσοστό και στην κατασκευαστική κοινοπραξία.

Κάθε άλλη νέα επιχείρηση που μετέχει στην κατασκευαστική κοινοπραξία πρέπει να έχει ελάχιστο ποσοστό συμμετοχής δεκαπέντε τοις εκατό (15%).

Τα νέα μέλη της κατασκευαστικής κοινοπραξίας, πέραν του αναδόχου, δεν επιτρέπεται να είναι κοινοπραξίες.

Τα μέλη της κοινοπραξίας ευθύνονται εις ολόκληρον έναντι της αναθέτουσας αρχής, για το σύνολο του έργου.

6.10 Περίπτωση πτώχευσης – θανάτου

Σύμφωνα με το άρθρο 167 του ν.4412/2016

I. Πτώχευση

Σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 167 του ν.4412/2016, αν ο ανάδοχος πτωχεύσει, η σύμβαση διαλύεται αυτοδίκαια.

Σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 167 του ν.4412/2016, σε περίπτωση πτώχευσης ενός ή μερικών από τα μέλη της κοινοπραξίας εφαρμόζονται οι ακόλουθες διατάξεις:

- Αν τα μέλη της κοινοπραξίας ήταν δύο και πτωχεύσει το ένα, η κοινοπραξία θεωρείται διαλυμένη ως προς τον κύριο του έργου και η εργολαβία συνεχίζεται υποχρεωτικά για το σύνολο του έργου από το άλλο μέλος μόνο, το οποίο αναλαμβάνει έναντι του κυρίου του έργου όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του μέλους που πτώχευσε και που απορρέουν από την εργολαβική σύμβαση.
- Αν τα μέλη της κοινοπραξίας ήταν περισσότερα από δύο, η κοινοπραξία συνεχίζεται έναντι του κυρίου του έργου από τα λοιπά μέλη.
- Απαιτήσεις ή υποχρεώσεις του μέλους ή της κοινοπραξίας που συνεχίζει το έργο έναντι του μέλους που πτώχευσε κρίνονται κατά τις διατάξεις του πτωχευτικού

δικαίου. Η παράγραφος αυτή εφαρμόζεται ανάλογα και σε περίπτωση πτώχευσης δύο ή περισσότερων μελών της κοινοπραξίας. Αν κηρυχθούν σε πτώχευση δύο ή περισσότερα από τα μέλη της κοινοπραξίας και από την αιτία αυτή εκτίθεται σε κίνδυνο η προσήκουσα εκτέλεση της εργολαβικής σύμβασης, ο κύριος του έργου μπορεί κατά την κρίση του να διαλύσει τη σύμβαση, αζημίως γι' αυτόν.

II. Θάνατος

Σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 167 του ν.4412/2016, αν ο ανάδοχος είναι ατομική επιχείρηση και αποβιώσει αυτός που την ασκεί, η σύμβαση διαλύεται αυτοδίκαια, εκτός αν εγκριθεί από την προϊσταμένη αρχή η αποπεράτωση των εργασιών από τους κληρονόμους, οι οποίοι στην περίπτωση αυτή αναλαμβάνουν όλες τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα του αναδόχου.

Η έγκριση γίνεται ύστερα από αίτηση των κληρονόμων που πρέπει να υποβληθεί μέσα σε ανατρεπτική προθεσμία τριάντα (30) ημερών από το θάνατο του αναδόχου.

Σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 167 του ν.4412/2016, σε περίπτωση θανάτου ενός ή περισσότερων φυσικών προσώπων που μετείχαν στην κοινοπραξία με τις ατομικές τους επιχειρήσεις, εφαρμόζονται οι ακόλουθες διατάξεις:

- Αν μέλη της κοινοπραξίας ήταν δύο φυσικά πρόσωπα που μετείχαν σε αυτήν με τις ατομικές τους επιχειρήσεις και πεθάνει ο ένας, η κοινοπραξία θεωρείται διαλυμένη ως προς τον κύριο του έργου και η εργολαβία συνεχίζεται για το σύνολο του έργου υποχρεωτικά από το άλλο μέλος που αναλαμβάνει απέναντι στον κύριο του έργου όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις αυτού που πέθανε.

Οι σχέσεις που προκύπτουν από την εργολαβία μεταξύ των κληρονόμων του θανόντα και του άλλου μέλους της κοινοπραξίας ρυθμίζονται κατά τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα.

- Αν τα μέλη της κοινοπραξίας ήταν περισσότερα από δύο, η κοινοπραξία συνεχίζεται μεταξύ των λοιπών που αναλαμβάνουν απέναντι στον κύριο του έργου όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του θανόντος, που προκύπτουν από την εργολαβική σύμβαση, ενώ κατά τα λοιπά εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις των προηγούμενων εδαφίων.

6.11 Παραδείγματα

Παράδειγμα 1: Έγγραφο προς τον ανάδοχο για έλεγχο της μελέτης δημοπράτησης

ΠΡΟΣ: (Τον ανάδοχο του έργου)
ΘΕΜΑ: Έλεγχος Μελέτης Δημοπράτησης
ΕΡΓΟ: « ..... »
Σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 138 του Ν. 4412/16, παρακαλούμε όπως προβείτε, σε έλεγχο της μελέτης δημοπράτησης και υποβάλετε εγγράφως τις τυχόν παρατηρήσεις σας ως προς την <u>εφαρμοσιμότητά</u> της, εντός (20 – 60) ημερών.
Ο Προϊστάμενος της Διευθύνουσας Υπηρεσίας

Παράδειγμα 2: Έγγραφο προς τον ανάδοχο για αποδοχή της μελέτης δημοπράτησης και έναρξη των προθεσμιών

ΠΡΟΣ: (ΑΝΑΔΟΧΟ)
ΘΕΜΑ: Αποδοχή Μελέτης Δημοπράτησης του έργου με τίτλο: «.....», αναδόχου: «.....»
Σχετ.: Το με αρ. πρωτ. .... έγγραφό σας
Σε συνέχεια του ανωτέρω σχετικού εγγράφου σας και λαμβάνοντας υπόψη:
<ul style="list-style-type: none">
• την παρ.2 του άρθρου 138 του ν.4412/2016 «...Το διάστημα που παρεμβάλλεται από την πρόσκληση της διευθύνουσας υπηρεσίας και μέχρι την ολοκλήρωση της προβλεπόμενης στην παρούσα διαδικασία, δεν <u>προσμετρώνται</u> στη συμβατική προθεσμία εκτέλεσης του έργου....»
• την παρ.2 του άρθρου 147 του ν.4412/2016 «Όλες οι προθεσμίες, συνολική και τμηματικές, αρχίζουν από την υπογραφή της σύμβασης, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στα συμβατικά τεύχη, αναστέλλονται δε, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 138 και την παρ. 7 του παρόντος».
όλες οι προθεσμίες, συνολική και τμηματικές, της σύμβασης έργου του θέματος αρχίζουν από ..... (σήμερα, ή ημερομηνία αποδοχής της μελέτης από τον ανάδοχο).
Παρακαλούμε για την πιστή τήρηση των συμβατικών σας υποχρεώσεων.

Ο ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΣ
ΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ

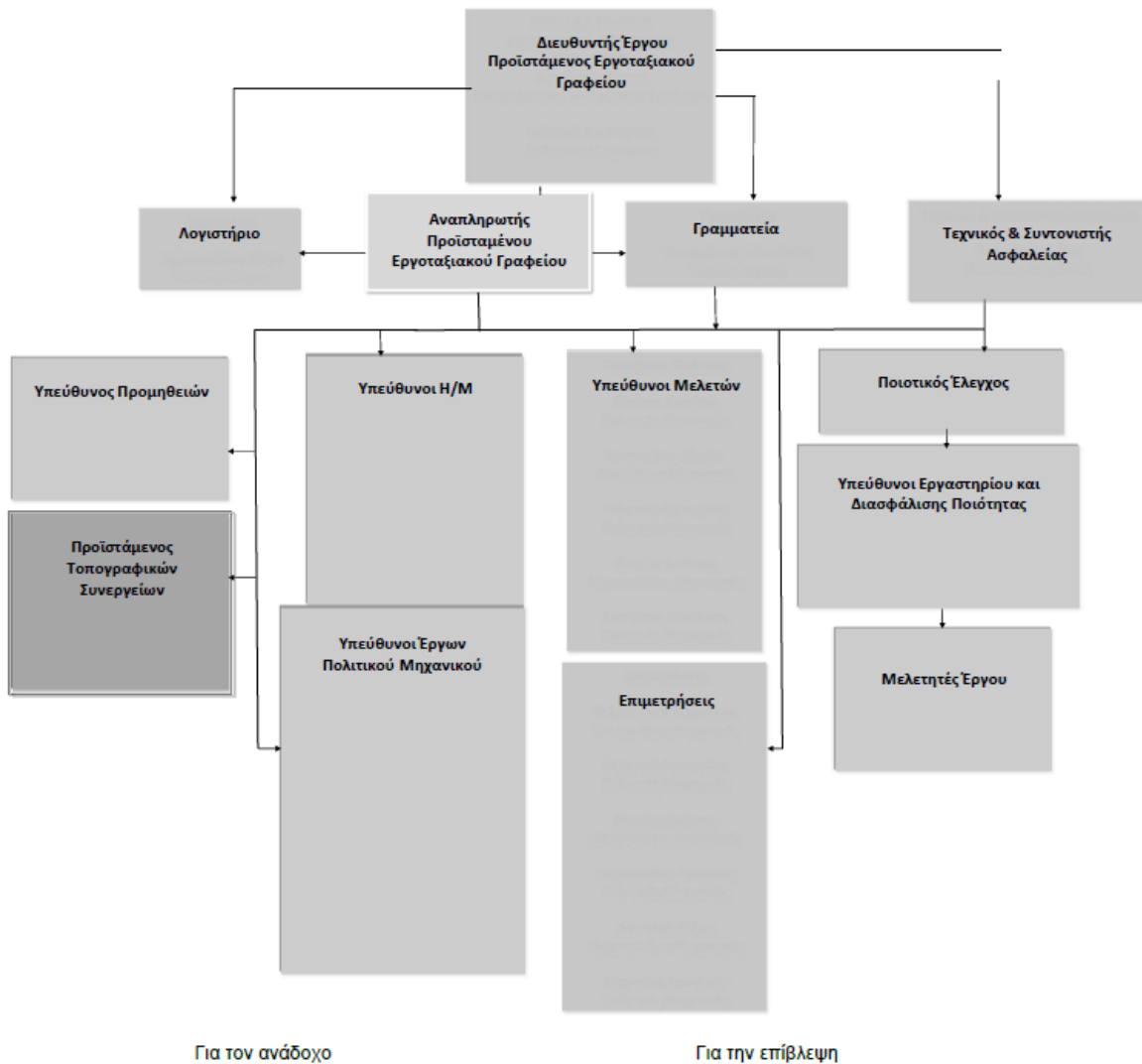
Παράδειγμα 3: Ενδεικτικό Οργανόγραμμα έργου

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΕΡΓΟ :

ΑΝΑΔΟΧΟΣ :

ΟΡΓΑΝΟΓΡΑΜΜΑ ΕΡΓΟΤΑΞΙΑΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

Εικόνα 6.1 Ενδεικτικό Οργανόγραμμα έργου

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

Χρόνος εκτέλεσης του έργου

7.1 Εισαγωγή

7.1.1 Στόχοι θεματικής ενότητας

Στόχος της συγκεκριμένης διδακτικής ενότητας είναι να γνωρίσουν οι επιμορφούμενοι την έννοια της συνολικής προθεσμίας, των τμηματικών προθεσμιών και της οριακής προθεσμίας έργου. Επίσης, να γνωρίσουν πώς και πότε εγκρίνεται παράταση των προθεσμιών και πώς υπολογίζονται οι ποινικές ρήτρες σε περίπτωση παράβασης προθεσμιών. Τέλος, ορίζεται η ρήτρα πρόσθετης καταβολής (πριμ), το χρονοδιάγραμμα και το ημερολόγιο του έργου.

7.1.2 Σύντομη περιγραφή της θεματικής ενότητας

- Ορισμός συνολικής προθεσμίας και τμηματικών προθεσμιών
- Ορισμός οριακής προθεσμίας
- Παράταση προθεσμιών
- Ποινικές ρήτρες για παράβαση προθεσμιών
- Πρόβλεψη ρήτρας πρόσθετης καταβολής (πριμ)
- Σύνταξη, υποβολή και έγκριση χρονοδιαγράμματος
- Περιεχόμενο και τήρηση ημερολογίου του έργου

7.1.3 Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση της διδακτικής ενότητας, οι επιμορφούμενοι/νες θα είναι σε θέση να:

- αναγνωρίζουν τα είδη των προθεσμιών (συνολική, τμηματικές, οριακή)
- γνωρίζουν πώς και πότε εγκρίνονται παρατάσεις
- γνωρίζουν πότε επιβάλλονται ποινικές ρήτρες,
- γνωρίζουν πότε χορηγείται η Ρήτρα πρόσθετης καταβολής (πριμ)
- γνωρίζουν τι περιλαμβάνει το Χρονοδιάγραμμα του έργου, πότε υποβάλλεται και πώς εγκρίνεται
- γνωρίζουν τί αναγράφεται στο Ημερολόγιο του Έργου, πώς τηρείται και πώς εγκρίνεται

7.2 Ορισμός συνολικής προθεσμίας και τμηματικών προθεσμιών

Στο άρθρο 147 του ν.4412/2016, δίνονται οι κάτωθι ορισμοί:

Συνολική προθεσμία = προθεσμία για την περάτωση του συνόλου του έργου (όλων των επί μέρους εργασιών του έργου και των τυχόν προβλεπόμενων από τη σύμβαση **δοκιμών**).

Τμηματικές προθεσμίες = προθεσμίες για την ολοκλήρωση συγκεκριμένων τμημάτων του έργου, των οποίων η έγκαιρη αποπεράτωση έχει ιδιαίτερη σημασία για τον κύριο του έργου, όπως η κατασκευή τμημάτων του έργου που μπορούν να χρησιμοποιηθούν αυτοτελώς, η συμπλήρωση εργασιών που αποτελούν προϋπόθεση ή συνδυάζονται με τις εργασίες άλλου έργου, εκτός της εργολαβίας στην οποία αναφέρεται η συγκεκριμένη σύμβαση και η εκτέλεση εργασιών για εξασφάλιση του έργου από καιρικές συνθήκες.

Όλες οι προθεσμίες, συνολική και τμηματικές, αρχίζουν από την υπογραφή της σύμβασης (για τα έργα κάτω των ορίων), ή από την αποδοχή της μελέτης (για τα άνω των ορίων), εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στα συμβατικά τεύχη.

Οι προθεσμίες αναστέλλονται σε γεγονότα ανωτέρας βίας, εφόσον ο ανάδοχος υποβάλλει σχετική αίτηση εντός δέκα (10) ημερών, ευθύς μόλις τούτα εμφανιστούν. Επί της αίτησης του αναδόχου αποφασίζει η διευθύνουσα υπηρεσία εντός αποκλειστικής προθεσμίας δέκα (10) ημερών, άλλως τεκμαίρεται η αποδοχή της αίτησης. Η αναστολή του προηγούμενου εδαφίου δεν δύναται σε καμία περίπτωση να υπερβεί το ένα δέκατο (1/10) της συνολικής συμβατικής προθεσμίας εκτέλεσης του έργου, για συμβάσεις με διάρκεια μεγαλύτερη του ενός έτους, άλλως, για συμβάσεις μικρότερης διάρκειας, τις τριάντα (30) ημέρες.

7.3 Ορισμός οριακής προθεσμίας

Σύμφωνα με το άρθρο 147 του ν.4412/2016, η οριακή προθεσμία ορίζεται ίση **προς το ένα δεύτερο (1/2) της αρχικής προθεσμίας** και πάντως όχι μικρότερη των τριών (3) μηνών.

Ο ανάδοχος **υποχρεούται να συνεχίσει την κατασκευή του έργου μετά τη λήξη της συμβατικής προθεσμίας**, για το επιπλέον χρονικό διάστημα της οριακής προθεσμίας.

Για τον υπολογισμό της οριακής προθεσμίας **δεν προσμετρώνται** τυχόν παρατάσεις της συμβατικής προθεσμίας.

Η οριακή προθεσμία **αρχίζει την επομένη της λήξης της συμβατικής προθεσμίας** και κατά τη διάρκειά της η Προϊσταμένη Αρχή μπορεί να χορηγεί παρατάσεις, έπειτα από εισήγηση της Διευθύνουσας Υπηρεσίας, χωρίς αίτηση του αναδόχου.

Μετά την πάροδο της οριακής προθεσμίας, η σύμβαση διαλύεται, εκτός αν υποβληθεί αίτημα του αναδόχου για παράταση και εγκριθεί από την προϊσταμένη αρχή.

7.4 Παράταση προθεσμιών

Σύμφωνα με το άρθρο 147 του ν.4412/2016, με απόφαση της Προϊσταμένης Αρχής εγκρίνεται παράταση των τμηματικών προθεσμιών, ύστερα από αίτηση του αναδόχου που υποβάλλεται στη διευθύνουσα υπηρεσία ή και χωρίς αυτήν, αν δεν έχει λήξει η οριακή προθεσμία του έργου.

Το αίτημα υποβάλλεται οποτεδήποτε μέχρι τη λήξη της τρέχουσας κάθε φορά προθεσμίας και η Προϊσταμένη Αρχή αποφαινεται εντός τριάντα (30) ημερών, **αλλιώς τεκμαίρεται η αποδοχή της αίτησης** και η ρητή ή σιωπηρή παράταση ανατρέχει στη λήξη της προηγούμενης προθεσμίας.

Η συνολική προθεσμία εκτέλεσης του έργου δύναται να παραταθεί και μετά την πάροδο της οριακής προθεσμίας, εφόσον υποβληθεί αίτημα του αναδόχου και εγκριθεί από την προϊσταμένη αρχή.

Η παραπάνω παράταση χορηγείται συνολικά ή τμηματικά, **για χρόνο ίσο με την αρχική συμβατική προθεσμία.**

Σε περιπτώσεις σύνθετων και ειδικών έργων η άνω παράταση χορηγείται συνολικά ή τμηματικά για χρόνο **ίσο έως και το διπλάσιο της αρχικής συμβατικής προθεσμίας**, εφόσον προς τούτο υπάρξει σύμφωνη γνωμοδότηση του Τεχνικού Συμβουλίου του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών.

7.5 Ποινικές ρήτρες για παράβαση προθεσμιών

Σύμφωνα με το άρθρο 148 του ν.4412/2016, η παράταση των προθεσμιών της σύμβασης χορηγείται είτε «**με αναθεώρηση**», για το χρονικό διάστημα καθυστέρησης της εκτέλεσης, που οφείλεται σε πράξεις ή παραλείψεις του κυρίου του έργου ή «**χωρίς αναθεώρηση**», για το χρονικό διάστημα της καθυστέρησης, που οφείλεται σε παραλείψεις και ενέργειες του αναδόχου.

Με την απόφαση παράτασης επιμερίζεται πάντοτε η ευθύνη για την καθυστέρηση, αλλιώς νοείται ως οφειλόμενη αποκλειστικά στον ανάδοχο.

Σε περίπτωση έγκρισης παράτασης προθεσμίας «χωρίς αναθεώρηση» για το σύνολο των υπολειπόμενων εργασιών του έργου ή μιας τμηματικής προθεσμίας του, επιβάλλονται οι ποινικές ρήτρες, ανεξάρτητα από την έγκριση της παράτασης αυτής.

Με τη σύμβαση ορίζονται **οι ποινικές ρήτρες**, οι οποίες καταπίπτουν υπέρ του κυρίου του έργου, αν ο ανάδοχος υπερβεί, με υπαιτιότητά του, τη συνολική και τις τεθείσες τμηματικές προθεσμίες κατασκευής του έργου.

Οι ποινικές ρήτρες καταπίπτουν με αιτιολογημένη απόφαση της διευθύνουσας υπηρεσίας και παρακρατούνται από τον αμέσως επόμενο λογαριασμό του έργου.

Η κατάπτωση των ποινικών ρητρών για υπέρβαση της εγκεκριμένης συνολικής προθεσμίας και των αποκλειστικών τμηματικών προθεσμιών **δεν ανακαλείται**.

ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΠΟΙΝΙΚΩΝ ΡΗΤΡΩΝ

Η ποινική ρήτρα, που επιβάλλεται στον ανάδοχο για κάθε ημέρα υπέρβασης της εγκεκριμένης προθεσμίας ορίζεται σε 15% της μέσης ημερήσιας αξίας του έργου και επιβάλλεται για αριθμό ημερών ίσο με το 20% της προβλεπόμενης από τη σύμβαση αρχικής συνολικής προθεσμίας.

Για τις επόμενες ημέρες μέχρι επιπλέον 15% της αρχικής συνολικής προθεσμίας, η ποινική ρήτρα για κάθε ημέρα ορίζεται σε 20% της μέσης ημερήσιας αξίας του έργου.

Ως μέση ημερήσια αξία, νοείται το ημερήσιο της αξίας της σύμβασης, μαζί με το ποσό των συμπληρωματικών συμβάσεων και χωρίς τον Φόρο Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.), προς την εγκεκριμένη προθεσμία του έργου, δηλαδή την αρχική συνολική προθεσμία και όλες τις παρατάσεις που έχουν εγκριθεί μετά από σχετικό αίτημα του αναδόχου.

Οι ποινικές ρήτρες, που επιβάλλονται για την υπέρβαση της εγκεκριμένης συνολικής προθεσμίας δεν επιτρέπεται να υπερβούν συνολικά ποσοστό **6%** της αξίας της σύμβασης, χωρίς Φ.Π.Α..

Εφόσον, στη σύμβαση ορίζονται τμηματικές προθεσμίες, ορίζονται υποχρεωτικά και το ποσοστό των ποινικών ρητρών ανά ημέρα υπέρβασης, καθώς και ο συνολικός χρόνος για την επιβολή τους.

Το συνολικό ποσό της ποινικής ρήτρας για υπέρβαση των αποκλειστικών τμηματικών προθεσμιών δεν μπορεί να ξεπεράσει σε ποσοστό το **3%** της αξίας της σύμβασης, χωρίς

Φ.Π.Α.

7.6 Σύνταξη, υποβολή και έγκριση χρονοδιαγράμματος

Σύμφωνα με το άρθρο 145 του ν.4412/2016, μέσα σε προθεσμία που ορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης και η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη από δεκαπέντε (15) ημέρες και να υπερβαίνει τις τριάντα (30) ημέρες από την υπογραφή της σύμβασης (ή την αποδοχή της μελέτης για τα έργα άνω των ορίων), ο ανάδοχος συντάσσει και υποβάλλει στη διευθύνουσα υπηρεσία το χρονοδιάγραμμα κατασκευής του έργου, με βάση την ολική και τις τμηματικές προθεσμίες και τις προβλέψεις των εγγράφων της σύμβασης.

Η διευθύνουσα υπηρεσία εγκρίνει μέσα σε δεκαπέντε (15) ημέρες το χρονοδιάγραμμα και μπορεί να τροποποιήσει τις προτάσεις του αναδόχου ιδίως, αναφορικά με την κατασκευαστική αλληλουχία, την κατασκευασσιμότητα της μεθοδολογίας και την επίτευξη των χρονικών οροσήμων της σύμβασης.

Αν η έγκριση δεν γίνει μέσα στην πιο πάνω προθεσμία, ή αν μέσα στην προθεσμία αυτήν η διευθύνουσα υπηρεσία δεν ζητήσει γραπτά διευκρινίσεις ή αναμορφώσεις ή συμπληρώσεις, το χρονοδιάγραμμα θεωρείται ότι έχει εγκριθεί από την Προϊσταμένη Αρχή του έργου (αυτοδίκαια έγκριση), εκτός αν τούτο έχει συνταχθεί κατά παράβαση των αναφερομένων στην διακήρυξη.

Το εγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα αποτελεί συμβατικό στοιχείο του έργου.

Το χρονοδιάγραμμα αναθεωρείται (και εγκρίνεται εκ νέου), όταν μεταβληθούν οι προθεσμίες, το αντικείμενο ή οι ποσότητες των εργασιών.

Η έναρξη των εργασιών του έργου από μέρους του αναδόχου δεν μπορεί να καθυστερήσει πέρα των τριάντα (30) ημερών από την υπογραφή της σύμβασης (για τα έργα κάτω των ορίων) ή από την αποδοχή της μελέτης (για τα έργα άνω των ορίων).

Η μη τήρηση των ανωτέρω προθεσμιών με υπαιτιότητα του αναδόχου συνεπάγεται την επιβολή των διοικητικών και παρεπόμενων χρηματικών κυρώσεων, αποτελεί λόγο έκπτωσης του αναδόχου και αποτελεί πειθαρχικό αδίκημα για τα αρμόδια όργανα του φορέα κατασκευής.

Με βάση το εγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα υπολογίζονται οι αναθεωρήσεις (άρθρο 153, παρ.3)

Το εγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα αποτελεί το αναλυτικό πρόγραμμα κατασκευής του έργου.

Το χρονοδιάγραμμα αναλύει ανά μονάδα χρόνου, η οποία καθορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης και **πάντως, ανά ημερολογιακό τρίμηνο τις εργασίες που προβλέπεται να εκτελεσθούν.**

Το χρονοδιάγραμμα συντάσσεται με τη μορφή τετραγωνικού πίνακα, που περιλαμβάνει την πιο πάνω χρονική ανάλυση των ποσοτήτων ανά εργασία ή ομάδα εργασιών και συνοδεύεται από γραμμικό διάγραμμα και σχετική έκθεση.

Σε έργα προϋπολογισμού άνω του ενός εκατομμυρίου (1.000.000) ευρώ είναι υποχρεωτική η σύνταξη τευχών ή διαγραμμάτων με τη μέθοδο της δικτυωτής ανάλυσης.

Σε έργα μικρότερου προϋπολογισμού μπορεί να προβλέπεται η σύνταξη τευχών ή διαγραμμάτων με τη μέθοδο της δικτυωτής ανάλυσης στα έγγραφα της σύμβασης.

7.7 Περιεχόμενο και τήρηση ημερολογίου του έργου

Τήρηση Ημερολογίου

Σύμφωνα με το άρθρο 146 του ν.4412/2016, κατά την εκτέλεση του έργου τηρείται από τον ανάδοχο ηλεκτρονικό ημερολόγιο σε ελεύθερο λογισμικό ευρείας χρήσης.

Ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος μετά από την εγκατάσταση του εργοταξίου να γνωστοποιήσει στη διευθύνουσα υπηρεσία το τεχνικό στέλεχός του (που είναι επί τόπου του έργου), που θα τηρεί το ημερολόγιο με εντολή του αναδόχου.

Το ημερολόγιο συμπληρώνεται καθημερινά.

Σε μεγάλα έργα, για κάθε εργοτάξιο σε διακριτή γεωγραφική ενότητα πρέπει να τηρούνται χωριστές ημερήσιες αναφορές προόδου ή ημερολόγιο, σύμφωνα με όσα ορίζονται στα συμβατικά τεύχη.

Στις περιπτώσεις μικρών έργων, η διευθύνουσα υπηρεσία μπορεί να ορίσει την τήρηση του ημερολογίου κατά άλλον συνοπτικότερο τρόπο, την τήρησή του κατά εβδομάδα, ή άλλο χρονικό διάστημα, ή και τη μη τήρηση ημερολογίου.

Διαδικασία Έγκρισης Ημερολογίου

- Το ημερολόγιο του έργου υπογράφεται με ψηφιακή υπογραφή από το τεχνικό στέλεχος του αναδόχου και αποστέλλεται ηλεκτρονικά στον προϊστάμενο της διευθύνουσας υπηρεσίας και στον επιβλέποντα του έργου.
- Ο επιβλέπων του έργου ελέγχει και διορθώνει το ημερολόγιο, αν απαιτείται, και το υποβάλλει προς έγκριση στον προϊστάμενο της διευθύνουσας υπηρεσίας εντός δύο (2) εργασίμων ημερών.
- Ο προϊστάμενος της διευθύνουσας υπηρεσίας ελέγχει τις εγγραφές και δύναται να απορρίψει όσες εξ αυτών κρίνει ως ανακριβείς, ενώ μπορεί να χορηγήσει εντολή προς τον ανάδοχο για την εγγραφή στο ημερολόγιο και άλλων συμπληρωματικών πληροφοριών, ή άλλων στοιχείων που προσιδιάζουν στο συγκεκριμένο έργο, ή να ζητήσει από τον ανάδοχο την τήρηση και άλλων στατιστικών στοιχείων.

Περιεχόμενα Ημερολογίου

- στοιχεία για τις καιρικές συνθήκες, που επικρατούν κατά τη διάρκεια του εικοσιτετραώρου,
- αριθμητικά στοιχεία για το απασχολούμενο προσωπικό κατά κατηγορίες, καθώς και το προσωπικό σε ημεραργία λόγω υπερημερίας του εργοδότη,
- τα χρησιμοποιούμενα μηχανήματα και τα μηχανήματα σε ημεραργία λόγω υπερημερίας του εργοδότη,
- θέση και περιγραφή των εργασιών, αναφορά στις εργασίες για τις οποίες δεν υπάρχει πρόοδος ή δεν εκτελούνται, αλλά και οι σχετικοί λόγοι,
- ώρα έναρξης και πέρας κρίσιμων εργασιών εντός της ημέρας,
- αφίξεις και αναχωρήσεις κύριου εξοπλισμού,
- συνθήκες κυκλοφοριακών ρυθμίσεων, καθώς και τροποποιήσεις ή προβλήματα με τις ρυθμίσεις και τον σχετικό εξοπλισμό,
- τα προσκομιζόμενα υλικά, οι εκτελούμενες εργασίες,
- οι εργαστηριακές δοκιμές,
- καθυστερήσεις, δυσκολίες, ατυχήματα, ζημιές, μη συνήθεις συνθήκες που προκαλούν

καθυστερήσεις, καθώς και ο χρόνος προσωρινής αναστολής ή επανάληψης εργασιών,

- οι εντολές και παρατηρήσεις των οργάνων επίβλεψης,
- έκτακτα περιστατικά,
- σημαντικές επισκέψεις ή επικοινωνίες με το Δημόσιο ή τοπικές αρχές ή παρόδιους ιδιοκτήτες, και
- κάθε άλλο σχετικό με το έργο σημαντικό πληροφοριακό στοιχείο.

Εφόσον κριθεί αναγκαίο, είναι δυνατό να ζητηθεί από τη διευθύνουσα υπηρεσία να καταγράφονται γεγονότα ή καταστάσεις με σκαριφήματα, φωτογραφίες, καταγραφές με video ή άλλες μεθόδους καταγραφής οπτικών μέσων.

Μη τήρηση υποχρέωσης αναδόχου

- Εφόσον, ο ανάδοχος παραλείπει την υποχρέωσή του για καθημερινή τήρηση και κοινοποίηση του ημερολογίου, επιβάλλεται **ειδική ποινική ρήτρα** που καθορίζεται στα συμβατικά τεύχη (από 100 € έως 500 € ανά ημέρα παράλειψης, αναλόγως με το ύψος της συμβατικής δαπάνης του έργου).
- Η ειδική ποινική ρήτρα επιβάλλεται από τη διευθύνουσα υπηρεσία, ύστερα από ειδική πρόσκληση του προϋσταμένου της, στην οποία ο επιβλέπων αναφέρει εγγράφως την παράλειψη τήρησης.
- **Οι εγγραφές του ημερολογίου δεν αποτελούν πλήρη απόδειξη για τα γεγονότα που καταγράφονται σε αυτό**, συνεκτιμώνται όμως σε συνδυασμό με τα λοιπά έγγραφα, εφόσον τούτο φέρει βεβαία χρονολογία, που αποδεικνύει τον χρόνο σύνταξής του.

7.8 Παραδείγματα

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΠΟΙΝΙΚΩΝ ΡΗΤΡΩΝ ΓΙΑ ΠΑΡΑΒΑΣΗ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΠΡΟΘΕΣΜΙΑΣ

Αξία σύμβασης έργου: 1.200.000 € χωρίς ΦΠΑ

Συμβατικός χρόνος: 300 ημέρες

Παράταση χωρίς αναθεώρηση: 100 ημέρες

Μέση ημερήσια αξία (χωρίς ΦΠΑ) = 1.200.000 € / 300 ημ. = 4.000 €/ημέρα

20% ημερών = 20% x 300 = 60 ημέρες

15% ημερών = 15% x 300 = 45 ημέρες

Ποινική ρήτρα = 15% x 4.000 x 60 + 20% x 4.000 x 40 = 36.000 + 32.000 = 68.000 €

(έλεγχος: 68.000€ < 6% x 1.200.000 = 72.000 €).

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ: ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΈΡΓΟΥ

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΕΡΓΟΥ											
ΕΡΓΟ:											
ΔΙΑ:											
ΑΝΑΔΟΧΟΣ :											
Στοιχεία της Διευθύνουσας Υπηρεσίας											
3. ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΠΟΥ ΕΚΤΕΛΕΣΤΗΚΑΝ											
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ:											
ΚΑΙΡΙΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ :											
6. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΑΝΑΔΟΧΟΥ											
7. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ - ΕΝΤΟΛΕΣ ΕΠΙΒΛΕΨΗΣ											
5. ΠΟΙΟΤΙΚΟΙ ΕΛΕΓΧΟΙ											
4. ΠΡΟΣΚΟΜΙΖΟΜΕΝΑ ΥΛΙΚΑ											
Ο Προϊστάμενος του Εργασιμαίου Γραφείου											
Ο ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΣ ΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ											
1. ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ		2. ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ		3. ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΠΟΥ ΕΚΤΕΛΕΣΤΗΚΑΝ		4. ΠΡΟΣΚΟΜΙΖΟΜΕΝΑ ΥΛΙΚΑ		5. ΠΟΙΟΤΙΚΟΙ ΕΛΕΓΧΟΙ		6. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΑΝΑΔΟΧΟΥ	
Α/Α	ΕΙΔΟΣ	Σύνολο	Αριθμός	Διες	Α/Α	ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ	Αριθμός	Διες	Α/Α	ΕΡΓΑΣΙΑ	Αριθμός
1	ΒΟΡΥΓΙΩΝ				1						
2	ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΟΙ ΕΚΣΚΑΒΕΣ				2						
3	ΒΟΡΥΓΙΩ ΤΕΤΡΑΩΝΙΚΟ				3						
4	ΔΕΒ				4						
5					5						
6					6						
7					7						
8					8						
9					9						
10					10						
11					11						
12					12						
13					13						
14					14						
15					15						
16					16						
17					17						
18					18						
19					19						
20					20						
21					21						
22					22						
23					23						
24					24						
25					25						
26					26						
27					27						
28					28						
29					29						
30					30						
31					31						
32					32						

Εικόνα 7.1 Ενδεικτικό Ημερολόγιο έργου

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

Οικονομικά στοιχεία του έργου: Προκαταβολές, Λογαριασμοί, Πληρωμές, Αναθεώρηση

8.1 Εισαγωγή

8.1.1 Στόχοι θεματικής ενότητας

Στόχος της συγκεκριμένης διδακτικής ενότητας είναι να γνωρίσουν οι επιμορφούμενοι τα οικονομικά στοιχεία του έργου. Ειδικότερα θα αναπτυχθούν θέματα που άπτονται της προκαταβολής, των λογαριασμών, των πληρωμών και της Αναθεώρησης.

8.1.2 Σύντομη περιγραφή της θεματικής ενότητας

Στην ενότητα αυτή γίνεται παρουσίαση των προϋποθέσεων χορήγησης της προκαταβολής, της πληρωμής της και του υπολογισμού της απόσβεσης αυτής. Αναφέρεται το περιεχόμενο, ο τρόπος σύνταξης και η υποβολή ενός λογαριασμού καθώς και οι διαδικασίες ελέγχου, διόρθωσης, έγκρισης και πληρωμής αυτού. Ορίζονται οι έννοιες αυτοδίκαιη έγκριση λογαριασμού, αρνητικός λογαριασμός και τελικός λογαριασμός. Τέλος παρατίθεται το νομοθετικό πλαίσιο υπολογισμού της αναθεώρησης τιμών.

8.1.3 Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση της διδακτικής ενότητας, οι επιμορφούμενοι/νες θα είναι σε θέση να:

- γνωρίζουν πότε χορηγείται προκαταβολή, πώς καταβάλλεται και πώς αποσβένεται
- γνωρίζουν ποιες εργασίες περιλαμβάνονται στους λογαριασμούς
- γνωρίζουν πότε εγκρίνεται αυτοδίκαια ένας λογαριασμός
- γνωρίζουν πότε συντάσσεται ο τελικός λογαριασμός
- γνωρίζουν πώς υπολογίζεται η αναθεώρηση τιμών

8.2 Χορήγηση, προκαταβολή και απόσβεση προκαταβολής

Εφόσον προβλέπεται στα έγγραφα της σύμβασης, χορηγείται στον ανάδοχο προκαταβολή μέχρι ποσοστού δεκαπέντε τοις εκατό (15%) της αξίας της σύμβασης χωρίς αναθεώρηση και χωρίς Φ.Π.Α..

Η Διευθύνουσα Υπηρεσία, στην περίπτωση που θα χορηγήσει προκαταβολή, απαιτεί από τον ανάδοχο «εγγύηση προκαταβολής», για ποσό ίσο με αυτό της προκαταβολής.

Οι εγγυήσεις προκαταβολής περιλαμβάνουν κατ' ελάχιστον τα ακόλουθα στοιχεία:

- α) την ημερομηνία έκδοσης,
- β) τον εκδότη,

- γ) την αναθέτουσα αρχή προς την οποία απευθύνονται (ή τον κύριο του έργου ή τον φορέα κατασκευής στις περιπτώσεις δημοσίων συμβάσεων έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών),
- δ) τον αριθμό της εγγύησης,
- ε) το ποσό που καλύπτει η εγγύηση,
- στ) την πλήρη επωνυμία, τον Α.Φ.Μ. και τη διεύθυνση του οικονομικού φορέα υπέρ του οποίου εκδίδεται η εγγύηση,
- ζ) τους όρους ότι: αα) η εγγύηση παρέχεται ανέκκλητα και ανεπιφύλακτα, ο δε εκδότης παραιτείται του δικαιώματος της διαιρέσεως και της διζήσεως, και ββ) ότι σε περίπτωση κατάπτωσης αυτής, το ποσό της κατάπτωσης υπόκειται σε τέλος χαρτοσήμου,
- η) τα στοιχεία της διακήρυξης ή της πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος και την καταληκτική ημερομηνία υποβολής προσφορών του διαγωνισμού,
- θ) την ημερομηνία λήξης ή τον χρόνο ισχύος της εγγύησης,
- ι) την ανάληψη υποχρέωσης από τον εκδότη της εγγύησης να καταβάλει το ποσό της εγγύησης ολικά ή μερικά εντός πέντε (5) ημερών μετά από απλή έγγραφη ειδοποίηση εκείνου προς τον οποίο απευθύνεται και
- ια) στην περίπτωση των εγγυήσεων καλής εκτέλεσης και προκαταβολής, τον αριθμό και τον τίτλο της σύμβασης.

Οι εγγυητικές επιστολές προκαταβολής **καταπίπτουν** με αιτιολογημένη απόφαση της Προϊσταμένης αρχής, η οποία εκδίδεται μετά από προηγούμενη εισήγηση της διευθύνουσας υπηρεσίας.

Η προκαταβολή και η εγγύηση προκαταβολής μπορούν να **χορηγούνται τμηματικά**, εφόσον τούτο ορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης.

Η προκαταβολή χορηγείται στον ανάδοχο μετά την εγκατάσταση του εργοταξίου επί τόπου του έργου και υποβάλλεται ειδικός λογαριασμός στη διευθύνουσα υπηρεσία. Ο λογαριασμός εγκρίνεται από τη διευθύνουσα υπηρεσία **στο σύνολό του ή τμηματικά**, εφόσον προσκομισθεί η εγγύηση προκαταβολής.

Καθυστέρηση της πληρωμής του λογαριασμού δεν γεννά αξίωση του αναδόχου για τοκοφορία του ποσού, ούτε δικαίωμα διακοπής εργασιών.

Το ποσό της προκαταβολής καταβάλλεται ως εξής:

- α) Τμήμα αυτής, ποσού μέχρι πέντε τοις εκατό (5%) της αξίας της σύμβασης, χωρίς αναθεώρηση και Φ.Π.Α., αφορά στη χρηματοδότηση εκ μέρους του αναδόχου της δαπάνης των πρώτων εγκαταστάσεων και άλλων εξόδων εκκίνησης του έργου. Το τμήμα αυτό μπορεί με τη διακήρυξη να ορίζεται μέχρι επτά τοις εκατό (7%) στις περιπτώσεις

έργων που απαιτούν ασυνήθιστα σημαντικές πρώτες δαπάνες του αναδόχου, όπως δαπάνες για εγκαταστάσεις ή δαπάνες για την προσκόμιση σημαντικού μηχανικού εξοπλισμού.

- β) Τμήμα αυτής, ποσού μέχρι δέκα τοις εκατό (10%) της αξίας της σύμβασης χωρίς αναθεώρηση και Φ.Π.Α., για δαπάνες προμηθειών υλικών ή μηχανημάτων που πρόκειται να εγκατασταθούν ή ενσωματωθούν στο έργο.

Σε κάθε περίπτωση, το συνολικό ποσό της προκαταβολής δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσοστό **δεκαπέντε τοις εκατό (15%)** της αξίας της σύμβασης χωρίς αναθεώρηση και χωρίς Φ.Π.Α.

Η προκαταβολή απαγορεύεται να χρησιμοποιηθεί για δαπάνες που δεν σχετίζονται, άμεσα ή έμμεσα, με το αντικείμενο της σύμβασης.

Η προκαταβολή κατατίθεται υποχρεωτικά σε **δεσμευμένο έντοκο τραπεζικό λογαριασμό του αναδόχου** και χρησιμοποιείται μόνο για την πληρωμή δαπανών πρώτων εγκαταστάσεων και άλλων εξόδων εκκίνησης του έργου και της προμήθειας των υλικών ή μηχανημάτων, αντίστοιχα για τα οποία έχει χορηγηθεί και για τα οποία έχουν κατατεθεί **πριν από τη χορήγησή της σχετικά προτιμολόγια**.

Οι πληρωμές από τον δεσμευμένο αυτόν λογαριασμό γίνονται με επιταγές του αναδόχου, μετά από σχετική παροχή **σύμφωνης γνώμης της διευθύνουσας υπηρεσίας προς την τράπεζα**. Η σύμφωνη γνώμη παρέχεται με βάση τα προσκομιζόμενα οριστικά τιμολόγια ή άλλα έγγραφα και αποδεικτικά στοιχεία δαπανών, όπως φορτωτικές και εκκαθαρίσεις δασμών, ή για την επιστροφή της προκαταβολής ή μέρους της που δεν χρησιμοποιήθηκε. Η σύμβαση μπορεί να ορίζει στην περίπτωση της προκαταβολής αυτής και άλλους συμπληρωματικούς όρους για την παρακολούθηση της διάθεσης των υλικών και μηχανημάτων που αγοράστηκαν με αυτήν.

Η χορηγούμενη προκαταβολή **είναι έντοκη** από την ημερομηνία καταβολής της στον ανάδοχο και επιβαρύνεται με επιτόκιο. Το επιτόκιο με το οποίο επιβαρύνεται ο ανάδοχος, για το ποσό της χορηγηθείσας προκαταβολής, ανέρχεται σε ποσοστό ίσο με το μικρότερο επιτόκιο των εντόκων γραμματίων του Δημοσίου δωδεκάμηνης ή, αν δεν εκδίδονται τέτοια, εξάμηνης διάρκειας, προσαυξημένο κατά μηδέν εικοσιπέντε (0,25) ποσοστιαίας μονάδας. Εφόσον προκύπτει αρνητικό επιτόκιο, τούτο θεωρείται ως μηδενικό. Το ύψος του επιτοκίου καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και κατ' εξαίρεση μπορεί να αναπροσαρμόζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Υποδομών και Μεταφορών.

Η **απόσβεση** της προκαταβολής γίνεται **τμηματικά** με παρακράτηση από **κάθε πληρωμή**

προς τον ανάδοχο, μεταγενέστερη του χρόνου λήψης της προκαταβολής, εκατοστιαίου ποσοστού (Π%), που εφαρμόζεται στο ποσό της πληρωμής και προκύπτει από τη σχέση:

$$\Pi = \rho/\Sigma \times 100 \times 1,10$$

όπου:

ρ είναι το ποσό της προκαταβολής σε ευρώ και

Σ , πάλι σε ευρώ, το μέρος του συμβατικού ποσού που δεν έχει ακόμα πληρωθεί στον ανάδοχο κατά τη χορήγηση της προκαταβολής.

Αν διάφορα ποσά ρ_1 , ρ_2 , ρ_3 κ.λπ. χορηγηθούν ως τμηματική παροχή της προκαταβολής, τότε το ποσοστό παρακράτησης προκύπτει από τη σχέση:

$$\Pi = 100 \times 1,10 \times (\rho_1/\Sigma_1 + \rho_2/\Sigma_2 + \rho_3/\Sigma_3 + \dots)$$

Όπου:

Σ_1 , Σ_2 , Σ_3 κ.λπ. είναι τα αντίστοιχα με το Σ ποσά όταν χορηγήθηκαν τμηματικά οι προκαταβολές ρ_1 , ρ_2 , ρ_3 κ.λπ.

Ο ανάδοχος μπορεί, με αίτημά του, να ζητήσει την ταχύτερη απόσβεση της προκαταβολής.

Μαζί με την παρακράτηση για τμηματική απόσβεση της προκαταβολής γίνεται και **παρακράτηση των δεδουλευμένων τόκων** στο μέχρι τότε αναπόσβεστο μέρος της προκαταβολής. Οι τόκοι υπολογίζονται για το χρονικό διάστημα, μετρούμενο σε ημέρες μέχρι την ημερομηνία υποβολής του σχετικού λογαριασμού. Μετά από την έγκριση του λογαριασμού που περιέχει απόσβεση τμήματος της προκαταβολής, η διευθύνουσα υπηρεσία παρέχει στον ανάδοχο έγγραφη συναίνεση προς τον εκδότη της εγγύησης προκαταβολής για ισόποση προς την απόσβεση μείωση της εγγύησης.

Η προκαταβολή απαγορεύεται να χρησιμοποιηθεί για δαπάνες που δεν σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με το έργο. Παραβίαση της υποχρέωσης αυτής καθιστά την προκαταβολή ληξιπρόθεσμη, απαιτητή και αμέσως επιστρεπτέα στο σύνολό της.

Στην περίπτωση που το ποσό της προκαταβολής που έχει καταβληθεί είναι καταβάλλεται μέχρι πέντε τοις εκατό (5%) της αξίας της σύμβασης, χωρίς αναθεώρηση και Φ.Π.Α., ο ανάδοχος υποχρεούται να δίνει στην υπηρεσία στο τέλος κάθε μήνα συνοπτική κατάσταση για τις καταβολές που έχει πραγματοποιήσει σε βάρος της προκαταβολής και το υπόλοιπό της με ένδειξη του τραπεζικού λογαριασμού στον οποίο είναι κατατεθειμένο.

Προκαταβολή που κατατέθηκε σε δεσμευμένο τραπεζικό λογαριασμό και δεν χρησιμοποιήθηκε από τον ανάδοχο δεν επιβαρύνεται με τόκους. Το προϊόν του τραπεζικού λογαριασμού μαζί με τους τραπεζικούς τόκους περιέρχεται στην αναθέτουσα αρχή.

Δεν οφείλονται τόκοι επί του αναπόσβεστου μέρους της προκαταβολής, κατά το χρονικό διάστημα διακοπής των εργασιών είτε με δήλωση του αναδόχου είτε από υπαιτιότητα του κυρίου του έργου.

Εάν η σύμβαση διαλυθεί, το αναπόσβεστο μέρος της προκαταβολής πρέπει να επιστραφεί, το αργότερο σε τρεις (3) μήνες από τη διάλυση της σύμβασης. Μετά από την προθεσμία αυτή στο αναπόσβεστο μέρος της προκαταβολής οφείλεται ο νόμιμος τόκος υπερημερίας, αντί του ειδικού τόκου που ορίζεται, σύμφωνα με την παρ. 1. του άρθρου 150 του Ν. 4412/23016.

Αν η σύμβαση διαλυθεί ή περιοριστεί με υπαιτιότητα του κυρίου του έργου, το αναπόσβεστο μέρος της προκαταβολής που δεν συμψηφίζεται προς εκκαθαρισμένες απαιτήσεις του αναδόχου κατά του κυρίου του έργου επιστρέφεται, μέσα σε έξι (6) μήνες από τη διάλυση ή τη λήξη των λοιπών εργασιών στην περίπτωση περιορισμού του έργου. Κατά το εξάμηνο αυτό διάστημα δεν υπολογίζεται τόκος στο αναπόσβεστο μέρος της προκαταβολής, μετά από την παρέλευσή του, όμως, οφείλεται και στην περίπτωση αυτή ο νόμιμος τόκος υπερημερίας.

8.3 Σύνταξη και υποβολή λογαριασμού

Σύμφωνα με το άρθρο **άρθρο 152** η πληρωμή στον ανάδοχο του εργολαβικού ανταλλάγματος γίνεται τμηματικά, με βάση τις επιμετρήσεις των εργασιών που έχουν εκτελεσθεί μέσα στα όρια του χρονοδιαγράμματος εργασιών.

Αν από τον ανάδοχο κατασκευασθούν εργασίες πέρα από τις προβλεπόμενες στο χρονοδιάγραμμα, ο κύριος του έργου έχει το δικαίωμα να αναβάλει την πληρωμή των επιπλέον εργασιών, ώστε να συμπέσει με τα προβλεπόμενα στο χρονοδιάγραμμα.

Το προαναφερόμενο δικαίωμα περί μη πληρωμής επιπλέον εργασιών δεν εφαρμόζεται, όταν στη σύμβαση προβλέπεται πρόσθετη καταβολή (πριμ) στον ανάδοχο για τη γρηγορότερη περάτωση του έργου.

Οι τμηματικές πληρωμές και η οριστική πληρωμή του εργολαβικού ανταλλάγματος, καθώς και η εκκαθάριση όλων των αμοιβαίων απαιτήσεων από την εργολαβική σύμβαση, γίνονται με βάση τους λογαριασμούς.

Μετά από τη λήξη κάθε μήνα ή άλλης χρονικής περιόδου που ορίζει η σύμβαση για τις τμηματικές πληρωμές, ο ανάδοχος συντάσσει λογαριασμό των ποσών από εργασίες που εκτελέστηκαν, τα οποία οφείλονται σε αυτόν. Οι λογαριασμοί αυτοί στηρίζονται στις **επιμετρήσεις** των εργασιών και στις **δηλώσεις γνωστοποίησης αφανών εργασιών**.

Απαγορεύεται να περιλαμβάνονται στον λογαριασμό εργασίες που δεν έχουν επιμετρηθεί.

Για την πληρωμή εργασιών που αποτελούν **συμπληρωματικές ή νέες (υπερσυμβατικές) εργασίες**, ο ανάδοχος συντάσσει **χωριστό λογαριασμό** μετά από τη συμβατική τακτοποίηση

τους, σύμφωνα με τα **άρθρα 155**, περί επειγουσών και απρόβλεπτων εργασιών, και **156**, περί ειδικών θεμάτων - τροποποιήσεων συμβάσεων κατά τη διάρκειά τους, αυξομειώσεων εργασιών - νέων εργασιών.

Αν δεν προβλέπεται διαφορετικά στη σύμβαση, **ημιτελείς εργασίες** μπορεί να περιληφθούν στον λογαριασμό με αιτιολογημένη εγκριτική απόφαση του προϊσταμένου της διευθύνουσας υπηρεσίας, αν η φύση τους είναι τέτοια που ενδεχόμενη διακοπή του έργου δεν θα κατέστρεφε την ημιτελή εργασία. Οι εργασίες αυτές καταχωρούνται σε χωριστό μέρος του λογαριασμού και περιλαμβάνονται με προσωρινή τιμή μειωμένη, ώστε να είναι δυνατή η αυτοτελής αποπεράτωση της εργασίας με το υπόλοιπο της προβλεπόμενης τιμής.

Στον λογαριασμό μπορεί να περιληφθούν, επίσης, τα **υλικά που εισκομίσθηκαν** με έγκριση της υπηρεσίας στα εργοτάξια ή σε αποθήκες που δηλώθηκαν και εγκρίθηκαν. Οι ποσότητες των υλικών αυτών δεν μπορεί να υπερβαίνουν αυτές που απαιτούνται για την εκτέλεση των προσεχών εργασιών του εγκεκριμένου προγράμματος, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στη σύμβαση. Οι ποσότητες των υλικών περιλαμβάνονται χωριστά στον συνοπτικό πίνακα εργασιών που συνοδεύει τον λογαριασμό, στον οποίο αναφέρονται επίσης και οι θέσεις αποθήκευσης των υλικών. Για τα περιλαμβανόμενα στους λογαριασμούς υλικά, ο ανάδοχος έχει ακέραιη την ευθύνη μέχρι την ενσωμάτωσή τους και την παραλαβή του έργου. Τα υλικά περιλαμβάνονται σε χωριστό τμήμα των λογαριασμών, με τιμές που βρίσκονται σε συνάρτηση προς την αντίστοιχη συμβατική τιμή, ώστε το υπόλοιπο μέρος της τιμής να αρκεί για την ολοκλήρωση της εργασίας, στην οποία θα ενσωματωθούν τα υλικά.

Ποσοστά γενικών εξόδων και οφέλους της παρ. 6 του άρθρου 152 του Ν. 4412/2016 δεν υπολογίζονται στα υλικά.

Στους λογαριασμούς περιλαμβάνονται επίσης, η **αναθεώρηση τιμών, αποζημιώσεις κάθε είδους που έχουν εγκριθεί, αντίτιμο απολογιστικών εργασιών που εκτελέσθηκαν μέσω της εργολαβίας και κάθε άλλη εγκεκριμένη δαπάνη που καταβάλλεται στον ανάδοχο.**

Στον λογαριασμό περιλαμβάνεται ακόμη και το ποσοστό γενικών εξόδων και οφέλους του εργολάβου της **περ. 0' της παρ. 7 του άρθρου 53**, αν αυτό δεν περιλαμβάνεται στις συμβατικές τιμές, και το σύνολο μειώνεται κατά το ποσοστό έκπτωσης της δημοπρασίας, αν συντρέχει περίπτωση.

Από τους λογαριασμούς **αφαιρούνται** όλες οι εκκαθαρισμένες απαιτήσεις του εργοδότη, όπως:

- ποινικές ρήτρες,
- περικοπές τιμών του **άρθρου 159**,

- συμπληρωματική κράτηση εγγύησης, αν γι' αυτήν δεν έχουν κατατεθεί εγγυητικές επιστολές, οπότε γίνεται σχετική μνεία,
- απόσβεση προκαταβολών,
- παρακράτηση αξίας χορηγούμενων υλικών,
- πληρωμές που έγιναν σε βάρος και για λογαριασμό του αναδόχου και γενικά κάθε απαίτηση του εργοδότη που δεν έχει ικανοποιηθεί με άλλον τρόπο.

Οι λογαριασμοί **συντάσσονται πάντοτε ανακεφαλαιωτικοί και συνοδεύονται** από:

- ανακεφαλαιωτικό συνοπτικό πίνακα των επιμετρήσεων εργασιών που εκτελέστηκαν από την αρχή του έργου,
- από τα παραστατικά στοιχεία των απολογιστικών εργασιών,
- από τον πίνακα του υπολογισμού της αναθεώρησης και
- από τις αποφάσεις που αναγνωρίζουν αποζημιώσεις ή επιβάλλουν ποινικές ρήτρες ή περικοπές ή άλλες απαιτήσεις του εργοδότη.

Από κάθε **νεότερο λογαριασμό αφαιρούνται**:

- τα ποσά που πληρώθηκαν με τους προηγούμενους λογαριασμούς, καθώς και
- ποσά που δεν αντιστοιχούν σε επιμετρήσεις ή αφορούν σε λάθη εγκεκριμένων λογαριασμών.

Κατά την υποβολή, τον έλεγχο και την έγκριση του λογαριασμού **δεν απαιτείται η προσκόμιση** των δικαιολογητικών πληρωμής και των παραστατικών πληρωμής των κρατήσεων εκ μέρους του αναδόχου.

8.4 Έλεγχος, διόρθωση, έγκριση λογαριασμού

Σύμφωνα με το **άρθρο 152** οι λογαριασμοί **υποβάλλονται στη διευθύνουσα υπηρεσία** που τους ελέγχει, τους διορθώνει και τους εγκρίνει **μέσα σε έναν (1) μήνα**.

Αν ο λογαριασμός που έχει υποβληθεί έχει **ασάφειες ή ανακρίβειες**, σε βαθμό που να είναι δυσχερής η διόρθωσή του, η διευθύνουσα υπηρεσία, με εντολή της προς τον ανάδοχο, επισημαίνει τις ανακρίβειες ή ασάφειες που διαπιστώθηκαν από τον έλεγχο και παραγγέλλει την ανασύνταξη και επανυποβολή του. Στην περίπτωση αυτήν, η οριζόμενη μηνιαία προθεσμία για τον έλεγχο και την έγκριση του λογαριασμού αρχίζει από την επανυποβολή, ύστερα από την ανασύνταξη από τον ανάδοχο.

Ο **έλεγχος του λογαριασμού** μπορεί να γίνει και από συνεργείο της υπηρεσίας, στο οποίο συμμετέχει ο επιβλέπων το έργο. Ο επιβλέπων υπογράφει τον λογαριασμό, διαπιστώνοντας ότι οι ποσότητες είναι σύμφωνες με:

- τις υποβληθείσες επιμετρήσεις και τα επιμετρητικά στοιχεία,

- οι τιμές σύμφωνες με τη σύμβαση και τις σχετικές διατάξεις και γενικά, ότι έχουν διενεργηθεί στον λογαριασμό όλες οι περικοπές ή εκπτώσεις ποσών, που προκύπτουν από τον νόμο και την εφαρμογή της σύμβασης.

Η **παράλειψη εμπρόθεσμου ελέγχου και έγκρισης** του λογαριασμού αποτελούν πειθαρχικά παραπτώματα για τα αρμόδια όργανα της διευθύνουσας υπηρεσίας. Ο εγκεκριμένος λογαριασμός αποτελεί το έγγραφο για την πληρωμή του αναδόχου («**πληρωτέο εργολαβικό αντάλλαγμα**»).

Η διευθύνουσα υπηρεσία ελέγχει, εγκρίνει και διορθώνει τον λογαριασμό με ή και χωρίς την υπογραφή του επιβλέποντος.

8.5 Προϋποθέσεις πληρωμής

Σύμφωνα με το **άρθρο 152 προϋπόθεση πληρωμής** του λογαριασμού είναι η προσκόμιση από τον ανάδοχο όλων των απαιτούμενων δικαιολογητικών πληρωμής. Το τιμολόγιο του αναδόχου που αφορά στο ποσό του εργολαβικού ανταλλάγματος που θα πληρωθεί, καθώς και η φορολογική και ασφαλιστική ενημερότητά του προσκομίζονται στην υπηρεσία της αναθέτουσας αρχής που διενεργεί τις πληρωμές, μετά από σχετική ειδοποίησή του. Οι υπέρ τρίτων κρατήσεις στο εργολαβικό αντάλλαγμα γίνονται από την υπηρεσία αυτήν και αποδίδονται απευθείας στους δικαιούχους.

Αν η πληρωμή ενός λογαριασμού **καθυστερήσει χωρίς υπαιτιότητα του αναδόχου**, πέραν του ενός (1) μήνα από την υποβολή του ή την επανυποβολή του, οφείλεται τόκος υπερημερίας, σύμφωνα με την παρ. Ζ του άρθρου πρώτου του ν. 4152/2013 (Α' 107).

Ο ανάδοχος μπορεί να διακόψει τις εργασίες δέκα (10) ημέρες μετά από την κοινοποίηση στη διευθύνουσα υπηρεσία ειδικής έγγραφης δήλωσης.

Απαγορεύεται η εκχώρηση του εργολαβικού ανταλλάγματος ή η κατάσχεσή του στα χέρια του κυρίου του έργου, καθόλη τη διάρκεια της εκτέλεσής του και για έναν (1) μήνα μετά από την περαίωσή του. Κατ' εξαίρεση, επιτρέπονται:

α) η οποτεδήποτε εκχώρηση, εν όλω ή εν μέρει, του πληρωτέου εργολαβικού ανταλλάγματος, όπως αυτό προσδιορίζεται στη σύμβαση του έργου, κατά τη διάρκεια της εκτέλεσης του έργου, όταν πρόκειται για την κάλυψη οφειλής του αναδόχου από την προμήθεια υλικών και μηχανημάτων προς εκτέλεση του έργου ή από παροχή εργασίας που παρασχέθηκε από εργάτες ή υπαλλήλους αυτού, στην εκτέλεση του έργου ή σε αναγνωρισμένες τράπεζες και λοιπά πιστωτικά ιδρύματα ή νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και

β) η κατάσχεση του εργολαβικού ανταλλάγματος από τους προμηθευτές υλικών και

μηχανημάτων του έργου ή από τους εργάτες και τους υπαλλήλους του, όπως και τους υπεργολάβους που αποδεδειγμένα χρησιμοποιούνται στο έργο από τον ανάδοχο.

Επιτρέπεται επίσης, ο συμψηφισμός εκκαθαρισμένων απαιτήσεων του κυρίου του έργου κατά του αναδόχου, που προέρχονται από την εκτέλεση άλλων έργων και μέχρι ποσοστό είκοσι τοις εκατό (20%) από κάθε λογαριασμό του εκτελούμενου έργου.

Όλες οι πληρωμές που γίνονται στον ανάδοχο κατά τη διάρκεια κατασκευής του έργου, με βάση τους λογαριασμούς, αποτελούν πάντοτε **καταβολές έναντι του εργολαβικού ανταλλάγματος που εκκαθαρίζεται μετά την παραλαβή.**

Σε κάθε πληρωμή προς τον ανάδοχο πραγματοποιούνται **κρατήσεις**, οι οποίες ανέρχονται σε ποσοστό πέντε τοις εκατό (5%) στην αξία των εργασιών μετά της αναλογούσας αναθεώρησης.

8.6 Αρνητικός λογαριασμός

Σύμφωνα με το **άρθρο 152** λογαριασμός που **πληρώθηκε χωρίς έλεγχο**, λόγω παρέλευσης της μηνιαίας προθεσμίας, ή που βασίστηκε σε επιμέτρηση που διορθώθηκε, ελέγχεται και διορθώνεται από την υποβολή ή επανυποβολή του και οι προκύπτουσες διαφοροποιήσεις λαμβάνονται υπόψη σε επόμενο λογαριασμό ή κατά τη σύνταξη αρνητικού λογαριασμού.

Όταν συντρέχει περίπτωση σύνταξης αρνητικού λογαριασμού είτε ενδιάμεσα κατά την εξέλιξη του έργου είτε και κατά τον τελικό λογαριασμό, αυτός μπορεί να συνταχθεί από τη διευθύνουσα υπηρεσία και το ποσό του πρέπει να καταβληθεί από τον ανάδοχο **μέσα σε έναν (1) μήνα** από την κοινοποίηση του λογαριασμού σε αυτόν, άλλως καταπίπτουν ισόποσα σε βάρος του οι εγγυητικές επιστολές που έχουν κατατεθεί στον κύριο του έργου, εφόσον δεν υπάρχει ανεξόφλητο εργολαβικό αντάλλαγμα.

Αν υποβληθούν ανακριβείς ή εκ προθέσεως αναληθείς επιμετρήσεις και εφόσον αυτές είχαν ως συνέπεια την πληρωμή λογαριασμού, συντάσσεται σε βάρος του αναδόχου, με απόφαση της διευθύνουσας υπηρεσίας, αρνητικός λογαριασμός για την επιστροφή του τυχόν αχρεωστήτως καταβληθέντος ποσού, προσαυξημένου κατά ποσοστό τρία τοις εκατό (3%) ως ειδικής ποινικής ρήτρας στις περιπτώσεις εκ προθέσεως αναληθών επιμετρήσεων

Αν **ασκηθεί ένσταση** κατά του αρνητικού λογαριασμού, η κατάπτωση της εγγυητικής επιστολής αναστέλλεται μέχρι την έκδοση απόφασης επ' αυτής.

8.7 Τελικός λογαριασμός

Μετά από τη διενέργεια της παραλαβής και την έγκριση του πρωτοκόλλου παραλαβής, ο ανάδοχος συντάσσει και υποβάλλει «**τελικό λογαριασμό**».

Για τον τελικό λογαριασμό εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις του άρθρου 152 του Ν. 4412/2016.

Με την έγκριση του τελικού λογαριασμού εκκαθαρίζονται οι εκατέρωθεν απαιτήσεις από τη σύμβαση εκτέλεσης, εκτός από τις απαιτήσεις που προκύπτουν από μεταγενέστερες διαδικασίες διοικητικής, συμβιβαστικής ή δικαστικής επίλυσης διαφορών.

8.8 Αναθεωρητική τιμών ημερομισθίων, υλικών, μισθωμάτων, μηχανημάτων και συμβατικών τιμών

Σύμφωνα με το **άρθρο 153** οι βασικές τιμές των ημερομισθίων, υλικών, μισθωμάτων, μηχανημάτων καθώς και οι συμβατικές τιμές κάθε σύμβασης δημόσιου έργου αναθεωρούνται ενιαία για όλη τη Χώρα κατά ημερολογιακό τρίμηνο (αναθεωρητική περίοδος), με βάση τα στοιχεία και δεδομένα της εικοστής (20ής) ημέρας του πρώτου μήνα της περιόδου αυτής.

Σε όλη τη διάρκεια της κάθε αναθεωρητικής περιόδου, οι αναθεωρημένες τιμές παραμένουν σταθερές.

Η αναθεώρηση υπολογίζεται για τις εργασίες, που **πραγματικά εκτελέστηκαν** μέσα στο προβλεπόμενο χρονοδιάγραμμα. Εργασίες που, για οποιονδήποτε λόγο, εκτελέστηκαν σε αναθεωρητική περίοδο μεταγενέστερη της προβλεπόμενης από το χρονοδιάγραμμα, θεωρούνται για τον υπολογισμό της αναθεώρησης, ότι εκτελέστηκαν στην αναθεωρητική περίοδο κατά την οποία έπρεπε να εκτελεστούν. Για τις εργασίες που εκτελέστηκαν πριν από την προβλεπόμενη από το χρονοδιάγραμμα αναθεωρητική περίοδο, η αναθεώρηση υπολογίζεται με βάση τον χρόνο της πραγματικής εκτέλεσής τους. Για τις εργασίες που εκτελέστηκαν μετά την πάροδο της αρχικής συμβατικής προθεσμίας, η αναθεώρηση υπολογίζεται με βάση τους συντελεστές που ίσχυαν κατά την τελευταία αναθεωρητική περίοδο του αρχικού χρονοδιαγράμματος κατασκευής του έργου, εφόσον η καθυστέρηση οφείλεται σε **αποκλειστική υπαιτιότητα του αναδόχου**.

Στην που η καθυστέρηση οφείλεται σε περίπτωση **αποκλειστική υπαιτιότητα του αναδόχου** επιβάλλονται οι προβλεπόμενες από το **άρθρο 148** κυρώσεις, καθώς και οι διοικητικές και οι παρεπόμενες χρηματικές κυρώσεις, που προβλέπονται κατά τις κείμενες διατάξεις.

Για την εφαρμογή της παρ. 3 του άρθρου 153 του Ν. 4412/2016, κατά την έγκριση παρατάσεων της συνολικής ή των τμηματικών προθεσμιών των συμβάσεων των δημόσιων έργων εκτιμάται και προσδιορίζεται πάντοτε το υπαίτιο για την επιμήκυνση του χρόνου συμβαλλόμενο μέρος για το σύνολο ή για μέρος των έργων ή κατά κονδύλια εργασιών.

Ως **χρόνος εκκίνησης** για τον υπολογισμό της αναθεώρησης κάθε εργολαβικής σύμβασης ορίζεται το ημερολογιακό τρίμηνο μέσα στο οποίο:

- α) υποβλήθηκε η προσφορά, αν πρόκειται για σύμβαση, που καταρτίστηκε ύστερα από δημοπρασία ή
- β) εκδόθηκε η σχετική εγκριτική απόφαση, αν πρόκειται για σύμβαση που καταρτίστηκε χωρίς δημοπρασία, και υπό τον όρο, ότι η εγκριτική αυτή απόφαση δεν ορίζει άλλον χρόνο.

Οι τιμές της σύμβασης **παραμένουν σταθερές** για τις εργασίες που εκτελούνται ή που έπρεπε να εκτελεστούν μέσα στο τρίμηνο που θεωρείται χρόνος εκκίνησης και στο αμέσως επόμενο ημερολογιακό τρίμηνο.

Κατ' εξαίρεση η **σταθερότητα των τιμών** περιορίζεται μόνο στο ημερολογιακό τρίμηνο εκκίνησης, όταν πρόκειται για έργα οποιασδήποτε κατηγορίας συνολικού εκτιμώμενου προϋπολογισμού δημοπράτησης ή ανάθεσης ύψους ενός εκατομμυρίου πεντακοσίων χιλιάδων (1.500.000) ευρώ χωρίς Φ.Π.Α.

Η αναθεώρηση (αύξηση ή μείωση) για κάθε αναθεωρητική περίοδο υπολογίζεται με βάση τον τύπο:

$$\Delta T_v = T \times \left(\frac{A_v}{A_0} - 1 \right) \times (1 - s)$$

όπου είναι:

T: η υπόψη τιμή της σύμβασης,

ΔT_v : η αναθεώρηση της παραπάνω τιμής στην υπόψη αναθεωρητική περίοδο v ,

A_0 : τιμή που προκύπτει, αφού συμπληρωθεί με βασικές τιμές του χρόνου εκκίνησης το οριζόμενο για την τιμή T άρθρο ανάλυσης τιμών ή συνδυασμός άρθρων με τα βάρη τους, όπως προσδιορίζονται από τη σύμβαση, σύμφωνα με την παρ. 8 του άρθρου 153 του Ν. 4412/2016,

A_v : τιμή που προκύπτει, όπως παραπάνω με τις βασικές τιμές της αναθεωρητικής περιόδου v ,

s ή σ : σταθερός συντελεστής, που αντιπροσωπεύει το μη αναθεωρούμενο μέρος της τιμής και που προσδιορίζεται με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών, μεταξύ του 0,07 και 0,20 κατά κατηγορίες ή μέγεθος έργων και ανάλογα με τον αριθμό των αναθεωρητικών περιόδων, που μεσολαβούν μεταξύ του χρόνου εκκίνησης και της συγκεκριμένης κάθε φορά αναθεωρητικής περιόδου.

Ο σταθερός **συντελεστής «σ»** στον τύπο της αναθεώρησης της παρ. 6 ορίζεται από τη σχέση:

$$\sigma = \sigma_1 + 0,01 \nu$$

όπου:

σ_1 : συντελεστής, που καθορίζεται ενιαία για όλες τις κατηγορίες ή και χωριστά για καθεμία από τις κατηγορίες των δημόσιων έργων και ανέρχεται σε $\sigma_1=0,12$ για όλες τις κατηγορίες έργων και

« ν »: ακέραιος αριθμός ίσος με τη μονάδα για την πρώτη αναθεωρητική περίοδο, που υπολογίζεται αναθεώρηση για τη συγκεκριμένη σε κάθε περίπτωση εργολαβία και που αυξάνεται κατά μία μονάδα για καθεμιά από τις επόμενες αναθεωρητικές περιόδους της συγκεκριμένης εργολαβίας.

Ο ν πάει να αυξάνει, όταν το « σ » γίνει 0,20. Ο συντελεστής σ_1 μπορεί να αναπροσαρμόζεται με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών.

Η αναθεώρηση της τιμής κάθε συμβατικού κονδυλίου γίνεται με βάση τα αντίστοιχα άρθρα εγκεκριμένων αναλύσεων τιμών, που ορίζονται με τα συμβατικά τεύχη. Όταν πρόκειται για κονδύλια που δεν ταυτίζονται με άρθρα εγκεκριμένων αναλύσεων ή σε περιπτώσεις κατ' αποκοπή τιμών ή σύνθετων τιμών τα συμβατικά τεύχη ή τα πρωτόκολλα νέων τιμών καθορίζουν για την αναθεώρησή τους παρεμφερή άρθρα εγκεκριμένων αναλύσεων ή ομάδα τέτοιων κονδυλίων με τα αντίστοιχα βάρη καθενός άρθρου.

Η αναθεώρηση υπολογίζεται και για απολογιστικές εργασίες.

Τα υλικά που περιλαμβάνονται στους λογαριασμούς θεωρούνται ως μερική εκτέλεση των εργασιών, για τις οποίες προορίζονται και η αναθεώρηση της πιστοποιούμενης αξίας τους γίνεται, όταν πιστοποιούνται, με τους συντελεστές των κονδυλίων στα οποία προβλέπεται να χρησιμοποιηθούν. Όταν εκτελεσθούν οι εργασίες, η αναθεώρηση υπολογίζεται μόνο στο υπόλοιπο μέρος της αξίας τους, ύστερα από αφαίρεση της αξίας των υλικών που είχαν πιστοποιηθεί σε προηγούμενη αναθεωρητική περίοδο.

Η αξία των υλικών που χορηγούνται από τον φορέα κατασκευής του έργου δεν υπόκειται σε καμιά αναθεώρηση.

Για την αναθεώρηση των τιμών των εργασιών, που ορίζονται στη σύμβαση χωρίς την αξία των υλικών τα αντίστοιχα ποσά A_n και A_0 υπολογίζονται, αφού η σχετική ανάλυση συμπληρωθεί με μηδενική την αξία του υλικού. Αν οι τιμές περιλαμβάνουν την αξία των υλικών, τότε εφαρμόζεται ο ίδιος συντελεστής και στην εκπιπόμενη αξία του υλικού, εκτός αν ρητά ορίζεται στη σύμβαση άλλος τρόπος υπολογισμού της αναθεώρησης στην εκπιπόμενη αξία του υλικού.

Ο υπολογισμός της αναθεώρησης για τα υλικά εφαρμόζεται ανάλογα και στις εργασίες που μένουν ημιτελείς σε μια αναθεωρητική περίοδο.

Στις περιπτώσεις, που στη σύμβαση προβλέπεται η προμήθεια εξοπλισμού ή σημαντικής αξίας μηχανημάτων για τη λειτουργία ή εγκατάσταση στο έργο και προσδιορίζεται χωριστά το αντάλλαγμα για την προμήθεια, μπορεί για το αντάλλαγμα αυτό να οριστεί με τη σύμβαση άλλος τρόπος αναθεώρησης.

Η αναθεώρηση **δεν εφαρμόζεται** στα ποσά αποζημιώσεων που αναγνωρίζονται διοικητικά ή δικαστικά, εκτός αν τα ποσά αυτά είναι συνάρτηση τιμών για τις οποίες προβλέπεται στη συγκεκριμένη περίπτωση αναθεώρηση, σύμφωνα με ό,τι προκύπτει από τη σχετική δικαστική απόφαση ή διοικητική πράξη.

Το ποσό της αναθεώρησης **καταβάλλεται από τις πιστώσεις του έργου**, χωρίς να απαιτείται η προηγούμενη σύνταξη ανακεφαλαιωτικού πίνακα εργασιών.

Η διαπίστωση των βασικών τιμών ημερομισθίων, υλικών και μισθωμάτων, μηχανημάτων, όπως και των εργοδοτικών επιβαρύνσεων στα ημερομίσθια γίνεται από την Επιτροπή Διαπίστωσης Τιμών Δημόσιων Έργων (ΕΔΤΔΕ), που προβλέπεται στο άρθρο 9 της υπ' αρ. 80885/5439/6.8.1992 κοινής απόφασης των Υπουργών Προεδρίας της Κυβέρνησης και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων (Β' 573).

Οι τιμές που διαπιστώνονται από την επιτροπή είναι οι μέσες τιμές που διαμορφώνονται στην αγορά της περιοχής της πρωτεύουσας και οι τιμές αυτές χρησιμοποιούνται σε όλη τη Χώρα, όχι μόνο για την αναθεώρηση αλλά και για οποιαδήποτε άλλη συμπλήρωση αναλύσεων τιμών, όπου προβλέπουν τη χρήση των αναλύσεων οι σχετικές διατάξεις. Οι τιμές των ημερομισθίων αναφέρονται στον μέσης απόδοσης εργαζόμενο της αντίστοιχης ειδικότητας. Οι τιμές υλικών είναι οι τιμές που διαμορφώνονται για τη χονδρική πώληση των υλικών ως ελεύθερων εμπορευμάτων και περιλαμβάνουν κάθε σχετική επιβάρυνση που περιλαμβάνεται στις τιμές αυτές, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις και τα συναλλακτικά ήθη (όπως πάγια συνυπολογιζόμενες συσκευασίες ή μεταφορές, Φ.Π.Α. τιμολογίων). Οι τιμές μισθωμάτων μηχανημάτων και αυτοκινήτων διαπιστώνονται για μηχανήματα σε καλή κατάσταση λειτουργίας. Όταν διατίθενται από φορέα του δημόσιου τομέα τέτοια μηχανήματα, λαμβάνονται υπόψη και οι τιμές των μισθωμάτων αυτών. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις μηχανημάτων που δεν υπάρχουν στην αγορά επαρκή στοιχεία για τη διαμόρφωση της τιμής τους η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη της τα χαρακτηριστικά του μηχανήματος (όπως κόστος, απόδοση, διάρκεια ζωής, κατανάλωση ενέργειας), σε σύγκριση με άλλα ανάλογα μηχανήματα για τα οποία διαμορφώνεται αγοραίο μίσθωμα. Για τη διαπίστωση των τιμών γενικά, η επιτροπή λαμβάνει υπόψη της κάθε πρόσφορο στοιχείο και ιδιαίτερα τα στοιχεία που συγκεντρώνονται συνεχώς από την αρμόδια υπηρεσία της Γενικής Γραμματείας Υποδομών, η οποία και παρέχει γραμματειακή και διοικητική εξυπηρέτηση στην επιτροπή.

Οι τιμές που διαπιστώνονται από την Επιτροπή ισχύουν για όλες τις εργολαβίες.

Απόσπασμα των πρακτικών της επιτροπής, που περιλαμβάνει τις τιμές που διαπιστώνονται, κοινοποιείται στο Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας (Τ.Ε.Ε.) και στις πανελλήνιες επαγγελματικές εργοληπτικές ενώσεις, που δίνουν κάθε δυνατή δημοσιότητα στις τιμές. Οι πιο πάνω πανελλήνιες εργοληπτικές ενώσεις μπορούν να ασκήσουν ένσταση κατά των πρακτικών για ορισμένες τιμές, σε ανατρεπτική προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών από την κοινοποίηση των πρακτικών στο Τ.Ε.Ε.. Η ένσταση κατατίθεται στη γραμματεία της Επιτροπής και ως προς αυτήν αποφασίζει ο Υπουργός Υποδομών και Μεταφορών, μετά από γνώμη της ίδιας επιτροπής της παρ. 17. Η απόφαση κοινοποιείται, όπως και το απόσπασμα του πρακτικού της επιτροπής, και ενεργεί έναντι πάντων.

Η αναθεώρηση υπολογίζεται με βάση συντελεστές που κοινοποιούνται μηχανογραφικά. Στην περίπτωση της παρ. 12 του άρθρου 153, αν δεν δίνονται μηχανογραφικά οι συντελεστές με μηδενική την αξία των υλικών, συντάσσεται ειδικό φύλλο υπολογισμού του συντελεστή. Το ίδιο εφαρμόζεται και σε κάθε περίπτωση, που ο σχετικός συντελεστής δεν δίνεται μηχανογραφικά. Στις περιπτώσεις κονδυλίων αναλύσεων με πληθώρα εξειδικευμένων παραμέτρων ή ποιοτήτων υλικών διαφόρων προελεύσεων ή κυμαινόμενων μέσα στο αυτό άρθρο συντελεστών μεταφοράς, η αναθεώρηση γίνεται με τον μηχανογραφικά κοινοποιούμενο συντελεστή της αντιπροσωπευτικότερης σχετικής περίπτωσης.

Στους λογαριασμούς εμφανίζονται συνολικά τα ποσά αναθεώρησης κάθε αναθεωρητικής περιόδου, όπως προκύπτουν από τον σχετικό πίνακα. Οι ποσότητες εργασιών, που έχουν εκτελεσθεί ή έπρεπε να εκτελεσθούν μέσα σε κάθε αναθεωρητική περίοδο προκύπτουν από σχετικούς πίνακες κατανομής των εργασιών που απαιτούνται για τον υπολογισμό της αναθεώρησης. Με τους πίνακες αυτούς γίνεται και η εφαρμογή της παρ. 3 του άρθρου 153 βάσει του χρονοδιαγράμματος του έργου, όπως αυτό οριστικοποιήθηκε ως εγκεκριμένο πρόγραμμα κατασκευής και με ανοχή εκτιμήσεων δέκα τοις εκατό (10%) προς τα πάνω ή προς τα κάτω από τη συνολική αξία εκτελεστέων εργασιών κατά αναθεωρητική περίοδο, όπως προκύπτει από το πρόγραμμα αυτό.

Η αναθεώρηση κάθε αναθεωρητικής περιόδου περιλαμβάνεται στον πρώτο λογαριασμό μετά την κοινοποίηση των συντελεστών της περιόδου αυτής. Μέχρι τότε, υπολογίζεται η αναθεώρηση προσωρινά με τους συντελεστές της τελευταίας αναθεωρητικής περιόδου για την οποία έχουν κοινοποιηθεί οι συντελεστές αναθεώρησης. Για να περιληφθεί σε λογαριασμό η αναθεώρηση δεν απαιτείται να έχει εγκριθεί ειδικό κονδύλιο για την αναθεώρηση και η πληρωμή γίνεται από τις εγκεκριμένες για το έργο πιστώσεις.

Κατ' εξαίρεση από το δ' τρίμηνο του 2012 και εντεύθεν, ο σταθερός συντελεστής σ στον

τύπο αναθεώρησης ορίζεται από τη σχέση s (ή σ) = 1. Η διάταξη εφαρμόζεται σε όλες τις συμβάσεις που βρίσκονται σε εξέλιξη ανεξάρτητα του χρόνου δημοπράτησης τους, εκτός από τις συμβάσεις με χρόνο δημοπράτησης πριν το γ' τρίμηνο του 2012, για τις οποίες η αναθεώρηση των τιμών υπολογίζεται από το δ' τρίμηνο του 2012 και εντεύθεν με τους ισχύοντες για το γ' τρίμηνο του 2012 συντελεστές αναθεώρησης και με ελάχιστη τιμή εφαρμογής αυτών ίση με τη μονάδα (1). Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών, μπορεί να ορίζονται συντελεστές αναθεώρησης, αν διαπιστωθεί από τις αρμόδιες υπηρεσίες της Γενικής Γραμματείας Υποδομών μεγάλη απόκλιση από τις τιμές του τριμήνου δημοπράτησης.

Εφόσον διαπιστωθεί από τις αρμόδιες υπηρεσίες της Γενικής Γραμματείας Υποδομών ότι υφίσταται **μεγάλη απόκλιση** από τις τιμές του τριμήνου δημοπράτησης, η οποία αφορά αποκλειστικά σε τιμές υλικών, το αρμόδιο όργανο του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών μπορεί, μέχρι την έκδοση των υπουργικών αποφάσεων των **παρ. 5 και 6 του άρθρου 170** και την ενεργοποίηση του Ενιαίου Συστήματος Τεχνικών Προδιαγραφών και Τιμολόγησης Τεχνικών Έργων και Μελετών, να καθορίζει, με απόφασή του, μεμονωμένα συντελεστές αναθεώρησης τιμών υλικών που χρησιμοποιούνται σε έργα, υπό την προϋπόθεση ότι δεν γίνεται υπέρβαση των ορίων του εκάστοτε ισχύοντος ΜΠΔΣ.

Οι συντελεστές αυτοί καθορίζονται ανεξάρτητα από τα συμβατικά κονδύλια, στα οποία προβλέπεται να χρησιμοποιηθούν, καθώς και από τα αντίστοιχα άρθρα εγκεκριμένων αναλύσεων τιμών, που ορίζονται με τα συμβατικά τεύχη. Τα υλικά για τα οποία καθορίστηκαν συντελεστές αναθεώρησης με βάση την παρούσα δεν υπολογίζονται κατά την εφαρμογή των συντελεστών αναθεώρησης του παρόντος άρθρου ή της **παρ. 23** του παρόντος.

Ο συντελεστής αναθεώρησης της αξίας κάθε υλικού καθορίζεται μετά από εισήγηση της υπηρεσίας και προκύπτει από τη μεταβολή της τιμής του υλικού μεταξύ του τριμήνου δημοπράτησης και του τριμήνου ενσωμάτωσής του στο έργο. Η αναθεώρηση εφαρμόζεται κατά το τρίμηνο ενσωμάτωσης στις ποσότητες των υλικών που επιμετρήθηκαν, όπως προβλέπεται, και περιλήφθηκαν νομίμως στον αντίστοιχο λογαριασμό.

Το ποσό της παρούσας αναθεώρησης καταβάλλεται σύμφωνα με την **παρ. 15** του άρθρου 153 από τις πιστώσεις του έργου, χωρίς να απαιτείται η προηγούμενη σύνταξη ανακεφαλαιωτικού πίνακα εργασιών.

8.9 Παραδείγματα

Παρατίθεται παράδειγμα σύνταξης λογαριασμού και τα περιεχόμενά του.

1. ΕΝΤΟΛΗ ΠΛΗΡΩΜΗΣ

Παρουσιάζεται παράδειγμα σύνταξης εντολής πληρωμής για τον 2ο λογαριασμό έργου.

2η ΕΝΤΟΛΗ ΠΛΗΡΩΜΗΣ

ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΤΩΝ ΠΙΣΤΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΛΗΡΩΜΩΝ				
Προϋπολογισμός :		10.190.000,00	Εκπτώση: 51,50%	
Αρχικό ποσό που εγκρίθηκε (με ΦΠΑ)	4.957.674,45	Αθροισμα πληρωμών μέχρι σήμερα	α) για εργασίες & υλικά	
			β) για ΦΠΑ	
			Άθροισμα	
			γ) Προκαταβολές (+)	399.712,81
			δ) Απόσβεση (-)	
			ε) Τόκοι (-)	
			ΣΥΝΟΛΟ	399.712,81
Αθροισμα ΕΓΚΡΙΣΕΩΝ	4.957.674,45	Ποσό πληρωμής με την παρούσα	α) για εργασίες & υλικά	255.452,55
			β) για ΦΠΑ	61.308,61
			Άθροισμα	316.761,16
			γ) Προκαταβολές (+)	
			δ) Απόσβεση (-)	28.099,78
			ε) Τόκοι (-)	
			ΣΥΝΟΛΟ	288.661,38
Συνολική αξία των εκτελεσθεισών εργασιών συμπεριλαμβανομένου και του ΦΠΑ	710.372,61	Αθροισμα πληρωμών	α) για εργασίες & υλικά	255.452,55
			β) για ΦΠΑ	61.308,61
			Άθροισμα	316.761,16
			γ) Προκαταβολές (+)	399.712,81
			δ) Απόσβεση (-)	28.099,78
			ε) Τόκοι (-)	
			ΣΥΝΟΛΟ	688.374,19
ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΕΓΚΡΙΣΕΩΝ	4.247.301,84	Κρατήσεις με ΦΠΑ (17.740,66 + 4.257,76) (+)		21.998,42
		Συνολικοί τόκοι (+)		
		ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΑΠΑΝΗ ΕΡΓΟΥ		710.372,61

Ο παρακάτω μηχανικός έχοντας υπόψη την με αριθμό Δ19/3511/23-12-2019 απόφαση της ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ με την οποία εγκρίθηκε το πρακτικό της δημοπρασίας για την παραπάνω εργολαβία

Ε Ν Τ Ε Λ Λ Ο Μ Α Ι

να πληρωθεί σύμφωνα με τη συνημμένη πιστοποίηση στον παραπάνω εργολάβο το ποσό :

Ποσό προ ΦΠΑ :	ΔΙΑΚΟΣΙΕΣ ΠΕΝΗΝΤΑ ΠΕΝΤΕ ΧΙΛΙΑΔΕΣ ΤΕΤΡΑΚΟΣΙΑ ΠΕΝΗΝΤΑ ΔΥΟ ΚΑΙ ΠΕΝΗΝΤΑ ΠΕΝΤΕ ΛΕΠΤΑ	266.452,56€
Ποσό με ΦΠΑ :	ΤΡΙΑΚΟΣΙΕΣ ΔΕΚΑ ΕΞΙ ΧΙΛΙΑΔΕΣ ΕΠΤΑΚΟΣΙΑ ΕΞΗΝΤΑ ΕΝΑ ΚΑΙ ΔΕΚΑ ΕΞΙ ΛΕΠΤΑ	316.761,16€
Ποσό μετά την αφαίρεση Απόσβεσης & Τόκων	ΔΙΑΚΟΣΙΕΣ ΟΓΔΟΝΤΑ ΟΚΤΩ ΧΙΛΙΑΔΕΣ ΕΞΑΚΟΣΙΑ ΕΞΗΝΤΑ ΕΝΑ ΚΑΙ ΤΡΙΑΝΤΑ ΟΚΤΩ ΛΕΠΤΑ ΕΓΚΡΙΘΗΚΕ	288.661,38€ ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

Των μέχρι σήμερα δαπανών που εγκρίθηκαν και των πληρωμών που έγιναν για την εκτέλεση του υπόψη έργου

1. ΕΓΚΡΙΘΕΙΣΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ										
No. Διαταγ.	Έτος	Μήνας	Ημ.	Αρχικά		Συμπληρωματικά		Παρατηρήσεις		
				Εργασίες	Φ.Π.Α.	Εργασίες	Φ.Π.Α.			
	2020	10	23	3.998.124,56	959.549,89			ΣΥΜΒΑΣΗ		
Σύνολο Εγκρίσεων				4.957.674,45						
Αθροισμα Εγκρίσεων				4.957.674,45						
2. ΕΝΤΑΛΘΕΙΣΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ										
No Ενταλής	Έτος	Μήνας	Ημέρα	Πληρ. κατά τα προηγούμενα έτη με ΦΠΑ	Πληρωμές κατά το τρέχον έτος					Παρατηρήσεις
					Αποσβέσεις	Τόκοι	Εργασίες	Φ.Π.Α.	Αθροισμα	
				399.712,81						
Παρούσα πληρωμή										
2	2021	4	26		28.099,78		255.452,55	61.308,61	288.661,38	
ΣΥΝΟΛΑ				399.712,81	28.099,78		255.452,55	61.308,61	288.661,38	
ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΑΠΑΝΗ ΠΛΗΡΩΜΩΝ ΕΚΤΕΛΕΣΜΕΝΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ				399.712,81 + 288.661,38 = 688.374,19						

α/α	Ένδειξη εργασιών	Μον. μέτρ	Α.Τ.	Ποσότητες		Τιμή Μονάδας	Δ Α Π Α Ν Η		
				Εγκεκριμ.	Εκτελεσθ.		Μερική	Ολική	
	Αρχική σύμβαση								
	Εργασίες προϋπολογισμού								
	ΟΜΑΔΑ Α:(ΧΩΜΑΤΟΥΡΓΙΚΑ, ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΥΔΑΤΩΝ, ΕΡΓΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΟΙΤΗΣ ΚΑΙ ΠΡΑΝΩΝ, ΣΗΜΑΝΣΗ-ΑΣΦΑΛΙΣΗ,ΕΡΓΑ								
1	Καθαρέςσεις μεμονωμένων στοιχείων ή τμημάτων κατασκευών από σπλισμένο σκυρόδεμα. Συνήθους ακριβείας, με χρήση αεροσυμπιεστών κλπ συμβατικών μέσων (υδραυλική σφύρα, εργαλεία πεπιεσμένου αέρα, ηλεκτροεργαλεία κλπ)	m3	A10	175	4,24	47,00	199,28		
2	Καθαρισμοί κοιτών ποταμών ή ρεμμάτων από φερτά υλικά, ή απορρίμματα, με την φόρτωση των προϊόντων επί αυτοκινήτου και την μεταφορά στον χώρο απόθεσης ή απόρριψης σε οποιαδήποτε απόσταση	m3	A11	1.050	1.022,88	3,52	3.600,54		
3	Καθαίρεση κατασκευών από άσπλο σκυρόδεμα	m3	A14	1.858	258,37	28,00	7.234,36		
4	Φάνες από συρματοπλέγμα. Προμήθεια συρματοπλέγματος και συρμάτων συρματοκιβωτίων, γαλβανισμένα με κράμα ψευδαργύρου - αλουμινίου (Galfan: 95%Zn - 5%Al)	kg	A24.1	480.780	126.630	2,70	341.901,00		
	Άθροισμα						352.935,18		
	Αφαιρείται έκπτωση					54,00 %	190.585,00		
	Σύνολο ΟΜΑΔΑ Α:(ΧΩΜΑΤΟΥΡΓΙΚΑ, ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΥΔΑΤΩΝ, ΕΡΓΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΟΙΤΗΣ ΚΑΙ ΠΡΑΝΩΝ, ΣΗΜΑΝΣΗ-ΑΣΦΑΛΙΣΗ,ΕΡΓΑ							162.350,18	162.350,18
	Άθροισμα Προστίθεται ΓΕ & ΟΕ							18,00 %	162.350,18
	Σύνολο : Εργασίες προϋπολογισμού								191.573,21
	Υλικά επί τόπου								
	Υλικά επί τόπου του έργου								
1	Σιδηρούς σπλισμός σκυροδεμάτων	kg	ΣΧ.Β13	564.025	200.000	0,77	154.000,00		
	Άθροισμα						154.000,00		
	Αφαιρείται έκπτωση					47,00 %	72.380,00		
	Σύνολο Υλικά επί τόπου του έργου							81.620,00	81.620,00
	Σύνολο : Υλικά επί τόπου								81.620,00
	Σύνολο όλων των εργασιών - κατηγοριών								
							Εκτελεσθείσες Εργασίες	191.573,21	
							Υλικά επί τόπου	81.620,00	
							Άθροισμα	273.193,21	
	Σε μεταφορά								
								273.193,21	

Προηγούμενες πιστοποιήσεις							Από μεταφορά : Εργασίες και Γ.Ε. & Ο.Ε.	273.193,21									
Αρ. Πισ.	Ημ/νία Υπολ. Τόκων	Πιστοποι/σεις Προκαταβολές	Χορηγ/σεις Προκαταβολές (Πρ)	Αναλογίων Τόκος	Ποσό Πληρωμής	Απόσβεση Προκ/λίων (Απ)	Αναπόσβεστο Προκ/λίων (Υπρ)										
1.0	11/11/20	399.712,81															
1.1	29/12/20		399.712,81				399.712,81										
Σύνολα		399.712,81	399.712,81				399.712,81										
* Αρ. Πισ. : [x]-[0], πιστοποίηση, όπου x ο αριθμός πιστοποίησης Αρ. Πισ. : [x]-[y], τμηματική καταβολή, όπου y ο αριθμός τμηματικής καταβολής προκαταβολής																	
Τρέχουσα πιστοποίηση Ημερομηνία υποβολής : 26/04/2021 , 2η ΕΝΤΟΛΗ ΠΛΗΡΩΜΗΣ																	
Τόκοι																	
Αναπόσβεστο υπόλοιπο προκαταβολής	Ημερομηνία		Ημέρες	Επτόκιο ΕΓΕΔ (%)	Αναλογίων τόκος (μερικός)												
	από	έως															
399.712,81	29/12/2020	25/04/2021	118	-0,2550+0,26=0,00	0,00												
Σύνολο μερικών τόκων τρέχουσας πληρωμής:					0,00												
Τόκοι προηγούμενων πληρωμών:					0,00												
Σύνολο:					0,00												
Απόσβεση : Ποσοστό απόσβεσης (%) : $\Pi = 1,1 \times \Sigma(\rho_i / \Sigma_i) = 11,00\%$																	
Ημερομηνία Χορήγησης	Προκαταβολή Ποσό	Συμβατικό Ποσό	Πρόβλεψη Αναθεώρησης	Πληρωμές Εργασιών	Πληρωμές Αναθεώρησης	Συμβατικό Ποσό χωρίς ποσό Αναθεώρησης											
	$\rho_i : [1]$	[2]	[3]	[4]	[5]	$\Sigma_i : [6] = ([2]-[3]) - ([4]-[5])$											
29/12/2020	399.712,81	3.996.124,56	998,50			3.997.128,06											
$\Pi = 1,1 \times (399.712,81/3.997.128,06) = 11,00\%$																	
Σύνολο Εργασιών:					Ετρ =	273.193,21											
Αφαιρούνται Κρατήσεις					Κτρ =	17.740,66											
Σύνολο εργασιών προς Πληρωμή					Πτρ =	255.452,55											
Αφαιρούνται όσα πληρώθηκαν με προηγούμενες πιστοποιήσεις:					Επρ =	0											
Υπόλοιπο Εργασιών προς Πληρωμή					$\Delta E = E_{\text{τρ}} - E_{\text{πρ}} =$	255.452,55											
Απόσβεση τρέχοντος Λογαριασμού :					$A_{\text{π}} = \Pi \times \Delta E =$	28.099,78											
Υπόλοιπο Προκαταβολής/ών : $Y_{\text{πρ}(2\text{ου})} = Y_{\text{πρ}(1\text{ου})} - A_{\text{π}} = 399.712,81 - 28.099,78 =$						371.613,03											
<table border="1" style="width:100%; height:100px;"> <tr> <td style="width:10%;"></td> <td style="width:10%;"></td> <td style="width:10%;"></td> <td style="width:10%;"></td> <td style="width:10%;"></td> <td style="width:10%;"></td> <td style="width:10%;"></td> <td style="width:10%;"></td> <td style="width:10%;"></td> </tr> </table>																	
Σε μεταφορά	399.712,81	399.712,81				399.712,81	273.193,21										
Σε μεταφορά							273.193,21										

					Από μεταφορά	
Υπάρχουσες εγγυητικές επιστολές						
α/α	Ημερ/νια	Αριθμός	Ταμείο / Τράπεζα	Ποσό (€)		
Καλής εκτέλεσης						
1	15/10/2020	850ILG2085288	ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	199.906,23		
				Άθροισμα	199.906,23	
Προκαταβολών						
1	13/11/2020	633/750461-6Γ	ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	199.906,23		
				Άθροισμα	199.906,23	
				Σύνολο υπαρχουσών Εγγυητικών	399.812,46	
Απαιτούμενες εγγυητικές επιστολές						
Καλής εκτέλεσης (ΚΕ)						
Βασική εγγύηση : 5,00 %						
Αρχική σύμβαση						
				5,00 % x 3.998.124,56 =	199.906,23	
				Σύνολο εγγυητικών καλής εκτέλεσης	199.906,23	199.906,23
Αντικατάσταση κρατήσεων						
α) Εκτελεσθεισών εργασιών						
				5,00 % x 191.573,21 =	9.578,66	
β) Υλικών επί τόπου						
				10,00 % x 81.620,00 =	8.162,00	
				Σύνολο εγγυητικών Αντικατάστασης κρατήσεων	17.740,66	17.740,66
Προκαταβολών: Χορηγήθεντα ποσά προκαταβολής με κάλυψη από την εγγυητική ΚΕ						
(Ποσό προκαταβολής) - [Εγγύηση Καλής Εκτέλεσης] > 0						
<small>ΝΜ199/2013 (ΦΕΚ 122/31-05-2013, Αρθρο 4, Παρ. 1) & ΝΜ198/2013 (ΦΕΚ Α216/Υ1.10.2013, Αρθρο 113) 16. Η εγγύηση καλής εκτέλεσης που προβλέπεται από την κείμενη νομοθεσία ανάδοχης έργων, μελετών, προμηθειών και υπηρεσιών καλύπτει και την παροχή εγγύησης προκαταβολής προς τον ανάδοχο, χωρίς να απαιτείται κατάθεση εγγύησης προκαταβολής. Στις περιπτώσεις που από την προκήρυξη προβλέπεται μεγαλύτερο ύψος προκαταβολής, αυτή λαμβάνεται με την κατάθεση από τον ανάδοχο εγγύησης προκαταβολής που θα καλύπτει τη διαφορά μεταξύ του ποσού της εγγύησης καλής εκτέλεσης και του ποσού της καταβληθείσας προκαταβολής. Η απόθεση της προκαταβολής και η επιστροφή της εγγύησης καλής εκτέλεσης πραγματοποιούνται, σύμφωνα με τους όρους της προκήρυξης και της σύμβασης.</small>						
Ποσό προκ/λής : Π =				[Προκ/λή] - [Απόσβεση] =	399.712,81 - 28.099,78 =	371.613,03
				Εγγυητική Καλής Εκτέλεσης ΚΕ =	199.906,23	
				Εγγυητική προκαταβολής :	171.706,80	171.706,80
				Σύνολο απαιτούμενων εγγυητικών	389.353,69	
Υπόλοιπα εγγυητικών	Απαιτούμενες	Μειώσεις	Τελικά Απαιτούμενες	Υπάρχουσες	Υπάρχουσες - Απαιτούμενες	
	[1]	[2]	[3] = [1] - [2]	[4]	[5] = [4] - [3]	
Καλής Εκτέλεσης	199.906,23	0,00	199.906,23	199.906,23	0,00	
Αντίσης κρατήσεων Εργασιών	9.578,66	0,00	9.578,66	0,00	-9.578,66	
Αντίσης κρατήσεων Υλικών επί τόπου	8.162,00	0,00	8.162,00	0,00	-8.162,00	
Προκαταβολής	171.706,80	0,00	171.706,80	199.906,23	28.199,43	
ΣΥΝΟΛΑ	389.353,69	0	389.353,69	399.812,46	10.458,77	
					Σε μεταφορά	0,00

Από μεταφορά		273.193,21
	Εργασίες και Γ.Ε. & Ο.Ε.	273.193,21
Αφαιρούνται κρατήσεις		
Κρατήσεις		17.740,66
	Άθροισμα Κρατήσεων	17.740,66
	Σύνολο εργασιών & υλικών με ΓΕ & ΟΕ	255.452,55
Αφαιρούνται όσα πληρώθηκαν για εργασίες & υλικά μέχρι τον προηγούμενο λογαριασμό		0,00
	Υπόλοιπο εργασιών προς πληρωμή	255.452,55
	Προστίθεται ΦΠΑ 24 %	61.308,61
	Άθροισμα	316.761,16
	Απόσβεση	28.099,78
	Ποσό προς πληρωμή	288.661,38

2. ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΕΠΙΜΕΤΡΗΣΗ

Παρουσιάζεται παράδειγμα σύνταξης της 1^{ης} Αναλυτικής επιμέτρησης η οποία συνοδεύει την εντολή πληρωμής του 2ου λογαριασμού έργου.

1η ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΕΠΙΜΕΤΡΗΣΗ

Αρχική σύμβαση

Εργασίες προϋπολογισμού

1. ΟΜΑΔΑ Α:(ΧΩΜΑΤΟΥΡΓΙΚΑ, ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΥΔΑΤΩΝ, ΕΡΓΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΟΙΤΗΣ ΚΑΙ ΠΡΑΝΩΝ, ΣΗΜΑΝΣΗ-ΑΣΦΑΛΙΣΗ,ΕΡΓΑ

1. Α.Τ. : Α10

Καθαιρέσεις μεμονωμένων στοιχείων ή τμημάτων κατασκευών από σπλισμένο σκυρόδεμα. Συνήθους ακριβείας, με χρήση αεροσυμπιεστών κλπ συμβατικών μέσων (υδραυλική σφύρα, εργαλεία πεπιεσμένου αέρα, ηλεκτροεργαλεία κλπ)

Από 1ο ΠΠΑΕ : 4,24 m³
 Άθροισμα : 4,24 m³

Ολογράφως : τέσσερα και είκοσι τέσσερα εκατοστά

2. Α.Τ. : Α11

Καθαρισμοί κοιτών ποταμών ή ρεμμάτων από φερτά υλικά, ή απορρίμματα, με την φόρτωση των προϊόντων επί αυτοκινήτου και την μεταφορά στον χώρο απόθεσης ή απόρριψης σε οποιαδήποτε απόσταση

Από 1ο ΠΠΑΕ : 1.022,88 m³
 Άθροισμα : 1.022,88 m³

Ολογράφως : χίλια είκοσι δύο και ογδόντα οκτώ εκατοστά

3. Α.Τ. : Α14

Καθαίρεση κατασκευών από άοπλο σκυρόδεμα

Από 1ο ΠΠΑΕ : 258,37 m³
 Άθροισμα : 258,37 m³

Ολογράφως : διακόσια πενήντα οκτώ και τριάντα επτά εκατοστά

3. ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΕΠΙΜΕΤΡΗΣΗ

Παρουσιάζεται παράδειγμα σύνταξης της 1^{ης} Συνοπτικής επιμέτρησης η οποία συνοδεύει την εντολή πληρωμής του 2ου λογαριασμού έργου.

1η Συνοπτική επιμέτρηση Συνοδεύει τον 2ο λογαριασμό

Αρχική σύμβαση

Εργασίες προϋπολογισμού

1. ΟΜΑΔΑ Α:(ΧΩΜΑΤΟΥΡΓΙΚΑ, ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΥΔΑΤΩΝ, ΕΡΓΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΟΙΤΗΣ ΚΑΙ ΠΡΑΝΩΝ, ΣΗΜΑΝΣΗ-ΑΣΦΑΛΙΣΗ,ΕΡΓΑ

1. Α.Τ. : A10

Καθαίρεσις μεμονωμένων στοιχείων ή τμημάτων κατασκευών από οπλισμένο σκυρόδεμα. Συνήθους ακριβείας, με χρήση αεροσυμπιεστών κλπ συμβατικών μέσων (υδραυλική σφύρα, εργαλεία πεπιεσμένου αέρα, ηλεκτροεργαλεία κλπ)

Από	1η ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ :	4,24 m3		
	Αθροισμα :	4,24 m3	Για πιστοποίηση:	4,24 m3
	Ολογράφως :	τέσσερα και είκοσι τέσσερα εκατοστά		

2. Α.Τ. : A11

Καθαρισμοί κοιτών ποταμών ή ρεμμάτων από φερτά υλικά, ή απορρίμματα, με την φόρτωση των προϊόντων επί αυτοκινήτου και την μεταφορά στον χώρο απόθεσης ή απόρριψης σε οποιαδήποτε απόσταση

Από	1η ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ :	1.022,88 m3		
	Αθροισμα :	1.022,88 m3	Για πιστοποίηση:	1.022,88 m3
	Ολογράφως :	χίλια είκοσι δύο και ογδόντα οκτώ εκατοστά		

3. Α.Τ. : A14

Καθαίρεση κατασκευών από άοπλο σκυρόδεμα

Από	1η ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ :	258,37 m3		
	Αθροισμα :	258,37 m3	Για πιστοποίηση:	258,37 m3
	Ολογράφως :	διακόσια πενήντα οκτώ και τριάντα επτά εκατοστά		

4. Α.Τ. : A24.1

Φάντες από συρματόπλεγμα. Προμήθεια συρματόπλεγματος και συρμάτων συρματοκιβωτίων, γαλβανισμένα με κράμα ψευδαργύρου - αλουμινίου (Galfan: 95%Zn - 5%Al)

Από	1η ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ :	126.630 kg		
	Αθροισμα :	126.630 kg	Για πιστοποίηση:	126.630 kg
	Ολογράφως :	εκατόν είκοσι έξι χιλιάδες εξακόσια τριάντα		

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9

Έλεγχος ποιότητας εκτέλεσης έργου - Πρόγραμμα Ποιότητας Έργου

9.1 Εισαγωγή

Με τον όρο ποιότητα ενός έργου και ειδικότερα ποιότητα ενός τεχνικού έργου εννοούμε την ικανότητα του να παρέχει ένα σύνολο λειτουργιών που να ικανοποιούν συγκεκριμένες, καθορισμένες από τις προδιαγραφές και συνεπαγόμενες από τη νομοθεσία, ανάγκες των χρηστών του, για ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα και με ένα επιθυμητό κόστος. Στο παρόν κεφάλαιο αναπτύσσονται οι έννοιες που συνδέονται με τον Έλεγχο ποιότητας εκτέλεσης έργου και το Πρόγραμμα Ποιότητας Έργου.

9.1.1 Στόχοι θεματικής ενότητας

Η παρούσα θεματική ενότητα στοχεύει στην κατανόηση των περιεχομένων ενός Προγράμματος Ποιότητας Έργου (Π.Π.Ε.) και στην εμπέδωση ότι στα δημόσια έργα, που εκτελούνται από όλους τους φορείς του ευρύτερου δημόσιου τομέα και συγχρηματοδοτούνται από πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, επιτρέπεται να διενεργούνται έλεγχοι ποιότητας των κατασκευαζόμενων έργων και από ειδικό Σύμβουλο που προσλαμβάνεται με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών (ΕΣΠΕΛ).

9.1.2 Σύντομη περιγραφή της θεματικής ενότητας

Το Π.Π.Ε. ενσωματώνει και κωδικοποιεί όλες τις απαιτήσεις των συμβατικών τευχών, περιγράφει τις φάσεις ανάπτυξης του έργου και τις αντίστοιχες δραστηριότητες, είναι σε πλήρη εναρμόνιση και περιλαμβάνει το χρονοδιάγραμμα του έργου, καθορίζει τον τρόπο οργάνωσης και διοίκησης του έργου και τον τρόπο και τις λεπτομέρειες συγκέντρωσης και αρχειοθέτησης των στοιχείων κατά την κατασκευή, ώστε να ικανοποιούνται οι απαιτήσεις ιχνηλασιμότητας. Το Π.Π.Ε. αποτελεί το εσωτερικό κανονιστικό έγγραφο του έργου και παρέχει όλα τα εργαλεία παρακολούθησης του έργου, συγκέντρωσης των στοιχείων, τεκμηρίωσης των εργασιών που έχουν εκτελεστεί και αρχειοθέτησής τους.

9.1.3 Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Οι επιμορφούμενοι/νες μετά την ολοκλήρωση της παρούσας θεματικής ενότητας θα είναι σε θέση να:

- αναγνωρίζουν τις συμβάσεις έργων που απαιτείται η υποβολή Π.Π.Ε.
- γνωρίζουν το πρότυπο ISO 10005:2018 επάνω στο οποίο συντάσσονται τα ΠΠΕ
- γνωρίζουν ότι το Π.Π.Ε. ενσωματώνει και κωδικοποιεί όλες τις απαιτήσεις των συμβατικών τευχών
- γνωρίζουν ότι το Π.Π.Ε. περιγράφει τις φάσεις ανάπτυξης του έργου και τις αντίστοιχες δραστηριότητες
- γνωρίζουν ότι το Π.Π.Ε. είναι σε πλήρη εναρμόνιση και περιλαμβάνει το χρονοδιάγραμμα του έργου
- γνωρίζουν ότι το Π.Π.Ε. καθορίζει τον τρόπο οργάνωσης και διοίκησης του έργου
- γνωρίζουν ότι το Π.Π.Ε. καθορίζει τον τρόπο και τις λεπτομέρειες συγκέντρωσης και αρχειοθέτησης των στοιχείων κατά την κατασκευή, ώστε να ικανοποιούνται οι απαιτήσεις ιχνηλασιμότητας
- γνωρίζουν ότι το Π.Π.Ε. αποτελεί το εσωτερικό κανονιστικό έγγραφο του έργου και παρέχει όλα τα εργαλεία παρακολούθησης του έργου, συγκέντρωσης των στοιχείων, τεκμηρίωσης των εργασιών που έχουν εκτελεστεί και αρχειοθέτησής τους.
- προσδιορίζουν τον χρόνο υποβολής του Π.Π.Ε. από τον ανάδοχο
- γνωρίζουν τη διασύνδεση του ΠΠΕ με τα πιστοποιημένα συστήματα διαχείρισης της κατασκευαστικής εταιρείας
- γνωρίζουν ότι η επίβλεψη της εφαρμογής των Προγραμμάτων Ποιότητας Έργων, η υλοποίηση των Σχεδίων ελέγχων και δοκιμών, καθώς και η αξιολόγηση των εργαστηριακών ελέγχων και δοκιμών, μπορεί να ανατίθενται σε διαπιστευμένους φορείς Επιθεώρησης – Πιστοποίησης
- γνωρίζουν ότι στα δημόσια έργα, που εκτελούνται από όλους τους φορείς του ευρύτερου δημόσιου τομέα και συγχρηματοδοτούνται από πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, επιτρέπεται να διενεργούνται έλεγχοι ποιότητας των κατασκευαζόμενων έργων και από ειδικό Σύμβουλο που προσλαμβάνεται με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών (ΕΣΠΕΛ).

9.2 Θεσμικό πλαίσιο - ορισμοί

Το ισχύον νομικό και κανονιστικό πλαίσιο για το ΠΠΕ είναι:

- Άρθρο 158 του Ν.4412/2016
- ΔΕΕΠΠ/οικ.4/19.1.2001 (Β' 94)
- ΔΕΕΠΠ/οικ.110/12.5.2003 (Β' 624) του Υφυπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων
- Δ14/43309/5.3.2001 (Β' 332) του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων
- ΔΠΑΔ/οικ. 12/13.01.2009 (Β' 125Β/ 27.01.2009).
- Δ17α/10/16/ΦΝ380/98 (ΦΕΚ 122 Β'/16-2-98) ΚΥΑ ΥΠΕΘΟ και ΥΠΕΧΩΔΕ Ειδικός Σύμβουλος Ποιοτικού Ελέγχου – ΕΣΠΕΛ
- ΔΕΕΠ/οικ.502/13.10.2000 (Β' 1265)
- ΔΠΑΔ/οικ. 611/ 24.7.2001 (Β' 1013)
- ΔΠΑΔ/οικ.501/1.7.2003 (Β' 928) του Υφυπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων.

Ορισμοί

- Ποιότητα: Σύμφωνα με την παρ. 2.2.1 του προτύπου ISO 9000:2015, η ποιότητα των προϊόντων και των υπηρεσιών ενός οργανισμού καθορίζεται από την ικανότητα να ικανοποιεί τους πελάτες και τον επιδιωκόμενο και ακούσιο αντίκτυπο στα σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη. Η ποιότητα των προϊόντων και των υπηρεσιών περιλαμβάνει όχι μόνο την επιδιωκόμενη λειτουργία και την απόδοσή τους, αλλά επίσης την αντιληπτή αξία και ωφέλεια για τον πελάτη.
- Πρόγραμμα Ποιότητας: Σύμφωνα με την παρ. 3.2 του προτύπου ISO 10005:2018, το Πρόγραμμα Ποιότητας είναι η προδιαγραφή των ενεργειών, των αρμοδιοτήτων και των σχετικών πόρων που θα εφαρμοστούν σε ένα συγκεκριμένο αντικείμενο.

9.3 Ορισμός προϋπολογισμού έργου για την υποβολή Π.Π.Ε. από τον ανάδοχο

Απαιτείται η εκπόνηση και εφαρμογή Προγράμματος Ποιότητας Έργου σε κάθε δημόσιο έργο (Κατασκευή ή και Μελέτη), του οποίου ο προϋπολογισμός δημοπράτησης, υπερβαίνει το ποσό 1.500.000 ευρώ χωρίς ΦΠΑ, σύμφωνα με τις διατάξεις των αποφάσεων ΔΕΕΠ/οικ.502/13.10.2000 (Β' 1265), ΔΠΑΔ/οικ. 611/ 24.7.2001 (Β' 1013), ΔΠΑΔ/οικ.501/1.7.2003 (Β' 928) του Υφυπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων.

Την ποιότητα των δημόσιων έργων αφορούν και οι παρακάτω αποφάσεις: α) ΔΕΕΠΠ/οικ.4/19.1.2001 (Β' 94), β) ΔΕΕΠΠ/οικ.110/12.5.2003 (Β' 624) του Υφυπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, γ) η Δ14/43309/5.3.2001 (Β' 332) του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και δ) ΔΠΙΑΔ/οικ. 12/13.01.2009 (Β' 125B/ 27.01.2009).

Η επίβλεψη της εφαρμογής των Προγραμμάτων Ποιότητας Έργων, η υλοποίηση των Σχεδίων ελέγχων και δοκιμών, καθώς και η αξιολόγηση των εργαστηριακών ελέγχων και δοκιμών, **μπορεί να ανατίθενται σε διαπιστευμένους φορείς Επιθεώρησης – Πιστοποίησης**, σύμφωνα με τα πρότυπα ΕΛΟΤ EN ISO/IEC 17021 για συστήματα διαχείρισης ποιότητας ΕΛΟΤ EN ISO 9001 κατ' ελάχιστο στο πεδίο εφαρμογής EA 28 στην Ελλάδα ή σε χώρα μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για συστήματα διαχείρισης περιβάλλοντος κατά ΕΛΟΤ EN ISO 14001, για συστήματα υγείας και ασφάλειας στην εργασία κατά ΕΛΟΤ 1801 και OHSAS 18001. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων καθορίζονται τα όρια των αμοιβών για τις πιο πάνω προσφερόμενες υπηρεσίες.

9.4 Χρόνος υποβολής Π.Π.Ε. από τον ανάδοχο

Ο Ανάδοχος είναι υποχρεωμένος, σύμφωνα και με τα καθοριζόμενα στο άρθρο 158 του Ν. 4412/2016 και στην υπ' αριθ. ΔΕΕΠΠ/οικ.502/13-10-2000 (ΦΕΚ 1265 Β'/18-10-2000) Απόφαση του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. για την «Εφαρμογή Προγραμμάτων Ποιότητας στα Δημόσια Έργα και Μελέτες», για την ανάπτυξη, τεκμηρίωση και εφαρμογή στο έργο Προγράμματος Ποιότητας Έργου (Π.Π.Ε.), σε πλήρη συμμόρφωση με τους χρονικούς, οικονομικούς, ποιοτικούς κ.λπ. περιορισμούς και όρους που περιλαμβάνονται στην παρούσα Ε.Σ.Υ. και στα λοιπά συμβατικά τεύχη.

Ο ανάδοχος θα πρέπει να υποβάλλει το Πρόγραμμα Ποιότητας του Έργου, σε τρία (3) αντίτυπα τουλάχιστον, στην Διευθύνουσα το έργο Υπηρεσία μέσα σε προθεσμία που θα καθορίζεται στα συμβατικά τεύχη και η οποία δεν θα είναι μικρότερη των τριάντα (30) ημερολογιακών ημερών ούτε και μεγαλύτερη των εξήντα (60) ημερολογιακών ημερών, ανάλογα με το μέγεθος και τη φύση του έργου, από την υπογραφή της σχετικής σύμβασης του έργου ή της μελέτης.

Η Διευθύνουσα Υπηρεσία εντός δέκα (10) εργασίμων ημερών θα πρέπει να επιστρέψει ένα εγκεκριμένο αντίτυπο στον ανάδοχο με τις τυχόν παρατηρήσεις της.

Κάθε πιθανή αναθεώρηση του παραπάνω Π.Π.Ε., που θα απαιτηθεί, κατά την διάρκεια των εργασιών, από τις ανάγκες του έργου ή της μελέτης να γίνει, θα υποβάλλεται για έγκριση,

στην Διευθύνουσα Υπηρεσία.

Για το Π.Π.Ε., έχουν ακόμα εφαρμογή τα οριζόμενα στο άρθρο 158 του Ν. 4412/2016 καθώς και οι αποφάσεις: ΔΠΑΔ/οικ.611/24.7.2001 (ΦΕΚ 1013 Β'), ΔΠΑΔ/οικ.501/1.7.2003 (ΦΕΚ 928 Β') και ΔΕΕΠΠ/οικ.4/ 19.1.2001 (ΦΕΚ 94 Β'), ΔΕΕΠΠ/οικ.110/12.5.2003 (ΦΕΚ 624 Β') του Υφυπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων Δ14/43309/5.3.2001 (ΦΕΚ 332 Β') του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, και η απόφαση ΔΠΑΔ/οικ/12/13-1-2009 (ΦΕΚ 125/Β//27-1-2009) της ΓΓΔΕ/ΥΠΕΧΩΔΕ «Οδηγίες για την παρακολούθηση και την εφαρμογή των ΠΠ έργου (ΠΠΕ)» και κάθε άλλη σχετική απόφαση, όπως ισχύουν σήμερα.

Τα θέματα υποβολής των στοιχείων του Π.Π.Ε. και λοιπά σχετικά θέματα ορίζονται στο τεύχος Ειδικής Συγγραφής Υποχρεώσεων (Ε.Σ.Υ.).

Παραδείγματα αναφοράς στοιχείων για το Π.Π.Ε. περιλαμβάνονται στο τεύχος Ειδικής Συγγραφής Υποχρεώσεων διαγωνιστικών διαδικασιών ανάθεσης με Α/Α 203793, 204841, 211541 στο ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα

9.5 Περιεχόμενα Π.Π.Ε¹

Στο Πρόγραμμα Ποιότητας Έργου (Π.Π.Ε.) περιλαμβάνονται όλες οι διαδικασίες και οδηγίες εργασιών και ελέγχων που περιγράφονται στη Σύμβαση, όπως καταγράφονται κατωτέρω σύμφωνα με το πρότυπο ISO 10005:2018:

- Διαδικασία εκτέλεσης, ελέγχου και έγκρισης του λεπτομερούς σχεδιασμού του έργου.
- Διαδικασία αγοράς υλικών του Αναδόχου (Purchasing/Expediting).
- Διαδικασία ελέγχου εγγράφων (Documentation Control).
- Διαδικασία αρίθμησης υλικών, εξοπλισμού, τεχνικών εγγράφων, κλπ.
- Διαδικασία εργασιών κατασκευής.
- Διαδικασία παρακολούθησης και ελέγχου των εργασιών κατασκευής από τον ανάδοχο (Inspection, Supervision). Στη διαδικασία αυτή θα αναφέρονται τα κριτήρια αποδοχής ή απόρριψης των εργασιών.
- Διαδικασία καταγραφής όλων των εργασιών κατασκευής, ελέγχων και δοκιμών (Quality records/Quality Forms).
- Διαδικασία ελέγχου και παρακολούθησης των υλικών (Materials Control).
- Διαδικασίες ειδικών εργασιών οι οποίες δεν επαληθεύονται με επιθεώρηση & άμεσο

¹Πηγή: <https://www.iso.org/standard/70398.html>

έλεγχο παρά μόνον με ειδικές δοκιμές και απαιτούν πιστοποίηση διαδικασίας και προσωπικού.

- Διαδικασία παρακολούθησης του προγράμματος εργασιών (Scheduling).
- Διαδικασία αναφορών προόδου (Progress Reporting).
- Διαδικασία πιστοποιήσεων και επιμετρήσεων.
- Διαδικασία ετοιμασίας και παράδοσης των τελικών εγγράφων του έργου (Final Documentation Packages).

Στις διαδικασίες επισυνάπτονται οι φόρμες που θα χρησιμοποιηθούν για τον έλεγχο των εργασιών (Quality Forms) καθώς επίσης και αντίστοιχοι κατάλογοι όπως:

- Κατάλογος προμηθευτών για όλες τις παραγγελίες υλικών και εξοπλισμού που πρόκειται να αναθέσει ο ανάδοχος.
- Κατάλογος σχεδίων που πρόκειται να εκδώσει ο ανάδοχος για την κατασκευή του έργου (Προς Κατασκευή Σχέδια) καθώς και λίστα άλλων τεχνικών εγγράφων.
- Κατάλογος παραγγελιών εξοπλισμού και υλικών που πρόκειται να αναθέσει ο ανάδοχος - σε Προμηθευτές, όπου θα δεικνύεται ο τύπος των υλικών, το μέγεθος, η ποσότητα κλπ.
- Κατάλογος υλικών και εξοπλισμού. Λεπτομερή σχέδια σωληνώσεων και αυτοματισμών (Piping and Instrumentation Diagrams), που θα βασίζονται στα αντίστοιχα σχέδια της σύμβασης.
- Κατάλογος των προδιαγραφών (Standards) που εφαρμόζονται σε συγκεκριμένα πεδία του έργου.

9.6 Οδηγίες σύνταξης Π.Π.Ε.²

Οι οδηγίες που ακολουθούν εστιάζονται στην παρακολούθηση και στην εφαρμογή των Προγραμμάτων Ποιότητας Έργων (ΠΠΕ), σύμφωνα με το πρότυπο ISO 10005:2018, προκειμένου να ικανοποιούνται καθημερινά οι συμβατικές απαιτήσεις του Κυρίου του Έργου.

---

²Πηγή: ΔΙΠΑΔ/οικ. 12/13.01.2009 ΦΕΚ 125Β/ 27.01.2009

Περιεχόμενα	Σημεία ελέγχου Υπηρεσίας	Ενέργειες από την επίβλεψη
<p>1. Πρόγραμμα Ποιότητας</p> <p>Τα θέματα που περιλαμβάνονται στο Πρόγραμμα Ποιότητας, ανάλογα με την έκταση και το περιεχόμενό τους, είναι δυνατόν είτε να περιέχονται στο ΠΠΕ, είτε να επισυνάπτονται σε παραρτήματα που το συνοδεύουν και είναι ενδεικτικά τα εξής:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Χρονοδιάγραμμα έργου ● Πρόγραμμα ελέγχων και δοκιμών ● Οδηγίες εργασίας ● Οργανωτικά θέματα (οργανόγραμμα εργοταξίου, αρμοδιότητες στελεχών) ● Στοιχεία του συστήματος ποιότητας του αναδόχου που έχουν εφαρμογή στο έργο. ● Σχέδιο Ασφάλειας και Υγείας ● Σχέδιο αντιμετώπισης εκτάκτων αναγκών ● Στοιχεία που αφορούν την προστασία του περιβάλλοντος και κυρίως η Απόφαση έγκρισης των περιβαλλοντικών όρων. ● Φάκελος Ασφάλειας και Υγείας ● Πρότυπα, κανονισμοί, τεχνικές προδιαγραφές ● Πρόγραμμα συντήρησης μηχανολογικού εξοπλισμού ● Στοιχεία και κατάλογος μηχανολογικού και μετρητικού εξοπλισμού, κλπ. 	<p>Μελέτη και επιτόπου έλεγχοι των αναφερομένων στα Παραρτήματα του ΠΠΕ.</p>	<p>Ζητείται από τον ανάδοχο αναθεώρηση κάποιου Παραρτήματος, αν απαιτείται.</p>

<p>Τμήμα Ι (Γενικά)</p> <p>Το τμήμα αυτό περιλαμβάνει:</p> <p>Α) Την περιγραφή του έργου (μέθοδοι κατασκευής, έλεγχοι, δοκιμές, χρονοδιάγραμμα)</p> <p>Β) Τούς διαθέσιμους πόρους του αναδόχου (ανθρώπινοδυναμικό, υλικά, υπηρεσίες, εξοπλισμός)</p> <p>Γ) Τον τρόπο διαχείρισης του Προγράμματος Ποιότητας (έγγραφα, έντυπα, κωδικοποίηση, αρχειοθέτηση, επιθεωρήσεις, ανασκοπήσεις κλπ).</p>		
--	--	--

<p>Τμήμα II (Προγράμματα Ενεργειών)</p> <p>Τα Προγράμματα Ενεργειών αποτελούν το εκτελεστικό τμήμα του ΠΠΕ. Κάθε ένα από αυτά αναφέρεται σε συγκεκριμένο τμήμα ή σε συγκεκριμένη λειτουργική ενότητα του έργου και περιγράφει τις διαδοχικές ενέργειες που απαιτούνται για την κατασκευή. Τα Προγράμματα ενεργειών περιλαμβάνουν απαραίτητα όλους τους ελέγχους και δοκιμές του έργου καθώς και όλες τις ενέργειες για την κατασκευή του.</p> <p>Συντάσσονται σε έντυπα και περιέχουν τις απαραίτητες ενέργειες σε κάθε φάση και δραστηριότητα του έργου, τα έγγραφα αναφοράς και τα έντυπα καταγραφής των ενεργειών αυτών, τους υπεύθυνους για κάθε μία από τις ενέργειες αυτές, κλπ.</p> <p>Τα Προγράμματα ενεργειών είναι δυνατόν να χρησιμοποιούνται και σαν έντυπα καταγραφής και να συμπληρώνονται κατά την εκτέλεση και παρακολούθηση του έργου.</p> <p>Τμήμα III (Παραρτήματα)</p> <p>Τα Παραρτήματα είναι απαραίτητα για τη συμπλήρωση, την υποστήριξη και την εφαρμογή του Προγράμματος Ποιότητας. Τα Παραρτήματα είτε περιέχονται στο κυρίως κείμενο του ΠΠΕ είτε επισυνάπτονται σε αυτό και το συνοδεύουν.</p>	<p>Η περιγραφή των Προγραμμάτων Ενεργειών και τα σημεία ελέγχου της Υπηρεσίας αναφέρονται στο ΤΜΗΜΑ II, §7: Προγράμματα Ενεργειών</p> <p>Η περιγραφή των Παραρτημάτων και ο έλεγχος της Υπηρεσίας αναφέρονται στο ΤΜΗΜΑ III, §8: Παραρτήματα</p>	
--	--	--

Περιεχόμενα	Σημεία ελέγχου Υπηρεσίας	Ενέργειες από τηνεπίβλεψη
<p>2. Περιγραφή έργου</p> <p>2.1 Μέθοδοι κατασκευής</p> <p>α) Περιγραφή των μεθόδων που θα χρησιμοποιήσει ο ανάδοχος για την εκτέλεση των εργασιών οι οποίες θα βασίζονται στα συμβατικά τεύχη.</p> <p>β) Ο έλεγχος για την παρακολούθηση εκτέλεσης της κάθε εργασίας διευκολύνεται με την σύνταξη οδηγίας και δελτίου ελέγχου αυτής.</p>	<p>α) Επιτόπου έλεγχοι των εργασιών που θα εκτελούνται σύμφωνα με τη μεθοδολογία που περιγράφεται στα συμβατικά τεύχη και στο ΠΠΕ</p> <p>β1) Η τήρηση των δελτίων ελέγχου εργασιών τα οποία πρέπει να είναι κωδικοποιημένα και συμπληρωμένα με πλήρη στοιχεία.</p> <p>β2) Η συστηματική συμπλήρωση των δελτίων ελέγχου εργασιών.</p>	<p>α) Ακολουθούνται οι ενέργειες που προβλέπονται από την νομοθεσία των Δ.Ε και ζητείται από τον ανάδοχο αναθεώρηση σε αντίστοιχα σημεία του ΠΠΕ, αν απαιτείται.</p>
<p>2.2 Έλεγχοι και Δοκιμές</p> <p>α) Καθορισμός των απαιτούμενων ελέγχων και δοκιμών σε κάθε δραστηριότητα της κατασκευής που θα πρέπει να αναγράφονται</p>	<p>α1) Επιτόπου έλεγχοι και λήψη δοκιμών για εργαστηριακούς ελέγχους, σύμφωνα με τις</p>	<p>Ζητείται από τον ανάδοχο:</p> <p>β1) Ανά τακτά</p>

Περιεχόμενα	Σημεία ελέγχου Υπηρεσίας	Ενέργειες από την επίβλεψη
<p>συγκεντρωτικά και να σχετίζονται με τις ισχύουσες προδιαγραφές, τους τεχνικούς κανονισμούς και τις συμβατικές απαιτήσεις του έργου.</p> <p>β) Αναφορά συχνότητας ελέγχων και δοκιμών που θα καλύπτει τις συμβατικές απαιτήσεις του έργου. Δύναται να συντάσσεται σε πίνακα ο οποίος θα περιλαμβάνει την προδιαγραφή και την συχνότητα εκτέλεσης της κάθε δοκιμής με αντίστοιχη παραπομπή στην Τεχνική Συγγραφή Υποχρεώσεων.</p>	<p>ισχύουσες προδιαγραφές, τους τεχνικούς κανονισμούς και τα συμβατικά τεύχη, σε κάθε στάδιο κατασκευής του έργου.</p> <p>α2) Έλεγχος ύπαρξης των σχετικών προτύπων, προδιαγραφών και κανονισμών στη βιβλιοθήκη του εργοταξίου.</p> <p>β) Έλεγχοι για την επαλήθευση της σωστής συχνότητας ελέγχων και δοκιμών και συσχέτισης Προγράμματος Ελέγχων και Δοκιμών με το Χρονοδιάγραμμα του έργου.</p>	<p>χρονικά διαστήματα, Συγκεντρωτικός Πίνακας Ελέγχων και Δοκιμών, που θα περιλαμβάνει τους απαιτούμενους και τους γενόμενους ελέγχους για κάθε κατηγορία δοκιμής.</p> <p>β2) Η αναθεώρηση του Προγράμματος Ελέγχων και Δοκιμών κάθε φορά που αναθεωρείται το Χρονοδιάγραμμα του έργου.</p>
<p>γ) Αναφορά και επισύναψη εντύπων εργαστηριακών δοκιμών.</p> <p>δ) Αναφορά στην ύπαρξη εργοταξιακού ή εξωτερικού εργαστηρίου σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στα συμβατικά τεύχη.</p>	<p>γ1) Έλεγχος της πληρότητας των στοιχείων των εντύπων εργαστηριακών δοκιμών, όπως:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η ενιαία και συνεχής αρίθμηση για κάθε τύπο εντύπου. • Η κωδικοποίησή τους. Ο κωδικός θα αναγράφεται στον πίνακα του Προγράμματος Ελέγχων και Δοκιμών • Η αναγραφή θέσης δειγματοληψίας • Η ημερομηνία δειγματοληψίας και η ημερομηνία πραγματοποίησης των δοκιμών • Η μέθοδος ή η προδιαγραφή σύμφωνα με την οποία θα εκτελείται η δοκιμή. • Τα όρια τιμών της προδιαγραφής και τα κριτήρια της συμμόρφωσης ή αποδοχής (π.χ. δοκιμές αντοχής σε θλίψη των σκυροδεμάτων), η αναγραφή και η αποδοχή ή μη των τιμών που υπολογίζονται. <p>γ2) Επιτόπου έλεγχοι για τη συστηματική συμπλήρωση</p>	<p>γ) Ζητείται από τον ανάδοχο, η συστηματική συμπλήρωση των εντύπων των εργαστηριακών δοκιμών, αναπαιτείται</p> <p>δ) Ζητείται η άδεια λειτουργίας του εργαστηρίου</p>

Περιεχόμενα	Σημεία ελέγχου Υπηρεσίας	Ενέργειες από την επίβλεψη
	των εντύπων των εργαστηριακών δοκιμών. δ) Έλεγχοι εργαστηρίου για την επιβεβαίωση τήρησης των όσων περιγράφονται στα συμβατικά τεύχη και στο ΠΠΕ.	ελέγχων και δοκιμών.
<p><u>2.3 Χρονοδιάγραμμα εργασιών</u></p> <p>Το χρονοδιάγραμμα του έργου περιλαμβάνεται στο ΠΠΕ. Συνήθως επισυνάπτεται σε αυτό με τη μορφή παραρτήματος για να διευκολύνεται η υποβολή της αναθεώρησής του. Η εκτέλεση των εργασιών πρέπει να γίνεται σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα, το οποίο θα ανταποκρίνεται στις επίμερους δραστηριότητες που περιγράφονται στα προγράμματα ενεργειών (ΤΜΗΜΑΙΙ).</p>	<p>Παρακολούθηση του χρονοδιαγράμματος σύμφωνα με την πραγματική εξέλιξη των εργασιών καθώς και με τις φάσεις και δραστηριότητες που περιγράφονται στα συμβατικά τεύχη. Είναι απαραίτητη η αντιστοιχία μεταξύ του χρονοδιαγράμματος και των προγραμμάτων ενεργειών (π.χ. αντιστοιχία χρονοδιαγράμματος και προγράμματος ελέγχων και δοκιμών του έργου).</p>	<p>Ζητείται αναθεώρηση του χρονοδιαγράμματος και των προγραμμάτων ενεργειών, αν απαιτείται.</p>
<p><u>3. Χρησιμοποιούμενοι πόροι</u></p> <p><u>3.1 Ανθρώπινο Δυναμικό</u></p> <p>Στο ανθρώπινο δυναμικό εντάσσονται:</p> <p>Η δημιουργία κατάλληλης οργανωτικής δομής του εργοταξίου, η περιγραφή των αρμοδιοτήτων των στελεχών του αναδόχου ανά ειδικότητα, ταβιογραφικά του στελεχιακού δυναμικού, κλπ.</p> <p>Οι βασικές θέσεις των στελεχών περιγράφονται στο Οργανόγραμμα.</p> <p>Ο ανάδοχος εκπαιδεύει το προσωπικό του σε διεργασίες που εμπίπτουν στο ΠΠΕ.</p>	<p>Έλεγχος οργανογράμματος και στελέχωσης του εργοταξίου σε συνάρτηση με τα αναφερόμενα στα συμβατικά τεύχη και στο ΠΠΕ. Αποφυγή συγκέντρωσης πολλών αρμοδιοτήτων στο ίδιο πρόσωπο.</p>	<p>Ζητείται αναθεώρηση του ΠΠΕ στα σχετικά θέματα, αν απαιτείται.</p>
<p><u>3.2 Υλικά και υπηρεσίες</u></p> <p><u>3.2.1. Υλικά</u></p> <p>Στο ΠΠΕ γίνεται αναφορά:</p> <p>α) Στα υλικά που θα χρησιμοποιηθούν στο έργο και στον συσχετισμό τους με τα πρότυπα, τις τεχνικές προδιαγραφές και τους τεχνικούς κανονισμούς</p>	<p>α1) Εφαρμογή των διαδικασιών ποιοτικού ελέγχου που ακολουθεί ο ανάδοχος σύμφωνα με τα αναγραφόμενα στο ΠΠΕ.</p>	<p>α) Αν απαιτείται, ζητούνται από τον ανάδοχο άμεσες ενέργειες προκειμένου να</p>

Περιεχόμενα	Σημεία ελέγχου Υπηρεσίας	Ενέργειες από την επίβλεψη
<p>που προβλέπονται στα συμβατικά τεύχη.</p> <p>Επίσης καθορίζεται ο τρόπος παραλαβής, ελέγχου και αποθήκευσης των υλικών καθώς και οι μέθοδοι επαλήθευσης της καταλληλότητάς τους και οι μέθοδοι αντιμετώπισης των μη συμμορφούμενων υλικών και εργασιών.</p> <p>β) Στις μεθόδους που θα εφαρμόσει ο ανάδοχος για την αξιολόγηση, την επιλογή και τον έλεγχο των προμηθευτών υλικών που ενσωματώνονται στο έργο. Επίσης επισυνάπτεται κατάλογος με τους εγκεκριμένους προμηθευτές των υλικών.</p>	<p>α2) Έλεγχος συμβατότητας των υλικών με την μελέτη (σχέδια, τεχνική περιγραφή κλπ) και με τα συμβατικά τεύχη (ΤΣΥ, ΕΣΥ κλπ)</p> <p>α3) Έλεγχος πιστοποιητικών ποιότητας των υλικών, βεβαιώσεων εργαστηρίων, δελτίων αποστολής τιμολογίων, οδηγιών εφαρμογής του προμηθευτή κλπ.</p> <p>β) Ελέγχεται ο κατάλογος των εγκεκριμένων προμηθευτών.</p>	<p>αποκατασταθούν τα μη συμμορφούμενα υλικά</p>
<p>3.2.2 Υπηρεσίες (Υπεργολάβοι):</p> <p>Αναφορά των μεθόδων που θα χρησιμοποιήσει ο ανάδοχος, για την αξιολόγηση, την επιλογή και τον έλεγχο των υπεργολάβων που θα χρησιμοποιήσει στο έργο. Επίσης επισυνάπτεται κατάλογος των εγκεκριμένων υπεργολάβων που θα χρησιμοποιηθούν στο έργο.</p>	<p>Ελέγχεται ο κατάλογος των εγκεκριμένων υπεργολάβων.</p>	
<p>3.3 Εξοπλισμός</p> <p>3.3.1 Μηχανολογικός εξοπλισμός (μηχανήματα):</p> <p>Δηλώνεται ο μηχανολογικός εξοπλισμός που θα χρησιμοποιηθεί στο έργο και οι διαδικασίες διαχείρισης και συντήρησής του σύμφωνα με τα αναγραφόμενα στα συμβατικά τεύχη, στο ΠΠΕ και τα προβλεπόμενα από την ισχύουσα νομοθεσία. Επίσης καθορίζεται ο τρόπος ελέγχου του μηχανολογικού εξοπλισμού.</p>	<p>Έλεγχοι σύμφωνα με τα αναφερόμενα στα συμβατικά τεύχη, στο ΠΠΕ και στην σχετική νομοθεσία.</p> <p>Έλεγχος αποδεικτικών στοιχείων ανυψωτικών συσκευών- μηχανημάτων έργων, όπως:</p> <ul style="list-style-type: none"> • άδειες κυκλοφορίας • αποδεικτικά στοιχεία ασφάλειας και πληρωμής τελών κυκλοφορίας • άδειες χειριστών, • βιβλιάριο προληπτικού ελέγχου και συντήρησης (αν απαιτείται) • οδηγίες χρήσης και συντήρησης ανυψωτικών μηχανημάτων με αντίστοιχο βιβλίο συντήρησης και ελέγχων, • πιστοποιητικά επανελέγχου αυτών, κλπ. 	

Περιεχόμενα	Σημεία ελέγχου Υπηρεσίας	Ενέργειες από τηνεπίβλεψη
<p><u>3.3.2 Μετρητικός εξοπλισμός</u></p> <p>Στο ΠΠΕ περιγράφεται ο μετρητικός εξοπλισμός που θα χρησιμοποιήσει ο ανάδοχος στην εκτέλεση του έργου συμπεριλαμβανομένου και του μη εργαστηριακού (π.χ. τοπογραφικά όργανα).</p> <p>Επίσης προβλέπονται αναλυτικά οι διαδικασίες διακρίβωσης και συντήρησης των οργάνων και των συσκευών, τα έντυπα που θα χρησιμοποιηθούν για τον έλεγχο της διακρίβωσης, ο τρόπος αρχειοθέτησής τους, κλπ.</p>	<p>Επιτόπου έλεγχοι για :</p> <p>α) Την ύπαρξη άδειας λειτουργίας του εργαστηρίου που απαιτείται</p> <p>β) Την επιβεβαίωση της ύπαρξης του μετρητικού εξοπλισμού και της τήρησης των διαδικασιών διακρίβωσης των οργάνων και των συσκευών όπως περιγράφονται στο ΠΠΕ.</p> <p>γ) Την συμπλήρωση των εντύπων διακρίβωσης οργάνων και συσκευών.</p>	<p>Ζητείται αναθεώρηση των αντίστοιχων σημείων του ΠΠΕ, αν απαιτείται.</p>
<p><u>4. Διαχείριση</u></p> <p><u>4.1 Διαχείριση εγγράφων</u></p> <p>Το ΠΠΕ υποδεικνύει τα έγγραφα και τα έντυπα που θα χρησιμοποιηθούν στην κατασκευή του έργου, τον τρόπο αναγνώρισης αυτών, πως και από ποιόν αποκτάται η πρόσβαση στα έγγραφα αυτά και ακολούθως πως και από ποιόν γίνεται ανασκόπηση και έγκρισή τους.</p>		
<p><u>4.1.1 Διαχείριση του ΠΠΕ:</u></p> <p>Στη διαχείριση του ΠΠΕ εντάσσονται:</p> <p>α) Η ανασκόπηση του από τον ανάδοχο είτε κατά την έκδοσή του μετά την υπογραφή της σύμβασης, είτε κατά την διάρκεια εκτέλεσης του έργου, προκειμένου να περιληφθούν τροποποιήσεις στη σύμβαση ή αλλαγές που έγιναν κατά την πορεία του έργου</p> <p>β) Η διαδικασία αναθεώρησής του</p> <p>γ) Η διαδικασία διανομής του (σφραγίδες, υπογραφές, τρόπος έκδοσης αντιτύπων), ο τρόπος απόσυρσης εγγράφων, κλπ.</p> <p>δ) Η μορφή και η δομή του ως προς την πληρότητα των στοιχείων του εξωφύλλου, του ειδικού φύλλου για την έκδοση της αναθεώρησης, κλπ.</p> <p>ε) Ο ορισμός των υπευθύνων</p>	<p>Τήρηση της διαδικασίας διαχείρισης του ΠΠΕ όπως περιγράφεται σε αυτό.</p>	<p>Ζητούνται διορθωτικές ενέργειες, αναπαιτείται.</p>

Περιεχόμενα	Σημεία ελέγχου Υπηρεσίας	Ενέργειες από την επίβλεψη
<p>σύνταξης και έγκρισης του.</p>		
<p><u>4.1.2 Κωδικοποίηση εγγράφων-εντύπων:</u></p> <p>Τα έγγραφα και τα έντυπα που ενσωματώνονται στο ΠΠΕ και χρησιμοποιούνται στην εφαρμογή του (δελτία ελέγχου εργασιών, δελτία εργαστηριακών δοκιμών, κλπ) πρέπει να χαρακτηρίζονται από κατάλληλο κωδικό.</p> <p>Η κωδικοποίηση των εγγράφων και εντύπων πρέπει να είναι τέτοια ώστε να αναγνωρίζονται εύκολα, να διευκολύνεται η διανομή τους και η ενδεχόμενη αναθεώρησή τους.</p> <p>Επίσης η κωδικοποίηση πρέπει να δίνει τη δυνατότητα εύκολης αναζήτησης πληροφοριών ιχνηλασιμότητας των εργασιών και των υλικών.</p>	<p>Τήρηση της μορφής και της κωδικοποίησης των εγγράφων και των εντύπων που περιλαμβάνονται στο ΠΠΕ.</p>	<p>Διορθωτικές ενέργειες σχετικές με την κωδικοποίηση των εγγράφων-εντύπων, αν απαιτείται.</p>
<p><u>4.1.3 Δελτία ελέγχου και λοιπά έντυπα</u></p> <p>Όλα τα χρησιμοποιούμενα έντυπα που ενσωματώνονται στο ΠΠΕ πρέπει να έχουν την μορφή, την κωδικοποίηση κλπ. που περιγράφεται σε αυτό.</p>	<p>Τήρηση των επισυναπτόμενων εντύπων που θα χρησιμοποιηθούν στο έργο όπως αυτά περιγράφονται στο ΠΠΕ.</p>	<p>Ζητούνται διορθωτικές ενέργειες σχετικές με τα δελτία ελέγχου, έντυπα, κλπ, αν απαιτείται.</p>
<p><u>4.1.4 Αρχαιοθήτηση</u></p> <p>Η αρχαιοθήτηση περιλαμβάνει τη συγκέντρωση και την αρχαιοθήτηση των πληροφοριών και των στοιχείων κατά την κατασκευή του έργου.</p> <p>Οι πληροφορίες και τα στοιχεία αυτά καταγράφονται καθημερινά στο ημερολόγιο του έργου όπως προβλέπεται από την νομοθεσία.</p> <p>Η αρχαιοθήτηση πρέπει να γίνεται με τρόπο που να δίνει τη δυνατότητα εύκολης αναζήτησης των πληροφοριών.</p> <p>Στην εύκολη αναζήτηση των πληροφοριών συμβάλλει επίσης η συσχέτιση της κωδικοποίησης με</p>	<p>α) Επιτόπου έλεγχου των αρχείων για τον τρόπο λειτουργίας τους όπως περιγράφεται στο ΠΠΕ και για την συστηματική τήρησή τους.</p> <p>β) Επιτόπου αναζήτηση στοιχείων κατά την εξέλιξη του έργου στα τηρούμενα αρχεία του εργοταξίου, με την υποβοήθηση της κωδικοποίησης των εντύπων και των εγγράφων (π.χ συσχετισμός δελτίων ελέγχου εργασιών με δελτία ελέγχου εργαστηριακών δοκιμών).</p>	<p>Ζητούνται διορθωτικές ενέργειες, όπου απαιτείται.</p>

Περιεχόμενα	Σημεία ελέγχου Υπηρεσίας	Ενέργειες από την επίβλεψη
<p>την αρχειοθέτηση των εντύπων και των εγγράφων.</p> <p>Η αλληλογραφία και τα διάφορα άλλα έγγραφα και έντυπα αρχειοθετούνται σε φακέλους στα γραφεία του εργοταξίου, με ευθύνη του εργοταξίαρχη.</p> <p>Οι φάκελοι αυτοί περιλαμβάνουν ενδεικτικά:</p> <p>Συμβατικά έγγραφα, Πρόγραμμα Ποιότητας-Σχέδιο και Φάκελος Ασφάλειας και Υγείας, δελτία ελέγχου εργασιών, βιβλίο καταμετρήσεων εργασιών, αποτελέσματα εργαστηριακών δοκιμών, παραστατικά στοιχεία υλικών (πιστοποιητικά ποιότητας, δελτία αποστολής παραλαβής), αποδεικτικά στοιχεία μηχανημάτων έργων, Ημερολόγιο μέτρων Ασφάλειας και Υγείας, βιβλίο υποδείξεων Τεχνικού Ασφαλείας, κλπ.</p>		
<p><u>5. Άλλα θέματα</u></p> <p><u>5.1 Αντιμετώπιση εκτάκτων καταστάσεων</u></p> <p>Στο ΠΠΕ περιλαμβάνονται οι ενέργειες που θα γίνουν προκειμένου να αντιμετωπιστούν τυχόν έκτακτες καταστάσεις όπως: βλάβες εξοπλισμού, πλημμύρες, ατυχήματα, πυρκαγιές, σεισμοί, κατολισθήσεις, κλπ.</p>	<p>α) Μελέτη του σχετικού Παραρτήματος του ΠΠΕ</p> <p>β) Επιτόπου έλεγχοι και επαλήθευση ότι ο ανάδοχος διαθέτει την εμπειρία, τον εξοπλισμό και την ικανότητα αντιμετώπισης εκτάκτων καταστάσεων.</p>	<p>Ζητούνται από τον ανάδοχο διορθωτικές ενέργειες και αναθεώρηση αντίστοιχων σημείων του ΠΠΕ αν αυτό απαιτείται.</p>
<p><u>5.2 Ασφάλεια και Υγεία</u></p> <p>Στο ΠΠΕ εντάσσονται τα θέματα ασφάλειας και υγείας των εργαζομένων όπως περιγράφονται στα συμβατικά τεύχη και αναλύονται στο Σχέδιο Ασφάλειας και Υγείας (ΣΑΥ) και στον Φάκελο Ασφάλειας και Υγείας (ΦΑΥ).</p>	<p>α) Μελέτη του σχετικού Παραρτήματος του ΠΠΕ και των σχετικών αναφορών στα συμβατικά τεύχη.</p> <p>β) Επιτόπου έλεγχοι για επαλήθευση των μέτρων ασφάλειας και υγείας όπως αυτά περιγράφονται στο ΣΑΥ.</p>	<p>Αναπαιτείται, ζητείται από τον ανάδοχο αναπροσαρμογή του ΣΑΥ.</p>
<p><u>5.3 Προστασία περιβάλλοντος</u></p> <p>Στο ΠΠΕ εντάσσεται η Απόφαση έγκρισης των περιβαλλοντικών όρων και γίνονται αναφορές στην μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων και στην προστασία του</p>	<p>α) Μελέτη του σχετικού Παραρτήματος του ΠΠΕ</p> <p>β) Επιτόπου έλεγχοι για την τήρηση των περιβαλλοντικών όρων και των σχετικών αναφορών στα συμβατικά</p>	<p>Ζητούνται από τον ανάδοχο διορθωτικές ενέργειες και αναθεώρηση αντίστοιχων</p>

Περιεχόμενα	Σημεία ελέγχου Υπηρεσίας	Ενέργειες από την επίβλεψη
περιβάλλοντος όπως αυτή περιγράφεται στα συμβατικά τεύχη.	τεύχη και στο ΠΠΕ.	σημείων του ΠΠΕ, αν απαιτείται.
<u>5.4 Διάφορα Θέματα</u> Στο ΠΠΕ περιγράφονται τυχόν απαιτήσεις του Κυρίου του Έργου που προβλέπονται στα συμβατικά τεύχη και δεν περιλαμβάνονται στα προβλεπόμενα από την σχετική Υ.Α περιεχόμενα του ΠΠΕ.	Τυχόν απαιτήσεις των συμβατικών τευχών που περιγράφονται στο ΠΠΕ και που εντάσσονται σε αυτή την παράγραφο.	
<u>6. Παραπομπές-Αναφορές</u> <u>6.1 Σχέδια:</u> Στο ΠΠΕ περιγράφονται τα εγκεκριμένα σχέδια που θα εφαρμοστούν κατά την εκτέλεση των εργασιών. Είναι δυνατόν να επισυνάπτονται σε αυτό με τη μορφή Παραρτήματος που θα περιλαμβάνει κατάλογο ο οποίος θα αναγράφει τον κωδικό του κάθε σχεδίου και την ημερομηνία έκδοσής του.	α) Επιτόπου έλεγχοι για την εφαρμογή των συμβατικών ή των τροποποιημένων σχεδίων κατασκευής. β) Να ελέγχεται η δυνατότητα συσχέτισης των κωδικών των σχεδίων, με τα αρχεία ποιότητας (π.χ.δελτία ελέγχου εργασιών).	Ζητείται τροποποίηση της μελέτης και αναθεώρηση του σχετικού Παραρτήματος, αν απαιτείται.
<u>6.2 Πρότυπα-Κανονισμοί-Τεχνικές Προδιαγραφές</u> Στο ΠΠΕ αναφέρονται συγκεντρωτικά τα Πρότυπα, οι Κανονισμοί και οι Τεχνικές Προδιαγραφές που θα εφαρμοστούν στο έργο και θα συμφωνούν με τα συμβατικά τεύχη και την εγκεκριμένη μελέτη.	α) Ταύτιση προτύπων, Κανονισμών και Τεχνικών Προδιαγραφών με την εγκεκριμένη μελέτη και τα συμβατικά τεύχη. β) Επιτόπου έλεγχοι για την ποιότητα των εκτελούμενων εργασιών καθώς και των υλικών που ενσωματώνονται στο έργο.	Ζητείται τροποποίηση της μελέτης και αναθεώρηση των αντίστοιχων σημείων του ΠΠΕ, αν απαιτείται.
<u>6.3 Σύνδεση με Σύστημα Ποιότητας Αναδόχου</u> Πολλές αναφορές του ΠΠΕ(π.χ επιθεωρήσεις, διαχείριση μη συμμορφώσεων, συντήρηση εξοπλισμού, κλπ.) είναι δυνατόν να περιγράφονται στο σύστημα ποιότητας του αναδόχου. Στην περίπτωση αυτή χρησιμοποιείται η τεκμηρίωση του συστήματος ποιότητας του αναδόχου και το ΠΠΕ δείχνει τον τρόπο με τον οποίο θα εφαρμοστεί η τεκμηρίωση αυτή στο	α) Τρόπος τεκμηρίωσης του συστήματος ποιότητας του αναδόχου στο συγκεκριμένο έργο. β) Έλεγχος εγγράφων συστήματος ποιότητας.	

Περιεχόμενα	Σημεία ελέγχου Υπηρεσίας	Ενέργειες από την επίβλεψη
<p>συγκεκριμένο έργο. Σε εφαρμογή των ανωτέρω, γίνεται παραπομπή των υπαρχόντων εγγράφων του συστήματος ποιότητας στο ΠΠΕ και επισυνάπτονται σε αυτό.</p>		
<p><u>7. Προγράμματα Ενεργειών</u></p> <p>Τα προγράμματα ενεργειών αποτελούν το εκτελεστικό τμήμα του ΠΠΕ και υποβοηθούν στην εφαρμογή του. Το κάθε ένα από αυτά αναφέρεται σε συγκεκριμένο τμήμα ή λειτουργική ενότητα του έργου και περιγράφει τις διαδοχικές ενέργειες που απαιτούνται κατά την κατασκευή. Στα προγράμματα ενεργειών εντάσσονται όλοι οι έλεγχοι και οι δοκιμές του έργου. Τα προγράμματα ενεργειών είναι δυνατόν να χρησιμοποιούνται και σαν έντυπα καταγραφής και να συμπληρώνονται κατά την εκτέλεση του έργου. Συντάσσονται σε έντυπα που περιλαμβάνουν:</p> <p>α) Τις περιγραφές των Φάσεων και των αντίστοιχων δραστηριοτήτων που ελέγχονται κατά την κατασκευή του έργου.</p> <p>β) Τα κρίσιμα Σημεία Στάσης για Έγκριση από την Υπηρεσία πριν την συνέχιση των εργασιών (ΣΣΕ).</p> <p>γ) Τα έγγραφα αναφοράς που είναι: οδηγίες εργασίας, τεχνικές προδιαγραφές, πρότυπα, κανονισμοί, συμβατικές απαιτήσεις, σχέδια, κλπ.</p> <p>δ) Την καταγραφή των ενεργειών για κάθε φάση και δραστηριότητα του έργου π.χ εργαστηριακός έλεγχος, οπτικός έλεγχος, χρήση οργάνων μέτρησης, κλπ.</p> <p>ε) Τα έντυπα που θα χρησιμοποιηθούν για την καταγραφή των ενεργειών στην κάθε φάση και δραστηριότητα του έργου με τους κωδικούς τους.</p>	<p>β) Ποιοτικός έλεγχος πριν την παραλαβή ενός υλικού ή μιας εργασίας προκειμένου να ακολουθηθούν τα επόμενα στάδια κατασκευής του έργου.</p> <p>γ) Έλεγχος πληρότητας των εγγράφων αναφοράς.</p> <p>δ) Επιτόπου έλεγχος για την εφαρμογή των προβλεπόμενων ενεργειών.</p> <p>ε) Έλεγχος τήρησης και πληρότητας των εντύπων καταγραφής (ημερολόγιο έργου, δελτία ελέγχου εργασιών, έντυπα εργαστηριακών ελέγχων και δοκιμών, ημερολόγιο μέτρων ασφαλείας, υψομετρικοί έλεγχοι, κλπ).</p>	<p>Αν απαιτείται, ζητείται αναθεώρηση των προγραμμάτων ενεργειών (π.χ. όταν αναθεωρείται το χρονοδιάγραμμα του έργου).</p> <p>δ) Οι προβλεπόμενες από τα συμβατικά τεύχη και το ΠΠΕ.</p> <p>ε) Καταγραφή των σχετικών ενεργειών στα αντίστοιχα έντυπα.</p>

Περιεχόμενα	Σημεία ελέγχου Υπηρεσίας	Ενέργειες από την επίβλεψη
στ) Οι εμπλεκόμενοι φορείς σε κάθε φάση και δραστηριότητα του έργου καθώς και το αρμόδιο πρόσωπο		
<p><u>8. Παραρτήματα</u></p> <p>Τα θέματα που περιλαμβάνονται στο Πρόγραμμα Ποιότητας, ανάλογα με την έκταση και το περιεχόμενό τους, είναι δυνατόν είτε να περιέχονται στο ΠΠΕ, είτε να επισυνάπτονται σε συνοδά παραρτήματα:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Χρονοδιάγραμμα έργου ● Πρόγραμμα ελέγχων και δοκιμών ● Οδηγίες εργασίας ● Οργανωτικά θέματα (οργανόγραμμα εργοταξίου, αρμοδιότητες στελεχών) ● Στοιχεία του συστήματος ποιότητας του αναδόχου που έχουν εφαρμογή στο έργο. ● Σχέδιο Ασφάλειας και Υγείας ● Σχέδιο αντιμετώπισης εκτάκτων αναγκών ● Στοιχεία που αφορούν την προστασία του περιβάλλοντος και κυρίως η Απόφαση έγκρισης των περιβαλλοντικών όρων. ● Φάκελος Ασφάλειας και Υγείας ● Πρότυπα, κανονισμοί, τεχνικές προδιαγραφές ● Πρόγραμμα συντήρησης μηχανολογικού εξοπλισμού ● Στοιχεία και κατάλογος μηχανολογικού και μετρητικού εξοπλισμού, κλπ. 	Μελέτη και επιτόπου έλεγχου των αναφερομένων στα Παραρτήματα του ΠΠΕ.	Ζητείται από τον ανάδοχο αναθεώρηση κάποιου Παραρτήματος, αν απαιτείται.

9.7 Οδηγίες επίβλεψης εφαρμογής Π.Π.Ε και ΠΠΜ³

Κατά τη διάρκεια εκτέλεσης του έργου ο Ανάδοχος Παροχής Υπηρεσιών Διοίκησης και Επίβλεψης του Έργου και ο Ανάδοχος Επιθεώρησης, αναλόγως του αντικειμένου οφείλουν να καταγράφουν κάθε υλικό, εξοπλισμό ή εργασία αμφίβολης ποιότητας που δεν πληροί καθ' ολοκληρία τις τεχνικές απαιτήσεις του έργου. Σε αυτή την περίπτωση εκδίδεται αντίστοιχα

³Πηγή: ΕΑΑΔΗΣΥ - https://www.eaadhsy.gr/images/docs/deda_ae.docx

σχετική «ΑΝΑΦΟΡΑ ΑΚΑΤΑΛΛΗΛΟΤΗΤΑΣ» (non conformance report) στην οποία και καθορίζεται σαφώς η αιτία απόρριψης. Ο Ανάδοχος οφείλει με την γνωστοποίηση της αναφοράς ακαταλληλότητας να προβεί σ' όλες τις κατάλληλες διορθωτικές ενέργειες για την άρση της αστοχίας.

Μετά την μηχανολογική περάτωση του έργου ο επιθεωρητής εκδίδει Τελικό Πιστοποιητικό Επιθεώρησης Ποιότητας κατασκευής του έργου.

9.8 Ειδικός Σύμβουλος Ποιοτικού Ελέγχου (ΕΣΠΕΛ)⁴

9.8.1 Τρόπος διενέργειας ελέγχων από τον Ε.Σ.Π.ΕΛ

Ο Ειδικός Σύμβουλος Ποιοτικού Ελέγχου (ΕΣΠΕΛ) στέλνει έγγραφη ειδοποίηση στον ανάδοχο του έργου, με την οποία καθορίζει το έργο ή τα έργα που πρόκειται να επιθεωρήσει, καθώς και τις σχετικές ημερομηνίες διεξαγωγής του ελέγχου.

9.8.2 Υποχρέωση των υπηρεσιών και των αναδόχων

Η ΔΕΕ (Διεύθυνση Εποπτείας Έργων) του έργου ενημερώνει άμεσα εγγράφως την αρμόδια Περιφερειακή Υπηρεσία και το Τμήμα Επίβλεψης σχετικά με την επίσκεψη του ΕΣΠΕΛ.

Ο Διευθυντής Περιφερειακής Υπηρεσίας ορίζει εκπροσώπους από το προσωπικό της Περιφερειακής Υπηρεσίας, που θα συνοδεύουν τον ΕΣΠΕΛ σε κάθε έλεγχο και θα ενημερώνουν για κάθε σχετική ενέργεια τον Διευθυντή της Περιφερειακής Υπηρεσίας και τον Διευθυντή Εποπτείας Έργων.

Η Περιφερειακή Υπηρεσία, με έγγραφο της προς τον Ανάδοχο του υπό έλεγχο έργου, τον ενημερώνει για την επίσκεψη προκειμένου να παρίσταται κατά τον έλεγχο, εκτός του εκπροσώπου μηχανικού του Αναδόχου, και ο εργαστηριακός μηχανικός με τον βοηθό του.

Το Τμήμα Επίβλεψης θέτει στην διάθεση του ΕΣΠΕΛ κατά την επίσκεψη του τα συμβατικά τεύχη, την τεχνική μελέτη και τα αρχεία Ποιοτικού Ελέγχου (Μελέτες Σύνθεσης, Εγκρίσεις υλικών, Έλεγχοι Τύπου Β', Έλεγχοι τύπου Γ'). Τα ανωτέρω στοιχεία πρέπει να είναι διαθέσιμα και από τον Ανάδοχο και στο εργοτάξιο του έργου ή πρέπει να τα προσκομίσει ο Ανάδοχος (σε περίπτωση που το έργο έχει περαιωθεί). Τονίζεται ότι πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην καταγραφή των θεμάτων / φακέλων ποιότητας που ζητάει ο ΕΣΠΕΛ,

---

⁴Πηγή: Δ17α/10/16/ΦΝ380/98 (ΦΕΚ 122 Β'/16-2-98) ΚΥΑ ΥΠΕΘΟ και ΥΠΕΧΩΔΕ Ειδικός Σύμβουλος Ποιοτικού Ελέγχου – ΕΣΠΕΛ

ώστε να αποφεύγονται παρανοήσεις που αποτυπώνονται μετέπειτα στην έκθεση του.

9.8.3 Αποτελέσματα ελέγχων Ε.Σ.Π.ΕΛ

Ο ΕΣΠΕΛ διενεργεί απρόκοπα ποιοτικούς και ποσοτικούς ελέγχους στο έργο, στα υλικά, στα συστήματα ελέγχου ποιότητας του Αναδόχου κλπ. κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 2 της Υπουργικής Απόφασης 64517/Ε.Υ.Σ.6195/2.10.03 (ΦΕΚ 1539Β’).

9.8.4 Κατάταξη των έργων σε κατηγορίες

Ο ΕΣΠΕΛ καταγράφει σε έκθεση (Τεχνική Αναφορά) τα αποτελέσματα του ελέγχου, κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 4 της Υπουργικής Απόφασης 64517/Ε.Υ.Σ.6195/2.10.03 (ΦΕΚ 1539Β’), επισημαίνει τις τυχόν περιπτώσεις ποιοτικών ή ποσοτικών αστοχιών σε σχέση με τα συμβατικούς προδιαγραφόμενα, και κατατάσσει το έργο στις εξής κατηγορίες:

- Κατηγορία (i) : περιπτώσεις που, σύμφωνα με αιτιολογημένη κρίση του, είτε δεν υπάρχουν καθόλου αστοχίες είτε οι αστοχίες ή πλημμέλειες (σε οποιοδήποτε τμήμα του έργου και αν βρίσκονται), έχουν επουσιώδη χαρακτήρα, δηλαδή χωρίς ιδιαίτερες συνέπειες στην όλη ποιότητα των εργασιών ή μπορεί εύκολα να αποκατασταθούν από τον Ανάδοχο.
- Κατηγορία (ii) : έργα με ουσιώδη ελαττώματα που όμως δεν επιφέρουν επιπτώσεις στην αντοχή και στατική επάρκεια της κατασκευής και εκτιμάται ότι θα απαιτηθεί συντήρηση σε ενωρίτερο χρόνο.
- Κατηγορία (iii) : έργα με ουσιώδη ελαττώματα που όμως επιφέρουν ιδιαίτερα σοβαρές και μη ανατάξιμες επιπτώσεις στα έργα (σε ότι αφορά την αντοχή και τη στατική τους επάρκεια) και εκτιμάται βάσιμα και αιτιολογημένα ότι θα απαιτήσουν καθαιρέσεις και ανακατασκευές.

9.8.5 Χρήση των αποτελεσμάτων του ελέγχου - Ενέργειες ΠΑ και ΔΥ για την αποκατάσταση ελαττωμάτων / αστοχιών / πλημμελειών

Ο ΕΣΠΕΛ υποβάλλει την έκθεση (Τεχνική Αναφορά) στο αρμόδιο Υπουργείο, το οποίο την κοινοποιεί στις Προϊστάμενες Αρχές των φορέων κατασκευής των έργων, στις Διευθύνουσες Υπηρεσίες των Έργων, στους αρμόδιους Γενικούς ή Ειδικούς Γραμματείς των αντίστοιχων Επιχειρησιακών Προγραμμάτων και στις αντίστοιχες Διαχειριστικές Αρχές .

Στις περιπτώσεις (ii) και (iii), η έκθεση (Τεχνική Αναφορά) υποχρεωτικά κοινοποιείται και στο Σώμα Επιθεωρητών Δημοσίων Έργων, το οποίο θέτει το έργο σε διαρκή επιθεώρηση.

Στην περίπτωση που ο ΕΣΠΕΛ κατατάξει το έργο στην κατηγορία (iii), τότε η Τεχνική Αναφορά του ΕΣΠΕΛ κοινοποιείται επιπλέον και στον Γενικό Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης, για τη διερεύνηση τυχόν διοικητικών ευθυνών των εμπλεκομένων, καθώς και στην Εισαγγελία Πρωτοδικών Αθηνών, για διερεύνηση τυχόν ποινικών ευθυνών.

Ο Διευθυντής Εποπτείας κοινοποιεί την έκθεση (Τεχνική Αναφορά) του ΕΣΠΕΛ στην Περιφερειακή Υπηρεσία και στο Τμήμα Επίβλεψης και ζητά τον σχολιασμό της από το Τμήμα Επίβλεψης και την Περιφερειακή Υπηρεσία, εφόσον σε αυτήν επισημαίνονται αστοχίες ή πλημμέλειες.

9.9 Παραδείγματα

- ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΟΒΟΛΗ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΣΤΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «Τεχνική Βοήθεια» ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 1 «Τεχνική Βοήθεια - ΕΤΠΑ» Ο ΟΠΟΙΟΣ ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΕΤΠΑ ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 2 «Τεχνική Βοήθεια - ΕΚΤ» Ο ΟΠΟΙΟΣ ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΕΚΤ ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 3 «Τεχνική Βοήθεια - ΤΣ» Ο ΟΠΟΙΟΣ ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΤΣΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 4 «Τεχνική Βοήθεια - ΕΤΠΑ (Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου)» Ο ΟΠΟΙΟΣ ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΕΤΠΑ ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 5 «Τεχνική Βοήθεια - ΕΤΠΑ (Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας)» Ο ΟΠΟΙΟΣ ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΕΤΠΑ ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 6 «Τεχνική Βοήθεια - ΕΚΤ (Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου)» Ο ΟΠΟΙΟΣ ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΕΚΤ ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 7 «Τεχνική Βοήθεια - ΕΚΤ (Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας)» Ο ΟΠΟΙΟΣ ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΕΚΤ ΜΕ ΤΙΤΛΟ «Εξειδικευμένος Σύμβουλος Ποιοτικού Ελέγχου» (ΑΔΑ: 7ΗΠ9465307-ΩΧΩ).
- ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΜΕ ΤΙΤΛΟ «Διενέργεια Ελέγχων, Επιθεωρήσεων και Πιστοποιήσεων» ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΟΒΟΛΗ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «Τεχνική Βοήθεια και Υποστήριξη Δικαιούχων» (ΑΔΑ: ΨΙ28Η-ΥΒ7)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10

Επιμετρήσεις

10.1 Εισαγωγή

Επιμέτρηση είναι η μέτρηση των ποσοτήτων και εργασιών. Η επιμέτρηση κάθε εργασίας γίνεται αναλυτικά επί τόπου στο έργο και είναι απαραίτητη για την πληρωμή του ανάδοχου εργολάβου. Στο τελευταίο στάδιο πραγματοποιείται ο απολογισμός του έργου, που περιλαμβάνει τις δαπάνες των επιμέρους εργασιών και το συνολικό κόστος εκτέλεσης του έργου. Στο παρόν κεφάλαιο αναπτύσσονται οι έννοιες που συνδέονται με τα αναγκαία στοιχεία για την επιμέτρηση των ποσοτήτων των εκτελούμενων εργασιών.

10.1.1 Στόχοι θεματικής ενότητας

Οι στόχοι της θεματικής ενότητας έγκεινται στην αναγνώριση της χρονικής περιόδου που ορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης όπου ο ανάδοχος συντάσσει επιμετρήσεις κατά διακριτά μέρη του έργου για τις εργασίες που εκτελέστηκαν το προηγούμενο προβλεπόμενο διάστημα και των στοιχείων που πρέπει να περιλαμβάνονται στην τελική επιμέτρηση.

10.1.2 Σύντομη περιγραφή της θεματικής ενότητας

Η παρούσα ενότητα αναλύει την επιμέτρηση ενός έργου, η οποία περιλαμβάνει για κάθε εργασία συνοπτική περιγραφή της, με ένδειξη του αντίστοιχου άρθρου του τιμολογίου ή των πρωτοκόλλων κανονισμού τιμών μονάδας νέων εργασιών που εκτελέστηκαν και τα αναγκαία γι' αυτό επιμετρητικά σχέδια, στοιχεία και διαγράμματα, με βάση τα στοιχεία απευθείας καταμέτρησης των εργασιών.

10.1.3 Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Οι επιμορφούμενοι/νες μετά την ολοκλήρωση της παρούσας θεματικής ενότητας θα είναι σε θέση να:

- γνωρίζουν ότι κατά τη διάρκεια της κατασκευής του έργου λαμβάνονται επί τόπου όλα τα αναγκαία στοιχεία για την επιμέτρηση των ποσοτήτων των εκτελούμενων

εργασιών

- γνωρίζουν την χρονική περίοδο που ορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης όπου ο ανάδοχος συντάσσει επιμετρήσεις κατά διακριτά μέρη του έργου για τις εργασίες που εκτελέστηκαν το προηγούμενο προβλεπόμενο διάστημα
- γνωρίζουν ότι τα επιμετρητικά στοιχεία υποβάλλονται από τον ανάδοχο στους επιβλέποντες με υπεύθυνη δήλωση περί της αληθείας αυτών
- γνωρίζουν τα στοιχεία που περιλαμβάνουν οι επιμετρήσεις
- γνωρίζουν τη δυνατότητα συνολικής ή δειγματοληπτικής ενδεικτικής επαλήθευση οποιασδήποτε υποβληθείσας επιμέτρησης κατόπιν διαταγής του προϊσταμένου της διευθύνουσας υπηρεσίας
- γνωρίζουν τη δυνατότητα διόρθωσης των ανακριβών ή εκ προθέσεως αναληθών επιμετρήσεων
- γνωρίζουν ότι με την καθ' υποτροπή υποβολή αναληθών επιμετρήσεων, ο ανάδοχος κηρύσσεται υποχρεωτικά έκπτωτος
- γνωρίζουν την διαχείριση πληρωμένων λογαριασμών που περιελάμβαναν ανακριβείς ή εκ προθέσεως αναληθείς επιμετρήσεις
- αναγνωρίζουν και περιγράφουν τις αφανείς εργασίες
- γνωρίζουν τη διαχείριση αφανών εργασιών και τις υποχρεώσεις του αναδόχου
- γνωρίζουν ότι η επιμέτρηση αφανών εργασιών συνοδεύεται από δήλωση γνωστοποίησης αφανών εργασιών
- γνωρίζουν ότι ο επιβλέπων συντάσσει έκθεση επιβεβαίωσης εκτέλεσης των αφανών εργασιών συνοδευόμενη από ψηφιακές φωτογραφίες
- γνωρίζουν ότι για την παραλαβή του φυσικού εδάφους στο οποίο εκτελείται το έργο γίνεται από δύο (2) ή περισσότερους τεχνικούς
- γνωρίζουν τη δυνατότητα και τον τρόπο από την Προϊσταμένη Αρχή για επανέλεγχο του χαρακτηρισμού και της παραλαβής του φυσικού εδάφους
- γνωρίζουν τον χρόνο υποβολής στη διευθύνουσα υπηρεσία από τον ανάδοχο της τελικής επιμέτρησης
- γνωρίζουν τα στοιχεία που πρέπει να περιλαμβάνονται στην τελική επιμέτρηση
- γνωρίζουν τις ποινικές ρήτρες που επιβάλλονται στον ανάδοχο σε περίπτωση μη υποβολής της τελικής επιμέτρησης
- γνωρίζει ότι μαζί με την τελική επιμέτρηση ο ανάδοχος μπορεί να υποβάλει και κάθε άλλο αίτημά του που σχετίζεται με δικαίωμά του από την εκτέλεση της σύμβασης, αν

αυτό δεν έχει αποσβεστεί και η σχετική αξίωση παραγραφεί.

10.2 Θεσμικό πλαίσιο - ορισμοί

Άρθρο 151 του Ν.4412/2016: Επιμετρήσεις

- Η **επιμέτρηση** περιλαμβάνει για κάθε εργασία συνοπτική περιγραφή της, με ένδειξη του αντίστοιχου άρθρου του τιμολογίου ή των πρωτοκόλλων κανονισμού τιμών μονάδας νέων εργασιών που εκτελέστηκαν και τα αναγκαία γι' αυτό επιμετρητικά σχέδια, στοιχεία και διαγράμματα, με βάση τα στοιχεία απευθείας καταμέτρησης των εργασιών ή των δηλώσεων της παρ. 3 του άρθρου 151 του Ν.4412/2016.
- **Αφανείς εργασίες** είναι αυτές, για τις οποίες η ποσοτική επαλήθευση δεν είναι δυνατή στην τελική μορφή του έργου, όπως εργασίες που πρόκειται να επικαλυφθούν από άλλες και δεν είναι τελικά εμφανείς, ποσότητες που παραλαμβάνονται με ζύγιση ή άλλα παρόμοια.

Άρθρο 172 του Ν.4412/2016: Παραλαβή - Εξουσιοδοτική διάταξη

10.3 Επιμετρήσεις - Τελική επιμέτρηση (Άρθρο 151 του Ν.4412/2016)

Κατά τη διάρκεια της κατασκευής του έργου λαμβάνονται επί τόπου όλα τα αναγκαία στοιχεία για την επιμέτρηση των ποσοτήτων των εκτελούμενων εργασιών, πλην των περ. γ' έως ε' της παρ. 2 του άρθρου 95 του Ν.4412/2016:

- σε περίπτωση εφαρμογής της παρ. 1 του άρθρου 50 του Ν.4412/2016 περί δημόσιων συμβάσεων έργων με αξιολόγηση μελέτης, η οικονομική προσφορά δίνεται αποκλειστικά κατ' αποκοπή για ολόκληρο το έργο ή για τμήματα του έργου. Οι οικονομικές προσφορές συντάσσονται υποχρεωτικά επί του εντύπου που χορηγεί η αναθέτουσα αρχή ή βάσει υποδείγματος που περιλαμβάνεται ως Παράρτημα στα έγγραφα της σύμβασης. Με τα έγγραφα της σύμβασης μπορεί να ζητείται και ανάλυση της κατ' αποκοπή προσφοράς από τον οικονομικό φορέα, προκειμένου να διαπιστωθούν και να αποτιμηθούν διαφοροποιήσεις που ενδεχομένως θα προκύψουν, κατά το στάδιο της εκτέλεσης. Στην περίπτωση αυτή η ανάλυση της κατ' αποκοπή προσφοράς επισυνάπτεται στη σύμβαση ή
- σε περίπτωση εφαρμογής της παρ. 2 του άρθρου 50 του Ν.4412/2016, η οικονομική προσφορά δίδεται ως ποσοστό εξ αδιαιρέτου του ακινήτου και αντίστοιχων διηρημένων ιδιοκτησιών (αντιπαροχή) ή
- σε περίπτωση εφαρμογής της παρ. 3 του άρθρου 50 του Ν.4412/2016, η οικονομική

προσφορά περιλαμβάνει και άλλα ανταλλάγματα, εκτός από πλήρη χρηματική καταβολή ή αντιπαροχή ακινήτων, έναντι της κατασκευής και πιθανόν της λειτουργίας και συντήρησης του έργου (μερική ή ολική αυτοχρηματοδότηση)

Τα επιμετρητικά στοιχεία υποβάλλονται από τον ανάδοχο στους επιβλέποντες του άρθρου 136 του Ν.4412/2016, με υπεύθυνη δήλωση περί της αληθείας αυτών. Σε κάθε επιμέτρηση αποτυπώνονται διακριτά οι συμβατικές ποσότητες από τις εξωσυμβατικές ποσότητες που τυχόν εκτέλεσε ο ανάδοχος, κατόπιν εντολών της υπηρεσίας.

Στο τέλος κάθε τμηματικής προθεσμίας, όπως ορίζεται στο χρονοδιάγραμμα της σύμβασης, άλλως στο τέλος κάθε μήνα, εφόσον δεν υφίσταται χρονοδιάγραμμα ή σε άλλη χρονική περίοδο που ορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης, ο ανάδοχος συντάσσει επιμετρήσεις κατά διακριτά μέρη του έργου για τις εργασίες που εκτελέστηκαν το προηγούμενο προβλεπόμενο διάστημα. Η επιμέτρηση περιλαμβάνει για κάθε εργασία συνοπτική περιγραφή της, με ένδειξη του αντίστοιχου άρθρου του τιμολογίου ή των πρωτοκόλλων κανονισμού τιμών μονάδας νέων εργασιών που εκτελέστηκαν και τα αναγκαία γι' αυτό επιμετρητικά σχέδια, στοιχεία και διαγράμματα, με βάση τα στοιχεία απευθείας καταμέτρησης των εργασιών ή των δηλώσεων της παρ. 3 του άρθρου 151 του Ν.4412/2016. Οι επιμετρήσεις, συνοδευόμενες από τα αναγκαία επιμετρητικά στοιχεία και σχέδια, σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή, υποβάλλονται, από τον ανάδοχο στη διευθύνουσα υπηρεσία με δήλωση περί της αλήθειας αυτών. Η υποβολή των επιμετρήσεων αποτελεί προϋπόθεση της τμηματικής πληρωμής του αναδόχου.

Ο προϊστάμενος της διευθύνουσας υπηρεσίας δύναται οποτεδήποτε να διατάξει τη συνολική ή δειγματοληπτική ενδεικτική επαλήθευση οποιασδήποτε υποβληθείσας επιμέτρησης, σε κάθε περίπτωση, όμως, υποχρεούται να προβεί σε δειγματοληπτικό ενδεικτικό έλεγχο επαλήθευσης επιμετρήσεως, σε αριθμό που αντιστοιχεί σε ποσοστό σαράντα τοις εκατό (40%) των επιμετρήσεων που υποβλήθηκαν ή τουλάχιστον τέσσερις (4) εξ αυτών, αν υποβάλλονται λιγότερες από δέκα (10) επιμετρήσεις.

Αν διαπιστωθεί υποβολή ανακριβούς ή εκ προθέσεως αναληθούς επιμέτρησης, ο προϊστάμενος της διευθύνουσας υπηρεσίας διατάσσει πλήρη έλεγχο του συνόλου των υποβληθεισών επιμετρήσεων και καλείται ο ανάδοχος με πρόσκληση της διευθύνουσας υπηρεσίας να υποβάλλει, εντός ταχθείσης με την πρόσκληση προθεσμίας, που δεν μπορεί να είναι μικρότερη των τριών (3) ημερών και μεγαλύτερη των δέκα (10) ημερών, τα πραγματικά επιμετρητικά στοιχεία και να παράσχει εξηγήσεις. Ως ανακριβείς θεωρούνται οι επιμετρήσεις, που φέρουν προφανή υπολογιστικά σφάλματα ή παραλείψεις ή αναφορά

λανθασμένου άρθρου του τιμολογίου και δεν μπορούν να αποδοθούν σε πρόθεση του αναδόχου να εξαπατήσει τη διευθύνουσα υπηρεσία. Ως εκ προθέσεως αναληθείς επιμετρήσεις νοούνται οι επιμετρήσεις που εκ προθέσεως περιέχουν αναληθή επιμετρητικά στοιχεία. Οι ανακριβείς ή εκ προθέσεως αναληθείς επιμετρήσεις διορθώνονται οποτεδήποτε με πρωτοβουλία της διευθύνουσας υπηρεσίας. Δικαίωμα διόρθωσης των ανακριβών επιμετρήσεων διατηρεί και ο ανάδοχος. Κατά των αποφάσεων της διευθύνουσας υπηρεσίας χωρεί ένσταση κατ' άρθρο 174 του Ν.4412/2016.

Αν υποβληθούν ανακριβείς ή εκ προθέσεως αναληθείς επιμετρήσεις και εφόσον αυτές είχαν ως συνέπεια την πληρωμή λογαριασμού, συντάσσεται σε βάρος του αναδόχου, με απόφαση της διευθύνουσας υπηρεσίας, αρνητικός λογαριασμός για την επιστροφή του τυχόν αχρεωστήτως καταβληθέντος ποσού, προσαυξημένου κατά ποσοστό τρία τοις εκατό (3%) ως ειδικής ποινικής ρήτρας στις περιπτώσεις εκ προθέσεως αναληθών επιμετρήσεων.

Αν παρέλθει άπρακτη η ταχθείσα ανωτέρω προθεσμία των δέκα (10) ημερών ή ο ανάδοχος κατ' υποτροπή προβαίνει στην υποβολή αναληθών επιμετρήσεων, τούτος κηρύσσεται υποχρεωτικά έκπτωτος με απόφαση της Προϊσταμένης Αρχής, κατόπιν εισήγησης της διευθύνουσας υπηρεσίας και καταπίπτει σε βάρος του η εγγύηση καλής εκτέλεσης. Ως υποτροπή θεωρείται ιδίως, η υποβολή τουλάχιστον τριών αναληθών επιμετρήσεων. Κατά της απόφασης έκπτωσης χωρεί ένσταση κατ' άρθρο 174 του Ν.4412/2016. Οι κυρώσεις της παρούσας δεν εμποδίζουν την επιβολή και άλλων κυρώσεων που προβλέπονται είτε σε διατάξεις του παρόντος είτε από διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας.

Ειδικώς ο χαρακτηρισμός και η παραλαβή του φυσικού εδάφους στο οποίο εκτελείται το έργο, γίνονται από δύο (2) ή περισσότερους τεχνικούς, που ορίζονται από τη διευθύνουσα υπηρεσία. Ο ορισμός των τεχνικών του προηγούμενου εδαφίου ανακοινώνεται στην Προϊσταμένη Αρχή, η οποία μπορεί να ορίσει και άλλον τεχνικό. Η Προϊσταμένη Αρχή μπορεί σε κάθε περίπτωση να ορίσει επιτροπή αποτελούμενη από τρεις (3) τουλάχιστον τεχνικούς για επανέλεγχο του χαρακτηρισμού και της παραλαβής του φυσικού εδάφους. Αν δεν επαρκεί το τεχνικό προσωπικό ή σε περίπτωση αδυναμίας να ληφθεί απόφαση, λόγω διαφωνίας των υπαλλήλων που ορίζονται σε άρτιο αριθμό, ο ανωτέρω χαρακτηρισμός εδαφών γίνεται κατά τον προσφορότερο τρόπο με απόφαση της Προϊσταμένης Αρχής.

Δύο (2) μήνες το αργότερο μετά τη βεβαιωμένη περάτωση του έργου, ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να υποβάλει στη διευθύνουσα υπηρεσία την «τελική επιμέτρηση», δηλαδή τελικό συνοπτικό πίνακα που ανακεφαλαιώνει τις ποσότητες όλων των τμηματικών επιμετρήσεων, η οποία υπογράφεται από τον ανάδοχο και από έναν τουλάχιστον από τους

τεχνικούς του άρθρου 139 του Ν.4412/2016. Στην τελική επιμέτρηση εμφανίζονται διακριτά οι συμβατικές εργασίες, οι οποίες εκτελέστηκαν με βάση τη σύμβαση ή με εγκεκριμένους Ανακεφαλαιωτικούς Πίνακες Εργασιών και οι εξωσυμβατικές, έστω και αν εκκρεμεί η διαδικασία τακτοποίησής τους. Η τελική επιμέτρηση ελέγχεται από τον επιβλέποντα, ο οποίος υποβάλλει εντός προθεσμίας δύο (2) μηνών προς τη διευθύνουσα υπηρεσία σχετική έκθεση. Η διευθύνουσα υπηρεσία υποχρεούται, εντός δύο (2) μηνών από την υποβολή της έκθεσης του προηγούμενου εδαφίου, να εκδώσει απόφαση περί της έγκρισης αυτής. Σε περίπτωση εμφάνισης διαφορών μεταξύ επιμέρους επιμετρήσεων και τελικής επιμέτρησης, ο ανάδοχος υποχρεούται, εντός της ταχθείσας από τη διευθύνουσα υπηρεσία προθεσμίας, η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη των τριών (3) ημερών, να προβεί σε πλήρη και αιτιολογημένη απόδειξη της εμφανιζόμενης διαφοράς.

Αν δεν υποβληθεί από τον ανάδοχο τελική επιμέτρηση, το αργότερο εντός δύο (2) μηνών από την κοινοποίηση προς αυτόν της βεβαίωσης περάτωσης των εργασιών, επιβάλλεται σε βάρος του, για κάθε συμπληρωμένο μήνα καθυστέρησης, ειδική ποινική ρήτρα ποσοστού δύο χιλιοστών (2%) επί του συνολικού ποσού που έχει καταβληθεί στον ανάδοχο μέχρι τότε για την όλη σύμβαση. Η ποινική ρήτρα επιβάλλεται με απόφαση της διευθύνουσας υπηρεσίας και για έξι (6) το πολύ μήνες καθυστέρησης. Ανεξάρτητα από την επιβολή της ποινικής ρήτρας και μετά την πάροδο του χρόνου επιβολής της, η τελική επιμέτρηση συντάσσεται από τη διευθύνουσα υπηρεσία που μπορεί να χρησιμοποιήσει γι' αυτό ιδιώτες τεχνικούς και συνεργεία καταλογίζοντας τη σχετική δαπάνη σε βάρος του αναδόχου. Η τελική επιμέτρηση που συντάσσεται με αυτόν τον τρόπο κοινοποιείται στον ανάδοχο, και αν δεν την αμφισβητήσει με ένσταση, τούτη καθίσταται οριστική και απρόσβλητη ως προς τις παραδοχές της.

Μαζί με την τελική επιμέτρηση ο ανάδοχος μπορεί να υποβάλει και κάθε άλλο αίτημά του που σχετίζεται με δικαίωμά του από την εκτέλεση της σύμβασης, αν αυτό δεν έχει αποσβεστεί και η σχετική αξίωση παραγραφεί, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 173 του Ν.4412/2016, περί αποσβέσεων δικαιωμάτων του αναδόχου, ή αν το σχετικό δικαίωμα δεν έχει αποσβεστεί ή παραγραφεί. Μετά την υποβολή ή σύνταξη της τελικής επιμέτρησης, ο ανάδοχος δεν μπορεί να εγείρει σχετικές απαιτήσεις παρά μόνο για οψιγενείς αιτίες.

10.4 Παραλαβή αφανών εργασιών (Παρ. 7, Άρθρο 151 Ν.4412/2016)

Όταν πρόκειται για εργασίες, η ποσοτική επαλήθευση των οποίων δεν είναι δυνατή στην

τελική μορφή του έργου, όπως εργασίες που πρόκειται να επικαλυφθούν από άλλες και δεν είναι τελικά εμφανείς, ποσότητες που παραλαμβάνονται με ζύγιση ή άλλα παρόμοια, ο ανάδοχος υποχρεούται να υποβάλλει δήλωση γνωστοποίησης αφανών εργασιών που συνοδεύει υποχρεωτικά την επιμέτρηση αυτών, η οποία συνιστά διακριτή επιμέτρηση και περιλαμβάνει δήλωση περί της αλήθειας των στοιχείων, υπογράφεται δε, τόσο από τον ανάδοχο όσο και από τους τεχνικούς του άρθρου 139, περί διεύθυνσης έργου από την πλευρά του αναδόχου. Ο ανάδοχος πριν από την επικάλυψη των εργασιών αυτών υποχρεούται να καλεί τον επιβλέποντα να ελέγξει τις εργασίες αυτές σε ημερομηνία, που δεν απέχει περισσότερο από τρεις (3) ημέρες από την κοινοποίηση της πρόσκλησης. Ο επιβλέπων συντάσσει έκθεση στην οποία επιβεβαιώνεται η εκτέλεση των εργασιών αυτών και υποβάλλεται αμελλητί στον προϊστάμενο της διευθύνουσας υπηρεσίας. Η έκθεση συνοδεύεται απαραίτητα από επαρκή, για την τεκμηρίωση της εκτέλεσης των αφανών εργασιών, αριθμό ψηφιακών φωτογραφιών, οι οποίες περιλαμβάνονται στο Μητρώο του έργου. Ο επιβλέπων είναι υποχρεωμένος να ανταποκριθεί στο αίτημα ελέγχου των αφανών εργασιών. Ακολούθως, ο ανάδοχος ενημερώνει ηλεκτρονικά τον προϊστάμενο της διευθύνουσας υπηρεσίας. Η παράλειψη ελέγχου των αφανών εργασιών μέσα στην ως άνω προθεσμία συνιστά υπερημερία του κυρίου του έργου, αν προκύπτει ότι ο ανάδοχος υφίσταται ζημία για τον λόγο αυτόν. Η έκθεση παραλαβής αφανών εργασιών συνοδεύει υποχρεωτικά την επιμέτρηση αυτών, δεν έχει εκτελεστό χαρακτήρα και δεν προσβάλλεται αυτοτελώς, παρά μόνο από κοινού με την εγκριτική πράξη της επιμέτρησης αυτής, που εκδίδει η διευθύνουσα υπηρεσία εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών από την υποβολή της.

Για να γίνει καλύτερα αντιληπτή η διαδικασία παραλαβής αφανών εργασιών, παρατίθεται το εξής παράδειγμα από Τεύχος Ε.Σ.Υ.⁵: *Ο ανάδοχος απαγορεύεται να καλύψει τα αφανή τμήματα του έργου χωρίς να τηρηθεί η προβλεπόμενη στην παρ. 7 του άρθρου 152 του Ν. 4412/2016, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, διαδικασία. Ειδικότερα: Όταν πρόκειται για εργασίες, η ποσοτική επαλήθευση των οποίων δεν είναι δυνατή στην τελική μορφή του έργου, όπως εργασίες που πρόκειται να επικαλυφθούν από άλλες και δεν είναι τελικά εμφανείς, ποσότητες που παραλαμβάνονται με ζύγιση ή άλλα παρόμοια, ο ανάδοχος υποχρεούται να υποβάλλει δήλωση γνωστοποίησης αφανών εργασιών που συνοδεύει υποχρεωτικά την επιμέτρηση αυτών, η οποία συνιστά διακριτή επιμέτρηση και περιλαμβάνει δήλωση περί της αλήθειας των στοιχείων, υπογράφεται δε, τόσο από τον ανάδοχο όσο και από τους τεχνικούς του άρθρου 139*

⁵ Πηγή: Τεύχος Ε.Σ.Υ. για το έργο «ΕΡΓΑ ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ, ΕΡΓΑ ΟΜΒΡΙΩΝ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΝΕΑΣ ΜΑΚΡΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ»

του Ν. 4412/2016, περί διεύθυνσης έργου από την πλευρά του αναδόχου. Ο ανάδοχος πριν από την επικάλυψη των εργασιών αυτών υποχρεούται να καλεί τον επιβλέποντα να ελέγξει τις εργασίες αυτές σε ημερομηνία, που δεν απέχει περισσότερο από τρεις (3) ημέρες από την κοινοποίηση της πρόσκλησης. Ο επιβλέπων συντάσσει έκθεση στην οποία επιβεβαιώνεται η εκτέλεση των εργασιών αυτών και υποβάλλεται αμελλητί στον προϊστάμενο της διευθύνουσας υπηρεσίας. Η έκθεση συνοδεύεται απαραίτητα από επαρκή, για την τεκμηρίωση της εκτέλεσης των αφανών εργασιών, αριθμό ψηφιακών φωτογραφιών, οι οποίες περιλαμβάνονται στο Μητρώο του έργου. Ο επιβλέπων είναι υποχρεωμένος να ανταποκριθεί στο αίτημα ελέγχου των αφανών εργασιών. Ακολούθως, ο ανάδοχος ενημερώνει ηλεκτρονικά τον προϊστάμενο της διευθύνουσας υπηρεσίας. Η παράλειψη ελέγχου των αφανών εργασιών μέσα στην ως άνω προθεσμία συνιστά υπερημερία του κυρίου του έργου, αν προκύπτει ότι ο ανάδοχος υφίσταται ζημία για τον λόγο αυτόν. Η έκθεση παραλαβής αφανών εργασιών συνοδεύει υποχρεωτικά την επιμέτρηση αυτών, δεν έχει εκτελεστό χαρακτήρα και δεν προσβάλλεται αυτοτελώς, παρά μόνο από κοινού με την εγκριτική πράξη της επιμέτρησης αυτής, που εκδίδει η διευθύνουσα υπηρεσία εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών από την υποβολή της.

10.5 Παραλαβή φυσικού εδάφους (Παρ. 8, Άρθρο 151 Ν.4412/2016)

Ειδικώς ο χαρακτηρισμός και η παραλαβή του φυσικού εδάφους στο οποίο εκτελείται το έργο, γίνονται από δύο (2) ή περισσότερους τεχνικούς, που ορίζονται από τη διευθύνουσα υπηρεσία. Ο ορισμός των τεχνικών του προηγούμενου εδαφίου ανακοινώνεται στην Προϊσταμένη Αρχή, η οποία μπορεί να ορίσει και άλλον τεχνικό. Η Προϊσταμένη Αρχή μπορεί σε κάθε περίπτωση να ορίσει επιτροπή αποτελούμενη από τρεις (3) τουλάχιστον τεχνικούς για επανέλεγχο του χαρακτηρισμού και της παραλαβής του φυσικού εδάφους. Αν δεν επαρκεί το τεχνικό προσωπικό ή σε περίπτωση αδυναμίας να ληφθεί απόφαση, λόγω διαφωνίας των υπαλλήλων που ορίζονται σε άρτιο αριθμό, ο ανωτέρω χαρακτηρισμός εδαφών γίνεται κατά τον προσφορότερο τρόπο με απόφαση της Προϊσταμένης Αρχής.

10.6 Επιτροπές (Παρ. 3-7, Άρθρο 172 Ν.4412/2016)

Για τη διενέργεια της παραλαβής η προϊσταμένη αρχή ορίζει, τουλάχιστον (3) μήνες πριν από την άροδο της προθεσμίας υποχρεωτικής συντήρησης του έργου, επιτροπή παραλαβής, ύστερα από εισήγηση της διευθύνουσας υπηρεσίας. Η επιτροπή είναι πενταμελής και αποτελείται από: α) τρεις (3) τεχνικούς υπαλλήλους με τους αναπληρωτές τους, με

ειδικότητες σχετικές με το αντικείμενο της σύμβασης που ανήκουν στον φορέα κατασκευής ή και σε άλλους φορείς, κατ' επιλογή της Προϊσταμένης Αρχής, πλην του Προέδρου που προέρχεται υποχρεωτικά από άλλη αναθέτουσα αρχή και β) δύο (2) εκπροσώπους του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας (ΤΕΕ) ή του Γεωτεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος (ΓΕΩΤΕΕ) σε περιπτώσεις αμιγώς γεωτεχνικών έργων, που ορίζονται με τους αναπληρωτές τους, κατόπιν αιτήματος της Προϊσταμένης Αρχής, εντός είκοσι (20) ημερών, από την υποβολή του αιτήματος. Μη υπόδειξη εκ μέρους του ΤΕΕ ή του ΓΕΩΤΕΕ, αντιστοίχως, δεν κωλύει τη συγκρότηση και λειτουργία της επιτροπής. Όταν ο φορέας που πρόκειται να χρησιμοποιήσει το έργο είναι άλλος από την υπηρεσία που το κατασκευάζει, ένας εκ των τριών (3) τεχνικών υπαλλήλων ορίζεται από τον φορέα που θα χρησιμοποιήσει το έργο. Ο ανάδοχος μπορεί να ορίσει εκπρόσωπό του ως παρατηρητή των εργασιών της Επιτροπής χωρίς δικαίωμα ψήφου. Οι εκπρόσωποι του ΤΕΕ ή του ΓΕΩΤΕΕ, αντιστοίχως, και ο πρόεδρος της επιτροπής δικαιούνται για τη διενέργεια της παραλαβής ιδιαίτερη αμοιβή, η οποία καταβάλλεται από τις πιστώσεις του έργου. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Υποδομών και Μεταφορών, καθορίζονται οι αμοιβές των μελών της επιτροπής παραλαβής, ανά συνεδρίαση και αναλόγως με το οικονομικό αντικείμενο του έργου και τις τεχνικές δυσχέρειες της παραλαβής.

Η επιτροπή παραλαβής συνέρχεται και παραλαμβάνει, με πρωτοβουλία και ευθύνη του προέδρου της. Για την παραλαβή συντάσσεται πρωτόκολλο που υπογράφεται από όλα τα μέλη της επιτροπής, από τον τελευταίο επιβλέποντα που παρίσταται κατά τη διενέργειά της και από τον ανάδοχο που παραδίδει το έργο. Αν υπάρξει αδυναμία υπογραφής από τον πρόεδρο ή μέλος της επιτροπής ή τον επιβλέποντα, το πρωτόκολλο υπογράφεται από τους υπόλοιπους με μνεία των λόγων της αδυναμίας υπογραφής.

Η επιτροπή παραλαβής παραλαμβάνει το έργο ποσοτικά και ποιοτικά, ελέγχει κατά το δυνατόν τις επιμετρήσεις, καταγράφει στο πρωτόκολλο τις ποσότητες της τελικής επιμέτρησης, αιτιολογεί τις τροποποιήσεις στις ποσότητες και αναγράφει τις παρατηρήσεις της για εργασίες που δεν έχουν εκτελεσθεί ή για υλικά που δεν έχουν χρησιμοποιηθεί ή για εργασίες που έχουν εκτελεσθεί με υπέρβαση των εγκεκριμένων ποσοτήτων ή κατά τροποποίηση των εγκεκριμένων σχεδίων. Πέραν των ως άνω παρατηρήσεων, η επιτροπή δεν έχει δικαίωμα ελέγχου των οικονομικών παραμέτρων και των διαδικασιών της εκτέλεσης εν γένει του έργου. Η επιτροπή ελέγχει επίσης, κατά το δυνατόν, την ποιότητα των εργασιών και αναγράφει στο πρωτόκολλο τις παρατηρήσεις της, ιδίως για τις εργασίες που κρίνονται απορριπτέες ή ελαττωματικές, ουσιώδεις ή επουσιώδεις που πρέπει να αποκατασταθούν ή

παραδεκτές μεν, αλλά με μείωση της τιμής τους. Ως επουσιώδεις θεωρούνται αποκλειστικά οι εργασίες που δεν επηρεάζουν τη λειτουργικότητα του έργου, την ασφάλεια των χρηστών και δεν παραβιάζουν όρους αδειοδοτήσεων του έργου. Κατόπιν των παρατηρήσεων αυτών η διευθύνουσα υπηρεσία μεριμνά για την αποκατάσταση των ελαττωμάτων που τυχόν διαπιστώθηκαν, σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 159, περί ακαταλληλότητας υλικών - ελαττωμάτων - παράλειψης συντήρησης.

Στην παραλαβή καλείται να παραστεί ο ανάδοχος, με πρόσκληση που αποστέλλεται σύμφωνα με το άρθρο 143 παρ. 1, περί κοινοποίησης στον ανάδοχο τρεις (3) τουλάχιστον ημέρες προ της διενέργειας της παραλαβής. Η παραλαβή γίνεται νόμιμα και χωρίς την παρουσία του αναδόχου, αν αυτός έχει κληθεί να παραστεί. Στην τελευταία αυτήν περίπτωση, όπως και στην περίπτωση που ο ανάδοχος αρνείται την υπογραφή του πρωτοκόλλου, του κοινοποιείται το πρωτόκολλο. Κατά του πρωτοκόλλου μπορεί ο ανάδοχος να εκθέσει απόψεις μέσα σε προθεσμία δέκα (10) ημερών. Η παραλαβή ολοκληρώνεται με έγκριση του πρωτοκόλλου από την Προϊσταμένη Αρχή, αφού παρέλθει η προηγούμενη δεκαήμερη προθεσμία. Κατά της απόφασης έγκρισης ασκείται ένσταση, κατά το άρθρο 174 περί διοικητικής επίλυσης συμβατικών διαφορών.

Αν η επιτροπή παραλαβής διαπιστώσει την ύπαρξη ελαττωμάτων στο έργο και από την κοινοποίηση της ειδικής διαταγής στον ανάδοχο, αναστέλλεται η προθεσμία της παραλαβής. Η διευθύνουσα υπηρεσία μεριμνά για την αποκατάσταση των ελαττωμάτων που τυχόν διαπιστώθηκαν, σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 159 περί ακαταλληλότητας υλικών - ελαττωμάτων - παράλειψης συντήρησης.

Μετά την αποκατάσταση των ελαττωμάτων, η διευθύνουσα υπηρεσία ενημερώνει την Προϊσταμένη Αρχή, προκειμένου να συνεχισθεί η ανασταλείσα διαδικασία έγκρισης του πρωτοκόλλου.

10.7 Παραδείγματα

- Έγκριση 42¹⁵ επιμέτρησης του έργου: «Αρδευτικό Δίκτυο Ανατολικής Βίστριζας Ν. Φθιώτιδας» (ΑΔΑ: Ψ9Γ07ΛΗ-63Η)
- Αποδοχή ή μη γνωμοδότησης δικηγόρου σχετικά με ένσταση της εταιρείας Ζιώγος Γεώργιος & ΣΙΑ Ο.Ε.. κατά της αρ.πρωτ.11777/2015 Πράξης διόρθωσης της Τελικής Επιμέτρησης του έργου: "Αντικατάσταση εσωτερικού δικτύου ύδρευσης περιοχής Λεκανοπεδίου,Δ.Ε. Πασσαρώνος" του Δήμου Ζίτσας (ΑΔΑ: 67ΩΧΩΡΓ-7ΕΧ)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11

Βλάβες στα έργα – Ακαταλληλότητα Υλικών - Ελαττώματα

11.1 Εισαγωγή

Στα τεχνικά έργα είναι σημαντικό να εντοπίζονται βλάβες ή αστοχίες υλικών πριν την παραλαβή τους, προκειμένου να επιτευχθεί η αρτιότητα των προδιαγραφών και να εφαρμόζονται όλοι οι κανόνες ασφάλειας. Στο υφιστάμενο νομικό πλαίσιο, προβλέπονται διαδικασίες ελέγχου και πραγματοποίησης διορθωτικών ενεργειών σε περιπτώσεις βλαβών ή αστοχιών υλικών πριν την παραλαβή των έργων, αντικείμενο το οποίο εξετάζεται στην παρούσα ενότητα.

11.1.1 Στόχοι θεματικής ενότητας

Η παρούσα ενότητα στοχεύει στην αναγνώριση της ευθύνης του αναδόχου ή του φορέα κατασκευής του έργου σχετικά με τις βλάβες μέχρι την παραλαβή του έργου και την εφαρμογή της διαδικασίας εκτέλεσης εργασιών για την αποκατάσταση των βλαβών.

11.1.2 Σύντομη περιγραφή της θεματικής ενότητας

Οι βλάβες στα έργα και οι αστοχίες υλικών αποτελούν το αντικείμενο της παρούσας θεματικής ενότητας με περιγραφή όλων των συναφών διαδικασιών ελέγχου, αποκατάστασης και αποζημιώσεων.

11.1.3 Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Οι επιμορφούμενοι/νες μετά την ολοκλήρωση της παρούσας θεματικής ενότητας θα είναι σε θέση να:

- αναγνωρίζουν την ευθύνη του αναδόχου ή του φορέα κατασκευής του έργου σχετικά με τις βλάβες μέχρι την παραλαβή του έργου
- γνωρίζουν το δικαίωμα αποζημίωσης στον ανάδοχο για βλάβες από ανωτέρα βία
- γνωρίζουν ότι η εκτέλεση των εργασιών για την αποκατάσταση των βλαβών από ανωτέρα βία μπορεί να δικαιολογήσει παράταση των προθεσμιών εκτέλεσης των

εργασιών

- γνωρίζουν ότι ο ανάδοχος υποχρεούται να διορθώσει μέσα σε οριζόμενη προθεσμία τα ελαττώματα του έργου, που διαπιστώνονται κατά τη διάρκεια της κατασκευής και μέχρι την παραλαβή
- γνωρίζουν τη διαδικασία εκτέλεσης εργασιών για την αποκατάσταση των βλαβών
- γνωρίζουν την αναγκαιότητα ελέγχου της ποιότητας των υλικών που χρησιμοποιούνται στην κατασκευή του έργου ή ενσωματώνονται σε αυτό
- γνωρίζουν τις υποχρεώσεις του Αναδόχου κατά τη διάρκεια κατασκευής των έργων μέχρι την παραλαβή για την αποκατάσταση οποιαδήποτε εργασία παρουσιάσει ελαττώματα
- γνωρίζουν ότι η καταλληλότητα των υλικών κρίνεται από εργαστηριακό έλεγχο, που γίνεται από τα εργαστήρια της Γενικής Γραμματείας Υποδομών ή Πολυτεχνικών Σχολών ή άλλα αναγνωρισμένα εργαστήρια.
- γνωρίζουν ότι οι εργασίες που παρουσιάζουν ουσιώδη ελαττώματα δεν περιλαμβάνονται στον λογαριασμό
- γνωρίζουν ότι οι εργασίες που παρουσιάζουν επουσιώδη ελαττώματα περιλαμβάνονται στο λογαριασμό με μειωμένη τιμή.

11.2 Θεσμικό πλαίσιο - ορισμοί

Το θεσμικό πλαίσιο που αφορά σε βλάβες ή αστοχίες υλικών είναι το Άρθρο 157 του Ν.4412/2016 (Βλάβες στα έργα - Αποζημιώσεις) και το Άρθρο 159 του Ν.4412/2016 (Ακαταλληλότητα υλικών - Ελαττώματα - Παράλειψη συντήρησης).

11.3 Βλάβες στα έργα (Άρθρο 159 του Ν.4412/2016)

Μέχρι την παραλαβή ο ανάδοχος φέρει τον κίνδυνο του έργου για βλάβες από οποιαδήποτε αιτία, εκτός αν αυτές οφείλονται σε υπαιτιότητα του φορέα κατασκευής του έργου ή αν προβλέπεται διαφορετικά στη σύμβαση.

Αν το έργο ή τμήμα αυτού παραδοθεί για χρήση πριν από την παραλαβή, οι βλάβες, κλοπές ή βανδαλισμοί από τη χρήση, εφόσον δεν οφείλονται σε κακή ποιότητα του έργου, βαρύνουν τον κύριο αυτού, εκτός αν άλλως ορίζεται στη σύμβαση.

Κατ' εξαίρεση για βλάβες του έργου ή των μόνιμων εγκαταστάσεων του αναδόχου στον τόπο των έργων που προέρχονται από ανωτέρα βία, αναγνωρίζεται στον ανάδοχο δικαίωμα

αποζημίωσης ανάλογης με τη ζημία, το ποσό της οποίας καθορίζεται με συνεκτίμηση του είδους και της έκτασης των βλαβών και των ειδικών συνθηκών σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση.

Ο ανάδοχος υποχρεούται να διορθώσει μέσα σε οριζόμενη από τον φορέα κατασκευής εύλογη προθεσμία τα ελαττώματα του έργου, που διαπιστώνονται κατά τη διάρκεια της κατασκευής και μέχρι την παραλαβή. Αν η προθεσμία αυτή παρέλθει άπρακτη, ο φορέας κατασκευής του έργου μπορεί να εκτελέσει τη διόρθωση σε βάρος του αναδόχου με οποιονδήποτε τρόπο, με την επιφύλαξη πάντοτε του δικαιώματός του να κηρύξει τον ανάδοχο έκπτωτο. Αν το ελάττωμα δεν είναι ουσιώδες και η διόρθωσή του απαιτεί δυσανάλογες δαπάνες, γίνεται σχετική μείωση του εργολαβικού ανταλλάγματος.

Ο ανάδοχος δεν δικαιούται καμιά αποζημίωση από τον κύριο του έργου για οποιαδήποτε βλάβη επέρχεται στα έργα, για οποιαδήποτε φθορά ή απώλεια υλικών και γενικά για οποιαδήποτε ζημία που οφείλεται σε αμέλεια, απρονοησία ή ανεπιτηδειότητα αυτού ή του προσωπικού του ή σε μη χρήση των κατάλληλων μέσων ή σε οποιαδήποτε άλλη αιτία, εκτός από τις περιπτώσεις υπαιτιότητας του φορέα κατασκευής του έργου ή ανωτέρας βίας. Ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να αποκαταστήσει τις βλάβες που τον βαρύνουν με δικές του δαπάνες.

Για να αναγνωρισθεί η αποζημίωση των βλαβών που προξενήθηκαν από ανωτέρα βία ο ανάδοχος πρέπει να δηλώσει γραπτώς στη διευθύνουσα υπηρεσία, το είδος και την έκταση των βλαβών, καθώς και τη δαπάνη για την επανόρθωσή της κατά το μέτρο που μπορεί αυτή να εκτιμηθεί. Η δήλωση περιλαμβάνει επίσης υποχρεωτικά περιγραφή της αιτίας των βλαβών, που χαρακτηρίζεται ως ανωτέρα βία και αίτημα αποζημίωσης για αποκατάστασή τους.

Η δήλωση υποβάλλεται σε ανατρεπτική προθεσμία δέκα (10) ημερών από την επέλευση της βλάβης. Αν πρόκειται για έργο που έχει περατωθεί και δεν έχει ακόμα παραληφθεί, η προθεσμία αυτή ορίζεται σε είκοσι (20) ημέρες. Ο επιβλέπων προβαίνει αμέσως σε αυτοψία για την εξακρίβωση του περιεχομένου της δήλωσης και ιδιαίτερα του είδους και της έκτασης των βλαβών, του χρόνου και των συνθηκών που τις προκάλεσαν σε αντιπαράσταση με τον ανάδοχο, ο οποίος καλείται προς τούτο και υποχρεούται να συντάξει σχετική έκθεση διαπίστωσης των βλαβών μέσα σε δέκα (10) ημέρες, η οποία κοινοποιείται στον ανάδοχο. Η μη παράσταση του αναδόχου κατά την αυτοψία δεν κωλύει τη σύνταξη της έκθεσης. Στην έκθεση εκτίθενται τα αίτια που συνιστούν την ανωτέρα βία, ο χρόνος και οι ειδικές συνθήκες από τις οποίες επήλθαν οι βλάβες, με περιγραφή όλων των στοιχείων που έχουν εξακριβωθεί.

Εφόσον η βλάβη αποδίδεται σε ανωτέρα βία, εξετάζεται επίσης η ύπαρξη ευθύνης του αναδόχου προς αποφυγή ή μετριασμό της βλάβης, προσδιορίζονται με λεπτομέρεια το είδος και η έκταση των βλαβών και προτείνονται ο τρόπος και η δαπάνη που απαιτείται για την επανόρθωσή τους. Ο ανάδοχος, εντός πέντε (5) ημερών από την κοινοποίηση της έκθεσης, γνωστοποιεί στη διευθύνουσα υπηρεσία αν συμφωνεί με το περιεχόμενο αυτής, άλλως τεκμαίρεται η αποδοχή της. Η διευθύνουσα υπηρεσία, εντός προθεσμίας δέκα (10) ημερών, εκδίδει απόφαση με την οποία αποδέχεται, τροποποιεί ή απορρίπτει, μερικά ή συνολικά, αιτιολογημένα την έκθεση του επιβλέποντος. Αν το έργο χρησιμοποιείται, η υπηρεσία που το χρησιμοποιεί ειδοποιεί αμελλητί τη διευθύνουσα υπηρεσία για παρουσιαζόμενες βλάβες. Κατά της απόφασης επιτρέπεται ένσταση κατ' άρθρο 174 του Ν.4412/2016. Η ένσταση είναι απαράδεκτη, εφόσον η απόφαση υιοθετεί την έκθεση και αυτή έγινε δεκτή από τον ανάδοχο χωρίς καμιά επιφύλαξη.

Η αποζημίωση προσδιορίζεται πάντοτε με βάση τους συμβατικούς όρους και τιμές. Όταν η αποκατάσταση των βλαβών διατάσσεται αφού τελειώσει το έργο και έχουν απομακρυνθεί οι εργοταξιακές εγκαταστάσεις του αναδόχου, κανονίζονται εύλογες τιμές μονάδας για την εκτέλεση εργασιών αποκατάστασης ή εκτελούνται απολογιστικά.

Ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να εκτελέσει άμεσα, μετά την απόφαση της διευθύνουσας υπηρεσίας, τις εργασίες προς αποκατάσταση της βλάβης. Αν από τις βλάβες που προξενήθηκαν στα έργα δημιουργείται κίνδυνος για την ασφάλεια προσώπων ή για πρόκληση σημαντικών ζημιών σε τρίτους ή περαιτέρω σημαντικής βλάβης των έργων, ο προϊστάμενος της διευθύνουσας υπηρεσίας μπορεί να εγκρίνει την κατασκευή αναγκαίων επειγόντων έργων, στο μέτρο του δυνατού, έστω και αν αυτά δεν αποτελούν αντικείμενο της σύμβασης που συνάφθηκε με τον ανάδοχο. Η διαταγή γι' αυτά μνημονεύει απαραίτητα τις διατάξεις της παρούσας και κοινοποιείται στην Προϊσταμένη Αρχή. Ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να προβεί στην κατασκευή των διατασσόμενων εργασιών χωρίς χρονοτριβή, διαθέτοντας γι' αυτό όλο το δυναμικό της οργάνωσής του. Η διευθύνουσα υπηρεσία μπορεί, αν διαπιστώσει αδυναμία του αναδόχου για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των κινδύνων, να εγκρίνει την κατασκευή μέρους ή και του συνόλου των διατασσόμενων εργασιών με οποιονδήποτε άλλον πρόσφορο τρόπο. Όλες οι δαπάνες για την εκτέλεση των ανωτέρω εργασιών καταβάλλονται από τις πιστώσεις που διατίθενται για την κατασκευή του έργου και βαρύνουν τελικά τον κύριο του έργου, εκτός αν με την απόφαση της διευθύνουσας υπηρεσίας καταλογισθεί η δαπάνη συνολικά ή μερικά σε βάρος του αναδόχου, ως υπαιτίου για τη βλάβη που προξενήθηκε στα έργα.

Η εκτέλεση των εργασιών για την αποκατάσταση των βλαβών από ανωτέρα βία μπορεί να δικαιολογήσει παράταση των προθεσμιών εκτέλεσης των εργασιών για εύλογο χρονικό διάστημα.

Η ανωτέρω διαδικασία αποζημίωσης εφαρμόζεται ανάλογα και για τον καθορισμό της αποζημίωσης του αναδόχου για εργασίες αποκατάστασης ή πρόληψης κινδύνων σε έργα που εκτελέστηκαν, καθώς και σε περιπτώσεις κατά τις οποίες οι βλάβες οφείλονται σε υπαιτιότητα του κυρίου του έργου ή σε άλλη αιτία που εξαιρείται από την ευθύνη του αναδόχου καθώς και οι περιπτώσεις ανωτέρας βίας.

Εργασίες για αποκατάσταση βλαβών, οι οποίες οφείλονται σε χρήση έργου, που παραδόθηκε σε χρήση πριν από την παραλαβή του κατά τις διατάξεις του παρόντος, εκτελούνται μόνο μετά από έγγραφη εντολή της διευθύνουσας υπηρεσίας. Η εντολή αυτή κοινοποιείται απαραίτητα στην Προϊσταμένη Αρχή. Για τη διαπίστωση της εκτέλεσης των εργασιών αυτών συντάσσεται πρωτόκολλο μεταξύ του προϊσταμένου της διευθύνουσας υπηρεσίας και του αναδόχου.

Η παραλαβή και ο έλεγχος της ποιότητας των υλικών που χρησιμοποιούνται στην κατασκευή του έργου ή ενσωματώνονται σε αυτό, γίνεται από έναν (1) ή περισσότερους τεχνικούς του άρθρου 139 του Ν.4412/2016, περί διεύθυνσης έργου από την πλευρά του αναδόχου, ο οποίος συντάσσει και υποβάλει δήλωση προς τη διευθύνουσα υπηρεσία, με την οποία βεβαιώνει και την αλήθεια του περιεχομένου της. Παράλειψη σύνταξης και υποβολής της σχετικής δήλωσης συνιστά κώλυμα υποβολής κάθε επόμενου λογαριασμού.

11.4 Ακαταλληλότητα Υλικών – Ελαττώματα (Παρ. 3-10, Άρθρο 159 του Ν.4412/2016)

Αν κατά την κατασκευή των έργων η επίβλεψη θεωρεί, ότι τα προς χρησιμοποίηση υλικά δεν πληρούν τις απαιτήσεις των προδιαγραφών ή γενικά είναι ακατάλληλα, διατάσσεται από τη διευθύνουσα υπηρεσία η μη χρησιμοποίηση των υλικών. Αν ο ανάδοχος διαφωνεί, τα υλικά δεν χρησιμοποιούνται αν δεν κριθεί η καταλληλότητά τους από εργαστηριακό έλεγχο, που γίνεται από τα εργαστήρια της Γενικής Γραμματείας Υποδομών ή Πολυτεχνικών Σχολών ή άλλα αναγνωρισμένα εργαστήρια. Η δαπάνη για τις εργαστηριακές έρευνες προκαταβάλλεται από τον ανάδοχο και τον βαρύνει τελικά, αν αποδειχθεί η ακαταλληλότητα των υλικών. Στην αντίθετη περίπτωση, η δαπάνη βαρύνει τον κύριο του έργου και αποδίδεται στον ανάδοχο από τις πιστώσεις του έργου.

Αν κατά τη διάρκεια κατασκευής των έργων μέχρι την παραλαβή, οποιαδήποτε εργασία

παρουσιάσει ελαττώματα που δεν αποκαθίστανται από τον ανάδοχο, κοινοποιείται σε αυτόν ειδική διαταγή της διευθύνουσας υπηρεσίας. Με την ειδική διαταγή προσδιορίζονται τα ελαττώματα, καθορίζεται αν είναι ουσιώδη, επουσιώδη ή και επικίνδυνα και τάσσεται εύλογη προθεσμία για την αποκατάστασή τους. Στην αποκατάσταση μπορεί να περιλαμβάνονται η καθαίρεση των ελαττωματικών εργασιών και η ανακατασκευή τους, αν αυτό επιβάλλεται. Αν το ελάττωμα δεν είναι ουσιώδες και η αποκατάστασή του απαιτεί δυσανάλογες δαπάνες με την ειδική διαταγή καθορίζεται ποσοστό μείωσης της αμοιβής του αναδόχου για τις αντίστοιχες εργασίες. Στην τελευταία αυτήν περίπτωση η διαταγή μπορεί να περιλαμβάνει και την εκτέλεση ορισμένων εργασιών για τον περιορισμό του ελαττώματος.

Ο ανάδοχος δύναται να ασκήσει ένσταση εντός ανατρεπτικής προθεσμίας δέκα (10) ημερών από την κοινοποίησή της. Με την εμπρόθεσμη ένσταση αναστέλλεται η υποχρέωση εκτέλεσης των εργασιών μέχρις ότου εκδοθεί απόφαση επί αυτής, εκτός αν οι χαρακτηρισθείσες ως κακότεχνες εργασίες πρέπει να αποκατασταθούν άμεσα, προκειμένου να μην καθυστερεί η εκτέλεση του έργου. Στην περίπτωση αυτήν, οι εργασίες για την άρση του ελαττώματος εκτελούνται άμεσα από τον ανάδοχο.

Αν ο ανάδοχος με την ένστασή του ζητεί τη διενέργεια εργαστηριακών ερευνών ή άλλων δοκιμών για την εξακρίβωση του ελαττώματος, οι εργασίες αυτές εκτελούνται αφού εκδοθεί απόφαση επί της ένστασης, η οποία δεν μπορεί να εκδοθεί πριν την έκδοση των αποτελεσμάτων των εργαστηριακών δοκιμών.

Αν τελικά ύστερα από την ένσταση ή τη δικαστική προσφυγή δικαιωθεί ο ανάδοχος, έχει το δικαίωμα να πληρωθεί με τους συμβατικούς όρους και τιμές για τις πρόσθετες εργασίες. Αν οι εργασίες διατάχθηκαν ύστερα από την απομάκρυνση των εγκαταστάσεων του αναδόχου, συντάσσονται νέες τιμές που λαμβάνουν υπόψη τους και το γεγονός αυτό.

Αν ο ανάδοχος δεν αποκαταστήσει τις πλημμέλειες μέσα στην προθεσμία που τάσσεται σε αυτόν με την ειδική διαταγή ή μετά την έκδοση απόφασης επί της ένστασης, τότε οι εργασίες αποκατάστασης της πλημμέλειας μπορεί να εκτελεστούν με μέριμνα της διευθύνουσας υπηρεσίας με οποιονδήποτε τρόπο σε βάρος και για λογαριασμό του αναδόχου με την επιφύλαξη των δικαιωμάτων του κυρίου του έργου ως προς την εφαρμογή των λοιπών κυρώσεων κατά του αναδόχου.

Οι εργασίες που παρουσιάζουν ουσιώδη ελαττώματα δεν περιλαμβάνονται στον λογαριασμό. Οι εργασίες που παρουσιάζουν επουσιώδη ελαττώματα περιλαμβάνονται με μειωμένη τιμή, όπως καθορίζεται στην ειδική διαταγή μέχρι την αποκατάσταση του ελαττώματος. Αν το ελάττωμα αποκαλυφθεί αφού έχουν περιληφθεί σε λογαριασμό οι εργασίες, η περικοπή θα

γίνει στον αμέσως επόμενο λογαριασμό και, εφόσον αυτός δεν επαρκεί στους επόμενους, μέχρι πλήρους εξόφλησης, σύμφωνα με σχετική απόφαση της διευθύνουσας υπηρεσίας.

Αν το ελάττωμα αποκαλυφθεί κατά την παραλαβή των έργων, εφαρμόζεται η παρ. 5 του άρθρου 172 του Ν.4412/2016, περί παραλαβής και η διαπίστωση της αποκατάστασης των ελαττωμάτων γίνεται από τη διευθύνουσα υπηρεσία.

11.5 Παραδείγματα

- Αποκατάσταση ελαττωμάτων στα πλαίσια κατασκευής του έργου: “ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΔΙΚΤΥΩΝ ΣΥΛΛΟΓΗΣ-ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΛΥΜΑΤΩΝ Τ.Δ. ΦΛΟΓΗΤΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΜΟΥΔΑΝΙΩΝ (Αρ. μελ: 335/02)” (ΑΔΑ: 6253ΩΚΤ-Θ2Θ)
- Εγκριτική απόφαση σχετικά με τα ελαττώματα του έργου : «Αποκατάσταση βλαβών στο Επαρχιακό δίκτυο Καισαρείας Αιανής» Αναδόχου: ΑΦΟΙ ΤΣΙΑΟΥΣΗ Ο.Ε. (ΑΔΑ:Ψ09Α7ΛΨ-4ΕΧ)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 12

Προδιαγραφές, Οδηγίες και Κανονισμοί έργων – Γνωριμία με το Building Information Modeling (Μοντελοποίηση των πληροφοριών των κατασκευών)

12.2 Εισαγωγή (Πηγή: <https://eubim.eu/handbook-selection/>)

Στο παρόν κεφάλαιο αναπτύσσονται οι έννοιες που συνδέονται με τις προδιαγραφές, οδηγίες και τους κανονισμούς των έργων και πραγματοποιείται μία γνωριμία με το Building Information Modeling-BIM (Μοντελοποίηση των πληροφοριών των κατασκευών). Ο κλάδος των τεχνικών έργων είναι στρατηγικά σημαντικός για τις οικονομίες όσον αφορά το παραγόμενο προϊόν, τη δημιουργία θέσεων εργασίας καθώς και την εκτέλεση έργων και τη συντήρηση του δομημένου περιβάλλοντος. Η οικονομική παραγωγή του ευρωπαϊκού κλάδου των τεχνικών έργων ύψους 1,3 τρισ. Ευρώ, αντιπροσωπεύει περίπου 9% του ΑΕΠ της Ευρώπης. Ο κλάδος απασχολεί πάνω από 18 εκατ. εργαζομένους, εκ των οποίων το 95% απασχολούνται σε μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ). Παρόλα αυτά, πρόκειται για έναν από τους λιγότερο ψηφιοποιημένους τομείς με στάσιμα ή φθίνοντα ποσοστά παραγωγικότητας. Η παραγωγικότητα του κλάδου σημείωσε αύξηση κατά μόλις 1% ετησίως στη διάρκεια της τελευταίας εικοσαετίας. Αρκετές κλαδικές εκθέσεις διαπιστώνουν συστηματικά προβλήματα στην κατασκευαστική διαδικασία τα οποία σχετίζονται με τον βαθμό συνεργασίας, το έλλειμμα επενδύσεων στην τεχνολογία και στην έρευνα, και ανεπαρκή διαχείριση των πληροφοριών. Τα προβλήματα αυτά έχουν ως αποτέλεσμα κακή αξιοποίηση των δημόσιων πόρων και υψηλότερο χρηματοδοτικό κίνδυνο λόγω των απρόβλεπτων υπερβάσεων κόστους, των καθυστερήσεων στην υλοποίηση δημόσιων υποδομών και των τροποποιήσεων που θα μπορούσαν να έχουν αποφευχθεί στα έργα. Η ψηφιοποίηση του τομέα των τεχνικών έργων με την προσέγγιση BIM, αποτελεί μια μοναδική ευκαιρία για την αντιμετώπιση αυτών των δομικών προκλήσεων αξιοποιώντας τη γενικότερη διαθεσιμότητα των βέλτιστων πρακτικών από άλλους βιομηχανικούς κλάδους και των μεθόδων και εργαλείων της επιστήμης του μηχανικού, των ψηφιακών ροών εργασίας και των τεχνολογικών δεξιοτήτων. Έτσι ο κλάδος των τεχνικών έργων θα περάσει σε ένα υψηλότερο επίπεδο απόδοσης και θα μετατραπεί σε ψηφιακό κατασκευαστικό κλάδο.

12.1.1 Στόχοι θεματικής ενότητας

Οι στόχοι της θεματικής ενότητας είναι η γνωριμία με τα πρότυπα, τα εναρμονισμένα πρότυπα, τις προδιαγραφές, οδηγίες και κανονισμούς που αναφέρονται στον τρόπο κατασκευής των έργων και στην ποιότητα, στον τρόπο σύνθεσης και επεξεργασίας, στη χρήση και στον έλεγχο των υλικών κατασκευής των έργων.

12.1.2 Σύντομη περιγραφή της θεματικής ενότητας

Στην παρούσα θεματική ενότητα παρουσιάζονται οι προδιαγραφές, οι οδηγίες και οι κανονισμοί των έργων και πραγματοποιείται μία γνωριμία με το Building Information Modeling-BIM (Μοντελοποίηση των πληροφοριών των κατασκευών), το Ενιαίο Σύστημα Τεχνικών Προδιαγραφών και Τιμολόγησης Τεχνικών Έργων και Μελετών (ΕΣΤΕΠΙΤΙΜ-ΤΕΜ).

12.1.3 Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Οι επιμορφούμενοι/νες μετά την ολοκλήρωση της παρούσας θεματικής ενότητας θα είναι σε θέση να:

- αναγνωρίζουν τα πρότυπα, τα εναρμονισμένα πρότυπα, τις προδιαγραφές, οδηγίες και κανονισμούς που αναφέρονται στον τρόπο κατασκευής των έργων και στην ποιότητα, στον τρόπο σύνθεσης και επεξεργασίας, στη χρήση και στον έλεγχο των υλικών κατασκευής των έργων
- γνωρίζουν τον κανονισμό δομικών προϊόντων ΕΕ 305/11 και τη σήμανση CE των υλικών που χρησιμοποιούνται στα έργα
- γνωρίζουν ότι για την τήρηση και εφαρμογή των προδιαγραφών και κανονισμών τα αρμόδια όργανα του Υπουργείου Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων επιτρέπεται να διενεργούν ελέγχους στον τόπο παραγωγής των υλικών ή κατασκευής του έργου και στα μέσα μεταφοράς των υλικών.
- γνωρίζουν τις κυρώσεις που επιβάλλονται σε περίπτωση παραβάσεων
- γνωρίζουν τη διοικητική διαδικασία που ακολουθείται για την επιβολή προστίμου
- αναγνωρίζουν το Ενιαίο Σύστημα Τεχνικών Προδιαγραφών και Τιμολόγησης Τεχνικών Έργων και Μελετών (ΕΣΤΕΠΙΤΙΜ-ΤΕΜ),
- αναγνωρίζουν το Ηλεκτρονικό Σύστημα Προσδιορισμού Κόστους Συντελεστών

Παραγωγής Τεχνικών Έργων (ΗΣΠΚΣΠΤΕ)

- αναγνωρίζουν τα υποσυστήματα και τις διαδικτυακές εφαρμογές του ΕΣΤΕΠΤΙΜ-ΤΕΜ
- αναγνωρίζουν τις γενικές αρχές του BIM.

12.2 Θεσμικό πλαίσιο - ορισμοί

- Άρθρο 54 του Ν.4412/2016: Τεχνικές προδιαγραφές (άρθρο 42 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ) - Εξουσιοδοτική διάταξη
- Άρθρο 170 του Ν.4412/2016: Ενιαίο Σύστημα Τεχνικών Προδιαγραφών και Τιμολόγησης Τεχνικών Έργων και Μελετών (ΕΣΤΕΠ ΤΙΜ-ΤΕΜ) Εξουσιοδοτικές διατάξεις
- ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VII - ΟΡΙΣΜΟΣ ΟΡΙΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΩΝ του Ν.4412/2016
- ΥΑ αρ. πρωτ. 70969/7-3-2024 (ΦΕΚ 1890 Β'/2024)
- ΥΑ αρ. πρωτ. 244140/9-8-2023 (ΦΕΚ 5115/Β'/2023)
- ΥΑ αρ. πρωτ. 367126/22-11-2022 (ΦΕΚ 6366/Β'/2022)
- ΥΑ αρ. πρωτ. Δ22/4193 /22-11-2019 (ΦΕΚ 4607/Β'/2019)
- ΥΑ αρ. πρωτ. ΔΙΠΑΔ/οικ.273/17-7-2012 (ΦΕΚ 2221/Β/201)

12.3 Προδιαγραφές, Οδηγίες και κανονισμοί (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VII - ΟΡΙΣΜΟΣ ΟΡΙΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΩΝ του Ν.4412/2016,)

Για τους σκοπούς του Βιβλίου Ι νοούνται ως:

1. «τεχνική προδιαγραφή» ένα από τα ακόλουθα

α) όταν πρόκειται για συμβάσεις δημοσίων έργων: όλες οι τεχνικές απαιτήσεις που περιέχονται ιδίως στα έγγραφα της σύμβασης και καθορίζουν τα απαιτούμενα χαρακτηριστικά υλικού, προϊόντος ή αγαθού, ώστε να ανταποκρίνονται στη χρήση για την οποία προορίζονται από την αναθέτουσα αρχή· τα χαρακτηριστικά αυτά περιλαμβάνουν τα επίπεδα περιβαλλοντικής και κλιματικής επίδοσης, τον σχεδιασμό για όλες τις απαιτήσεις (συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία) και την αξιολόγηση της συμμόρφωσης, την επίδοση, την ασφάλεια ή τις διαστάσεις, συμπεριλαμβανομένων των διαδικασιών σχετικά με τη διασφάλιση της ποιότητας, την ορολογία, τα σύμβολα, τις δοκιμές και τις μεθόδους δοκιμών, τη συσκευασία, τη σήμανση

και την επίθεση ετικετών, τις οδηγίες χρήσης καθώς και τις διαδικασίες και μεθόδους παραγωγής σε κάθε στάδιο του κύκλου ζωής των έργων τα χαρακτηριστικά αυτά περιλαμβάνουν επίσης τους κανόνες μελέτης και υπολογισμού των έργων, τους όρους δοκιμής, ελέγχου και παραλαβής των έργων καθώς και τις κατασκευαστικές τεχνικές ή μεθόδους και κάθε άλλο όρο τεχνικού χαρακτήρα που η αναθέτουσα αρχή είναι σε θέση να καθορίσει, μέσω γενικών ή ειδικών κανονιστικών διατάξεων, σχετικά με τα ολοκληρωμένα έργα καθώς και με τα υλικά ή τα στοιχεία που συνιστούν τα έργα αυτά·

β) όταν πρόκειται για δημόσιες συμβάσεις προμηθειών ή υπηρεσιών: η προδιαγραφή που περιέχεται σε έγγραφο το οποίο προσδιορίζει τα απαιτούμενα χαρακτηριστικά ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας, όπως τα επίπεδα ποιότητας, τα επίπεδα της περιβαλλοντικής και κλιματικής επίδοσης, ο σχεδιασμός για όλες τις απαιτήσεις (συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας πρόσβασης για τα άτομα με αναπηρία), και η αξιολόγηση της συμμόρφωσης, της καταλληλότητας, της χρήσης του προϊόντος, της ασφάλειας ή των διαστάσεών του, συμπεριλαμβανομένων των απαιτήσεων που ισχύουν για το προϊόν όσον αφορά την ονομασία πώλησης, την ορολογία, τα σύμβολα, τις δοκιμές και μεθόδους δοκιμών, τη συσκευασία, τη σήμανση και την επίθεση ετικετών, τις οδηγίες για τους χρήστες, τις διαδικασίες και μεθόδους παραγωγής σε οποιοδήποτε στάδιο του κύκλου ζωής του αγαθού ή της υπηρεσίας, καθώς και τις διαδικασίες αξιολόγησης της συμμόρφωσης·

2. «πρότυπο»: η τεχνική προδιαγραφή που έχει εγκριθεί από αναγνωρισμένο οργανισμό με δραστηριότητα τυποποίησης, για επαναλαμβανόμενη ή διαρκή εφαρμογή, της οποίας όμως η τήρηση δεν είναι υποχρεωτική και εμπίπτει σε μία από τις ακόλουθες κατηγορίες:

α) «διεθνές πρότυπο»: πρότυπο που έχει εγκριθεί από διεθνή οργανισμό τυποποίησης και έχει τεθεί στη διάθεση του κοινού·

β) «ευρωπαϊκό πρότυπο»: πρότυπο εγκεκριμένο από ευρωπαϊκό οργανισμό τυποποίησης που έχει τεθεί στη διάθεση του κοινού·

γ) «εθνικό πρότυπο»: πρότυπο που έχει εκδοθεί από εθνικό οργανισμό τυποποίησης και έχει τεθεί στη διάθεση του κοινού·

3. «ευρωπαϊκή τεχνική αξιολόγηση»: η τεκμηριωμένη αξιολόγηση των επιδόσεων ενός δομικού προϊόντος, σε συνάρτηση με τα ουσιώδη χαρακτηριστικά του, σύμφωνα προς το αντίστοιχο έγγραφο ευρωπαϊκής αξιολόγησης, όπως ορίζεται στο άρθρο 2 περίπτωση 12 στον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 305/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου(1)·

4. «κοινή τεχνική προδιαγραφή»: η τεχνική προδιαγραφή στον τομέα ΤΠΕ που έχει εκπονηθεί σύμφωνα με τα άρθρα 13 και 14 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1025/2012·

5. «τεχνικό πλαίσιο αναφοράς»: κάθε παραδοτέο το οποίο εκπονείται από τους ευρωπαϊκούς οργανισμούς τυποποίησης, πλην των ευρωπαϊκών προτύπων, σύμφωνα με διαδικασίες προσαρμοσμένες στην εξέλιξη των αναγκών της αγοράς. Οι τεχνικές προδιαγραφές παρατίθενται στα έγγραφα της σύμβασης και καθορίζουν τα απαιτούμενα χαρακτηριστικά των έργων. Τα χαρακτηριστικά αυτά μπορεί επίσης να αναφέρονται στη συγκεκριμένη διαδικασία ή μέθοδο παραγωγής ή παροχής των ζητούμενων έργων ή σε ειδική διαδικασία άλλου σταδίου του κύκλου ζωής τους, ακόμη και αν οι παράγοντες αυτοί δεν αποτελούν μέρος της υλικής τους υπόστασης, υπό την προϋπόθεση ότι συνδέονται με το αντικείμενο της σύμβασης και είναι ανάλογα με την αξία και τους σκοπούς της. Οι τεχνικές προδιαγραφές μπορούν επίσης να καθορίζουν αν απαιτείται μεταβίβαση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας. Για όλες τις συμβάσεις που προορίζονται για χρήση από φυσικά πρόσωπα είτε πρόκειται για το ευρύ κοινό είτε για το προσωπικό της αναθέτουσας αρχής, οι τεχνικές προδιαγραφές, καταρτίζονται με τρόπο ώστε να λαμβάνουν υπόψη κριτήρια προσβασιμότητας για άτομα με αναπηρίες ή το σχεδιασμό για όλους τους χρήστες. Αν έχουν υιοθετηθεί υποχρεωτικές απαιτήσεις προσβασιμότητας δυνάμει νομοθετικής πράξης της Ένωσης, οι τεχνικές προδιαγραφές, όσον αφορά τα κριτήρια προσβασιμότητας για άτομα με αναπηρίες ή τον σχεδιασμό για όλους τους χρήστες, καθορίζονται με παραπομπή στις εν λόγω απαιτήσεις.

Οι τεχνικές προδιαγραφές εξασφαλίζουν ισότιμη πρόσβαση των οικονομικών φορέων στη διαδικασία σύναψης σύμβασης και δεν έχουν ως αποτέλεσμα τη δημιουργία αδικαιολόγητων εμποδίων στο άνοιγμα των δημόσιων συμβάσεων στον ανταγωνισμό.

Οι τεχνικές προδιαγραφές διατυπώνονται με έναν από τους κατωτέρω τρόπους:

α) ως επιδόσεις ή λειτουργικές απαιτήσεις, συμπεριλαμβανομένων των περιβαλλοντικών χαρακτηριστικών, υπό την προϋπόθεση ότι οι παράμετροι είναι επαρκώς προσδιορισμένες ώστε να επιτρέπουν στους προσφέροντες να προσδιορίζουν το αντικείμενο της σύμβασης και στις αναθέτουσες αρχές να αναθέτουν τη σύμβαση,

β) με παραπομπή σε τεχνικές προδιαγραφές και, με σειρά προτεραιότητας, σε εθνικά πρότυπα που αποτελούν μεταφορά ευρωπαϊκών προτύπων, σε ευρωπαϊκές τεχνικές εγκρίσεις, σε κοινές τεχνικές προδιαγραφές, σε διεθνή πρότυπα, σε άλλα τεχνικά συστήματα αναφοράς που έχουν θεσπιστεί από ευρωπαϊκούς οργανισμούς τυποποίησης ή -όταν αυτά δεν υπάρχουν- σε εθνικά πρότυπα, σε εθνικές τεχνικές εγκρίσεις ή σε εθνικές τεχνικές προδιαγραφές στον τομέα του σχεδιασμού, του υπολογισμού και της εκτέλεσης των έργων και της χρησιμοποίησης των αγαθών, κάθε παραπομπή συνοδεύεται από τον όρο ή

«ισοδύναμο»,

γ) ως επιδόσεις ή λειτουργικές απαιτήσεις κατά τα οριζόμενα στην περίπτωση α', με παραπομπή, ως τεκμήριο συμβατότητας προς τις εν λόγω επιδόσεις ή λειτουργικές απαιτήσεις, στις τεχνικές προδιαγραφές που αναφέρονται στην περίπτωση β',

δ) με παραπομπή στις τεχνικές προδιαγραφές που αναφέρονται στην περίπτωση β' για ορισμένα χαρακτηριστικά και με παραπομπή στις επιδόσεις ή στις λειτουργικές απαιτήσεις που αναφέρονται στην περίπτωση α' για ορισμένα άλλα χαρακτηριστικά.

Οι τεχνικές προδιαγραφές, εκτός εάν δικαιολογείται από το αντικείμενο της σύμβασης, δεν περιέχουν μνεία συγκεκριμένης κατασκευής ή προέλευσης ή ιδιαίτερης μεθόδου κατασκευής που να χαρακτηρίζει τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες που παρέχονται από έναν συγκεκριμένο οικονομικό φορέα ούτε εμπορικού σήματος, διπλώματος ευρεσιτεχνίας, τύπων ή συγκεκριμένης καταγωγής ή παραγωγής που θα είχε ως αποτέλεσμα να ευνοούνται ή να αποκλείονται ορισμένες επιχειρήσεις ή ορισμένα προϊόντα. Η εν λόγω μνεία επιτρέπεται, κατ' εξαίρεση, όταν δεν είναι δυνατόν να γίνει επαρκώς προσδιορισμένη και κατανοητή περιγραφή του αντικειμένου της σύμβασης και συνοδεύεται από τον όρο «ή ισοδύναμο».

Όταν η αναθέτουσα αρχή χρησιμοποιεί τη δυνατότητα παραπομπής στις τεχνικές προδιαγραφές που αναφέρονται στην ανωτέρω περίπτωση β', δεν απορρίπτει προσφορά με την αιτιολογία ότι τα προσφερόμενα έργα, αγαθά ή οι υπηρεσίες δεν πληρούν τις τεχνικές προδιαγραφές στις οποίες έχει παραπέμψει, εφόσον ο προσφέρων αποδεικνύει στην προσφορά του, με κάθε ενδεδειγμένο μέσο, συμπεριλαμβανομένων των αποδεικτικών μέσων που αναφέρονται στο άρθρο 56 του Ν.4412/2016, ότι οι λύσεις που προτείνει πληρούν κατά ισοδύναμο τρόπο τις απαιτήσεις που καθορίζονται από τις τεχνικές προδιαγραφές.

Όταν η αναθέτουσα αρχή χρησιμοποιεί τη δυνατότητα που αναφέρεται στην ανωτέρω περίπτωση α' για τη διατύπωση των τεχνικών προδιαγραφών με αναφορά στις επιδόσεις ή στις λειτουργικές απαιτήσεις, δεν απορρίπτει προσφορά έργων, που πληρούν ένα εθνικό πρότυπο το οποίο αποτελεί μεταφορά ευρωπαϊκού προτύπου, μία ευρωπαϊκή τεχνική έγκριση, μία κοινή τεχνική προδιαγραφή, ένα διεθνές πρότυπο ή ένα τεχνικό πλαίσιο αναφοράς που έχει εκπονηθεί από έναν ευρωπαϊκό οργανισμό τυποποίησης, εφόσον οι εν λόγω προδιαγραφές καλύπτουν τις επιδόσεις ή τις λειτουργικές απαιτήσεις που ορίζει. Ο προσφέρων αποδεικνύει στην προσφορά του, με κάθε ενδεδειγμένο μέσο, συμπεριλαμβανομένων και εκείνων που αναφέρονται στο άρθρο 56 του Ν.4412/2016, ότι το έργο που πληροί το πρότυπο ανταποκρίνεται στις επιδόσεις ή στις λειτουργικές απαιτήσεις τις οποίες έχει ορίσει η αναθέτουσα αρχή. Οι τεχνικές προδιαγραφές καθορίζονται και

εγκρίνονται πριν την έναρξη της διαδικασίας σύναψης της σύμβασης.

Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων μπορούν να εγκρίνονται προδιαγραφές και κανονισμοί που αναφέρονται στον τρόπο κατασκευής των έργων και στην ποιότητα, στον τρόπο σύνθεσης και επεξεργασίας, στη χρήση και στον έλεγχο των υλικών κατασκευής των έργων. Με την απόφαση αυτή μπορεί να ορίζεται αν οι θεσπιζόμενες προδιαγραφές είναι υποχρεωτικές σε κάθε περίπτωση ή ισχύουν προαιρετικά ή ισχύουν ως ελάχιστα όρια.

Σύμφωνα με τις παρακάτω υπουργικές αποφάσεις έγκρισης, υφίστανται 442 Ελληνικές Τεχνικές Προδιαγραφές (ΕΤΕΠ) των οποίων η εφαρμογή είναι υποχρεωτική στα δημόσια έργα και μελέτες

(Πηγή: https://www.ggde.gr/index.php?option=com_k2&view=itemlist&layout=category&task=category&id=89&Itemid=285):

ΥΑ αρ. πρωτ. 70969/7-3-2024 (ΦΕΚ 1890 Β'/2024)

ΥΑ αρ. πρωτ. 244140/9-8-2023 (ΦΕΚ 5115/Β'/2023)

ΥΑ αρ. πρωτ. 367126/22-11-2022 (ΦΕΚ 6366/Β'/2022)

ΥΑ αρ. πρωτ. Δ22/4193 /22-11-2019 (ΦΕΚ 4607/Β'/2019)

ΥΑ αρ. πρωτ. ΔΙΠΑΔ/οικ.273/17-7-2012 (ΦΕΚ 2221/Β/201)

Οι Ευρωκώδικες είναι μια σειρά δέκα (10) Ευρωπαϊκών Προτύπων (EN) που υποδιαιρούνται σε 58 μέρη για τον σχεδιασμό των κατασκευών. Οι Ευρωκώδικες παρέχουν ένα κοινό, για όλη την Ε.Ε., σύνολο μεθόδων για τον υπολογισμό της μηχανικής αντοχής των κατασκευαστικών έργων και των στοιχείων τους και στόχο έχουν την δημιουργία ενός κοινού πλαισίου, εντός του Ευρωπαϊκού χώρου, για τον σχεδιασμό έργων πολιτικού μηχανικού. Αναπτύχθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Τυποποίησης (CEN). Για την Ελλάδα, η γλωσσική και προτυποτεχνική επιμέλεια στην Ελληνική γλώσσα έγινε από την Τεχνική Επιτροπή του ΕΛΟΤ ΤΕ 67 «Ευρωκώδικες», περιλαμβανομένων Ειδικών Ομάδων Εργασίας, σε στενή συνεργασία με την Επιτροπή Ευρωκωδίκων που συστήθηκε στο τ. ΥΠΕΧΩΔΕ. Οι Ευρωκώδικες 1ης γενιάς ολοκληρώθηκαν το 2007.

Στη σχετική σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής 2003/887/ΕΚ της 11/12/2003 (ΕΕΕΕ L332, 19.12.2003) για την εφαρμογή και χρήση των Ευρωκωδίκων, αναφέρεται στο εδάφιο 1 ότι «Τα κράτη μέλη πρέπει να υιοθετήσουν τους Ευρωκώδικες ως το κατάλληλο εργαλείο για το σχεδιασμό δομικών έργων, την επαλήθευση της μηχανικής αντοχής των δομικών στοιχείων ή την επαλήθευση της ευστάθειας των δομών» και υπογραμμίζεται η ανάγκη για τη διατήρηση των Ευρωκωδίκων στην πρώτη γραμμή της μηχανικής γνώσης και των εξελίξεων στον

δομικό σχεδιασμό. Οι Ευρωκώδικες (EN Eurocodes) είναι σειρά Ευρωπαϊκών Προτύπων που παρέχουν τεχνικές μεθόδους και κανόνες σχεδιασμού των στοιχείων που έχουν δομικό ρόλο σε ένα κατασκευαστικό έργο.

Απαρτίζονται από δέκα (10) κύρια Πρότυπα που συμπεριλαμβάνουν όλους τους τρόπους δόμησης (από σκυρόδεμα, χάλυβα, ξύλο, τοιχοποιία, γεωτεχνικά έργα και αλουμίνιο).

Αυτά με τη σειρά τους υποδιαιρούνται σε 58 συνολικά μέρη, στα οποία γίνεται ανάλυση της συμπεριφοράς των κατασκευών (κτιρίων, γεφυρών, δεξαμενών, φραγμάτων, πύργων, αγωγών, καπνοδόχων), στο σεισμό ή / και στην πυρκαγιά.

Ο Ευρωκώδικας ΕΛΟΤ EN 1990 παρέχει γενικές πληροφορίες ανεξάρτητες των υλικών που απαιτούνται για το σχεδιασμό κτιρίων και όλοι οι άλλοι πρέπει να χρησιμοποιούνται σε συνδυασμό με αυτόν.

Για κάθε μέρος Ευρωκώδικα, έχει εκδοθεί επίσης το «Εθνικό Προσάρτημα», το οποίο περιέχει τις «Εθνικά Προσδιορισμένες Παραμέτρους-NDP», που καθορίζουν τις εθνικές επιλογές (για την Ελλάδα εμπίπτουν στην ευθύνη του ΥΠΥΜΕ) κάθε χώρας για το επίπεδο προστασίας που επιθυμεί να υιοθετήσει (σεισμικές παράμετροι, μεγέθη μετρήσεων κλπ.).

Ο στόχος της ύπαρξης των Ευρωκωδικών ήταν να θεσμοθετηθεί ένα σύνολο κοινών τεχνικών κανόνων για τον σχεδιασμό των κτιρίων και των έργων Πολιτικού Μηχανικού με την προοπτική να αντικαταστήσουν τους διαφορετικούς εθνικούς κανονισμούς των Κρατών - Μελών.

Αρχικά η CEN σε συμφωνία με την ΕΕΚ αποφάσισε οι Ευρωκώδικες να λάβουν τη μορφή Πειραματικών Ευρωπαϊκών Προτύπων ENV με διάρκεια ζωής τρία (3) χρόνια και πιθανότητα παράτασης δύο (2) ακόμα χρόνων. Στο χρονικό αυτό διάστημα, δοκιμαστικής εφαρμογή τους σε έργα κατασκευής, θα εξακολουθούσαν να ισχύουν τα Εθνικά Πρότυπα παράλληλα με τα ENV.

Η μετατροπή των ENV σε Πρότυπα EN θα απαιτούσε την κατάργηση των αντιτιθέμενων Εθνικών Προτύπων.

ΚΩΔΙΚΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΡΩΝ
ΕΛΟΤ EN 1990 - Ευρωκώδικας 0	Βάσεις σχεδιασμού Basis of structural design	1 μέρος
ΕΛΟΤ EN 1991 - Ευρωκώδικας 1	Δράσεις στους φορείς Actions on structures	10 μέρη
ΕΛΟΤ EN 1992 - Ευρωκώδικας 2	Σχεδιασμός φορέων από σκυρόδεμα Design of concrete structures	4 μέρη

ΕΛΟΤ EN 1993 - Ευρωκώδικας 3	Σχεδιασμός φορέων από χάλυβα Design of steel structures	20 μέρη
ΕΛΟΤ EN 1994 - Ευρωκώδικας 4	Σχεδιασμός σύμμεικτων φορέων από χάλυβα και σκυρόδεμα Design of composite steel and concrete structures	3 μέρη
ΕΛΟΤ EN 1995 - Ευρωκώδικας 5	Σχεδιασμός ξύλινων φορέων Design of timber structures	3 μέρη
ΕΛΟΤ EN 1996 - Ευρωκώδικας 6	Σχεδιασμός φορέων από τοιχοποιία Design of masonry structures	5 μέρη
ΕΛΟΤ EN 1997 - Ευρωκώδικας 7	Γεωτεχνικός σχεδιασμός Geotechnical design	3 μέρη
ΕΛΟΤ EN 1998 - Ευρωκώδικας 8	Αντισεισμικός σχεδιασμός Design of structures for earthquake resistance	6 μέρη
ΕΛΟΤ EN 1999 - Ευρωκώδικας 9	Σχεδιασμός φορέων από αλουμίνιο Design of aluminium structures	3 μέρη

Πίνακας 12.1: Ευρωκώδικες

Με την ΚΥΑ ΔΙΠ/ΑΔ/οικ. 372/30.5.2014 (ΦΕΚ Β 1457/5.6.2014) εγκρίθηκε η εφαρμογή και χρήση, στα Δημόσια και Ιδιωτικά έργα, των μεταφρασμένων στην Ελληνική γλώσσα κειμένων των Ευρωκωδίκων των οποίων οι τίτλοι αναφέρονται στο προσαρτώμενο Παράρτημα 1, ως Ελληνικών Ευρωπαϊκών Προτύπων και των Εθνικών Προσαρτημάτων τους, των οποίων οι τίτλοι αναφέρονται στο προσαρτώμενο Παράρτημα 2, ως Ελληνικών Προτύπων αντίστοιχα.

Τα εν λόγω πρότυπα επιτρέπεται να εφαρμόζονται ως κανονιστικά κείμενα για τον σχεδιασμό και την μελέτη νέων φερουσών κατασκευών, καθώς και για την αποτίμηση και τον ανασχεδιασμό υφισταμένων φερουσών κατασκευών.

Η εφαρμογή των προτύπων δεν είναι υποχρεωτική, αλλά υπόκειται στην επιλογή του Κυρίου του Έργου. Ο Κύριος του Έργου οφείλει να επιλέγει το πλαίσιο των κανονιστικών κειμένων του σχεδιασμού και της μελέτης της φέρουσας κατασκευής του έργου, μεταξύ των ακόλουθων δύο περιπτώσεων:

- α) Των προϋπαρχόντων κανονιστικών κειμένων δόμησης του Παραρτήματος 3 της Κ.Υ.Α.
- β) Των Ευρωκωδίκων σε συνδυασμό με τα Εθνικά τους Προσαρτήματα, που περιλαμβάνονται στα Παραρτήματα 1 και 2 της Κ.Υ.Α.

Σε κάθε περίπτωση πρέπει να αναφέρεται ρητά στη μελέτη το χρησιμοποιούμενο κανονιστικό πλαίσιο.

Ο σχεδιασμός του έργου διέπεται αποκλειστικά από τις διατάξεις του ενός και μόνον επιλεγέντος κανονιστικού πλαισίου. Δεν επιτρέπεται η επιλεκτική χρησιμοποίηση διατάξεων προερχομένων από το μη επιλεγέν πλαίσιο.

Έχει εκδοθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Τυποποίησης (CEN) η 2η γενιά Ευρωκωδίκων (EC-2G) και απαιτείται η ανασκόπηση των Εθνικών Προσαρτημάτων με βάση τους EC-2G, η επικαιροποίηση αυτών καθώς και η έκδοση υποστηρικτικών κειμένων, εφόσον απαιτηθεί. Επίσης η μετάφραση και υιοθέτηση στην Ελληνική των νέων εκδόσεων, τροποποιήσεων ή/και διορθώσεων των Προτύπων των Ευρωκωδίκων της 2ης γενιάς.

Τέλος απαιτείται η αναθεώρηση / επικαιροποίηση του Εθνικού Κανονιστικού Πλαισίου εφαρμογής και χρήσης των Ευρωκωδίκων που προαναφέρθηκε (ΦΕΚ 1457B/2014) όπου θα πρέπει να αντικατασταθούν οι Ευρωκώδικες 1ης γενιάς από αυτούς της 2ης γενιάς.

Η θέση σε ισχύ των Ευρωκωδίκων 2ης γενιάς έχει καταληκτική ημερομηνία στις 30-09-2027.

Ο ΕΣΥΠΙ-ΕΛΟΤ και η Διεύθυνση Ποιότητας και Τυποποίησης του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών διαπραγματεύονται τη σύμβαση με θέμα: «Επικαιροποίηση του εθνικού κανονιστικού πλαισίου εφαρμογής και χρήσης των Ευρωκωδίκων (ΦΕΚ 1457B/2014) – Δράσεις για την ενσωμάτωση της 2ης γενιάς Ευρωκωδίκων», με χρονοδιάγραμμα υλοποίησης 42 μηνών.

12.4 Κανονισμός δομικών προϊόντων ΕΕ 305/11 και σήμανση CE

Όταν οι αναθέτουσες αρχές σκοπεύουν να προβούν σε συμβάσεις έργων με ειδικά περιβαλλοντικά, κοινωνικά ή άλλα χαρακτηριστικά, μπορούν, στις τεχνικές προδιαγραφές, στα κριτήρια ανάθεσης ή στους όρους εκτέλεσης της σύμβασης, να απαιτούν συγκεκριμένο σήμα ως αποδεικτικό ότι τα έργα συμμορφώνονται στα απαιτούμενα χαρακτηριστικά, εφόσον πληρούνται όλες οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

- α) οι απαιτήσεις σήματος αφορούν αποκλειστικά τα κριτήρια που σχετίζονται με το αντικείμενο της σύμβασης και είναι κατάλληλες για τον προσδιορισμό των χαρακτηριστικών των έργων που αποτελούν αντικείμενο της σύμβασης,
- β) οι απαιτήσεις σήματος βασίζονται σε κριτήρια που μπορούν να επαληθευτούν με αντικειμενικό τρόπο και δεν εισάγουν διακρίσεις,
- γ) τα σήματα καθιερώνονται μέσω ανοικτής και διαφανούς διαδικασίας, στην οποία έχουν δικαίωμα συμμετοχής όλοι οι ενδιαφερόμενοι, συμπεριλαμβανομένων κρατικών οργανισμών

καταναλωτών, κοινωνικών εταίρων, κατασκευαστών, διανομέων και μη κυβερνητικών οργανώσεων,

δ) τα σήματα είναι προσιτά σε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη,

ε) οι απαιτήσεις σήματος καθορίζονται από τρίτο, επί του οποίου ο οικονομικός φορέας που υποβάλλει αίτηση για το σήμα, δεν μπορεί να ασκήσει αποφασιστική επιρροή.

Όταν οι αναθέτουσες αρχές δεν απαιτούν τα έργα να πληρούν όλες τις απαιτήσεις σήματος, δηλώνουν τις απαιτήσεις σήματος στις οποίες αναφέρονται. Οι αναθέτουσες αρχές που απαιτούν συγκεκριμένο σήμα αποδέχονται όλα τα σήματα που επιβεβαιώνουν ότι τα έργα πληρούν τις ισοδύναμες απαιτήσεις σήματος. Όταν ένας οικονομικός φορέας δεν είχε τεκμηριωμένα τη δυνατότητα να αποκτήσει το ειδικό σήμα που έχει υποδείξει η αναθέτουσα αρχή ή ισοδύναμο σήμα εντός των σχετικών προθεσμιών για λόγους για τους οποίους δεν ευθύνεται ο ίδιος, η αναθέτουσα αρχή αποδέχεται άλλα κατάλληλα αποδεικτικά μέσα, τα οποία μπορεί να περιλαμβάνουν τον τεχνικό φάκελο του κατασκευαστή, υπό την προϋπόθεση ότι ο συγκεκριμένος οικονομικός φορέας αποδεικνύει ότι τα προς παροχή έργα πληρούν τις απαιτήσεις του συγκεκριμένου σήματος ή τις συγκεκριμένες απαιτήσεις που έχει ορίσει η αναθέτουσα αρχή.

Εάν ένα σήμα πληροί τις προϋποθέσεις των περιπτώσεων β', γ', δ' και ε', αλλά θέτει επιπλέον απαιτήσεις που δεν σχετίζονται με το αντικείμενο της σύμβασης, οι αναθέτουσες αρχές δεν απαιτούν το καθαυτό σήμα, αλλά μπορούν να ορίζουν την τεχνική προδιαγραφή με παραπομπή στις λεπτομερείς προδιαγραφές του εν λόγω σήματος ή, όπου κριθεί απαραίτητο, σε τμήματα των σχετικών προδιαγραφών που σχετίζονται με το αντικείμενο της σύμβασης και είναι κατάλληλα για τον καθορισμό των χαρακτηριστικών του εν λόγω αντικειμένου.

Σύμφωνα με τους κανόνες των κρατών μελών, οι δομικές κατασκευές πρέπει να σχεδιάζονται και να εκτελούνται κατά τέτοιο τρόπο ώστε να μην τίθεται σε κίνδυνο η ασφάλεια ατόμων, οικόσιτων ζώων ή περιουσιών, ούτε να προκαλείται ζημία στο περιβάλλον. Οι εν λόγω κανόνες έχουν άμεση επίδραση στις απαιτήσεις των προϊόντων του τομέα των δομικών κατασκευών. Οι απαιτήσεις αυτές αντικατοπτρίζονται συνεπώς στα εθνικά πρότυπα για τα προϊόντα, στις εθνικές τεχνικές εγκρίσεις και σε άλλες εθνικές τεχνικές προδιαγραφές και διατάξεις που σχετίζονται με τα προϊόντα του τομέα των δομικών κατασκευών. Οι απαιτήσεις αυτές, λόγω των αποκλίσεων που παρουσιάζουν, εμποδίζουν το εμπόριο μέσα στην Ένωση. Τα κράτη μέλη έχουν θεσπίσει διατάξεις που περιλαμβάνουν απαιτήσεις, οι οποίες αφορούν όχι μόνο την ασφάλεια των κτιρίων και άλλων δομικών κατασκευών, αλλά και την υγεία, τη διάρκεια ζωής των έργων, την εξοικονόμηση ενέργειας, την προστασία του

περιβάλλοντος, οικονομικές πτυχές και άλλες πλευρές σημαντικές από την άποψη του κοινού συμφέροντος. Οι νόμοι, οι κανονισμοί, τα διοικητικά μέτρα ή η νομολογία που θεσπίζονται είτε σε ενωσιακό είτε σε επίπεδο κρατών μελών σχετικά με τις δομικές κατασκευές είναι δυνατόν να επηρεάσουν τις απαιτήσεις των προϊόντων του τομέα των δομικών κατασκευών. Όπου συντρέχει περίπτωση, οι διατάξεις για την προτεινόμενη χρήση ή χρήσεις προϊόντος του τομέα των δομικών κατασκευών σε κράτος μέλος, που αποσκοπούν στην εκπλήρωση των βασικών απαιτήσεων δομικών κατασκευών, καθορίζουν τα ουσιώδη χαρακτηριστικά των οποίων η απόδοση θα πρέπει να δηλώνεται. Για να αποφεύγεται η κενή δήλωση απόδοσης, θα πρέπει να δηλώνεται τουλάχιστον ένα από τα ουσιώδη χαρακτηριστικά του προϊόντος του τομέα δομικών κατασκευών που έχουν σχέση με τη δηλωμένη χρήση ή χρήσεις.

Τοποθετώντας τη σήμανση CE ή μεριμνώντας για την τοποθέτησή της σε προϊόν του τομέα των δομικών κατασκευών, οι κατασκευαστές θα πρέπει να υποδηλώνουν ότι αναλαμβάνουν την ευθύνη για τη συμφωνία του εν λόγω προϊόντος με τη δηλωθείσα απόδοσή του. Η σήμανση CE θα πρέπει να τοποθετείται σε όλα τα προϊόντα του τομέα των δομικών κατασκευών για τα οποία ο κατασκευαστής έχει καταρτίσει δήλωση απόδοσης σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό. Εάν δεν έχει καταρτιστεί δήλωση απόδοσης, η σήμανση CE δεν θα πρέπει να τοποθετείται. Η σήμανση CE θα πρέπει να είναι η μόνη σήμανση η οποία βεβαιώνει τη συμφωνία του προϊόντος του τομέα των δομικών κατασκευών με τη δηλωθείσα απόδοση και τη συμμόρφωση προς τις ισχύουσες απαιτήσεις της ενωσιακής νομοθεσίας εναρμόνισης. Ωστόσο, είναι δυνατή η χρήση άλλης σήμανσης, υπό τον όρο ότι αυτή βοηθάει στη βελτίωση της προστασίας του χρήστη προϊόντων του τομέα δομικών κατασκευών και δεν καλύπτεται από την υφιστάμενη ενωσιακή νομοθεσία εναρμόνισης. Προκειμένου να αποφευχθούν περιττές δοκιμές των προϊόντων του τομέα των δομικών κατασκευών, των οποίων η απόδοση έχει ήδη καταδειχθεί επαρκώς με σταθερά αποτελέσματα δοκιμών ή με άλλα υπάρχοντα στοιχεία, θα πρέπει ο κατασκευαστής να μπορεί, υπό τους όρους που καθορίζονται στις εναρμονισμένες τεχνικές προδιαγραφές ή σε απόφαση της Επιτροπής, να δηλώνει ορισμένο επίπεδο ή κλάση απόδοσης χωρίς τη διενέργεια δοκιμής ή χωρίς τη διενέργεια περαιτέρω δοκιμής.

Όλοι οι οικονομικοί φορείς που παρεμβαίνουν στην εφοδιαστική αλυσίδα θα πρέπει να λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα για να διασφαλίσουν ότι τοποθετούν ή καθιστούν διαθέσιμα στην αγορά μόνο προϊόντα του τομέα δομικών κατασκευών τα οποία ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις του κανονισμού ΕΕ 305/11, οι οποίες έχουν σκοπό να εγγυώνται την απόδοση

των προϊόντων του τομέα δομικών κατασκευών και να πληρούν τις βασικές απαιτήσεις δομικών κατασκευών. Ειδικότερα, οι εισαγωγείς και οι διανομείς προϊόντων του τομέα δομικών κατασκευών θα πρέπει να γνωρίζουν τα ουσιώδη χαρακτηριστικά για τα οποία ισχύουν διατάξεις περί της ενωσιακής αγοράς, καθώς και τις ειδικές απαιτήσεις που ισχύουν στα κράτη μέλη ως προς τις βασικές απαιτήσεις δομικών κατασκευών, και θα πρέπει να χρησιμοποιούν αυτές τις γνώσεις στις εμπορικές τους συναλλαγές.

Οι δομικές κατασκευές στο σύνολό τους και στα ξεχωριστά τους μέρη πρέπει να είναι κατάλληλες για τη χρήση για την οποία προορίζονται, λαμβάνοντας υπόψη ιδιαίτερα την υγεία και την ασφάλεια των ατόμων που εμπλέκονται σε ολόκληρο τον κύκλο ζωής των κατασκευών. Με την προϋπόθεση ότι οι δομικές κατασκευές συντηρούνται κανονικά, πρέπει να πληρούνται οι βασικές απαιτήσεις δομικών κατασκευών που τις αφορούν για οικονομικά εύλογο χρόνο ζωής, οι οποίες είναι οι εξής:

- Μηχανική αντοχή και ευστάθεια. Οι δομικές κατασκευές πρέπει να σχεδιάζονται και να κτίζονται κατά τρόπον ώστε οι μηχανικές φορτίσεις που ενδέχεται να ασκηθούν κατά την κατασκευή και τη χρήση τους να μην προκαλούν κανένα από τα ακόλουθα περιστατικά:
  - α) κατάρρευση της όλης κατασκευής ή μέρους της
  - β) μείζονες παραμορφώσεις σε απαράδεκτο βαθμό
  - γ) φθορά σε άλλα μέρη των δομικών κατασκευών ή σε εξαρτήματα ή σε εγκατεστημένο εξοπλισμό ως αποτέλεσμα σημαντικής παραμόρφωσης της φέρουσας κατασκευής
  - δ) φθορά, λόγω κάποιου γεγονότος, η οποία είναι δυσανάλογη σε σχέση με το γενεσιουργό αίτιο.
- Πυρασφάλεια. Οι δομικές κατασκευές πρέπει να σχεδιάζονται και να κτίζονται κατά τρόπον ώστε σε περίπτωση πυρκαγιάς:
  - α) να θεωρείται ότι διατηρείται, για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, η στατική αντοχή του κτίσματος
  - β) η γένεση και η εξάπλωση της φωτιάς και του καπνού στο εσωτερικό της δομικής κατασκευής να είναι περιορισμένες
  - γ) η εξάπλωση της φωτιάς σε γειτονικές κατασκευές να είναι περιορισμένη
  - δ) οι χρήστες να μπορούν να φύγουν από τις δομικές κατασκευές ή να διασωθούν με άλλα μέσα
  - ε) να λαμβάνεται υπόψη η ασφάλεια των ομάδων διάσωσης.

- Υγιεινή, υγεία και περιβάλλον. Οι δομικές κατασκευές πρέπει να σχεδιάζονται και να κτίζονται κατά τρόπον ώστε να μην αποτελούν, σε ολόκληρο τον κύκλο ζωής τους, απειλή για την υγιεινή ή την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων, των ενοίκων ή των γειτόνων, ούτε να έχουν υπερβολικά μεγάλο αντίκτυπο, κατά τη συνολική διάρκεια του κύκλου ζωής τους, στην ποιότητα του περιβάλλοντος ή στο κλίμα κατά τη διάρκεια της κατασκευής, της χρήσης και της κατεδάφισής τους, ιδίως λόγω των ακόλουθων:
  - α) έκλυση τοξικού αερίου
  - β) εκπομπή επικίνδυνων ουσιών, πτητικών οργανικών ενώσεων (ΠΟΕ), αερίων του θερμοκηπίου ή επικίνδυνων σωματιδίων στον αέρα εντός ή εκτός του κτιρίου
  - γ) εκπομπή επικίνδυνων ακτινοβολιών
  - δ) απελευθέρωση επικίνδυνων ουσιών στα υπόγεια ύδατα, στα θαλάσσια ύδατα, στα επιφανειακά ύδατα ή στο έδαφος
  - ε) απελευθέρωση επικίνδυνων ουσιών σε πόσιμο νερό ή ουσιών που έχουν διαφορετικά αρνητικές επιπτώσεις στο πόσιμο νερό
  - στ) πλημμελής διάθεση των λυμάτων, των καυσαερίων και των στερεών ή υγρών αποβλήτων
  - ζ) υγρασία σε μέρη των δομικών κατασκευών ή σε επιφάνειες στο εσωτερικό των δομικών κατασκευών
- Ασφάλεια και προσβασιμότητα χρήσης. Οι δομικές κατασκευές πρέπει να σχεδιάζονται και να κτίζονται κατά τρόπον ώστε η χρήση τους να μη συνεπάγεται απαράδεκτους κινδύνους ατυχημάτων ή ζημιών κατά τον χειρισμό ή τη λειτουργία τους, όπως γλίστρημα, πτώση, σύγκρουση, έγκαυμα, ηλεκτροπληξία, τραυματισμός από έκρηξη και διαρρήξεις. Ειδικότερα, κατά τον σχεδιασμό και την οικοδόμηση των δομικών κατασκευών πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η προσβασιμότητα και χρήση από ανάπηρα πρόσωπα.
- Προστασία κατά του θορύβου. Οι δομικές κατασκευές πρέπει να σχεδιάζονται και να κτίζονται κατά τρόπον ώστε ο θόρυβος που γίνεται αισθητός από τους ενοίκους ή τους γείτονες να διατηρείται σε επίπεδο που να μη θέτει σε κίνδυνο την υγεία και που να επιτρέπει τον ύπνο, την ανάπαυση και την εργασία των προσώπων αυτών υπό ικανοποιητικές συνθήκες.
- Εξοικονόμηση ενέργειας και διατήρηση της θερμότητας. Οι δομικές κατασκευές και οι εγκαταστάσεις θέρμανσης, ψύξης, φωτισμού και αερισμού, πρέπει να σχεδιάζονται

και να οικοδομούνται κατά τρόπον ώστε η απαιτούμενη κατανάλωση ενέργειας κατά τη χρησιμοποίηση του έργου να είναι χαμηλή, λαμβανομένων υπόψη των ενοίκων και των κλιματικών δεδομένων του τόπου. Οι δομικές κατασκευές θα πρέπει επίσης να έχουν καλή ενεργειακή συμπεριφορά, να καταναλώνουν, δηλαδή, όσο το δυνατό λιγότερη ενέργεια κατά την κατασκευή και αφαίρεσή τους.

- Βιώσιμη χρήση των φυσικών πόρων. Οι δομικές κατασκευές πρέπει να σχεδιάζονται, να κτίζονται και να κατεδαφίζονται κατά τρόπον ώστε να είναι βιώσιμη η χρήση των φυσικών πόρων και ιδίως να διασφαλίζονται τα εξής:
  - α) η επαναχρησιμοποίηση ή η δυνατότητα ανακύκλωσης των δομικών κατασκευών, των υλικών και των μερών τους μετά την κατεδάφιση
  - β) η ανθεκτικότητα των δομικών κατασκευών
  - γ) η χρήση περιβαλλοντικά συμβατών πρώτων υλών και δευτερογενών υλικών στις δομικές κατασκευές.

Με το σήμα CE σε ένα προϊόν, ο κατασκευαστής δηλώνει ότι το προϊόν αυτό συμμορφώνεται με τις βασικές απαιτήσεις των ισχυουσών οδηγιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο κατασκευαστής πρέπει να λάβει ορισμένα απαραίτητα μέτρα για να τοποθετήσει το σήμα CE σε ένα προϊόν. Για παράδειγμα, πρέπει να διεξάγει αξιολόγηση της συμμόρφωσης, να καταρτίσει τεχνικό φάκελο και να υπογράψει δήλωση συμμόρφωσης με την Ευρωπαϊκή Ένωση. Αυτά τα έγγραφα θα πρέπει να είναι διαθέσιμα για υποβολή, εφόσον ζητηθούν από επίσημους φορείς για οποιοδήποτε λόγο.

Υπάρχουν πολλά μέρη που εμπλέκονται στη σήμανση CE. Η ηγετική εταιρεία είναι ο κατασκευαστής. Ο κατασκευαστής είναι υπεύθυνος για το σχεδιασμό και την κατασκευή προϊόντων για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Εάν ο κατασκευαστής είναι εγκατεστημένος εκτός των συνόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο εξουσιοδοτημένος αντιπρόσωπος της εταιρείας συμμετέχει επίσης στο σύστημα σήμανσης CE. Άλλα μέρη που συμμετέχουν στην αίτηση είναι εισαγωγείς, διανομείς, εταιρείες συναρμολόγησης και τελικά καταναλωτές. Ο κατασκευαστής, ο εισαγωγέας και ο διανομέας είναι νομικά υπεύθυνοι για τη συμμόρφωση του προϊόντος με τις σχετικές απαιτήσεις της οδηγίας και τη σήμανση CE για το προϊόν.

Η δήλωση συμμόρφωσης πρέπει να περιλαμβάνει: τα στοιχεία του ονόματος και της διεύθυνσης του κατασκευαστή, τις βασικές συνθήκες στις οποίες πρέπει να συμμορφώνεται το προϊόν, το όνομα και τον αριθμό αναγνώρισης του κοινοποιημένου οργανισμού, εφόσον απαιτείται, καθώς και νομικά δεσμευτική υπογραφή εξ ονόματος του οργανισμού.

Η σήμανση CE βρίσκεται στο προϊόν, στη συσκευασία, στις οδηγίες λειτουργίας και στο

πιστοποιητικό εγγύησης. Το σήμα CE μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε συνδυασμό με άλλες σημάνσεις, υπό την προϋπόθεση ότι δεν μειώνουν την ορατότητα και την αναγνωσιμότητα του σήματος CE. Η σήμανση CE χρησιμοποιείται για να αποδείξει ότι τα προϊόντα συμμορφώνονται με τις οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την υγεία και την ασφάλεια ή την προστασία του περιβάλλοντος. Για το λόγο αυτό, το σήμα CE γίνεται αποδεκτό ως διαβατήριο για τα προϊόντα. Εξ ορισμού, η σήμανση CE καλύπτει τις νομικές απαιτήσεις που ισχύουν για όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου.

Η σήμανση CE, όταν τοποθετείται σε ένα προϊόν ή στα συνοδευτικά έγγραφα, σημαίνει ότι τα προϊόντα αυτά συμμορφώνονται με τα ευρωπαϊκά πρότυπα (EN) και τα εναρμονισμένα μέρη του ευρωπαϊκού οδηγού τεχνικής έγκρισης. Αυτό σημαίνει ότι το προϊόν αυτό μπορεί να διατεθεί στην αγορά ελεύθερα και να μπορεί να αγοραστεί και να πωληθεί με ασφάλεια.

Η έννοια σήμανσης CE εισήχθη μέσω της έννοιας της εναρμόνισης που θεσπίστηκε με την οδηγία νέας προσέγγισης. Στόχος της οδηγίας νέας προσέγγισης είναι η τυποποίηση των τεχνικών νομικών διατάξεων και χαρακτηριστικών των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η σήμανση CE είναι υποχρεωτική για όλα τα προϊόντα που καλύπτονται από τις οδηγίες νέας προσέγγισης. Η υποχρέωση αυτή ισχύει για ολόκληρο τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο και τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συμπεριλαμβανομένης της Νορβηγίας και της Ισλανδίας.

12.5 Παρουσίαση Συστημάτων αξιολόγησης και επαλήθευσης της σταθερότητας της επίδοσης

Ο παραγωγός ενός δομικού προϊόντος, ως μέρος των εσωτερικών του διαδικασιών ποιότητας και, ορισμένες φορές, με τη συνεργασία εξωτερικών εργαστηρίων ή παρόχων υπηρεσιών, είναι υπεύθυνος για την αξιολόγηση των επιδόσεων του προϊόντος και την εφαρμογή ελέγχου της παραγωγής στο εργοστάσιο. Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης και ο έλεγχος της παραγωγής στο εργοστάσιο του επιτρέπει να ελέγχει ότι οι επιδόσεις δεν μεταβάλλονται με την πάροδο του χρόνου. Η ορολογία που χρησιμοποιείται για την περιγραφή της είναι «αξιολόγηση και επαλήθευση της σταθερότητας της επίδοσης» (AVCP - Assessment and Verification of Constancy of Performance), ενώ το τρίτο μέρος ή ελεγκτές καλούνται κοινοποιημένοι οργανισμοί.

Η αξιολόγηση του προϊόντος γίνεται με τον καθορισμό της τιμής μιας σειράς χαρακτηριστικών που ονομάζονται ουσιώδη χαρακτηριστικά. Ο κατάλογος των χαρακτηριστικών μπορεί να είναι διαφορετικός για κάθε προοριζόμενη χρήση και, στην

περίπτωση προϊόντος με περισσότερες από μία προβλεπόμενες χρήσεις, ο κατάλογος θα πρέπει να καλύπτει όλα τα χαρακτηριστικά που συνδέονται μεταξύ τους. Ο κατάλογος περιλαμβάνει επίσης το σύστημα AVCP για κάθε ουσιώδες χαρακτηριστικό. Αναλόγως του συστήματος AVCP, μπορεί να χρειάζεται ένας ή διαφορετικοί κοινοποιημένοι οργανισμοί να εκτελούν εργασίες που συνδέονται με αυτό, αλλά στην περίπτωση που υφίσταται πλήρης έλεγχος παραγωγής του δομικού προϊόντος, δεν απαιτείται αξιολόγηση από κοινοποιημένο οργανισμό.

Όταν ο παραγωγός ενός δομικού προϊόντος λάβει τον κατάλογο των ουσιωδών χαρακτηριστικών σχετικά με το προϊόν του, πρέπει να ελέγξει τις διαδικασίες που πρέπει να τηρηθούν για να δηλώσει τις επιδόσεις κάθε ουσιώδους χαρακτηριστικού, όπως οι μέθοδοι δοκιμών και οι πινακοποιημένες τιμές. Είναι υποχρεωμένος να χρησιμοποιεί τις εν λόγω διαδικασίες για τις δοκιμές των δειγμάτων. Μπορεί επίσης να καθορίσει τον λεπτομερή έλεγχο παραγωγής του εργοστασίου. Το σύστημα AVCP που ισχύει για κάθε ουσιώδες χαρακτηριστικό θα απαιτήσει, σε ορισμένες περιπτώσεις, ο κοινοποιημένος οργανισμός να εκτελεί ορισμένες πρόσθετες εργασίες.

12.6 Διενεργούμενοι έλεγχοι για την τήρηση και εφαρμογή των προδιαγραφών, οδηγιών και κανονισμών (Άρθρο 158 Ν.4412/2016 παρ. 4)

Καθορίζεται ποσοστό έως 2% επί του προϋπολογισμού του έργου, το οποίο διατίθεται για τη διενέργεια ποιοτικών ελέγχων, που διενεργούνται από τη Διεύθυνση Κεντρικού Εργαστηρίου Δημοσίων Έργων, από τις άλλες κατά περίπτωση αρμόδιες υπηρεσίες της Γενικής Γραμματείας Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων, από τις αρμόδιες υπηρεσίες της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, από φορείς Επιθεώρησης-Πιστοποίησης, διαπιστευμένους κατά την παράγραφο 2 του άρθρου 158 του Ν.4412/2016 και από «αναγνωρισμένους οργανισμούς» στο πλαίσιο των ποιοτικών ελέγχων που προβλέπονται από το Πρόγραμμα Ποιότητας Έργου (Π.Π.Ε.) και τα συμβατικά τεύχη συμπεριλαμβανομένων των ελέγχων της παράγραφο 3 του άρθρου 158 του Ν.4412/2016. Ως «αναγνωρισμένοι οργανισμοί», κατά την έννοια του παρόντος άρθρου, νοούνται τα εργαστήρια δοκιμών, τα εργαστήρια βαθμονόμησης, οι οργανισμοί ελέγχου και οι οργανισμοί πιστοποίησης που ανταποκρίνονται στα ισχύοντα ευρωπαϊκά πρότυπα. Οι αναθέτουσες αρχές/αναθέτοντες φορείς αποδέχονται τα πιστοποιητικά των αναγνωρισμένων οργανισμών που έχουν συσταθεί σε άλλα κράτη - μέλη. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού, και Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων

καθορίζεται κλιμακωτά το ποσοστό της προηγούμενης παραγράφου ανάλογα με το ύψος του προϋπολογισμού δημοπράτησης του έργου, και ρυθμίζονται όλα τα θέματα αναφορικά με τους παραπάνω ελέγχους, όπως ο προγραμματισμός, η ανάθεση της διενέργειας των ελέγχων, οι δαπάνες που καλύπτονται, ο τρόπος πληρωμής και κάθε άλλο θέμα σχετικό με την υλοποίηση των ελέγχων και την αποτελεσματικότητά τους.

12.7 Κυρώσεις

Στους παραβάτες των διατάξεων του κανονισμού (ΕΕ) 305/2011, ανεξάρτητα από άλλα μέτρα που προβλέπονται από την ΚΥΑ 27421/2019 “Αναγκαία συμπληρωματικά μέτρα για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) 305/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 9^{ης} Μαρτίου 2011 «για τη θέσπιση εναρμονισμένων όρων εμπορίας των δομικών προϊόντων και για την κατάργηση της οδηγίας 89/106/ΕΟΚ του Συμβουλίου»”, επιβάλλεται πρόστιμο από 2.000 μέχρι και 50.000 ευρώ, ανάλογα με την σοβαρότητα/βαρύτητα της παράβασης και της μη συμμόρφωσης, σύμφωνα με τις κατηγορίες που ακολουθούν στον παρακάτω πίνακα:

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΑΡΑΒΑΣΗΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΑΡΑΒΑΣΗΣ	ΧΡΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΣΤΙΜΟ (ευρώ)
ΠΑΡΑΒΑΣΕΙΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ Α- Πρωτοβάθμιος έλεγχος (ενδεικτικά περιλαμβάνονται οι περιπτώσεις τυπικής μη συμμόρφωσης ,κ.λπ.)		
Αα	Δεν έχει τοποθετηθεί σήμανση CE ή το προϊόν δεν φέρει σήμανση CE κατά τον επιτόπιο έλεγχο ή σήμανση CE έχει τεθεί κατά παράβαση των άρθρων 8 και/ή 9 του κανονισμού (ΕΕ) 305/2011.	2.000 έως 5.000
Αβ	Το προϊόν δεν συνοδεύεται από τις οδηγίες και τις πληροφορίες ασφάλειας στην ελληνική γλώσσα σύμφωνα με τις παραγράφους 6,4 και 2 των άρθρων 11, 13 και 14 αντίστοιχα του κανονισμού (ΕΕ) 305/2011 και με την παράγραφο 2 του άρθρου 2 της παρούσας απόφασης.	2.000 έως 5.000
Αγ	Απουσία ή ελλείψεις των ενδείξεων που πρέπει να φέρει το προϊόν, όπως προβλέπεται από την παράγραφο 4 του άρθρου 11 και το άρθρο 9 του κανονισμού (ΕΕ) 305/2011.	2.000 έως 5.000
Αδ	Δεν έχει συνταχθεί δήλωση επιδόσεων ή δεν έχει καταρτιστεί σωστά, κατά παράβαση των άρθρων 4, 6 και 7 του κανονισμού (ΕΕ) 305/2011 και του κατ'εξουσιοδότηση κανονισμού (ΕΕ) 574/2014.	2.000 έως 5.000
Αε	Απουσία στοιχείων ταυτότητας κατασκευαστή/και εισαγωγέα επί του δομικού προϊόντος, όπως προβλέπεται από τις παραγράφους 5 και 3 των άρθρων 11 και 13 αντίστοιχα του κανονισμού (ΕΕ) 305/2011 και από την παράγραφο 1 του άρθρου 2 της παρούσας απόφασης.	2.000 έως 5.000
	Οι πληροφορίες που αναφέρονται στην παράγραφο 5 του άρθρου 11	2.000

Αστ	ήστηνπαράγραφο3τουάρθρου13τουκανονισμού(ΕΕ)305/2011είναιαιθανασμένεςήείναιειλελλιείς.	έως 5.000
Αζ	Δενικανοποιείταικάποιαάλληαπότιςαπαιτήσειςπουπροβλέπονταιστοάρθρο1ήστοάρθρο13ήστοάρθρο14τουκανονισμού(ΕΕ)305/2011.	2.000 έως 4.000
Αη	Μηπαράδοσηστααρμόδιαελεγκτικάόργαναήμηπροσκόμισηστηναρμόδιααρχήεποπτείαςαγοράςτωνπαραστατικώναγοράςκαιδιακίνησης(τιμολόγια,δελτίααποστολήςκ.λπ.)τωνελεγχόμενωνπροϊόντων,μηκανοποίησητωναπαιτήσεωντουάρθρου16τουκανονισμού(ΕΕ)305/2011.	2.000 έως 3.000
ΠΑΡΑΒΑΣΕΙΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ Β- Δευτεροβάθμιος έλεγχος (ενδεικτικά περιλαμβάνονται οι παραβάσεις μη συμμόρφωσης ως προς τα απαιτούμενα στοιχεία τεκμηρίωσης συμμόρφωσης, κ.λπ.)		
Βα	Έλλειψηήμηπροσκόμισητεχνικήςτεκμηρίωσης καιαπουσίασήμανσηςCEήδήλωσηςεπιδόσεων.	5.000έως20.000
Ββ	ΈλλειψηήμηπροσκόμισητεχνικήςτεκμηρίωσηςκαιτοποθέτησητηςσήμανσηςCEή/καικατάρτισητηςδήλωσηςεπιδόσεωναπότονοικονομικόφορέα.	5.000έως30.000
Βγ	Ελλείψειςσταστοιχείατουφακέλουτεχνικήςτεκμηρίωσηςτουπροϊόντος(π.χ.έκθεσηαρχικών δοκιμών, πιστοποιητικόσταθερότηταςτηςεπίδοσηςαπόκοινοποιημένοοργανισμό,πιστοποιητικόσυμμόρφωσης του ελέγχου παραγωγήςστο εργοστάσιοαπόκοινοποιημένοοργανισμό,κ.λπ.).	5.000έως20.000
Βδ	Μησυμμόρφωσημετοάρθρο28τουκανονισμού(ΕΕ)305/2011καιτονοκατ'έξουσιοδότησηκανονισμό(ΕΕ)568/2014ωςπροςτηναξιολόγησηκαιεπαλήθευσητηςσταθερότηταςτηςεπίδοσηςτωνδομικών προϊόντων.	5.000έως20.000
Βε	ΕπίθεσησήμανσηςCEήκατάρτισητηςδήλωσηςεπιδόσεωνχωρίςναέχουντηρηθείοιαπαιτούμενεςδιαδικασίεςαξιολόγησηςκαιεπαλήθευσηςτηςσταθερότηταςτηςεπίδοσηςτουάρθρου28τουκανονισμού(ΕΕ)305/2011καιτοκατ'έξουσιοδότησηκανονισμού(ΕΕ)568/2014.	5.000έως30.000

ΠΑΡΑΒΑΣΕΙΣΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣΓ-Τριτοβάθμιοςέλεγχος (ενδεικτικά περιλαμβάνονται οι παραβάσεις που διαπιστώνονται από τα αποτελέσματα εργαστηριακών ελέγχων και δοκιμών κατά την διαδικασία επαλήθευσης της συμμόρφωσης του ελεγχόμενου προϊόντος από την αρμόδια αρχή εποπτείας της αγοράς, κ.λπ.)		
Γα	Μησυμμόρφωσηπροςτιςαπαιτήσειςτωνεναρμονισμένωνπροτύπωντουάρθρου17ήτωνευρωπαϊκώντεχνικώναξιολογήσεωντουάρθρου26ήμησυμμόρφωσηπροςτιςβασικέςαπαιτήσειςτωνδομικώνέργωντουπαραρτήματοςΙήγενικάπροςτιςαπαιτήσειςτωνδιατάξεωντουκανονισμού(ΕΕ)305/2011,βάσειτωναποτελεσμάτωντωνεκθέσεωνεργαστηριακώνδοκιμώνπουδιενεργούνταιαπότηναρμόδιααρχήεποπτείαςτηςαγοράςσεεφαρμογήτουκανονισμού.	10.000έως50.000
Γβ	Αθέμιτη χρήση της σήμανσηςCE, παραπλανητικήσήμανση CE ήδήλωσηεπιδόσεων,ανακριβήστοιχείατεχνικήςτεκμηρίωσηςήανακριβήήαναληθήήπαραποιημέναπιστοποιητικά,σεσχέσημετααποτελέσματατωνεργαστηριακώνδοκιμών.	10.000έως50.000
ΠΑΡΑΒΑΣΕΙΣΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣΔ (ενδεικτικά περιλαμβάνεται η μηυλοποίησητωνεπιβαλλόμενωνδιοικητικώνμέτρων,κ.λπ.)		
Δα	Μηεφαρμογήτωνμέτρωνάρσηςτηςσυμμόρφωσης,όπουείναιεμφικό ήμηλήψητωναπαιτούμενωνγιατησυμμόρφωσητουπροϊόντοςδιορθωτικώνμέτρωνεντόςτηςαχθείσαςπροθεσμίαςπουορίζειεργαζομενοςαρμόδιααρχήεποπτείαςτηςαγοράςσεεφαρμογήτωνδιατάξεων του κανονισμού (ΕΕ)305/2011.	5.000έως10.000

Δβ	Μηεφαρμογήτωνεπιβαλλόμενωνμέτρωνπεριορισμούτηςδιάθεσηςκαιδιαθεσιμότηταςτωνμησυμμορφούμενωνπροϊόντων,σεεφαρμογήτουκανονισμού(ΕΕ)305/2011.	10.000έως50.000
Δγ	Παρεμπόδισηήάρνησηελέγχουήάρνησηχορήγησηςδείγματος.	10.000έως50.000

Για το ύψος του χρηματικού προστίμου λαμβάνεται υπόψη η έκταση της μη συμμόρφωσης, η επικινδυνότητα και το είδος του δομικού προϊόντος, το σύστημα αξιολόγησης και επαλήθευσης της σταθερότητας της επίδοσης του δομικού προϊόντος όπως καθορίζεται στο παράρτημα V του κανονισμού (ΕΕ) 305/2011, η ιδιότητα του οικονομικού φορέα (κατασκευαστής, εξουσιοδοτημένος αντιπρόσωπος, εισαγωγέας, διανομέας) και το μέγεθος της επιχείρησης, οι συνθήκες κάτω από τις οποίες τελέσθηκε ή εξακολουθεί να τελείται η παράβαση, ο όγκος των διατιθεμένων στην αγορά προϊόντων, οι ιδιαιτερότητες των ευρημάτων και οι επιπτώσεις αυτών στη δημόσια ασφάλεια και υγεία, οι τυχόν διορθωτικές ενέργειες και η εκ των υστέρων συμμόρφωση του οικονομικού φορέα καθώς και ο βαθμός της συνεργασίας του ελεγχόμενου με τα κλιμάκια ελέγχου και την αρμόδια υπηρεσία.

Τα παραπάνω χρηματικά πρόστιμα των κατηγοριών Α έως και Γ, ισχύουν ανά μη συμμορφούμενο τύπο προϊόντος. Για τις κατηγορίες παραβάσεων Α έως και Γ, σε περίπτωση που διαπράττονται ταυτόχρονα διαφορετικές παραβάσεις στην ίδια κατηγορία, το σύνολο του προστίμου δεν μπορεί να υπερβαίνει το ανώτατο όριο αυτής και συγκεκριμένα των πέντε χιλιάδων (5.000,00) ευρώ για το σύνολο των παραβάσεων που εμπίπτουν στην κατηγορία Α, των τριάντα χιλιάδων (30.000,00) ευρώ για το σύνολο των παραβάσεων που εμπίπτουν στην κατηγορία Β και των πενήντα χιλιάδων (50.000,00) ευρώ για το σύνολο των παραβάσεων που εμπίπτουν στην κατηγορία Γ.

Όταν διαπράττονται παραβάσεις που εμπίπτουν σε περισσότερες εκ των ανωτέρω Α έως και Γ κατηγοριών, για την επιβολή του συνολικού προστίμου λαμβάνονται υπόψη μόνο οι παραβάσεις της εκάστοτε ανώτατης κατηγορίας. Σύμφωνα με τον ανωτέρω πίνακα, ανώτατη κατηγορία παραβάσεων είναι η Γ, ακολουθεί η Β και έπεται η Α.

Σε κάθε περίπτωση, το συνολικό πρόστιμο για όλες τις παραβάσεις των κατηγοριών Α έως και Γ του ανωτέρω πίνακα δεν μπορεί να υπερβεί τις πενήντα χιλιάδες (50.000,00) ευρώ ανά μη συμμορφούμενο τύπο προϊόντος.

Τα πρόστιμα της κατηγορίας Δ επιβάλλονται ανεξάρτητα, μεμονωμένα και ξεχωριστά για κάθε παράβαση. Σε περίπτωση υποτροπής οι παραβάτες τιμωρούνται με πρόστιμο διπλάσιο του αρχικού. Τα ανωτέρω πρόστιμα επιβάλλονται με αιτιολογημένη απόφαση του προϊσταμένου της αρμόδιας αρχής εποπτείας της αγοράς. Το πρόστιμο βεβαιώνεται και

εισπράττεται σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις περί δημοσίων εσόδων, σε πίστωση του Ειδικού Λογαριασμού υπέρ Υπουργείου Ανάπτυξης Κωδικός Φορέα: 35/110, ΚΑΕ:84583, με αριθμό 234218/6 της Τράπεζας Ελλάδος, IBAN GR 860100023000000002342186, ο οποίος έχει συσταθεί και λειτουργεί για ομοειδή σκοπό εποπτείας και ελέγχου ηλεκτρολογικών προϊόντων βάσει χρηματικών καταλόγων που συντάσσονται και αποστέλλονται από την αρμόδια αρχή για την παρακολούθηση και τον έλεγχο εφαρμογής των διατάξεων του κανονισμού (ΕΕ) 305/2011 στην Δ.Ο.Υ. του οφειλέτη.

Κατά της ανωτέρω απόφασης επιτρέπεται η άσκηση αιτιολογημένης προσφυγής ενώπιον του Γενικού Γραμματέα Βιομηχανίας του υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης εντός τριάντα (30) ημερών από την κοινοποίησή της στον ενδιαφερόμενο, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

Με την επιφύλαξη των περιοριστικών μέτρων ή των εκτελεστικών αποφάσεων της Επιτροπής που προβλέπονται από τις διατάξεις των άρθρων 56 έως 59 του κανονισμού (ΕΕ) 305/2011, η αρμόδια αρχή εποπτείας της αγοράς δύναται να λαμβάνει, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα διοικητικά μέτρα ανάλογα με την περίπτωση, εφόσον διαπιστωθεί ότι το ελεγχόμενο προϊόν δεν συμμορφώνεται προς τις απαιτήσεις του κανονισμού (ΕΕ) 305/2011.

α) Σύσταση για διορθωτικές ενέργειες. Το μέτρο της σύστασης επιβάλλεται μόνο σε περιπτώσεις παραβάσεων τυπικής μη συμμόρφωσης του άρθρου 59 του κανονισμού (ΕΕ) 305/2011 και γενικότερα για παραβάσεις που δεν παρουσιάζουν κίνδυνο για την εκπλήρωση των βασικών απαιτήσεων των δομικών έργων που προβλέπονται από τον κανονισμό (ΕΕ) 305/2011 και για τις οποίες υφίσταται, κατά την κρίση της αρμόδιας αρχής εποπτείας της αγοράς, δυνατότητα ανάληψης διορθωτικών ενεργειών από τους οικονομικούς φορείς. Το μέτρο της σύστασης αφορά στην άμεση έγγραφη απαίτηση της αρμόδιας αρχής εποπτείας της αγοράς από τον υπεύθυνο οικονομικό φορέα να θέσει τέλος στην προκείμενη μη συμμόρφωση, εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος, το οποίο καθορίζεται από αυτήν. Σε περίπτωση που ο οικονομικός φορέας δεν λάβει τα απαιτούμενα διορθωτικά μέτρα εντός της ταχθείσας προθεσμίας που αναφέρεται ανωτέρω, η αρμόδια αρχή εποπτείας της αγοράς επιβάλλει τις κυρώσεις της περίπτωσης (γ).

β) Προσωρινή Δέσμευση Σε περίπτωση που τα προϊόντα ενδέχεται να παρουσιάζουν κίνδυνο κατά την έννοια του άρθρου 56 του κανονισμού (ΕΕ) 305/2011, το εντεταλμένο ελεγκτικό όργανο δύναται να προβεί στην προσωρινή δέσμευση του προϊόντος για την περίοδο που απαιτείται για τους διάφορους ελέγχους, εξακριβώσεις ή αξιολογήσεις ασφάλειας, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1 περίπτωση (δ) του άρθρου 8 της κοινής υπουργικής

απόφασης Z3-2810/20.12.2004 (ΦΕΚ Β' 1885) για τη γενική ασφάλεια προϊόντων, όπως εκάστοτε ισχύει. Τα προϊόντα δεσμεύονται προσωρινά άμεσα εις χείρας των κατόχων τους. Η δέσμευση πραγματοποιείται από τα αρμόδια ελεγκτικά όργανα μέσω του Πρακτικού Δέσμευσης, το οποίο συντάσσεται εις διπλούν, σύμφωνα με το υπόδειγμα του παραρτήματος Ι της παρούσας. Ένα αντίγραφο παραδίδεται στον παραβάτη οικονομικό φορέα και ένα υποβάλλεται στην αρμόδια αρχή εποπτείας της αγοράς. Το παραπάνω μέτρο εφαρμόζεται και στις περιπτώσεις εντοπισμού κατά τον επιτόπιο έλεγχο προϊόντων που έχουν κοινοποιηθεί στην αρμόδια αρχή εποπτείας αγοράς μέσω του Ευρωπαϊκού Συστήματος Ταχείας Ανταλλαγής Πληροφοριών (RAPEX) ή του Ευρωπαϊκού Συστήματος Πληροφόρησης και Επικοινωνίας για την Εποπτεία Αγοράς (ICSMS), ή για τα οποία έχουν κοινοποιηθεί στην αρμόδια αρχή εποπτείας της αγοράς εκτελεστικές περιοριστικές αποφάσεις της Επιτροπής, σύμφωνα με τα άρθρα 57 και 58 του κανονισμού (ΕΕ) 305/2011. Η διαπίστωση από την αρμόδια αρχή εποπτείας αγοράς περιπτώσεων παραβάσεων τυπικής μη συμμόρφωσης του άρθρου 59 του κανονισμού (ΕΕ) 305/2011 παρέχει επαρκείς λόγους να θεωρεί ότι το προϊόν μπορεί να παρουσιάσει κίνδυνο σε οποιαδήποτε από τις περιπτώσεις α, β, γ, δ και ε του άρθρου 59 του κανονισμού (ΕΕ) 305/2011 ή όταν δεν ικανοποιούνται οι απαιτήσεις που προβλέπονται στις παραγράφους 6, 4 και 2 των άρθρων 11, 13 και 14 αντίστοιχα του κανονισμού (ΕΕ) 305/2011. Ανεξάρτητα από το αν η αξιολόγηση δείχνει ότι το προϊόν στην πραγματικότητα παρουσιάζει κίνδυνο, η αρμόδια αρχή εποπτείας της αγοράς ζητεί από τον οικονομικό φορέα να προβεί στην άρση της μη συμμόρφωσης. Εάν ο οικονομικός φορέας δεν το πράξει, η αρμόδια αρχή εποπτείας της αγοράς διασφαλίζει ότι το προϊόν αποσύρεται από την αγορά.

γ) Απαγόρευση διάθεσης και διαθεσιμότητας Απαγόρευση της διάθεσης του προϊόντος και της διαθεσιμότητάς του στην αγορά επιβάλλεται στις περιπτώσεις στις οποίες:

1. η άρση από τους οικονομικούς φορείς των μη συμμορφώσεων κρίνεται από την αρμόδια αρχή εποπτείας της αγοράς τεχνικά μη δυνατή ή δεν καθίσταται εφικτή η πλήρης συμμόρφωση του προϊόντος ή εφόσον ο οικείος οικονομικός φορέας δεν λάβει, μέσα στο χρονικό διάστημα που ορίζει η αρμόδια αρχή εποπτείας της αγοράς, τα αναγκαία διορθωτικά μέτρα για τη συμμόρφωση του προϊόντος,

2. από τα αποτελέσματα των εργαστηριακών ελέγχων και τις εκθέσεις δοκιμών διαπιστώνεται η μη συμμόρφωση του προϊόντος προς τις απαιτήσεις του κανονισμού (ΕΕ) 305/2011 και ιδίως προς τις βασικές απαιτήσεις δομικών έργων του παραρτήματος Ι ή και των εναρμονισμένων προτύπων του άρθρου 17 του κανονισμού (ΕΕ) 305/2011 ή και των

ευρωπαϊκών τεχνικών αξιολογήσεων του άρθρου 26,

3. διαπιστώνεται αθέμιτη χρήση της σήμανσης CE, πλαστή ή παραπλανητική σήμανση CE,

4. η συμμόρφωση των προϊόντων δεν πραγματοποιείται εντός της ταχθείσας προθεσμίας της ως άνω περίπτωσης (1),

5. προβλέπεται από τις διατάξεις των άρθρων 56 έως 59 του κανονισμού (ΕΕ) 305/2011,

6. σε κάθε άλλη περίπτωση που για λόγους προστασίας της δημόσιας ασφάλειας και υγείας και του περιβάλλοντος επιβάλλεται η λήψη περιοριστικών μέτρων.

Η απαγόρευση διάθεσης και διαθεσιμότητας στην αγορά των μη συμμορφούμενων προϊόντων επιβάλλεται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Βιομηχανίας, ύστερα από σχετική εισήγηση της αρμόδιας αρχής εποπτείας της αγοράς. Η απαγόρευση μπορεί να είναι προσωρινή ή οριστική ανάλογα με τον χαρακτήρα των μη συμμορφώσεων του προϊόντος ή την επικινδυνότητα αυτού. Με την ίδια απόφαση επιβάλλεται, αν κριθεί αναγκαίο από την αρμόδια αρχή εποπτείας της αγοράς, και η απόσυρση ή η ανάκληση των ήδη διατεθέντων προϊόντων στην αγορά σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

Οι αποφάσεις με τις οποίες επιβάλλονται οι ανωτέρω κυρώσεις κοινοποιούνται στους ενδιαφερομένους υπόχρεους με συστημένη επιστολή.

Κάθε ελεγχόμενος εντός δέκα (10) ημερών από την παραλαβή της απόφασης, ενημερώνει με υπεύθυνη δήλωσή του την αρμόδια αρχή εποπτείας της αγοράς για την εκτέλεση της απόφασης απόσυρσης ή ανάκλησης. Στη δήλωσή του οφείλει να αναφέρει το πλήθος των προϊόντων που αποσύρθηκε από την αγορά ή έχει ανακαλέσει από τους καταναλωτές και τον ακριβή χώρο (οδό, αριθμό) της αποθήκευσης αυτού.

Η αρμόδια αρχή εποπτείας της αγοράς μπορεί, όποτε κρίνει σκόπιμο, να προβεί στον έλεγχο της πραγματοποίησης της οριστικής απαγόρευσης κυκλοφορίας ή/ και απόσυρσης, μετά από τον οποίο συντάσσει πρωτόκολλο ελέγχου που προσυπογράφεται και από τον ενδιαφερόμενο. Το προϊόν που απαγορεύθηκε δεν μπορεί πλέον να διατεθεί στην αγορά.

Κατά της απόφασης επιβολής κυρώσεων επιτρέπεται η άσκηση προσφυγής ενώπιον του Υπουργού Οικονομίας και Ανάπτυξης εντός τριάντα (30) ημερών από την κοινοποίησή της στον ενδιαφερόμενο.

Ως παράδειγμα, μπορεί να αναφερθεί η παρ. 1.13 Πρόοδος εργασιών – Κυρώσεις – ποινικές ρήτρες του Τεύχους 2. Συγγραφή Υποχρεώσεων, που αφορά στο έργο «ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΘΕΣΗΣ ΛΥΜΑΤΩΝ ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΤΕΜΩΝΑ ΔΗΜΟΥ ΣΙΦΝΟΥ». Σε αυτήν την περίπτωση, επισημαίνεται χαρακτηριστικά: «Ο Ανάδοχος οφείλει να χρησιμοποιεί κάθε φορά επαρκή συνεργεία τεχνιτών και εργατών και μηχανικά μέσα

κατασκευής. Η Διευθύνουσα Υπηρεσία, αν κρίνει ότι ο ρυθμός προόδου των έργων δεν είναι ικανοποιητικός και σύμφωνος με το εγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα, μπορεί να απαιτήσει από τον Ανάδοχο να αυξήσει τον ρυθμό των συνεργειών του, τις υπερωρίες, τις εργάσιμες ημέρες, τον αριθμό των μηχανημάτων και γενικά να πάρει όλα τα ενδεικνυόμενα μέτρα για την επιτάχυνση της προόδου των έργων. Ο Ανάδοχος υποχρεούται να συμμορφώνεται με τις σχετικές εντολές της

Διευθύνουσας Υπηρεσίας, χωρίς καμία πρόσθετη αποζημίωση. Η μη συμμόρφωση του Αναδόχου προς τις παραπάνω εντολές και η αποδεδειγμένα αδικαιολόγητη καθυστέρηση στην εκτέλεση των έργων σύμφωνα με το εγκεκριμένο πρόγραμμα των εργασιών, δίνει στον Εργοδότη το δικαίωμα να καταγγείλει τη Σύμβαση και να κηρύξει έκπτωτο τον Ανάδοχο, σε εφαρμογή των σχετικών διατάξεων του Άρθρου 191 του Ν. 4412/16. Η άσκηση των παραπάνω δικαιωμάτων του Εργοδότη κατά του Αναδόχου, δεν απαλλάσσει τον τελευταίο από οποιαδήποτε υποχρέωση του που προκύπτει από τη Σύμβαση. Εάν ο Ανάδοχος εκτελεί τις εργασίες με αργό ρυθμό, που δεν ανταποκρίνεται στην πρόοδο και στις τμηματικές προθεσμίες οι οποίες προβλέπονται από το εγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα, με συνέπεια την ημέρα λήξης κάθε περιόδου να μην έχει συμπληρώσει την ποσότητα της εργασίας που προβλεπόταν να εκτελεσθεί μέσα σε αυτή την περίοδο, υπόκειται σε ποινική ρήτρα, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία και τα αναφερόμενα στην παρ. 10.5. Ποινικές ρήτρες, της παρούσας ΣΥ. Παράταση προθεσμιών δεν θα αναγνωρισθεί στον Ανάδοχο λόγω ισχυρισμού άγνοιας της υφιστάμενης κατάστασης των έργων, των εδαφικών συνθηκών της περιοχής του έργου, του χρόνου εκμετάλλευσης των πηγών λήψης υλικών, της κατάστασης των οδών προσπέλασης, της δυσκολίας προσέγγισης των περιοχών λήψης αδρανών υλικών ή τις αδυναμίες έγκαιρης εξεύρεσης εργατών, μηχανημάτων και υλικών από την ελληνική ή ξένη βιομηχανία».

12.8 Ενιαίο Σύστημα Τεχνικών Προδιαγραφών και Τιμολόγησης Τεχνικών Έργων και Μελετών (ΕΣΤΕΠΤΙΜ-ΤΕΜ)

Σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 170 του ν. 4412/2016, προβλέπεται η δημιουργία Ενιαίου Συστήματος Τεχνικών Προδιαγραφών και Τιμολόγησης Τεχνικών Έργων και Μελετών (ΕΣΤΕΠΤΙΜ-ΤΕΜ). Στόχος του ΕΣΤΕΠ-ΤΙΜ-ΤΕΜ) είναι η ανάπτυξη, καθιέρωση, λειτουργία και διαρκής προσαρμογή και ενημέρωση ενός ομογενοποιημένου, ολοκληρωμένου, δυναμικού και αξιόπιστου συστήματος, το οποίο θέτει τη βάση για έναν αντικειμενικό μηχανισμό τιμοληψίας και ένα σύστημα αποτίμησης των συντελεστών

παραγωγής δομικών έργων με τη λειτουργία μιας διαδικτυακής πύλης.

Βασικό αντικείμενο του ΕΣΤΕΠ-TIM-TEM θα είναι:

- Η συστηματική ταξινόμηση και η ενιαία κωδικοποίηση των προϊόντων δομικών κατασκευών και των προμηθευτών τους.
- Η εγκαθίδρυση ενός αξιόπιστου μηχανισμού τιμοληψίας και παρακολούθησης των τιμών για τα δομικά υλικά, τα μισθώματα μηχανημάτων και τα ωρομίσθια του εργατοτεχνικού προσωπικού.
- Ο συγχρονισμός με ανάλογες πρακτικές και συστήματα, που εφαρμόζονται στον ευρωπαϊκό χώρο, όπως για παράδειγμα χρήση τυποποιημένων περιγραφικών άρθρων τιμολογίου και αντίστοιχων αναλύσεων τιμών/τεχνικών προδιαγραφών, καθώς και μεθοδολογία αντικειμενικού προσδιορισμού μισθωμάτων μηχανημάτων έργων.
- Η πλήρης εναρμόνιση με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τις ευρωπαϊκές οδηγίες για τον ελεύθερο ανταγωνισμό, τις δημόσιες συμβάσεις, την τυποποίηση και την τεχνική εναρμόνιση.

Το ΕΣΤΕΠ TIM-TEM θα περιλαμβάνει τα παρακάτω:

- Την έκδοση των Ενιαίων Τεχνικών Προδιαγραφών
- Την έκδοση επικαιροποιημένων Περιγραφικών Τιμολογίων Εργασιών Τεχνικών Έργων ανά κατηγορία Έργου
- Την έκδοση επικαιροποιημένων Αναλυτικών Τιμολογίων Εργασιών Τεχνικών Έργων ανά κατηγορία Έργου
- Την έκδοση επικαιροποιημένου κανονισμού προεκτιμώμενων αμοιβών μελετών και υπηρεσιών
- Την έκδοση συντελεστών αναθεώρησης των συμβατικών τιμών μονάδας εκτέλεσης εργασιών.

Το ΕΣΤΕΠ-TIM-TEM θα έχει υποχρεωτική εφαρμογή στις συμβάσεις έργων, που υπάγονται στο ν. 4412/2016 (Α' 147) και στο ν. 4413/2016 (Α' 148), σύμφωνα με την παρ. 7 του άρθρου 170 του ν. 4412/2016 (Α' 147). Η ΕΠΤΤΕΜ θα εισηγείται προς τον Υπουργό Υποδομών και Μεταφορών θέματα που άπτονται του σκοπού της. Τα θέματα που αφορούν στη μετάβαση από το υφιστάμενο σύστημα στο Ενιαίο Σύστημα Τεχνικών Προδιαγραφών και τιμολόγησης Τεχνικών Έργων και Μελετών και η κατάργηση των αναλυτικών τιμολογίων της υπό στοιχεία ΔΝΣγ/οικ.35577/ΦΝ466/19.05.2017 απόφασης του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών και της υπό στοιχεία ΔΝΣγ/32129/ΦΝ 466/16.5.2017 απόφασης του Υπουργού

Υποδομών και Μεταφορών, καθώς και η κατάργηση κάθε άλλης συναφούς απόφασης του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών, θα ρυθμισθούν με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών, σύμφωνα με την παρ. 6 του άρθρου 170 του ν. 4412/2016.

Σύμφωνα με την παρ. 6 του άρθρου 170 του ν. 4412/2016, με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών, ρυθμίζονται τα θέματα που αφορούν στη μετάβαση από το υφιστάμενο σύστημα στο Ενιαίο Σύστημα Τεχνικών Προδιαγραφών και τιμολόγησης Τεχνικών Έργων και Μελετών και η κατάργηση των αναλυτικών τιμολογίων της από 19.5.2017 απόφασης του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών, υπό στοιχεία ΔΝΣγ/οικ.35577/ ΦΝ466 και της από 16.5.2017 απόφασης του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών, υπό στοιχεία ΔΝΣγ/32129/ ΦΝ 466.

Σύμφωνα με την παρ. 7 του άρθρου 170 του ν. 4412/2016, το ΕΣΤΕΠ-TIM-TEM έχει υποχρεωτική εφαρμογή στις συμβάσεις μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών και στις συμβάσεις έργων που υπάγονται στον παρόντα νόμο και τον ν. 4413/2016 (Α' 148) και προαιρετική στις συμβάσεις που ανατίθενται από φορείς του ιδιωτικού τομέα. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων και Υποδομών και Μεταφορών, μπορεί να ενταχθούν και ιδιωτικά έργα στο ΕΣΤΕΠ-TIM-TEM.

12.8.1 Ηλεκτρονικό Σύστημα Προσδιορισμού Κόστους Συντελεστών Παραγωγής Τεχνικών Έργων (ΗΣΠΚΣΠΤΕ)

Το Ηλεκτρονικό Σύστημα Προσδιορισμού Κόστους Συντελεστών Παραγωγής Τεχνικών Έργων (ΗΣΠΚΣΠΤΕ) θα αποτελεί την ηλεκτρονική διαδικτυακή πλατφόρμα υποστήριξης του ΕΣΤΕΠ-TIM-TEM, που θα είναι προσβάσιμη μέσω της Ενιαίας Ψηφιακής Πύλης της Δημόσιας Διοίκησης. Το ΗΣΠΚΣΠΤΕ θα περιλαμβάνει ενδεικτικά τις ακόλουθες, συμβατές με τεχνολογία BIM, διαδικτυακές εφαρμογές που είναι προσβάσιμες μέσω της Ενιαίας Ψηφιακής Πύλης της Δημόσιας Διοίκησης: Παρατηρητήριο Τιμών, Σύστημα Αναλύσεων Τιμών και Προσδιορισμού Κόστους και Σύστημα Ενιαίων Τεχνικών Προδιαγραφών. Το Παρατηρητήριο Τιμών αποσκοπεί στην αυτοματοποιημένη ηλεκτρονική αποτύπωση, συλλογή, τήρηση και διάθεση με ενιαίο τρόπο:

- α) Των τιμών, των τεχνικών χαρακτηριστικών, προδιαγραφών και των πιστοποιημένων δομικών υλικών και του Ηλεκτρομηχανολογικού (Η/Μ) Εξοπλισμού,
- β) των μηχανημάτων έργων,
- γ) του εργατικού κόστους τεχνικών εργασιών και

δ) του κόστους παροχής υπηρεσιών επιστημονικού και λοιπού στελεχιακού δυναμικού που συντελεί στην παραγωγή τεχνικών έργων και μελετών.

Στο ανωτέρω ηλεκτρονικό σύστημα κωδικοποιούνται και καταγράφονται με μοναδιαίο κωδικό καταχώρησης τα παρακάτω:

α) Τα δομικά υλικά και ο Ηλεκτρομηχανολογικός Εξοπλισμός, τα οποία καταχωρούνται με βάση το Κοινό Λεξιλόγιο για τις Δημόσιες Συμβάσεις (CPV) και ενδεικτικά καταχωρίζονται ως περιγραφή υλικού-προϊόντος, ισχύοντα πρότυπα, τεχνικά χαρακτηριστικά, πιστοποιητικά ποιότητας, κατασκευαστής, τελική τιμή και τα στοιχεία του προμηθευτή τους,

β) τα Μηχανήματα Έργων τα οποία καταχωρούνται με βάση το ενιαίο Ευρωπαϊκό Σύστημα Ταξινόμησης και Ονοματολογίας και ενδεικτικά καταχωρίζονται ως περιγραφή μηχανήματος, τεχνικά χαρακτηριστικά -ισχύς, πιστοποιητικά, κατασκευαστής, αξία κτήσης, ημερήσιο μίσθωμα, στοιχεία προμηθευτή, στοιχεία συντήρησης κ.ά.,

γ) το εργατικό κόστος το οποίο ενδεικτικά καταχωρείται ως περιγραφή ειδικότητας, μέσο ημερομίσθιο, συνθέσεις πρότυπων συνεργειών, αποδόσεις συνεργειών με βάση τη διεθνή πρακτική προσαρμοζόμενη στην ελληνική πραγματικότητα και σύμφωνα με την εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία,

δ) το κόστος παροχής υπηρεσιών επιστημονικού και τεχνικού προσωπικού που συντελεί στην παραγωγή τεχνικών έργων και μελετών και το οποίο ενδεικτικά καταχωρείται ως περιγραφή ειδικότητας, μέσο ωρομίσθιο, μέσο ημερομίσθιο, μέσος μηνιαίος μισθός.

12.8.2 Εταιρία Προδιαγραφών και Τιμολόγησης Τεχνικών Έργων & Μελετών

Σύμφωνα με την ΚΥΑ Υπουργών Οικονομικών –Ανάπτυξης και Επενδύσεων – Υποδομών και Μεταφορών – Επικρατείας (ΦΕΚ Β' 1703/7-4-2022), συστήθηκε ειδικός φορέας με την επωνυμία «Εταιρία Προδιαγραφών και Τιμολόγησης Τεχνικών Έργων & Μελετών - ΕΠΤΤΕΜ», για την ανάπτυξη, λειτουργία, διαρκή ενημέρωση και υποστήριξη του Ενιαίου Συστήματος Τεχνικών Προδιαγραφών και Τιμολόγησης Τεχνικών Έργων και Μελετών (ΕΣΤΕΠ-ΤΙΜ-ΤΕΜ), το οποίο αποτελεί σύνολο εναρμονισμένων αρχών, κανόνων, μεθόδων και εργαλείων που υποστηρίζουν μέσω του διαδικτύου τον προγραμματισμό, σχεδιασμό, κατασκευή και λειτουργία των τεχνικών έργων, και το οποίο θα υποστηρίζεται από την ηλεκτρονική διαδικτυακή πλατφόρμα με τίτλο «Ηλεκτρονικό Σύστημα Προσδιορισμού Κόστους Συντελεστών Παραγωγής Τεχνικών Έργων» (ΗΣΠΚΣΠΤΕ).

12.9 Γενικές αρχές και παρουσίαση BIM⁶

Το BIM είναι μια ολοκληρωμένη ψηφιακή αναπαράσταση και μοντελοποίηση των φυσικών και λειτουργικών χαρακτηριστικών ενός έργου ή, γενικότερα, υποδομών. Ένα μοντέλο BIM αποτελεί πηγή πληροφοριών για το έργο, δημιουργώντας μια αξιόπιστη βάση για στήριξη βέλτιστων αποφάσεων διαχείρισης σε όλον τον κύκλο ζωής του, από τα πιο πρώιμα στάδια της σχεδιαστικής σύλληψης έως την κατεδάφιση.

Για τον δημόσιο τομέα, η BIM μπορεί να γίνει αντιληπτή ως «ψηφιακή κατασκευή». Παρουσιάζει ομοιότητες με την επανάσταση της τεχνολογίας και των ψηφιακών διεργασιών που έζησε ο τομέας της μεταποίησης κατά τις δεκαετίες του 1980 και του 1990 για τη βελτίωση της παραγωγικότητας και της ποιότητας του παραγόμενου προϊόντος.

Συνδυάζει τη χρήση τρισδιάστατου μοντέλου μέσω υπολογιστή (3D computer modelling) με πληροφορίες για όλο τον κύκλο ζωής της κατασκευής και του έργου με στόχο τη βελτίωση της συνεργασίας, του συντονισμού και της λήψης αποφάσεων κατά την υλοποίηση και λειτουργία δημόσιων δομικών έργων. Πραγματεύεται επίσης τις αναγκαίες αλλαγές που έπρεπε ήδη να έχουν επέλθει στις διεργασίες από την αναλογική στην ψηφιακή τεχνολογία και οι οποίες μας επιτρέπουν να ελέγχουμε και να διαχειριζόμαστε έναν άνευ προηγουμένου όγκο ψηφιακών δεδομένων και πληροφοριών.

Για τον δημόσιο τομέα, αυτό μεταφράζεται στην κατασκευή και συντήρηση περισσότερων κτιρίων ή υποδομών με τα ίδια ή με μικρότερα δημόσια κονδύλια: μικρότερος κίνδυνος υπερβάσεων κόστους στα δημόσια έργα υποδομής, βελτιωμένη αντίληψη και διαφάνεια των έργων και μεγαλύτερη συμμετοχή των ενδιαφερόμενων μερών.

Ο μετασχηματισμός του κατασκευαστικού κλάδου ως αποτέλεσμα της υιοθέτησης του BIM επιτυγχάνεται με βασικό παράγοντα την ψηφιοποίηση των λειτουργιών και του τρόπου εργασίας της συνολικής αλυσίδας αξίας, η οποία περιλαμβάνει δραστηριότητες που σχετίζονται με την ανάπτυξη οικοδομικών έργων και την κατασκευή κτιρίων, με την υλοποίηση έργων πολιτικού μηχανικού (έργα υποδομών), καθώς και με εξειδικευμένες κατασκευαστικές δραστηριότητες, όπως ηλεκτρολογικές/μηχανολογικές και υδραυλικές εγκαταστάσεις. Οι αλλαγές που προϋποθέτει ο μετασχηματισμός ενός ολόκληρου κλάδου είναι τεράστιες, για αυτό και είναι απαραίτητη η σταδιακή αλλαγή ώστε να διασφαλιστεί ότι όλοι συμβαδίζουν με αυτή και μπορούν να ακολουθήσουν το ρυθμό της αλλαγής. Άλλωστε, απαιτείται χρόνος για την ευρεία ανάπτυξη των απαραίτητων δεξιοτήτων, ώστε οι

⁶Πηγή: <https://eubim.eu/handbook-selection/>

επαγγελματίες του κλάδου να ανταποκριθούν στις νέες απαιτήσεις και να εξοπλιστούν με τον απαραίτητο εξοπλισμό (hardware, software), ο οποίος πρέπει να είναι συμβατός και σύμφωνα με τις προδιαγραφές του BIM. Παράλληλα, η αποτελεσματική εφαρμογή του BIM απαιτεί τη διαμόρφωση ενός συνεργατικού πλαισίου το οποίο θα επιτρέπει τη συνεργατικότητα μεταξύ των ενδιαφερόμενων μερών του έργου. Αυτό θα επιτευχθεί με την ανάπτυξη ενός κοινού περιβάλλοντος ανταλλαγής δεδομένων και ταυτόχρονης πρόσβασης όλων των ενδιαφερόμενων μερών της αλυσίδας αξίας και του πελάτη σε όλες τις πληροφορίες του έργου κατά τη διάρκεια ζωής του.

Η υιοθέτηση του BIM σε δημόσια κατασκευαστικά έργα αναμένεται να οδηγήσει σε αποτελεσματικότερα δημόσια έργα και καλύτερη διαχείριση των έργων σε όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής τους, δεδομένου ότι τα κύρια πλεονεκτήματα του BIM αφορούν στη μείωση κόστους, τον περιορισμό των λαθών και των ρίσκων αλλά και την αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα στο περιβάλλον των έργων.

Σύμφωνα με την Εθνική Στρατηγική για το Building Information Modelling (BIM) του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών του 2024, οι στρατηγικοί στόχοι είναι οι εξής:

- Στόχος 1: Ηγεσία της αλλαγής - Ως πρωταρχικός στόχος τέθηκε η ανάγκη ηγεσίας της αλλαγής από το Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών για τον ψηφιακό μετασχηματισμό του κατασκευαστικού κλάδου με την εισαγωγή του BIM. Με την κατάλληλη ηγεσία εξασφαλίζεται η υλοποίηση του Στρατηγικού Σχεδίου καθώς και η εναρμόνιση του δημόσιου με τον ιδιωτικό τομέα.
- Στόχος 2: Προετοιμασία της αγοράς - Στη συνέχεια, στόχο αποτελεί η προετοιμασία της αγοράς καθώς και η υποστήριξη και η αποδοχή του σχεδίου για μετασχηματισμό του κλάδου, που θα επιτευχθεί με την κατάλληλη επικοινωνία του σχεδίου σε όλο τον κλάδο, την παρακίνηση και την προώθηση των πλεονεκτημάτων του μετασχηματισμού. Παράλληλα, σχετικά με την προετοιμασία της αγοράς και συγκεκριμένα των επιχειρήσεων για την εφαρμογή του BIM τίθεται ως στόχος η μετάδοση γνώσεων για την υλοποίηση έργων με τη μεθοδολογία BIM και η αναβάθμιση του ψηφιακού εξοπλισμού τους ώστε να είναι συμβατή με τη μεθοδολογία BIM.
- Στόχος 3: Ετοιμότητα δημόσιου τομέα - Επιπλέον, το Σχέδιο στοχεύει στη διασφάλιση της ετοιμότητας του δημόσιου τομέα για την εφαρμογή του BIM, ως προς το τεχνικό, ψηφιακό και γνωστικό επίπεδο των στελεχών του Υπουργείου

Υποδομών και Μεταφορών και των αναθετουσών αρχών δημοσίων έργων που απαιτείται για την εισαγωγή του BIM στα δημόσια κατασκευαστικά έργα.

- Στόχος 4: Διασφάλιση αποτελεσματικής εφαρμογής BIM - Για να επιτευχθεί η αποτελεσματική εφαρμογή του BIM, τίθεται ως στόχος η διαμόρφωση κατάλληλου ρυθμιστικού πλαισίου με την εισαγωγή προτύπων, τροποποιήσεων και προσθηκών στο κανονιστικό πλαίσιο της χώρας. Παράλληλα, κρίνεται απαραίτητη η προώθηση της ευνοϊκής συνεργασίας με τη χρήση μεθοδολογίας BIM εξασφαλίζοντας τη συνεργατικότητα και την αποδοτικότητα καθ' όλη τη διάρκεια υλοποίησης ενός δημόσιου έργου. Τέλος, ο συγκεκριμένος στόχος αφορά και στη διασφάλιση επαρκούς καθοδήγησης και οικονομικής στήριξης των ΜμΕ του κλάδου για το μετασχηματισμό του τρόπου εργασίας τους χρησιμοποιώντας BIM.

Οι στρατηγικοί στόχοι αφορούν κυρίως στην ηγεσία της αλλαγής, την προετοιμασία της αγοράς και του δημόσιου τομέα καθώς και τη διασφάλιση της αποτελεσματικής εφαρμογής του BIM. Προς επίτευξη αυτών των στόχων, διαμορφώνονται οι εξής έξι (6) στρατηγικοί άξονες :

1. Ηγετικός ρόλος δημόσιου τομέα - Ο δημόσιος τομέας οφείλει να έχει κεντρικό ρόλο στη διαμόρφωση και υλοποίηση της στρατηγικής του BIM για να εξασφαλιστεί η υλοποίηση του στρατηγικού σχεδίου, η εναρμόνιση δημόσιου-ιδιωτικού τομέα και η απαραίτητη χρηματοδότηση του σχεδίου σε πλήρη εναρμόνιση με τα εθνικά και ευρωπαϊκά χρηματοδοτικά προγράμματα.
2. Επικοινωνία - Κύριος παράγοντας της αποτελεσματικής εφαρμογής του Στρατηγικού Σχεδίου αποτελεί η οριζόντια επικοινωνία της επιθυμητής αλλαγής. Στόχος της επικοινωνίας είναι η προετοιμασία της αγοράς καθώς και η υποστήριξη και αποδοχή του σχεδίου για τον επικείμενο ψηφιακό μετασχηματισμό του κατασκευαστικού κλάδου.
3. Ανάπτυξη δεξιοτήτων και ικανοτήτων BIM - Κρίνεται αναγκαία η ανάπτυξη των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού του κατασκευαστικού κλάδου και του δημόσιου τομέα, αλλά και η ψηφιακή αναβάθμιση τόσο του δημόσιου όσο και του ιδιωτικού τομέα.
4. Δημιουργία συνεργατικού πλαισίου - Η δημιουργία ενός συνεργατικού πλαισίου και η αντίστοιχη δράση που στοχεύει σε αυτό, προωθεί τη συνεργασία τόσο των άμεσων όσο και των έμμεσων εμπλεκόμενων μερών του έργου με στόχο την αποτελεσματική

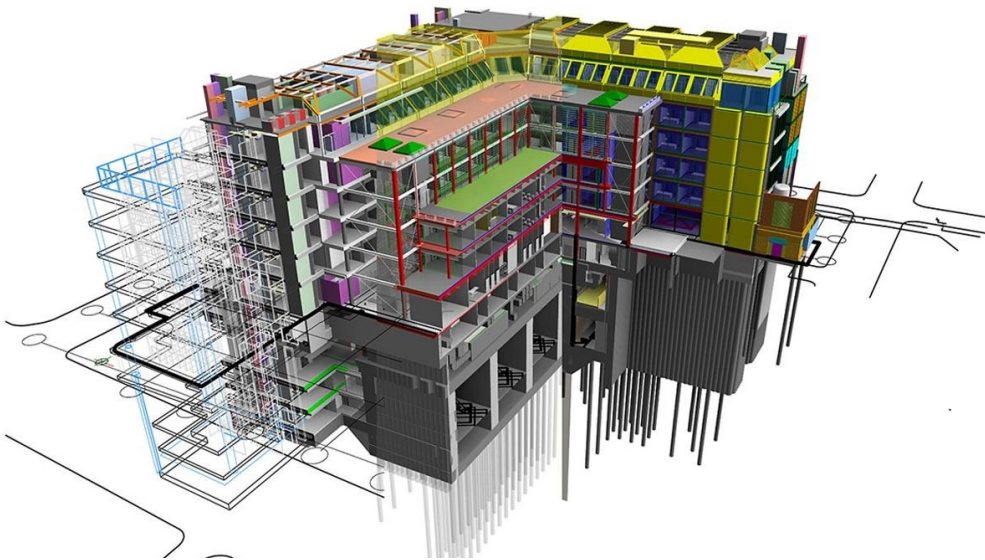
εφαρμογή των νέων κανονιστικών ρυθμίσεων που θα επιτρέψουν τη σταδιακή υιοθέτηση του BIM.

5. Ανάπτυξη εργαλείων - Η ανάπτυξη εργαλείων αποσκοπεί στην αποτελεσματική εργασία με τη χρήση του BIM εξασφαλίζοντας τη συνεργατικότητα και την αποδοτικότητα. Για την εφαρμογή του BIM απαιτείται η υιοθέτηση και η ανάπτυξη εργαλείων, τα οποία θα καλύπτουν συνολικά τις ανάγκες των ενδιαφερόμενων μερών και θα εντάσσονται σε όλες τις φάσεις ανάπτυξης του έργου καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής του. Τα εργαλεία δύναται κατά προτίμηση να είναι ανοιχτού κώδικα και να βασίζονται στον ελεύθερο διαμοιρασμό των στοιχείων έργου χωρίς περιορισμούς (π.χ. *.ifc).

Ενίσχυση επιχειρήσεων - Ο άξονας για την ενίσχυση των επιχειρήσεων έχει ως στόχο την εξασφάλιση της ετοιμότητας των επιχειρήσεων για την εφαρμογή του BIM όσον αφορά τη μετάδοση γνώσεων, τις ψηφιακές υποδομές και τη χρήση εργαλείων τεχνολογίας BIM.

12.10 Παραδείγματα

Εικόνα 12.1: BIM | Τρισδιάστατη (3D) Προσομοίωση Κατασκευής⁷

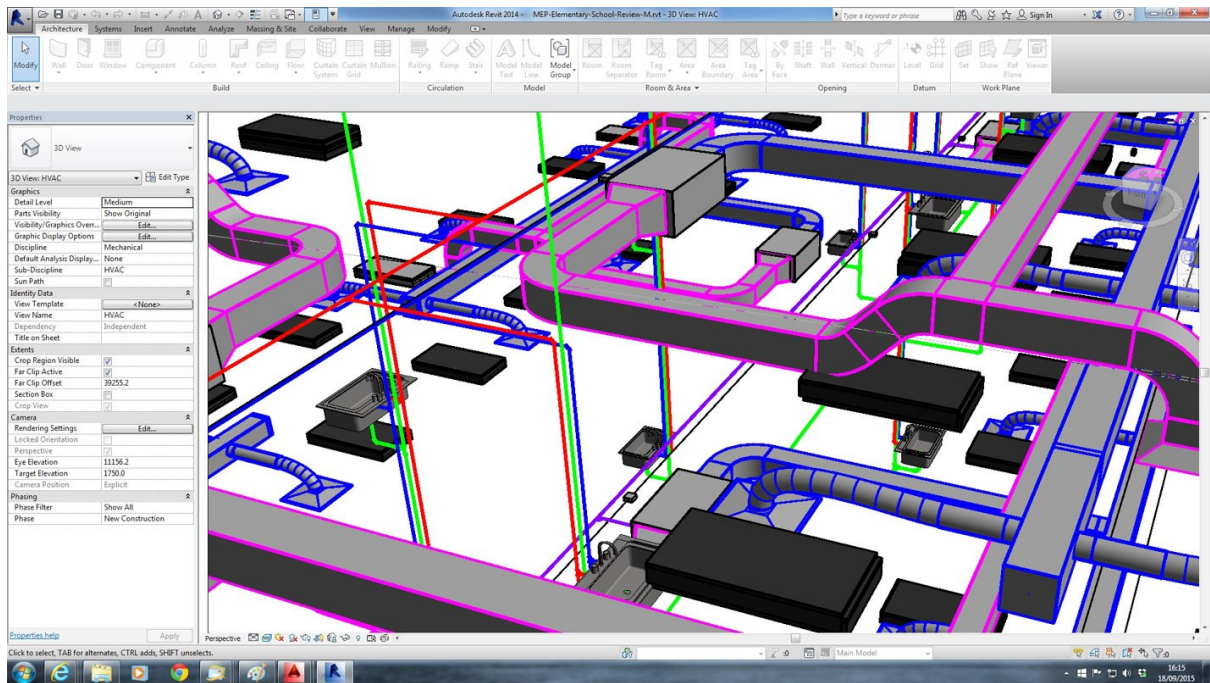

Εικόνα 12.2: Επιλογή στοιχείων της κατασκευής⁸

⁷πηγή: <https://www.wsp.com/en-gl/services/building-information-modelling-bim>

⁸πηγή: <https://catscad.net/wp-content/uploads/2015/01/revit-mep.jpg>

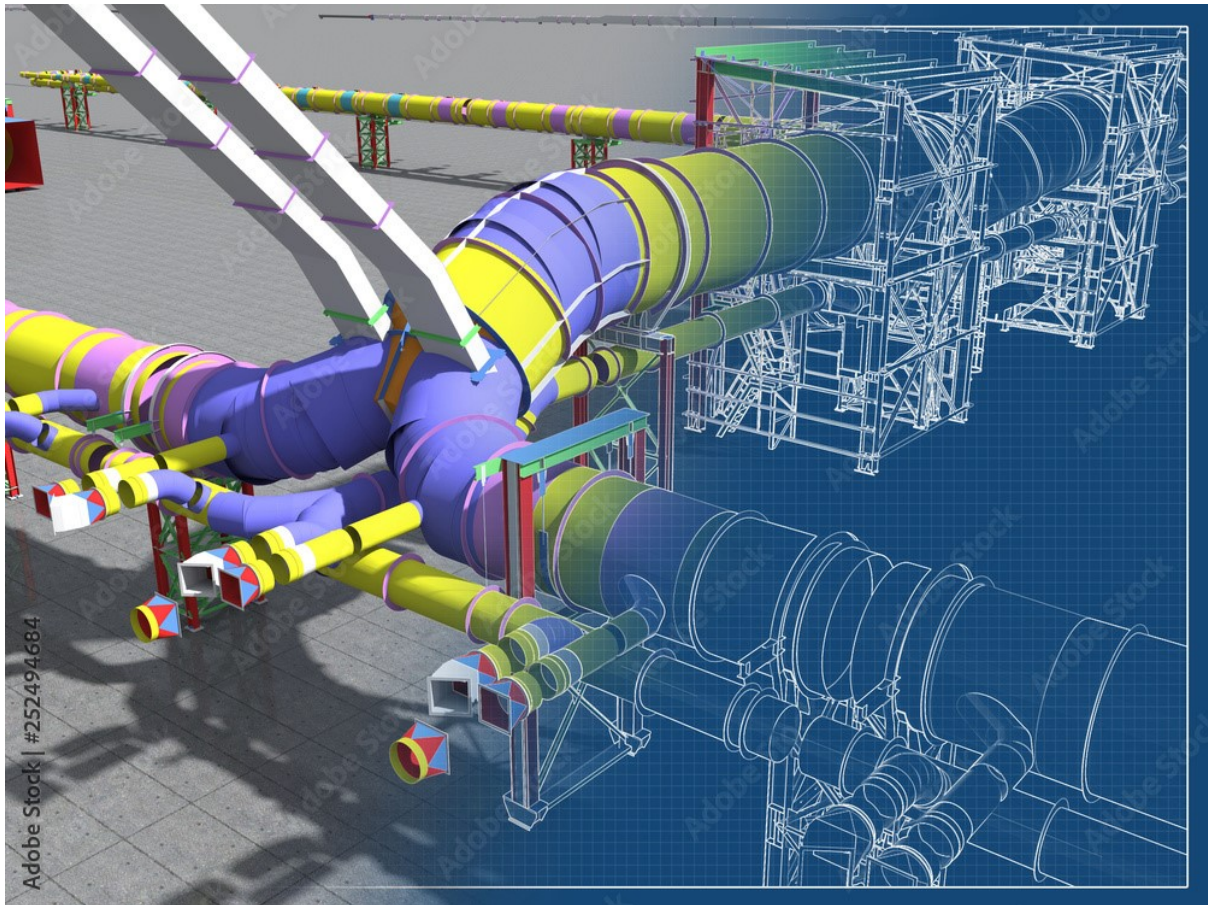

Εικόνα 12.3: Κατασκευαστικές λεπτομέρειες σε μεταλλικές κατασκευές⁹

⁹πηγή:

https://as1.ftcdn.net/v2/jpg/02/52/49/46/1000_F_252494684_kS8eeZ8YWnhQ6FVfIz5fBDKioT4i1Rgb.jpg

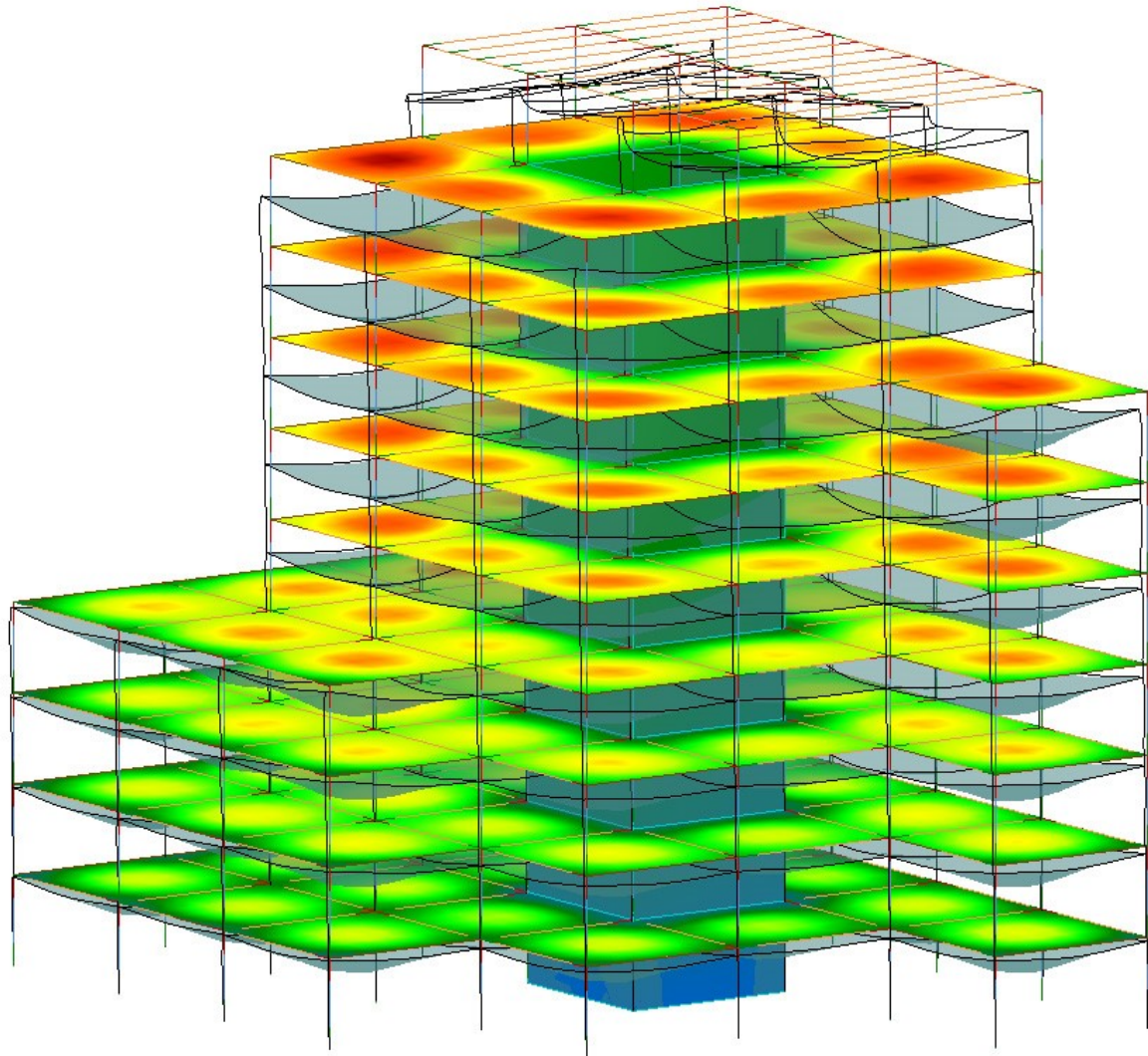

Εικόνα 12.4: Επιμετρήσεις ποσοτήτων & κόστους υλικών¹⁰

Single pane Window 500mm x 500mm						
BoM level	Part #	Description	Qty	Units	Unit Cost	Cost
1	756	Window framing	1	4	\$3.00	\$12.00
1	95	Brackets	1	4	\$0.75	\$3.00
1	PRS045	Rubber seal	2	metre	\$0.50	\$1.00
2	342	Glass pane	1	1	\$9.50	\$9.50
2	LB8579	Safety label	1	1	\$0.10	\$0.10
3	GH098	Hinges	2	1	\$2.25	\$4.50
3	GS664	Screws	8	10	\$4.95	\$3.96
3	587	Latch	1	1	\$2.20	\$2.20
3	588	Latch hook	1	1	\$0.88	\$0.88
4	GS660	Screws for latch and hook	6	10	\$4.95	\$2.97
5	812	Protective wrap	1.5	metre	\$0.65	\$0.98
6	XYZ123	Cardboard box 600mm x 600mm	1	1	\$1.00	\$1.00
6	LB7487	Box label barcode	1	1	\$0.10	\$0.10
Total number parts			27.5		Total costs	\$42.19

¹⁰ (πηγή: <https://www.unleashedsoftware.com/media/scraper/BOM-window-example.jpg?rmode=max&width=855>)

Εικόνα 12.5: Διαγράμματα ροπών κατασκευής¹¹

¹¹πηγή: <https://bimandbeam.typepad.com/.a/6a00d83453439169e2017d4278e86b970c-pi>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 13

Έννοια της υπερημερίας του Κυρίου του Έργου - Υπαιτιότητα Αναδόχου-Ανωτέρα Βία

13.1 Εισαγωγή

13.1.1 Στόχοι θεματικής ενότητας

Στόχος της συγκεκριμένης διδακτικής ενότητας είναι να γνωρίσουν οι επιμορφούμενοι τις έννοιες της υπερημερίας του Κύριου του Έργου, της Υπαιτιότητας του Αναδόχου και της Ανωτέρας Βίας κατά την εκτέλεση σύμβασης έργου.

13.1.2 Σύντομη περιγραφή της θεματικής ενότητας

Στην ενότητα αυτή γίνεται παρουσίαση των περιπτώσεων υπερημερίας του κύριου του έργου, επισημαίνεται ότι αν ο κύριος του έργου καταστεί υπερήμερος ως προς την εκπλήρωση των συμβατικών υποχρεώσεών του, ο ανάδοχος δικαιούται να ζητήσει αποζημίωση μόνο για τις θετικές του ζημιές που προκαλούνται μετά την επίδοση από αυτόν σχετικής έγγραφης όχλησης. Αναφέρεται το απαιτούμενο περιεχόμενο της όχλησης του αναδόχου και παρατίθεται ο τρόπος υπολογισμού των θετικών ζημιών από την υπερημερία του εργοδότη. Τέλος ορίζονται οι έννοιες «υπαιτιότητα του αναδόχου» και «ανωτέρα βία».

13.1.3 Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση της διδακτικής ενότητας, οι επιμορφούμενοι/νες θα είναι σε θέση να:

- διακρίνουν τις περιπτώσεις υπερημερίας του κυρίου του έργου
- αναγνωρίζουν ότι αν ο κύριος του έργου καταστεί υπερήμερος ως προς την εκπλήρωση των συμβατικών υποχρεώσεών του, ο ανάδοχος δικαιούται να ζητήσει αποζημίωση μόνο για τις θετικές του ζημιές που προκαλούνται μετά την επίδοση από αυτόν σχετικής έγγραφης όχλησης.
- γνωρίζουν το απαιτούμενο περιεχόμενο της όχλησης του αναδόχου
- γνωρίζουν πώς υπολογίζονται οι θετικές ζημιές από την υπερημερία του εργοδότη
- αναγνωρίζουν την υπαιτιότητα του αναδόχου
- αναγνωρίζουν τις περιπτώσεις ανωτέρας βίας

13.2 Υπερημερία του κυρίου του έργου – όχληση του αναδόχου

Σύμφωνα με το άρθρο **άρθρο 137** αν ο κύριος του έργου καταστεί υπερήμερος ως προς την εκπλήρωση των συμβατικών υποχρεώσεών του, ο ανάδοχος δικαιούται να ζητήσει αποζημίωση μόνο για τις θετικές του ζημιές που προκαλούνται μετά την επίδοση από αυτόν σχετικής έγγραφης όχλησης.

Ως περιπτώσεις υπερημερίας του κύριου του έργου ενδεικτικά νοούνται:

- καθυστέρηση πληρωμής λογαριασμού,
- παράλειψη ελέγχου των αφανών εργασιών,
- καθυστέρηση απόδοσης των απαλλοτριωμένων εκτάσεων,
- διακοπή εργασιών λόγω εκτέλεσης αρχαιολογικών εργασιών για μεγάλο χρονικό διάστημα κλπ

Αν ο κύριος του έργου καταστεί υπερήμερος, απαραίτητη προϋπόθεση για να δικαιούται ο ανάδοχος αποζημίωση για τις θετικές του ζημιές είναι να υποβάλλει μετά την έναρξη της υπερημερίας του κυρίου του έργου, έγγραφη όχληση, άλλως είναι πρόωρη και δεν επιφέρει τα έννομα αποτελέσματα της.

Περιεχόμενο έγγραφης όχλησης

Η έγγραφη όχληση πρέπει να περιέχει κατ' ελάχιστον:

- τα πραγματικά περιστατικά που συνιστούν την υπερημερία του κυρίου του έργου,
- το είδος των θετικών ζημιών των οποίων θα ζητηθεί η αποζημίωση και
- την ημερήσια αποζημίωση.

Όχληση που δεν έχει το περιεχόμενο αυτό δεν επιφέρει έννομες συνέπειες.

13.3 Θετικές ζημιές

Σύμφωνα με το άρθρο **άρθρο 137** ως θετικές ζημιές αναγνωρίζονται:

- η δαπάνη εγκαταστάσεων,
- η εξυπηρέτηση εγγυητικών καλής εκτέλεσης,
- ασφάλισης έργου,
- φύλαξης εργοταξίου,
- σταλίας του προβλεπόμενου από το οργανόγραμμα προσωπικού, μηχανημάτων,
- γενικών εξόδων,
- ενδεχόμενων τόκων προκαταβολής.

Ιδιαίτερα για τον υπολογισμό της αποζημίωσης των γενικών εξόδων λαμβάνεται υπόψη ο μέσος όρος των γενικών εξόδων στο ποσοστό που αντιστοιχεί στο έργο, όπως προκύπτει από

τους δημοσιευμένους ισολογισμούς των τελευταίων πέντε (5) ετών και εφαρμόζεται επί της ημερήσιας αξίας του έργου χωρίς ΓΕ+ΟΕ, απρόβλεπτα, αναθεώρηση και ΦΠΑ.

Μετά την έγγραφη όχληση ο ανάδοχος υποβάλει αίτημα αποζημίωσης, σύμφωνα με το άρθρο 137 του Ν. 4412/2016 λόγω υπερημερίας του ΚτΕ, για συγκεκριμένο το χρονικό διάστημα, επισυνάπτοντας φάκελο στοιχείων και σχετικών παραστατικών, βάση των οποίων υπολογίζει την θετική ζημία που υπέστη και καθορίζει το συνολικό ποσό της αποζημίωσης.

Το ποσό της αποζημίωσης για θετικές ζημίες δεν υπόκειται σε δαπάνη Φ.Π.Α., σύμφωνα με την περίπτωση α' της παραγράφου 1 του άρθρου 2 του κώδικα Φ.Π.Α. (Ν. 2859/2000).

Νομοθετικές διατάξεις σύμφωνα με τις οποίες γίνεται ο υπολογισμός των Θετικών Ζημιών:

- **μηχανολογικού εξοπλισμού**

Για τον ιδιόκτητο μηχανολογικό εξοπλισμό του αναδόχου υπολογίζεται:

Η Η.Δ. Μισθώματος σε καθεστώς ολικής σταλίας σε εφαρμογή του ΦΕΚ 538B'/1994 από

$$\text{τον τύπο } K = \frac{6.67 * A}{175 * 100} * (km + rm) \text{ € / ημέρα}$$

Όπου:

A: η πραγματική αναπόσβεστη αξία του μηχανήματος από το ΜΗΤΡΩΟ των ΠΑΓΙΩΝ της εταιρείας,

$$K_m = \frac{100}{12 * n * n_a} * \left(1 + \frac{i * n}{2}\right) \%$$

$$R_m = 0.90 * k_m$$

- **Ημερήσιες αποζημιώσεις συντήρησης μηχανολογικού εξοπλισμού**

Ο υπολογισμός της συντήρησης υπολογίζεται σύμφωνα με την απόφαση του Υπουργού Δημοσίων έργων Γ4/0//1/169/Φ.55 της 15.1/17-08-1979 (ΦΕΚ 1031 Β') όπου στη σχετική ανάλυση τιμών των Λιμενικών Έργων κατά τον καθορισμό της μέσης βασικής τιμής του ημερήσιου μισθώματος κάθε μηχανήματος υπεισέρχεται στις επί μέρους αναλύσεις τιμών και ένα ποσοστό για συντήρηση, ημεραργίες κλπ. που έχει καθοριστεί στο 10%.

- **Ημερήσιες αποζημιώσεις λοιπών εγκαταστάσεων - μηχανολογικού εξοπλισμού**

Τα λοιπά πάγια στοιχεία της επιχείρησης (εγκαταστάσεις - λοιπού μηχανολογικού εξοπλισμού του έργου) αποσβένονται σύμφωνα με την παρ. 5α της ΠΟΛ. 1073/31-03-2015 Απόφαση του Υπουργείου Οικονομικών με θέμα: «Κοινοποίηση και ερμηνεία των διατάξεων περί φορολογικών αποσβέσεων των πάγιων περιουσιακών στοιχείων των επιχειρήσεων με βάση τις διατάξεις του άρθρου 24 του ν.4172/2013».

- **δαπάνες ασφαλιστηρίων συμβολαίων μηχανημάτων έργου**

Η θετική ζημιά από τη δαπάνη για τα ασφαλιστήρια συμβόλαια μηχανημάτων έργου υπολογίζεται σύμφωνα με τις παρ. 7.4 και 8.5 του άρθρου 12 (παραρτ. IV, μέρος Β, τμήμα ΙΙ) του ΠΔ 305/1996 και το άρθρο 2 του Π.Δ. 304/2000.

- **μισθοδοσίας προσωπικού.**

Στελεχιακό προσωπικό (μηχανικοί) σε αργία (με δελτία παροχής υπηρεσιών)

Για τα δηλωθέντα στελέχη του εργοταξίου του έργου σύμφωνα με το εγκεκριμένο οργανόγραμμα του έργου απαιτούνται:

- α) τα ιδιωτικά συμφωνητικά τα οποία είναι κατατεθειμένα και σφραγισμένα από την αρμόδια ΔΟΥ, σύμφωνα με την παρ. 16 άρθρο 8 του νόμου 1882/1990 και
- β) τα δελτία παροχής υπηρεσιών (Δ.Π.Υ.) τα οποία έχει υποβάλει στην εταιρεία για την αποζημίωσή τους.

Υπαλληλικό προσωπικό (μισθωτοί)-εργατοτεχνικό προσωπικό (ημερομίσθιοι - οικοδόμοι) με (ΑΠΔ)

Ο τρόπος υπολογισμού σχετικά με τις αποζημιώσεις από αργία του υπαλληλικού προσωπικού (μισθωτοί) - εργατοτεχνικού προσωπικού (ημερομίσθιοι - οικοδόμοι) με Αναλυτικές Περιοδικές Δηλώσεις (Α.Π.Δ.) απαιτεί:

- α) την υποβολή των μισθολογικών καταστάσεων όπου εμφανίζονται πέραν των εισφορών του εργοδότη και του εργαζόμενου αλλά και ο φόρος, προκαταβολές κ.λ.π. που αντιστοιχούν στον καθένα,
- β) τις Αναλυτικές Περιοδικές Δηλώσεις (Α.Π.Δ.) που έχει υποβάλει για τον συγκεκριμένο εργάτη, τεχνίτη, χειριστή, υπάλληλο γραφείου, οδηγό κ.λ.π, και
- γ) το ταμειακό παραστατικό (ΓΡΑΜΜΑΤΙΟ ΕΙΣΠΡΑΞΗΣ ΤΡΕΧΟΥΣΩΝ ΕΙΣΦΟΡΩΝ) του (Ι.Κ.Α.) για κάθε μισθολογική περίοδο δηλ. ότι το (Ι.Κ.Α.) εισέπραξε τις εισφορές για τον συγκεκριμένο εργάτη, τεχνίτη, χειριστή, υπάλληλο γραφείου, οδηγό κ.λ.π, και το οποίο θα συμφωνεί με το αντίγραφο υποβολής των Αναλυτικών Περιοδικών Δηλώσεων (Α.Π.Δ.).

13.4 Υπερημερία λόγω μη εξόφλησης λογαριασμού

Σύμφωνα με το άρθρο **άρθρου 152** αν η πληρωμή ενός λογαριασμού καθυστερήσει χωρίς υπαιτιότητα του αναδόχου, πέραν του **ενός (1) μήνα** από την υποβολή του ή την επανυποβολή του, οφείλεται τόκος υπερημερίας, σύμφωνα με την παρ. Ζ του άρθρου πρώτου του ν. 4152/2013 (Α' 107).

Ο ανάδοχος μπορεί να διακόψει τις εργασίες δέκα (10) ημέρες μετά από την κοινοποίηση στη

διευθύνουσα υπηρεσία ειδικής έγγραφης δήλωσης.

13.5 Υπαιτιότητα αναδόχου

Σύμφωνα με το άρθρο **άρθρου 138**ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να **κατασκευάσει το έργο κατά τους όρους της σύμβασης και τις έγγραφες εντολές** των αρμοδίων κατά περίπτωση οργάνων του φορέα κατασκευής του έργου.

Ο ανάδοχος οφείλει να τηρεί με ακρίβεια **τη διάταξη και τις διαστάσεις των διαφόρων τμημάτων του έργου**, όπως προκύπτουν από τα εγκεκριμένα σχέδια ή άλλα στοιχεία της μελέτης.

13.6 Περιπτώσεις ανωτέρας βίας

Σύμφωνα με το άρθρο **άρθρου 157**κατ' εξαίρεση για βλάβες του έργου ή των μόνιμων εγκαταστάσεων του αναδόχου στον τόπο των έργων που προέρχονται από **ανωτέρα βία**, αναγνωρίζεται στον ανάδοχο **δικαίωμα αποζημίωσης** ανάλογης με τη ζημία, το ποσό της οποίας καθορίζεται με συνεκτίμηση του είδους και της έκτασης των βλαβών και των ειδικών συνθηκών σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση.

Ενέργειες ΚτΕ - Αναδόχου:

- Ο ανάδοχος πρέπει να δηλώσει γραπτώς στη διευθύνουσα υπηρεσία, το είδος και την έκταση των βλαβών, καθώς και τη δαπάνη για την επανόρθωσή της κατά το μέτρο που μπορεί αυτή να εκτιμηθεί. Η δήλωση περιλαμβάνει επίσης υποχρεωτικά περιγραφή της αιτίας των βλαβών, που χαρακτηρίζεται ως ανωτέρα βία και αίτημα αποζημίωσης για αποκατάστασή τους.
- Η δήλωση υποβάλλεται σε ανατρεπτική προθεσμία **δέκα (10) ημερών** από την επέλευση της βλάβης. Αν πρόκειται για έργο που έχει περατωθεί και δεν έχει ακόμα παραληφθεί, η προθεσμία αυτή ορίζεται σε **είκοσι (20) ημέρες**.
- Ο επιβλέπων προβαίνει αμέσως σε αυτοψία για την **εξακρίβωση του περιεχομένου της δήλωσης** και ιδιαίτερα του είδους και της έκτασης των βλαβών, του χρόνου και των συνθηκών που τις προκάλεσαν σε αντιπαράσταση με τον ανάδοχο.
- Ο επιβλέπων καλείται και υποχρεούται να συντάξει σχετική έκθεση διαπίστωσης των βλαβών μέσα σε **δέκα (10) ημέρες**, η οποία κοινοποιείται στον ανάδοχο. Η μη παράσταση του αναδόχου κατά την αυτοψία δεν κωλύει τη σύνταξη της έκθεσης.
- Στην έκθεση του επιβλέποντα εκτίθενται τα αίτια που συνιστούν την ανωτέρα βία, ο χρόνος και οι ειδικές συνθήκες από τις οποίες επήλθαν οι βλάβες, με περιγραφή όλων των στοιχείων που έχουν εξακριβωθεί.

- **Εξετάζεται επίσης η ύπαρξη ευθύνης** του αναδόχου προς αποφυγή ή μετριασμό της βλάβης, προσδιορίζονται με λεπτομέρεια το είδος και η έκταση των βλαβών και προτείνονται ο τρόπος και η δαπάνη που απαιτείται για την επανόρθωσή τους.
- Ο ανάδοχος, εντός **πέντε (5) ημερών** από την κοινοποίηση της έκθεσης, γνωστοποιεί στη διευθύνουσα υπηρεσία αν συμφωνεί με το περιεχόμενο αυτής, άλλως τεκμαίρεται η αποδοχή της.
- Η διευθύνουσα υπηρεσία, εντός προθεσμίας **δέκα (10) ημερών**, εκδίδει απόφαση με την οποία αποδέχεται, τροποποιεί ή απορρίπτει, μερικά ή συνολικά, αιτιολογημένα την έκθεση του επιβλέποντος. Κατά της απόφασης επιτρέπεται ένσταση κατ' άρθρο 174. Η ένσταση είναι απαράδεκτη, εφόσον η απόφαση υιοθετεί την έκθεση και αυτή έγινε δεκτή από τον ανάδοχο χωρίς καμιά επιφύλαξη.
- Η αποζημίωση προσδιορίζεται πάντοτε με βάση τους συμβατικούς όρους και τιμές. Όταν η αποκατάσταση των βλαβών διατάσσεται αφού τελειώσει το έργο και έχουν απομακρυνθεί οι εργοταξιακές εγκαταστάσεις του αναδόχου, κανονίζονται εύλογες τιμές μονάδας για την εκτέλεση εργασιών αποκατάστασης ή εκτελούνται απολογιστικά.
- Ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να εκτελέσει άμεσα, μετά την απόφαση της διευθύνουσας υπηρεσίας, τις εργασίες προς αποκατάσταση της βλάβης.
- Αν από τις βλάβες που προξενήθηκαν στα έργα δημιουργείται κίνδυνος για την ασφάλεια προσώπων ή για πρόκληση σημαντικών ζημιών σε τρίτους ή περαιτέρω σημαντικής βλάβης των έργων, ο προϊστάμενος της διευθύνουσας υπηρεσίας μπορεί να εγκρίνει την κατασκευή αναγκαίων επειγόντων έργων, στο μέτρο του δυνατού, **έστω και αν αυτά δεν αποτελούν αντικείμενο της σύμβασης που συνάφθηκε με τον ανάδοχο**. Η διαταγή γι' αυτά μνημονεύει απαραίτητα τις διατάξεις της παρούσας και κοινοποιείται στην Προϊσταμένη Αρχή.
- Όλες οι δαπάνες για την εκτέλεση των ανωτέρω εργασιών καταβάλλονται από **τις πιστώσεις που διατίθενται για την κατασκευή του έργου και βαρύνουν τελικά τον κύριο του έργου**, εκτός αν με την απόφαση της διευθύνουσας υπηρεσίας καταλογισθεί η δαπάνη συνολικά ή μερικά σε βάρος του αναδόχου, ως υπαιτίου για τη βλάβη που προξενήθηκε στα έργα.
- Η εκτέλεση των εργασιών για την αποκατάσταση των βλαβών από ανωτέρα βία μπορεί να δικαιολογήσει παράταση των προθεσμιών εκτέλεσης των εργασιών για εύλογο χρονικό διάστημα.

Εργασίες αποκατάστασης ή πρόληψης κινδύνων

Η ανωτέρω διαδικασία εφαρμόζεται ανάλογα και για τον καθορισμό της αποζημίωσης του αναδόχου για εργασίες αποκατάστασης ή πρόληψης κινδύνων σε έργα που εκτελέστηκαν, καθώς και σε περιπτώσεις κατά τις οποίες οι βλάβες οφείλονται σε υπαιτιότητα του κυρίου του έργου ή σε άλλη αιτία που εξαιρείται από την ευθύνη του αναδόχου καθώς και οι περιπτώσεις ανωτέρας βίας.

13.7 Παραδείγματα

Παρατίθεται παράδειγμα υπολογισμού Θετικών Ζημιών.

Στις 07-02-2024 με τη με αρ. πρωτ. 22/07-02-2024 επιστολή της η ανάδοχος κοινοπραξία υποβάλει στη Διευθύνουσα Υπηρεσία την επιστολή της με θέμα: «Αίτημα αποζημίωσης κατ' άρθρο 137 του Ν. 4412/2016 λόγω υπερημερίας του ΚτΕ για το έργο με τίτλο: «.....» που υπέστη λόγω της υπ' αρ. πρωτ. 47/26-04-2023 έγγραφης όχλησης για το διάστημα από 26-04-2023 έως 19-10-2023, συνολικού ποσού 7.302.279,79 €, υποβάλλοντας φάκελο με στοιχεία και σχετικά παραστατικά που δικαιολογούν την ως άνω θετική ζημιά.

Με βάση τα προβλεπόμενα στο αρ. 137 του Ν. 4412/2016 «.....Ως θετικές ζημιές αναγνωρίζονται, ιδίως, η δαπάνη εγκαταστάσεων, η εξυπηρέτηση εγγυητικών καλής εκτέλεσης, ασφάλισης έργου, φύλαξης εργοταξίου σταλίας του προβλεπόμενου από το οργανόγραμμα προσωπικού, μηχανημάτων, γενικών εξόδων, καθώς και ενδεχόμενων τόκων προκαταβολής. Ιδιαίτερα για την αποζημίωση των γενικών εξόδων λαμβάνεται υπόψη ο μέσος όρος των γενικών εξόδων στο ποσοστό που αντιστοιχεί στο έργο, όπως προκύπτει από τους δημοσιευμένους ισολογισμούς των τελευταίων πέντε (5) ετών και εφαρμόζεται επί της ημερήσιας αξίας του έργου χωρίς ΓΕ+ΟΕ, απρόβλεπτα, αναθεώρηση και ΦΠΑ».

Αναλυτικότερα η ανάδοχος με τη με αρ. πρωτ. 22/07-02-2024 επιστολή της αιτείται για το έργο του θέματος τα κάτωθι:

Πίνακας 13.1 Ποσά αποζημίωσης θετικών ζημιών, ανά είδος και χρονικό διάστημα

A/A	ΕΙΔΟΣ ΘΕΤΙΚΗΣ ΖΗΜΙΑΣ	Χρονική περίοδος	ΠΟΣΟ (€)
A-1	Μηχανολογικός εξοπλισμός, τεχνικό προσωπικό, εγκαταστάσεων και λοιπού μηχανολογικού εξοπλισμού κ.λ.π	26-04-2023 ~ 19-10-2023	5.490.578,94
A-2	Ασφάλιση μηχανημάτων	26-04-2023 ~ 19-10-2023	2.425,08
A-3	Στελεχειακό Προσωπικό	26-04-2023 ~ 19-10-2023	169.001,77
A-4	Υπαλληλικό προσωπικό	26-04-2023 ~ 19-10-2023	48.517,68
A-5	Έξοδα εργοταξίου	26-04-2023 ~ 19-10-2023	81.264,87

A-6	Εγγυητικές επιστολές	26-04-2023 ~ 19-10-2023	180.135,48
A-7	Ασφάλιση έργου	26-04-2023 ~ 19-10-2023	25.064,97
A-8	Τόκοι απόσβεσης προκαταβολής	26-04-2023 ~ 19-10-2023	300.330,93
A-9	Γενικά έξοδα έδρας	26-04-2023 ~ 19-10-2023	1.004.279,79
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ			7.302.279,79

Η Διευθύνουσα Υπηρεσία λαμβάνοντας υπόψη το αίτημα της αναδόχου, τον φάκελο με τα παραστατικά που υπέβαλε για το χρονικό διάστημα από 26-04-2023 (ημερομηνία υποβολής της όχλησης) έως 19-10-2023 και μετά από έλεγχο λογιστικό, αλλά και ουσίας, υπολογίζει το κόστος των θετικών ζημιών ως κατωτέρω:

A-11 Υπολογισμός Θετικών Ζημιών μηχανολογικού εξοπλισμού

Η ανάδοχος εταιρεία για την απόδειξη των ανωτέρω αιτείται για τον μηχανολογικό εξοπλισμό σύμφωνα με τον συνημμένο πίνακα «ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗ ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ».

Πίνακας 13.2 Ποσό αποζημίωσης θετικών ζημιών, μηχανολογικού εξοπλισμού και λοιπών εγκαταστάσεων

Ημερήσιο Μίσθωμα (στήλες 1-12 (€/ημέρα)	Ημερήσιες αποζημιώσεις λοιπών εγκαταστάσεων μηχανολογικού εξοπλισμού(€/ημέρα) (στήλες 13-15)	Ημερήσιες αποζημιώσεις συντήρησης [καύσιμα/λιπαντικά, χερριστές μηχανημάτων) (€/ημέρα) (στήλες 16 έως 24)
14.361,81€	134,30	16.524,11

Το ημερήσιο μίσθωμα υπολογίζεται με βάση το ΦΕΚ 538/1994/ΤΕΥΧΟΣ Β σύμφωνα με το οποίο ο υπολογισμός της ημερήσιας δαπάνης δομικών μηχανημάτων γίνεται με την συμπλήρωση του περιλαμβανομένου στο ΦΕΚ πίνακα 2 και με τη χρήση των παραπάνω αναφερομένων στην παρ. Α.1.1 μαθηματικών τύπων. Με βάση τους υπολογισμούς η ημερήσια δαπάνη προκύπτει 14.361,81€.

Σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο αρ. 137 του Ν.4412/2016:

γ) Ότι η σταλία κάθε μηχανήματος θα επισυμβεί μέσα στην περίοδο που το μηχάνημα επρόκειτο να χρησιμοποιηθεί, σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα και στην οριζόμενη χρονική περίοδο απασχόλησης κάθε μηχανήματος, σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα εργασιών και το είδος των εργασιών στο οποίο θα απασχοληθεί.....δ) Για τον καθορισμό της αποζημίωσης για την σταλία ιδιόκτητου μηχανήματος θα λαμβάνονται υπόψη ως μέγιστες αποδεκτές τιμές, αυτές που προκύπτουν από την οριζόμενη στην υποπερίπτωση δδ' της περίπτωσης β' αναπόσβεστη λογιστική

αξία του μηχανήματος και την πραγματική εναπομένουσα λειτουργική ζωή του μηχανήματος, ...»

Με βάση το εγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα, τα μέτωπα εργασιών στα οποία θε εκτελούνταν εργασίες το διάστημα έως 19-10-2023, το είδος των εργασιών, την οριζόμενη χρονική περίοδο απασχόλησης κάθε μηχανήματος καθώς και τα προσκομισθέντα παραστατικά του αναδόχου (άδειες μηχανημάτων, αξίες αγορών, αποσβέσεις κλπ), η δαπάνη μηχανήματος ανά ημέρα προκύπτει **14.361,81€** και το κόστος λοιπών πάγιων στοιχείων επιχείρησης προκύπτει **134,30€/ημέρα**.

Με βάση τα προσκομισθέντα παραστατικά του αναδόχου οι ημερήσιες αποζημιώσεις συντήρησης (καύσιμα/ λιπαντικά/ κόστος χειριστών μηχ/των) δαπάνης **16.524,11€ / ημέρα** δεν γίνονται αποδεκτές, διότι για τα μηχανήματα που τελούν υπό σταλία δεν αναγνωρίζεται αποζημίωση λόγω λειτουργίας και χρήσης.

Κατόπιν των προαναφερόμενων γίνονται αποδεκτά για δαπάνες θετικών ζημιών το ποσό των **14.361.81 € +134,30€= 14.496,11€ / ημέρα**

14.496,11*177= 2.565.811,47€

A-2| Υπολογισμός θετικών ζημιών για δαπάνες ασφαλιστηρίων συμβολαίων μηχανημάτων έργου

Η θετική ζημιά από τη δαπάνη για τα ασφαλιστήρια συμβόλαια ΜΕ (ΠΔ 305/96 άρθρο. 12 παραρτ. IV, μέρος Β, τμήμα II, παρ. 7.4 και 8.5) και Π.Δ. 304/00 (άρθρο 2) υπολογίζεται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 13.3 Υπολογισμός θετικών ζημιών για δαπάνες ασφαλιστηρίων συμβολαίων μηχανημάτων έργου υπολογισμού δαπάνης

Α/Α	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΜΟΝΤΕΛΟ	ΑΡ. ΛΕΙΪΑΣ ΧΡΗΣΗΣ ΜΕ	ΑΣΦΑΛΙΣΤΡΟ				ΔΑΠΑΝΗ		
				ΑΣΦΑΛΙΣΤΡΟ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	ΑΝΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΤΗΣ ΥΠΕΡΗΜΕΡΙΑΣ (26/04/2023 - 19/10/2023)		Έως	(Ημέρες)	(€)
						Έως	Από			
				(€)	Από	Έως	Από	(€)	(€)	
				(α)	(β)	(γ)	(δ)	(ε)	(ζ) = (ε) - (δ)	(η) = (ζ) * (α) / [(γ) - (β)]
1	ΕΚΣΚΑΦΕΑΣ	LIEBHERR R954		92,78 €	01/01/23	31/12/23	26/04/23	19/10/23	177	45,62 €
2	ΕΚΣΚΑΦΕΑΣ	HYUNDAI ROBEX 450LC-7A		293,78 €	01/01/23	31/12/23	26/04/23	19/10/23	177	144,44 €
3	ΙΣΟΠΕΔΩΤΗΣ	CAT 16G		126,79 €	01/01/23	31/12/23	26/04/23	19/10/23	177	62,34 €
4	ΦΟΡΤΗΓΟ	VOLVO A35 24,4tn		128,86 €	01/01/23	31/12/23	26/04/23	19/10/23	177	63,36 €

5	ΦΟΡΤΗΓΟ	VOLVO A35 24,4tn								
				128,86 €	01/01/23	31/12/23	26/04/23	19/10/23	177	63,36 €
6	ΦΟΡΤΗΓΟ	VOLVO A35 24,4tn								
				128,86 €	01/01/23	31/12/23	26/04/23	19/10/23	177	63,36 €
7	ΦΟΡΤΗΓΟ	VOLVO BM A35								
				128,87 €	01/01/23	31/12/23	26/04/23	19/10/23	177	63,36 €
8	ΦΟΡΤΩΤΗΣ	CATERPILAR 966 GII								
				214,05 €	01/01/23	31/12/23	26/04/23	19/10/23	177	105,24 €
9	ΦΟΡΤΩΤΗΣ	BOBCAT S300								
				135,97 €	01/01/23	31/12/23	26/04/23	19/10/23	177	66,85 €
10	ΟΔΟΣΤΡΩΤΗΡ ΑΣ	BOMAG BW160A								
				117,93 €	01/01/23	31/12/23	26/04/23	19/10/23	177	57,98 €
11	ΟΔΟΣΤΡΩΤΗΡ ΑΣ	HAMM HD 120IVO								
				258,35 €	01/01/23	31/12/23	26/04/23	19/10/23	177	127,02 €
12	ΟΔΟΣΤΡΩΤΗΡ ΑΣ	BOMAG BW 20R								
				113,93 €	01/01/23	31/12/23	26/04/23	19/10/23	177	56,02 €
13	ΔΙΑΤΡΗΤΙΚΟ	TAMROCK TORO 50D								
				97,92 €	01/01/23	31/12/23	26/04/23	19/10/23	177	48,14 €
14	FINISHER	VOGELE SUP.2000								
				97,92 €	01/01/23	31/12/23	26/04/23	19/10/23	177	48,14 €
15	FEDERAL	VOLVO FH12								
				119,06 €	01/01/23	31/12/23	26/04/23	19/10/23	177	58,54 €
16	ΦΟΡΤΩΤΗΣ	CATERPILLAR 907H								
				233,57 €	01/01/23	31/12/23	26/04/23	19/10/23	177	114,83 €
17	ΦΟΡΤΩΤΗΣ	BOBCAT S650								
				202,81 €	01/01/23	31/12/23	26/04/23	19/10/23	177	99,71 €
18	ΙΣΟΠΕΔΩΤΗΣ	CAT 140G								
				113,93 €	01/01/23	31/12/23	26/04/23	19/10/23	177	56,02 €
19	ΟΔΟΣΤΡΩΤΗΡ ΑΣ	HAMM GRW 1801-12H								
				236,48 €	01/01/23	31/12/23	26/04/23	19/10/23	177	116,27 €
20	ΟΔΟΣΤΡΩΤΗΡ ΑΣ	DYNAPAC 211								
				114,69 €	01/01/23	31/12/23	26/04/23	19/10/23	177	56,38 €
21	ΓΕΡΑΝΟΣ	TEREX DEMAG CC280-1								
				143,54 €	01/01/23	31/12/23	26/04/23	19/10/23	177	70,57 €
22	ΓΕΡΑΝΟΣ	TEREX DEMAG CC280-1								
				143,54 €	01/01/23	31/12/23	26/04/23	19/10/23	177	70,57 €
23	ΓΕΡΑΝΟΣ	MANITU HRT 2145								
				55,09 €	01/01/23	31/12/23	26/04/23	19/10/23	177	27,09 €
24	ΓΕΡΑΝΟΣ	DEMAG AC 50								
				130,46 €	01/01/23	31/12/23	26/04/23	19/10/23	177	64,14 €
25	ΣΠΑΣΤΗΡΑΣ	HARTL PC10								
				292,89 €	01/01/23	31/12/23	26/04/23	19/10/23	177	144,00 €
26	ΚΟΣΚΙΝΟ	CAMS RSS120-M								
				754,13 €	01/01/23	31/12/23	26/04/23	19/10/23	177	370,78 €
27	ΕΚΣΚΑΦΕΑΣ	CATERPILLAR								

		M322D		239,90 €	01/01/23	31/12/23	26/04/23	19/10/23	177	117,95 €
28	ΕΚΣΚΑΦΕΑΣ	HYUNDAI R200-ΕΛΑΣΤΙΧΟΦΟΡΟΣ		223,42 €	01/01/23	31/12/23	26/04/23	19/10/23	177	109,85 €
ΣΥΝΟΛΟ ΑΣΦΑΛΙΣΤΡΩΝ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ (για το διάστημα 26.04.2023-19.10.2023)									2.425,08 €	

Η συνολική θετική ζημιά για δαπάνες ασφαλιστηρίων συμβολαίων μηχανημάτων έργου για το χρονικό διάστημα από 26.04.2023 έως 19.10.2023 (ήτοι 177 ημερολογιακών ημερών): 2.425,08 €.

Με βάση τα προσκομισθέντα ασφαλιστήρια συμβόλαια και τα λοιπά παραστατικά στοιχεία γίνονται αποδεκτά για δαπάνες θετικών ζημιών το ποσό των **2.425,08€**

A-3], A-4] Υπολογισμός Θετικών Ζημιών μισθοδοσίας προσωπικού.

Η Ανάδοχος αιτείται για την **ΜΙΣΘΟΛΟΓΙΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ**

Πίνακας 13.4 Υπολογισμός θετικών ζημιών για μισθοδοσία προσωπικού

A/A	Όνοματεπώνυμο	Μήνας	Αίτημα Αναδόχου Δαπάνη (	Αποδεκτή Δαπάνη Θετικών Ζημιών
1	2	3	4	5
1	Στελεχιακό προσωπικό	ΑΠΡΙΛΙΟΣ – ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	169.001,77	169.001,77
2	Υπαλληλικό Προσωπικό (μισθωτοί) -εργατοτεχνικό προσωπικό (ημερομίσθιοι - οικοδόμοι) με ΑΠΔ	ΑΠΡΙΛΙΟΣ – ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	48.517,68	48.517,68
ΣΥΝΟΛΑ				

Κατόπιν των προαναφερόμενων γίνονται αποδεκτά για δαπάνες θετικών ζημιών το ποσό των **169.001,77 € +48.517,68= 217.519,45€** από την αργία του στελεχιακού (με ΤΠΥ) - υπαλληλικού (με ΑΠΔ)- εργατοτεχνικού προσωπικού (με ΑΠΔ).

A-5] Υπολογισμός Θετικών Ζημιών από έξοδα εργοταξίου

Η ανάδοχος αιτείται το ποσό των 81.264,87€ σύμφωνα με τον παρακάτω πίνακα και τα υποβληθέντα παραστατικά.

Πίνακας 13.5 Υπολογισμός θετικών ζημιών από έξοδα εργοταξίου

Έξοδα Εργοταξίου από 26/04/2023 έως 19/10/2023
Από συνημμένους Πίνακες ανά μήνα και φωτοτυπίες παραστατικών

α/α	Μήνες	Αιτούμενη δαπάνη αναδόχου	Αποδεκτή δαπάνη θετικών7 ζημιών
1	Απρίλιος (2023)	7.977,00 €	7.977,00 €
2	Μάιος (2023)	10.295,56 €	10.295,56 €
3	Ιούνιος (2023)	12.592,81 €	12.592,81€
4	Ιούλιος (2023)	14.976,64 €	14.976,64 €
5	Αύγουστος (2023)	13.947,27 €	13.947,27 €
6	Σεπτέμβριος (2023)	10.111,03 €	10.111,03 €
7	Οκτώβριος (2023)	11.364,56 €	11.364,56 €
Έξοδα εργοταξίου την περίοδο της υπερημερίας :		81.264,87 €	81.264,87€

Με βάση τα υποβληθέντα παραστατικά (τιμολόγια για ενοίκιο, ρεύμα, νερό, φύλαξη, καθαρισμός αναλώσιμα, οικοδομικά υλικά για τους εργοταξιακούς χώρους κλπ) η αποδεκτή δαπάνη είναι για την περίοδο της υπερημερίας είναι **81.264,87€**

A-6| Δαπάνη προμήθειας εγγυητικών επιστολών

Για το διάστημα από 26-04-2023 έως 19-10-2023 η ανάδοχος αιτείται δαπάνες θετικών για την προμήθεια της εγγυητικής επιστολής καλής εκτέλεσης που κατέβαλε στην Τράπεζα ΕΘΝΙΚΗ το ποσό των 35.744,23 € και για την προμήθεια της εγγυητικής προκαταβολής που κατέβαλε στην Τράπεζα Πειραιώς το ποσό των 144.391,25€.

Πίνακας 13.6 Υπολογισμός θετικών ζημιών για προμήθεια εγγυητικών επιστολών

ΑΡΙΘΜΟΣ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ	ΕΙΔΟΣ	ΤΑΜΕΙΟ / ΤΡΑΠΕΖΑ	ΑΞΙΑ	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ		ΠΕΡΙΟΔΟΣ		ΑΝΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΤΗΣ ΥΠΕΡΗΜΕΡΙΑΣ (26/04/2023 - 19/10/2023)			ΔΑΠΑΝΗ
					(€)		Από	Έως	Από	Έως	(Ημέρες)	(€)
					(α)	(β)	(γ)	(δ)	(ε)	(ζ) = (ε) - (δ)	(η) = (ζ) * (α) / [(γ) - (β)]	
ΒΤD029813	30/08/2022	ΚΑΛΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ	ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	3.455.500,00 €	31.099,50 €		30/4/2023	30/09/2023	26/04/23	19/10/23	177	35.744,23 €
850ILG2221806	16/12/2022	ΠΡΟΚΑΤΑΒΟΛΗΣ	ΠΕΙΡΑΙΩΣ	9.097.069,59 €	150.101,64 €		29/03/2023	28/09/2023	26/04/23	19/10/23	177	144.391,25 €
ΣΥΝΟΛΟ ΔΑΠΑΝΩΝ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ ΕΓΓΥΗΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ (για το διάστημα 26.04.2023-19.10.2023)											180.135,48 €	

Η δαπάνη θετικών ζημιών για την προμήθεια εγγυητικών επιστολών γίνεται αποδεκτή.

Κατόπιν των προαναφερθέντων η αποδεκτή δαπάνη για την περίοδο της υπερημερίας είναι **180.135,48€**

A-7| Δαπάνη ασφάλισης έργου

Για το διάστημα από 26-04-2023 έως 19-10-2023 η ανάδοχος αιτείται δαπάνες θετικών ζημιών του ασφαλιστηρίου συμβολαίου ποσού 25.064,97 € σύμφωνα με τον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 13.7 Υπολογισμός θετικών ζημιών για ασφάλιση έργου

Ασφάλιση Έργου Από 26/04/2023 έως 19/10/2023						
Ασφάλιση Κατά Παντός Κινδύνου Κατασκευαστή						
	Έναρξη Ασφάλισης	Λήξη Ασφάλισης	Συνολικές Ημέρες Ασφάλισης	Ημέρες Ασφάλισης έως 19/10/2023	Συνολικά Ασφάλιστρα	Ημερήσιο Κόστος Ασφάλισης
1	4/11/2022	4/2/2027	1553	349	46.855,29 €	30,17 €
2	4/11/2022	3/2/2027	1552	349	35.141,25 €	22,64 €
3	4/11/2022	1/11/2025	1093	349	58.569,00 €	53,59 €
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ (Κατά παντός κινδύνου):						106,40 €
Ασφάλιση Αστικής Ευθύνης						
	Περίοδος Κάλυψης	Λήξη Ασφάλισης	Συνολικές Ημέρες Ασφάλισης	Ημέρες Ασφάλισης έως 19/10/2023	Συνολικά Ασφάλιστρα	Ημερήσιο Κόστος Ασφάλισης
1	4/11/2022	4/2/2027	1553	349	31.236,00 €	20,11 €
2	4/11/2022	3/2/2027	1552	349	23.427,00 €	15,09 €
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ (Αστικής ευθύνης):						35,21 €
<u>ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΚΟΣΤΟΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ</u>						141,61 €

Για την απόδειξη των ανωτέρω προσκομίζει για το χρονικό διάστημα από 26-04-2023 έως 19-10-2023

- A) το ΑΣΦΑΛΙΣΤΗΡΙΟ ΚΑΤΑ ΠΑΝΤΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΕΡΓΟΛΑΒΙΩΝ (αρ. ασφαλιστηρίου .....) της «.....» διάρκεια από 04-11-2022 έως 03-02-2027 (σελ 017 του ασφαλιστηρίου) και κόστος ασφαλίσεων σε 4 δόσεις 8.785,13 € εκάστη ήτοι συνολικά 35.140,52€,
- B) το ΑΣΦΑΛΙΣΤΗΡΙΟ ΚΑΤΑ ΠΑΝΤΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ (αρ. ασφαλιστηρίου .....) της «.....» διάρκειας από 04-11-2022 έως 01-11-2025 και κόστος ασφαλίσεων 58.569,00€
- Γ) το ΑΣΦΑΛΙΣΤΗΡΙΟ ΚΑΤΑ ΠΑΝΤΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ (αρ. ασφαλιστηρίου .....) της «.....» με διάρκεια από 04-11-2022 έως 04-02-2027 και κόστος ασφαλίσεων 11.714,00€ (σελ. 1) και όχι 46.855,29 που αναγράφει ο ανάδοχος στην αίτηση αποζημίωσης.
- Δ) το ΑΣΦΑΛΙΣΤΗΡΙΟ ΓΕΝΙΚΗΣ ΑΣΤΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ (αρ. ....) της «.....» με διάρκεια από 04-11-2022 έως 04-02-2027 και κόστος ασφαλίσεων 7.809,00€ και όχι 31.236,0€ που αναγράφει ο ανάδοχος στην αίτηση αποζημίωσης.
- Ε) το ΑΣΦΑΛΙΣΤΗΡΙΟ ΓΕΝΙΚΗΣ ΑΣΤΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ (αρ. ασφαλιστηρίου .....) της «.....» για διάρκεια ασφάλισης σύμφωνα με την σελίδα 5 "ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΗΡΙΟΥ" από 04-11-2022 έως 03-11-2025 και επέκταση έως τις 03-02-2027 για την περίοδο συντήρησης και κόστος ασφαλίσεων σε 4 δόσεις 5.856,75 € εκάστη ήτοι συνολικά 23.427,0€

Η αποδεκτή δαπάνη πλέον είναι σύμφωνα με τον παρακάτω πίνακα:

Ασφάλιση Έργου από 26-04-2023 έως 19-10-2023					
ασφάλιση κατά παντός κινδύνου					
	έναρξη	λήξη	ημέρες ασφάλισης	Συνολικά ασφάλιστρα	ημερήσιο κόστος ασφάλισης
A	4/11/2022	3/2/2027	1553	34.140,52	21,98
B	4/11/2022	1/11/2025	1093	58.569,00	53,59
Γ	4/11/2022	4/2/2027	1553	11.714,00	7,54
	ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ (ΚΑΤΑ ΠΑΝΤΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ)				83,11

Ασφάλιση Αστικής Ευθύνης					
	έναρξη	λήξη	ημέρες ασφάλισης	Συνολικά ασφάλιστρα	ημερήσιο κόστος ασφάλισης (€)
Δ	4/11/2022	4/2/2027	1554	7.809,00	5,03
E	4/11/2022	3/11/2025	1095	23.427,00	21,39
	ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ (ΑΣΤΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ)				26,42

ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ/ΗΜΕΡΑ	109,53
Συνολικό κόστος για 177 ημέρες	19.293,00

Επομένως η συνολική αποδεκτή δαπάνη για την περίοδο υπερημερίας (για 177 ημέρες) είναι: $177 \times 109,53 = 19.293,00\text{€}$

A-81 Δαπάνη για τόκους απόσβεσης προκαταβολής

Σύμφωνα με το διάγραμμα μηναίων απορροφήσεων που έχει εγκριθεί ως συνημμένο του εγκεκριμένου χρονοδιαγράμματος του έργου η ανάδοχος ανά μήνα θα είχε εκταμιεύσει τα κάτωθι ποσά λογαριασμών

Πίνακας 13.8 Υπολογισμός θετικών ζημιών για δαπάνη απόσβεσης προκαταβολής

Λογαριασμοί	ποσά	περίοδος	Αποσβέσεις	Τόκοι
1 ^{ος} λογαριασμός	593.543,91 €	31-01-2023	115.177,76	40.773,41
2 ^{ος} λογαριασμός	1.195.370,71 €	28-02-2023	231.962,83	27.845,25
3 ^{ος} λογαριασμός	2.347.031,63 €	31-03-2023	455.443,72	30.828,67
4 ^{ος} λογαριασμός	2.130.753,33 €	30-04-2023	413.474,71	29.834,20
5 ^{ος} λογαριασμός	2.228.618,04 €	31-05-2023	432.465,45	30.828,67
6 ^{ος} λογαριασμός	2.501.359,38 €	30-06-2023	485.391,17	29.834,20
7 ^{ος} λογαριασμός	2.582.122,63 €	31-07-2023	501.063,36	30.828,67

8 ^{ος} λογαριασμός	2.185.880,99 €	31-08-2023	424.172,29	30.828,67
9 ^{ος} λογαριασμός	2.498.994,47 €	30-09-2023	484.932,26	29.834,20
10 ^{ος} λογαριασμός	2.529.724,34 €	19-10-2023	490.895,42	18.894,99
Σύνολο τόκων				300.330,93 €

Επομένως η συνολική αποδεκτή δαπάνη για την περίοδο υπερημερίας (για 177 ημέρες) είναι:
300.330,93€

A-9| Δαπάνη Αποζημίωσης για γενικά έξοδα /Διοικητική λειτουργία έδρας

Για τα γενικά έξοδα/διοικητική λειτουργία έδρας η ανάδοχος αιτείται ποσό **1.004.960,07 €**

Σύμφωνα την ισχύουσα νομοθεσία και την νομολογία των δικαστηρίων αλλά και τον πρόσφατο νόμο 4412/2016 άρθρο 137 για τον υπολογισμό των εξόδων της έδρας της εταιρείας ως θετικές ζημιές απαιτούνται οι δημοσιευμένοι ισολογισμοί των τελευταίων (5) πέντε ετών.

Με βάση τα προσκομισθέντα αποσπάσματα των δημοσιευμένων ισολογισμών της αναδόχου (.....) (υπάρχουν αναρτημένοι και στο Διαδίκτυο), κατά τα έτη 2018, 2019, 2020, 2021 και 2022 τα γενικά έξοδα/διοικητική λειτουργία έδρας φαίνονται στους παρακάτω πίνακες. Το ποσοστό των λειτουργικών εξόδων της αναδόχου εταιρίας σε σχέση με τον κύκλο εργασιών της είναι:

Πίνακας 13.9 Υπολογισμός Ποσοστού Γενικών εξόδων 2018

Περιγραφή		INTRAKAT
Έξοδα διοικητικής λειτουργίας Εταιρείας (2018)	α1	13.686.647,00 €
Χρηματοοικονομικό κόστος - καθαρό λειτουργίας Εταιρείας (2018)	α2	7.090.869,00 €
Πωλήσεις Εταιρείας για χρήση 2018	β	227.824.507,00 €
Αναλογία στα έσοδα της Εταιρείας (α1+α2)/β	π	9,12%

Πίνακας 13.10 Υπολογισμός Ποσοστού Γενικών εξόδων 2019

Περιγραφή		INTRAKAT
Έξοδα διοικητικής λειτουργίας Εταιρείας (2019)	α1	15.207.864,00 €
Χρηματοοικονομικό κόστος - καθαρό λειτουργίας Εταιρείας (2019)	α2	10.052.568,00 €
Πωλήσεις Εταιρείας για χρήση 2019	β	272.319.202,00 €
Αναλογία στα έσοδα της Εταιρείας (α1+α2)/β	π	9,28%

Πίνακας 13.11 Υπολογισμός Ποσοστού Γενικών εξόδων 2020

Περιγραφή		INTRAKAT
Έξοδα διοικητικής λειτουργίας Εταιρείας (2020)	α1	18.358.779,00 €
Χρηματοοικονομικό κόστος - καθαρό λειτουργίας Εταιρείας (2020)	α2	9.068.551,00 €
Πωλήσεις Εταιρείας για χρήση 2020	β	158.804.639,00 €
Αναλογία στα έσοδα της Εταιρείας (α1+α2)/β	π	17,27%

Πίνακας 13.12 Υπολογισμός Ποσοστού Γενικών εξόδων 2021

Περιγραφή		INTRAKAT
Έξοδα διοικητικής λειτουργίας Εταιρείας (2021)	α1	21.978.788,00 €

Χρηματοοικονομικό κόστος - καθαρό λειτουργίας Εταιρείας (2021)	α2	8.731.831,00 €
Πωλήσεις Εταιρείας για χρήση 2021	β	209.573.638,00 €
Αναλογία στα έσοδα της Εταιρείας (α1+α2)/β	π	14,65%

Πίνακας 13.13 Υπολογισμός Ποσοστού Γενικών εξόδων 2022

Περιγραφή		INTRAKAT
Έξοδα διοικητικής λειτουργίας Εταιρείας (2022)	α1	24.017.766,00 €
Χρηματοοικονομικό κόστος - καθαρό λειτουργίας Εταιρείας (2022)	α2	8.865.280,00 €
Πωλήσεις Εταιρείας για χρήση 2022	β	207.695.646,00 €
Αναλογία στα έσοδα της Εταιρείας (α1+α2)/β	π	15,83%

Ο ανάδοχος υπολογίζει εσφαλμένα το μέσο όρο για τα 5 έτη σε ποσοστό 13,23% το οποίο προκύπτει από το μέσο όρων των επί μέρους ποσοστών ανά έτος.

Προκειμένου να βρεθεί ο μέσος όρος εξόδων έδρας για τα 5 έτη, το ποσοστό αυτό προκύπτει από το κλάσμα με αριθμητή το άθροισμα των εξόδων διοικητικής λειτουργίας της εταιρείας για την ως άνω χρήση 5 ετών (α1+α2) και παρονομαστή το σύνολο των πωλήσεων της εταιρείας β δηλ. από το κλάσμα (α1+α2)/β για τα αντίστοιχα συνολικά ποσό των 5 ετών.

Κατά μέσο όρο για τα πέντε (5) έτη το ποσοστό των λειτουργικών εξόδων της αναδόχου εταιρίας σε σχέση με τον κύκλο εργασιών της είναι:

Πίνακας 13.14 Υπολογισμός θετικών ζημιών για γενικά έξοδα /Διοικητική λειτουργία έδρας

		2018	2019	2020	2021	2022	συνολικά για 5 έτη
έξοδα	α1	13.686.647,00	15.207.864,00	18.358.779,00	21.978.788,00	24.017.766,00	93.249.844,00
κόστος λειτουργίας	α2	7.090.869,00	10.052.568,00	9.068.551,00	8.731.831,00	8.865.280,00	43.809.099,00
πωλήσεις	β	227.824.507,00	272.319.202,00	158.804.639,00	209.573.638,00	207.695.646,00	1.076.217.632,00
αναλογία στα έσοδα (α1+α2)/β	π	9,12%	9,28%	17,27%	14,65%	15,83%	12,74%

Ήτοι ποσοστό γενικών εξόδων της έδρας: 12,74%

Για τον υπολογισμό της μέσης ημερήσιας αξίας του έργου, λαμβάνουμε υπόψη:

- Τον αρχικό συμβατικό προϋπολογισμό του έργου (χωρίς Φ.Π.Α., ΓΕ & ΟΕ, Απρόβλεπτα, Αναθεώρηση, Μελέτες και Απολογιστικά κ.λ.π.) ήτοι: 47.035.554,83 €
- Τον συμβατικό χρόνο εκτέλεσης του έργου ήτοι 36 μήνες = 1096 ημερολογιακές ημέρες

Οπότε η μέση ημερήσια αξία του έργου ανέρχεται σε: 47.035.554,83 /1096=42.915,65

Άρα προκύπτει δαπάνη: 177ημ. ημέρες X 42.915,65*12,74% =**967.739,32€**

Επομένως πρέπει να αναγνωρισθούν συνολικές δαπάνες θετικών ζημιών για τα έξοδα έδρας στο αιτούμενο ποσό των **967.739,32 €**.

Πίνακας 13.15 ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗΣ ΘΕΤΙΚΩΝ ΖΗΜΙΩΝ

Α/Α	Περιγραφή	Χρονική Περίοδος από 26-04-2023 έως 19-10-2023	Αποδεκτή δαπάνη(€)
		Αιτούμενη δαπάνη(€)	
A-1	Μηχανολογικός εξοπλισμός, τεχνικό προσωπικό, εγκαταστάσεων και λοιπού μηχανολογικού εξοπλισμού κ.λ.π	5.490.578,94	2.565.811,47
A-2	Ασφάλιση μηχανημάτων	2.425,08	2.425,08
A-3	Στελεχειακό Προσωπικό	169.001,77	169.001,77
A-4	Υπαλληλικό προσωπικό	48.517,68	48.517,68
A-5	Έξοδα εργοταξίου	81.264,87	81.264,87
A-6	Εγγυητικές επιστολές	180.135,48	180.135,48
A-7	Ασφάλιση έργου	25.064,97	19.293,00
A-8	Τόκοι απόσβεσης προκαταβολής	300.330,93	300.330,93
A-9	Γενικά έξοδα έδρας	1.004.960,07	967.739,32
ΣΥΝΟΛΟ ΘΕΤΙΚΩΝ ΖΗΜΙΩΝ			
7.302.279,79			4.334.519,60

Κατόπιν των ανωτέρω, η αποδεκτή δαπάνη για θετικές ζημιές είναι **4.334.519,60€** και για την κάλυψη της θα απαιτηθεί η εξασφάλιση της σχετικής πίστωσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 14

Θέματα τροποποιήσεων συμβάσεων έργου - Υποχρεώσεις δημοσιότητας

14.1 Εισαγωγή

14.1.1 Στόχοι θεματικής ενότητας

Στόχος της συγκεκριμένης διδακτικής ενότητας είναι να γνωρίσουν οι επιμορφούμενοι τις διαδικασίες τροποποιήσεων συμβάσεων έργων καθώς και τις υποχρεώσεις δημοσιότητας αυτών.

14.1.2 Σύντομη περιγραφή της θεματικής ενότητας

Στην ενότητα αυτή γίνεται παρουσίαση των προϋποθέσεων βάσει των οποίων επιτρέπεται η τροποποίηση μίας σύμβασης και αναφέρεται τότε συντάσσεται και τι περιλαμβάνει ένας Ανακεφαλαιωτικός Πίνακας εργασιών. Επισημαίνεται ποιες δαπάνες καλύπτονται με το κονδύλιο των απροβλέπτων και παρατίθενται οι προϋποθέσεις ανάλωσης των επί έλασσον δαπανών. Επίσης αναφέρεται πότε και πώς συντάσσονται τα ΠΚΤΜΝΕ και περιγράφονται οι διαδικασία σύναψης μίας συμπληρωματικής σύμβασης. Επισημαίνεται ποιες συμπληρωματικές συμβάσεις υπάγονται στον έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου και σε ποιες περιπτώσεις απαιτείται δημοσιότητα της τροποποίησης / συμπληρωματικής σύμβασης στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης [eNotices2 (eForms)] και στο ΚΗΜΔΗΣ.

14.1.3 Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση της διδακτικής ενότητας, οι επιμορφούμενοι/νες θα είναι σε θέση να:

- αναγνωρίζουν πότε επιτρέπεται η τροποποίηση μίας σύμβασης
- γνωρίζουν πότε συντάσσεται και τι περιλαμβάνει ένας Ανακεφαλαιωτικός Πίνακας εργασιών
- γνωρίζουν ποιες δαπάνες καλύπτονται με το κονδύλιο των απροβλέπτων
- γνωρίζουν τις προϋποθέσεις ανάλωσης των επί έλασσον δαπανών
- γνωρίζουν πότε και πώς συντάσσονται τα ΠΚΤΜΝΕ
- γνωρίζουν τη διαδικασία σύναψης μίας συμπληρωματικής σύμβασης
- διακρίνουν ποιες συμπληρωματικές συμβάσεις υπάγονται στον έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου και ποιές όχι
- διακρίνουν ποιές εργασίες περιλαμβάνονται στη συμπληρωματική σύμβαση

- γνωρίζουν σε ποιες περιπτώσεις απαιτείται δημοσιότητα της τροποποίησης / συμπληρωματικής σύμβασης στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης [eNotices2 (eForms)] και στο ΚΗΜΔΗΣ

14.2 Προβλεπόμενες περιπτώσεις τροποποίησης σύμβασης έργου: Ουσιώδης - Επουσιώδης - Ήσσονος αξίας

Σύμφωνα με το άρθρο **άρθρο 132** οι συμβάσεις μπορούν να τροποποιούνται χωρίς νέα διαδικασία σύναψης σύμβασης σε οποιαδήποτε από τις ακόλουθες περιπτώσεις:

- όταν οι τροποποιήσεις, προβλέπονται σε σαφείς, ακριβείς και **ρητές ρήτρες αναθεώρησης στα αρχικά έγγραφα της σύμβασης.**

Σημειώνεται ότι μπορεί να περιλαμβάνονται ρήτρες αναθεώρησης τιμών ή προαιρέσεις.

Οι ρήτρες αναφέρουν το αντικείμενο και τη φύση των ενδεχόμενων τροποποιήσεων ή προαιρέσεων, καθώς και τους όρους υπό τους οποίους μπορούν να ενεργοποιηθούν.

Δεν προβλέπουν τροποποιήσεις ή προαιρέσεις που ενδέχεται να μεταβάλουν τη συνολική φύση της σύμβασης.

- για τα **συμπληρωματικά έργα** από τον αρχικό ανάδοχο, τα οποία κατέστησαν αναγκαία και δεν περιλαμβάνονταν στην αρχική σύμβαση, εφόσον η αλλαγή αναδόχου:

- δεν μπορεί να γίνει για οικονομικούς ή τεχνικούς λόγους και
- θα συνεπαγόταν σημαντικά προβλήματα ή ουσιαστική επικάλυψη δαπανών για την αναθέτουσα αρχή.

Οποιαδήποτε αύξηση της τιμής δεν υπερβαίνει **το πενήντα τοις εκατό (50%) της αξίας της αρχικής σύμβασης** και σε περίπτωση διαδοχικών τροποποιήσεων, η **σωρευτική αξία των τροποποιήσεων** αυτών δεν μπορεί να υπερβαίνει το πενήντα τοις εκατό (50%) της **αξίας της αρχικής σύμβασης.**

- όταν πληρούνται **σωρευτικά** οι ακόλουθες προϋποθέσεις:
  - η ανάγκη τροποποίησης προέκυψε λόγω περιστάσεων που δεν ήταν δυνατόν να προβλεφθούν από μια επιμελή αναθέτουσα αρχή,
  - η τροποποίηση δεν μεταβάλλει τη συνολική φύση της σύμβασης,
  - οποιαδήποτε αύξηση της τιμής δεν υπερβαίνει το 50% της αξίας της αρχικής σύμβασης.
- όταν ένας **νέος ανάδοχος υποκαθιστά** εκείνον στον οποίο ανατέθηκε αρχικά η σύμβαση από την αναθέτουσα αρχή, συνεπεία:
  - ρητής ρήτρας αναθεώρησης ή προαίρεσης,

- ολικής ή μερικής διαδοχής του αρχικού αναδόχου, λόγω εταιρικής αναδιάρθρωσης, περιλαμβανομένων της εξαγοράς, της απορρόφησης, της συγχώνευσης ή καταστάσεων αφερεγγυότητας ιδίως στο πλαίσιο προπρωχευτικών ή πρωχευτικών διαδικασιών, από άλλον οικονομικό φορέα, ο οποίος πληροί τα κριτήρια ποιοτικής επιλογής που καθορίστηκαν αρχικά, υπό τον όρο ότι η διαδοχή δεν συνεπάγεται άλλες ουσιώδεις τροποποιήσεις της σύμβασης ή
- περίπτωσης που η αναθέτουσα αρχή αναλαμβάνει τις υποχρεώσεις του κύριου αναδόχου έναντι των υπεργολάβων του και εφόσον η δυνατότητα αυτή προβλέπεται στις κείμενες διατάξεις, σύμφωνα με το **άρθρο 131** (Υπεργολαβία),
- όταν οι τροποποιήσεις, ανεξαρτήτως της αξίας τους, **δεν είναι ουσιώδεις**

Τροποποίηση σύμβασης Ήσσονος αξίας

Σύμφωνα με το άρθρο **άρθρο 132** οι συμβάσεις μπορεί να τροποποιούνται, χωρίς να εξετάζονται οι προϋποθέσεις της παρ. 1 του άρθρου 132, εφόσον η αξία της τροποποίησης **είναι κατώτερη και των δύο ακόλουθων τιμών:**

- α) των κατώτατων ορίων του
- β) του 15% της αξίας της αρχικής σύμβασης για τις συμβάσεις έργων.

Η τροποποίηση **δεν μπορεί να μεταβάλει τη συνολική φύση της σύμβασης**. Σε περίπτωση **διαδοχικών τροποποιήσεων**, η αξία τους υπολογίζεται βάσει της **καθαρής σωρευτικής** αξίας των διαδοχικών τροποποιήσεων.

Ουσιώδης Τροποποίηση σύμβασης

Σύμφωνα με το άρθρο **άρθρο 132** η τροποποίηση σύμβασης κατά τη διάρκειά της θεωρείται **ουσιώδης**, εφόσον καθιστά τη σύμβαση ουσιωδώς διαφορετική, ως προς τον **χαρακτήρα**, από την αρχικώς συναφθείσα. Σε κάθε περίπτωση, μία τροποποίηση θεωρείται ουσιώδης όταν **πληροί μία ή περισσότερες** από τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- η τροποποίηση **εισάγει όρους** οι οποίοι, εάν είχαν αποτελέσει μέρος της αρχικής διαδικασίας σύναψης σύμβασης, θα είχαν επιτρέψει τη **συμμετοχή διαφορετικών υποψηφίων** από αυτούς που επιλέχθηκαν αρχικώς ή στην **αποδοχή άλλης προσφοράς** από εκείνη που επελέγη αρχικώς ή θα προσέλκυαν **και άλλους συμμετέχοντες** στη διαδικασία σύναψης σύμβασης,
- η τροποποίηση **αλλάζει την οικονομική ισορροπία** της σύμβασης **υπέρ του αναδόχου**, κατά τρόπο που δεν προβλεπόταν στην αρχική σύμβαση,

- η τροποποίηση **επεκτείνει σημαντικά** αντικείμενο της σύμβασης,
- όταν **νέος ανάδοχος υποκαθιστά** εκείνον στον οποίο είχε ανατεθεί αρχικώς η σύμβαση σε περιπτώσεις διαφορετικές από τις προβλεπόμενες στην περίπτωση δ' της παραγράφου 1 του άρθρου 132.

Επουσιώδης Τροποποίηση σύμβασης

Σύμφωνα με το άρθρο **άρθρο 156** Επουσιώδης τροποποίηση της σύμβασης νοείται όταν η αξία της τροποποίησης δεν υπερβαίνει:

- τα **κατώτατα όρια του άρθρου 5 και**
- μέχρι του **ποσοστού δεκαπέντε τοις εκατό (15%)** της αξίας της αρχικής σύμβασης,

Στην Επουσιώδη τροποποίηση δεν απαιτείται να ελέγχονται οι προϋποθέσεις της παρ. 1 του άρθρου 132, καθώς και των περ. β' (συμπληρωματικών εργασιών) και γ' (λόγω περιστάσεων που δεν ήταν δυνατόν να προβλεφθούν) της παρ. 1 του άρθρου 156.

Απαραίτητη προϋπόθεση για την τροποποίηση είναι η **σύμφωνη γνώμη του οικείου τεχνικού συμβουλίου** και η σύνταξη Ανακεφαλαιωτικού Πίνακα Εργασιών (Α.Π.Ε.).

Η τροποποίηση αυτή **δεν μπορεί να μεταβάλει τη συνολική φύση της σύμβασης.**

Σε περίπτωση **διαδοχικών τροποποιήσεων**, η αξία τους υπολογίζεται βάσει της καθαρής **σφραγιστικής αξίας των διαδοχικών τροποποιήσεων.**

Τροποποίησης σύμβασης έργου (άρθρο 156 Ν.4412/2016)

Το έργο εκτελείται, σύμφωνα με τη σύμβαση και τα τεύχη και σχέδια που τη συνοδεύουν.

Η σύμβαση μπορεί να τροποποιείται, εφόσον ο φορέας κατασκευής του έργου **διαπιστώσει**, ότι:

- προέκυψε ανάγκη εκτέλεσης **συμπληρωματικών εργασιών**, οι οποίες δεν περιλαμβάνονται, είτε κατά το είδος είτε κατά την ποσότητα, στο αρχικό ανατεθέν έργο και κατέστησαν αναγκαίες κατά την εκτέλεση του έργου, με την προϋπόθεση ότι οι συμπληρωματικές εργασίες δεν μπορούν τεχνικά ή οικονομικά να διαχωριστούν από την κύρια σύμβαση, ή όταν αυτές οι εργασίες, μολονότι μπορούν να διαχωριστούν από την αρχική σύμβαση, είναι απόλυτα αναγκαίες για την τελειοποίησή της χωρίς να μεταβάλλουν τη συνολική της φύση.
- **λόγω περιστάσεων που δεν ήταν δυνατόν να προβλεφθούν** από μια επιμελή αναθέτουσα αρχή και η τροποποίηση δεν μεταβάλλει τη συνολική φύση της σύμβασης.

Οποιαδήποτε αύξηση του συμβατικού ανταλλάγματος που μπορεί να προκύψει από τις ως άνω τροποποιήσεις δεν μπορεί να υπερβαίνει **το πενήντα τοις εκατό (50%) της αξίας της**

αρχικής σύμβασης, χωρίς την αναθεώρηση και τον Φ.Π.Α..Στο ως άνω ποσό συμπεριλαμβάνεται και η αμοιβή για τη σύνταξη των απαιτούμενων μελετών για την υλοποίηση των τροποποιήσεων. Σε περίπτωση διαδοχικών τροποποιήσεων, η σωρευτική αξία των τροποποιήσεων αυτών δεν μπορεί να υπερβαίνει το πενήντα τοις εκατό (50%) της αξίας της αρχικής σύμβασης.

Προκειμένου να υπογραφεί η συμφωνία για την τροποποίηση της αρχικής σύμβασης, **απαιτείται γνώμη του οικείου τεχνικού συμβουλίου.**

14.3 Ανακεφαλαιωτικοί πίνακες

Κάθε τροποποίηση της σύμβασης συνοδεύεται από Ανακεφαλαιωτικό Πίνακα Εργασιών (Α.Π.Ε.) που περιλαμβάνει:

- τις ενδείξεις των εργασιών,
- τις τιμές μονάδας των εργασιών,
- τα μεγέθη των ποσοτήτων,
- τις δαπάνες του προϋπολογισμού δημοπράτησης του αρχικά ανατεθέντος έργου,
- του προϋπολογισμού της αμέσως προηγούμενης σύμβασης και του προϋπολογισμού της προς κατάρτιση νέας σύμβασης
- το κονδύλιο των απρόβλεπτων,
- την προβλεπόμενη δαπάνη για αναθεώρηση, και
- Φ.Π.Α.

Οι δαπάνες για **εγκεκριμένες αποζημιώσεις** μη υποκείμενες σε Φ.Π.Α. περιλαμβάνονται σε διακριτή ενότητα του Α.Π.Ε. για την καταγραφή της οικονομικής εικόνας του έργου.

Για τις εργασίες του άρθρου 154 (Απολογιστικές εργασίες) και του άρθρου 155 (Επείγουσες και απρόβλεπτες πρόσθετες εργασίες) **δεν απαιτείται εκ των προτέρων η σύνταξη Α.Π.Ε.**για την εκτέλεση ή την πληρωμή τους.

Οι Α.Π.Ε. και τα Πρωτόκολλα Κανονισμού Τιμών Μονάδας Νέων Εργασιών που τους συνοδεύουν **συντάσσονται από τη διευθύνουσα υπηρεσία** και υπογράφονται από τον ανάδοχο **ανεπιφύλακτα ή με επιφύλαξη.**

Αν ο **ανάδοχος αρνηθεί**την υπογραφή, του κοινοποιείται ο ανακεφαλαιωτικός πίνακας και τα πρωτόκολλα. Στην περίπτωση αυτή, όπως και στην περίπτωση που ο ανάδοχος υπέγραψε τα σχετικά έγγραφα με επιφύλαξη, **δικαιούται να υποβάλει ένσταση.**

Ο Α.Π.Ε. και τα πρωτόκολλα νέων τιμών εγκρίνονται με ή χωρίς διορθώσεις από την Προϊσταμένη Αρχή, στην οποία διαβιβάζονται μαζί με την ένσταση του αναδόχου, την

αιτιολογική έκθεση για την ανάγκη των τροποποιήσεων, τον τρόπο κανονισμού των τιμών και κάθε σχετική πληροφορία.

Αν έχει υποβληθεί ένσταση, διατυπώνεται και η γνώμη της διευθύνουσας υπηρεσίας στο περιεχόμενο της ένστασης αυτής.

Σε περίπτωση άσκησης **ένστασης** η Προϊσταμένη Αρχή οφείλει να **αναμείνει την απόφαση επ' αυτής πριν από την έγκριση του Α.Π.Ε.**

Μετά από την έγκριση του Α.Π.Ε., ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να εκτελέσει τις σχετικές εργασίες χωρίς αυτό να θίγει τα δικαιώματά του για επίλυση της διαφοράς.

14.4 Απρόβλεπτα

Με το κονδύλιο των **απρόβλεπτων δαπανών** που περιλαμβάνονται στην αρχική σύμβαση μπορούν να καλύπτονται δαπάνες που προκύπτουν από:

- εφαρμογή **νέων κανονισμών ή κανόνων** που καθιερώθηκαν ως υποχρεωτικοί μετά από την ανάθεση του έργου,
- προφανείς **παραλείψεις ή σφάλματα** της προμέτρησης της μελέτης
- **απαιτήσεις της κατασκευής**, οι οποίες καθίστανται απαραίτητες για την **αρτιότητα και λειτουργικότητα του έργου**, παρά την πλήρη εφαρμογή των σχετικών προδιαγραφών κατά την κατάρτιση των μελετών του έργου

Προϋπόθεση της απορρόφησης του κονδυλίου των απροβλέπτων είναι να μην τροποποιείται το «**βασικό σχέδιο**» του έργου, καθώς και τα **βασικά διακριτά στοιχεία** της, όπως προβλέπονται από την αρχική σύμβαση.

Για τη διάθεση του κονδυλίου των απρόβλεπτων δαπανών συντάσσεται Α.Π.Ε. που δεν μπορεί να **συμπεριλάβει συμπληρωματικές εργασίες** (περ. β' της παρ. 1 του άρθρου 156).

Τα ποσά των απρόβλεπτων δαπανών ανέρχονται σε:

- **ποσοστό εννέα τοις εκατό (9%)** επί της αξίας της αρχικής σύμβασης, χωρίς τον συνυπολογισμό των κονδυλίων αναθεώρησης και Φ.Π.Α., για έργα συνολικού προϋπολογισμού ίσου ή μεγαλύτερου του ορίου εφαρμογής της ενωσιακής νομοθεσίας, σύμφωνα με την υπό στοιχεία Δ17α/08/78/ΦΝ 357/3.11.1995 απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων (Β' 941) και
- **ποσοστό δεκαπέντε τοις εκατό (15%)** για έργα προϋπολογισμού μικρότερου του ως άνω ορίου, σύμφωνα με την υπό στοιχεία Δ17α/07/45/ΦΝ 380/27.5.1996 απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων (Β' 409).

Τα προαναφερόμενα ποσοστά μπορεί να αναπροσαρμόζονται με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών.

Το ποσό των απρόβλεπτων δαπανών επανυπολογίζεται κατά την υπογραφή της σύμβασης, ανάλογα με την προσφερθείσα έκπτωση.

14.5 Επί έλασσον δαπάνες

Οι συμβατικές ποσότητες εργασιών μίας σύμβασης εκτέλεσης δημόσιου έργου επιτρέπεται να μειωθούν και η δαπάνη που εξοικονομείται («επί έλασσον δαπάνη») να χρησιμοποιηθεί για την εκτέλεση άλλων εργασιών της ίδιας εργολαβίας, εφόσον συντρέχουν σωρευτικά οι κατωτέρω προϋποθέσεις:

- Αναφέρεται ρητά η δυνατότητα αυτή στη διακήρυξη, τη σύμβαση και τα συμβατικά τεύχη.
- Δεν τροποποιείται το «βασικό σχέδιο» της προκήρυξης, ούτε οι προδιαγραφές του έργου, όπως περιγράφονται στα συμβατικά τεύχη, ούτε καταργείται ομάδα εργασιών της αρχικής σύμβασης.
- Δεν θίγεται η πληρότητα, ποιότητα και λειτουργικότητα του έργου.
- Δεν χρησιμοποιείται για την πληρωμή νέων εργασιών που δεν υπήρχαν στην αρχική σύμβαση.
- Δεν υπερβαίνει δαπάνη αυτή, κατά τον τελικό εγκεκριμένο Ανακεφαλαιωτικό Πίνακα Εργασιών του έργου, ποσοστό είκοσι τοις εκατό (20%) της συμβατικής δαπάνης ομάδας εργασιών του έργου ούτε, αθροιστικά, ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%) της δαπάνης της αρχικής αξίας σύμβασης χωρίς Φ.Π.Α., αναθεώρηση τιμών και απρόβλεπτες δαπάνες. Στην αθροιστική αυτή ανακεφαλαίωση λαμβάνονται υπόψη μόνο οι μεταφορές δαπάνης από μία ομάδα εργασιών σε άλλη.

Τα ποσά που εξοικονομούνται, εφόσον υπερβαίνουν τα ανωτέρω όρια (20% ή και 10%), μειώνουν ισόποσα τη δαπάνη της αξίας σύμβασης χωρίς Φ.Π.Α., αναθεωρήσεις και απρόβλεπτες δαπάνες.

Για τη χρήση των «επί έλασσον δαπανών» απαιτείται σε κάθε περίπτωση η σύμφωνη γνώμη του οικείου τεχνικού συμβουλίου, ύστερα από εισήγηση του φορέα υλοποίησης.

14.6 Νέες τιμές - Πρωτόκολλο Κανονισμού Τιμών Μονάδας Νέων Εργασιών

Αν στον ανακεφαλαιωτικό πίνακα εργασιών περιλαμβάνονται και εργασίες για τις οποίες δεν υπάρχουν τιμές μονάδας, **ο ανακεφαλαιωτικός πίνακας συνοδεύεται από πρωτόκολλο που κανονίζει τις τιμές για τις εργασίες αυτές.**

Ο **κανονισμός τιμών μονάδας νέων εργασιών** γίνεται με **υποχρεωτική** εφαρμογή κατά σειρά των κατωτέρω περιπτώσεων ως εξής:

- για εργασίες για τις οποίες **υπάρχουν συμβατικές τιμές** για παρόμοιες ή ανάλογες εργασίες, οι τιμές καθορίζονται ανάλογα προς αυτές,
- για εργασίες για τις οποίες **δεν υπάρχουν παρόμοιες** ή ανάλογες συμβατικές τιμές, αλλά **περιλαμβάνονται σε εγκεκριμένα ή συμβατικά αναλυτικά τιμολόγια** (αναλύσεις τιμών), οι τιμές καθορίζονται, σύμφωνα με τα τιμολόγια αυτά και
- για εργασίες που δεν περιλαμβάνονται στις προηγούμενες περιπτώσεις, οι τιμές καθορίζονται με βάση τα **πραγματικά στοιχεία κόστους**.

Η **εξακρίβωση του κόστους** γίνεται από **επιτροπή**, που συγκροτείται από τη διευθύνουσα υπηρεσία και αποτελείται από τρεις (3) τεχνικούς υπαλλήλους, που έχουν την αντίστοιχη ικανότητα. Στα μέλη της επιτροπής περιλαμβάνεται και ο επιβλέπων το έργο τεχνικός υπάλληλος.

Αν δεν επαρκεί το τεχνικό προσωπικό, η επιτροπή συγκροτείται από δύο (2) τεχνικούς υπαλλήλους, μη αποκλεισμένης της συμμετοχής στην επιτροπή του επιβλέποντα και του προϊσταμένου της διευθύνουσας υπηρεσίας.

Η Προϊσταμένη Αρχή μπορεί σε κάθε περίπτωση, να διατάξει τη διενέργεια δοκιμαστικών εργασιών από τον ανάδοχο και να συγκροτήσει άλλη επιτροπή από τεχνικούς υπαλλήλους για την παρακολούθηση της απόδοσης των απαραίτητων συντελεστών παραγωγής της νέας εργασίας.

Στοιχεία που έχουν προκύψει για τον κανονισμό της τιμής της ίδιας εργασίας ή τμήματος αυτής του ίδιου φορέα κατασκευής του έργου ή άλλων φορέων του δημόσιου τομέα ή από δοκιμαστικές εργασίες εξακρίβωσης του κόστους άλλων εργολαβιών, δεν αποτελούν τεκμήριο για τον κανονισμό τιμών.

Για εργασίες που οι τιμές καθορίζονται με βάση τα πραγματικά στοιχεία κόστους, εφαρμόζεται **μόνο για το μέρος της νέας τιμής που δεν μπορεί να κανονιστεί**, σύμφωνα με εγκεκριμένα ή συμβατικά αναλυτικά τιμολόγια.

Στην «ανάλυση της τιμής» **διαχωρίζονται** τα τμήματα που κανονίζονται, σύμφωνα με **πραγματικά στοιχεία κόστους** από τα τμήματα που κανονίζονται, σύμφωνα με **εγκεκριμένα ή συμβατικά αναλυτικά τιμολόγια**.

Για εργασίες που είναι παρεμφερείς προς συμβατικές ή ήδη καθορισμένες νέες, οι τιμές κατά τα παραπάνω συντάσσονται μόνο για τα επιπλέον ή επί έλαττον στοιχεία κόστους.

Ο κανονισμός νέων τιμών γίνεται με τις βασικές τιμές ιδίως των ημερομισθίων, υλικών και μισθωμάτων μηχανημάτων, σύμφωνα με τα πρακτικά διαπίστωσης βασικών τιμών υλικών εργατικών και μισθωμάτων από την Επιτροπή Διαπίστωσης Τιμών Δημόσιων Έργων (Ε.Δ.Τ.Δ.Ε.) του Γ' Τριμήνου 2012.

Οι τιμές που κανονίζονται, σύμφωνα με εγκεκριμένα ή συμβατικά αναλυτικά τιμολόγια **υπόκεινται στη σχετική έκπτωση της δημοπρασίας**, ρητή ή τεκμαρτή.

Η ρητή ή τεκμαρτή έκπτωση εφαρμόζεται και στην περίπτωση που υπάρχουν συμβατικές τιμές, αν η έκπτωση δεν περιλαμβάνεται στην όμοια ή ανάλογη εργασία, καθώς και στο μέρος της τιμής που προσδιορίζεται σύμφωνα με πραγματικά στοιχεία κόστους.

Οι τιμές ιδίως, των υλικών, των μηχανικών εξοπλισμών, των συσκευών, που δεν περιλαμβάνονται στις βασικές τιμές, **υπόκεινται στη σχετική έκπτωση της δημοπρασίας**, αν αποδεδειγμένα τα είδη αυτά **υπάρχουν ευρέως διαδεδομένα** στο εμπόριο.

14.7 Σύναψη συμπληρωματικής σύμβασης

1. Σύνταξη από τη Διευθύνουσα του έργου Υπηρεσία ΑΠΕ

2^α. Υπογραφή του ΑΠΕ από τον Ανάδοχο (ανεπιφύλαχτα)

2^β. Υπογραφή του ΑΠΕ από τον Ανάδοχο (με επιφύλαξη)

Ο Ανάδοχος δικαιούται να υποβάλει ένσταση

2^γ. Ο Ανάδοχος αρνείται την υπογραφή του ΑΠΕ

Αν ο ανάδοχος αρνηθεί την υπογραφή, η Διευθύνουσα Υπηρεσία του κοινοποιεί τον ΑΠΕ και ο Ανάδοχος δικαιούται να υποβάλει ένσταση.

3. Η Διευθύνουσα Υπηρεσία διαβιβάζει τον ΑΠΕ, την αιτιολογική έκθεση για την ανάγκη της σύναψης της συμπληρωματικής σύμβασης, τον τρόπο κανονισμού των τιμών και κάθε σχετική πληροφορία στην Προϊσταμένη Αρχή.

Αν έχει υποβληθεί ένσταση, διατυπώνεται και η γνώμη της διευθύνουσας υπηρεσίας στο περιεχόμενο της ένστασης αυτής. Σε περίπτωση άσκησης ένστασης η Προϊσταμένη Αρχή οφείλει να αναμείνει την απόφαση επ' αυτής πριν από την έγκριση του Α.Π.Ε.

4. Η Προϊσταμένη Αρχή συντάσσει εισήγηση για την έγκριση της σύναψης της συμπληρωματικής σύμβασης και αιτείται την σύμφωνη γνώμη του οικείου τεχνικού συμβουλίου.
5. Γνωμοδότηση τεχνικού συμβουλίου
6. Η Προϊσταμένη Αρχή εγκρίνει τη σύναψη της συμπληρωματικής σύμβασης καθώς και την δέσμευση του απαιτούμενου προϋπολογισμού.
7. Έλεγχος νομιμότητας συμπληρωματικών συμβάσεων
- 8^α. Ανπρόκειται για έργο το οποίο είναι συγχρηματοδοτούμενο, μετά την πράξη του ελεγκτικού συνεδρίου η Προϊσταμένη Αρχή διαβιβάζει τον ΑΠΕ στην αρμόδια Διαχειριστική Αρχή και αιτείται την διατύπωση σύμφωνης γνώμης για την έγκριση του ΑΠΕ και τη σύναψη της συμπληρωματικής σύμβασης.
- 8^β. Τροποποίηση της πράξης ένταξης για την αύξηση του προϋπολογισμού της πράξης
- 8^γ. Έκδοση της απόφασης από το Υπουργείο Οικονομικών για την αύξηση του προϋπολογισμού του εναρίθμου της πράξης.
9. Πρόσκληση στον Ανάδοχο για την προσκόμιση της πρόσθετης εγγυητικής καλής εκτέλεσης και την υπογραφή της συμπληρωματικής σύμβασης.

14.8 Έλεγχος νομιμότητας συμπληρωματικών συμβάσεων

Εξετάζεται η απαίτηση του ελέγχου νομιμότητας της συμπληρωματικής σύμβασης, σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες για το Ελεγκτικό Συνέδριο διατάξεις.

Εφόσον η συνολική εκτιμώμενη αξία της σύμβασης υπερβαίνει τα εκάστοτε ισχύοντα όρια, σύμφωνα με τα άρθρα 324 έως 327 του ν. 4700/2020 (Α' 127), αποστέλλεται στο Ελεγκτικό Συνέδριο για να γνωμοδοτήσει για τη νομιμότητα της υπογραφής της συμπληρωματικής σύμβασης.

Στη σύναψη **επουσιωδών τροποποιητικών συμβάσεων δεν απαιτείται έλεγχος νομιμότητας, με την προϋπόθεση** η συνολική εκτιμώμενη αξία της σύμβασης να μην υπερβαίνει τα εκάστοτε ισχύοντα όρια.

Επισημαίνεται ότι οι συμπληρωματικές συμβάσεις, υπάγονται στον προληπτικό έλεγχο νομιμότητας του Ελεγκτικού Συνεδρίου όταν η αρχική αξία υπολείπεται του εκάστοτε ορίου του ελέγχου και με τη συμπληρωματική σύμβαση προσαυξάνεται το οικονομικό αντικείμενο τόσο, ώστε η συνολική αξία της σύμβασης να υπερβαίνει το εκάστοτε όριο ελέγχου.

14.9 Ενημέρωση ΕΕΕΕ/eforms/ΚΗΜΔΗΣ

Σε κάθε περίπτωση απαιτείται δημοσιότητα της τροποποίησης σύμβασης στο ΚΗΜΔΗΣ

Απαιτούμενα βήματα ανάρτησης στο ΚΗΜΔΗΣ αποτελούν:

1. Πρωτογενές. Έγγραφο στο οποίο να αποτυπώνεται η πρόθεση της Προϊσταμένης Αρχής να συνάψει συμπληρωματική σύμβαση (για παράδειγμα η εισήγηση της στο αρμόδιο Τεχνικό Συμβούλιο)
2. Εγκεκριμένο. Το Εγκεκριμένο αίτημα είναι έγγραφο ή απόφαση και αποτυπώνει την έγκριση της πρόθεσης της σύναψης της συμπληρωματικής σύμβασης (για παράδειγμα την απόφαση δέσμευσης του ποσού που απαιτείται για την σύναψη της συμπληρωματικής σύμβασης)
3. Απόφαση Κατακύρωσης. Αναρτάται η Απόφαση έγκρισης της συμπληρωματικής σύμβασης.
4. Σύμβαση

Ενημέρωση ΕΕΕΕ/eforms

Εφόσον η αρχική αξία της σύμβασης ήταν κάτω των ορίων και με την τροποποίησή της προσ αυξάνεται το οικονομικό αντικείμενο τόσο, ώστε η συνολική αξία της σύμβασης να είναι άνω των ορίων τότε **γνωστοποιείται η σύναψη της συμπληρωματικής σύμβασης στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.**

Ειδικότερα και σύμφωνα με το **άρθρο 132** οι αναθέτουσες αρχές που τροποποιούν μία σύμβαση στις περιπτώσεις των περιπτώσεων β' και γ' της παρ. 1 του άρθρου 132, δημοσιεύουν σχετική γνωστοποίηση στην Επίσημη Εφημερίδα της Ένωσης. Η γνωστοποίηση αυτή περιέχει τις πληροφορίες που προβλέπονται στο **Μέρος Ζ' του Παραρτήματος V του Προσαρτήματος Α'** και δημοσιεύεται, σύμφωνα με το **άρθρο 65**.

14.10 Παραδείγματα

Η Διευθύνουσα Υπηρεσία του έργου συνέταξε τον 3ο Ανακεφαλαιωτικό Πίνακα Εργασιών (Α.Π.Ε.) έργου, στον οποίο περιλαμβάνονται:

η 3η τροποποίηση της αρχικής σύμβασης (3^{ος} Τ.Α.Σ.Ε.),

ο 2ος Α.Π.Ε. της 1ης Σ.Σ.Ε.,

η 2η Σ.Σ.Ε. και

το 3ο ΠΚΤΜΝΕ

Μετά τη σύνταξη και τον απαιτούμενο έλεγχο του ΑΠΕ η Διευθύνουσα Υπηρεσία τον διαβιβάζει στην Προϊσταμένη Αρχή προς έγκριση.

– Αναφέρονται τα απαιτούμενα έγγραφα και στοιχεία που συνοδεύουν τον ΑΠΕ:

Τα απαιτούμενα έγγραφα και στοιχεία που συνοδεύουν τον ΑΠΕ είναι:

- Η αιτιολογική έκθεση για την ανάγκη των τροποποιήσεων,
- Το ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΤΙΜΩΝ ΜΟΝΑΔΟΣ ΝΕΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ και
- κάθε σχετική πληροφορία

– Παρατίθεται σχέδιο αιτιολογικής έκθεσης του 3ου ΑΠΕ

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

[Συνοδεύει τον 3^ο Ανακεφαλαιωτικό Πίνακα Εργασιών (Α.Π.Ε.), στον οποίο περιλαμβάνονται η 3^η τροποποίηση της αρχικής σύμβασης (3^η Τ.Α.Σ.Ε.), ο 3^{ος} Α.Π.Ε. της 1^{ης} Σ.Σ.Ε. (3^η Τ.Α.Σ.Ε.) η 2^η Σ.Σ.Ε. και το 3^ο ΠΚΤΜΝΕ]

Α] ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ - ΙΣΤΟΡΙΚΟ

1. Την υπ' αρ. πρωτ. ΔΑΕΕ/οικ.676/26-2-2019 Απόφαση Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών (ΑΔΑ: 7Ζ72465ΧΙ8-Ψ31), με την οποία ορίστηκε το έργο του θέματος ως ειδικό έργο εθνικού επιπέδου και εγκρίθηκε η δέσμευση προϋπολογισμού και η διάθεση πίστωσης, ποσού €10.190.000,00€ (με Φ.Π.Α.) σε βάρος του ενάρθρου έργου 2018ΣΕ07200014 για τη διενέργεια ανοικτής διαδικασίας για τη σύναψη δημόσιας σύμβασης του εν λόγω έργου.
2. Την υπ' αρ. πρωτ. Δ19/οικ.1381/25-4-2019 (ΑΔΑ: ΩΣ93465ΧΘΞ-ΑΙΧ) Απόφαση Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών, με την οποία ορίστηκε ως Προϊσταμένη Αρχή της ανωτέρω σύμβασης η Διεύθυνση Αντιπλημμυρικών και Εγγειοβελτιωτικών Έργων (Δ19) της Γενικής Γραμματείας Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών και ως Διευθύνουσα Υπηρεσία η Ειδική Υπηρεσία Κατασκευής Υδραυλικών και Λιμενικών Υποδομών (Ε.Υ.Δ.Ε./Κ.Υ.Α.Υ.) της Γενικής Γραμματείας Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών.
3. Την υπ' αρ. πρωτ. Δ19/3511/23-12-2019 (ΑΔΑ: 6ΛΣΤ465ΧΘΞ-ΙΜ8) Απόφαση Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών με την οποία κατακυρώθηκε η σύμβαση του έργου του θέματος στο οικονομικό φορέα με την επωνυμία «ΙΝΤΡΑΚΟΜ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΛΛΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ» και ιδ.τ. «ΙΝΤΡΑΚΑΤΑ.Ε.», με τεκμαρτό ποσοστό έκπτωσης πενήντα ένα και πενήντα εκατοστά (51,50%) που αντιστοιχεί σε προϋπολογισμό προσφοράς 3.998.124,56 € (πλέον Φ.Π.Α. 24%).
4. Την υπ' αρ. πρωτ. οικ. ΕΥΔ/ΕΠ ΥΜΕΠΕΡΑΑ/7605/10-9-2020 (ΑΔΑ: ΩΛ9146ΜΤΛΡ-

7H3) Απόφαση Ειδικού Γραμματέα Διαχείρισης προγραμμάτων ΕΤΠΑ και ΓΑ για την Ένταξη της Πράξης
«ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗ ΧΕΙΜΑΡΡΟΥ ΑΠΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ (ΠΑΝΝΟΥΛΑΣ) ΘΡΙΑΣΙΟΥ ΠΕΔΙΟΥ Δ.Α ΤΤΙΚΗΣ ΑΠΟΧ.Θ. 1+853,6 ΕΩΣ Χ.Θ.9+300 (ΣΙΦΩΝ ΜΟΡΝΟΥ)» με κωδικό ΟΠΣ 5032695 στον Άξονα Προτεραιότητας
11 «ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ ΣΤΗΝ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ, ΤΗΣ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΙΝΔΥΝΩΝ (ΤΣ)» του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη».

5. Με τη με αριθμ. πρωτ. 98254/21-09-2020 Απόφαση Υφυπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων (ΑΔΑ: 991746ΜΤΑΡ-ΑΙΦ) εγκρίθηκε η ένταξη του έργου «Διευθέτηση χειμάρρου Αγίου Γεωργίου (Γιαννούλας) Θριασίου πεδίου Δ.Αττικής από Χ.Θ. 1+835,6 έως Χ.Θ. 9+300 (Σίφων Μόρνου)», στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ 2020) και ειδικότερα στο ενάρθμο 2020ΣΕ27110005 της ΣΑΕ271/1, με εγκεκριμένο προϋπολογισμό 5.460.651,20 €.
6. Την υπ'αρ. πρωτ. Δ19/63280/9-10-2020 (ΑΔΑ: 6ΔΩΩ465ΧΘΞΧΔ6) Απόφαση Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών, με την οποία τροποποιήθηκε η υπ'αρ. πρωτ. Δ19/3511/23-12-2019 Απόφαση Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών ως προς το ενάρθμο έργου χρηματοδότησης και ορίστηκε ως νέο ενάρθμο έργου χρηματοδότησης στο ανωτέρω έργο το ενάρθμο έργου 2020ΣΕ27110005 της ΣΑΕ271/1.
7. Την από 23-10-2020 υπογραφείσα σύμβαση κατασκευής έργου, ποσού 3.998.124,56 € πλέον Φ.Π.Α. 24% (959.549,89 €) μεταξύ της Διεύθυνσης Αντιπλημμυρικών και Εγχειοβελτιωτικών Έργων (Δ19) και της Αναδόχου Εργοληπτικής Επιχείρησης «ΙΝΤΡΑΚΑΤ».
8. Τα συμβατικά τεύχη του έργου.
9. Τη συνολική προθεσμία εκτέλεσης του έργου η οποία σύμφωνα με την παρ. 4.1 του άρθρου 4 της Ε.Σ.Υ. ορίζεται σε τριάντα έξι (36) μήνες ήτοι μέχρι 23-10-2023.
10. Τη με αρ. πρωτ. 274140/Φ.Ε. ΓΙΑΝΝΟΥΛΑ/7-10-2021 (ΑΔΑ: ΨΩΤΑ465ΧΘΞ-3ΟΝ) Απόφαση της Διεύθυνσης Αντιπλημμυρικών & Εγχειοβελτιωτικών Έργων (Δ19) με την οποία εγκρίθηκε η εκτέλεση επειγουσών και Απρόβλεπτων πρόσθετων εργασιών (τεχνικό Νο 3 και Νο 6) κατ'άρθρο 155 του Ν.4412/2016.
11. Τη με αρ. πρωτ. 48777/Φ.Ε. ΓΙΑΝΝΟΥΛΑ/17-02-2022 (ΑΔΑ: 6ΗΒΑ465ΧΘΞ-ΣΞΗ) Απόφαση της Διεύθυνσης Αντιπλημμυρικών & Εγχειοβελτιωτικών Έργων (Δ19) με την οποία εγκρίθηκε η εκτέλεση επειγουσών και Απρόβλεπτων πρόσθετων εργασιών (εκτέλεση εκσκαφών σε βραχώδη γηδάφη) κατ'άρθρο 155 του Ν.4412/2016.
12. Την με αρ. πρωτ. 141278/Φ.Ε. ΓΙΑΝΝΟΥΛΑ/03-05-2023 Απόφαση του Υφυπουργού Υποδομών και Μεταφορών με την οποία εκκρίθηκε ο 1ος Ανακεφαλαιωτικός Πίνακας Εργασιών (Α.Π.Ε.) και το 1ο Πρωτόκολλο Κανονισμού Τιμών Μονάδας Νέων Εργασιών (Π.Κ.Τ.Μ.Ν.Ε.), η 1η Συμπληρωματική Σύμβαση Εργασιών (Σ.Σ.Ε.) συνολικού ποσού €743.000,00 που αντιστοιχεί σε αύξηση 14,99% σε σχέση με την αρχική Σύμβαση, εκ των οποίων €587.102,78 για εργασίες (περιλαμβανομένης της έκπτωσης των ομάδων και του

ποσοστού για Γ.Ε. & Ο.Ε. 18%), €12.090,77 για απρόβλεπτα και €143.806,45 για Φ.Π.Α. 24%, η οποία περιλαμβάνεται στον 1ο Ανακεφαλαιωτικό Πίνακα Εργασιών (Α.Π.Ε.) όπως συντάχθηκε από τη Διευθύνουσα Υπηρεσία, υπογράφηκε χωρίς επιφύλαξη από τον Ανάδοχο και ελέγχθηκε από την Προϊσταμένη Αρχή και η δέσμευση Προϋπολογισμού συνολικού ποσού επτακοσίων σαράντα τριών χιλιάδων ευρώ και μηδέν λεπτών (€743.000,00), συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α., σε βάρος του εναρίθμου έργου 2020ΣΕ27110005 της ΣΑΕ271/1, για τη σύναψη της 1ης Συμπληρωματικής Σύμβασης Εργασιών (Σ.Σ.Ε.) που περιλαμβάνεται στον 1ο Α.Π.Ε., στα πλαίσια του έργου με τίτλο «ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗ ΧΕΙΜΑΡΡΟΥ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ (ΓΙΑΝΝΟΥΛΑΣ) ΘΡΙΑΣΙΟΥ ΠΕΔΙΟΥ Δ. ΑΤΤΙΚΗΣ ΑΠΟ Χ.Θ. 1 + 835,6 ΕΩΣ Χ.Θ. 9+335,0 (ΣΙΦΩΝ ΜΟΡΝΟΥ)», αναδόχου εταιρείας INTKAKAT.

13. Την από 18-05-2023 υπογραφή της 1^{ης} Συμπληρωματικής Σύμβασης Εργασιών (1^η Σ.Σ.Ε.) συνολικού ποσού 743.000,00 € (εκ των οποίων 599.183,55 € για εργασίες και 143.806,45 € για Φ.Π.Α. 24%), με χρηματοδότηση από τις πιστώσεις του εναρίθμου έργου 2020ΣΕ27110005 της ΣΑΕ271/1 και με κωδικό πράξης/MIS (ΟΠΣ) 5032695.
14. Την με αρ. πρωτ. 338135/Φ.Ε. ΓΙΑΝΝΟΥΛΑ/09-11-2023 Απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών με την οποία εγκρίθηκε παράταση της συνολικής προθεσμίας περαίωσης του έργου «με αναθεώρηση», σύμφωνα με το άρθρο 147, παρ. 8(α), του Ν. 4412/2016 μέχρι 23-10-2024.
15. Με την υπ' αρ. πρωτ. 105627/Φ.Ε. ΓΙΑΝΝΟΥΛΑ/12-04-2024 Απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών εγκρίθηκε ο 2ος Ανακεφαλαιωτικός Πίνακας Εργασιών (Α.Π.Ε.) (2η Τ.Α.Σ.Ε.) συνολικού ποσού €4.957.674,45 (με Φ.Π.Α. 24%), σε ισοζύγιο με την αρχική σύμβαση, εκ των οποίων €3.905.485,60 για εργασίες (με Γ.Ε.&Ο.Ε. 18%), €52.334,96 για απρόβλεπτα, €27.182,50 για απολογιστικά (με Γ.Ε.&Ο.Ε. επί των απολογιστικών), €12.125,00 για Μελέτες, €996,50 για αναθεώρηση και €959.549,89 για Φ.Π.Α. 24%, όπως συντάχθηκε από τη Διευθύνουσα Υπηρεσία, υπογράφηκε χωρίς επιφύλαξη από τον Ανάδοχο και ελέγχθηκε από την Προϊσταμένη Αρχή, το 2ο Πρωτόκολλο Κανονισμού Τιμών Μονάδας Νέων Εργασιών (Π.Κ.Τ.Μ.Ν.Ε.) και ο 1ος Ανακεφαλαιωτικός Πίνακας Εργασιών (Α.Π.Ε.) της 1ης Σ.Σ.Ε. (1η Τ.Α.Σ.Ε.) συνολικού ποσού €743.000,00 (με Φ.Π.Α. 24%), σε ισοζύγιο με την 1η Σ.Σ.Ε., εκ των οποίων €598.252,19 για εργασίες (συμπεριλαμβανομένης της έκπτωσης των ομάδων και του ποσοστού Γ.Ε. & Ο.Ε. 18%), €941,36 για απρόβλεπτα και €143.806,45 για Φ.Π.Α. 24%

Β] ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ

Αντικείμενο της παρούσας αιτιολογικής έκθεσης είναι η έγκριση του 3^{ου} Α.Π.Ε. της Αρχικής Σύμβασης εργασιών σύμφωνα με την παρ. 3γ του άρθρου 156 του Ν. 4412/2016, του 2^{ου} Α.Π.Ε. της 1^{ης} Σ.Σ.Ε. (2^η τροποποίηση αρχικής σύμβασης εργασιών) και της 2^{ης} Σ.Σ.Ε. σύμφωνα με την παρ. 1γ του άρθρου 132 και την παρ. 1 του άρθρου 156 του Ν. 4412/2016 όπως ισχύει και το 3^ο ΠΚΤΜΝΕ του έργου με τίτλο «ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗ ΧΕΙΜΑΡΡΟΥ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ (ΓΙΑΝΝΟΥΛΑΣ) ΘΡΙΑΣΙΟΥ ΠΕΔΙΟΥ Δ. ΑΤΤΙΚΗΣ ΑΠΟ Χ.Θ. 1+835,6 ΕΩΣ Χ.Θ. 9+300 (ΣΙΦΩΝ ΜΟΡΝΟΥ)».

Το συνολικό οικονομικό αντικείμενο του 3^{ου} Α.Π.Ε. περιλαμβάνει:

1. Ως προς την Αρχική Σύμβαση του 3^{ου} Ανακεφαλαιωτικού Πίνακα Εργασιών (Α.Π.Ε.)

Η δαπάνη της αρχικής σύμβασης του 3ου Ανακεφαλαιωτικού Πίνακα Εργασιών (Α.Π.Ε.) διαμορφώνεται στο συνολικό ποσό 5.663.238,79 ευρώ (με Φ.Π.Α.) και αναλύεται: για εργασίες στο ποσό 3.957.812,87 ευρώ (με Γ.Ε. & Ο.Ε. 18%), για απρόβλεπτα στο ποσό 7,69 ευρώ, για απολογιστικά ΑΕΚΚ στο ποσό 25.000,00 ευρώ, για ΓΕ & ΟΕ απολογιστικών ΑΕΚΚ στο ποσό 2.182,50 ευρώ, για Μελέτες στο ποσό 12.125,00 ευρώ, για αναθεώρηση στο ποσό 570.000,00 ευρώ και για Φ.Π.Α στο ποσό 1.096.110,73 ευρώ, ήτοι σε ισοζύγιο σε σχέση με τη δαπάνη της αρχικής σύμβασης στο ποσό των 3.985.003,06 ευρώ [ήτοι 3.957.812,87 ευρώ (εργασίες με Γ.Ε. & Ο.Ε. 18%) + 7,69 ευρώ για απρόβλεπτα + 27.182,50 € (απολογιστικά ΑΕΚΚ με Γ.Ε. & Ο.Ε. 18%) + 12.125,00 € για μελέτες] και παρουσιάζει υπέρβαση σε σχέση με την αρχική σύμβαση κατά το ποσό των **705.564,34 ευρώ** που οφείλεται στη διαφορά του ποσού της Αναθεώρησης ήτοι ποσό (570.000,00 ευρώ – 996,50 ευρώ) **569.003,50 ευρώ** και στην διαφορά της δαπάνης του Φ.Π.Α. ήτοι ποσό (1.096.110,73 ευρώ – 959.549,89 ευρώ) **136.560,84 ευρώ** ήτοι συνολικό ποσό υπέρβασης: **[569.003,50 ευρώ + 136.560,84 ευρώ = 705.564,34 ευρώ]**

2. Ως προς την 1^η Συμπληρωματική Σύμβαση Εργασιών (Σ.Σ.Ε.) (3^η τροποποίηση της αρχικής σύμβασης κατ' άρθρο 156 του Ν. 4412/2016) του 2^{ου} Α.Π.Ε.

Το οικονομικό αντικείμενο της 1^{ης} ΣΣΕ (3^η ΤΑΣΕ) του 3^{ου} Α.Π.Ε. διαμορφώνεται στο συνολικό ποσό των 743.000,00 ευρώ και αναλύεται σε 506.993,38 ευρώ για εργασίες, 91.258,81 ευρώ για Γ.Ε. & Ο.Ε., 941,36 ευρώ για απρόβλεπτα και 143.806,45 ευρώ για Φ.Π.Α. 24%, και είναι σε ισοζύγιο με τη δαπάνη της 1^{ης} ΣΣΕ (1^η ΤΑΣΕ) του 1^{ου} Α.Π.Ε. ήτοι ποσοστό 14,99% σε σχέση με το αντίστοιχο ποσό της αρχικής σύμβασης του έργου [599.193,55/3.997.128,06/100] **14,99%** (<15,00%) (χωρίς αναθεώρηση και Φ.Π.Α.)

3. Ως προς την 2^η Συμπληρωματική Σύμβαση Εργασιών (Σ.Σ.Ε.) (κατ' άρθρο 156 του Ν. 4412/2016)

Το οικονομικό αντικείμενο της 2^{ης} ΣΣΕ διαμορφώνεται στο συνολικό ποσό των 1.894.895,52 ευρώ και αναλύεται σε 939.310,80 ευρώ για εργασίες, 169.075,94 ευρώ για Γ.Ε. & Ο.Ε., 99.754,81 ευρώ για απρόβλεπτα, 150.000,00 ευρώ για αναθεώρηση, 170.000,00 ευρώ για μελέτες και 366.753,97 ευρώ για Φ.Π.Α. 24%, και παρουσιάζει υπέρβαση κατά το ποσό των 1.378.141,55 ευρώ, ήτοι ποσοστό 34,48% σε σχέση με το αντίστοιχο ποσό της αρχικής σύμβασης του έργου [(1.378.141,55 ευρώ / 3.997.128,06 ευρώ) x 100 = 34,48%] (χωρίς αναθεώρηση και Φ.Π.Α.).

Γ] ΦΥΣΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ Α της εργολαβίας

Το έργο βρίσκεται στο νομό Αττικής και ειδικότερα στο «Ανατολικό Θριάσιο Πεδίο». Ο χείμαρρος Αγίου Γεωργίου είναι ο δεύτερος σημαντικότερος χείμαρρος του Θριασίου Πεδίου, (μετά τον χείμαρρο Σαρανταπόταμο), με λεκάνη απορροής περίπου 110,0 τ.χλμ. (μαζί με τους χείμαρρους Μαύρης Ώρας και Διυλιστηρίων). Ξεκινά από την Πάρνηθα και εισέρχεται στην πεδινή του κοίτη στο ύψος του σίφωνα του υδραγωγείου Μόρνου σε υψόμετρο 150,0μ. περίπου όπου είναι και το ανάντη τμήμα του υπόψη έργου. Στη συνέχεια, περνά ανατολικά του Ασπροπύργου και στο ύψος της Σιδηροδρομικής Γραμμής του ΟΣΕ, από όπου με τον πρόσφατα κατασκευασμένο αγωγό από οπλισμένο σκυρόδεμα εκτρέπεται παράλληλα με τη Σ.Γ. Στο ύψος των Διυλιστηρίων, ο αγωγός εκτροπής ακολουθεί χάραξη παράλληλα προς το Δυτικό όριο των εγκαταστάσεων των Διυλιστηρίων και αφού διασταυρωθεί με τη Ν.Ε. οδό Αθηνών-Κορίνθου, εκβάλλει στη θάλασσα.

Το τμήμα του χειμάρρου από την εκβολή στη θάλασσα μέχρι την Χ.Θ.1+835,6 είναι ήδη διευθετημένο.

Τα υπό κατασκευή έργα διευθέτησης ακολουθούν εν γένει την υφιστάμενη βαθιά γραμμή του χειμάρρου. Σε συγκεκριμένα και περιορισμένα τμήματα, ο άξονας διευθέτησης εκτρέπεται της υφιστάμενης βαθιάς γραμμής ώστε, όπου είναι δυνατόν, να αποφευχθούν έντονοι μαιανδρισμοί ή γειννίαση με παραρεμάτια οδού ή ιδιοκτησίες.

Το μεγαλύτερο τμήμα του ρέματος διευθετείται με τραπεζοειδή διατομή από συρματοκιβώτια που κατασκευάζεται στον πυθμένα του υφιστάμενου ρέματος. Μόνο σε μικρό μήκος, στο πλέον κατάντη τμήμα, προβλέπεται ορθογωνική διατομή από σκυρόδεμα.

Στα έργα διευθέτησης περιλαμβάνονται και έργα προστασίας του πόδα των πρανών από υποσκαφές, κυρίως στις περιοχές που αυτά έχουν μεγάλο ύψος και απότομη κλίση και κινδυνεύουν με κατάρρευση. Τα έργα αυτά αποτελούνται από συρματοκιβώτια καταλλήλου ύψους και πλάτους και αφορούν σε επιλεγμένα τμήματα της κοίτης. Με τον τρόπο αυτό προστατεύονται κατά το δυνατόν οι παραρεμάτιες ιδιοκτησίες και οι παραρεμάτιες οδοί.

Τέλος, στο έργο περιλαμβάνεται και η κατασκευή έξι (6) τεχνικών έργων - γέφυρες και ενός τεχνικού έργου ρύθμισης ροής/συγκράτησης φερτών στην είσοδο του διευθετούμενου τμήματος (κεφαλή έργων).

Δ] Ο 3^{ος} Α.Π.Ε. ΑΡΧΙΚΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

Ο 3^{ος} Ανακεφαλαιωτικός Πίνακας Εργασιών (3^{ος} Α.Π.Ε.) της Αρχικής Σύμβασης συντάχθηκε για να συμπεριλάβει τις εργασίες που παρουσιάζουν αύξηση ή μείωση των ποσοτήτων, σε σχέση με αυτές της Αρχικής Σύμβασης, και οφείλονται στις μέχρι σήμερα εκτελεσμένες ποσότητες εργασιών του 1^{ου} έως και 13^{ου} Π.Π.Α.Ε. του έργου, σε εφαρμογή των εγκεκριμένων μελετών του έργου και των μελετών εφαρμογής, καθώς και στις υπολειπόμενες ποσότητες των προμετρήσεων των μελετών εφαρμογής που απαιτούνται για την ολοκλήρωση του έργου.

Ειδικότερα, ο 3^{ος} Α.Π.Ε. της αρχικής Σύμβασης περιλαμβάνει:

- Τις εκτελεσμένες ποσότητες εργασιών του 1^{ου} έως 13^{ου} Π.Π.Α.Ε.
- Τις ποσότητες των εργασιών (βάσει προμετρήσεων) και αφορούν τις υπολειπόμενες εργασίες των διευθετήσεων του Ρέματος Γιαννούλας, των τεχνικών, πασσάλων, κεφαλοδέσμων, καθαιρέσεων υφιστάμενων κατασκευών, των καθαρισμών του ρέματος από φερτά υλικά η απορρίμματα, τις εξυγιαντικές στρώσεις με αμμοχαλικώδη υλικά.
- τις ποσότητες των εργασιών της εκσκαφή σε έδαφος βραχώδεις, των καθαιρέσεων κτισμάτων με φέροντα στοιχεία από οπλισμένο σκυρόδεμα για ύψος έως και 4,00 m, των καθαιρέσεων ολόσωμων περιφράξεων, των καθαιρέσεων με συρματοπλέγμα, των εύκαμπτων ταινιών στεγανοποίησης αρμών (Waterstops) για ταινίες πλάτους 240 mm, της σφράγισης αρμών ανοίγματος 10 mm με υλικά πολουρεθανικής βάσεως και τις εύκαμπτες πλάκες πλήρωσης αρμών πάχους 12 mm.
- Τις ποσότητες εργασιών λόγω της μικροτροποποίησης της εγκεκριμένης μελέτης στο τμήμα από xθ 1+835,00 μέχρι xθ 2+000,00, λόγω της ύπαρξης δικτύων ΟΚΩ (αρ. πρωτ. 90632/ΚΕ 1018/28-03-2024 απόφαση)
- Τις ποσότητες από τις εγκρίσεις των μελετών εφαρμογής κατασκευής των τεχνικών T2 και T3 στις νέες θέσεις xθ 2+295,60 και xθ 2+420,70 αντίστοιχα (αρ. πρωτ. 12573/ΚΕ 1018/21-05-2024 & 129655/ΚΕ 1018/25-05-2024 αποφάσεις).
- Τις ποσότητες που προκύπτουν από τις μετατοπίσεις των ραμπών Νο3, Νο 4, Νο 5 και Νο 6 λόγω δικτύων ΟΚΩ. (αρ. πρωτ. 90726/ΚΕ 1018/28-03-2024 έγγραφο)
- Τις ποσότητες εργασιών που θα προκύψουν από την μη κατασκευή του Τεχνικού Νο 4 της οδού Μεγαρίδος.

Ειδικότερα στην χθ 3+235,00 (επι της οδού Μεγαρίδος) σύμφωνα με την μελέτη του έργου κατασκευάζονταν το τεχνικό Νο 4 με άνοιγμα φορέα 19,00 μ και πλάτος φορέα 14,00 μ

Η εγκεκριμένη υδραυλική οριστική μελέτη, σύμφωνα με την οποία κατασκευάζεται το έργο του θέματος, είχε λάβει υπόψη της εγκεκριμένη οριστική μελέτη οδοποιίας της Δ/σης Τεχνικών Έργων Περιφερειακής Ενότητας Δυτικής Αττικής, στην οποία προβλέπεται η δημιουργία νέου ισόπεδου οδικού κόμβου στην οδό Μεγαρίδος του Δήμου Ασπροπύργου, στο σημείο που η οδός διασταυρώνεται με το υπό διευθέτηση ρέμα. Μετά από σχετική αλληλογραφία της Υπηρεσίας μας με την Δ/ση Τεχνικών Έργων της Περιφέρειας, μας γνωστοποιήθηκε ότι η δημοπράτηση του έργου από την Περιφέρεια έχει καθυστερήσει και θα γίνει μετά από την ολοκλήρωση της διαδικασίας της κήρυξης των απαιτούμενων για το έργο απαλλοτριώσεων, χωρίς ακόμα να έχει προσδιοριστεί μέχρι σήμερα αυτό το χρονικό διάστημα.

Το οικονομικό αντικείμενο της αρχικής σύμβασης του 3^{ου} Α.Π.Ε.βρίσκεται σε ισοζύγιο με το οικονομικό αντικείμενο της αρχικής σύμβασης, με χρήση του κονδυλίου των απροβλέπτων για την κάλυψη των αυξήσεων των δαπανών, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 156, παρ. 3(γ), του Ν. 4412/2016 (χρήση «επί έλασσον δαπανών»).

Συνοπτικά, οι επί μέρους δαπάνες και οι αυξομειώσεις τους ανα μονάδα εργασιών του 3^{ου} Α.Π.Ε., ως προς τις ποσότητες εργασιών της αρχικής σύμβασης του 2^{ου} Α.Π.Ε., καταγράφονται στον ακόλουθο πίνακα.

ΟΜΑΔΕΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	ΔΑΠΑΝΗ ΑΡΧΙΚΟΥ ΠΡΟΫΠ. (0)	ΔΑΠΑΝΗ 2 ^{ου} ΑΠΕ (1)	ΔΑΠΑΝΗ 3 ^{ου} ΑΠΕ (2)	ΕΠΙ ΠΛΕΟΝ (3)=(2)-(1)>0	ΠΟΣΟΣΤΟ (4)=(3)/(1)	ΕΠΙ ΕΛΛΑΤΤΟΝ (5)=(2)-(1)<0	ΠΟΣΟΣΤΟ (6)=(5)/(1)	ΕΛΕΓΧΟΣ ΕΠΙ ΠΛΕΟΝ (Υπέρβαση ορίου 20%) (7)=[(2)-(1)]<(0,20x(0))	
ΟΜΑΔΑ Α	1.827.119,72	2.013.302,10	2.051.382,39	38.080,29	1,89%	0,00	0,00%	38.080,29	ΠΛΗΡΕΙ
ΟΜΑΔΑ Β	1.198.963,01	1.289.685,33	1.251.636,63	0,00	0,00%	-38.048,70	-2,95%	-38.048,70	ΠΛΗΡΕΙ
ΟΜΑΔΑ Γ	51.059,68	51.059,68	51.059,68	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	ΠΛΗΡΕΙ
(Σ1)	3.077.142,41	3.354.047,11	3.354.078,70	31,59	0,00%	0,00	0,00%	31,59	ΠΛΗΡΕΙ
ΓΕ & ΟΕ 18%	553.885,63	603.728,48	603.734,17	5,69		0,00		5,69	ΠΛΗΡΕΙ
(Σ2)	3.631.028,04	3.957.775,59	3.957.812,87	37,28				ΕΠΙ ΠΛΕΟΝ ΚΑΘ' ΥΠΕΡΒΑΣΗ ΤΟΥ 20% - ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΕΝΤΑ ΑΠΡΟΒΛΕΠΤΑ (-37,28 €)	
ΑΠΡΟΒΛΕΠΤΑ	326.792,52	44,97	7,69	-37,28					
ΜΕΛΕΤΕΣ	12.125,00	12.125,00	12.125,00	0,00					
ΑΠΟΛΟΓΙΣΤΙΚ	27.182,50	27.182,50	27.182,50	0,00					
(Σ3)	3.997.128,06	3.997.128,06	3.997.128,06	0,00					
ΑΝΑΘΕΩΡΗΣ	996,50	996,50	570.000,00	569.003,50					
(Σ4)	3.998.124,56	3.998.124,56	4.567.128,06	569.003,50					
ΦΠΑ	959.549,89	959.549,89	1.096.110,73	136.560,84					
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	4.957.674,45	4.957.674,45	5.663.238,79	705.564,34					

Ε/ Ο 3^{ος} Α.Π.Ε. της 1^{ης} ΣΣΕ (3^η Τ.Α.Σ.Ε.)

Ο 3^{ος} Α.Π.Ε. της 1^{ης} Σ.Σ.Ε. (3^η Τ.Α.Σ.Ε.) συντάχθηκε για να συμπεριλάβει:

Τις εκτελεσμένες ποσότητες εργασιών οφείλεται στις εγκεκριμένες αναλυτικές επιμετρήσεις του 1^{ου} έως 3^{ου} Π.Π.Α.Ε.

Το οικονομικό αντικείμενο του 3^{ου} Α.Π.Ε. της 1^{ης} Σ.Σ.Ε. (3^η ΤΑΣΕ) παραμένει στο συνολικό ποσό των €743.000,00 το οποίο αναλύεται σε 598.252,19 € για εργασίες (συμπεριλαμβανομένης της έκπτωσης των ομάδων και του ποσοστού Γ.Ε.& Ο.Ε. 18%), €941,36 € για απρόβλεπτα και 143.806,45 € για Φ.Π.Α. 24% και **βρίσκεται σε ισοζύγιο με το οικονομικό αντικείμενο της 1^{ης} Σ.Σ.Ε. (1^η ΤΑΣΕ) του 1^{ου} Α.Π.Ε.**, με χρήση του κονδυλίου των απροβλέπτων για την κάλυψη των αυξήσεων των δαπανών, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 156, παρ. 3(β), του Ν. 4412/2016.

Συνοπτικά, οι επί μέρους δαπάνες και οι αυξομειώσεις τους ανά ομάδα εργασιών του 2^{ου} Α.Π.Ε. της 1^{ης} Σ.Σ.Ε. (2^η Τ.Α.Σ.Ε.) ως προς τις ποσότητες εργασιών της αρχικής σύμβασης της 1^{ης} ΣΣΕ του 1^{ου} Α.Π.Ε., καταγράφονται στον ακόλουθο πίνακα.

ΟΜΑΔΕΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	ΔΑΠΑΝΗ 1 ^{ου} ΑΠΕ της 1ης Σ.Σ.Ε. (1 ^η ΤΑΣΕ)	ΔΑΠΑΝΗ 2 ^{ου} ΑΠΕ της 1ης Σ.Σ.Ε. (2 ^η ΤΑΣΕ)	ΔΑΠΑΝΗ 3 ^{ου} ΑΠΕ της 1ης Σ.Σ.Ε. (3 ^η ΤΑΣΕ)	ΕΠΙ ΠΛΕΟΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΕΠΙ ΕΛΑΤΤΟΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΕΛΕΓΧΟΣ ΕΠΙ ΠΛΕΟΝ (Υπέρβαση ορίου 20%)
	(0)	(1)	(2)	(3)=(2)-(1)>0	(4)=(3)/(1)	(5)=(2)-(1)<0	(6)=(5)/(1)	(7)= [(2)-(1)<(0,2x(0))]
ΟΜΑΔΑ Α:	373.486,31	379.297,99	379.297,99	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00 ΠΛΗΡΕΙ
ΟΜΑΔΑ Β:	124.058,42	127.695,39	127.695,39	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00 ΠΛΗΡΕΙ
(Σ1)	497.544,73	506.993,38	506.993,38	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00 ΠΛΗΡΕΙ
ΓΕ & ΟΕ 18%	89.558,05	91.258,81	91.258,81	0,00	0,00%	0,00		0,00 ΠΛΗΡΕΙ
(Σ2)	587.102,78	598.252,19	598.252,19	0,00	0,00%	0,00	0,00%	ΕΠΙ ΠΛΕΟΝ ΚΑΘ' ΥΠΕΡΒΑΣΗ ΤΟΥ 20% - ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΕΝΤΑ ΑΠΡΟΒΛΕΠΤΑ (0,00 €)
ΑΠΡΟΒΛΕΠΤΑ	12.090,77	941,36	941,36		0,00			
(Σ3)	599.193,55	599.193,55	599.193,55		0,00			
ΦΠΑ	143.806,45	143.806,45	143.806,45		0,00			
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	743.000,00	743.000,00	743.000,00		0,00			

ΣΤΗ ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΤΗΣ 2^{ης} ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (Σ.Σ.Ε.).

Στο πλαίσιο κατασκευής του έργου «ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗ ΧΕΙΜΑΡΡΟΥ ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ (ΓΙΑΝΝΟΥΛΑΣ) ΘΡΙΑΣΙΟΥ ΠΕΔΙΟΥ Δ.ΑΤΤΙΚΗΣ ΑΠΟ ΧΘ 1+835,6 ΕΩΣ ΧΘ 9+335,0 (ΣΙΦΩΝ ΜΟΡΝΟΥ)» και στην εγκεκριμένη μελέτη του έργου, μεταξύ άλλων, προβλέπεται η διευθέτηση της κοίτης του ρέματος Αγ. Γεωργίου από την Χ.Θ. 1+980,00 έως Χ.Θ. 2+300,00 με ορθογωνική διατομή από σκυρόδεμα διαστάσεων 15.00x3.00. Στο τμήμα αυτό προβλέπεται επίσης η κατασκευή των Κ.Ο. Νο1 και Νο2 στις Χ.Θ. 2+089 και 2+218 αντίστοιχα.

Στο εγκεκριμένο Τεχνικό Δελτίο της Πράξης, περιλαμβάνεται το Υποέργο 2 που αφορά την υλοποίηση των απαιτούμενων απαλλοτριώσεων του έργου. Έχει γίνει παρακατάθεση ποσού € 3.552.424,04 που αφορά σε αποζημίωση ιδιοκτητών και δικηγορική αμοιβή για το σύνολο των απαλλοτριούμενων εκτάσεων. Παρακατατέθηκε τόσο το οφειλόμενο εύλογο τμήμα της αποζημίωσης με γραμμάτια συστάσεως παρακαταθήκης Νο 20460/20.01.2021, όσο και το υπολειπόμενο τμήμα, ως εγγύηση του Δημοσίου, η δε σχετική ειδοποίηση του Υπουργείου μας δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ 132/Α'/18-3-2021.

Με το με αρ. πρωτ. 366679/4-12-2023 η υπηρεσία μας απέστειλε έγγραφο στο Γραφείο Νομικού Συμβούλου της Γενικής Γραμματείας Υποδομών προκειμένου να εκκινήσουν οι διαδικασίες Διοικητικής αποβολής των απαλλοτριωμένων ακινήτων με αριθμούς ιδιοκτησίας 025003, 025004, 025005, 025008, 025009, 025011, 025022 και 025038 για την εκτέλεση του έργου. Το γραφείο του Νομικού Συμβούλου της Γενικής Γραμματείας Υποδομών μέσω της αρμόδιας δικαστικής επιμελήτριας επίδωσε στις 15.12.2023 της επιταγή αποβολής των ως άνω

ακινήτων. Τα ακίνητα δεν έχουν αποδοθεί μέχρι σήμερα και προκειμένου να ολοκληρωθεί το έργο εντός του συμβατικού χρόνου παράτασης 23-10-2024.

Εκτός των ανωτέρω απαλλοτριωμένων ακινήτων με αριθμούς ιδιοκτησίας 025003, 025004, 025005, 025008, 025009, 025011, των οποίων οι ιδιοκτήτες αρνούνται να τις αποδώσουν ελεύθερες προς κατασκευή οι τρεις εξ αυτών με αρ. κτηματολογικού πίνακα 025003, 025004, 025011 είναι λειτουργούσες επιχειρήσεις των οποίων κατά την κατασκευή του έργου στη συγκεκριμένη θέση αποκόπτεται πλήρως η πρόσβασή των για μεγάλο χρονικό διάστημα, (άνω των 7 μηνών) γεγονός το οποίο θα επισύρει δικαστικές εμπλοκές και πιθανώς υπέρογκες αποζημιώσεις για το Ελληνικό Δημόσιο.

Για το λόγο αυτό απαιτείται η τροποποίηση – προσαρμογή της εγκεκριμένης Οριστικής Μελέτης του έργου από την χθ 2+007,00 έως χθ 2+122,00 προκειμένου να αποφευχθούν τα ανωτέρω προβλήματα.

Συγκεκριμένα εξετάζεται η λύση μερισμού της παροχής του ρέματος με παροχή μέρους της απορροής με την πρόβλεψη της εγκεκριμένης Οριστικής Μελέτης (αντί για την κατασκευή Κ.Ο. στην χθ 2+089 θα κατασκευαστούν αγωγοί από προκατασκευασμένους σωλήνες).

Με τον τρόπο αυτό διασφαλίζεται η πρόσβαση στις όμορες ιδιοκτησίες κατά τη φάση κατασκευής του έργου.

Ένα δεύτερο μέρος της παροχής διοχετεύεται στην υφιστάμενη κοίτη του ρέματος το οποίο σύμφωνα με την πρόβλεψη της Οριστικής Μελέτης καταργούνται.

Λόγω των ανωτέρω προσαρμογών – τροποποιήσεων προέκυψε η ανάγκη εκτέλεσης πρόσθετων συμπληρωματικών εργασιών μέρος των οποίων συμπεριλαμβάνεται στην προτεινόμενη 2^η ΣΣΕ, ενώ το μεγαλύτερο μέρος αυτών καλύπτεται από τις ποσότητες της Αρχικής Σύμβασης.

Λόγω των παραπάνω προβλημάτων και προκειμένου η υπηρεσία μας να προχωρήσει στην ολοκλήρωση του έργου εντός του συμβατικού χρόνου απαιτείται προσαρμογή της εγκεκριμένης μελέτης στις επιτόπου συνθήκες.

Αναλυτικότερα προβλέπεται να κατασκευασθούν τα εξής έργα:

- Από περίπου την Χ.Θ. 1+980 έως περίπου την Χ.Θ. 2+007 ανοιχτή ορθογωνική διατομή από σκυρόδεμα μεταβαλλόμενου πλάτους και ύψους τοιχίων, όπου θα συμπεριλαμβάνονται η συμβολή με την υφιστάμενη κοίτη και η συναρμογή με το ανάντη τμήμα.
- Από περίπου την Χ.Θ. 2+007 έως περίπου την Χ.Θ. 2+122 σωληνωτοί προκατασκευασμένοι αγωγοί από σκυρόδεμα 4 x DN2500.
- Από περίπου την Χ.Θ. 2+122 έως περίπου την Χ.Θ. 2+136 έργο μερισμού από σκυρόδεμα με μεταβαλλόμενο πλάτος και ύψους τοιχίων.
- Από περίπου την Χ.Θ. 2+136 έως περίπου την Χ.Θ. 2+292 ανοιχτή ορθογωνική διατομή από σκυρόδεμα 15 μ πλάτους πυθμένα (εκτός από μικρές τροποποιήσεις) και μεταβαλλόμενου ύψους τοιχίων και προσαρμογή στη νέα θέση της γέφυρας Νο2 (2+296).
- Μετατόπιση της γέφυρας Νο2 στην Χ.Θ. 2+296.
- Στα τμήματα αυτά θα συμπεριληφθούν και οι κατάλληλες αντιστηρίξεις.
- Διατήρηση της υφιστάμενης κοίτης όπου θα περιλαμβάνονται:
- Κλειστός ορθογωνικός αγωγός από σκυρόδεμα διαστάσεων 5.00x1.50 από το έργο μερισμού έως την κατάντη ανοιχτή ορθογωνική διατομή, μήκους περίπου 40 μ.
- Ανοιχτή ορθογωνική διατομή 7.00x2.50 από σκυρόδεμα από το ανωτέρω τμήμα έως τον υφιστάμενο οχετό, μήκους περίπου 40 μ.

- *Ανοιχτή ορθογωνική διατομή μεταβαλλόμενου πλάτους και ύψους τοιχίων, μήκους περίπου 15 μ, ακριβώς ανάντη της συμβολής της υφιστάμενης κοίτης που διατηρείται με τα λοιπά έργα.*

Κατόπιν των ανωτέρω συντάχθηκε η 2^η ΣΣΕ για να συμπεριλάβει:

- *Την προμήθεια, μεταφορά στη θέση εγκατάστασης και τοποθέτησης προκατασκευασμένων τσιμεντοσωλήνων αποχέτευσης κλάσεως αντοχής 120 κατά ΕΛΟΤ EN 1916, ονομαστικής διαμέτρου D2500 mm από την Χ.Θ. 2+007 έως περίπου την Χ.Θ. 2+122 λόγω προσαρμογή της εγκεκριμένης μελέτης στις επιτόπου συνθήκες.*
- *Τις εργασίες εκτέλεσης εκσκαφών σε βραχώδη εδάφη δεν προβλέπονται στη μελέτη του έργου, επομένως δεν έχουν προμετρηθεί, δεν τιμολογούνται στο Συμβατικό Τιμολόγιο και δεν περιλαμβάνονται στον Προϋπολογισμό του έργου.*

Είναι απαραίτητες για τη συνέχιση εκτέλεσης των εργασιών του έργου, καθόσον προηγούνται της εκτέλεσης των άλλων εργασιών, εκτελούνται παράλληλα και δεν μπορούν να διαχωριστούν από τις λοιπές εργασίες εκτέλεσης εκσκαφών σε γαιώδη-ημιβραχώδη εδάφη.

Οι εν λόγω εργασίες οφείλονται σε μη προβλέψιμες περιστάσεις, δεν μπορούν τεχνικά και οικονομικά να διαχωριστούν από την εκτέλεση της αρχικής σύμβασης, είναι δε αναγκαίες για την άρτια ολοκλήρωση του έργου.

Με τις υπόψη εργασίες, οι οποίες είναι τεχνικά απαραίτητες για την ολοκλήρωση του έργου, δεν τροποποιείται ούτε επεκτείνεται το αρχικό φυσικό αντικείμενο.

Βάσει του 2ου Πρωτοκόλλου Χαρακτηρισμού Εδαφών για τα τμήματα του έργου από Χ.Θ. 1+835 έως Χ.Θ. 2+455, Χ.Θ. 2+455 έως Χ.Θ. 3+227, Χ.Θ. 3+227 έως Χ.Θ. 4+180, Χ.Θ. 4+180 έως Χ.Θ. 5+000, Χ.Θ. 5+000 έως Χ.Θ. 5+820 και Χ.Θ. 6+388 έως Χ.Θ. 7+230 το οποίο συντάχθηκε κατόπιν του υπ' αρ. πρωτ. Τ1817/0197/12-04-2024 αιτήματος του Αναδόχου, διαπιστώνεται η ύπαρξη βραχώδους εδάφους σε ποσοστό κυμαινόμενο από 75% έως 85%.

Αναλυτικά, οι ποσότητες και οι δαπάνες των ομάδων εργασιών, που περιλαμβάνονται στην 2^η Σ.Σ.Ε., είναι οι ακόλουθες:

Ομάδα Α Εργασιών: Χωματουργικά, Αντιμετώπιση υδάτων, έργα προστασίας κοίτης και πρανών – σήμανση - ασφάλιση – εργασίες οδοποιίας - οδοστρωσίας, λοιπές προστατευτικές κατασκευές, εργασίες πρασίνου και περιβαλλοντικών αποκαταστάσεων .

1	Εκβαθύνσεις - διαπλατύνσεις κοιτών ποταμών ή ρεμμάτων με χρήση μηχανικού εξοπλισμού, με τη φόρτωση των προϊόντων επί αυτοκινήτου και την μεταφορά στον χώρο απόθεσης ή απόρριψης σε οποιαδήποτε απόσταση	m3	A6.2	93.000,00	3,66	340.380,00
---	--	----	------	-----------	------	------------

2	Προσαύξηση τιμής εκτέλεσης εκσκαφών εκβαθύνσεων και διαπλατύνσεων με χρήση μηχανικού εξοπλισμού οποιουδήποτε τύπου σύμφωνα με την μελέτη, σε εδάφη βραχώδη. Με την φόρτωση των προϊόντων επί αυτοκινήτου και την μεταφορά στον χώρο απόθεσης ή απόρριψης σε οποιαδήποτε απόσταση	m3	NT1/25	80.000,00	16,59	1.327.200,00
3	Προμήθεια, μεταφορά στη θέση εγκατάστασης, και τοποθέτηση προκατασκευασμένων τιμεντοσωλήνων αποχέτευσης κλάσεως αντοχής 120 κατά ΕΛΟΤ EN 1916 ονομαστικής διαμέτρου D2500 mm	m	NT3/1	480,00	780,00	374.400,00
Άθροισμα						2.041.980,00
Αφαιρείται έκπτωση 54,00%						1.102.669,20
ΑΘΡΟΙΣΜΑ						939.310,80

Η δαπάνη με την 2^η Σ.Σ.Ε. ανέρχεται στο ποσό των 939.310,80ευρώ (με έκπτωση χωρίς Γ.Ε. και Ο.Ε.), και παρουσιάζει υπέρβαση κατά 939.310,80ευρώ και οφείλεται σε ακριβείς επιμετρήσεις των εργασιών εκσκαφών εκβαθύνσεων και διαπλατύνσεων με χρήση μηχανικού εξοπλισμού σε βραχώδη εδάφη από Χ.Θ. 1+835 έως Χ.Θ. 7+230 καθώς και στις εργασίες κατασκευής προκατασκευασμένων αγωγών από σκυρόδεμα 4 xDN 2500 από την Χ.Θ. 2+007 έως Χ.Θ. 2+122 (NT3/1) λόγω προσαρμογής της εγκεκριμένης μελέτης στις επιτόπου συνθήκες. Οι εν λόγω εργασίες είναι απαραίτητες για την αρτιότητα και λειτουργικότητα του έργου χωρίς καμία τροποποίηση του βασικού σχεδίου του έργου.

Βάσει των ανωτέρω, η δαπάνη της 2^{ης} ΣΣΕ διαμορφώνεται στο συνολικό ποσό των 1.894.895,52 ευρώ και αναλύεται σε 939.310,80 ευρώ για εργασίες, 169.075,94 ευρώ για Γ.Ε. & Ο.Ε., 99.754,81 ευρώ για απρόβλεπτα, 150.000,00 ευρώ για αναθεώρηση, 170.000,00 ευρώ για μελέτες και 366.753,97 ευρώ για Φ.Π.Α. 24%, και παρουσιάζει υπέρβαση κατά το ποσό των 1.378.141,55 ευρώ [ήτοι 1.108.386,74 € (εργασίες με ΓΕ & ΟΕ 18%) + 99.754,81 € για απρόβλεπτα + 170.000,00 € για μελέτες = 1.378.141,55 €], ήτοι ποσοστό 34,48% σε σχέση με το αντίστοιχο ποσό της αρχικής σύμβασης του έργου [(1.378.141,55 ευρώ / 3.997.128,06 ευρώ) x 100 = 34,48%] (χωρίς αναθεώρηση και Φ.Π.Α.).

Z) ΜΕΛΕΤΕΣ

Επειδή για τους λόγους που αναλύονται παραπάνω προέκυψε η ανάγκη τροποποίησης – προσαρμογής της οριστικής μελέτης του έργου στην χθ 2+007,00 έως χθ 2+122,00 απαιτείται η εκπόνηση των κάτωθι μελετών.

1. Υδραυλική μελέτη μερισμού προκειμένου να αποδείξουμε ότι η προτεινόμενη λύση καλύπτει τις υδραυλικές απαιτήσεις του έργου.
2. Γεωτεχνική μελέτη μερισμού δεδομένου ότι πρόκειται να θεμελιωθεί και κατασκευασθεί ένα νέο τεχνικό έργο από σκυρόδεμα (έργο μερισμού) απαιτείται, όπως έγινε και στην οριστική μελέτη του έργου για τις περιοχές όπου προβλέπονταν να κατασκευασθούν τεχνικά έργα από σκυρόδεμα, η γεωτεχνική διερεύνηση της περιοχής προκειμένου να προσδιοριστούν οι γεωτεχνικές παράμετροι που θα ληφθούν υπόψη για την σύνταξη της στατικής μελέτης.
3. Στατική μελέτη μερισμού δεδομένου ότι το υπόψη έργο μερισμού δεν περιλαμβάνεται στην εγκεκριμένη Οριστική μελέτη του έργου.

4. Φυτοτεχνική Μελέτη σε επίπεδο Μελέτης εφαρμογής και συνολικής έκτασης προς φύτευσης 91.776,08 m². Η εν λόγω μελέτη προβλέπεται στο άρθρο 8 «Μελέτες» παράγραφος 8.1B της ΕΣΥ

Το συνολικό κόστος των ανωτέρω μελετών προβλέπεται να φτάσει στο συνολικό ποσό των 170.000,00 € και αναλύεται στον παρακάτω πίνακα.

A/A	ΕΙΔΟΣ ΜΕΛΕΤΗΣ	ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΟ ΚΟΣΤΟΣ
1	ΦΥΤΟΤΕΧΝΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ	45.000,00 €
2	ΥΔΡΑΥΛΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΕΡΓΟΥ ΜΕΡΙΣΜΟΥ	60.000,00 €
3	ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΕΡΓΟΥ ΜΕΡΙΣΜΟΥ	35.000,00 €
4	ΣΤΑΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΕΡΓΟΥ ΜΕΡΙΣΜΟΥ	30.000,00 €
		170.000,00 €

Η) ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟΝ 3^ο Α.Π.Ε.

Η μεταβολή του οικονομικού αντικειμένου της Αρχικής Σύμβασης του 3^ο Α.Π.Ε., της 1^{ης} Σ.Σ.Ε. (3^η ΤΑΣΕ) του 3^ο Α.Π.Ε. και της 2^{ης} Συμπληρωματικής Σύμβασης Εργασιών (Σ.Σ.Ε.) αποτυπώνεται στον ακόλουθο πίνακα.

ΕΙΔΟΣ ΔΑΠΑΝΗΣ	Αρχική Σύμβαση	(2 ^{ος} Α.Π.Ε.) (ΑΣ)	(3 ^{ος} Α.Π.Ε.) (ΑΣ)	Υπέρβαση (2 ^{ος} ΑΠΕ.) με (Α.Σ.)	1η Σ.Σ.Ε του 1 ^{ου} Α.Π.Ε. (1 ^η ΤΑΣΕ)	Προτεινόμενη 2 ^η ΤΑΣΕ της 1ης Σ.Σ.Ε. του 2 ^{ου} ΑΠΕ	Υπέρβαση (%) 2 ^{ης} ΤΑΣΕ της 1ης Σ.Σ.Ε. ου 2 ^{ου} ΑΠΕ με (ΑΣ)	Προτεινόμενη 2 ^η ΣΣΕ	Υπέρβαση (%) της 2 ^{ης} ΣΣΕ με (ΑΣ)	Συνολική Δαπάνη 3 ^{ου} Α.Π.Ε.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11=4+7+9
ΑΘΡΟΙΣΜΑ ΔΑΠΑΝΗΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (Σ1)	3.077.142,41	3.354.047,11	3.354.078,70		506.993,38	506.993,38		939.310,80		4.800.382,88
Γ.Ε. & Ο.Ε. (18%)	553.885,63	603.728,48	603.734,17		91.258,81	91.258,81		169.075,94		864.068,92
ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΑΠΑΝΗ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (Σ2)	3.631.028,04	3.957.775,59	3.957.812,87		598.252,19	598.252,19		1.108.386,74		5.664.451,80
ΑΠΡΟΒΛΕΠΤΑ	326.792,52	44,97	7,69		941,36	941,36		99.754,81		100.703,86
ΑΠΟΛΟΓΙΣΤΙΚ ΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΑΕΚΚ	25.000,00	25.000,00	25.000,00		0,00	0,00		0,00		25.000,00
ΓΕ & ΟΕ 18% ΕΠΙ ΑΠΟΛΟΓΙΣΤΙΚ Ω	2.182,50	2.182,50	2.182,50		0,00	0,00		0,00		2.182,50
ΜΕΛΕΤΕΣ	12.125,00	12.125,00	12.125,00		0,00	0,00		170.000,00		182.125,00
ΣΥΝΟΛΟ ΔΑΠΑΝΗΣ (Σ3)	3.997.128,06	3.997.128,06	3.997.128,06	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	599.193,55	599.193,55	14,99%	1.378.141,55	34,48%	5.974.463,16
ΔΑΠΑΝΗ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ Σ	996,50	996,50	570.000,00		0,00	0,00		150.000,00		720.000,00

ΣΥΝΟΛΟ ΔΑΠΑΝΗΣ (Σ4)	3.998.124,56	3.998.124,56	4.567.128,06		599.193,55	599.193,55		1.528.141,55		6.694.463,16
Φ.Π.Α. (24%)	959.549,89	959.549,89	1.096.110,73		143.806,45	143.806,45		366.753,97		1.606.671,15
ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΑΠΑΝΗ ΕΡΓΟΥ (Σ5)	4.957.674,45	4.957.674,45	5.663.238,79		743.000,00	743.000,00		1.894.895,52		8.301.134,31

Η) Το 3^ο Πρωτόκολλο κανονισμού τιμών μονάδας νέων εργασιών (3^ο Π.Κ.Τ.Μ.Ν.Ε.)

Το 3^ο Πρωτόκολλο Κανονισμού Τιμών Μονάδας Νέων Εργασιών έχει συνολικά ένα (1) νέο άρθρο και συντάχθηκε, προκειμένου να περιλαμβάνει νέα εργασία που κρίνεται απαραίτητη για τη συνέχιση και ολοκλήρωση του έργου και δεν περιλαμβάνονται στην αρχική σύμβαση. Οι νέα εργασία τιμολογήθηκε από τα εγκεκριμένα Περιγραφικά Τιμολόγια των υδραυλικών έργων και είναι η ακόλουθη:

Στην 2^η Σ.Σ.Ε. και στην αντίστοιχη ομάδα εργασιών περιλαμβάνεται η νέα εργασία με κωδικό άρθρου (ΑΤ: ....ΝΤ/3^ο):

Ομάδα Α Εργασιών: Χωματοργικά, Αντιμετώπιση υδάτων, αντιστηρίξεις, έργα προστασίας κοίτης και πρανών – σήμανση - ασφάλεια – εργασίες οδοποιίας, λοιπές προστατευτικές κατασκευές, εργασίες πρασίνου και περιβαλλοντικών αποκαταστάσεων.

[ΝΤ 3ο/1] [12.01.01.14] «προμήθεια, μεταφορά στη θέση εγκατάστασης και τοποθέτησης προκατασκευασμένων τσιμεντοσωλήνων αποχέτευσης κλάσεως αντοχής 120 κατά ΕΛΟΤ ΕΝ 1916, ονομαστικής διαμέτρου D2500 mm» με κωδικό αναθεώρησης: ΥΔΡ – 6551.7 και τιμή: 780,00 €/m

Η περιγραφή τους καθώς και η σχετική ανάλυσή τους περιγράφονται στο 3^ο Π.Κ.Τ.Μ.Ν.Ε. που επισυνάπτεται.

Το συνολικό οικονομικό αντικείμενο του 3^{ου} Π.Κ.Τ.Μ.Ν.Ε. ανέρχεται στο ποσό των (480,00 μ x 780,00 €/μ x (1-0,54)% x 1,18 = **203.224,32 €** (αφαιρουμένης της έκπτωσης της Ομάδας Α με Γ.Ε. & Ο.Ε. 18%).

Κατόπιν των προαναφερόμενων εισηγούμαστε

Την έγκριση:

Α) του 3^{ου} Ανακεφαλαιωτικού Πίνακα Εργασιών (3^{ος} Α.Π.Ε. της Α.Σ.Ε.), συνολικής δαπάνης **8.301.134,31€** (με Φ.Π.Α.), που περιλαμβάνει την αρχική σύμβαση συνολικού ποσού **5.663.238,79 €** με Φ.Π.Α. και αναλύεται σε ποσό **3.354.078,70€** για εργασίες, ποσό **603.734,17 €** για Γ.Ε. & Ο.Ε., ποσό **7,69 €** για απρόβλεπτα, ποσό **27.182,50 €** (με έκπτωση επί Γ.Ε. και Ο.Ε. 18%) για απολογιστικά ΑΕΚΚ, ποσό **12.125,00 €** για μελέτες, ποσό **570.000,00 €** για δαπάνη αναθεώρησης και ποσό **1.096.110,73 €** για ΦΠΑ (24%) και είναι σε ισοζύγιο στο ποσό **3.997.128,06 €** (δαπάνη εργασιών με Γ.Ε. & Ο.Ε., απρόβλεπτα, απολογιστικές εργασίες ΑΕΚΚ και μελέτες) με το αντίστοιχο ποσό της αρχικής σύμβασης του έργου.

Β) του 3^{ου} Α.Π.Ε. της 1^{ης} Σ.Σ.Ε. (3^η Τροποποίηση των εργασιών της Αρχικής Σύμβασης κατ' άρθρο 132 παρ. 2 του Ν. 4412/2016) η οποία ανέρχεται στο ποσό **743.000,00 €** και αναλύεται σε ποσό **506.993,38 €** για εργασίες, ποσό **91.258,81 €** για Γ.Ε. & Ο.Ε., ποσό **941,36€** για απρόβλεπτα και ποσό **143.806,45 €** για ΦΠΑ (24%) και είναι σε ισοζύγιο στο ποσό **599.193,55 €** (δαπάνη εργασιών με Γ.Ε. & Ο.Ε. και απρόβλεπτα) με το αντίστοιχο ποσό της 1^{ης} ΣΣΕ του 1^{ου} ΑΠΕ του έργου.

Γ) της 2^{ης} Σ.Σ.Ε. η οποία ανέρχεται στο ποσό **1.894.895,52€** και αναλύεται σε ποσό **939.310,80 €** για εργασίες, ποσό **169.075,94 €** για Γ.Ε. & Ο.Ε., ποσό **99.754,81€** για απρόβλεπτα, ποσό **170.000,00 €** για μελέτες, ποσό **150.000,00 €** για δαπάνη αναθεώρησης και ποσό **366.753,97 €** για ΦΠΑ (24%) και παρουσιάζει υπέρβαση ποσού **1.378.141,55 €** ήτοι ποσοστό **34,48%€**

σε σχέση με το αντίστοιχο ποσό της αρχικής σύμβασης του έργου $[(1.378.141,55 \text{ ευρώ} / 3.997.128,06 \text{ ευρώ}) \times 100 = 34,48\%]$ (χωρίς αναθεώρηση και Φ.Π.Α.).

Δ] το 3^ο Π.Κ.Τ.Μ.Ν.Ε. του έργου που περιλαμβάνει ένα (1) νέο άρθρο όπως αυτό συντάχθηκε βάση του άρθρου 156 του Ν. 4412/2016.

Ε] την έγκριση χρήσης της «επι έλασσον δαπάνης» που εξοικονομείται λόγω της μείωσης των συμβατικών ποσοτήτων των εργασιών της αρχικής σύμβασης και χρησιμοποιείται για την εκτέλεση άλλων συμβατικών εργασιών σύμφωνα με τις προϋποθέσεις της παρ. 3γ του άρθρου 156 του Ν. 4412/2016.

Ο Ανάδοχος υπέγραψε χωρίς επιφύλαξη τον 3^ο Α.Π.Ε. της Α.Σ.Ε. , τον 2^ο Α.Π.Ε. της 1^{ης} Σ.Σ.Ε. (2^η Τ.Α.Σ.Ε.) και την 2^η Σ.Σ.Ε. των εργασιών της Αρχικής Σύμβασης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 15

Επείγουσες και απρόβλεπτες εργασίες - Εκτέλεση απολογιστικών εργασιών

15.1 Εισαγωγή

15.1.1 Στόχοι θεματικής ενότητας

Στόχος της συγκεκριμένης διδακτικής ενότητας είναι να γνωρίσουν οι επιμορφούμενοι τις έννοιες των επειγουσών και απρόβλεπτων εργασιών, καθώς και τις διαδικασίες εκτέλεσης απολογιστικών εργασιών κατά την εκτέλεση σύμβασης έργου.

15.1.2 Σύντομη περιγραφή της θεματικής ενότητας

Στην ενότητα αυτή γίνεται παρουσίαση των διαδικασιών έγκρισης και εκτέλεσης επειγουσών και απρόβλεπτων εργασιών και αναφέρεται πώς και πότε πληρώνονται οι εργασίες αυτές. Τέλος περιγράφονται οι διαδικασίες εκτέλεσης έργου κατά το απολογιστικό σύστημα, όπως και εκτέλεσης απολογιστικών εργασιών στο πλαίσιο υλοποίησης οποιοδήποτε έργου.

15.1.3 Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση της διδακτικής ενότητας, οι επιμορφούμενοι/νες θα είναι σε θέση να:

- γνωρίζουν τη διαδικασία έγκρισης και εκτέλεσης επειγουσών και απρόβλεπτων εργασιών
- γνωρίζουν πώς πληρώνονται οι εν λόγω εργασίες
- γνωρίζουν πώς εκτελούνται απολογιστικές εργασίες στο πλαίσιο εκτέλεσης έργου

15.2 Ορισμός - Προϋποθέσεις εκτέλεσης επειγουσών και απρόβλεπτων εργασιών

Υπό την επιφύλαξη των οριζόμενων στο άρθρο 156 (Ειδικά θέματα τροποποιήσεων συμβάσεων κατά τη διάρκειά τους - Αυξομειώσεις εργασιών - Νέες εργασίες- Εξουσιοδοτικές διατάξεις), σε **εξαιρετικές περιπτώσεις και αν υπάρχει ανάγκη** να εκτελεσθούν κατεπείγουσες και απρόβλεπτες πρόσθετες εργασίες μπορεί να εγκριθεί από την Προϊσταμένη Αρχή, η εκτέλεσή τους **πριν από τη σύνταξη ανακεφαλαιωτικού πίνακα εργασιών** και μέχρι του ποσού που αντιστοιχεί στο **δεκαπέντε τοις εκατό (15%) της αξίας της σύμβασης χωρίς Φ.Π.Α.**

Στο ποσοστό αυτό περιλαμβάνεται σωρευτικά και η αξία των απολογιστικών εργασιών της **παρ. 10 του άρθρου 154**, περί εκτέλεσης απολογιστικών εργασιών.

Ενέργειες Αναδόχου – Διευθύνουσας του έργου Υπηρεσίας – Προϊσταμένης αρχής

- Ο Ανάδοχος υποβάλλει στη Διευθύνουσα του έργου Υπηρεσία αίτημα για εκτέλεσης επειγουσών – απρόβλεπτων εργασιών.
- Η διευθύνουσα υπηρεσία συντάσσει τεχνική περιγραφή των εργασιών, με αιτιολόγηση του **κατεπείγοντος** και **εκτίμηση της δαπάνης**, με βάση τις συμβατικές τιμές μονάδας ή ενδεικτικές τιμές για νέες εργασίες και εισηγείται την έγκριση της εκτέλεσης επειγουσών – απρόβλεπτων εργασιών στην Προϊσταμένη Αρχή.
- Η Προϊσταμένη Αρχή αποφασίζει για την έγκριση με την έκδοση σχετικής Απόφασης.

15.3 Πληρωμή επειγουσών και απρόβλεπτων εργασιών

Σύμφωνα με το άρθρο **155** μετά την κοινοποίηση στον ανάδοχο της Απόφασης έγκρισης εκτέλεσης επειγουσών – απρόβλεπτων εργασιών, ο ανάδοχος είναι **υποχρεωμένος να εκτελέσει** τις εργασίες αυτές.

Οι εργασίες **επιτρέπεται να περιλαμβάνονται στους σχετικούς λογαριασμούς και πριν από την έγκριση ανακεφαλαιωτικού πίνακα εργασιών** και να ενσωματώνονται στον επόμενο ανακεφαλαιωτικό πίνακα εργασιών.

Οι εργασίες για τις οποίες **δεν υπάρχει εγκεκριμένη νέα τιμή** περιλαμβάνονται στους σχετικούς λογαριασμούς με τις ενδεικτικές τιμές **μειωμένες κατά είκοσι τοις εκατό (20%)**. Αν η ενδεικτική τιμή προκύπτει από παρατηρητήριο τιμών, υποχρεωτικά ως τιμή τίθεται η μέση τιμή του παρατηρητηρίου τιμών μειωμένη κατά δέκα τοις εκατό (10%).

15.4 Εκτέλεση έργου κατά το απολογιστικό σύστημα

Στις περιπτώσεις συμβάσεων έργου, σύμφωνα με το **άρθρο 126**, περί τρόπου σύνταξης και υποβολής οικονομικών προσφορών στις δημόσιες συμβάσεις έργων, «**Μειοδοσία στο ποσοστό γενικών εξόδων και οφέλους για εκτέλεση απολογιστικών εργασιών**» προβλέπεται ότι:

- Η διευθύνουσα υπηρεσία μπορεί να ορίζει τον αριθμό του απαιτούμενου προσωπικού κατά ειδικότητα, τον αριθμό και είδος μηχανημάτων ή άλλων μέσων και να διατάσσει την αντικατάσταση των ακατάλληλων. Μπορεί επίσης, εφόσον έχει προβλεφθεί στα έγγραφα της σύμβασης, να ορίζει το είδος και την ποσότητα των απαιτούμενων υλικών. Η διευθύνουσα υπηρεσία εγκρίνει τα ανώτατα όρια αμοιβής του προσωπικού του αναδόχου κατά ειδικότητα με τη δυνατότητα να ορίσει διάφορα όρια για ορισμένο αριθμό εργαζομένων κάθε ειδικότητας ανάλογα με την απόδοσή τους.

- Η παρακολούθηση της δαπάνης και ο **απολογισμός της χρήσης των υλικών ή άλλων μέσων** που αγοράζονται με δαπάνη του κυρίου του έργου, γίνεται, όπως ορίζεται με τη σύμβαση. Στη δαπάνη αυτήν προστίθεται το εργολαβικό ποσοστό **μειωμένο κατά την έκπτωση της σχετικής δημοπρασίας.**
- **Οι εργοδοτικές επιβαρύνσεις και όλες οι ισχύουσες κρατήσεις ή εισφορές υπέρ τρίτων** στη δαπάνη του έργου, εκτός φόρου εισοδήματος και Φ.Π.Α., καταβάλλονται από τον ανάδοχο και αποδίδονται σε αυτόν, με το εργολαβικό ποσοστό, **μειωμένο κατά την έκπτωση της δημοπρασίας.**
- **Αποζημιώσεις προσωπικού** των απολογιστικών εργασιών βαρύνουν τον κύριο του έργου μόνο για το διάστημα, που το προσωπικό ασχολήθηκε στις απολογιστικές εργασίες και αν η λύση της σύμβασής του γίνεται με τη βούληση του κυρίου του έργου και κατά τη διάρκεια κατασκευής του έργου.
- Ο κύριος του έργου ευθύνεται για εργατικά ατυχήματα που συμβαίνουν κατά την κατασκευή του έργου μόνο, αν αυτά οφείλονται σε υπαιτιότητα των οργάνων του ή των οργάνων του φορέα κατασκευής του έργου.
- Για τις απολογιστικές εργασίες συντάσσεται από τον ανάδοχο **επιμέτρηση και απολογισμός της δαπάνης** και για την παραλαβή τους εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις των άρθρων 170 και 172. Ο χρόνος υποχρεωτικής συντήρησης και οι υποχρεώσεις του αναδόχου κατά τον χρόνο αυτόν ορίζονται με τη σύμβαση.
- Στις περιπτώσεις, που η σύμβαση της απολογιστικής εκτέλεσης προβλέπει την **κατασκευή εργασιών με υπεργολαβίες**, ολικά ή μερικά, για την εκτέλεση της υπεργολαβίας από τον υπεργολάβο δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων, αλλά ό,τι ορίζεται σχετικά στη σύμβαση του κυρίου του έργου με τον ανάδοχο.

Σε κάθε περίπτωση απολογιστικής εκτέλεσης εργασιών **τηρείται ειδικό ημερολόγιο** στο οποίο καταγράφονται **καθημερινά:**

- το απασχολούμενο προσωπικό κατά ειδικότητα,
- μηχανήματα ή άλλα μέσα,
- τα εισκομιζόμενα υλικά και καύσιμα,
- οι εκτελούμενες εργασίες περιγραφικά και κατά θέση του έργου και
- κάθε άλλο στοιχείο για την τεκμηρίωση της ορθολογιστικής διαχείρισης των μέσων, των υλικών και της αξιοποίησης του ανθρώπινου δυναμικού.

Τα ηλεκτρονικά αποσπάσματα του ημερολογίου αυτού **συνοδεύουν τους απολογισμούς των**

έργων και τίθενται υπόψη της επιτροπής παραλαβής.

Μετά την έναρξη της καθημερινής εργασίας παραδίδεται στον εκπρόσωπο της διευθύνουσας υπηρεσίας ειδικό δελτίο, που περιλαμβάνει ονομαστική κατάσταση του απασχολούμενου προσωπικού και κατάσταση των μηχανημάτων.

15.5 Εκτέλεση απολογιστικών εργασιών στο πλαίσιο εκτέλεσης οποιοδήποτε έργου

Κατά την εκτέλεση **οποιασδήποτε σύμβασης κατασκευής έργου** πλην της περίπτωσης του **άρθρου 126** (δημόσια σύμβαση έργου κατά το απολογιστικό σύστημα), ο ανάδοχος, όταν του **δοθεί ειδική εντολή** από τη διευθύνουσα υπηρεσία, είναι υποχρεωμένος να εκτελέσει και αναγκαίες απολογιστικές εργασίες, μέχρι του ποσού που αντιστοιχεί **στο δεκαπέντε τοις εκατό (15%)** της αξίας της σύμβασης χωρίς Φ.Π.Α. και έως του **κατώτατου ορίου του άρθρου 5**, εφόσον επιτρέπεται σύμφωνα με όσα ορίζονται στο **άρθρο 132**.

Στο ποσοστό αυτό περιλαμβάνεται **σωρευτικά** και η αξία των **πρόσθετων επειγουσών εργασιών** του **άρθρου 155**.

Για την πληρωμή των **απολογιστικών εργασιών** περιλαμβάνεται στον λογαριασμό η πραγματική δαπάνη που προκύπτει, σύμφωνα με τα νόμιμα αποδεικτικά πληρωμής για την εκτέλεση των εργασιών. Η δαπάνη αυτή **δεν υπόκειται στην έκπτωση της δημοπρασίας**.

Καταβάλλεται επίσης στον ανάδοχο, το **εργολαβικό ποσοστό για γενικά έξοδα και όφελος**, αν δεν ορίζεται στη σύμβαση διαφορετικά. Στο ποσοστό αυτό εφαρμόζεται η ρητή ή τεκμαρτή έκπτωση της δημοπρασίας.

15.6 Παραδείγματα

Παρατίθεται παράδειγμα Απόφασης εκτέλεσης επειγουσών και απρόβλεπτων πρόσθετων εργασιών κατ' άρθρο 155 του Ν. 4412/2016 (ΑΔΑ: ΨΩΤΛ465ΧΘΞ-3ΟΝ)

ΘΕΜΑ: Έγκριση εκτέλεσης επειγουσών και απρόβλεπτων πρόσθετων εργασιών, σύμφωνα με το άρθρο 155 του Ν. 4412/2016, στα πλαίσια του έργου με τίτλο «ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗ ΧΕΙΜΑΡΡΟΥ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ (ΓΙΑΝΝΟΥΛΑΣ) ΘΡΙΑΣΙΟΥ ΠΕΔΙΟΥ Δ. ΑΤΤΙΚΗΣ ΑΠΟ Χ.Θ. 1+835,6 ΕΩΣ Χ.Θ. 9+335,0 (ΣΙΦΩΝ ΜΟΡΝΟΥ)»
Προϋπολογισμός δημοπράτησης: €10.190.00,00 (με Φ.Π.Α. 24%).
Ενάρτιμο Έργο: 2020ΣΕ27110005 της Σ.Α.Ε 271/1.

Σύμφωνα με τις διατάξεις:

1. Του Ν. 4622/2019 (Φ.Ε.Κ. 133 Α' / 7-8-2019) «Επιτελικό Κράτος: οργάνωση, λειτουργία και διαφάνεια της Κυβέρνησης, των κυβερνητικών οργάνων και της κεντρικής δημόσιας διοίκησης», όπως ισχύει.

2. Του Ν. 4412/2016 (Φ.Ε.Κ. 147 Α'/8-8-2016) «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)», όπως ισχύει και ειδικότερα του άρθρου 155 αυτού.
3. Του Ν. 4270/2014 (Φ.Ε.Κ. 143 Α'/28-6-2014) «Αρχές δημοσιονομικής διαχείρισης και εποπτείας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2011/85/ΕΕ) – δημόσιο λογιστικό και άλλες διατάξεις», όπως ισχύει.
4. Του Ν. 3861/2010 (Φ.Ε.Κ. 112 Α'/13-7-2010) «Ενίσχυση της διαφάνειας με την υποχρεωτική ανάρτηση Νόμων και Πράξεων των Κυβερνητικών, Διοικητικών και Αυτοδιοικητικών Οργάνων στο διαδικτυακό πρόγραμμα Διαύγεια», όπως τροποποιήθηκε με το Ν. 4210/2013 και ισχύει.
5. Του Π.Δ. 70/2015 (Φ.Ε.Κ. 114 Α'/22-9-2015) «Ανασύσταση των Υπουργείων Πολιτισμού και Αθλητισμού, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων, Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Ανασύσταση του Υπουργείου Ναυτιλίας και Αιγαίου και μετονομασία του σε Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής. Μετονομασία του Υπουργείου Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων σε Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, του Υπουργείου Οικονομίας, Υποδομών, Ναυτιλίας και Τουρισμού σε Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού και του Υπουργείου Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας σε Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Μεταφορά Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας στο Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού».
6. Του Π.Δ. 123/2016 (Φ.Ε.Κ. 208 Α'/4-11-2016) «Ανασύσταση και μετονομασία του Υπουργείου Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, ανασύσταση του Υπουργείου Τουρισμού, σύσταση Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής και Υπουργείου Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης, μετονομασία Υπουργείων Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού και Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων».
7. Του Π.Δ. 123/2017 (Φ.Ε.Κ. 151 Α'/12-10-2017) «Οργανισμός του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών», όπως ισχύει.
8. Του Π.Δ. 81/2019 (Φ.Ε.Κ. 119 Α'/9-7-2019) «Σύσταση, συγχώνευση, μετονομασία και κατάργηση Υπουργείων και καθορισμός των αρμοδιοτήτων τους – Μεταφορά υπηρεσιών και αρμοδιοτήτων μεταξύ υπουργείων».
9. Του Π.Δ. 83/2019 (Φ.Ε.Κ. 121 Α'/9-7-2019) «Διορισμός Αντιπροέδρου της Κυβέρνησης, Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών και Υφυπουργών».
10. Του Π.Δ. 84/2019 (Φ.Ε.Κ. 123 Α'/17-7-2019) «Σύσταση και κατάργηση Γενικών Γραμματειών και Ειδικών Γραμματειών/Ενιαίων Διοικητικών Τομέων Υπουργείων».
11. Της υπ' αρ. πρωτ. 309/16-9-2021 (Φ.Ε.Κ. Υ.Ο.Δ.Δ. 772/16-9-2021) Απόφασης Πρωθυπουργού και Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών περί ανάθεσης καθηκόντων Γενικής Γραμματέως Υποδομών στο Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών στη Μαρία Έλλη Γεράρδη.
12. Της υπ' αρ. πρωτ. 2585/1-7-2020 (Φ.Ε.Κ. 3089 Β'/24-7-2020) Απόφασης Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών «Ορισμός Αποφαινομένου Οργάνου και Διατάκτη. Μεταβίβαση της εξουσίας υπογραφής «Με εντολή Υπουργού» στον Γενικό Γραμματέα Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών κατ' άρθρο 13 παρ.6 και 37 παρ.2 και 3 του Ν.4622/2019 (Α' 133)», όπως ισχύει.
13. Της υπ' αρ. πρωτ. Δ16α/04/773/29-11-1990 (Φ.Ε.Κ. 746 Β'/30-11-1990) Κοινής Υπουργικής Απόφασης «Περί εξαίρεσης διοικητικών πράξεων ή εγγράφων από τον κανόνα των 3 υπογραφών».
14. Της υπ' αρ. πρωτ. οικ. 49485/2592/27-6-2018 Απόφασης Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών «Τοποθέτηση προϊσταμένου της Γενικής Διεύθυνσης Υδραυλικών, Λιμενικών και Κτηριακών Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών».
15. Της υπ' αρ. πρωτ. οικ. 83679/23-11-2017 Απόφασης Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών «Τοποθέτηση Προϊσταμένων Διευθύνσεων, Υποδιεύθυνσης και Ειδικών Υπηρεσιών Δημοσίων Έργων (ΕΥΔΕ) του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών».
16. Της υπ' αρ. πρωτ. οικ. 71089/19-9-2018 Απόφασης Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών περί ορισμού, ως Αναπληρώτριας Προϊσταμένης του τμήματος κατασκευών της Δ/σης Αντιπλημμυρικών και Εγγειοβελτιωτικών Έργων (Δ19), του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών, της κας Μαρίας Ποδηματά.

και αφού λάβαμε υπόψη:

1. Την υπ' αρ. πρωτ. Δ19/οικ.1381/25-4-2019 (ΑΔΑ: ΩΣ93465ΧΘΞ-ΑΙΧ) Απόφαση Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών με την οποία, μεταξύ άλλων, ορίστηκε ως Προϊσταμένη Αρχή του έργου με τίτλο «ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗ ΧΕΙΜΑΡΡΟΥ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ (ΓΙΑΝΝΟΥΛΑΣ) ΘΡΙΑΣΙΟΥ ΠΕΔΙΟΥ Δ. ΑΤΤΙΚΗΣ ΑΠΟ Χ.Θ. 1+835,6 ΕΩΣ Χ.Θ.9+335,0 (ΣΙΦΩΝ ΜΟΡΝΟΥ)» η Διεύθυνση Αντιπλημμυρικών και Εγγειοβελτιωτικών Έργων (Δ19) της Γενικής Γραμματείας Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών και ως Διευθύνουσα Υπηρεσία η Ειδική Υπηρεσία Κατασκευής Υδραυλικών και Λιμενικών Υποδομών (Ε.Υ.Δ.Ε. Κ.Υ.Λ.Υ.) της Γενικής Γραμματείας Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών.
2. Την υπ' αρ. πρωτ. Δ19/3511/23-12-2019 Απόφαση Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών με την οποία, μεταξύ άλλων, κατακυρώθηκε η σύμβαση του έργου με τίτλο «ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗ ΧΕΙΜΑΡΡΟΥ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ (ΓΙΑΝΝΟΥΛΑΣ) ΘΡΙΑΣΙΟΥ ΠΕΔΙΟΥ Δ.ΑΤΤΙΚΗΣ ΑΠΟ Χ.Θ. 1+835,6 ΕΩΣ Χ.Θ.9+335,0 (ΣΙΦΩΝ ΜΟΡΝΟΥ)» στον οικονομικό φορέα με την επωνυμία «ΙΝΤΡΑΚΟΜ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΛΛΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ» και δ.τ. «ΙΝΤΡΑΚΑΤ», με τεκμαρτό ποσοστό έκπτωσης πενήντα ένα και πενήντα εκατοστά (51,50%) που αντιστοιχεί σε προϋπολογισμό προσφοράς €3.998.124,56 (πλέον Φ.Π.Α. 24%).
3. Την υπ' αρ. πρωτ. οικ. ΕΥΔ/ΕΠ ΥΜΕΠΕΡΑΑ/7605/10-9-2020 (ΑΔΑ: ΩΛ9146ΜΤΛΡ-7Η3) Απόφαση Ειδικού Γραμματέα Διαχείρισης προγραμμάτων ΕΤΠΑ ΚΑΙ ΤΣ για την Ένταξη της Πράξης «ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗ ΧΕΙΜΑΡΡΟΥ ΑΠΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ (ΠΑΝΝΟΥΛΑΣ) ΘΡΙΑΣΙΟΥ ΠΕΔΙΟΥ Δ.ΑΤΤΙΚΗΣ ΑΠΟ Χ.Θ 1+853,6 ΕΩΣ Χ.Θ 9+300 (ΣΙΦΩΝ ΜΟΡΝΟΥ)» με κωδικό ΟΠΣ 5032695 στον Άξονα Προτεραιότητας 11 «ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ ΣΤΗΝ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ, ΤΗΣ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΙΝΔΥΝΩΝ (ΤΣ)» του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη».
4. Την υπ' αρ. πρωτ. 98254/21-9-2020 Απόφαση Υφυπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων (ΑΔΑ: 991746ΜΤΛΡ-ΑΙΦ) με την οποία εγκρίθηκε η ένταξη του έργου με τίτλο «ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗ ΧΕΙΜΑΡΡΟΥ ΑΠΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ (ΠΑΝΝΟΥΛΑΣ) ΘΡΙΑΣΙΟΥ ΠΕΔΙΟΥ Δ. ΑΤΤΙΚΗΣ ΑΠΟ Χ.Θ 1+853,6 ΕΩΣ Χ.Θ 9+300 (ΣΙΦΩΝ ΜΟΡΝΟΥ)» στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ 2020) και ειδικότερα στο ενάρθρο 2020ΣΕ27110005 της ΣΑΕ271/1 με εγκεκριμένο προϋπολογισμό €5.460.651,20.
5. Την υπ' αρ. πρωτ. Δ19/63280/9-10-2020 (ΑΔΑ: 6ΔΩΩ465ΧΘΞΧΔ6) Απόφαση Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών, με την οποία τροποποιήθηκε η υπ' αρ. πρωτ. Δ19/3511/23-12-2019 Απόφαση Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών ως προς το ενάρθρο έργο χρηματοδότησης και ορίστηκε ως νέο ενάρθρο έργο χρηματοδότησης του ανωτέρω έργου το ενάρθρο έργο 2020ΣΕ27110005 της ΣΑΕ271/1.
6. Την από 23-10-2020 υπογραφέα σύμβαση με την ανάδοχο εταιρεία ΙΝΤΡΑΚΑΤ Α.Ε., με συνολική προθεσμία κατασκευής και αποπεράτωσης του έργου με τίτλο «ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗ ΧΕΙΜΑΡΡΟΥ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ (ΓΙΑΝΝΟΥΛΑΣ) ΘΡΙΑΣΙΟΥ ΠΕΔΙΟΥ Δ. ΑΤΤΙΚΗΣ ΑΠΟ Χ.Θ. 1+853,6 ΕΩΣ Χ.Θ. 9+325 (ΣΙΦΩΝ ΜΟΡΝΟΥ)» διάρκειας τριάντα έξι (36) μηνών από την υπογραφή της σύμβασης, ήτοι έως 23-4-2023.
7. Τα Συμβατικά Τεύχη της εργολαβίας.
8. Το υπ' αρ. πρωτ. 38748/12-2-2021 έγγραφο της Διεύθυνσης Αντιπλημμυρικών και Εγγειοβελτιωτικών έργων (Προϊσταμένη Αρχή του έργου του θέματος) με το οποίο διαβιβάστηκε στην Ε.Υ.Δ.Ε. Κ.Υ.Λ.Υ. (Διευθύνουσα Υπηρεσία του έργου του θέματος) το υπ' αρ. πρωτ. 122134/12-2-2021 έγγραφο της Δ/σης Τεχνικών έργων Περιφερειακής Ενότητας Δυτικής Αττικής με συνημμένες σε αυτό επιστολές πολιτών, οι οποίες αφορούν σε αιτήματα αποκατάστασης βλαβών γεφυριού στο ρέμα Αγίου Γεωργίου – Γιαννούλας στην περιοχή του Δήμου Ασπροπύργου, για τις άμεσες ενέργειές της και εντολές προς τον Ανάδοχο, στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της.
9. Το υπ' αρ. πρωτ. 40862/17-2-2021 έγγραφο της Διευθύνουσας Υπηρεσίας προς τον Ανάδοχο του έργου του θέματος, με το οποίο κλήθηκε, μετά από επί τόπου αυτοψία, να προχωρήσει άμεσα στην αντιμετώπιση της επικινδυνότητας του τεχνικού Ν° 3, στη θέση Χ.Θ. 2+391,00.

10. Το υπ' αρ. πρωτ. Τ1817/0040/17-3-2021 έγγραφο του Αναδόχου, με το οποίο υποβλήθηκε στη Δ/νουσα Υπηρεσία φάκελος στοιχείων εκτίμησης της δαπάνης αποκατάστασης του τεχνικού Ν° 3, στη θέση Χ.Θ. 2+391,00.
11. Το υπ' αρ. πρωτ. 138360/27-5-2021 έγγραφο της Διευθύνουσας Υπηρεσίας προς το Βασικό Μελετητή του έργου του θέματος, με το οποίο ζητούνται οι απόψεις του επί της πρότασης του Αναδόχου περί της αντιμετώπισης της επικινδυνότητας του τεχνικού Ν° 3, στη θέση Χ.Θ. 2+391,00.
12. Το υπ' αρ. πρωτ. Τ1817/0050/13-4-2021 έγγραφο του Αναδόχου, με το οποίο υποβλήθηκε στη Δ/νουσα Υπηρεσία Τεχνική Έκθεση - Πρόταση κυκλοφοριακής ρύθμισης κατά τη φάση κατασκευής του τεχνικού Ν° 6, στη θέση Χ.Θ. 8+707, και ζητήθηκαν σχετικές οδηγίες και εντολές για τη διαχείριση της κυκλοφορίας, όσον αφορά στην εξυπηρέτηση του οδικού δικτύου της ευρύτερης περιοχής.
13. Το υπ' αρ. πρωτ. 138728/28-5-2021 έγγραφο της Διευθύνουσας Υπηρεσίας προς το Βασικό Μελετητή του έργου του θέματος, με το οποίο ζητούνται οι απόψεις του επί της Τεχνικής Έκθεσης - Πρότασης του Αναδόχου για τις κυκλοφοριακές ρυθμίσεις κατά τη φάση κατασκευής του τεχνικού Ν° 6, στη θέση Χ.Θ. 8+707.
14. Το υπ' αρ. πρωτ. Φ85-BM.ΓΙΑΝ/ΕΞ/08/7-6-2021 έγγραφο του Βασικού Μελετητή του έργου του θέματος, με το οποίο υποβλήθηκε τεχνικό υπόμνημα με τις απόψεις του όσον αφορά: (α) στην άρση επικινδυνότητας του υφιστάμενου (υπό καταδάφηση) Τεχνικού Ν° 3 στη Χ.Θ.2+391,00 και (β) στις κυκλοφοριακές ρυθμίσεις – παρακάμψεις που θα απαιτηθεί να κατασκευαστούν κατά τη διάρκεια εκτέλεσης των εργασιών κατασκευής του νέου Τεχνικού Ν° 6 στη Χ.Θ.8+707,00.
15. Το υπ' αρ. πρωτ. 191784/15-7-2021 έγγραφο της Διευθύνουσας Υπηρεσίας (Ε.Υ.Δ.Ε. Κ.Υ.Λ.Υ.), με το οποίο εισηγείται την έγκριση επειγουσών και απρόβλεπτων πρόσθετων εργασιών, σύμφωνα με το άρθρο 155 του Ν.4412/2016, με ενσωματωμένα την Τεχνική Περιγραφή και τον προϋπολογισμό αυτών.
16. Τη υπ' αρ. πρωτ. ΔΝΣ/οικ.42049/ΦΝ 466/31-5-2018 Εγκύκλιο 8, με θέμα «Ενημέρωση σχετικά με διατάξεις του Ν.4412/2016 (Α'147)».

και επειδή:

1. Με το υπ' αρ. πρωτ. 191784/ΚΕ 1018/15-7-2021 έγγραφο της Διευθύνουσα Υπηρεσία του έργου του θέματος (Ε.Υ.Δ.Ε. Κ.Υ.Λ.Υ) εισηγήθηκε, σύμφωνα με το άρθρο 155 του Ν.4412/2016, την αναγκαιότητα και το επείγον της εκτέλεσης επειγουσών και απροβλέπτων εργασιών που αφορούν:
  - 1.1. Στην άρση της επικινδυνότητας στο υφιστάμενο τεχνικό Ν° 3, στη Χ.Θ. 2+391,00, προκειμένου να επιτευχθεί η ασφαλής και διαρκής διέλευση των φορτηγών και οχημάτων προσωπικού που εξυπηρετούν τις παρακείμενες του τεχνικού εταιρείες, και
  - 1.2. Στις κυκλοφοριακές ρυθμίσεις – παρακάμψεις στα πλαίσια κατασκευής του νέου τεχνικού Ν° 6, στη Χ.Θ. 8+707,00, ώστε κατά την κατασκευή του να αποφευχθεί επιπρόσθετη επιβάρυνση στην ήδη αυξημένη κυκλοφορία της Λ. Νάτο και της ευρύτερης περιοχής του έργου.
2. Σύμφωνα με την εισήγηση της Διευθύνουσας Υπηρεσίας, οι ανωτέρω (1.1 και 1.2) εργασίες είναι επείγουσες και απρόβλεπτες διότι:

Α) Όσον αφορά στην άρση της επικινδυνότητας στο υφιστάμενο τεχνικό Ν° 3, στη Χ.Θ. 2+391,00:

- Σύμφωνα με την εγκεκριμένη μελέτη, το εν λόγω τεχνικό καθαιρείται και στην ίδια θέση κατασκευάζεται νέο Τεχνικό – Γέφυρα Ν° 3, οι εργασίες κατασκευής του οποίου προβλέπεται να υλοποιηθούν από 23-8-2021 έως 2-5-2022, βάσει του εγκεκριμένου χρονοδιαγράμματος.
- Απαραίτητη προϋπόθεση για την έναρξη κατασκευής του νέου τεχνικού Ν° 3 είναι οι μετατοπίσεις των υφιστάμενων δικτύων Ο.Κ.Ω., και ειδικότερα η μετατόπιση των εναέριων δικτύων χαμηλής τάσης ΔΕΗ, η μετατόπιση του υπογείου δικτύου ΟΤΕ και η μετατόπιση του δικτύου της ΕΥΔΑΠ. Αν και έχουν γίνει εμπρόθεσμα όλες οι προβλεπόμενες ενέργειες προς τους ανωτέρω φορείς ΟΚΩ (αλληλογραφία Αναδόχου, συναντήσεις στο πεδίο με τους φορείς κ.λπ.), μέχρι σήμερα δεν έχουν διαβιβαστεί αρμοδίως στη Διευθύνουσα Υπηρεσία, από τους ανωτέρω φορείς ΟΚΩ, οι απαιτούμενες μελέτες μετατοπίσεων των δικτύων. Εκτιμάται ότι για τις εν λόγω μετατοπίσεις των δικτύων ΟΚΩ θα απαιτηθεί χρόνος μεγαλύτερος των οκτώ (8) μηνών.

- Με την καθαίρεση του παλαιού τεχνικού και μέχρι την ολοκλήρωση της κατασκευής του νέου τεχνικού Ν° 3, αποκόπτεται η πρόσβαση σε δύο παρόδιες ιδιοκτησίες (ΑΚΠ 025019 και ΑΚΠ 025020), με συνέπεια την διακοπή λειτουργίας των επιχειρήσεων που στεγάζονται σε αυτές και τη συνεπακόλουθη πρόκληση μεγάλης οικονομικής ζημίας, καθώς το τεχνικό Ν° 3 αποτελεί τη μοναδική πρόσβαση στις εν λόγω επιχειρήσεις.
- Η επικινδυνότητα του υφιστάμενου τεχνικού, είναι αδιαμφισβήτητη (υποσκαφή θεμελίων, φθαρμένα σκυροδέματα στο κάτω μέρος της πλάκας του τεχνικού, σκουριασμένος οπλισμός, σπασμένα σκυροδέματα επί των βάθρων κ.λπ.), όπως διαπιστώθηκε κατόπιν κοινής αυτοψίας εκπροσώπων Αναδόχου-Διευθύνουσας Υπηρεσίας-Βασικού Μελετητή και Προϊσταμένης Αρχής. Ως εκ τούτου προτείνεται να εκτελεστούν άμεσα οι εργασίες ενίσχυσης, σύμφωνα με την τεχνική περιγραφή του Αναδόχου, προκειμένου η διέλευση των φορτηγών και οχημάτων προσωπικού των παρακείμενων εταιρειών να πραγματοποιείται με ασφάλεια και, κυρίως, για να αποφευχθούν απώλειες ανθρώπινων ζωών και μηχανικού εξοπλισμού.

B) Όσον αφορά στις κυκλοφοριακές ρυθμίσεις – παρακάμψεις στα πλαίσια κατασκευής του νέου τεχνικού Ν° 6, στη Χ.Θ. 8+707,00:

- Σύμφωνα με την εγκεκριμένη μελέτη, το εν λόγω τεχνικό καθαιρείται και στην ίδια θέση κατασκευάζεται νέο Τεχνικό – Γέφυρα Ν° 6, οι εργασίες κατασκευής του οποίου προβλέπεται να υλοποιηθούν από 6-3-2023 έως τις 24-8-2023, βάσει του εγκεκριμένου χρονοδιαγράμματος.
- Η υφιστάμενη γέφυρα, περί τη Χ.Θ.8+707, που καθαιρείται, εξυπηρετεί την κυκλοφορία της περιοχής και η διακοπή της κατά την φάση κατασκευής του Νέου Τεχνικού Ν° 6 δημιουργεί σοβαρά προβλήματα στη διακίνηση προϊόντων και στην εξυπηρέτηση των οχημάτων.
- Εξετάστηκαν δύο σενάρια κυκλοφοριακών ρυθμίσεων:
  - Το 1° Σενάριο, το οποίο αφορά σε μεγάλο μήκος παράκαμψη (βάση της εγκεκριμένης μελέτης), επιφέρει επιπρόσθετη επιβάρυνση στην ήδη αυξημένη κυκλοφορία της Λ. Νάτο και της ευρύτερη περιοχή του έργου, επομένως είναι μη εφαρμόσιμο.
  - Το 2° Σενάριο, το οποίο αφορά σε μικρού μήκους παράκαμψη (προσωρινή κατασκευή ισοδύναμης διάταξης διέλευσης πλησίον της υφιστάμενης), δεν δημιουργεί πρόσθετα προβλήματα, καθόσον εξυπηρετείται η κυκλοφορία της περιοχής κατάντη της Αττικής οδού χωρίς επιβάρυνση στην κορεσμένη Λ. Νάτο και γενικά στις οδούς της ευρύτερης περιοχής, με οδική ασφάλεια για τα οχήματα και χωρίς τις δυσμενείς επιπτώσεις στη λειτουργία και την εξυπηρέτηση του οδικού δικτύου της ευρύτερης περιοχής.
- Σύμφωνα με το εγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα, οι εργασίες για την κατασκευή του έργου προβλέπονταν να ξεκινήσουν ταυτόχρονα σε δύο μέτωπα εργασιών:
  - Το Α' μέτωπο αφορά στην έναρξη κατασκευής των τεχνικών Ν° 1 (Χ.Θ. 2+089) στις 5-3-2021, Νο 2 (Χ.Θ. 2+218) στις 3-8-2021, Ν° 3 (Χ.Θ. 2+391) στις 23-8-2021, Ν° 4 (Χ.Θ. 3+235) στις 3-5-2022, Ν° 5 (Χ.Θ. 4+181) στις 11-10-2022 και Ν° 6 (Χ.Θ. 8+707) στις 6-3-2023,
  - Το Β' μέτωπο αφορά στην έναρξη των εργασιών διευθέτησης του χειμάρρου από την κατάντη περιοχή (Χ.Θ. 1+835,60) στις 2-3-2021 προς την ανάντη περιοχή του έργου.
- Απαραίτητη προϋπόθεση για την έναρξη των εργασιών είναι οι μετατοπίσεις των υφιστάμενων δικτύων ΟΚΩ οι οποίες, σύμφωνα με το εγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα, έπρεπε να έχουν ολοκληρωθεί έως τις 4-3-2021.
- Τα περισσότερα υφιστάμενα δίκτυα ΟΚΩ [ΔΕΔΔΗΕ, ΑΔΜΗΕ, ΕΥΔΑΠ, ΕΔΑ ΑΤΤΙΚΗΣ, ΟΤΕ, VODAFON, FORTHNET, WIND, ΓΕΑ (αγωγός καυσίμων)] εντοπίζονται κυρίως στην κατάντη περιοχή του έργου, από Χ.Θ. 1+835,00 έως Χ.Θ. 5+133,00 της Λ. Ειρήνης (ΝΑΤΟ) και στις Χ.Θ. 7+220,00 (αγωγός ΕΥΔΑΠ Φ2000) και Χ.Θ. 7+240,00 (αγωγός φυσικού αερίου).
- Αν και έχουν γίνει εμπρόθεσμα όλες οι προβλεπόμενες ενέργειες προς τους ανωτέρω φορείς ΟΚΩ (αλληλογραφία Αναδόχου, συναντήσεις στο πεδίο με τους φορείς κ.λπ.), μέχρι σήμερα δεν έχουν διαβιβαστεί αρμοδίως στη Διευθύνουσα Υπηρεσία, από τους ανωτέρω φορείς ΟΚΩ, οι απαιτούμενες μελέτες μετατοπίσεων των δικτύων. Εκτιμάται ότι για τις εν λόγω μετατοπίσεις των δικτύων ΟΚΩ θα απαιτηθεί χρόνος μεγαλύτερος των οκτώ (8) μηνών.

- Οι αρχαιολογικές έρευνες ξεκίνησαν στις 20-5-2021, ενώ το Μνημόνιο Συνεργασίας μεταξύ της Προϊσταμένης Αρχής του έργου και της αρμόδιας Εφορείας Αρχαιοτήτων υπογράφηκε στις 30-11-2020.
  - Οι καθυστερήσεις στις διαδικασίες και ενέργειες των εμπλεκόμενων Φορέων (Ο.Κ.Ω και Εφορεία Αρχαιοτήτων Δυτικής Αττικής) προκάλεσαν τη μη τήρηση των παραδοχών και των εκτιμήσεων σύνταξης του εγκεκριμένου χρονοδιαγράμματος του έργου, με αποτέλεσμα τη σαφή ανατροπή του.
  - Συμπερασματικά η μόνη ελεύθερη περιοχή του έργου, όπου θα μπορούσαν να εκτελεστούν εργασίες, είναι η ανάντη περιοχή από τη Χ.Θ. 8+260,00 προς τη Χ.Θ. 8+707,00, που είναι και η θέση του τεχνικού Ν° 6.
  - Εργασίες στη θέση του τεχνικού Ν° 6 (Χ.Θ. 8+707,00) δύναται να εκτελεστούν άμεσα, απαιτούνται όμως κυκλοφοριακές ρυθμίσεις και παρακάμψεις μικρού εύρους.
  - Προτείνεται να εκτελεστούν άμεσα οι εργασίες των κυκλοφοριακών ρυθμίσεων – παρακάμψεων στα πλαίσια κατασκευής του νέου τεχνικού Ν° 6 στη Χ.Θ. 8+707,00, ώστε κατά την κατασκευή του να αποφευχθεί επιπρόσθετη επιβάρυνση στην ήδη αυξημένη κυκλοφορία της Λ. Νάτο και της ευρύτερη περιοχή του έργου.
3. Η δαπάνη των υπόψη επειγουσών και απροβλέπτων εργασιών, που δεν έχει συμπεριληφθεί στον συμβατικό προϋπολογισμό του έργου, ανέρχεται σε €209.791,11 (χωρίς Φ.Π.Α.).
  4. Σύμφωνα με το άρθρο 155 του Ν. 4412/2016, «αν υπάρχει ανάγκη να εκτελεσθούν επείγουσες και απρόβλεπτες πρόσθετες εργασίες μπορεί να εγκριθεί από την προϊσταμένη αρχή η εκτέλεσή τους πριν από τη σύνταξη Ανακεφαλαιωτικού Πίνακα Εργασιών και μέχρι του ποσού που αντιστοιχεί στο 15% της αξίας της σύμβασης χωρίς Φ.Π.Α.».
  5. Το οικονομικό αντικείμενο των υπόψη επειγουσών εργασιών δεν υπερβαίνει το 15% της αξίας της αρχικής σύμβασης.
  6. Σύμφωνα με την υπ' αρ. πρωτ. ΔΝΣ/οικ.42049/ΦΝ 466/31-5-2018 Εγκύκλιο 8/2018, οι επείγουσες και απρόβλεπτες πρόσθετες εργασίες του άρθρου 155 του Ν.4412/2016 περιλαμβάνονται στις συμβάσεις «ήσσονος σημασίας», αποτελούν υποπερίπτωση των συμπληρωματικών συμβάσεων και ως τέτοιες δεν υπολογίζονται επιπρόσθετα στο 50%, αλλά εμπεριέχονται στο 50% της αξίας της αρχικής σύμβασης.
  7. Σύμφωνα με το άρθρο 155 του Ν. 4412/2016, οι εργασίες για τις οποίες δεν υπάρχει εγκεκριμένη νέα τιμή μπορούν να περιλαμβάνονται στους σχετικούς λογαριασμούς με τις ενδεικτικές τιμές μειωμένες κατά είκοσι τοις εκατό (20%).

Αποφασίζουμε

1. Εγκρίνουμε την εκτέλεση επειγουσών και απρόβλεπτων πρόσθετων εργασιών, σύμφωνα με το άρθρο 155 του Ν. 4412/2016, συνολικής δαπάνης €209.791,11 (με ΓΕ & ΟΕ, χωρίς Φ.Π.Α.), στα πλαίσια του έργου με τίτλο «ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗ ΧΕΙΜΑΡΡΟΥ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ (ΓΙΑΝΝΟΥΛΑΣ) ΘΡΙΑΣΙΟΥ ΠΕΔΙΟΥ Δ. ΑΤΤΙΚΗΣ ΑΠΟ Χ.Θ. 1+835,6 ΕΩΣ Χ.Θ. 9+335,0 (ΣΙΦΩΝ ΜΟΡΝΟΥ)», αναδόχου «INTRAKAT Α.Ε.», που αφορούν:

Α) Στην άρση της επικινδυνότητας στο υφιστάμενο τεχνικό Ν° 3, στη Χ.Θ. 2+391,00, συνολικού ποσού €82.510,67 (χωρίς Φ.Π.Α.), ως εξής:

Α/Α	Είδος εργασίας	Μον.	Α.Τ.	Ποσότητα	Τιμή μονάδας	Δαπάνη
ΟΜΑΔΑ Α: (ΧΩΜΑΤΟΥΡΓΙΚΑ, ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΥΔΑΤΩΝ, ΕΡΓΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΟΙΤΗΣ ΚΑΙ ΠΡΑΝΩΝ, ΣΗΜΑΝΣΗ – ΑΣΦΑΛΙΣΗ)						
1	Χρήση πινακίδων εργοταξιακής σήμανσης	μήνας	A1	10,00	7,60	76,00
2	Αναλάμποντες φανοί επισήμανσης κινδύνου	M	A3	10,00	9,50	95,00
3	Μονόπλευρα χαλύβδινα στηθαία ασφαλείας, τεχνικών έργων σύμφωνα με το πρότυπο ΕΛΟΤ EN 1317-2 Στηθαίο ασφαλείας ικανότητας συγκράτησης Η2, λειτουργικού πλάτους W4 κατηγορίας σφοδρότητας πρόσκρουσης Α	M3	A4	20,00	125,00	2.500,00
4	Εκβαθύνσεις – διαπλατύνσεις κοιτών ποταμών ή ρεμάτων με χρήση μηχανικού εξοπλισμού, με παράπλευρη απόθεση των προϊόντων εκσκαφών	M3	A6.1	300,00	0,67	201,00

5	Εκβαθύνσεις – διαπλατύνσεις κοιτών ποταμών ή ρεμάτων με χρήση μηχανικού εξοπλισμού, με την φόρτωση των προϊόντων επι αυτοκινήτου και την μεταφορά στον χώρο απόθεσης η απόρριψης σε οποιαδήποτε απόσταση	M3	A6.2	700,00	3,66	2.562,00
6	Διάστρωση προϊόντων εκσκαφής	M3	A8	700,00	0,19	133,00
7	Εκσκαφή θεμελίων τεχνικών έργων σε έδαφος γαιώδες - ημιβραχώδες	M3	A9	150,00	5,20	780,00
8	Καθαρισμοί κοιτών ποταμών η ρεμάτων από φερτά υλικά ή απορρίμματα, με την φόρτωση των προϊόντων επι αυτοκινήτου και την μεταφορά στον χώρο απόθεσης ή απόρριψης σε οποιαδήποτε απόσταση	M3	A11	350,00	3,52	1.232,00
9	Κατασκευή επιχωμάτων	M3	A15	250,00	0,90	225,00
10	Λειτουργία εργοταξιακών αντλητικών συγκροτημάτων Diesel η βενζινοκίνητα ισχύος 1,0 έως 2,0 Hp	Hr	A19	100,00	4,30	430,00
11	Φάτνες από συρματοπλέγμα, προμήθεια συρματοπλέγματος και συρμάτων συρματοκιβωτίων, γαλβανισμένα με κράμα ψευδαργύρου – αλουμινίου (calf an 95% Ζη 5% ΑΙ)	Kgr	A24.1	2.420,00	2,70	6.534,00
12	Φάτνες από συρματοπλέγμα. Κατασκευή φατνών	M2	A24.2	1.320,00	2,20	2.904,00
13	Φάτνες από συρματοπλέγμα. Πλήρωση φατνών	M3	A24.3	160,00	17,95	2.872,00

ΑΘΡΟΙΣΜΑ 20.544,00

ΑΦΑΙΡΕΙΤΑΙ ΕΚΠΤΩΣΗ 54,00% 11.093,76

ΑΘΡΟΙΣΜΑ ΟΜΑΔΑΣ Α 9.450,24

A/A	Είδος εργασίας	Μον.	A.T.	Ποσότητα	Τιμή μό νά δα ς	Δαπάνη
ΟΜΑΔΑ Β: (ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΑΠΟ ΣΚΥΡΟΔΕΜΑ, ΣΤΕΓΑΝΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΑΡΜΟΙ, ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ, ΛΟΠΙΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ)						
1	Ξυλότυποι η σιδηρότυποι επίπεδων επιφανειών	M2	B1	150,00	7,60	1.140,00
2	Προμήθεια και προσθήκη πρόσμικτων και πρόσθετων στο σκυρόδεμα, επιταχυντές σκλήρυνσης σκυροδέματος κατά ΕΛΟΤ EN – 934-2	Kgr	B8.1	2.650,00	0,95	2.517,50
3	Προμήθεια και προσθήκη πρόσμικτων και πρόσθετων στο σκυρόδεμα, στεγανοποιητικά μάζας σκυροδέματος (πρόσμικτα μείωσης υδατοπερατότητας) κατά ΕΛΟΤ EN – 934-2	Kgr	B8.2	2.200,00	0,48	1.056,00
4	Προμήθεια και τοποθέτηση σιδηρού οπλισμού σκυροδεμάτων υδραυλικών έργων	Kgr	B13	45.000,00	0,90	40.500,00
5	Για κατασκευές από σκυρόδεμα κατηγορίας C25/30	M3	NT1/1	400,00	86,00	34.400,00
6	Κατασκευή μανδύα από οπλισμένο σκυρόδεμα C20/25 για την ενίσχυση/αποκατάσταση βάρους γέφυρας	M3	NT1/2	40,00	180,00	7.200,00
7	Αγκυρώσεις νέων ράβδων οπλισμού εντός υφιστάμενων στοιχείων από οπλισμένο σκυρόδεμα, Βλήτρα από ράβδους Φ20 ΜΜ	TEM	NT1/3	200,00	8,00	1.600,00
8	Αποκατάσταση επιφανειών σκυροδέματος που έχουν υποστεί φθορές λόγω διάβρωσης οπλισμού από την δράση χλωριούτων και την ενανθράκωση του σκυροδέματος με εφαρμογή αναστολέων διάβρωσης και επισκευαστικών κονιαμάτων. Σε στοιχεία από οπλισμένο σκυρόδεμα σε ύψος από το δάπεδο εργασίας μικρότερο των 10,0 μ με σποραδική εφαρμογή επισκευαστικών κονιαμάτων (επιφάνειες με σποραδικές οξειδώσεις οπλισμού)	M2	NT1/4	50,00	71,50	3.575,00
9	Εφαρμογή εποξειδικού συγκολλητικού υλικού σε επιφάνεια παλαιού σκυροδέματος	M2	NT1/5	90,00	11,40	1.026,00
10	Επικόλληση ινοπλισμένων πολυμερών υφασμάτων. Ενίσχυση/αποκατάσταση διατομών οπλισμένου σκυροδέματος με επικόλληση πολυμερών υφασμάτων οπλισμένων με ανθρακονήματα	M2	NT1/6	50,00	109,90	5.495,00
11	Κρουστικοπεριστροφική διάτρηση οπών τιμμεντέσεων τάπητα Φ76ΜΜ	M	NT1/7	500,00	12,00	6.000,00
12	Ενσωματωμένοι μεταλλικοί σωλήνες και εξαρτήματα σε οπές τιμμεντέσεων	Kgr	NT1/8	2.800,00	2,90	8.120,00

13	Σύνδεση σωλήνος εισπίεσης ενέματος στις οπές τσιμεντενέσεων	TEM	NT1/9	50,00	9,50	475,00
14	Τσιμεντενέσεις υπο πίεση έως 0,7Μρα	TON	NT1/10	3,50	285,00	997,50

ΑΘΡΟΙΣΜΑ 114.102,00

ΑΦΑΙΡΕΙΤΑΙ ΕΚΠΤΩΣΗ 47,00% 53.627,94

ΑΘΡΟΙΣΜΑ ΟΜΑΔΑΣ Β 60.474,06

ΑΘΡΟΙΣΜΑ ΟΜΑΔΩΝ (Α+Β) 69.924,30

ΓΕ & ΟΕ 18% 12.586,37

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΑΠΑΝΗ ΜΕ ΓΕ & ΟΕ 18% 82.510,67

2. Στις κυκλοφοριακές ρυθμίσεις – παρακάμψεις στα πλαίσια κατασκευής του νέου τεχνικού Ν° 6, στη Χ.Θ. 8+707,00, συνολικού ποσού €127.280,44 (χωρίς Φ.Π.Α.), ως εξής:

A/A	Είδος εργασίας	Μον.	Α.Τ.	Ποσότητα	Τιμή μό νά δα ς	Δαπάνη
ΟΜΑΔΑ Α: ΧΩΜΑΤΟΥΡΓΙΚΑ, ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΥΔΑΤΩΝ, ΕΡΓΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΟΙΤΗΣ ΚΑΙ ΠΡΑΝΩΝ, ΣΗΜΑΝΣΗ-ΑΣΦΑΛΙΣΗ, ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΟΔΟΠΟΙΑΣ-ΟΔΟΣΤΡΩΣΙΑΣ, ΛΟΙΠΕΣ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ, ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΠΡΑΣΙΝΟΥ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΝΤΟΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ						
A2: ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΑΝΑΧΑΙΤΙΣΗΣ ΟΧΗΜΑΤΩΝ						
1	Μονόπλευρα χαλύβδινα στηθαία ασφαλείας τεχνικών έργων σύμφωνα με το πρότυπο ΕΛΟΤ EN 1317-2. Στηθαίο ασφαλείας ικανότητας συγκράτησης Η2, λειτουργικού πλάτους W4, κατηγορίας σφοδρότητας πρόσκρουσης Α	M	A4	140,00	125,00	17.500,00
2	Στύλος πινακίδων από γαλβαν. σιδηροσωλήνα DN 40 MM (1½ ')	TEM	NT1.14/ ΟΔΟ-Ε-10.1	20,00	27,10	542,00
3	Διαγράμμιση οδοστρώματος με ανακλαστική βαφή	M2	NT1.15/ ΟΔΟ-Ε-17.1	200,00	3,30	660,00
4	Πινακίδες επικίνδυνων θέσεων, τριγωνικές, πλευράς 0,90 Μ	TEM	NT1.16/ ΟΔΟ-Ε-9.1	10,00	46,70	467,00
5	Πινακίδες ρυθμιστικές μεσαίου μεγέθους	TEM	NT1.17/ ΟΔΟ-Ε-9.4	10,00	46,70	467,00
A3: ΕΚΣΚΑΦΕΣ						
1	Εκσκαφές χαλαρών εδαφών	M3	NT1.1/ ΟΔΟ-Α-1	700,00	3,18	2.226,00
2	Γενικές εκσκαφές σε έδαφος γαιώδες - ημιβραχώδες	M3	NT1.2/ ΟΔΟ-Α-2	2.000,00	3,47	6.940,00
3	Γενικές εκσκαφές σε έδαφος βραχώδες χωρίς χρήση εκρηκτικών	M3	NT1.3/ ΟΔΟ-Α-3.3	2.000,00	9,95	19.900,00
4	Επένδυση πρανών με φυτική γη	M2	NT1.4/ ΟΔΟ-Α-24.1	220,00	0,60	132,00
A5: ΕΠΙΧΩΣΕΙΣ-ΕΓΚΙΒΩΤΙΣΜΟΙ-ΕΞΥΓΙΑΝΣΕΙΣ						
1	Κατασκευή επιχωμάτων	M3	A15	2.000,00	0,90	1.800,00
2	Εξυγιαντικές στρώσεις με αμμοχαλικώδη υλικά. Εξυγιαντικές στρώσεις με θραυστό υλικό λατομείου	M3	A17	800,00	12,35	9.880,00
3	Αφαιτική προεπάληψη	M2	A28	1.200,00	1,05	1.260,00
4	Ασφαλτική στρώση βάσης συμπυκνωμένου πάχους 0,05Μ	M2	A29	1.200,00	6,36	7.632,00
5	Ασφαλτική στρώση κυκλοφορίας συμπυκνωμένου πάχους 0,05Μ με χρήση κοινής ασφάλτου	M2	A30	1.200,00	6,86	8.232,00
A9: ΟΔΟΣΤΡΩΣΙΑ						
1	Υπόβαση οδοστρώσας συμπυκνωμένου πάχους 0,10 Μ	M2	NT1.9/ ΟΔΟ-Γ-1.2	1.200,00	1,29	1.548,00
2	Βάση πάχους 0,10 Μ (Π.Τ.Π. Ο-155)	M2	NT1.10/ ΟΔΟ-Γ-2.2	2.700,00	1,29	3.483,00

ΑΘΡΟΙΣΜΑ 82.669,00

ΑΦΑΙΡΕΙΤΑΙ ΕΚΠΤΩΣΗ 54,00% 44.641,26

/Α	Είδος εργασίας	Μον.	Α.Τ.	Ποσότητα	Τιμή μό νά δα ς	Δαπάνη
ΟΜΑΔΑ Β: ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΑΠΟ ΣΚΥΡΟΔΕΜΑ, ΣΤΕΓΑΝΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΑΡΜΟΙ, ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ, ΛΟΙΠΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ						
Β1: ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΑΠΟ ΣΚΥΡΟΔΕΜΑ						
1	Κοιτοστρώσεις, περιβλήματα αγωγών, εξομαλυντικές στρώσεις κ.λπ. από σκυρόδεμα C12/15	M3	NT1.6/ ΟΔΟ-B-29.2.2	30,00	78,10	2.343,00
2	Προμήθεια και τοποθέτηση σιδηρού σπλισμού σκυροδεμάτων υδραυλικών έργων	Kgr	B13	14.400,00	0,90	12.960,00
3	Κατασκευή ακροβάθρων, θωρακίων, προσκεφαλαίων, δοκών έδρασης, κεφαλόδεσμων κ.λπ. με σκυρόδεμα C25/30 σπλισμένο	M3	NT1.7/ ΟΔΟ-B-29.4.23	650,00	130,00	84.500,00
4	Τσιμεντοσωλήνες αποχέτευσης κλάσεως αντοχής 120 κατά ΕΛΟΤ EN 1916 ονομαστικής διαμέτρου D1000 MM	M	NT1.8/ ΥΔΡ- 12.01.0	230,00	133,00	30.590,00
Β2: ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΕΠΙΦΑΝΕΙΩΝ ΣΚΥΡΟΔΕΜΑΤΟΣ-ΜΟΝΩΣΕΙΣ-ΑΡΜΟΙ						
1	Μόνωση με διπλή ασφαλτική επάλειψη	M2	B10	30,00	1,50	45,00
2	Λιθορριπή κοιτοστρώσεων, αναβαθμών κ.λπ.	M3	NT1.5/ ΟΔΟ-B-7	100,00	13,30	1.330,00

ΑΘΡΟΙΣΜΑ 131.768,00

ΑΦΑΙΡΕΙΤΑΙ ΕΚΠΤΩΣΗ 47,00% 61.930,96

ΑΘΡΟΙΣΜΑ ΟΜΑΔΑΣ Β 69.837,04

ΑΘΡΟΙΣΜΑ ΟΜΑΔΩΝ (Α+Β) 107.864,78

ΓΕ & ΟΕ 18% 19.415,66

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΑΠΑΝΗ ΜΕ ΓΕ & ΟΕ 18% 127.280,44

Η Διευθύνουσα Υπηρεσία θα επιμετρήσει τις τελικές ποσότητες που αφορούν στις υπόψη εργασίες.

Η παρούσα Απόφαση να κοινοποιηθεί στον Ανάδοχο με μέριμνα της Διευθύνουσας Υπηρεσίας (Ε.Υ.Δ.Ε. Κ.Υ.Λ.Υ.).

Κατά της παρούσας Απόφασης χωρεί ένσταση κατά το άρθρο 174 του Ν.4412/2016 ενώπιον του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 16

Ολοκλήρωση και παραλαβή έργου - Έκδοση Βεβαίωσης περάτωσης εργασιών – Χρόνος υποχρεωτικής συντήρησης

16.1 Εισαγωγή

16.1.1 Στόχοι θεματικής ενότητας

Στόχος της συγκεκριμένης διδακτικής ενότητας είναι να γνωρίσουν οι επιμορφούμενοι τις διαδικασίες ολοκλήρωσης και παραλαβής των έργων.

16.1.2 Σύντομη περιγραφή της θεματικής ενότητας

Στην ενότητα αυτή περιγράφονται οι διαδικασίες της ολοκλήρωσης και παραλαβής ενός έργου. Γίνεται παρουσίαση των υποχρεώσεων του επιβλέποντος μηχανικού μετά τη λήξη της προθεσμίας περάτωσης του συνόλου ή τμημάτων του έργου, καθώς και παρουσίαση των ενεργειών της διευθύνουσας υπηρεσίας για την έκδοση της βεβαίωσης περάτωσης. Ορίζεται ο χρόνος της υποχρεωτικής συντήρησης ενός έργου και αναφέρονται ειδικές περιπτώσεις. Ορίζεται η έννοια της συντήρησης ενός έργου και οι υποχρεώσεις του αναδόχου.

16.1.3 Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση της διδακτικής ενότητας, οι επιμορφούμενοι/νες θα είναι σε θέση να:

- γνωρίζουν τις υποχρεώσεις του επιβλέποντος μηχανικού μετά τη λήξη της προθεσμίας περάτωσης του έργου
- γνωρίζουν τη διαδικασία έκδοσης βεβαίωσης περάτωσης εργασιών από τη διευθύνουσα υπηρεσία
- γνωρίζουν τις διαδικασίες και ενέργειες ολοκλήρωσης του έργου
- γνωρίζουν τη διαδικασία παραλαβής του έργου
- γνωρίζουν ποιος είναι ο χρόνος εγγύησης και υποχρεωτικής συντήρησης
- γνωρίζουν ποιες είναι οι υποχρεώσεις του αναδόχου κατά τον χρόνο υποχρεωτικής συντήρησης

16.2 Υποχρεώσεις επιβλέποντος μηχανικού μετά τη λήξη της προθεσμίας περάτωσης του έργου

Σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 168 του ν.4412/2016, μετά τη λήξη της προθεσμίας

περάτωσης του συνόλου του έργου, ή τμημάτων του έργου, ο επιβλέπων ή το εντεταλμένο όργανο της επίβλεψης υποχρεούται μέσα **διάστημα τριάντα (30) ημερών από τη λήξη του εγκεκριμένου χρόνου περαίωσης** να συντάξει έκθεση προς τη διευθύνουσα υπηρεσία, στην οποία:

- θα αναφέρει αν τα έργα έχουν περατωθεί και έχουν υποστεί ικανοποιητικά τις δοκιμασίες που προβλέπονται στη σύμβαση,
- θα επανελέγξει, κατά το δυνατόν, τις επιμετρήσεις, με γενικές ή σποραδικές καταμετρήσεις,
- θα καταγράψει τις παρατηρήσεις του για εργασίες που έχουν εκτελεσθεί με υπέρβαση των εγκεκριμένων ποσοτήτων ή κατά τροποποίηση των εγκεκριμένων σχεδίων.
- θα αναφέρει αν τα έργα δεν έχουν περατωθεί, ποιες εργασίες απομένουν,
- θα αναφέρει αν τα έργα έχουν περατωθεί, αν υπάρχουν εργασίες που κρίνονται απορριπτέες ή ελαττωματικές, με ουσιώδεις ή επουσιώδεις ελλείψεις που πρέπει να αποκατασταθούν.

Επουσιώδεις θεωρούνται αποκλειστικά οι εργασίες που δεν επηρεάζουν τη λειτουργικότητα του έργου, την ασφάλεια των χρηστών και δεν παραβιάζουν όρους αδειοδοτήσεων του έργου.

- θα καταγράψει την τυχόν καταβολή στον ανάδοχο ποσών ως αχρεωστήτως καταβληθέντων, ή αν εγείρονται δικαιώματα σε βάρος του αναδόχου.

16.3 Ενέργειες της διευθύνουσας υπηρεσίας για την έκδοση βεβαίωσης περάτωσης

Σύμφωνα με το άρθρο 168 του ν.4412/2016, η διευθύνουσα υπηρεσία προβαίνει στις ακόλουθες ενέργειες:

(i) περίπτωση που οι εργασίες έχουν περατωθεί

- Στην περίπτωση αυτή, ο προϊστάμενος της διευθύνουσας υπηρεσίας, εκδίδει, **μέσα σε δέκα (10) ημέρες από την παραλαβή της έκθεσης του επιβλέποντα, βεβαίωση περάτωσης των εργασιών** (δηλαδή βεβαίωση για την ημέρα κατά την οποία περατώθηκαν οι εργασίες του έργου), την οποία κοινοποιεί αμελλητί στον ανάδοχο.

Εάν η βεβαίωση δεν εκδοθεί μέσα στην πιο πάνω προθεσμία, τότε, **εφόσον ο ανάδοχος υποβάλει όχληση**, θεωρείται ότι η βεβαίωση έχει εκδοθεί αυτοδίκαια, **τριάντα (30) ημέρες μετά από την υποβολή από τον ανάδοχο της σχετικής έγγραφης όχλησης.**

Στην περίπτωση αυτή επιβάλλονται στα υπαίτια όργανα του φορέα κατασκευής του έργου οι πειθαρχικές ποινές που προβλέπονται στην παρ. 3 του άρθρου 141, περί πειθαρχικών παραβάσεων.

- Αν ο ανάδοχος έχει περατώσει τα έργα πριν τη λήξη της προθεσμίας, μπορεί ο ανάδοχος να ζητήσει την έκδοση της βεβαίωσης και πριν από τη λήξη των προθεσμιών.

Εφαρμόζονται οι ανάλογες διαδικασίες από τον επιβλέποντα και από τη διευθύνουσα υπηρεσία, αντίστοιχα.

- Η βεβαίωση περάτωσης των εργασιών δεν αναπληρώνει τη διαδικασία παραλαβής των έργων.

(ii) περίπτωση που οι εργασίες έχουν περατωθεί, αλλά παρουσιάζονται επουσιώδεις ελλείψεις

- Αν ο επιβλέπων στην έκθεση του καταγράψει επουσιώδεις μόνο ελλείψεις στις εργασίες που έχουν περατωθεί, δηλαδή ελλείψεις που δεν επηρεάζουν τη λειτουργικότητα του έργου, τότε ο προϊστάμενος της διευθύνουσας υπηρεσίας, ενημερώνει εγγράφως τον ανάδοχο για τις ελλείψεις και του δίνει σχετική διαταγή για να αποκαταστήσει τις ελλείψεις, εντός εύλογης προθεσμίας.
- Αν ο ανάδοχος αποκαταστήσει τις ελλείψεις εμπρόθεσμα, τότε η βεβαίωση περάτωσης εκδίδεται μετά από την αποκατάσταση των ελλείψεων και αναφέρει τον χρόνο που περατώθηκε το έργο, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη ο χρόνος αποκατάστασης.

(ii) περίπτωση που οι εργασίες δεν έχουν περατωθεί, ή έχουν περατωθεί αλλά οι ελλείψεις που παρουσιάζονται δεν είναι επουσιώδεις, ή δεν περατώθηκαν από τον ανάδοχο εμπρόθεσμα οι εργασίες αποκατάστασης επουσιωδών ελλείψεων.

- Αν οι εργασίες δεν έχουν περατωθεί, ή οι ελλείψεις που διαπιστώθηκαν δεν είναι επουσιώδεις, ή αν δεν περατώθηκαν από τον ανάδοχο εμπρόθεσμα οι εργασίες αποκατάστασης επουσιωδών ελλείψεων, τότε εφαρμόζονται, ανάλογα με την περίπτωση, τα άρθρα 159, περί ακαταλληλότητας υλικών - ελαττωμάτων - παράλειψης συντήρησης και 160, περί έκπτωσης αναδόχου.

Κατά όλων των αποφάσεων της διευθύνουσας υπηρεσίας χωρεί ένσταση του άρθρου 174 του ν.4412/2016, περί διοικητικής επίλυσης συμβατικών διαφορών.

Λοιπές ενέργειες της διευθύνουσας υπηρεσίας

- Στην περίπτωση που ο επιβλέπων έχει καταγράψει στην έκθεσή του τυχόν καταβολή στον ανάδοχο ποσών ως αχρεωστήτως καταβληθέντων ή αν εγείρονται δικαιώματα σε βάρος του αναδόχου, τότε η διευθύνουσα υπηρεσία συντάσσει αρνητικό λογαριασμό σε βάρος του αναδόχου.
- Μετά από την έκδοση της βεβαίωσης περάτωσης εργασιών, η διευθύνουσα υπηρεσία συντάσσει και διαβιβάζει στην υπηρεσία που είχε την αρμοδιότητα κήρυξης της απαλλοτρίωσης των ακινήτων που χρησιμοποιήθηκαν για το έργο, κατάσταση και τοπογραφικό διάγραμμα των απαλλοτριωθέντων ακινήτων που δεν χρησιμοποιήθηκαν για το έργο, προκειμένου να κινηθεί η διαδικασία της επιστροφής τους στους προηγούμενους ιδιοκτήτες τους ή της ελεύθερης διάθεσής τους, σύμφωνα με το άρθρο 12 του ν. 2882/2001 (Α' 17), περί ανάκλησης συντελεσμένης αναγκαστικής απαλλοτρίωσης.

16.4 Ολοκλήρωση και παραλαβή

Σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 172 του ν.4412/2016, η παραλαβή διενεργείται μέσα σε προθεσμία τριών (3) μηνών μετά από την πάροδο του χρόνου υποχρεωτικής από τον ανάδοχο συντήρησης. Μετά από την άπρακτη πάροδο της προθεσμίας, θεωρείται ότι η παραλαβή έχει διενεργηθεί αυτοδίκαια και η Προϊσταμένη Αρχή εκδίδει υποχρεωτικά σχετική διαπιστωτική πράξη, επιβάλλονται δε στα υπαίτια όργανα του φορέα κατασκευής του έργου οι πειθαρχικές ποινές της **παρ. 3 του άρθρου 141**, περί πειθαρχικών ευθυνών διοικητικών οργάνων.

16.5 Ορισμός χρόνου υποχρεωτικής συντήρησης έργου – ειδικές περιπτώσεις

Σύμφωνα με το άρθρο 171 του ν.4412/2016, Χρόνος υποχρεωτικής συντήρησης έργου ή χρόνος εγγύησης, είναι ο χρόνος κατά τον οποίο ο ανάδοχος φέρει τον κίνδυνο του έργου και υποχρεούται στη συντήρησή του.

Ο χρόνος εγγύησης αρχίζει από την επομένη της έκδοσης της βεβαίωσης περάτωσης των εργασιών και ορίζεται γενικά σε δεκαπέντε (15) μήνες.

Η έναρξη του υποχρεωτικού χρόνου συντήρησης ενός έργου δεν εξαρτάται πλέον από την υποχρέωση υποβολής της τελικής επιμέτρησης εντός διμήνου.

Μετά την πάροδο του χρόνου εγγύησης διενεργείται η παραλαβή του έργου.

Ειδικές περιπτώσεις

- Μπορεί με τα συμβατικά τεύχη να ορίζεται χρόνος εγγύησης μεγαλύτερος από 15 μήνες, όχι όμως μεγαλύτερος από πέντε (5) έτη. Στην περίπτωση αυτή μπορεί να ορίζεται και ιδιαίτερη αποζημίωση για τον ανάδοχο.
- Μπορεί με τα συμβατικά τεύχη να ορίζεται χρόνος εγγύησης μικρότερος από (15) μήνες:
  - Για έργα προϋπολογισμού δημοπράτησης έως 250.000 € χωρίς Φ.Π.Α., εφόσον η φύση των εργασιών το επιτρέπει, ή
  - για έργα που δεν νοείται μακροχρόνια συντήρησή τους.

16.6 Ορισμός συντήρησης έργου - υποχρεώσεις αναδόχου

Ως συντήρηση νοείται η αποκατάσταση βλαβών, οι οποίες οφείλονται στην εκτέλεση του έργου, κατά παράβαση των κανόνων της τεχνικής (ήτοι κακοτεχνίες ή ελαττώματα).

Στην έννοια της συντήρησης, όπως ορίστηκε παραπάνω, δεν περιλαμβάνονται εργασίες για την αποκατάσταση βλαβών, κλοπών ή βανδαλισμών από τη χρήση του έργου, εφόσον αυτές δεν οφείλονται σε κακή ποιότητα του έργου. Οι εργασίες αυτές μπορεί να εκτελούνται, είτε από τον ανάδοχο, έπειτα από έγκριση της υπηρεσίας και πληρωμή του αναδόχου, είτε εκτελούνται από την υπηρεσία.

Υποχρεώσεις αναδόχου

Κατά τον χρόνο εγγύησης και υποχρεωτικής συντήρησης, ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος:

- να επιθεωρεί τακτικά τα έργα,
- να τα διατηρεί σε ικανοποιητική κατάσταση και
- να αποκαθιστά κάθε βλάβη τους.

Οι εργασίες και οι ενέργειες συντήρησης καταγράφονται σε ειδικό τεύχος, ο μορφότυπος του οποίου και η συχνότητα καταγραφής προβλέπονται στα συμβατικά τεύχη, ή συμφωνούνται με τη διευθύνουσα υπηρεσία.

Με τα συμβατικά τεύχη μπορεί να ορίζεται η υποχρέωση του αναδόχου να χρησιμοποιεί στη συντήρηση τμημάτων του έργου εξειδικευμένα συνεργεία και τεχνικούς, όπως ιδίως, του

πρασίνου εντός των ορίων του έργου ή των ανελκυστήρων.

Αν ο ανάδοχος παραλείπει τις υποχρεώσεις του για τη συντήρηση των έργων κατά τον χρόνο εγγύησης, οι απαραίτητες εργασίες μπορεί να εκτελεσθούν από την υπηρεσία με οποιονδήποτε τρόπο σε βάρος και για λογαριασμό του υπόχρεου αναδόχου ή, όπως αλλιώς προβλέπεται στα συμβατικά τεύχη.

16.7 Παραδείγματα

ΈΡΓΟ (αρ. ΕΣΗΔΗΣ Δ.Ε. 211541): «ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΤΗΣ ΟΔΙΚΗΣ ΣΥΝΔΕΣΗΣ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ ΣΠΑΡΤΗΣ», προϋπολογισμού 5.249.000,00 €.

Τεύχος Ειδικής Συγγραφής Υποχρεώσεων (Άρθρο 19)

παρ. 19.2 Βεβαίωση Περάτωσης Εργασιών

παρ. 19.4 Χρόνος υποχρεωτικής συντήρησης των έργων

ΈΡΓΟ (αρ. ΕΣΗΔΗΣ Δ.Ε. 210244): «ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΑΡΔΕΥΤΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΣΤΗ ΝΕΑ ΜΕΣΣΗΜΒΡΙΑ Δ. ΧΑΛΚΗΔΟΝΟΣ», προϋπολογισμού 11.800.000,00 €

Τεύχος Ειδικής Συγγραφής Υποχρεώσεων (Άρθρο 29)

παρ. 29.2 Συντήρηση των έργων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 17

Επιτροπή παραλαβής - Διενέργεια παραλαβής - Μητρώο του Έργου - Διοικητική παραλαβή για χρήση

17.1 Εισαγωγή

17.1.1 Στόχοι θεματικής ενότητας

Στόχος της συγκεκριμένης διδακτικής ενότητας είναι να γνωρίσουν οι επιμορφούμενοι τις διαδικασίες συγκρότησης της επιτροπής παραλαβής και της διενέργειας της παραλαβής των έργων.

17.1.2 Σύντομη περιγραφή της θεματικής ενότητας

Στην ενότητα αυτή περιγράφεται η διαδικασία συγκρότησης της επιτροπής παραλαβής ενός έργου. Διευκρινίζονται οι αρμοδιότητες της Επιτροπής παραλαβής και οι υποχρεώσεις της. Ορίζεται η συντέλεση της αυτοδίκαιης παραλαβής έργου και παρουσιάζεται η περίπτωση διαπίστωσης ελαττωμάτων του έργου κατά την παραλαβή. Ορίζονται τα απαραίτητα στοιχεία για την παραλαβή ενός έργου και ειδικότερα παρουσιάζονται τα περιεχόμενα του Μητρώου του έργου. Τέλος περιγράφεται η περίπτωση της διοικητικής παραλαβής για χρήση και ορίζονται οι συνέπειες της παραλαβής του έργου.

17.1.3 Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση της διδακτικής ενότητας, οι επιμορφούμενοι/νες θα είναι σε θέση να:

- γνωρίζουν πότε συγκροτείται, ποια είναι τα μέλη και ποιες οι αρμοδιότητες της Επιτροπής Παραλαβής
- γνωρίζουν τη διαδικασία παραλαβής ενός έργου
- αναγνωρίζουν ποια είναι τα απαραίτητα στοιχεία για την παραλαβή έργου
- γνωρίζουν τι γίνεται όταν η επιτροπή διαπιστώσει ελαττώματα στο έργο
- γνωρίζουν από ποιόν εγκρίνεται το πρωτόκολλο παραλαβής
- γνωρίζουν πότε συντελείται αυτοδίκαιη παραλαβή
- αναγνωρίζουν πότε κινείται η διαδικασία της διοικητικής παραλαβής για χρήση
- γνωρίζουν τα παραδοτέα στοιχεία του μητρώου έργου και την μορφή τους
- αναγνωρίζουν από ποιον συντάσσεται και πότε υποβάλλεται το Μητρώο του Έργου.

17.2 Συγκρότηση Επιτροπής Παραλαβής

Σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 172 του ν.4412/2016, η Επιτροπή Παραλαβής ορίζεται από την Προϊσταμένη Αρχή, ύστερα από εισήγηση της διευθύνουσας υπηρεσίας.

Η Απόφαση ορισμού της Επιτροπής εκδίδεται τουλάχιστον (3) μήνες πριν από την πάροδο της προθεσμίας υποχρεωτικής συντήρησης του έργου.

Η επιτροπή είναι πενταμελής και αποτελείται από:

- α) τρεις (3) τεχνικούς υπαλλήλους με τους αναπληρωτές τους, με ειδικότητες σχετικές με το αντικείμενο της σύμβασης, που ανήκουν στον φορέα κατασκευής ή και σε άλλους φορείς, κατ' επιλογή της Προϊσταμένης Αρχής.
  - Ο πρόεδρος της Επιτροπής προέρχεται υποχρεωτικά από άλλη αναθέτουσα αρχή.
  - Όταν ο φορέας που πρόκειται να χρησιμοποιήσει το έργο είναι άλλος από την υπηρεσία που το κατασκευάζει, ένας εκ των τριών (3) τεχνικών υπαλλήλων ορίζεται από τον φορέα που θα χρησιμοποιήσει το έργο.

και

- β) δύο (2) εκπροσώπους του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας (ΤΕΕ) ή του Γεωτεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος (ΓΕΩΤΕΕ) σε περιπτώσεις αμιγώς γεωτεχνικών έργων, που ορίζονται με τους αναπληρωτές τους, κατόπιν αιτήματος της Προϊσταμένης Αρχής, εντός είκοσι (20) ημερών, από την υποβολή του αιτήματος.

Μη υπόδειξη εκ μέρους του ΤΕΕ ή του ΓΕΩΤΕΕ, αντιστοίχως, δεν κωλύει τη συγκρότηση και λειτουργία της επιτροπής.

Ο ανάδοχος μπορεί να ορίσει εκπρόσωπό του ως παρατηρητή των εργασιών της Επιτροπής, χωρίς δικαίωμα ψήφου.

Οι εκπρόσωποι του ΤΕΕ ή του ΓΕΩΤΕΕ, αντιστοίχως, και ο πρόεδρος της επιτροπής δικαιούνται για τη διενέργεια της παραλαβής ιδιαίτερη αμοιβή, η οποία καταβάλλεται από τις πιστώσεις του έργου.

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Υποδομών και Μεταφορών, καθορίζονται οι αμοιβές των μελών της επιτροπής παραλαβής, ανά συνεδρίαση και αναλόγως με το οικονομικό αντικείμενο του έργου και τις τεχνικές δυσχέρειες της παραλαβής (δεν έχει εκδοθεί ακόμα η Απόφαση αυτή).

17.3 Αρμοδιότητες Επιτροπής παραλαβής και σύνταξη πρωτοκόλλου

Σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 172 του ν.4412/2016, η επιτροπή παραλαβής συνέρχεται και παραλαμβάνει, με πρωτοβουλία και ευθύνη του προέδρου της.

Για την παραλαβή συντάσσεται πρωτόκολλο που υπογράφεται από όλα τα μέλη της επιτροπής, από τον τελευταίο επιβλέποντα που παρίσταται κατά τη διενέργειά της και από τον ανάδοχο που παραδίδει το έργο.

Αν υπάρξει αδυναμία υπογραφής από τον πρόεδρο ή μέλος της επιτροπής ή τον επιβλέποντα, το πρωτόκολλο υπογράφεται από τους υπόλοιπους, με μνεία των λόγων της αδυναμίας υπογραφής.

Σύμφωνα με την παρ. 5 του άρθρου 172 του ν.4412/2016, η επιτροπή παραλαβής παραλαμβάνει το έργο **ποσοτικά** και **ποιοτικά**.

➤ Ποσοτικά:

- ελέγχει, κατά το δυνατόν, τις επιμετρήσεις,
- καταγράφει στο πρωτόκολλο τις ποσότητες της τελικής επιμέτρησης,
- αιτιολογεί τις τροποποιήσεις στις ποσότητες και
- αναγράφει τις παρατηρήσεις της για εργασίες που δεν έχουν εκτελεσθεί, ή για υλικά που δεν έχουν χρησιμοποιηθεί, ή για **εργασίες που έχουν εκτελεσθεί με υπέρβαση των εγκεκριμένων ποσοτήτων**, ή κατά τροποποίηση των εγκεκριμένων σχεδίων.

Πέραν των ως άνω παρατηρήσεων, η επιτροπή δεν έχει δικαίωμα ελέγχου των οικονομικών παραμέτρων και των διαδικασιών της εκτέλεσης εν γένει του έργου.

➤ Ποιοτικά:

- ελέγχει, κατά το δυνατόν, την ποιότητα των εργασιών
- αναγράφει στο πρωτόκολλο τις παρατηρήσεις της, ιδίως για τις εργασίες που κρίνονται απορριπτέες ή ελαττωματικές, ουσιώδεις ή επουσιώδεις που πρέπει να αποκατασταθούν ή παραδεκτές μεν, αλλά με μείωση της τιμής τους.

Ως **επουσιώδεις** θεωρούνται αποκλειστικά οι εργασίες που δεν επηρεάζουν τη λειτουργικότητα του έργου, την ασφάλεια των χρηστών και δεν παραβιάζουν όρους αδειοδοτήσεων του έργου.

Κατόπιν των παρατηρήσεων αυτών η διευθύνουσα υπηρεσία μεριμνά για την αποκατάσταση των ελαττωμάτων που τυχόν διαπιστώθηκαν, σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 159, περί ακαταλληλότητας υλικών - ελαττωμάτων - παράλειψης

συντήρησης.

Στην παραλαβή καλείται να παραστεί ο ανάδοχος, με πρόσκληση που αποστέλλεται σύμφωνα με το άρθρο 143 παρ. 1, περί κοινοποίησης στον ανάδοχο, **τρεις (3) τουλάχιστον ημέρες προ της διενέργειας της παραλαβής.**

Η παραλαβή γίνεται νόμιμα και χωρίς την παρουσία του αναδόχου, αν αυτός έχει κληθεί να παραστεί.

Στην τελευταία αυτήν περίπτωση, όπως και στην περίπτωση που ο ανάδοχος αρνείται την υπογραφή του πρωτοκόλλου, του κοινοποιείται το πρωτόκολλο.

Κατά του πρωτοκόλλου μπορεί ο ανάδοχος να εκθέσει απόψεις μέσα σε προθεσμία δέκα (10) ημερών.

17.4 Έγκριση Πρωτοκόλλου παραλαβής

Η έγκριση του πρωτοκόλλου γίνεται από την Προϊσταμένη Αρχή, αφού παρέλθει η δεκαήμερη προθεσμία για να εκθέσει ο ανάδοχος τις απόψεις κατά του πρωτοκόλλου.

Κατά της απόφασης έγκρισης ασκείται ένσταση, κατά το άρθρο 174 περί διοικητικής επίλυσης συμβατικών διαφορών.

Η παραλαβή ολοκληρώνεται με έγκριση του πρωτοκόλλου.

17.5 Συντέλεση αυτοδίκαιης παραλαβής

Η παραλαβή διενεργείται μέσα σε προθεσμία τριών (3) μηνών μετά από την πάροδο του χρόνου υποχρεωτικής από τον ανάδοχο συντήρησης.

Μετά από την άπρακτη πάροδο της προθεσμίας αυτής, θεωρείται ότι η παραλαβή έχει διενεργηθεί αυτοδίκαια και η Προϊσταμένη Αρχή εκδίδει υποχρεωτικά σχετική διαπιστωτική πράξη, επιβάλλονται δε στα υπαίτια όργανα του φορέα κατασκευής του έργου οι πειθαρχικές ποινές της **παρ. 3 του άρθρου 141**, περί πειθαρχικών ευθυνών διοικητικών οργάνων.

17.6 Διαπίστωση ελαττωμάτων στο έργο

Αν η επιτροπή παραλαβής διαπιστώσει την ύπαρξη ελαττωμάτων στο έργο και από την κοινοποίηση της ειδικής διαταγής στον ανάδοχο, αναστέλλεται η προθεσμία της παραλαβής.

Η διευθύνουσα υπηρεσία μεριμνά για την αποκατάσταση των ελαττωμάτων που τυχόν διαπιστώθηκαν, σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 159 περί ακαταλληλότητας υλικών -

ελαττωμάτων - παράλειψης συντήρησης.

Μετά την αποκατάσταση των ελαττωμάτων, η διευθύνουσα υπηρεσία ενημερώνει την Προϊσταμένη Αρχή, προκειμένου να συνεχισθεί η ανασταλείσα διαδικασία έγκρισης του πρωτοκόλλου.

Ουδεμία άλλη εκκρεμότητα του έργου ή οικονομικές απαιτήσεις του αναδόχου αποτελούν λόγο για την αναστολή της προθεσμίας παραλαβής

17.7 Απαραίτητα στοιχεία για την παραλαβή ενός έργου

Απαραίτητα στοιχεία για την παραλαβή κάθε δημόσιου έργου είναι:

- ο Φάκελος Ασφάλειας και Υγείας (Φ.Α.Υ.),
- το Σχέδιο Ασφαλείας και Υγείας (Σ.Α.Υ.),
- το Μητρώο Έργου και
- τα σχέδια «ως κατασκευάσθαι» του έργου.
- Ο ανάδοχος συντάσσει **φάκελο προεκτίμησης της δαπάνης τακτικής συντήρησης και λειτουργίας**, με βάση το μητρώο του έργου και εγχειρίδια λειτουργίας και συντήρησης, που αφορούν σε φθορές λόγω συνήθους χρήσης του έργου.
- Επίσης, ο ανάδοχος υποχρεούται να παραδώσει **ψηφιακό αρχείο** στο οποίο περιέχονται φωτογραφικές αποτυπώσεις όλων των σταδίων του έργου και ιδίως, των εκτελεσθεισών αφανών εργασιών.

Αν ο ανάδοχος δεν προσκομίζει τα ανωτέρω έγγραφα, δύναται να καταπίπτει σε βάρος του το είκοσι πέντε τοις εκατό (25%) της εγγυητικής επιστολής καλής εκτέλεσης.

17.8 Περιεχόμενα του Μητρώου του έργου

Ο Ανάδοχος υποχρεούται να υποβάλει στη Διευθύνουσα Υπηρεσία το Μητρώο του Έργου, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην υπ. αριθ. ΔΝΣγ/οικ. 38108 /ΦΝ 466/5-4-2017 (ΦΕΚ Β' 1956/2017) Απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών με τίτλο: «Περιεχόμενο του Μητρώου Έργου».)

Σύμφωνα με την ως άνω Υπουργική Απόφαση, το Μητρώο του Έργου θα περιλαμβάνει απαραίτητως τα παρακάτω:

1. Περιγραφική Έκθεση των κυρίων φάσεων εργασιών, των μεθόδων που

χρησιμοποιήθηκαν, των δυσκολιών κ.λπ., καθώς και πίνακες απογραφής που εμφανίζουν όλα τα τεχνικά διακριτά αντικείμενα που συγκροτούν το συνολικό έργο. Ενδεικτικά και όχι περιοριστικά θα πρέπει να περιλαμβάνουν:

Τα επιμέρους έργα (διακριτά τμήματα) με αναλυτική καταγραφή των κυρίων χαρακτηριστικών σε στήλες πινάκων, με τις τεχνικές προδιαγραφές των υλικών που ενσωματώθηκαν σε αυτά και τις εγκρίσεις από την Υπηρεσία της χρήσης αυτών.

Εγκαταστάσεις που αφορούν δίκτυα άρδευσης πυρόσβεσης, υποδομής τηλεφωνοδότησης, φωτεινής σηματοδότησης, οδοφωτισμού, συστημάτων ελέγχου υπογείων η υποθαλάσσιων έργων με αναλυτική καταγραφή των κυρίων χαρακτηριστικών σε στήλες πινάκων, μαζί με τα τεχνικά εγχειρίδια (οδηγίες χρήσης μηχανημάτων, συσκευών, οργάνων ελέγχου κ.λπ.).

2. Πλήρη καταγραφή όλων των εγκεκριμένων μελετών καθώς και των υποστηρικτικών αυτών, με τις τελικές τροποποιήσεις εφόσον υπάρχουν και τις εγκριτικές αποφάσεις τους.
3. Τα σχέδια βάσει των οποίων κατασκευάστηκε το έργο (σχέδια «όπως κατασκευάστηκε»). Τα σχέδια αυτά θα είναι ως προς το είδος (οριζοντιογραφία, κάτοψη, τυπική διατομή, κάθετη τομή, μηκοτομή, αξονομετρικά κ.λπ.), τις κλίμακες, τις σχεδιαστικές λεπτομέρειες κ.λπ. σε πλήρη αντιστοιχία με εκείνα των υφιστάμενων εγκεκριμένων μελετών και των μελετών εφαρμογής, θα συνταχθούν δε σύμφωνα με τις προδιαγραφές που ορίζονται στο π.δ. 696/1974.
4. Τα σχέδια «όπως κατασκευάστηκε» των πάσης φύσεως δικτύων δημοσίων φορέων η ιδιωτικών εταιρειών παροχής υπηρεσιών, τα οποία ευρίσκονται μέσα στο εύρος κατάληψης που ορίζεται στην εγκεκριμένη οριστική μελέτη του δημόσιου έργου και κατασκευάστηκαν είτε από τον ανάδοχο του έργου, είτε από τους φορείς (δημόσιους η ιδιωτικούς) στους οποίους ανήκουν τα δίκτυα αυτά. Τα σχέδια αυτά θα έχουν μορφή ανάλογη με εκείνη των σχεδίων που παρασχέθηκαν από τους παρόχους των υπηρεσιών (δημοσίων φορέων η ιδιωτικών εταιρειών). Στα σχέδια αυτά, θα αποτυπώνεται υποχρεωτικά και κάθε άλλο προϋφιστάμενο δίκτυο εντός του εύρους κατάληψης, εξαιτίας του οποίου προέκυψε η οποιαδήποτε παραλλαγή η ανακατασκευή των δικτύων που ενσωματώθηκαν στο έργο.

5. Διαγράμματα Απαλλοτριώσεων, ενημερωμένα με όλες τις τυχόν γενόμενες συμπληρωματικές απαλλοτριώσεις. Στα σχέδια αυτά θα δείχνεται ο χωρισμός των επιμέρους επιφανειών ανάλογα με την απόφαση Κήρυξης Απαλλοτρίωσης, η πράξη Αναλογισμού κάθε επί μέρους απαλλοτρίωσης με τα στοιχεία αυτής (αριθμός, ημερομηνία, κ.λπ.), καθώς και η πράξη εφαρμογής εφόσον υπάρχει.
6. Τεύχος στοιχείων υψομετρικών αφετηριών με ενδεικτικά σχέδια της θέσης τους.
7. Τεύχος συνοπτικής παρουσίασης όλων των ερευνών πεδίου και εργαστηρίων (γεωτεχνικές έρευνες, γεωλογικές έρευνες και μελέτες) που διεξήχθησαν κατά τη φάση κατασκευής του έργου.
8. Τεύχος για όλες τις δοκιμές και διαδικασίες Ποιοτικού Ελέγχου με αντίγραφα όλων των αντίστοιχων πιστοποιητικών των εργαστηρίων και/ ή του/των Οίκου/ων Ποιοτικού Ελέγχου (Ο.Π.Ε.) (εφόσον προβλέπεται τέτοιος/οι Ο.Π.Ε., σύμφωνα με τους Ειδικούς Όρους Δημοπράτησης).
9. Εγχειρίδιο λειτουργίας, επιθεώρησης και συντήρησης που θα περιλαμβάνει όλες τις οδηγίες και τους τρόπους εκτέλεσης μιας πλήρως ικανοποιητικής και αποτελεσματικής συντήρησης του έργου. Στο εγχειρίδιο θα περιλαμβάνονται ενδεικτικά και όχι περιοριστικά τα παρακάτω:
  - Οδηγίες συντήρησης αναφερόμενες στις χρονικές περιόδους, υλικά, εξοπλισμό, κ.λπ. για κάθε στοιχείο της κατασκευής.
  - Τεύχος οδηγιών για τις επιθεωρήσεις και τους ελέγχους, που θα πρέπει να γίνονται περιοδικά στο μέλλον στις εγκαταστάσεις καθώς και στα δίκτυα αποστράγγισης και αποχέτευσης ομβρίων.
  - Τεύχη οδηγιών για τη συντήρηση και λειτουργία του έργου στο σύνολο του καθώς και των διακριτών τμημάτων αυτού.Ειδικότερα για το τεύχος οδηγιών συντήρησης και λειτουργίας των εγκαταστάσεων, τονίζεται, ότι στο τέλος κάθε κεφαλαίου των οδηγιών θα δίνεται πλήρης πίνακας των περιλαμβανομένων σε αυτά μηχανημάτων με όλα τα χαρακτηριστικά τους, τα στοιχεία κατασκευής τους (κατασκευαστής/προμηθευτής, τύπος, μοντέλο, μέγεθος,

αριθμός σειράς κατασκευής, αποδόσεις, καταναλώσεις ενέργειας (ενεργειακή κλάση), προτεινόμενα ανταλλακτικά, κ.λπ.), και θα επισυνάπτονται οι έντυπες οδηγίες (στην Ελληνική Γλώσσα), εγκατάστασης και συντήρησης των κατασκευαστών.

- Αναλυτικές Τεχνικές Εκθέσεις και Οδηγίες για τον τρόπο αποκατάστασης φθορών και ζημιών, που τυχόν θα παρουσιασθούν μελλοντικά.

Για έργα ειδικής μορφής μπορεί να προβλέπονται στην Ειδική Συγγραφή Υποχρεώσεων και επιπλέον απαιτήσεις αναφορικά με το Μητρώο του έργου.

Εφόσον προβλέπεται στα έγγραφα της σύμβασης δοκιμαστική λειτουργία από τον ανάδοχο (π.χ. Εγκαταστάσεις Επεξεργασίας Νερού, Εγκαταστάσεις Αφαλάτωσης, Βιολογικοί Καθαρισμοί κ.λπ.), το Μητρώο θα περιλαμβάνει τεύχος στο οποίο θα περιγράφονται αναλυτικά οι πραγματοποιηθείσες λειτουργίες και δοκιμές και τα αποτελέσματά τους, θα παρουσιάζεται η οριστική αξιολόγηση των δοκιμών και λειτουργιών και θα προτείνεται λεπτομερώς ο τρόπος λειτουργίας της εγκατάστασης για τα διάφορα δυνατά σενάρια. Επίσης, θα περιγράφονται όλοι οι έλεγχοι του εξοπλισμού και οι εργαστηριακές αναλύσεις που πραγματοποιήθηκαν, τα προβλήματα λειτουργίας που παρουσιάστηκαν και η επίλυσή τους.

Στην περίπτωση κατά την οποία το έργο αφορά στοιχειώδη συντήρηση, ανακατασκευή ή βελτίωση τμήματος (ή του συνόλου) υφιστάμενου (αρχικού) έργου, το υποβαλλόμενο Μητρώο θα αφορά το τμήμα στο οποίο έγινε η επέμβαση (στοιχειώδης συντήρηση, ανακατασκευή, η βελτίωση) και θα αποτελεί παράρτημα του υπάρχοντος Μητρώου, του υφιστάμενου (αρχικού) έργου, στο οποίο θα αναφέρονται οι θέσεις των επεμβάσεων που πραγματοποιήθηκαν.

Εφόσον στο υφιστάμενο (αρχικό) έργο:

- Υπάρχει Μητρώο σε ηλεκτρονική μορφή, ο ανάδοχος υποβάλλει τα παραπάνω αναφερόμενα έχοντας σαν ψηφιακό υπόβαθρο το Μητρώο του υφιστάμενου (αρχικού) έργου, το οποίο του χορηγεί η Υπηρεσία.
- Υπάρχει Μητρώο μόνο σε έντυπη μορφή, ο ανάδοχος υποβάλλει τα παραπάνω αναφερόμενα έχοντας σαν ψηφιακό υπόβαθρο το ψηφιοποιημένο με δική του δαπάνη, το Μητρώο του υφιστάμενου (αρχικού) έργου, το οποίο του χορηγεί η υπηρεσία.

- Δεν υπάρχει Μητρώο, ο ανάδοχος υποβάλλει τα παραπάνω αναφερόμενα, μόνο στις θέσεις που έγιναν οι επεμβάσεις, χωρίς αναφορά στο υφιστάμενο (αρχικό) έργο.

Το Μητρώο του έργου θα συνοδεύεται υποχρεωτικά από:

- Λήψη, εκτύπωση και παράδοση τριών (3) αντιτύπων σε ειδικό χαρτί εκτύπωσης φωτογραφικής ποιότητας και των ψηφιακών αρχείων (σε CD ή DVD, κατά περίπτωση), σειράς εγχρώμων ψηφιακών φωτογραφιών ανάλυσης $\geq 5,0$ Mpixels των διαφόρων φάσεων του Έργου, παραγωγής υλικών και εκτέλεσης δοκιμών.
- Μια βιντεοσκόπηση με ψηφιακή Βιντεοκάμερα (mini DV) με ανάλυση αισθητήρα $\geq 1,07$ Mpixels, συνολικής διάρκειας όχι μικρότερης της μίας ώρας, στην οποία θα παρουσιάζεται όλο το φάσμα κατασκευής του έργου (φάσεις κατασκευής σύμφωνα με το εγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα, παραγωγή υλικών και εκτέλεση απαραίτητων δοκιμών). Τα σχόλια της ταινίας, μεταξύ άλλων, να δίνουν έμφαση στις δράσεις και τα μέτρα που εφαρμόστηκαν για την προστασία του περιβάλλοντος και την ποιότητα του έργου. Θα παραδοθούν στην Υπηρεσία δύο (2) ολοκληρωμένα αντίτυπα.

Η ως άνω Υπουργική Απόφαση εφαρμόζεται σε όλες τις δημόσιες συμβάσεις έργων του ν. 4412/2016, άνω και κάτω των κοινοτικών ορίων.

17.9 Διοικητική παραλαβή για χρήση

Σύμφωνα με το άρθρο 169 του ν.4412/2016, οποτεδήποτε και πριν από την παραλαβή, το έργο ή αυτοτελή του τμήματα που έχουν περατωθεί, μπορεί να δοθούν σε χρήση, ύστερα από τη διενέργεια σχετικής διοικητικής παραλαβής.

Η διοικητική παραλαβή γίνεται με πρωτόκολλο μεταξύ του προϊσταμένου της διευθύνουσας υπηρεσίας, του επιβλέποντος, εκπροσώπου της υπηρεσίας συντήρησης, εφόσον αυτή έχει καθοριστεί και του αναδόχου. Αν το έργο παραδίδεται για χρήση σε υπηρεσία άλλη από τον φορέα κατασκευής του, συμπράττει στο πρωτόκολλο και εκπρόσωπος της υπηρεσίας αυτής. Αν ο εκπρόσωπος του φορέα συντήρησης ή ο ανάδοχος κληθούν και δεν παραστούν ή αρνηθούν την υπογραφή του πρωτοκόλλου, αυτό συντάσσεται από τους λοιπούς, με σχετική μνεία κατά περίπτωση και αυτό κοινοποιείται αρμόδια. Το πρωτόκολλο περιλαμβάνει μνεία του έργου ή των τμημάτων που παραδίδονται για χρήση και συνοπτική περιγραφή της κατάστασης των εργασιών.

Η κατά την παρ. 2 διοικητική παραλαβή για χρήση γίνεται αμέσως μετά την περάτωση των εργασιών του έργου ή αυτοτελών τμημάτων του, αν αυτό προβλέπεται από τα συμβατικά τεύχη. Αν δεν υπάρχει τέτοια πρόβλεψη, μπορεί η διοικητική παραλαβή να γίνει ύστερα από απόφαση της διευθύνουσας υπηρεσίας.

Αν από τη σύμβαση προβλέπεται η εκτέλεση των εργασιών παράλληλα προς τη χρήση του έργου, δεν απαιτείται η διενέργεια διοικητικής παραλαβής. Το ίδιο ισχύει αν η παράλληλη χρήση προκύπτει από τη φύση των εργασιών. Στις περιπτώσεις αυτές μπορεί να διενεργείται διοικητική παραλαβή του έργου μετά από σχετική απόφαση της διευθύνουσας υπηρεσίας.

Η διοικητική παραλαβή για χρήση δεν αναπληρώνει τη διενέργεια της παραλαβής του έργου.

17.10 Συνέπειες της παραλαβής του έργου

Σύμφωνα με την παρ.13 του άρθρου 152 του ν.4412/2016, μετά από τη διενέργεια της παραλαβής και την έγκριση του πρωτοκόλλου παραλαβής, ο ανάδοχος συντάσσει και υποβάλλει «**τελικό λογαριασμό**».

Σύμφωνα με την παρ. 4β του άρθρου 72 του ν.4412/2016, η «εγγύηση καλής εκτέλεσης», όπως αυτή διαμορφώθηκε κατόπιν τροποποιήσεων της σύμβασης, κατά το άρθρο 132, μειώνεται αμέσως μετά από την έγκριση της τελικής επιμέτρησης από τη διευθύνουσα υπηρεσία, κατά ποσοστό εβδομήντα τοις εκατό (70%) της συνολικής αξίας.

Σύμφωνα με την παρ. 4β του άρθρου 72 του ν.4412/2016, το σύνολο των εγγυήσεων καλής εκτέλεσης επιστρέφεται χωρίς καθυστέρηση, αμέσως μετά από την έγκριση του πρωτοκόλλου παραλαβής και την έγκριση του τελικού λογαριασμού του έργου.

Σύμφωνα με την παρ. 9 του άρθρου 172 του ν.4412/2016, μετά από την οριστική παραλαβή του έργου, ο ανάδοχος ευθύνεται κατά τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα περί κρυφών ελαττωμάτων (άρθρο 692). Σε περιπτώσεις ειδικών έργων, με τα συμβατικά τεύχη μπορεί να ορίζονται πρόσθετες ευθύνες ή υποχρεώσεις του αναδόχου και μετά την παραλαβή.

Σύμφωνα με την παρ. 11 του άρθρου 172 του ν.4412/2016, η συντέλεση της παραλαβής αποτελεί την αφετηρία της παραγραφής των απαιτήσεων του αναδόχου από την εργολαβική σύμβαση, παρεκτός αν τούτες έχουν ήδη παραγραφεί, σύμφωνα με τις ειδικότερες διατάξεις του παρόντος.

Σύμφωνα με την παρ. 12 του άρθρου 172 του ν.4412/2016, αν η παραλαβή συντελεστεί

αυτοδίκαια και διαπιστωθούν εκ των υστέρων διαφορές στις ποσότητες των εργασιών που εκτελέστηκαν, ο ανάδοχος έχει υποχρέωση να επιστρέφει το εργολαβικό αντάλλαγμα που έχει καταβληθεί για τις εργασίες αυτές.

17.11 Παραδείγματα

Παράδειγμα 1: Έγγραφο προς ΤΕΕ για ορισμό εκπροσώπων

ΠΡΟΣ:

**Τ.Ε.Ε.
Τμήμα Εκπροσωπήσεων**

e-mail: tee@central.tee.gr

ΘΕΜΑ : Ορισμός εκπροσώπων για τη συγκρότηση της Επιτροπής Παραλαβής του έργου: « .....», σύμφωνα με την παρ.3 του άρθρου 172 του ν. 4412/2016.

Παρακαλούμε, σύμφωνα με την παρ.3 του άρθρου 172 του ν. 4412/2016:

*«Για τη διενέργεια της παραλαβής η προϊσταμένη αρχή ορίζει, ...επιτροπή παραλαβής, ύστερα από εισήγηση της διευθύνουσας υπηρεσίας. Η επιτροπή είναι πενταμελής και αποτελείται από: α) τρεις (3) τεχνικούς υπαλλήλους με τους αναπληρωτές τους, με ειδικότητες σχετικές με το αντικείμενο της σύμβασης που ανήκουν στον φορέα κατασκευής ή και σε άλλους φορείς, κατ' επιλογή της Προϊσταμένης Αρχής, πλην του Προέδρου που προέρχεται υποχρεωτικά από άλλη αναθέτουσα αρχή και β) **δύο (2) εκπροσώπους του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας (ΤΕΕ)** .....που ορίζονται με τους αναπληρωτές τους, κατόπιν αιτήματος της Προϊσταμένης Αρχής, εντός είκοσι (20) ημερών, από την υποβολή του αιτήματος. Μη υπόδειξη εκ μέρους του ΤΕΕ ή του ΓΕΩΤΕΕ, αντιστοίχως, δεν κωλύει τη συγκρότηση και λειτουργία της επιτροπής.....»,*

όπως ορίσετε δύο (2) εκπροσώπους και τους αναπληρωτές αυτών, (Όνοματεπώνυμο, Όνομα Πατρός και Αριθμό Δελτίου Ταυτότητας), το αργότερο εντός είκοσι (20) ημερών από τη λήψη του παρόντος εγγράφου, προκειμένου να συγκροτηθεί η Επιτροπή Παραλαβής του έργου: «.....»

Παράδειγμα 2: Έγγραφο προς φορέα λειτουργίας έργου για ορισμό εκπροσώπων

ΠΡΟΣ:

Φορέα Λειτουργίας Έργου

ΘΕΜΑ : Ορισμός εκπροσώπων για τη συγκρότηση της Επιτροπής Παραλαβής του έργου: « .....», σύμφωνα με την παρ.3 του άρθρου 172 του ν. 4412/2016.

ΣΧΕΤ. : (έγγραφο ορισμού φορέα λειτουργίας)

Σε συνέχεια του ανωτέρω σχετικού εγγράφου, με το οποίο έχετε οριστεί Φορέας Λειτουργίας του έργου του θέματος, παρακαλούμε, σύμφωνα με την παρ.3 του άρθρου 172 του ν. 4412/2016, στην οποία αναφέρεται ότι:

«Για τη διενέργεια της παραλαβής η προϊσταμένη αρχή ορίζει, ...επιτροπή παραλαβής, ύστερα από εισήγηση της διευθύνουσας υπηρεσίας. Η επιτροπή είναι πενταμελής και αποτελείται από: α) τρεις (3) τεχνικούς υπαλλήλους με τους αναπληρωτές τους, με ειδικότητες σχετικές με το αντικείμενο της σύμβασης που ανήκουν στον φορέα κατασκευής ή και σε άλλους φορείς, κατ' επιλογή της Προϊσταμένης Αρχής, πλην του Προέδρου που προέρχεται υποχρεωτικά από άλλη αναθέτουσα αρχή και β) δύο (2) εκπροσώπους του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας (ΤΕΕ) ..... Όταν ο φορέας που πρόκειται να χρησιμοποιήσει το έργο είναι άλλος από την υπηρεσία που το κατασκευάζει, ένας εκ των τριών (3) τεχνικών υπαλλήλων ορίζεται από τον φορέα που θα χρησιμοποιήσει το έργο.....»,

όπως ορίσετε τον εκπρόσωπό σας και τον αναπληρωτή αυτού, (Όνοματεπώνυμο, Όνομα Πατρός και Αριθμό Δελτίου Ταυτότητας), το αργότερο εντός είκοσι (20) ημερών από τη λήψη του παρόντος εγγράφου, προκειμένου να συγκροτηθεί η Επιτροπή Παραλαβής του έργου: «.....»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 18

Διάλυση σύμβασης

18.1 Εισαγωγή

18.1.1 Στόχοι θεματικής ενότητας

Στόχος της συγκεκριμένης διδακτικής ενότητας είναι να γνωρίσουν οι επιμορφούμενοι τις διαδικασίες διάλυσης ενός έργου.

18.1.2 Σύντομη περιγραφή της θεματικής ενότητας

Στην ενότητα αυτή διακρίνεται η περίπτωση διάλυσης της σύμβασης με πρωτοβουλία του κυρίου του έργου από τη διάλυση σύμβασης με πρωτοβουλία του αναδόχου. Ορίζεται το περιεχόμενο της Ειδικής δήλωσης διακοπής εργασιών και παρουσιάζονται οι ενέργειες της Διευθύνουσας Υπηρεσίας για αποδοχή ή απόρριψη της ειδικής δήλωσης διακοπής εργασιών. Περιγράφεται η διαδικασία ματαίωσης της διάλυσης και ο υπολογισμός της αποζημίωσης του αναδόχου λόγω διάλυσης. Παρουσιάζεται ο τρόπος ολοκλήρωσης του έργου μετά τη διάλυση.

18.1.3 Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση της διδακτικής ενότητας, οι επιμορφούμενοι/νες θα είναι σε θέση να:

- διακρίνουν πότε η διάλυση της σύμβασης γίνεται με πρωτοβουλία του κυρίου του έργου και πότε με πρωτοβουλία του αναδόχου
- γνωρίζουν το περιεχόμενο της ειδικής δήλωσης διακοπής εργασιών και τις ενέργειες της διευθύνουσας υπηρεσίας για την αποδοχή ή απόρριψη της
- γνωρίζουν πώς υπολογίζεται η αποζημίωση αναδόχου λόγω διάλυσης
- γνωρίζουν πως δύναται να ολοκληρωθεί το έργο μετά τη διάλυση

18.2 Διάλυση σύμβασης με πρωτοβουλία του κυρίου του έργου

Σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 161 του ν.4412/2016, η σύμβαση διαλύεται από την κοινοποίηση στον ανάδοχο διαταγής του φορέα κατασκευής του έργου για οριστική διακοπή των εργασιών, εκτός αν με τη διαταγή αυτήν ορίζεται μεταγενέστερος χρόνος διάλυσης, για να εκτελεσθούν οριζόμενες στη διαταγή εργασίες

18.3 Διάλυση σύμβασης με πρωτοβουλία του αναδόχου

Σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 161 του ν.4412/2016, ο ανάδοχος μπορεί να ζητήσει τη διάλυση της σύμβασης:

- α) Αν μετά από την υπογραφή της σύμβασης καθυστερήσει η έναρξη των εργασιών περισσότερο από τρεις (3) μήνες με υπαιτιότητα του φορέα κατασκευής ή του κυρίου του έργου, εκτός αν στη σύμβαση ορίζεται διαφορετικά σχετικά με την έναρξη των εργασιών.
- β) Αν οι εργασίες, ύστερα από την έναρξή τους, διακοπούν είτε με διαταγή είτε από υπαιτιότητα του φορέα κατασκευής ή του κυρίου του έργου για διάστημα μεγαλύτερο των τριών (3) μηνών από την κοινοποίηση της διαταγής διακοπής στην πρώτη περίπτωση ή από την υποβολή ειδικής δήλωσης του αναδόχου στη δεύτερη.
- γ) Σε περίπτωση διακοπής για καθυστέρηση πληρωμών, σύμφωνα με την παρ. 9 του άρθρου 152, περί λογαριασμών, μετά δίμηνο από τη δήλωση διακοπής των εργασιών.
- δ) Αν η καθυστέρηση των εργασιών υπερβεί την οριακή προθεσμία. Στην περίπτωση εφαρμογής του άρθρου 50 απαιτείται η διακοπή να καταλαμβάνει τόσο τις εργασίες κατασκευής όσο και εκείνες της μελέτης.
- ε) Αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις της παρ. 2 του άρθρου 138, περί γενικών υποχρεώσεων αναδόχου, ή αν παρέλθουν οι προθεσμίες του άρθρου 148, περί ποινικών ρητρών.

18.4 Περιεχόμενο Ειδικής δήλωσης διακοπής εργασιών

Σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 161 του ν.4412/2016, αν υπάρχει υπαιτιότητα του φορέα κατασκευής ή του κυρίου του έργου, για διακοπή των εργασιών, ο ανάδοχος υποβάλλει την ειδική δήλωση διακοπής των εργασιών στον προϊστάμενο της διευθύνουσας υπηρεσίας.

Με τη δήλωση αυτήν:

- α) Καθορίζεται συγκεκριμένα η υπαιτιότητα, που αποδίδεται στον φορέα κατασκευής ή τον κύριο του έργου, η οποία προκαλεί τη διακοπή των εργασιών.
- β) Δίνονται στοιχεία για τα τμήματα του έργου που έχουν κατασκευαστεί μέχρι τη διακοπή των εργασιών και για την εκτίμηση της αξίας τους.
- γ) Περιγράφονται τα τμήματα του έργου που υπολείπονται για εκτέλεση και αιτιολογείται για καθένα από αυτά η έλλειψη δυνατότητας κατασκευής, λόγω της υπαιτιότητας του

φορέα κατασκευής ή του κυρίου του έργου, αν πρόκειται για τέτοια περίπτωση.

Δήλωση που δεν περιλαμβάνει τα ανωτέρω στοιχεία, δεν παράγει έννομο αποτέλεσμα.

Η δήλωση κοινοποιείται και στον κύριο του έργου, όταν αυτός δεν ταυτίζεται με τον φορέα κατασκευής του έργου.

18.5 Ενέργειες Διευθύνουσας Υπηρεσίας για αποδοχή ή απόρριψη της ειδικής δήλωσης διακοπής εργασιών

Σύμφωνα με το άρθρο 161 του ν.4412/2016, σε περίπτωση υποβολής από τον ανάδοχο ειδικής δήλωσης διακοπής εργασιών, η Διευθύνουσα Υπηρεσία προβαίνει στις ακόλουθες ενέργειες:

- Μετά από την επίδοση της ειδικής δήλωσης, η διευθύνουσα υπηρεσία εξακριβώνει μέσα σε δεκαπέντε (15) ημέρες τα στοιχεία της δήλωσης και εκδίδει απόφαση που αποδέχεται ή απορρίπτει το περιεχόμενο της δήλωσης.
- Σε περίπτωση απράκτου παρόδου της άνω προθεσμίας, τεκμαίρεται ότι απορρίφθηκε σιωπηρά η δήλωση του αναδόχου.
- Αν περάσει διάστημα μεγαλύτερο των τριών (3) μηνών από την υποβολή της ειδικής δήλωσης του αναδόχου, για διακοπή των εργασιών με υπαιτιότητα του φορέα κατασκευής ή του κυρίου του έργου ή δύο (2) μηνών, σε περίπτωση καθυστέρησης πληρωμών, ο ανάδοχος μπορεί να ζητήσει τη διάλυση της σύμβασης.
- Στην περίπτωση αυτήν, τα στοιχεία των προηγούμενων παραγράφων συνεκτιμώνται για τον σχηματισμό γνώμης στο αίτημα του αναδόχου.
- Αν ο ανάδοχος ζητήσει τη διάλυση της σύμβασης, λόγω παρέλευσης της οριακής προθεσμίας με υπαιτιότητα του φορέα κατασκευής ή του κυρίου του έργου, η απόφαση της διευθύνουσας υπηρεσίας πρέπει να κοινοποιηθεί αμελλητί στον ανάδοχο μέσα σε προθεσμία τριάντα (30) ημερών.
- Μέχρι τότε, όπως και σε περίπτωση απορριπτικής απόφασης, οι εργασίες συνεχίζονται μέχρι την επίλυση της σχετικής διαφοράς, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.
- Το δικαίωμα του αναδόχου για αίτηση διάλυσης της σύμβασης, στις περιπτώσεις που προβλέπονται από τις περ. α' και β' της παρ. 2, ασκείται μόνο μετά πάροδο τριών (3) μηνών από την υπογραφή της σύμβασης, αν σε αυτήν δεν ορίζεται διαφορετικά σχετικά με την έναρξη των εργασιών ή από την κοινοποίηση της διαταγής διακοπής των εργασιών. Η αίτηση επιδίδεται με δικαστικό επιμελητή στη διευθύνουσα υπηρεσία και κοινοποιείται στον κύριο του έργου, όταν αυτός δεν ταυτίζεται με τον φορέα

κατασκευής του έργου. Για την αίτηση αποφασίζει η διευθύνουσα υπηρεσία που κοινοποιεί την απόφασή της στην Προϊσταμένη Αρχή.

- Στις περιπτώσεις που δεν προβλέπεται διαφορετικά, αν δεν εκδοθεί απόφαση μέσα σε δύο (2) μήνες από την επίδοση της αίτησης στη διευθύνουσα υπηρεσία, θεωρείται ότι η αίτηση έγινε δεκτή.
- Η αποδοχή της διάλυσης επέχει τη θέση της βεβαίωσης για την περαίωση των εργασιών.
- Στις περιπτώσεις διάλυσης της σύμβασης, μπορεί να διενεργηθεί η παραλαβή, χωρίς να απαιτείται η παρέλευση του χρόνου εγγύησης, αν από τη φύση των εργασιών δεν δικαιολογείται η συντήρησή τους, ούτε απαιτείται η δοκιμασία του χρόνου.

18.6 Ματαίωση διάλυσης

Σύμφωνα με το άρθρο 162 του ν.4412/2016:

- Σε περίπτωση που ο ανάδοχος συμφωνεί μπορεί να ματαιωθεί η διάλυση, αφού αποζημιωθεί ο ανάδοχος για τις θετικές του μόνο ζημιές που προκλήθηκαν από την καθυστέρηση της έναρξης ή τη διακοπή των εργασιών.
- Για τη ματαίωση της διάλυσης, ο ανάδοχος υποβάλλει οίκοθεν ή ύστερα από πρόσκληση της υπηρεσίας σχετική αίτηση με στοιχεία υπολογισμού της αποζημίωσης που αξιώνει. Η Διευθύνουσα Υπηρεσία διαβιβάζει την αίτηση στην προϊσταμένη αρχή, με ταυτόχρονη σχετική εισήγησή της. Η προϊσταμένη αρχή συγκροτεί επιτροπή που ερευνά το βάσιμο των απαιτήσεων του αναδόχου και εκτιμά το ύψος των θετικών ζημιών που προκλήθηκαν από την καθυστέρηση της έναρξης ή τη διακοπή των εργασιών. Η επιτροπή μπορεί να ζητήσει από τον ανάδοχο πληροφορίες και συμπληρωματικά στοιχεία.
- Η ματαίωση διάλυσης της σύμβασης και η σχετική αποζημίωση εγκρίνονται με απόφαση της προϊσταμένης αρχής. Η έγκριση ματαίωσης της διάλυσης γίνεται μετά από προηγούμενη γραπτή αποδοχή του ύψους της αποζημίωσης από τον ανάδοχο. Η αποζημίωση δεν μπορεί να είναι ανώτερη από αυτή που έχει εκτιμήσει η επιτροπή της προηγούμενης παραγράφου, εκτός αν πρόκειται για διόρθωση ή συμπλήρωση των στοιχείων της έκθεσης της επιτροπής. Με την έγκριση της ματαίωσης μπορεί να εγκριθούν και οι αναγκαίες προσαρμογές στις προθεσμίες του έργου.

18.7 Αποζημίωση του αναδόχου λόγω διάλυσης

Σύμφωνα με το άρθρου 163 του ν.4412/2016, σε όλες τις περιπτώσεις, που διαλύεται η σύμβαση από τον φορέα κατασκευής ή τον κύριο του έργου και υπό την προϋπόθεση ότι μέχρι τον χρόνο εκείνον έχουν εκτελεσθεί εργασίες αξίας μικρότερης από τα τρία τέταρτα (3/4) του αρχικού συμβατικού ποσού χωρίς αναθεώρηση, καθώς και στις περιπτώσεις που διαλύεται η σύμβαση με αίτηση του αναδόχου, καταβάλλεται στον ανάδοχο, εκτός από την αξία των εργασιών που έχουν εκτελεσθεί:

α) Η αξία των υλικών που έχουν προσκομισθεί ή βρίσκονται στο στάδιο παραγωγής ή προμήθειας. Η αξία των υλικών καταβάλλεται εφόσον είχε δοθεί εντολή να προσκομισθούν ή επιβάλλονταν η παραγωγή ή η προμήθεια από το χρονοδιάγραμμα των εργασιών σε συνδυασμό με τις ειδικές συνθήκες του συγκεκριμένου έργου, που επιβάλλουν την προσκόμιση, την παραγωγή ή προμήθεια υλικών.

β) Η αξία του αναπόσβεστου μέρους των εγκαταστάσεων. Η αξία αυτή καταβάλλεται μόνον εφόσον πρόκειται για τις πράγματι απαραίτητες για το έργο εγκαταστάσεις, αφού ληφθεί υπόψη η χρησιμοποίησή τους από τον ανάδοχο σε άλλα έργα ή η υπαίτια παράλειψη χρησιμοποίησής τους.

γ) Αποζημίωση για το τεκμαιρόμενο όφελος που δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη του πέντε τοις εκατό (5%) του αρχικού συνολικού συμβατικού ποσού χωρίς αναθεώρηση, μειωμένου κατά το ένα τέταρτο (1/4) και ύστερα από αφαίρεση της αξίας των εργασιών που έχουν εκτελεσθεί, καθώς και των υλικών και του αναπόσβεστου μέρους των εγκαταστάσεων που η αποζημίωσή τους αναγνωρίζεται στη συγκεκριμένη περίπτωση. Για τον προσδιορισμό της αποζημίωσης λαμβάνονται υπόψη όλες οι σχετικές συνθήκες και ιδίως το μέγεθος του έργου, ο χρόνος αποδέσμευσης του αναδόχου και η ωφέλεια του αναδόχου από άλλη εργασία κατά τους όρους του τελευταίου εδαφίου του άρθρου 700 του Αστικού Κώδικα.

Η ανωτέρω αποζημίωση, καθώς και η αποζημίωση για το τεκμαιρόμενο όφελος του αναδόχου προτείνεται από την επιτροπή παραλαβής του έργου και καθορίζεται με απόφαση της προϊσταμένης αρχής κατά την έγκριση του πρωτοκόλλου παραλαβής.

18.8 Ολοκλήρωση έργου μετά τη διάλυση

Σύμφωνα με την παρ. 13 του άρθρου 160 του ν.4412/2016, στην περίπτωση αυτοδίκαιης διάλυσης της σύμβασης κατόπιν πτώχευσης του αναδόχου, ή διάλυσης με υπαιτιότητα του

κυρίου του έργου κατά τις κείμενες διατάξεις, και αν η Προϊσταμένη Αρχή αποφασίσει την ολοκλήρωση του έργου, προσκαλεί τον επόμενο κατά σειρά μειοδότη του διαγωνισμού, στον οποίο αναδείχθηκε ο έκπτωτος ανάδοχος και του προτείνει να αναλάβει αυτός το έργο ολοκλήρωσης της διαλυμένης εργολαβίας, με τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις και βάσει της προσφοράς που υπέβαλε στο διαγωνισμό.

Η σύμβαση εκτέλεσης συνάπτεται, εφόσον εντός δεκαπέντε (15) ημερών από την κοινοποίηση της πρότασης περιέλθει στην Προϊσταμένη Αρχή έγγραφη και ανεπιφύλακτη αποδοχή της.

Η άπρακτη πάροδος της προθεσμίας θεωρείται ως απόρριψη της πρότασης.

Αν ο ανωτέρω μειοδότης δεν δεχθεί την πρόταση σύναψης σύμβασης, η Προϊσταμένη Αρχή προσκαλεί τον επόμενο κατά σειρά μειοδότη, ακολουθώντας κατά τα λοιπά την ίδια διαδικασία.

Εφόσον και αυτός απορρίψει την πρόταση, η Προϊσταμένη Αρχή για την ανάδειξη αναδόχου στο έργο προσφεύγει κατά την κρίση της είτε στην ανοικτή δημοπρασία είτε στη διαδικασία με διαπραγμάτευση, κατά τις οικείες διατάξεις.

Η διαδικασία της παρούσας δεν εφαρμόζεται μόνο στην περίπτωση που η Προϊσταμένη Αρχή κρίνει, ότι οι παραπάνω προσφορές δεν είναι ικανοποιητικές για τον κύριο του έργου ή έχουν επέλθει λόγω εφαρμογής νέων κανονισμών αλλαγές στον τρόπο κατασκευής του έργου.

18.9 Παραδείγματα

Παράδειγμα υπολογισμού αποζημίωσης λόγω διάλυσης

Αρχικό συμβατικό αντικείμενο (χωρίς αναθεώρηση) = 10.000.000 €

Έχουν εκτελεστεί εργασίες ποσού= 1.000.000 € < 75% του αρχικού συμβατικού

$(10.000.000 - 1.000.000 - 100.000) \times 75\% \times 5\% = 333.750,00 \text{ €}$

Η αξία των υλικών που έχουν προσκομισθεί (ΥΛΙΚΑ ΕΠΙ ΤΟΠΟΥ)	100.000 €
Η αξία του αναπόσβεστου μέρους των εγκαταστάσεων	0
Αποζημίωση για το τεκμαιρόμενο όφελος (έστω=5%)	333.750 €

ΣΥΝΟΛΟ:

433.750 €

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 19

Έκπτωση αναδόχου

19.1 Εισαγωγή

19.1.1 Στόχοι θεματικής ενότητας

Στόχος της συγκεκριμένης διδακτικής ενότητας είναι να γνωρίσουν οι επιμορφούμενοι τη διαδικασία έκπτωσης του αναδόχου ενός έργου.

19.1.2 Σύντομη περιγραφή της θεματικής ενότητας

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται οι περιπτώσεις έκπτωσης ενός αναδόχου και περιγράφεται η διαδικασία κήρυξης έκπτωσης του αναδόχου. Ορίζεται πότε νοείται η οριστικοποίηση της έκπτωσης και ποιες είναι οι συνέπειες έκπτωσης. Παρουσιάζεται η διαδικασία εκκαθάρισης εργολαβίας και πώς δύναται να γίνει η ολοκλήρωση έργου μετά την έκπτωση.

19.1.3 Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση της διδακτικής ενότητας, οι επιμορφούμενοι/νες θα είναι σε θέση να:

- γνωρίζουν πότε κινείται υποχρεωτικά η διαδικασία έκπτωσης του αναδόχου
- γνωρίζουν πότε καθίσταται οριστική η έκπτωση
- γνωρίζουν ποιες είναι οι συνέπειες της έκπτωσης
- γνωρίζουν τις απαιτούμενες ενέργειες για την εκκαθάριση της σύμβασης μετά την οριστικοποίηση της έκπτωσης
- γνωρίζουν πώς δύναται να ολοκληρωθεί το έργο μετά την έκπτωση

19.2 Περιπτώσεις έκπτωσης αναδόχου

Σύμφωνα με το άρθρου 160 του ν.4412/2016, αν ο ανάδοχος δεν εκπληρώνει τις συμβατικές του υποχρεώσεις ή δεν συμμορφώνεται με τις γραπτές εντολές της υπηρεσίας, που είναι σύμφωνες με τη σύμβαση ή τον νόμο, κηρύσσεται έκπτωτος από την εργολαβία.

Η διαδικασία έκπτωσης κινείται υποχρεωτικά κατά του αναδόχου, αν συντρέχει μία από τις παρακάτω περιπτώσεις:

- α) Καθυστερήσει υπαίτια, πέραν του μηνός από της υπογραφής της σύμβασης, την έναρξη

των εργασιών ή την υποβολή του αναλυτικού χρονοδιαγράμματος, σύμφωνα και με όσα προβλέπονται στη σύμβαση.

- β) Υπερβεί με υπαιτιότητά του, για χρόνο περισσότερο του μηνός, τον προβλεπόμενο στη σύμβαση χρόνο για την ολοκλήρωση της εργοταξιακής του ανάπτυξης.
- γ) Υπερβεί με υπαιτιότητά του και κατ' επανάληψη, κατά δύο (2) τουλάχιστον μήνες, τμηματική προθεσμία του εγκεκριμένου χρονοδιαγράμματος.

Για να κινηθεί η διαδικασία έκπτωσης στην περίπτωση αυτήν απαιτείται η κοινοποίηση δύο (2) τουλάχιστον σχετικών εγγράφων προειδοποιήσεων της διευθύνουσας υπηρεσίας προς τον ανάδοχο.

Κατ' εξαίρεση, αν η εκτέλεση των εργασιών καθυστερεί, αλλά ο ανάδοχος έχει ήδη εκτελέσει εργασίες που αντιστοιχούν σε ποσοστό τουλάχιστον ογδόντα τοις εκατό (80%) του συμβατικού αντικειμένου, όπως έχει διαμορφωθεί με τις υπογραφείσες συμπληρωματικές συμβάσεις, είναι δυνατή η χορήγηση παράτασης των προθεσμιών προς το συμφέρον του έργου, έστω κι αν η καθυστέρηση των εργασιών οφείλεται σε υπαιτιότητά του.

Η παράταση χορηγείται στην περίπτωση αυτήν χωρίς αναθεώρηση τιμών και με επιβολή όσων προβλέπονται στο άρθρο 148, περί ποινικών ρητρών για παραβίαση προθεσμιών.

- δ) Οι εργασίες του είναι κατά σύστημα κακότεχνες ή τα υλικά που χρησιμοποιεί δεν ανταποκρίνονται στις προδιαγραφές.

Για να κηρυχθεί ο ανάδοχος έκπτωτος για τον λόγο αυτόν πρέπει να έχει προηγηθεί, τουλάχιστον μία φορά, η εφαρμογή του άρθρου 159, περί ακαταλληλότητας υλικών - ελαττωμάτων - παράλειψης συντήρησης, για την αποκατάσταση των κακοτεχνιών του έργου και να έχει απορριφθεί η ασκηθείσα κατ' άρθρο 174 ένστασή του.

- ε) Παρεκκλίνει επανειλημμένα από τα εγκεκριμένα σχέδια ή παραλείπει συστηματικά την τήρηση των κανόνων ασφαλείας των εργαζομένων ή προστασίας του περιβάλλοντος.

Για να κινηθεί η διαδικασία έκπτωσης στην περίπτωση αυτήν απαιτείται η κοινοποίηση δύο (2) τουλάχιστον σχετικών εγγράφων προειδοποιήσεων της διευθύνουσας υπηρεσίας προς τον ανάδοχο.

- στ) Διαπιστωθεί, ότι προσκόμισε πλαστή εγγυητική επιστολή ή ότι προσκόμισε πλαστά δικαιολογητικά του άρθρου 103, περί πρόσκλησης για υποβολή δικαιολογητικών, κατά την υπογραφή της σύμβασης.

19.3 Περιγραφή διαδικασίας κήρυξης έκπτωσης

Σύμφωνα με το άρθρο 160 του ν.4412/2016, αν υφίσταται λόγος έκπτωσης, κοινοποιείται στον ανάδοχο, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 143, περί κοινοποίησης στον ανάδοχο - εκπροσώπησης, ειδική πρόσκληση της διευθύνουσας υπηρεσίας (εκτός της περίπτωσης της παρ. 5 του άρθρου 105, περί κατακύρωσης - σύναψης σύμβασης), η οποία περιλαμβάνει συγκεκριμένη αναλυτική περιγραφή ενεργειών ή εργασιών που πρέπει να εκτελέσει ο ανάδοχος μέσα στην τασσόμενη προθεσμία, με εκτίμηση του κόστους, εφόσον αφορούν τιμολογούμενες εργασίες.

Η τασσόμενη προθεσμία πρέπει να είναι εύλογη, δηλαδή ανάλογη του χρόνου που απαιτείται κατά την κοινή αντίληψη για την εκτέλεση των εργασιών ή των ενεργειών. **Δεν μπορεί πάντως να είναι μικρότερη από δέκα (10) ημέρες, ούτε και μεγαλύτερη από τριάντα (30) ημέρες.**

Όταν ζητείται η λήψη μέτρων για την αποτροπή επείγοντος κινδύνου, η προθεσμία που τάσσεται μπορεί να είναι μικρότερη των δέκα (10) ημερών.

Κατ' εξαίρεση δεν απαιτείται η κοινοποίηση ειδικής πρόσκλησης και η έκπτωση κηρύσσεται άμεσα, ύστερα από προηγούμενη ακρόαση, κατόπιν κλήσης η οποία επιδίδεται προ πέντε (5) ημερών, με απόφαση της διευθύνουσας υπηρεσίας, στις περιπτώσεις που ο ανάδοχος υποπίπτει, αποδεδειγμένα, σε ένα από τα αδικήματα ή τα πειθαρχικά παραπτώματα που επισύρουν τον αποκλεισμό του, σύμφωνα με τη διακήρυξη του διαγωνισμού στον οποίο αναδείχθηκε ανάδοχος, εφαρμοζόμενων κατά τα λοιπά των παρ. 6 έως 12.

Παρά την κοινοποίηση της ειδικής πρόσκλησης και τις προθεσμίες που τάσσει για την εκτέλεση συγκεκριμένων εργασιών ή ενεργειών, **ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να τηρεί τις εκ της συμβάσεως υποχρεώσεις του**, για την εμπρόθεσμη εκτέλεση των έργων ή τμημάτων του και υφίσταται τις νόμιμες συνέπειες από την υπέρβαση των συμβατικών προθεσμιών.

Αν η προθεσμία που τέθηκε με την ειδική πρόσκληση παρήλθε χωρίς ο ανάδοχος να συμμορφωθεί με το περιεχόμενό της, **κηρύσσεται έκπτωτος αμέσως** και πάντως πριν από την παρέλευση δεκαπέντε (15) ημερών από την πάροδο της προθεσμίας, με απόφαση του προϊσταμένου της διευθύνουσας υπηρεσίας.

Στην απόφαση προσδιορίζονται οι εργασίες και ενέργειες που εκτέλεσε ο ανάδοχος, σε συμμόρφωση προς την ειδική πρόσκληση και αιτιολογείται η έκπτωση, με αναφορά στις εργασίες που δεν εκτέλεσε και τις ενέργειες ως προς τις οποίες δεν συμμορφώθηκε.

19.4 Οριστικοποίηση της έκπτωσης

Σύμφωνα με το άρθρο 160 του ν.4412/2016, αν κατά της απόφασης έκπτωσης δεν ασκηθεί εμπρόθεσμα ένσταση ή αν απορριφθεί η ένσταση από την αρμόδια προς τούτο αρχή, η έκπτωση καθίσταται οριστική.

Αν ασκηθεί εμπρόθεσμα ένσταση, αναστέλλονται οι συνέπειες της έκπτωσης μέχρι αυτή να οριστικοποιηθεί και ο ανάδοχος υποχρεούται να συνεχίσει τις εργασίες της εργολαβίας.

Αν μετά την κήρυξη της έκπτωσης και πριν από την οριστικοποίησή της ο ανάδοχος εξακολουθεί να παραμελεί τις υποχρεώσεις του, η διευθύνουσα υπηρεσία μπορεί να επέμβει για την αποτροπή ενδεχόμενων κινδύνων για το έργο και εκτελεί τις απαιτούμενες προς τούτο εργασίες σε βάρος και για λογαριασμό του αναδόχου. Επίσης, εκτελεί τις απαραίτητες κατεπείγουσες εργασίες μετά την οριστικοποίηση της έκπτωσης και μέχρι τον καθορισμό του τρόπου εκτέλεσης των υπολειπόμενων εργασιών, από την αρμόδια Προϊσταμένη Αρχή.

Η εκτέλεση των εργασιών της παρούσας γίνεται με απευθείας εντολή ανάθεσης σε άλλον εργολήπτη ή με πρόχειρο διαγωνισμό ή με αυτεπιστασία, η οποία εκδίδεται από τον προϊστάμενο της διευθύνουσας υπηρεσίας.

19.5 Συνέπειες έκπτωσης

Σύμφωνα με το άρθρο 160 του ν.4412/2016, αν η έκπτωση καταστεί οριστική, ο ανάδοχος αποξενώνεται και αποβάλλεται αμέσως από το έργο και η εργολαβία εκκαθαρίζεται το συντομότερο δυνατό.

Κατ' εξαίρεση, μπορεί να επιτραπεί στον έκπτωτο ανάδοχο να συμπληρώσει ημιτελείς εργασίες, ώστε να καταστεί δυνατή η επιμέτρησή τους ή να εκτελέσει εργασίες προς άρση ή αποτροπή κινδύνων.

Κατά του οριστικά έκπτωτου αναδόχου επέρχονται αθροιστικά οι εξής συνέπειες, τις οποίες υποχρεούται να υλοποιήσει η διευθύνουσα υπηρεσία εντός μηνός από την οριστικοποίηση της έκπτωσης:

- α) Καθίσταται άμεσα απαιτητό το αναπόσβεστο μέρος της προκαταβολής, προσαυξημένο με τους νόμιμους τόκους, και εισπράττεται από τον κύριο του έργου με κατάπτωση

ανάλογου ποσού της αντίστοιχης εγγύησης.

- β) Καταπίπτει υπέρ του κυρίου του έργου, ως ειδική ποινική ρήτρα, το σύνολο των εγγυήσεων για την καλή εκτέλεση του έργου, όπως ορίζονται στο άρθρο 72, περί εγγυήσεων, και κατά μέγιστο μέχρι το υπολειπόμενο προς κατασκευή ποσό της σύμβασης και εφόσον ληφθεί υπόψη προς επιστροφή αρνητικός λογαριασμός.
- γ) Καταπίπτει το σύνολο των ποινικών ρητρών που προβλέπονται για την υπέρβαση της συνολικής προθεσμίας περαίωσης του έργου και για τις τμηματικές προθεσμίες. Οι ποινικές ρήτρες περιλαμβάνονται στον εκκαθαριστικό λογαριασμό της έκπτωτης εργολαβίας.

19.6 Εκκαθάριση εργολαβίας

Σύμφωνα με το άρθρο 160 του ν.4412/2016, για την εκκαθάριση της εργολαβίας, η απόφαση οριστικοποίησης της έκπτωσης ή η τελευταία ημέρα της προθεσμίας ένστασης αν αυτή δεν ασκήθηκε, αποτελεί συγχρόνως και βεβαίωση περαίωσης του έργου, καλείται δε, ο έκπτωτος ανάδοχος να υποβάλει την τελική επιμέτρηση των εργασιών που έχει εκτελέσει εφαρμοζομένου κατά τα λοιπά του άρθρου 151, περί επιμετρήσεων.

Αν αμελήσει την υποχρέωσή του αυτήν, ο επιβλέπων μηχανικός προβαίνει στη σύνταξη της τελικής επιμέτρησης στην οποία περιλαμβάνονται διακριτά τυχόν ημιτελείς εργασίες, καθώς και εισκομισθέντα υλικά, καλώντας τον έκπτωτο ανάδοχο να παραστεί.

Η τελική επιμέτρηση ελέγχεται και εγκρίνεται από τη διευθύνουσα υπηρεσία εντός μηνός από της υποβολή της και κοινοποιείται στον έκπτωτο ανάδοχο, ο οποίος μπορεί να υποβάλει ένσταση.

Κατ' εξαίρεση ημιτελείς εργασίες και εισκομισθέντα στο εργοτάξιο υλικά που περιλαμβάνονται στην επιμέτρηση, δύναται κατά την κρίση της διευθύνουσας υπηρεσίας να θεωρηθούν ότι είναι χρήσιμα για τον κύριο του έργου, εν όψει της, προοπτικής συνέχισής του.

Η παραλαβή του έργου γίνεται κατά τους ορισμούς του άρθρου 172, περί παραλαβής, χωρίς να απαιτείται να παρέλθει ο χρόνος εγγύησης του άρθρου 171, περί χρόνου υποχρεωτικής συντήρησης των έργων.

Στον εκκαθαριστικό λογαριασμό περιλαμβάνονται το σύνολο των ποινικών ρητρών και κάθε άλλη εκκαθαρισμένη απαίτηση κατά του έκπτωτου αναδόχου.

Αν ο εκκαθαριστικός λογαριασμός είναι αρνητικός, η διαφορά εισπράττεται, σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν για την είσπραξη των απαιτήσεων του κυρίου του έργου.

Αν κατά την παραλαβή των εργασιών της έκπτωτης εργολαβίας, προκύψουν διαφορές στα ποσά του εκκαθαριστικού λογαριασμού, συντάσσεται νέος τελικός λογαριασμός, αλλιώς ο εκκαθαριστικός λογαριασμός ισχύει ως τελικός.

19.7 Ολοκλήρωση έργου μετά την έκπτωση

Σύμφωνα με το άρθρο 160 του ν.4412/2016, αν, μετά από την οριστικοποίηση της έκπτωσης, η Προϊσταμένη Αρχή αποφασίσει την ολοκλήρωση του έργου, προσκαλεί τον επόμενο κατά σειρά μειοδότη του διαγωνισμού, στον οποίο αναδείχθηκε ο έκπτωτος ανάδοχος και του προτείνει να αναλάβει αυτός το έργο ολοκλήρωσης της έκπτωτης εργολαβίας, με τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις και βάσει της προσφοράς που υπέβαλε στο διαγωνισμό.

Η σύμβαση εκτέλεσης συνάπτεται, εφόσον εντός δεκαπέντε (15) ημερών από την κοινοποίηση της πρότασης περιέλθει στην Προϊσταμένη Αρχή έγγραφη και ανεπιφύλακτη αποδοχή της.

Η άπρακτη πάροδος της προθεσμίας θεωρείται ως απόρριψη της πρότασης.

Αν ο ανωτέρω μειοδότης δεν δεχθεί την πρόταση σύναψης σύμβασης, η Προϊσταμένη Αρχή προσκαλεί τον επόμενο κατά σειρά μειοδότη, ακολουθώντας κατά τα λοιπά την ίδια διαδικασία.

Εφόσον και αυτός απορρίψει την πρόταση, η Προϊσταμένη Αρχή για την ανάδειξη αναδόχου στο έργο προσφεύγει κατά την κρίση της είτε στην ανοικτή δημοπρασία είτε στη διαδικασία με διαπραγμάτευση, κατά τις οικείες διατάξεις.

Η διαδικασία της παρούσας δεν εφαρμόζεται μόνο στην περίπτωση που η Προϊσταμένη Αρχή κρίνει, ότι οι παραπάνω προσφορές δεν είναι ικανοποιητικές για τον κύριο του έργου ή έχουν επέλθει λόγω εφαρμογής νέων κανονισμών αλλαγές στον τρόπο κατασκευής του έργου.

19.8 Παραδείγματα

Απόφαση Υπουργού (ΑΔΑ: ΨΡΥΘ465ΧΘΞ-4ΗΖ):«Εξέταση της από 14.06.2024 ένστασης της «ΤΟΜΗ Α.Β.Ε.Τ.Ε.», αναδόχου του έργου: “ΕΟ Τρικάλων-Άρτας: Κατασκευή οδικού τμήματος από Περιφερειακή Τρικάλων έως γέφυρα Καραβοπόρου”», κατά απόφασης έκπτωσης».

Απόφαση Υπουργού (ΑΔΑ: 6ΕΔΦ465ΧΘΞ-6ΒΧ): «Εξέταση της από 07.11.2023 ένστασης της «Σ.Χ.Σ. Α.Τ.Ε.Ε.», αναδόχου του έργου:“ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΛΙΜΝΟΔΕΞΑΜΕΝΗΣ ΞΕΡΙΑ ΑΛΜΥΡΟΥ Ν. ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ”», κατά απόφασης έκπτωσης».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 20

Εκτέλεση συμβάσεων εκπόνησης μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών - Διοίκηση της σύμβασης από τον εργοδότη - Επίβλεψη - Παρακολούθηση

20.1 Εισαγωγή

20.1.1 Στόχοι θεματικής ενότητας

Στόχος της συγκεκριμένης διδακτικής ενότητας είναι η απόκτηση και η βελτίωση των γνώσεων των επιμορφούμενων σε σχέση το νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο εκτέλεσης των συμβάσεων μελετών και παροχής τεχνικών και συναφών επιστημονικών υπηρεσιών (στο εξής τεχνικών υπηρεσιών), τους κανόνες που αφορούν τη διοίκηση, επίβλεψη και παρακολούθηση των ανωτέρω συμβάσεων καθώς και ζητήματα πειθαρχικών αδικημάτων των επιβλεπόντων και λοιπών οργάνων που εμπλέκονται στην εκτέλεση της σύμβασης.

20.1.2 Σύντομη περιγραφή της θεματικής ενότητας

Στην ενότητα αυτή γίνεται συνοπτική εισαγωγή στις διατάξεις εκτέλεσης συμβάσεων μελετών και τεχνικών υπηρεσιών και συσχέτιση με τη συγκρότηση και τήρηση φακέλου δημόσιας σύμβασης που έχει αναλυθεί στο Κεφάλαιο 2. Επίσης παρουσιάζονται οι κανόνες που αφορούν τη διοίκηση σύμβασης μελέτης και παροχής τεχνικών υπηρεσιών από τη διευθύνουσα υπηρεσία του εργοδότη, τους κανόνες επίβλεψης και παρακολούθησης της σύμβασης, οι προϋποθέσεις χρησιμοποίησης ιδιωτικού φορέα επίβλεψης ή ελεγκτή μηχανικού στην επίβλεψη / παρακολούθηση της σύμβασης, καθώς και τα πειθαρχικά αδικήματα των οργάνων κατά την επίβλεψη και παρακολούθηση της σύμβασης.

20.1.3 Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση της διδακτικής ενότητας, οι επιμορφούμενοι/νες θα είναι σε θέση να:

- γνωρίζουν και κατανοούν ως σύνολο τους κανόνες που διέπουν την εκτέλεση των συμβάσεων μελετών, και τεχνικών και συναφών επιστημονικών υπηρεσιών.
- αναγνωρίζουν τις ενέργειες για τη διοίκηση των συμβάσεων
- γνωρίζουν τις αρμοδιότητες της προϊσταμένης αρχής και της διευθύνουσας υπηρεσίας και των επιβλεπόντων και τα πειθαρχικά αδικήματα των διοικητικών οργάνων

- γνωρίζουν τη δυνατότητα χρησιμοποίησης ιδιώτη ως φορέα επίβλεψης (ΙΦΕ) σε συμβάσεις μελετών
- κατανοούν τη διάκριση σε ιδιωτικό φορέα επίβλεψης (ΙΦΕ) σε συμβάσεις άνω των ορίων και διαπιστευμένους ιδιώτες επιβλέποντες “ελεγκτές μηχανικούς” ανά κατηγορία μελετών σε συμβάσεις κάτω των ορίων, που αναλαμβάνουν το έργο της επίβλεψης
- κατανοούν την ανάγκη ενημέρωσης της Προϊσταμένης Αρχής από την Διευθύνουσα Υπηρεσία σε τακτά χρονικά διαστήματα και κατά την κρίση της, για την πορεία εκπόνησης της μελέτης ή της παροχής της υπηρεσίας και εισήγησης για την άρση των προβλημάτων.

20.2 Συνοπτική εισαγωγή στις διατάξεις εκτέλεσης συμβάσεων έργων, μελετών, τεχνικών και συναφών επιστημονικών υπηρεσιών

Στο Βιβλίο Ι του ν. 4412/2015 και στο ΜΕΡΟΣ Β «ΚΑΝΟΝΕΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ» περιλαμβάνεται ειδικός **ΤΙΤΛΟΣ 2 «ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΜΕΛΕΤΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΟΧΗΣ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΣΥΝΑΦΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ»**. Η διάρθρωση των άρθρων έχει ως ακολούθως:

ΤΜΗΜΑ Ι ΣΥΜΒΑΤΙΚΟ ΣΤΑΔΙΟ

ΕΝΟΤΗΤΑ 1 ΔΙΟΙΚΗΣΗ – ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

Άρθρο 182 - Υπογραφή της Σύμβασης

Άρθρο 183 - Διοίκηση σύμβασης μελέτης - παροχής τεχνικών υπηρεσιών, έλεγχος επίβλεψη και παρακολούθηση - Εξουσιοδοτικές διατάξεις

Άρθρο 183Α - Μητρώο Επιβλεπόντων Ελεγκτών Μηχανικών - Εξουσιοδοτική διάταξη

Άρθρο 184 - Προθεσμίες - Χρονοδιάγραμμα

Άρθρο 185 - Ποινικές ρήτρες

Άρθρο 186 - Τροποποίηση σύμβασης κατά τη διάρκειά της

Άρθρο 187 - Καταβολή της αμοιβής του αναδόχου

Άρθρο 188 - Υποχρεώσεις του αναδόχου - Πρόγραμμα Ποιότητας

Άρθρο 189 - Έγκριση της μελέτης - Παραλαβή του αντικειμένου της σύμβασης - Εξουσιοδοτική διάταξη

ΕΝΟΤΗΤΑ 2 ΔΙΟΙΚΗΣΗ – ΕΚΠΤΩΣΗ ΑΝΑΔΟΧΟΥ – ΔΙΑΛΥΣΗ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Άρθρο 190 - Αποζημίωση του αναδόχου λόγω υπερημερίας του εργοδότη χωρίς λύση της

σύμβασης

Άρθρο 191 - Έκπτωση του αναδόχου

Άρθρο 192 - Διάλυση της σύμβασης

Άρθρο 193 - Ματαίωση της διάλυσης

Άρθρο 194 - Αποζημίωση αναδόχου σε περίπτωση διάλυσης της σύμβασης

Άρθρο 195 - Υποκατάσταση του αναδόχου

ΤΜΗΜΑ ΙΙ ΛΟΙΠΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΠΕΡΙ ΜΕΛΕΤΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΟΧΗΣ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΣΥΝΑΦΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Άρθρο 196 - Τεχνικές προδιαγραφές

Άρθρο 197 - Μελέτες εργολαβικών συμβάσεων

Άρθρο 198 - Διοικητική και δικαστική επίλυση διαφορών - Εξουσιοδοτική διάταξη

Άρθρο 199 - Ειδικές ρυθμίσεις

Η παρουσίαση των ανωτέρω κανόνων με την εξειδίκευσή τους από την σχετική δευτερογενή κανονιστική νομοθεσία, θα αναπτυχθεί στις επόμενες ενότητες.

20.3 Συγκρότηση και τήρηση φακέλου δημόσιας σύμβασης (Υποφάκελος Γ)

Ως αναφέρθηκε αναλυτικότερα στο Κεφάλαιο 2.3, ο υποφάκελος Γ του σταδίου εκτέλεσης της σύμβασης μελέτης –τεχνικής υπηρεσίας, ο συμπληρώνεται με όλα τα απαιτούμενα έγγραφα και στοιχεία έως την έγκριση του τελευταίου σταδίου της μελέτης και την παραλαβή της σύμβασης ή την παραλαβή του αντικειμένου της σύμβασης παροχής τεχνικών υπηρεσιών. Ο υποφάκελος περιλαμβάνει κατ' ελάχιστον:

- τις αποφάσεις ορισμού επιβλεπόντων,
- τις αποφάσεις έγκρισης χρονοδιαγράμματος και προγράμματος ποιότητας μελέτης/έργου,
- τις αποφάσεις έγκρισης των μελετών,
- τις αποφάσεις έγκρισης των συγκριτικών πινάκων,
- τις αποφάσεις έγκρισης διάθεσης συμπληρωματικών πιστώσεων,
- τις αποφάσεις έγκρισης παρατάσεων συμβατικών προθεσμιών και χρονοδιαγραμμάτων,

- τις οχλήσεις, τα αιτήματα αποζημίωσης, τις ενστάσεις, και τις αποφάσεις εκδίκασης αυτών,
- τις γνωμοδοτήσεις του αρμόδιου τεχνικού συμβουλίου,
- τα αποτελέσματα των ελέγχων των αρμόδιων ελεγκτικών φορέων,
- τις αποφάσεις τροποποιήσεων της σύμβασης και τους σχετικούς ελέγχους νομιμότητας,
- τις πιστοποιήσεις και τις εντολές πληρωμών με τα βασικά στοιχεία πληρωμών ή τα άλλα ανταλλάγματα, αν συντρέχει τέτοια περίπτωση,
- τη βεβαίωση περαίωσης εργασιών της σύμβασης,
- την απόφαση παραλαβής της σύμβασης

20.4 Διοίκηση σύμβασης

Σύμφωνα με το άρθρο 183 η διοίκηση της σύμβασης και ο έλεγχός της ασκούνται από την αρμόδια τεχνική υπηρεσία του εργοδότη (διευθύνουσα υπηρεσία) και αποσκοπούν στην πιστή εκπλήρωση των όρων της σύμβασης από τον ανάδοχο και στην εκπόνηση της μελέτης ή στην παροχή τεχνικών υπηρεσιών, κατά τους κανόνες της τέχνης και της επιστήμης.

Η επίβλεψη της εκτέλεσης της σύμβασης δεν αίρει ούτε μειώνει τις νόμιμες και συμβατικές ευθύνες του αναδόχου.

20.5 Επίβλεψη

Οι κανόνες της επίβλεψης ορίζονται στα άρθρα 183 και 183Α.

Η επίβλεψη μπορεί να ανατεθεί σε υπάλληλο της Διευθύνουσας Υπηρεσίας ή σε ιδιωτικό φορέα επίβλεψης σε συμβάσεις εκτιμώμενης αξίας άνω των ορίων (άρθρο 183), σε ιδιώτες ελεγκτές μηχανικούς σε συμβάσεις εκτιμώμενης αξίας κάτω των ορίων (άρθρο 183 Α)

Ορισμός επιβλεπόντων

- Από το προσωπικό της Διευθύνουσας Υπηρεσίας (άρθρο 183. παρ. 1 και 2)

Η διευθύνουσα υπηρεσία ορίζει ως επιβλέποντες έναν ή περισσότερους υπαλλήλους της, κατόχους τίτλου σπουδών ανώτατου εκπαιδευτικού ιδρύματος του πανεπιστημιακού τομέα, που έχουν την τεχνική δυνατότητα να επιβλέψουν τη σύμβαση, λαμβάνοντας υπόψη τη στελέχωση, τις ανάγκες της και τις εν γένει δυσχέρειες της επίβλεψης.

Κατ' εξαίρεση και εφόσον δεν υφίσταται επαρκές προσωπικό, καθήκοντα επιβλέποντα μπορεί να ασκήσει και ο προϊστάμενος της διευθύνουσας υπηρεσίας.

Αν ορισθεί ομάδα επιβλεπόντων για την επίβλεψη σύνθετης μελέτης, υποχρεωτικά ορίζεται ένας εξ αυτών συντονιστής.

- **Ιδιωτικός Φορέας Επίβλεψης (ΙΦΕ) ως επιβλέπων (183.3)**

Στις συμβάσεις εκτιμώμενης αξίας άνω των ορίων, επίβλεψη δύναται να ασκηθεί, εφόσον έχει προβλεφθεί στη διακήρυξη, από πιστοποιημένο ιδιωτικό φορέα επίβλεψης (ΙΦΕ). Ο ΙΦΕ είναι φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή ένωση προσώπων, ο οποίος είναι εγγεγραμμένος στα οικεία μητρώα του π.δ. 71/2019 (Α' 112) και διαθέτει τις εξειδικευμένες γνώσεις που είναι αναγκαίες για την παρακολούθηση και επίβλεψη της μελέτης.

Κάθε υποψήφιος ανάδοχος εφόσον προβλεπόταν στη διακήρυξη έχει δηλώσει στην προσφορά του τον ΙΦΕ, στον οποίο θα ανατεθεί η επίβλεψη της μελέτης, εφόσον αυτή κατακυρωθεί στον ίδιο.

Αμέσως μετά την κατακύρωση της μελέτης και την υπογραφή της σύμβασης με τον ανάδοχο, η Προϊσταμένη Αρχή τον καλεί να υπογράψει την προβλεπόμενη σύμβαση με τον ΙΦΕ.

Η Προϊσταμένη Αρχή, κατά το ως άνω στάδιο δύναται αιτιολογημένα να αρνηθεί τον ορισμό του προτεινόμενου ΙΦΕ και να τάξει προθεσμία στον ανάδοχο, για να προτείνει νέο πιστοποιημένο ΙΦΕ.

ΠΡΟΣΟΧΗ!!! Η αμοιβή του ΙΦΕ καταβάλλεται από τον ανάδοχο μελετητή

Οι ενέργειες που ακολουθούν για την ανάληψη του ΙΦΕ ως επιβλέποντα είναι οι ακόλουθες:

- ✓ Το σχέδιο σύμβασης μεταξύ αναδόγου και ΙΦΕ κοινοποιείται στο σύνολό του μαζί με τα πάσης φύσεως παραρτήματά του από τον ανάδοχο στη διευθύνουσα υπηρεσία.
- ✓ Η διευθύνουσα υπηρεσία ελέγχει εντός τριών (3) ημερών από την ως άνω κοινοποίηση, εάν το **σχέδιο σύμβασης** έχει το προβλεπόμενο περιεχόμενο, και,

εφόσον δεν έχει αντιρρήσεις, ειδοποιεί τον ανάδοχο ότι, μπορεί να προσχωρήσει στην υπογραφή της σύμβασης με τον ΙΦΕ.

- ✓ Εάν η σύμβαση μεταξύ αναδόχου και ΙΦΕ χρειάζεται διορθώσεις ή τροποποιήσεις, η διευθύνουσα υπηρεσία τάσσει προθεσμία στον ανάδοχο να συμμορφωθεί.
- ✓ Με την υπογραφή της σύμβασης μεταξύ αναδόχου και ΙΦΕ, ο τελευταίος εγκαθίσταται ως επιβλέπων στη μελέτη.

Στην περίπτωση ορισμού ως επιβλέποντα ΙΦΕ, η διευθύνουσα υπηρεσία δεν προβαίνει στον ορισμό υπαλλήλων της ως επιβλεπόντων (άρθρο 183 παρ. 4)

Ο ΙΦΕ έχει όλα τα δικαιώματα που αναγνωρίζονται από τις διατάξεις του ν. 4412/2016 στην επίβλεψη, όταν τούτη ασκείται από υπαλλήλους της διευθύνουσας υπηρεσίας.

Ο ΙΦΕ ευθύνεται έναντι του εργοδότη ακόμη και για ελαφρά αμέλεια κατά την εκτέλεση των υποχρεώσεών του και επίσης σε περίπτωση φυσικού προσώπου, ο ίδιος, και σε περίπτωση νομικού προσώπου, οι διοικούντες και υπάλληλοι του ΙΦΕ, υπέχουν, κατά την εκπλήρωση των συμβατικών τους υποχρεώσεων, ποινική ευθύνη δημόσιου υπαλλήλου.

Η διευθύνουσα υπηρεσία δύναται να εναντιώνεται στα πορίσματα και έγγραφα του ΙΦΕ, με αιτιολογημένη εισήγησή της, που υποβάλλεται στην Προϊσταμένη Αρχή, εντός δεκαπέντε (15) ημερών από τη γνωστοποίησή τους σε αυτήν, άλλως τεκμαίρεται η αποδοχή των πορισμάτων και των εγγράφων του ιδιωτικού φορέα επίβλεψης. Σε περίπτωση εμπρόθεσμης αιτιολογημένης εναντίωσης της διευθύνουσας υπηρεσίας, η Προϊσταμένη Αρχή του έργου αποφασίζει, εντός προθεσμίας δεκαπέντε (15) ημερών από της περιέλευσης σε αυτήν της εισηγήσεως.

Η απόφαση της Προϊσταμένης Αρχής δεσμεύει τη διευθύνουσα υπηρεσία, τον φορέα επίβλεψης και τον ανάδοχο (άρθρο 183 παρ. 5β).

Τα πορίσματα ή τα έγγραφα που συντάσσονται από τον ιδιωτικό φορέα επίβλεψης, καθώς και τα έγγραφα ή τα στοιχεία που υπογράφονται από αυτόν, δεν γεννούν διαφορές μεταξύ του επιβλέποντος και του αναδόχου. Εάν ο ανάδοχος αμφισβητεί ενέργειες της επίβλεψης, υποβάλλει αναφορά προς τη διευθύνουσα υπηρεσία, η οποία μπορεί, εάν κάνει δεκτές τις αιτιάσεις του αναδόχου, να εναντιωθεί κατά τη διαδικασία της περ. β'. (183 παρ. 5γ)

Κατά της απόφασης της Προϊσταμένης Αρχής, που δέχεται την εναντίωση της

διευθύνουσας υπηρεσίας σε έγγραφα ή πορίσματα του ΙΦΕ, καθώς και κατά της τεκμαιρόμενης αποδοχής από τη διευθύνουσα υπηρεσία των εγγράφων ή πορισμάτων του ΙΦΕ, ο ανάδοχος μπορεί να ασκήσει την ένστασή του άρθρου 174, εφόσον η ως άνω εναντίωση ή η τεκμαιρόμενη αποδοχή των ενεργειών της επίβλεψης έχουν άμεσα βλαπτικές συνέπειες εις βάρος του, χωρίς να απαιτείται η έκδοση άλλης πράξης προς τούτο (183 παρ. 5δ).

Για τον καθορισμό λεπτομερειών και ειδικότερων θεμάτων αναφορικά με τους Ιδιωτικούς Φορείς Επίβλεψης εκδόθηκε η **Απόφαση 299801** του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών «**Άσκηση καθηκόντων επίβλεψης σύμβασης μελέτης από Ιδιωτικό Φορέα Επίβλεψης.**» **ΦΕΚ Β 5072/02-11-2021**. Το περιεχόμενο της ΚΥΑ διαρθρώνεται στα ακόλουθα άρθρα:

Άρθρο 1 Σκοπός - Ορισμοί

Άρθρο 2 Πεδίο εφαρμογής

Άρθρο 3 Τα προσόντα του Ιδιωτικού Φορέα Επίβλεψης

Άρθρο 4 Η πρόβλεψη άσκησης επίβλεψης από Ιδιωτικό Φορέα στην διακήρυξη

Άρθρο 5 Η επιλογή του Ιδιωτικού Φορέα Επίβλεψης από τον ανάδοχο

Άρθρο 6 Η υπογραφή της σύμβασης μεταξύ ΙΦΕ και αναδόχου

Άρθρο 7 Καθήκοντα του Ιδιωτικού Φορέα Επίβλεψης

Άρθρο 8 Υποχρεώσεις του αναδόχου έναντι του ΙΦΕ

Άρθρο 9 Υποχρεώσεις του ΙΦΕ έναντι του Εργοδότη

Άρθρο 10 Υποχρεώσεις του ΙΦΕ έναντι του αναδόχου

Άρθρο 11 Ευθύνη του ΙΦΕ έναντι του Εργοδότη

Άρθρο 12 Ευθύνη του ΙΦΕ έναντι του αναδόχου

Άρθρο 13 Ευθύνη του αναδόχου έναντι του Εργοδότη για παραβάσεις των όρων της σύμβασης που οφείλονται σε πράξεις ή παραλείψεις του ΙΦΕ

Άρθρο 14 Εγγυήσεις αμεροληψίας του ΙΦΕ και μέτρα για την αποτροπή σύγκρουσης συμφερόντων του ΙΦΕ με τον ανάδοχο

Άρθρο 15 Η διαδικασία εναντίωσης του Εργοδότη σε πράξεις του ΙΦΕ

Άρθρο 16 Αντικατάσταση του ΙΦΕ

Άρθρο 17 Η αμοιβή του Ιδιωτικού Φορέα Επίβλεψης

Άρθρο 18 Το ελάχιστο περιεχόμενο της σύμβασης μεταξύ ΙΦΕ και αναδόχου.

- **Ιδιώτης Ελεγκτής Μηχανικός ως επιβλέπων (άρθρο 183 Α)**

Η επίβλεψη μελετών με προεκτιμώμενη αμοιβή κάτω των ορίων, δύναται, να διενεργείται από διαπιστευμένους ιδιώτες επιβλέποντες «ελεγκτές μηχανικούς» ανά κατηγορία μελετών.

Στα καθήκοντα του ελεγκτή μπορεί να περιλαμβάνεται και ο έλεγχος της μελέτης πριν την έγκρισή της, κατά την έννοια της παρ. 8 του άρθρου 189.

Η αμοιβή του ελεγκτή μηχανικού καταβάλλεται από την αναθέτουσα αρχή.

Ο ορισμός του ελεγκτή μηχανικού γίνεται μετά από κλήρωση μεταξύ των εγγεγραμμένων στο Μητρώο Διαπιστευμένων Ελεγκτών Μηχανικών του ΤΕΕ, που πληρούν τα κριτήρια της προβλεπόμενης ΚΥΑ. Ελεγκτής μηχανικός που κληρώθηκε για την επίβλεψη μελέτης δεν επιτρέπεται να συμμετέχει σε επόμενη κλήρωση, μέχρι την παραλαβή του αντικειμένου της μελέτης.

Σε περίπτωση ορισμού ελεγκτή μηχανικού εφαρμόζονται αναλογικά οι παρ. 5 έως 9 του άρθρου 183.

Με την παρ. 4 του άρθρου 183Α προβλέφθηκε η έκδοση κανονιστικής πράξης για τη ρύθμιση ειδικότερων ζητημάτων. Πιο συγκεκριμένα «Οι διαδικασίες ελέγχου, διαπίστευσης και τήρησης του μητρώου «ελεγκτών μηχανικών», καθώς και κάθε άλλη λεπτομέρεια, ρυθμίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Υποδομών και Μεταφορών, η οποία εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος. Με την απόφαση του πρώτου εδαφίου της παρούσας ρυθμίζονται, ιδίως:

α) Οι λεπτομέρειες και τα ειδικότερα θέματα που συναρτώνται με τα προσόντα των ιδιωτών Ελεγκτών Μηχανικών, τη μορφή του Μητρώου Διαπιστευμένων Ελεγκτών Μηχανικών, το οποίο καταρτίζεται και τηρείται από το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας (Τ.Ε.Ε.), τις αρμοδιότητες του Τ.Ε.Ε., σχετικά με τον καθορισμό των κλάδων ειδικοτήτων των Ελεγκτών Μηχανικών και τη διαμόρφωση και ανάπτυξη των αντιστοίχων τμημάτων του Μητρώου, τις αρμοδιότητες του Τ.Ε.Ε., σχετικά με τον έλεγχο των προσόντων των ενδιαφερομένων, καθώς και τη δυνατότητα άσκησης διοικητικής προσφυγής, σε περίπτωση απόρριψης αίτησης εγγραφής τους στο Μητρώο.

β) Οι λεπτομέρειες και τα ειδικότερα θέματα που συνάπτονται με τη μορφή και το περιεχόμενο της απόφασης της αναθέτουσας αρχής, με την οποία δηλώνεται η πρόθεσή της να αναθέσει την επίβλεψη ορισμένης μελέτης σε διαπιστευμένο Ελεγκτή Μηχανικό, τη διαδικασία επιλογής του Ελεγκτή Μηχανικού, τη διαδικασία σύναψης της σύμβασης του Ελεγκτή Μηχανικού με την

αναθέτουσα αρχή και το ελάχιστο περιεχόμενο αυτής, τα καθήκοντα του Ελεγκτή Μηχανικού και την αντιμετώπιση παράβασης των υποχρεώσεών του και της ευθύνης του έναντι του εργοδότη, τις εξουσίες εποπτείας του εργοδότη επί του Ελεγκτή Μηχανικού, τον υπολογισμό της αμοιβής του, τις εγγυήσεις αμεροληψίας του Ελεγκτή Μηχανικού και τα μέτρα για την αποτροπή σύγκρουσης συμφερόντων του με τον ανάδοχο, τους λόγους που επιτρέπουν ή επιβάλλουν την αντικατάσταση του Ελεγκτή Μηχανικού κατά τη διάρκεια εκτέλεσης του έργου, καθώς και κάθε άλλο ζήτημα που συνδέεται με την απρόσκοπτη κατά τα ως άνω οριζόμενα άσκηση επίβλεψης από Ελεγκτή Μηχανικό.»

Σε συνέχεια της ανωτέρω εξουσιοδότησης εκδόθηκε η **Απόφαση 34887 των Υπουργών Εσωτερικών και Υποδομών και Μεταφορών ΦΕΚ Β 557/10-2-2022. «Παρακολούθηση και επίβλεψη μελετών κάτω των ορίων από ιδιώτες Ελεγκτές Μηχανικούς»**. Το περιεχόμενο της ΚΥΑ διαρθρώνεται στα ακόλουθα άρθρα:

Άρθρο 1 Σκοπός - Ορισμοί

Άρθρο 2 Πεδίο εφαρμογής

Άρθρο 3 Τα προσόντα των ιδιωτών Ελεγκτών Μηχανικών

Άρθρο 4 Οι αποφάσεις της αναθέτουσας αρχής για την ανάθεση της επίβλεψης σε Ελεγκτή Μηχανικό

Άρθρο 5 Η επιλογή του Ελεγκτή Μηχανικού

Άρθρο 6 Η υπογραφή της σύμβασης του Ελεγκτή Μηχανικού με την αναθέτουσα αρχή

Άρθρο 7 Εγγυήσεις αμεροληψίας του Ελεγκτή Μηχανικού και μέτρα για την αποτροπή σύγκρουσης συμφερόντων με τον ανάδοχο

Άρθρο 8 Καθήκοντα του Ελεγκτή Μηχανικού

Άρθρο 9 Ευθύνη του Ελεγκτή Μηχανικού έναντι του Εργοδότη

Άρθρο 10 Οι εξουσίες εποπτείας του Εργοδότη και η εναντίωση στον Ελεγκτή Μηχανικό

Άρθρο 11 Αντικατάσταση του Ελεγκτή Μηχανικού

Άρθρο 12 Ευθύνη του Ελεγκτή Μηχανικού έναντι του αναδόχου

Άρθρο 13 Ευθύνη του αναδόχου έναντι του Εργοδότη, όταν η επίβλεψη ασκείται από Ελεγκτή Μηχανικό

Άρθρο 14 Η αμοιβή του Ελεγκτή Μηχανικού

Άρθρο 15 Το ελάχιστο περιεχόμενο της σύμβασης μεταξύ αναθέτουσας αρχής και Ελεγκτή Μηχανικού

Ενδεικτικά, με την ανωτέρω ορίστηκε:

- Το **Μητρώο Διαπιστευμένων Ελεγκτών Μηχανικών για την επίβλεψη της εκπόνησης μελετών κάτω των ορίων καταρτίζεται και τηρείται από το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας (Τ.Ε.Ε.)**
- Το **Μητρώο αναπτύσσεται σε Τμήματα ανά Περιφέρεια και ανά κλάδο ειδικότητας και είδος μελετών που βάσει των προσόντων του μπορεί να επιβλέπει ο διαπιστευμένος Ελεγκτής Μηχανικός.** 4. Τους κλάδους με τις ειδικότητες των Ελεγκτών Μηχανικών καθορίζει το Τ.Ε.Ε., το οποίο διαμορφώνει και αναπτύσσει τα αντίστοιχα Τμήματα του Μητρώου.
- **Η εγγραφή στο Μητρώο Διαπιστευμένων Ελεγκτών Μηχανικών αποτελεί την μόνη απαιτούμενη πιστοποίηση,** προκειμένου οι ιδιώτες μηχανικοί να συμμετέχουν στις διαδικασίες επιλογής Ελεγκτών Μηχανικών για την ανάθεση σε αυτούς των υπηρεσιών επίβλεψης της παρούσας.
- **Η αναθέτουσα αρχή δύναται με απόφαση της Προϊσταμένης Αρχής να αναθέσει την επίβλεψη σε Ελεγκτή Μηχανικό, ακόμη και αφού έχει αρχίσει η εκπόνηση της μελέτης.**
- Η ανάθεση της επίβλεψης σε συγκεκριμένο Ελεγκτή Μηχανικό διενεργείται με απόφαση της αναθέτουσας αρχής, αφού ολοκληρωθεί η διαδικασία της κλήρωσης από το Μητρώο του ΤΕΕ.
- **Η αναθέτουσα αρχή δεσμεύεται από το αποτέλεσμα της κλήρωσης που διενήργησε το Τ.Ε.Ε. και δεν δύναται να ζητήσει την ανάδειξη άλλου Ελεγκτή Μηχανικού ή να απορρίψει τον κληρωθέντα.**
- **Ο Ελεγκτής Μηχανικός ευθύνεται έναντι του Εργοδότη ακόμη και για ελαφρά αμέλεια κατά την εκτέλεση των υποχρεώσεών του και επίσης υπέχει, κατά την εκπλήρωση των συμβατικών του υποχρεώσεων, ποινική ευθύνη δημόσιου υπαλλήλου.**
- **Ο Ελεγκτής Μηχανικός ευθύνεται έναντι του Εργοδότη για κάθε περίπτωση πλημμελούς άσκησης των νόμιμων του καθηκόντων, καθώς και για κάθε περίπτωση παράβασης των υποχρεώσεών του (περιγράφονται στο άρθρο 9 της ΚΥΑ).**
- **Η αμοιβή του Ελεγκτή Μηχανικού υπολογίζεται βάσει του προϋπολογισμού της προς ανάθεση μελέτης και καταβάλλεται από την αναθέτουσα αρχή.**

20.6 Παρακολούθηση

- Η επίβλεψη ασκείται και στους χώρους που χρησιμοποιούνται για την εκτέλεση της σύμβασης και ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να εξασφαλίσει την απρόσκοπτη πρόσβαση των ασκούντων την επίβλεψη (άρθρο 183 παρ. 6).
- Η διευθύνουσα υπηρεσία ενημερώνει την Προϊσταμένη Αρχή, σε τακτά χρονικά διαστήματα και κατά την κρίση της υπηρεσίας αυτής, για την πορεία εκπόνησης της μελέτης ή της παροχής της υπηρεσίας και εισηγείται για την άρση των προβλημάτων.
- Η διευθύνουσα υπηρεσία, σε περίπτωση ανάθεσης της επίβλεψης σε ιδιωτικό φορέα, δικαιούται, να πραγματοποιεί, κατά την κρίση της και χωρίς να απαιτείται οιαδήποτε προηγούμενη γνωστοποίηση, επιτόπιους ελέγχους με σκοπό να διαπιστώνει την εξέλιξη αυτής, τη νόμιμη άσκηση της επίβλεψης και τη συμμόρφωση του αναδόχου με τη σύμβαση της μελέτης (άρθρο 183 παρ. 5α).

20.7 Πειθαρχικά αδικήματα

Σύμφωνα με την παρ. 7 του άρθρου 183, ειδικά για τους επιβλέποντες υπαλλήλους της διευθύνουσας υπηρεσίας, πειθαρχικά αδικήματα αποτελούν:

α) η παράλειψη ενημέρωσης από τον επιβλέποντα τις συμβάσεις εκπόνησης μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, καθώς και η υπαίτια εκ μέρους του, πέραν του εύλογου χρόνου, καθυστέρηση, στην ενημέρωση του προϊσταμένου της διευθύνουσας υπηρεσίας για την παραβίαση από τον ανάδοχο του χρονοδιαγράμματος εκτέλεσης της σύμβασης ή την πλημμελή εκπλήρωση των υποχρεώσεών του,

β) η παράλειψη κίνησης και διεκπεραίωσης της διαδικασίας έκπτωσης του αναδόχου από τον προϊστάμενο της διευθύνουσας υπηρεσίας, παρά τη συνδρομή των αναγκαίων προϋποθέσεων, η παράλειψη έγκαιρης έγκρισης των λογαριασμών της σύμβασης από αυτόν και η χορήγηση από αυτόν εντολών για εκτέλεση εργασιών, οι οποίες δεν προβλέπονται από την αρχική ή εγκεκριμένη συμπληρωματική σύμβαση,

γ) η παράλειψη έγκαιρης έκδοσης απόφασης επί των συγκριτικών πινάκων και παραλαβής των μελετών ή υπηρεσιών από τον Προϊστάμενο και τα όργανα της Προϊσταμένης Αρχής, η χορήγηση από αυτούς παράτασης προθεσμίας χωρίς να συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις και η παράλειψή τους να εκδώσουν απόφαση σε ένσταση του αναδόχου κατά απόφασης κήρυξης έκπτωσης, εντός της δίμηνης προθεσμίας της παρ. 6 του άρθρου 191 περί έκπτωσης

αναδόχου.

20.8 Παραδείγματα

Παράδειγμα ορισμού επιβλέποντα σε σύμβασης τεχνικών υπηρεσιών από το προσωπικό της διευθύνουσας υπηρεσίας.

Απόφαση ορισμού επιβλέπουσας της σύμβασης με τίτλο: «Παροχή υπηρεσιών Τεχνικού Συμβούλου για την υποβοήθηση της Ειδικής Υπηρεσίας Δημοσίων Έργων (Ε.Υ.Δ.Ε) Κατασκευής Υδραυλικών και Λιμενικών Υποδομών (Κ.Υ.Λ.Υ) για τη διαχείριση και την υλοποίηση των έργων στα οποία έχει αρμοδιότητα Προϊσταμένης Αρχής». ΑΝΑΔΟΧΟΣ: ΥΔΡΟΤΕΚ ΥΔΡΑΥΛΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΕ 2016ΣΕ06400000 της ΣΑΕ 064 (ΑΔΑ ΨΟΧ0465ΧΘΞ-ΠΛΩ)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 21

Υποχρεώσεις αναδόχου – Πρόγραμμα Ποιότητας Μελέτης - Προθεσμίες - χρονοδιάγραμμα συμβάσεων εκπόνησης μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών

21.1 Εισαγωγή

Ο ανάδοχος οφείλει να εκτελεί την σύμβαση, σύμφωνα με τους όρους της, τις ισχύουσες προδιαγραφές και τους κανόνες της επιστήμης και της τέχνης και φέρει την πλήρη ευθύνη για την αρτιότητα του αντικειμένου της παροχής του. Η πραγματοποίηση γεγονότων, όπως η ανατροπή του χρονοδιαγράμματος ενός έργου, ενίοτε προκαλούν καθυστερήσεις και αποκλίσεις, οι οποίες έχουν προβλεφθεί από τις σχετικές διατάξεις.

21.1.1 Στόχοι θεματικής ενότητας

Η παρούσα θεματική ενότητα στοχεύει στην εμπέδωση ότι στις συμβάσεις παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, οι προθεσμίες εκτέλεσης και όλα τα σχετικά ζητήματα ρυθμίζονται με τα έγγραφα της σύμβασης.

21.1.2 Σύντομη περιγραφή της θεματικής ενότητας

Στο παρόν κεφάλαιο αναπτύσσονται οι έννοιες που συνδέονται με τις υποχρεώσεις αναδόχου, το Πρόγραμμα Ποιότητας Μελέτης, τις προθεσμίες και το χρονοδιάγραμμα συμβάσεων εκπόνησης μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών.

21.1.3 Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Οι επιμορφούμενοι/νες μετά την ολοκλήρωση της παρούσας θεματικής ενότητας θα είναι σε θέση να:

- αντιλαμβάνονται και γνωρίζουν ότι ο ανάδοχος εκτελεί τη σύμβαση, σύμφωνα με τους όρους της, τις ισχύουσες προδιαγραφές και τους κανόνες της επιστήμης και της τέχνης και φέρει την πλήρη ευθύνη για την αρτιότητα του αντικειμένου της παροχής

του.

- γνωρίζουν ότι οι αξιώσεις του εργοδότη κατά του αναδόχου λόγω πλημμελούς εκπλήρωσης της παροχής του παραγράφονται ή έξι (6) έτη μετά την παραλαβή του αντικειμένου της σύμβασης ή τη λύση της με οποιονδήποτε τρόπο.
- γνωρίζουν, ανάλογα με την εκτιμώμενη αξία και τα έγγραφα της σύμβασης την υποχρέωση από τον ανάδοχο για την υποβολή Προγράμματος Ποιότητας Μελέτης (Π.Π.Μ.)
- αναγνωρίζουν και κατανοούν ότι ελαττώματα ή ελλείψεις του αντικειμένου της σύμβασης που εμφανίζονται κατά τη διάρκεια εκτέλεσής της, αλλά και μετά την οριστική παραλαβή της και μέχρι την παραγραφή των αξιώσεων του εργοδότη, αποκαθίστανται από τον ανάδοχο με δικές του δαπάνες.
- γνωρίζουν το χρόνο υποβολής του χρονοδιαγράμματος
- αντιλαμβάνονται ότι το χρονοδιάγραμμα αποτυπώνει τη χρονική ανάπτυξη των σταδίων όλων των επιμέρους απαιτούμενων μελετών και τις χρονικές τους αλληλουχίες και επαλληλίες για τη διαμόρφωση της βέλτιστης δυνατής κρίσιμης διαδρομής.
- αναγνωρίζουν τις προθεσμίες για την ολοκλήρωση τμημάτων και του συνόλου του συμβατικού αντικειμένου
- κατανοούν τη δυνατότητα παράτασης στις τμηματικές και τη συνολική προθεσμία
- γνωρίζουν τον τρόπο και τον χρόνο υποβολής των αιτημάτων για την παράταση προθεσμιών
- αναγνωρίζουν ότι τα γεγονότα ανωτέρας βίας αναστέλλουν την πάροδο των προθεσμιών κατόπιν αίτησης του αναδόχου
- αναγνωρίζουν πότε και πως επιβάλλονται ποινικές ρήτρες στον ανάδοχο εξαιτίας της παραβίασης των προθεσμιών και πως εισπράττονται
- αναγνωρίζουν ότι στις συμβάσεις παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, οι προθεσμίες εκτέλεσης και όλα τα σχετικά ζητήματα ρυθμίζονται με τα έγγραφα της σύμβασης
- αναγνωρίζουν τις προϋποθέσεις για την καταβολή στον ανάδοχο πρόσθετης καταβολή (πριμ)

21.2 Υποχρεώσεις αναδόχου (Παρ. 1-3, Άρθρο 188 του Ν.4412/2016)

Ο ανάδοχος εκτελεί τη σύμβαση, σύμφωνα με τους όρους της, τις ισχύουσες προδιαγραφές

και τους κανόνες της επιστήμης και της τέχνης και φέρει την πλήρη ευθύνη για την αρτιότητα του αντικειμένου της παροχής του. Οι αξιώσεις του εργοδότη κατά του αναδόχου λόγω πλημμελούς εκπλήρωσης της παροχής του παραγράφονται ή έξι (6) έτη μετά την παραλαβή του αντικειμένου της σύμβασης ή τη λύση της με οποιονδήποτε τρόπο.

Ο ανάδοχος υποχρεούται να χρησιμοποιήσει τα στοιχεία που του παρέχει ο εργοδότης, αν τούτο ορίζεται στη σύμβαση. Αν τα στοιχεία είναι ανακριβή, ασαφή ή γενικώς ανεπαρκή και επηρεάζουν την αρτιότητα ή την εμπρόθεσμη εκτέλεση της σύμβασης και εφόσον ο ανάδοχος μπορεί να το διαπιστώσει, ειδοποιεί εγγράφως και χωρίς υπαίτια καθυστέρηση τον εργοδότη.

Ο ανάδοχος υποχρεούται να χρησιμοποιήσει για την εκτέλεση της σύμβασης την ομάδα που δήλωσε κατά τη διαδικασία του διαγωνισμού και να δηλώσει αμέσως την αποχώρηση οποιουδήποτε μέλους της ομάδας από την εκτέλεση της σύμβασης, για οποιονδήποτε λόγο. Η Διευθύνουσα Υπηρεσία ερευνά τους λόγους της αποχώρησης και μπορεί να εγκρίνει την αναπλήρωσή του με αντίστοιχο στέλεχος που διαθέτει τουλάχιστον τα ίδια προσόντα, αν η αποχώρηση οφείλεται σε σπουδαίο λόγο. Η αποχώρηση μέλους από την ομάδα χωρίς σπουδαίο λόγο συνιστά σοβαρή πλημμέλεια κατά την εκτέλεση ουσιώδους απαίτησης δημόσιας σύμβασης, κατά την έννοια του άρθρου 73 παράγραφος 4 περίπτωση στ' του Ν.4412/2016 και επιφέρει τον αποκλεισμό του μέλους που αποχώρησε από διαγωνισμούς για χρονικό διάστημα έξι (6) μηνών από την έκδοση της απόφασης της Δ.Υ. περί της αναπλήρωσής του. Αν η αποχώρηση έγινε με ευθύνη του αναδόχου και δεν κριθεί δικαιολογημένη, μπορεί αυτός να κηρυχθεί έκπτωτος.

21.3 Πρόγραμμα Ποιότητας Μελέτης (Π.Π.Μ.) (Παρ. 4-5, Άρθρο 188 του Ν.4412/2016)

Ο ανάδοχος, εφόσον προβλέπεται από τους όρους της σύμβασης, είναι υποχρεωμένος να εκπονήσει και να εφαρμόσει Πρόγραμμα Ποιότητας Μελέτης (Π.Π.Μ.), σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις. Το Π.Π.Μ. ενσωματώνει και κωδικοποιεί όλες τις απαιτήσεις των συμβατικών τευχών, περιγράφει τα στάδια εκπόνησης της μελέτης και την αντίστοιχη μεθοδολογία εργασιών, είναι σε πλήρη εναρμόνιση και περιλαμβάνει το χρονοδιάγραμμα εκπόνησης της μελέτης, περιγράφει το οργανόγραμμα και καθορίζει τον τρόπο οργάνωσης και συντονισμού των μελών της ομάδας εργασίας, ορίζει τον τρόπο διαχείρισης των εγγράφων και γενικά παρέχει όλα τα εργαλεία παρακολούθησης της εκπόνησης της μελέτης, συγκέντρωσης των στοιχείων, τεκμηρίωσης των εργασιών που έχουν εκτελεστεί και

αρχαιοθέτησής τους. Το Π.Π.Μ. πρέπει να υποβάλλεται εντός του πρώτου μήνα από την υπογραφή της σύμβασης και αναθεωρείται σε κάθε τροποποίηση όρων της σύμβασης ή των προδιαγραφών εκπόνησης της μελέτης.

Ελαττώματα ή ελλείψεις του αντικειμένου της σύμβασης που εμφανίζονται κατά τη διάρκεια εκτέλεσής της, αλλά και μετά την οριστική παραλαβή της και μέχρι την παραγραφή των αξιώσεων του εργοδότη, αποκαθιστώνται από τον ανάδοχο με δικές του δαπάνες. Αν διαπιστωθούν ελαττώματα ή ελλείψεις μέχρι την έναρξη της κατασκευής του έργου, η Διευθύνουσα Υπηρεσία καλεί τον ανάδοχο της μελέτης να διορθώσει τα ελαττώματα ή να συμπληρώσει τις ελλείψεις και εφόσον αυτός δεν συμμορφωθεί εκδίδει και κοινοποιεί στον ανάδοχο πρόσκληση στην οποία: α) γίνεται μνεία ότι κινείται η διαδικασία εφαρμογής του παρόντος άρθρου, β) περιγράφονται τα ελαττώματα και οι ελλείψεις της μελέτης ή της υπηρεσίας, γ) χορηγείται εύλογη προθεσμία για την αποκατάσταση, δ) επισημαίνεται ότι η πρόσκληση μπορεί να προσβληθεί με ένσταση ενώπιον της Προϊσταμένης Αρχής και μέσα στη νόμιμη προθεσμία. Η ένσταση του αναδόχου δεν αναστέλλει την υποχρέωση συμμόρφωσής του στην πρόσκληση. Αν αποδειχθεί ότι ο ανάδοχος δεν ευθύνεται, η δαπάνη αποκατάστασης των ελλείψεων ή ελαττωμάτων βαρύνει τον κύριο του έργου. Αν ο ανάδοχος αρνηθεί να αποκαταστήσει το ελάττωμα ή την έλλειψη μέσα στην ταχθείσα προθεσμία, το ελάττωμα ή η έλλειψη αποκαθίσταται από τον εργοδότη σε βάρος και για λογαριασμό του, με απευθείας ανάθεση των σχετικών εργασιών σε μελετητή που έχει τα νόμιμα προσόντα.

Σύμφωνα με την ΔΙΠΑΔ/οικ/501/4-7-2003 (ΦΕΚ Β'928), το Πρόγραμμα Ποιότητας Μελέτης προβλέπεται να καταρτίζεται όπως φαίνεται παρακάτω:

Πίνακας 1: Περιεχόμενα Προγράμματος Ποιότητας Μελέτης – Ελεγχος πληρότητας

#	Περιεχόμενα ΠΠΜ	Ναι	Οχι	Δ/Ε*	Παρατηρήσεις
1	2	3	4	5	6
1.	ΓΕΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ				Δ/Ε* = Δεν Εφαρμόζεται
1.1	Αντικείμενο του Προγράμματος Ποιότητας				
	Αναφέρεται ο τίτλος της Σύμβασης Ανάθεσης της Μελέτης και πρέπει να περιγράφονται τουλάχιστον τα εξής:				
	(1) ο σκοπός της προς εκπόνηση μελέτης συνολτικά	☐	☐	☐	
	(2) τα στάδια ή/και οι φάσεις της μελέτης	☐	☐	☐	
	(3) οι εργασίες που προβλέπονται ανά στάδιο ή/και φάση της μελέτης	☐	☐	☐	
	(4) η διευκρίνιση όλων των απαιτήσεων που προβλέπονται στη Σύμβαση για την εκπόνηση της μελέτης	☐	☐	☐	
	(5) τα παραδοτέα της μελέτης	☐	☐	☐	
	(6) ο αριθμός των αντιγράφων σε κάθε υποβολή	☐	☐	☐	
	(7) ο τελικός αριθμός αντιγράφων που υποβάλλονται σε χαρτί	☐	☐	☐	
	(8) το μέσο επί του οποίου θα γίνονται οι ενδιάμεσες υποβολές και τα πρωτότυπα τεύχη και σχέδια (διαφανή, άδειες σελίδες σε χαρτί, ψηφιακή μορφή, κτλ.)	☐	☐	☐	
1.2	Πολιτική Ποιότητας				
	α. Διατυπώνεται δήλωση δέσμευσης του Αναδόχου Μελετητή για την τήρηση γενικής πολιτικής διαχείρισης της ποιότητας κατά την εκπόνηση της μελέτης. Η διατύπωση γίνεται με απλά λόγια προκειμένου να κατανοείται από την ομάδα εργασίας, αλλά και τους άλλους εμπλεκόμενους. Στόχος της δήλωσης είναι να δημιουργούνται όλες οι προϋποθέσεις για τον αυτοσεβασμό των μελών της Ομάδας Μελέτης στο έργο τους, αλλά και ο σεβασμός των τρίτων προς το έργο της Ομάδας Μελέτης.	☐	☐	☐	
	β. Καταγράφονται κατά σειρά ισχύος όλα τα επίσημα έγγραφα που θα χρησιμοποιηθούν αμέσως ή εμμέσως για την εκπόνηση της μελέτης	☐	☐	☐	
	γ. Επιπλέον εφόσον κρίνεται ότι θα πρέπει να διατυπωθούν-σχεδιασθούν νέα πρότυπα (π.χ. πρότυπα κατασκευής, τυπικά έργα, παραδοχές υπολογισμού κτλ.), αυτά δηλώνονται και δικαιολογείται η ανάγκη	☐	☐	☐	
	δ. Αναφέρονται οι όροι με τους οποίους θα ενσωματώνονται οι τυχόν τροποποιήσεις/του θα προκύψουν στη διάρκεια εκπόνησης της μελέτης	☐	☐	☐	

#	Περιεχόμενα ΠΠΜ	Ναι	ΟΧΙ	Δ/Ε*	Παρατηρήσεις
1	2	3	4	5	6
ε.	Αναφέρεται ο τρόπος που θα αντιμετωπίζονται οι τυχόν εναλλακτικές λύσεις με τις οποίες επιτυγχάνονται οι σκοποί της μελέτης	☐	☐	☐	
1.3	Δομή Προγράμματος Ποιότητας				
	Κάθε τμήμα ή λειτουργική ενότητα της μελέτης αναλύεται σε επιμέρους προγράμματα ενεργειών σύμφωνα με τη Σύμβαση και τις ισχύουσες (ή μετά από πρόταση του Αναδόχου Μελετητή αποδεκτές από την Υπηρεσία) Οδηγίες ή/και Προδιαγραφές μελετών που αφορούν στη μελέτη του έργου. Εφόσον ο Ανάδοχος Μελετητής διατηρεί δικό του σύστημα ποιότητας (ΣΠ) τότε το ΠΠΜ μπορεί να παραπέμπει στις σχετικές έγγραφες διαδικασίες ή οδηγίες εκείνων των μερών του ΣΠ που καλύπτουν τις ανάγκες της μελέτης του έργου.	☐	☐	☐	
2.	ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΣΤΗΝ ΕΚΠΟΝΗΣΗ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ				
2.1	Μεθοδολογία Εργασιών Εκπόνησης της Μελέτης				
α.	Περιγράφεται συνοπτικά η μεθοδολογία που θα ακολουθηθεί στην εκπόνηση της μελέτης σύμφωνα με τα επιτάγματα της Σύμβασης.	☐	☐	☐	
β.	Δηλώνονται και περιγράφονται όλα τα μέσα που θα χρησιμοποιηθούν για την εκπόνηση της μελέτης: (1) Ο εξοπλισμός συνοπτικά (για τις λεπτομέρειες γίνεται παραπομπή στην §3.4) (2) Το λογισμικό συνοπτικά (για τις λεπτομέρειες γίνεται παραπομπή στην §3.4) (3) Το ανθρώπινο δυναμικό της Ομάδας Μελέτης με αναλυτικά στοιχεία όπως οι θέσεις στο έργο, τα ονόματα, οι ειδικότητες, η εμπειρία (βιογραφικά σημειώματα) (4) Οι υπεργολάβοι, οι εξωτερικοί σύμβουλοι (δίνονται αναλυτικά στοιχεία παρουσίας) με αναφορά στα συγκεκριμένα μέρη της μελέτης που αυτοί θα αναλάβουν	☐	☐	☐	
γ.	Περιγράφεται ο τρόπος της τυχόν ειδικής εκπαίδευσης που απαιτείται για την εκτέλεση συγκεκριμένων εργασιών της μελέτης (π.χ. για την εκτέλεση κυκλοφοριακών μετρήσεων, ερευνών προέλευσης-προορισμού και δεδηλωμένης προτίμησης απαιτείται εκπαίδευση προσωπικού βοηθητικού προσωπικού)	☐	☐	☐	
δ.	Αναφέρονται οι διαδικασίες που θα ακολουθηθούν για τυχόν εγκρίσεις ή παροχή στοιχείων από τρίτους φορείς που θα χρειαστούν κατά την εκτέλεση των εργασιών της μελέτης (π.χ. στην περίπτωση αεροφωτογραφήσεων απαιτείται έγκριση της ΓΥΣ, στην περίπτωση εμπλοκής του έργου της μελέτης με περιοχές αρχαιολογικού ενδιαφέροντος απαιτείται συλλογή στοιχείων από αρμόδια αρχαιολογική εφορεία κτλ.)	☐	☐	☐	

#	Περιεχόμενα ΠΠΜ	Ναι	Όχι	Δ/Ε*	Παρατηρήσεις
1		3	4	5	6
	ε. Δηλώνονται τα βασικά κριτήρια με τα οποία ελέγχεται η ικανοποίηση του σκοπού της μελέτης	☐	☐	☐	
	στ. Καταγράφονται οι παραδοχές που θα εφαρμοσθούν σε κάθε επιμέρους τμήμα της μελέτης	☐	☐	☐	
	ζ. Περιγράφεται ο τρόπος που θα αντιμετωπισθεί η περίπτωση έκδοσης νέων ή αναμενόμενων προδιαγραφών, κανονισμών, κωδίκων (π.χ. η αντικατάσταση του ΚΤΣ 97 με το EN 206)	☐	☐	☐	
	η. Δίνεται το γενικό διάγραμμα ροής των εργασιών της μελέτης, με ανάλυση σε επιμέρους υποομάδες εργασιών και η διασύνδεσή τους	☐	☐	☐	
2.2 Έλεγχος ανά Τμήματα και στο Σύνολο της Μελέτης					
	α. Καθορίζονται τα σημεία στα οποία εκτελούνται οι έλεγχοι των τμημάτων και του συνόλου της μελέτης, καθώς και κατά στάδια και φάσεις της εκπόνησης της μελέτης.	☐	☐	☐	
	β. Δίνεται η περιγραφή του αντικείμενου των ελέγχων, περιλαμβάνεται και καθορισμός: βαθμού αξιοπιστίας, ανοχών ακρίβειας, πληρότητας ως προς τις απαιτήσεις της μελέτης με βάση τις εφαρμοζόμενες Προδιαγραφές και Οδηγίες για κάθε διακριτό μέρος της μελέτης π.χ. υπολογισμοί, σχέδια, εργαστηριακές δοκιμές, μορφή και οργάνωση των παραδοτέων.	☐	☐	☐	
	γ. Ορίζονται οι υπεύθυνοι (εσωτερικοί συνεργάτες ή/και εξωτερικός φορέας) διενέργειας των ελέγχων και περιγράφεται η έκταση της αρμοδιότητας/δικαιοδοσίας του καθενός, για κάθε υποομάδα μελέτης και για τη συνολική μελέτη ανάλογα με τη γενική ταξινόμηση των ελέγχων:				
	(1) Έλεγχοι και υπεύθυνοι στις διεπιφάνειες από και προς τις υποομάδες της Ομάδας Μελέτης (π.χ. από την υποομάδα τοπογραφικών προς την υποομάδα έργων πολιτικού μηχανικού)	☐	☐	☐	
	(2) Έλεγχοι και υπεύθυνοι στις διεπιφάνειες από και προς τους Υπεργολάβους	☐	☐	☐	
	(3) Έλεγχοι και υπεύθυνοι στις διεπιφάνειες από και προς την Υπηρεσία	☐	☐	☐	
2.3 Επιληθεύσεις Αποτελεσμάτων					
	Οι επιληθεύσεις αφορούν στο περιεχόμενο της μελέτης, διενεργούνται οπωσδήποτε πριν να παραχθούν τα παραδοτέα, αλλά και πριν να χρησιμοποιηθούν τα στοιχεία προηγούμενου σταδίου ή φάσης της μελέτης στο επόμενο στάδιο ή φάση αυτής. Για την υλοποίηση των επιληθεύσεων καθορίζονται:				
	α. Τα αντικείμενα των επιληθεύσεων π.χ. επανάλυση στατικής επίλυσης τεχνικού έργου	☐	☐	☐	
	β. Τα σημεία εκτέλεσης των επιληθεύσεων στη διάρκεια εκπόνησης της μελέτης	☐	☐	☐	

#	Περιεχόμενα ΠΗΜ	Ναι	Όχι	Δ/Ε*	Παρατηρήσεις
1	2	3	4	5	6
γ.	Ο τρόπος διεξαγωγής των επαληθεύσεων (καθορίζονται όλοι οι εναλλακτικοί τρόποι, π.χ. επαλήθευση υπολογισμών με άλλο λογισμικό, επαλήθευση αποτελεσμάτων εργαστηριακών δοκιμών σε άλλο εργαστήριο, σύγκριση με παρόμοιο σχέδιασμό που έχει επικυρωθεί στην πράξη κτλ.)	☐	☐	☐	
δ.	Οι συνεργάτες του Αναδόχου Μελετητή που θα εκτελούν τις επαληθεύσεις	☐	☐	☐	
ε.	Οι εξωτερικοί ελεγκτές που θα εκτελούν τις επαληθεύσεις	☐	☐	☐	
στ.	Οι επαληθεύσεις στις οποίες μπορεί ή/και πρέπει να συμμετέχει η Υπηρεσία	☐	☐	☐	
2.4	Ανασκοπήσεις της Μελέτης				
	Οι ανασκοπήσεις της μελέτης έχουν σκοπό την αξιολόγηση των αποπειραμάτων, την επίλυση προβλημάτων και την διατύπωση κατευθυντήριων οδηγιών σε σχέση με τις υποχρεώσεις που επιβάλλονται από τη Σύμβαση. Για την υλοποίηση των ανασκοπήσεων καθορίζονται:				
α.	Τα κρίσιμα στάδια και φάσεις της μελέτης που θα γίνονται συναντήσεις για ανασκόπηση προκειμένου να επιβεβαιώνεται ότι:				
(1)	Οι υπολογισμοί έχουν γίνει με τον ενδεδειγμένο τρόπο και έχουν ικανοποιηθεί τα κριτήρια αποδοχής τους	☐	☐	☐	
(2)	Όλες οι συμβατικές απαιτήσεις, καθώς και εκείνες που έχουν τεθεί εσωτερικά από την ομάδα μελέτης, οι κανονισμοί, οι κώδικες, τα πρότυπα και οι προδιαγραφές, που έχουν εφαρμογή στη μελέτη, έχουν ληφθεί υπόψη	☐	☐	☐	
(3)	Στα αρχικά δεδομένα έχουν γίνει οι αλλαγές που καθορίστηκαν με απαίτηση είτε της Υπηρεσίας είτε του Αναδόχου Μελετητή	☐	☐	☐	
(4)	Οι παραδοχές που χρησιμοποιήθηκαν είναι οι σωστές και συμβατές μεταξύ τους και όλες οι πληροφορίες προέρχονται από αξιόπιστες πηγές	☐	☐	☐	
(5)	Τα προτεινόμενα υλικά είναι δοκιμασμένα και αξιόπιστα σύμφωνα με συγκεκριμένη τεκμηρίωση	☐	☐	☐	
(6)	Το αποτέλεσμα της μελέτης είναι υλοποιήσιμο σε πραγματικές συνθήκες (κατασκευασιμότητα) και όλες οι παράμετροι για τον κύκλο ζωής του έργου έχουν ληφθεί υπόψη (συντηρησιμότητα)	☐	☐	☐	
(7)	Τα θέματα περιβάλλοντος, ασφάλειας και υγείας των χρηστών του έργου στο οποίο αφορά η μελέτη, καθώς και του προσωπικού που θα το κατασκευάσει, έχουν ληφθεί υπόψη με την πρόποσα σημασία	☐	☐	☐	
(8)	Τα σχέδια και το σύνολο των παραδοτέων συμβαδίζουν με τις πρακτικές που εφαρμόζει ο Ανάδοχος Μελετητής, ή/και τις απαιτήσεις της Υπηρεσίας και όλα αυτά συσχετίζονται με το σωστό τρόπο μεταξύ τους	☐	☐	☐	

#	Περιεχόμενα ΠΠΜ	Ναι	Οχι	Δ/Ε*	Παρατηρήσεις
1					
	(9) Τα αποτελέσματα των επαληθεύσεων (εφόσον αυτές έχουν προηγηθεί) παρουσιάζονται και εξετάζονται κατά τις ανασκοπήσεις	☐	☐	☐	
	β. Οι συμμετέχοντες (προσωπικό του Αναδόχου Μελετητή, υπεργολάβοι, εκπρόσωποι της Υπηρεσίας)	☐	☐	☐	
	γ. Ο τρόπος και η μορφή τήρησης (να επουσιάζεται τυπικό έντυπο) και επικύρωσης των πρακτικών κατά τις συναντήσεις	☐	☐	☐	
	2.5 Ελεγχος και Εγκρίσεις της Υπηρεσίας				
	Οι έλεγχοι και οι εγκρίσεις εκ μέρους της Υπηρεσίας μπορεί να αφορούν σε κάθε στάδιο και φάση της μελέτης. Γι αυτό καθορίζονται:				
	α. Τα σημεία των ελέγχων και εγκρίσεων	☐	☐	☐	
	β. Οι αρμόδιοι για τους ελέγχους και τις εγκρίσεις	☐	☐	☐	
	γ. Οι σχετικές ενέργειες ώστε να παγιωθούν τα ενδιάμεσα αποτελέσματα και να αποتلούν αποδεκτά δεδομένα εισόδου για τα επόμενα στάδια και φάσεις της μελέτης με διαδικασίες που καλύπτουν:				
	(1) Την κατ' αρχήν αποδοχή των προτάσεων του Αναδόχου Μελετητή, που αποκτάται με την τήρηση επίσημων πρακτικών	☐	☐	☐	
	(2) Την προέγκριση (έγγραφο αποδοχή) ενδιάμεσων αποτελεσμάτων της μελέτης	☐	☐	☐	
	(3) Την επίσημη έγκριση ενδιάμεσων σταδίων και φάσεων της μελέτης	☐	☐	☐	
	(4) Τις τμηματικές παραλαβές της μελέτης	☐	☐	☐	
	2.6 Διαχείριση Τροποποιήσεων				
	Ο τρόπος διαχείρισης των τροποποιήσεων κατά τη διάρκεια εκπόνησης της μελέτης, αλλά και κατά τη διάρκεια της φάσης κατασκευής του έργου, ανάλογα με την προέλευσή τους απαιτεί τον καθορισμό του είδους των τροποποιήσεων που είναι:				
	α. Οι επιβαλλόμενες από την Υπηρεσία	☐	☐	☐	
	β. Οι επιβαλλόμενες από τον Ανάδοχο Μελετητή	☐	☐	☐	
	γ. Οι επιβαλλόμενες σε προηγούμενο περαιωμένο στάδιο ή φάση της μελέτης	☐	☐	☐	
	δ. Εκείνες που προβλέπεται ότι μπορεί να συμβούν κατά τη διάρκεια της φάσης κατασκευής του έργου	☐	☐	☐	

#	Περιεχόμενα ΠΠΜ	Ναι	Οχι	Δ/Ε*	Παρατηρήσεις
1	2	3	4	5	6
2.7	Χρονοδιάγραμμα Εργασιών της Μελέτης				
	Στο πλαίσιο του γενικού χρονοδιαγράμματος καθορίζεται η αντιστοιχία όλων των επιμέρους εργασιών με χρονικές διάρκειες σύμφωνα με τη σύμβαση και παρουσιάζονται με σαφήνεια:				
	α. Η διασύνδεση και η αλληλουχία των επιμέρους εργασιών ή/και τμημάτων της μελέτης όπου αυτή απαιτείται	☐	☐	☐	
	β. Η αντιστοιχία των δραστηριοτήτων του χρονοδιαγράμματος με τις απαιτούμενες ενέργειες (βλ. § 9)	☐	☐	☐	
2.8	Πρόοδος της Μελέτης				
	Διατυπώνεται ο τρόπος παρακολούθησης της προόδου της μελέτης και επισυνάπτονται τυπικά έντυπα που θα χρησιμοποιηθούν για την παρουσίαση της προόδου και καθορίζονται:				
	α. Τα περιεχόμενα των εκθέσεων προόδου	☐	☐	☐	
	β. Η συχνότητα υποβολής των εκθέσεων προόδου	☐	☐	☐	
	γ. Ο αρμόδιος υπεύθυνος σύνταξης εκθέσεων προόδου	☐	☐	☐	
	δ. Οι υποχρεώσεις των επικεφαλής υποομάδων μελέτης για την παροχή όλων των στοιχείων που προσδιορίζουν την πρόοδο	☐	☐	☐	
3.	ΟΡΓΑΝΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ				
3.1	Αναλυτική Περιγραφή Οργανογράμματος Εκπόνησης της Μελέτης				
	Περιγράφεται αναλυτικά η οργανωτική δομή της Ομάδας Μελέτης με παράθεση των απαιτούμενων επεξηγήσεων ως προς τις βαθμίδες αρμοδιοτήτων των μελών, Δηλαδή παρουσιάζεται η κατάσταση της στελέχωσης της ομάδας για κάθε στάδιο και φάση της μελέτης ανά κατηγορία επιμέρους μελετών, οι θέσεις των υπευθύνων (αναγράφονται και τα ονόματά) για κάθε υποομάδα ή/και ειδικότητα, ανάλογα με την κατηγορία της μελέτης (π.χ. για τις κατηγορίες μελετών πολεοδομικών, αρχιτεκτονικών, τοπογραφικών, συγκοινωνιακών, στατικών, υδραυλικών, γεωλογικών, γεωτεχνικών, λιμενικών, περιβαλλοντικών κτλ.), οι εσωτερικοί ελεγκτές της μελέτης, οι εξωτερικοί σύμβουλοι. Η αναλυτική περιγραφή πρέπει να συνοδεύεται από έντυπα του ΠΠΜ τα οποία υποδεικνύουν τους υπεύθυνους με σαφείς αρμοδιότητες χωρίς αλληλοκάλυψη και χωρίς να συσσωρεύονται πολλαπλές αρμοδιότητες σε ένα πρόσωπο, για τις ακόλουθες κατηγορίες:				
	α. Γενικός συντονισμός της Ομάδας Μελέτης και των υπεργολάβων καθώς και των εξωτερικών συμβούλων	☐	☐	☐	
	β. Παρακολούθηση της προόδου της μελέτης	☐	☐	☐	

#	Περιεχόμενα ΠΠΜ	Ναι	Οχι	Δ/Ε*	Παρατηρήσεις
1	2				
	γ. Διασυνδέσεις με τους εμπλεκόμενους φορείς	☐	☐	☐	
	δ. Ελεγχος των εργασιών των υπεργολάβων και των εξωτερικών συμβούλων	☐	☐	☐	
	ε. Τήρηση των αρχείων	☐	☐	☐	
	στ. Έγκριση αποκλίσεων από τις εφαρμοζόμενες Προδιαγραφές και Οδηγίες	☐	☐	☐	
	ζ. Παρακολούθηση της διακίνησης και της κατάστασης των παραδοτέων, καθώς και κεντρικός συντονισμός για την παρακολούθηση, τον έλεγχο και την ενημέρωση του αρχείου	☐	☐	☐	
	η. Ενέργειες για την τυχόν απαιτούμενη εκπαίδευση του προσωπικού που θα απασχοληθεί για την εκπόνηση της μελέτης	☐	☐	☐	
	θ. Διαδικασίες για την επικοινωνία μεταξύ των συνεργαζόμενων Γραφείων Μελετών (Συμππραττόντων ή Κοινοπρακτούντων εφόσον υπάρχουν)	☐	☐	☐	
	ι. Επικοινωνία με την Υπηρεσία (με ορισμό ενός μοναδικού αρμόδιου)	☐	☐	☐	
3.2 Διάγραμμα Οργανογράμματος					
	Παρουσιάζεται σε διαγραμματική μορφή το αναλυτικό οργανόγραμμα εκπόνησης της μελέτης το οποίο πρέπει να εμπεριέχει την απεικόνιση για:	☐	☐	☐	
	α. Τις κύριες λειτουργίες	☐	☐	☐	
	β. Τις θέσεις που καθορίζονται ρητά στη σύμβαση ανάθεσης της μελέτης	☐	☐	☐	
	γ. Τις θέσεις των εσωτερικών ελεγκτών της μελέτης, εφόσον προβλέπεται κάτι τέτοιο στη σύμβαση ανάθεσης της μελέτης των εξωτερικών ελεγκτών	☐	☐	☐	
	δ. Τον τρόπο διασύνδεσης των Συμππραττόντων ή Κοινοπρακτούντων Γραφείων Μελετών, εφόσον ο Ανάδοχος Μελετητής αποτελείται από περισσότερες της μιας οντότητες	☐	☐	☐	
3.3 Υπεργολάβοι και εξωτερικοί σύμβουλοι					
	α. Αναφέρονται όλοι οι εγκεκριμένοι από τον Ανάδοχο Μελετητή, ή/και την Υπηρεσία (εφόσον αυτό προβλέπεται από τη σύμβαση) υπεργολάβοι και εξωτερικοί σύμβουλοι που θα συμμετέχουν στην εκπόνηση της μελέτης.	☐	☐	☐	
	β. Περιγράφεται η διαδικασία αξιολόγησης και επιλογής των υπεργολάβων και εξωτερικών συμβούλων, την οποία θα ακολουθεί ο Ανάδοχος Μελετητής.	☐	☐	☐	

#	Περιεχόμενα ΠΠΜ	Ναι	Οχι	Δ/Ε*	Παρατηρήσεις
1	2	3	4	5	6
γ.	Διατυπώνονται τα κριτήρια (π.χ. ο διαθέσιμος εξοπλισμός, το σχετικό λογισμικό κτλ.) που θα λαμβάνονται υπόψη, για την αξιολόγηση των υπεργολάβων και εξωτερικών συμβούλων, είτε άμεσα, είτε με παραπομπή σε διαδικασία του συστήματος ποιότητας του Αναδόχου Μελετητή.	☐	☐	☐	
δ.	Με σκοπό τη διαπίστωση της τήρησης των προβλεπόμενων από την έγγραφη Σύμβαση Συνεργασίας (δηλαδή την καλή εκτέλεση των εργασιών και την τήρηση των συμβατικών απαιτήσεων), περιγράφονται οι επιθεωρήσεις που θα γίνονται στους υπεργολάβους και στους εξωτερικούς συμβούλους από αρμόδια στελέχη του Αναδόχου Μελετητή ή/και από την Υπηρεσία εφόσον το τελευταίο προβλέπεται από τη Σύμβαση Ανάθεσης της μελέτης	☐	☐	☐	
3.4	Εξοπλισμός (περιλαμβάνεται και το λογισμικό)				
	Περιγράφεται με κάθε λεπτομέρεια ο εξοπλισμός (γραφείου και πεδίου ή και εργαστηρίων δοκιμών όπου τέτοιος απαιτείται) και το λογισμικό, που θα χρησιμοποιηθεί για την εκπόνηση της μελέτης και περιλαμβάνονται:				
α.	Κατάλογοι στους οποίους εμφανίζεται η ποσότητα και τα χαρακτηριστικά του εξοπλισμού και του λογισμικού:				
	(1) του Αναδόχου Μελετητή	☐	☐	☐	
	(2) των υπεργολάβων	☐	☐	☐	
	(3) της Υπηρεσίας (που ενδεχομένως διατίθενται στον Ανάδοχο Μελετητή)	☐	☐	☐	
β.	Οι διαδικασίες συντήρησης και διακρίβωσης του εξοπλισμού π.χ των τοπογραφικών οργάνων και επαλήθευσης του λογισμικού	☐	☐	☐	
γ.	Η περιγραφή του τρόπου με τον οποίο θα πραγματοποιείται η παραλαβή και ο έλεγχος του εξοπλισμού που θα προμηθευτεί για τη συγκεκριμένη μελέτη, είτε άμεσα είτε με παραπομπή σε αντίστοιχη διαδικασία του συστήματος ποιότητας του Αναδόχου Μελετητή. Η περιγραφή πρέπει να συνοδεύεται από έντυπες οδηγίες παραλαβής και ελέγχου της πληρότητας και καλής λειτουργίας του εξοπλισμού (τυπική μορφή πρωτοκόλλου παραλαβής και κατάλογου ελέγχων)	☐	☐	☐	
δ.	Οι διαδικασίες εγκρίσεων του εξοπλισμού εκ μέρους της Υπηρεσίας εφόσον αυτό απαιτείται	☐	☐	☐	
4.	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ				
4.1	Διαχείριση Εγγράφων				
	Στη διαχείριση εγγράφων περιλαμβάνονται η διαμόρφωση των εξωφύλλων του ΠΠΜ και των τευχών και σχεδίων της μελέτης, των ειδικών φύλλων για την κατάσταση αναθεωρήσεων του ΠΠΜ, των δελτίων ελέγχου παραδοτέων, οι ετικέτες που χρησιμοποιούνται για την αναγραφή των στοιχείων ταυτότητας π.χ. φωτογραφικών φιλμ, δειγμά-				

#	Περιεχόμενα ΠΠΜ	Ναι			Όχι			Δ/Ε*	Παρατηρήσεις
		3	4	5	4	5	6		
1	των από γεώτρηση κτλ. Σχετικά στο έντυπο ΠΠΜ προβλέπονται τα εξής:								
	α. Αναγραφή του ονόματος των υπευθύνων σύνταξης του ΠΠΜ και του εγκρίνοντος εκπαιδευτικού του Αναδόχου Μελετητή και αντίστοιχες θέσεις υπογραφών	☐	☐	☐	☐	☐			
	β. Θέση για το όνομα και την υπογραφή του εγκρίνοντος εκ μέρους της Υπηρεσίας ο οποίος έχει κάνει το σχετικό έλεγχο σύμφωνα με τις παρούσες οδηγίες	☐	☐	☐	☐	☐			
	γ. Ειδικό φύλλο όπου αναγράφονται οι τυχόν αναθεωρήσεις του ΠΠΜ με την αντίστοιχη σύντομη αιτιολογία, καθώς και η ημερομηνία έναρξης ισχύος και σε κάθε αναθεώρηση	☐	☐	☐	☐	☐			
	δ. Περιγραφή του τρόπου διανομής του ΠΠΜ στους αποδέκτες και για τον τρόπο αναθεώρησης (διαδικασία αναθεώρησης, αλλαγής σελίδων, ή τμημάτων, ή του συνόλου του ΠΠΜ	☐	☐	☐	☐	☐			
	ε. Προτυποποίηση της μορφής και των περιεχομένων των εγγράφων καθώς και του τρόπου κωδικοποίησής τους ώστε να διασφαλίζεται η ιχνηλασιμότητα τους και να διευκολύνεται η αναγνώριση της προέλευσής τους.								
	(1) των τευχών και σχεδίων της μελέτης,	☐	☐	☐	☐	☐			
	(2) των ψηφιακών αρχείων	☐	☐	☐	☐	☐			
	(3) των εγγράφων	☐	☐	☐	☐	☐			
	(4) των εντύπων που ενσωματώνονται στο ΠΠΜ για να χρησιμοποιηθούν κατά την εκπόνηση της μελέτης (πρότυπα έντυπα πρακτικών συναντήσεων, διαδικασιών, οδηγιών, δελτίων ελέγχου παραδοτέων κτλ.)	☐	☐	☐	☐	☐			
	στ. Καταγραφή σε συγκεκριμένο πίνακα όλων των εντύπων, π.χ. καρτές τοπογραφικών εργασιών, απογραφικά δελτία και ερωτηματολόγια κυκλοφοριακών ερευνών, κτλ.	☐	☐	☐	☐	☐			
	ζ. Προσχεδιασμένες επικέτες που θα συνοδεύουν, π.χ. φιλμ, δείγματα γεωλογικών/ γεωτεχνικών ερευνών κτλ.	☐	☐	☐	☐	☐			
	η. Περιγραφή των εντύπων που τυχόν θα παραδίδονται από την Υπηρεσία στον Ανάδοχο Μελετητή	☐	☐	☐	☐	☐			
	θ. Αρχαιοθήκη (περιγράφεται ο τρόπος καταχώρησης σε αρχεία) των εγγράφων και εντύπων με διασφάλιση της δυνατότητας εύκολης αναζήτησης των περιεχομένων πληροφοριών	☐	☐	☐	☐	☐			
	ι. Καθορισμός της διαδικασίας πρόσβασης των αρχείων	☐	☐	☐	☐	☐			
	ια. Οδηγίες για τη σύνταξη εγγράφων κτλ. και σε δεύτερη γλώσσα εκτός της Ελληνικής εφόσον αυτό απαιτείται	☐	☐	☐	☐	☐			

#	Περιεχόμενα ΠΠΜ	Ναι	Όχι	Δ/Ε*	Παρατηρήσεις
1	2	3	4	5	6
4.2	Μη συμμορφώσεις-διορθωτικές και προληπτικές ενέργειες				
	Οι μη συμμορφώσεις μπορεί να αφορούν στη μη τήρηση διαδικασιών κατά την εκπόνηση της μελέτης, ή μη επίτευξη των στόχων της μελέτης. Μη συμμορφώσεις μπορεί να εμφανίζονται σε εργασίες: <ul style="list-style-type: none"> - που εκτελούνται από τον Αναδόχο Μελετητή - που εκτελούνται από τους υπεργολάβους και εξωτερικούς συμβούλους - που παραδίνονται έτοιμες από την Υπηρεσία στον Αναδόχο Μελετητή π.χ. τοπογραφικές αποτυπώσεις, γεωλογικές/γεωτεχνικές έρευνες και μελέτες, κυκλοφοριακές μετρήσεις κτλ. Στο σχετικό έντυπο προβλέπονται τα εξής: <ol style="list-style-type: none"> Περιγράφεται (είτε απευθείας, είτε με παραπομπή σε αντίστοιχη διαδικασία του συστήματος ποιότητας του Αναδόχου Μελετητή όταν υπάρχει τέτοιο) ο τρόπος διαχείρισης των μη συμμορφώσεων, όπου αυτές θα εντοπίζονται κατά την εκπόνηση της μελέτης καθώς και ο τρόπος λήψης των απαραίτητων μέτρων προκειμένου να διορθωθούν ή και να προληφθεί η επανεμφάνισή τους. Περιγράφεται η διαδικασία παρακολούθησης και επαλήθευσης των διορθωτικών και προληπτικών ενεργειών και καθορίζονται οι αντίστοιχοι αρμόδιοι για τις σχετικές ενέργειες. 	☐	☐	☐	
4.3	Επιθεωρήσεις				
	Οι επιθεωρήσεις αφορούν στην τήρηση των προκαθορισμένων διαδικασιών κατά την εκπόνηση της μελέτης, ενώ δεν αφορούν στο περιεχόμενο της μελέτης. Ο τρόπος υλοποίησης των επιθεωρήσεων περιγράφεται στο ΠΠΜ ή γίνεται παραπομπή, (με επισύναψη της αντίστοιχης διαδικασίας) από το σύστημα ποιότητας του Αναδόχου Μελετητή, όταν αυτό υπάρχει. Αυτές εκτελούνται κατά την εξέλιξη των εργασιών από κατάλληλα στελέχη και προκαθορίζονται σε συνδυασμό με τα ενδεχομένως προβλεπόμενα από τη Σύμβαση Ανάθεσης της μελέτης: <ol style="list-style-type: none"> Οι επιθεωρητές από στελέχη του Αναδόχου Μελετητή Οι επιθεωρητές από εξωτερικούς φορείς Οι επιθεωρητές που ορίζει η Υπηρεσία 	☐	☐	☐	
4.4	Ανασκοπήσεις του ΠΠΜ				
	Περιγράφεται ο τρόπος που θα ενεργούνται ανασκοπήσεις μετά από τη συγκέντρωση διάφορων στοιχείων κατά την πορεία της μελέτης (από δελτία ελέγχων, επιθεωρήσεις, παράπονα της Υπηρεσίας κτλ.). Ο τρόπος υλοποίησης των ανασκοπήσεων περιγράφεται, είτε στο ΠΠΜ είτε γίνεται παραπομπή στο σύστημα ποιότητας του Αναδόχου Μελετητή (αν υπάρχει), και καθορίζονται:	☐	☐	☐	

#	Περιεχόμενα ΠΠΜ	Ναι	Όχι	Δ/Ε*	Παρατηρήσεις
1	2	3	4	5	6
	α. Τα τακτικά και έκτακτα σημεία διεξαγωγής ανασκοπήσεων	☐	☐	☐	
	β. Οι συμμετέχοντες σε κάθε περίπτωση στις ανασκοπήσεις	☐	☐	☐	
	γ. Τα σημεία ανασκοπήσεων στα οποία μπορεί ή/και πρέπει να συμμετέχει η Υπηρεσία	☐	☐	☐	
5.	ΑΛΛΑ ΘΕΜΑΤΑ				
	Περιγράφεται ο τρόπος αντιμετώπισης και οι αντιστοιχες ενέργειες για θέματα που δεν καλύπτονται από τα προηγούμενα. Στα άλλα θέματα μπορεί να περιλαμβάνονται:				
	α. Τα μέτρα ασφάλειας και υγείας για το προσωπικό του Αναδόχου Μελετητή ή του υπεργολάβου στην περίπτωση που περιλαμβάνονται εργασίες πεδίου	☐	☐	☐	
	β. Το ΣΑΥ και ΦΑΥ που πρέπει να συντάξει ο Ανάδοχος Μελετητής με το συντονιστή Ασφάλειας και Υγείας κατά την εκπόνηση της μελέτης	☐	☐	☐	
	γ. Τα μέτρα προστασίας του περιβάλλοντος από δραστηριότητες του Αναδόχου Μελετητή κατά την εκτέλεση εργασιών πεδίου π.χ. κατά τη διανομή προσπέλασης των θέσεων γεωτρήσεων από τα γεωτρήσιμα απαιτείται λήψη μέτρων έναντι πρόκλησης βλάβης του ριζικού συστήματος μεγάλων δέντρων, κατολισθήσεων, κτλ.	☐	☐	☐	
	δ. Η υποχρέωση του Αναδόχου Μελετητή να εκπαιδεύσει προσωπικό της Υπηρεσίας εφόσον προβλέπεται από τη Σύμβαση ανάθεσης της μελέτης	☐	☐	☐	
6.	ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ - ΑΝΑΦΟΡΕΣ				
	Ολες οι απαιτούμενες παραπομπές ή αναφορές, που χρειάζεται να γίνουν σε σχέση με τη μελέτη, περιλαμβάνονται στο ΠΠΜ και κατατίθενται με μορφή καταλόγων. Τα στοιχεία αυτών των αναφορών πρέπει να βρίσκονται στο γραφείο του Αναδόχου Μελετητή, διαθέσιμα άμεσα, ιδιαίτερα όταν αυτά είναι ξένων φορέων. Τέτοια στοιχεία είναι:				
	α. Ο ισχύουσες εκδόσεις σχεδίων που θα χρησιμοποιηθούν ως δεδομένα κατά την εκπόνηση της μελέτης	☐	☐	☐	
	β. Τα πρότυπα, οι κανονισμοί, τεχνικές προδιαγραφές και οδηγίες για την εκπόνηση μελετών	☐	☐	☐	
	γ. Τα πρότυπα, οι κανονισμοί, τεχνικές προδιαγραφές και οδηγίες για την κατασκευή του έργου	☐	☐	☐	
	δ. Οι έγγραφες διαδικασίες που περιγράφουν τον τρόπο υλοποίησης διαφόρων απαραίτητων λειτουργιών για την εκπόνηση της μελέτης	☐	☐	☐	

#	Περιεχόμενα ΠΠΜ	Ναι	Οχι	Δ/Ε*	Παρατηρήσεις
1	2	3	4	5	6
ε.	Οι έγγραφες οδηγίες που υποδεικνύουν τις λεπτομέρειες διαφόρων εργασιών οι οποίες χρειάζονται για την εκπόνηση της μελέτης	☐	☐	☐	
στ.	Οι διαδικασίες του σύστηματος ποιότητας του Αναδόχου Μελετητή (εφόσον τέτοιο υπάρχει) στις οποίες γίνεται παραπομπή από το ΠΠΜ της μελέτης	☐	☐	☐	
7.	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΝΕΡΓΕΙΩΝ				
	Στο εκτελεστικό τμήμα του ΠΠΜ περιλαμβάνονται τα προγράμματα των διαδοχικών ενεργειών που απαιτούνται συγκεκριμένα για κάθε τμήμα ή λειτουργική ενότητα της μελέτης. Στα προγράμματα ενεργειών περιλαμβάνονται:				
α.	Η ανάλυση των δραστηριοτήτων στα στάδια και φάσεις εκπόνησης κάθε τμήματος ή λειτουργικής ενότητας της μελέτης	☐	☐	☐	
β.	Τα κρίσιμα σημεία (σημεία στάσης) στα οποία απαιτείται αποδοχή ή έγκριση πριν από τη συνέχιση των εργασιών	☐	☐	☐	
γ.	Τα έγγραφα αναφοράς που πρέπει να εφαρμόζονται π.χ. οδηγίες, προδιαγραφές, πρότυπα και συμβατικές απαιτήσεις	☐	☐	☐	
δ.	Η περιγραφή των ενεργειών (π.χ. οι έλεγχοι που θα γίνονται και η συνοπτική παράθεση των αντιστοιχών απαιτήσεων και των κριτηρίων αποδοχής) για τις δραστηριότητες σε κάθε στάδιο ή/και φάση της μελέτης με όσες λεπτομέρειες χρειάζονται	☐	☐	☐	
ε.	Τα έντυπα που θα χρησιμοποιούνται π.χ. κατάλογοι ελέγχων, παραδοτέων της μελέτης κτλ.	☐	☐	☐	
στ.	Οι εμπλεκόμενοι φορείς σε κάθε φάση και δραστηριότητα (μελετητής, υπεργολάβοι, εξωτερικοί σύμβουλοι, Υπηρεσία, τρίτοι) καθώς και τα αρμόδια πρόσωπα σε κάθε περίπτωση (π.χ. οι αρμόδιοι κατά ειδικότητα, αρχιτέκτονας, στατικός, κοινωνιολόγος, υδραυλικός κτλ.)	☐	☐	☐	
8.	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΠΜ				
	Τα θέματα που περιλαμβάνονται στο ΠΠΜ, ανάλογα με την έκταση του αντικείμενου τους μπορεί είτε να περιέχονται στο κύριο κείμενο του ΠΠΜ, είτε να επισυνάπτονται σε αυτό ως παραρτήματα και τα οποία μπορεί να είναι:				
α.	Η μεθοδολογία εκπόνησης της μελέτης	☐	☐	☐	
β.	Το χρονοδιάγραμμα	☐	☐	☐	
γ.	Το οργανόγραμμα που εμπεριέχει και τις αρμοδιότητες των μελών της ομάδας μελέτης	☐	☐	☐	
δ.	Οι κατάλογοι εξοπλισμού	☐	☐	☐	

21.4 Προθεσμίες περαίωσης σύμβασης (παρ. 1 του άρθρου 184του Ν.4412/2016)

Στα έγγραφα της σύμβασης για την ανάθεση μελέτης και στη σύμβαση που συνάπτεται, ορίζεται η προθεσμία για την περαίωση του συνολικού αντικειμένου της σύμβασης (συνολική) και επιπλέον, εφόσον απαιτείται, προθεσμίες για την ολοκλήρωση συγκεκριμένων τμημάτων ή και σταδίων μελετών της σύμβασης (τμηματικές). Στη συνολική προθεσμία περιλαμβάνονται τα χρονικά διαστήματα, που αφορούν στην εκπόνηση του αμιγώς μελετητικού αντικειμένου της σύμβασης, από τη χορήγηση της σχετικής εντολής για την εκπόνηση σταδίου μελέτης μέχρι την υποβολή του. Επίσης, περιλαμβάνονται και κάθε είδους υποστηρικτικές μελέτες.

Η προθεσμία εκπόνησης αναστέλλεται αυτοδίκαια κατά τα χρονικά διαστήματα, που αφορούν ενέργειες της αναθέτουσας αρχής για την έγκριση υποβληθείσας μελέτης, ήτοι από την υποβολή σταδίου μελέτης μέχρι τη χορήγηση της εντολής για την εκπόνηση του επόμενου σταδίου.

Εφόσον, σημειώνονται άλλες καθυστερήσεις κατά την εκπόνηση είτε από υπαιτιότητα του αναδόχου είτε χωρίς υπαιτιότητα αυτού, χορηγούνται από την Προϊσταμένη Αρχή αντίστοιχες παρατάσεις.

Αν σημειώνεται καθυστέρηση στην εκτέλεση της σύμβασης για χρονικό διάστημα πέραν των δύο (2) ετών, από τη λήξη της συνολικής προθεσμίας, η σύμβαση διαλύεται και επέρχονται οι συνέπειες της παρ. 2 του άρθρου 192, περί διάλυσης της σύμβασης του Ν.4412/2016.

Κατ' εξαίρεση με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση της Προϊσταμένης Αρχής, ύστερα από γνώμη του αρμοδίου τεχνικού συμβουλίου, μπορεί να παρατείνεται η προθεσμία μιας σύμβασης καθ' υπέρβαση της προθεσμίας του προηγούμενου εδαφίου, όταν η καθυστέρηση εκτέλεσης δεν οφείλεται στον εργοδότη ή στον ανάδοχο.

21.5 Χρονοδιάγραμμα (παρ. 3,4,7 του άρθρου 184του Ν.4412/2016)

Εντός δεκαπέντε (15) ημερών από την υπογραφή της σύμβασης, ο ανάδοχος υποβάλλει στη διευθύνουσα υπηρεσία χρονοδιάγραμμα εκπόνησης της μελέτης, γραμμικό κατ' ελάχιστον, ανάλογα με τη σχετική πρόβλεψη των συμβατικών τευχών. Το χρονοδιάγραμμα αποτυπώνει τη χρονική ανάπτυξη των σταδίων όλων των επιμέρους απαιτούμενων μελετών και τις χρονικές τους αλληλουχίες και επαλληλίες για τη διαμόρφωση της βέλτιστης δυνατής

κρίσιμης διαδρομής. Με το χρονοδιάγραμμα, ο ανάδοχος προεκτιμά τον συνολικό χρόνο εκπόνησης της μελέτης, υπολογίζοντας εύλογα διαστήματα που απαιτούνται για την ολοκλήρωση εργασιών και ενεργειών.

Οι τμηματικές και η συνολική προθεσμία μπορούν να παρατείνονται με απόφαση της Προϊσταμένης Αρχής, ύστερα από αίτηση του αναδόχου που υποβάλλεται πριν από τη λήξη τους ή και με πρωτοβουλία της διευθύνουσας υπηρεσίας, εφόσον σημειώνονται καθυστερήσεις στην εκτέλεση της σύμβασης.

Αν ο ανάδοχος υποχρεωθεί να επανυποβάλει προς έγκριση μελέτη, επειδή η υπηρεσία έκρινε ότι η υποβληθείσα χρειάζεται διορθώσεις, ο χρόνος καθυστέρησης βαρύνει τον ανάδοχο και δεν δικαιολογεί παράταση της προθεσμίας, ούτε οδηγεί σε αναστολή της συνολικής προθεσμίας εκπόνησης της μελέτης. Αν η διευθύνουσα υπηρεσία ζητήσει την επανυποβολή μελέτης ή σταδίου αυτής λόγω αλλαγών ή συμπληρώσεων, που δεν εμπίπτουν στις συμβατικές υποχρεώσεις του αναδόχου, ορίζεται, με το ίδιο έγγραφο, και εύλογη προθεσμία για την επανυποβολή της μελέτης ή σταδίου αυτής και τηρείται, αν απαιτείται, η διαδικασία του άρθρου 186 του Ν.4412/2016, περί τροποποίησης της σύμβασης στη διάρκειά της. Στην περίπτωση αυτήν, η συμβατική προθεσμία παρατείνεται για χρόνο ίσο με την προθεσμία που ορίζεται για την παράδοση της τροποποιημένης μελέτης.

Στις συμβάσεις παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, οι προθεσμίες εκτέλεσης και όλα τα σχετικά ζητήματα ρυθμίζονται με τα έγγραφα της σύμβασης.

21.6 Πρόσθετη καταβολή (πριμ)(παρ. 8 του άρθρου 184του Ν.4412/2016)

Για την ταχύτερη, σε σχέση με τη συμβατική προθεσμία, εκπόνηση πλήρους ή επιμέρους μελέτης, τίθεται σχετική πρόβλεψη στη διακήρυξη δημοπράτησης κάθε διαδικασίας ανάθεσης, ότι καταβάλλεται στον ανάδοχο πρόσθετη καταβολή (πριμ), εφόσον ο χρόνος παράδοσης της μελέτης είναι μικρότερος κατά δέκα τοις εκατό (10%) του προβλεπόμενου στη σύμβαση. Στην περίπτωση αυτήν, για την πληρωμή της πρόσθετης καταβολής απαιτείται η προηγούμενη έκδοση απόφασης του αρμόδιου αποφαινομένου οργάνου, μετά από γνώμη του αρμόδιου τεχνικού συμβουλίου της αναθέτουσας αρχής και, σε περίπτωση που δεν υπάρχει, του τεχνικού συμβουλίου της Γενικής Γραμματείας Υποδομών.

Η πρόσθετη καταβολή υπολογίζεται ως ποσοστό της αρχικής συμβατικής αξίας, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στα συμβατικά τεύχη και το συνολικό ύψος της δεν μπορεί να υπερβαίνει

το πέντε τοις εκατό (5%) της αξίας της συμβατικής αμοιβής, μη συμπεριλαμβανομένου του Φ.Π.Α..

Η πρόσθετη καταβολή καταβάλλεται με την εμπρόθεσμη ολοκλήρωση του συμβατικού αντικειμένου συμπεριλαμβανομένων των παρατάσεων.

Οι αποφάσεις για παρατάσεις προθεσμιών ρυθμίζουν κάθε θέμα, που σχετίζεται με την πρόσθετη αυτήν καταβολή και ιδιαίτερα, αν μετατίθεται, μερικά ή ολικά, ο κρίσιμος, για την πρόσθετη καταβολή, χρόνος, με σαφή και εμπειριστατωμένη αιτιολογία, προκειμένου να δικαιούται ο ανάδοχος πρόσθετη αμοιβή, υπό τον όρο ο ανάδοχος να είναι ανυπαίτιος για τις χορηγηθείσες παρατάσεις.

21.7 Παράταση προθεσμιών (παρ. 5 του άρθρου 184του Ν.4412/2016)

Γεγονότα ανωτέρας βίας αναστέλλουν την πάροδο των προθεσμιών της σύμβασης, εφόσον ο ανάδοχος υποβάλλει αμελλητί, σχετική αίτηση, ευθύς μόλις τούτα εμφανιστούν. Επί της αιτήσεως του αναδόχου αποφασίζει η διευθύνουσα υπηρεσία εντός αποκλειστικής προθεσμίας δέκα (10) ημερών, άλλως τεκμαίρεται η αποδοχή της αίτησης. Η αναστολή της παρούσας δεν δύναται σε καμία περίπτωση να υπερβεί το ένα δέκατο (1/10) της συνολικής συμβατικής προθεσμίας εκτέλεσης του έργου για συμβάσεις με διάρκεια μεγαλύτερη του ενός (1) έτους, άλλως για συμβάσεις μικρότερης διάρκειας έως τριάντα (30) ημέρες. Το παρόν εφαρμόζεται αναλόγως και σε περίπτωση τροποποίησης της αρχικής σύμβασης, σύμφωνα με το άρθρο 186 του Ν.4412/2016.

21.8 Υπέρβαση προθεσμιών - Ποινικές ρήτρες (παρ. 5 του άρθρου 185του Ν.4412/2016)

Αν ο ανάδοχος παραβιάζει με υπαιτιότητά του τις προθεσμίες της σύμβασης, επιβάλλονται εις βάρος του και υπέρ του κυρίου του έργου ποινικές ρήτρες, με αιτιολογημένη απόφαση της διευθύνουσας υπηρεσίας. Η επιβολή ποινικών ρητρών δεν στερεί από τον εργοδότη το δικαίωμα να κηρύξει τον ανάδοχο έκπτωτο.

Για κάθε ημέρα υπέρβασης της συνολικής προθεσμίας της σύμβασης και για αριθμό ημερών ίσο με το είκοσι τοις εκατό (20%) αυτής, επιβάλλεται ποινική ρήτρα ανερχόμενη σε ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%) επί της μέσης ημερήσιας αξίας της σύμβασης. Για τις επόμενες ημέρες και μέχρι ακόμα δέκα τοις εκατό (10%) της συνολικής προθεσμίας, η ποινική ρήτρα ορίζεται σε ποσοστό είκοσι τοις εκατό (20%) της μέσης ημερήσιας αξίας της σύμβασης. Αν η εκτέλεση του αντικειμένου της σύμβασης καθυστερεί πέραν του τριάντα τοις εκατό (30%)

της συνολικής προθεσμίας, κινείται η διαδικασία της έκπτωσης.

Η μέση ημερήσια αξία της σύμβασης προκύπτει από τη διαίρεση της συμβατικής αμοιβής με τον αριθμό των ημερών της συνολικής προθεσμίας, όπως ορίζεται στην παρ. 1 του άρθρου 184 του Ν.4412/2016, περί προθεσμιών.

Αν συναφθεί συμπληρωματική/τροποποιητική σύμβαση, η μέση ημερήσια αξία της προκύπτει από τη διαίρεση της συμβατικής αμοιβής, που προβλέπεται σε αυτήν με τον αριθμό ημερών της προθεσμίας της συμπληρωματικής σύμβασης. Για τον υπολογισμό των ποινικών ρητρών της συμπληρωματικής σύμβασης εφαρμόζονται τα προαναφερθέντα. Η συμπληρωματική σύμβαση ορίζει, αν παρατείνονται οι προθεσμίες της αρχικής σύμβασης και αν αίρονται, καθ' ολοκληρίαν ή μερικά, οι ποινικές ρήτρες που επιβλήθηκαν προηγουμένως.

Αν στη σύμβαση προβλέπονται τμηματικές προθεσμίες, ορίζεται αντίστοιχα στη σύμβαση ότι επιβάλλονται ποινικές ρήτρες, αν ο ανάδοχος τις υπερβεί με υπαιτιότητά του. Με τη σύμβαση ορίζονται το ποσό των τμηματικών ρητρών για κάθε ημέρα υπαίτιας καθυστέρησης και ο συνολικός χρόνος επιβολής. Οι τμηματικές ρήτρες συνολικά δεν επιτρέπεται να υπερβαίνουν το δύο τοις εκατό (2%) του ποσού της σύμβασης. Οι ποινικές ρήτρες για υπέρβαση των τμηματικών προθεσμιών είναι ανεξάρτητες από τις επιβαλλόμενες για υπέρβαση της συνολικής προθεσμίας της σύμβασης.

Το ποσό των ποινικών ρητρών εισπράττεται μέσω του λογαριασμού, που εκδίδεται αμέσως μετά την επιβολή τους. Αν κατά της απόφασης επιβολής τους ασκηθεί ένσταση, η είσπραξη αναστέλλεται έως ότου εκδοθεί ρητή απόφαση επί της ένστασης.

21.8 Παραδείγματα

- Έγκριση χορήγησης πρόσθετης καταβολής (πριμ) έγκαιρης παράδοσης στον ανάδοχο του έργου «Αντικατάσταση-αποκατάσταση στεγών σχολικών-δημοτικών κτηρίων ΔΕ Αποστόλου Παύλου, Δ.Ε. Δοβρά, Δ.Ε. Μακεδονίδος» (ΑΔΑ: Ω8Μ4Ω9Ο-77Ψ)
- Έγκριση πρόσθετης καταβολής (πριμ) για το έργο κατασκευής κτηρίου Οδοντιατρικής Σχολής σε έκταση του Πανεπιστημίου στην περιοχή Γουδή, εργολαβία «Κ/ΕΙΑ ΑΦΟΙ ΖΗΣΙΜΟΠΟΥΛΟΙ Α.Τ.Ε. – PdL Α.Ε.», ποσού 159.547,01€ πλέον ΦΠΑ - Εξουσιοδότηση υπαλλήλου της ΤΥΠΑ για να παραστεί και να εκπροσωπήσει την αναθέτουσα αρχή στη συζήτηση του θέματος στο Τεχνικό

Συμβούλιο Κατασκευών (Τμήμα Β) του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών
(Α.Μ. 3723). (ΑΔΑ: 67ΓΝ46ΨΖ2Ν-7Η4)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 22

Τροποποίηση συμβάσεων εκπόνησης μελέτης και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών

22.1 Εισαγωγή

Οι διαδικασίες της τροποποίησης συμβάσεων εκπόνησης μελέτης και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, κατέχουν σημαντικό ρόλο στην εκτέλεση των δημοσίων συμβάσεων, καθώς όταν οι συνθήκες του εξωτερικού περιβάλλοντος μεταβάλλονται, ενίοτε προκύπτει η ανάγκη αναθεώρησης του φυσικού ή οικονομικού αντικειμένου του έργου, η οποία απαιτεί την αντίστοιχη μελέτη.

22.1.1 Στόχοι θεματικής ενότητας

Οι στόχοι της παρούσας θεματικής ενότητας είναι να αναλυθούν οι προϋποθέσεις τροποποίησης των συμβάσεων μελετών και τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών και να παρουσιαστεί ο Συγκριτικός Πίνακας με τα στοιχεία του.

22.1.2 Σύντομη περιγραφή της θεματικής ενότητας

Η παρούσα ενότητα περιγράφει τις διαδικασίες τροποποίησης συμβάσεων εκπόνησης μελέτης και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών.

22.1.3 Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Οι επιμορφούμενοι/νες μετά την ολοκλήρωση της παρούσας θεματικής ενότητας θα είναι σε θέση να:

- γνωρίζουν τις προϋποθέσεις τροποποίησης των συμβάσεων μελετών και τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών
- αντιλαμβάνονται ότι όταν η τροποποίηση αφορά το φυσικό ή οικονομικό αντικείμενο, συντάσσεται Συγκριτικός Πίνακας και υπογράφεται συμπληρωματική/τροποποιητική σύμβαση με τον ανάδοχο
- αναγνωρίζουν και περιγράφουν τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στον Συγκριτικό Πίνακα

- αναγνωρίζουν ότι για τον υπολογισμό της αμοιβής των μελετών και υπηρεσιών, που δεν περιλαμβάνονται στην αρχική σύμβαση κατά το είδος τους, συντάσσεται Συγκριτικός Πίνακας (Σ.Π.) και Πρωτόκολλο Κανονισμού Τιμών Μονάδας Νέων Εργασιών (Π.Κ.Τ.Μ.Ν.Ε.).
- αναγνωρίζουν τη δυνατότητα μείωσης της συνολικής συμβατικής αμοιβής ή αυξομείωσης των επιμέρους συμβατικών αμοιβών από κατηγορία μελετών σε κατηγορία μελετών με τη σύνταξη και έγκριση Συγκριτικού Πίνακα
- αναγνωρίζουν τον τρόπο διάθεσης του ποσού για τις απρόβλεπτες δαπάνες που περιλαμβάνεται στην εκτιμώμενη αξία της σύμβασης
- γνωρίζουν ότι ο Σ.Π. και τα κατά περίπτωση Π.Κ.Τ.Μ.Ν.Ε. που συντάσσονται εγκρίνονται μετά από γνώμη του αρμόδιου τεχνικού συμβουλίου

22.2 Τροποποίηση σύμβασης μελέτης κατά τη διάρκειά της (παρ. 1 του άρθρου 186του Ν.4412/2016)

Οι συμβάσεις μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών μπορούν να τροποποιούνται κατά τη διάρκειά τους υπό τους εξής όρους και τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 132 του Ν.4412/2016:

α) όταν οι τροποποιήσεις, ανεξαρτήτως της χρηματικής αξίας τους, προβλέπονται σε σαφείς, ακριβείς και ρητές ρήτρες αναθεώρησης στα αρχικά έγγραφα της σύμβασης στις οποίες μπορεί να περιλαμβάνονται και ρήτρες αναθεώρησης τιμών ή προαιρέσεις. Οι ρήτρες αυτές αναφέρουν το αντικείμενο και τη φύση των ενδεχόμενων τροποποιήσεων ή προαιρέσεων, καθώς και τους όρους υπό τους οποίους μπορούν να ενεργοποιηθούν. Δεν προβλέπουν τροποποιήσεις ή προαιρέσεις που ενδέχεται να μεταβάλουν τη συνολική φύση της σύμβασης ή της συμφωνίας-πλαίσιο

β) για τα συμπληρωματικά έργα, υπηρεσίες ή αγαθά από τον αρχικό ανάδοχο, τα οποία κατέστησαν αναγκαία και δεν περιλαμβάνονταν στην αρχική σύμβαση, εφόσον η αλλαγή αναδόχου:

- αα) δεν μπορεί να γίνει για οικονομικούς ή τεχνικούς λόγους, π.χ. απαιτήσεις εναλλαξιμότητας ή διαλειτουργικότητας με τον υφιστάμενο εξοπλισμό, υπηρεσίες ή εγκαταστάσεις που παρασχέθηκαν με τη διαδικασία σύναψης της αρχικής σύμβασης, και

ββ) θα συνεπαγόταν σημαντικά προβλήματα ή ουσιαστική επικάλυψη δαπανών για την αναθέτουσα αρχή.

Ωστόσο, οποιαδήποτε αύξηση της τιμής δεν υπερβαίνει το πενήντα τοις εκατό (50%) της αξίας της αρχικής σύμβασης. Σε περίπτωση διαδοχικών τροποποιήσεων, η σωρευτική αξία των τροποποιήσεων αυτών δεν μπορεί να υπερβαίνει το πενήντα τοις εκατό (50%) της αξίας της αρχικής σύμβασης ή της συμφωνίας-πλαίσιο.

γ) όταν πληρούνται σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

αα) η ανάγκη τροποποίησης προέκυψε λόγω περιστάσεων που δεν ήταν δυνατόν να προβλεφθούν από μια επιμελή αναθέτουσα αρχή,

ββ) η τροποποίηση δεν μεταβάλλει τη συνολική φύση της σύμβασης,

γγ) οποιαδήποτε αύξηση της τιμής δεν υπερβαίνει το 50% της αξίας της αρχικής σύμβασης ή της συμφωνίας-πλαίσιο.

δ) όταν ένας νέος ανάδοχος υποκαθιστά εκείνον στον οποίο ανατέθηκε αρχικά η σύμβαση από την αναθέτουσα αρχή, συνεπεία:

αα) ρητής ρήτρας αναθεώρησης ή προαίρεσης, σύμφωνης με την περίπτωση α΄,

ββ) ολικής ή μερικής διαδοχής του αρχικού αναδόχου, λόγω εταιρικής αναδιάρθρωσης, περιλαμβανομένων της εξαγοράς, της απορρόφησης, της συγχώνευσης ή καταστάσεων αφερεγγυότητας ιδίως στο πλαίσιο προπρωχευτικών ή πτωχευτικών διαδικασιών, από άλλον οικονομικό φορέα, ο οποίος πληροί τα κριτήρια ποιοτικής επιλογής που καθορίστηκαν αρχικά, υπό τον όρο ότι η διαδοχή δεν συνεπάγεται άλλες ουσιώδεις τροποποιήσεις της σύμβασης

γγ) περίπτωσης που η αναθέτουσα αρχή αναλαμβάνει τις υποχρεώσεις του κύριου αναδόχου έναντι των υπεργολάβων του και εφόσον η δυνατότητα αυτή προβλέπεται στις κείμενες διατάξεις, σύμφωνα με το άρθρο 131 του Ν.4412/2016.

ε) όταν οι τροποποιήσεις, ανεξαρτήτως της αξίας τους, δεν είναι ουσιώδεις.

22.3 Συγκριτικός Πίνακας (παρ. 1 του άρθρου 186 του Ν.4412/2016)

Στον Συγκριτικό Πίνακα αναφέρονται αναλυτικά και κατά συγκρίσιμο τρόπο οι καταβλητέες αμοιβές πριν και μετά από αυτόν και οι αντίστοιχες τροποποιήσεις στο φυσικό αντικείμενο

και υπογράφεται συμπληρωματική/τροποποιητική σύμβαση με τον ανάδοχο.

Παράδειγμα Συγκριτικού Πίνακα (πηγή: https://www.dparxol.gov.gr/mouseio-palaion-xarton-xarakterikon/item/download/13444_e859cd64a3f68a6e1416c35d902ceaa3.html)

1: ΚΥΡΙΟΣ ΤΟΥ ΈΡΓΟΥ – ΑΝΑΘΕΤΟΥΣΑ ΑΡΧΗ

1.1 Αναθέτουσα αρχή : Δήμος Παπάγου - Χολαργού

1.2 ΚΥΡΙΟΣ ΤΟΥ ΈΡΓΟΥ : ΔΗΜΟΣ ΠΑΠΑΓΟΥ - ΧΟΛΑΡΓΟΥ

1.3 ΕΡΓΟΔΟΤΗΣ: ΔΗΜΟΣ ΠΑΠΑΓΟΥ - ΧΟΛΑΡΓΟΥ

1.4 Προϊστάμενη Αρχή : Δημοτικό Συμβούλιο Δήμου Παπάγου - Χολαργού

1.5 Διευθύνουσα Υπηρεσία : Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

(που συνοδεύει τον 1ο ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟ- ΤΑΚΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟ ΠΙΝΑΚΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ)

ΙΣΤΟΡΙΚΟ:

1. Την υπ' αριθμ. **129/16-11-2022 (ΑΔΑ: Ψ9ΠΩΞ1-ΚΩ8)** απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου έγκρισης του Τεχνικού Προγράμματος του Δήμου για το έτος 2023 με ένταξη σε αυτό η μελέτη με τίτλο **“ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΠΟΤΥΠΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΡΥΜΟΤΟΜΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΠΑΠΑΓΟΥ”** με ΚΑ **30.7425.0026** και προϋπολογισμό 37.200,00€ και του τρόπου εκτέλεσης της μελέτης με απ' ευθείας ανάθεση.
2. Την υπ' αριθμ. **137/16-11-2022 (ΑΔΑ: ΡΠΕ1ΩΞ1-9ΑΩ)** απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου περί έγκρισης του Προϋπολογισμού του Δήμου για το έτος 2023 με εγγραφή πίστωσης στο ποσό των 37.200€ για την πληρωμή της δαπάνης της εκτέλεσης της μελέτης
3. Συντάχθηκε η μελέτη με αριθ. **12023069** από τη Δ/ση Τεχνικών υπηρεσιών με προυπ. **29.997,09 €** χωρίς ΦΠΑ και **37.196,39 €** με ΦΠΑ 24%
4. Την υπ' αριθμ. **391/2023** (αρ. πρωτ. 7299/30-3-2023) (ΑΔΑ:ΡΟ0ΝΩΞ1-ΤΗ2) απόφαση Δημάρχου έναρξης διαδικασίας της απ' ευθείας ανάθεσης
5. Την υπ' αριθ. **359/3-4-2023** απόφαση ανάληψης υποχρέωσης (ΑΔΑΜ: 23REQ012428312 2023-04-03 και ΑΔΑ: 96ΦΠΩΞ1-ΓΡΥ) για τη δέσμευση της πίστωσης **37.196,39€** για το 2023.

6. Το πρωτογενές αίτημα με ΑΔΑΜ: **23REQ012412939** εγκρίθηκε με το 23REQ012428312 2023-04-03.
7. Την υπ' αριθμ **7435/31-3-2023** του Π.Ο.Υ. ότι η αξία των απευθείας αναθέσεις των έργων δεν ξεπερνούν το 10% της αξίας του συνόλου των τεχνικών έργων που εμφανίζονται στο τεχνικό πρόγραμμα και τον προϋπολογισμό του δήμου για το έτος 2023.
8. Την υπ' αριθμ. **7946/6-4-2023** πρόσκληση εκδήλωση ενδιαφέροντος (23PROC012452683 2023-04-06) (ημ. Ανάρτησης στο ΤΕΕ 06/04/2023).
9. Την υπ' αριθμ. **8726/19-4-2023** προσφορά του μελετητή που υποβλήθηκε (οικονομική προσφορά και δικαιολογητικά που ζητήθηκαν με την πρόσκληση) .
10. Την με ημερομηνία **6-4-2023** υπεύθυνη δήλωση του αναδόχου ότι ο ίδιος δεν έχει συνάψει σύμβαση του άρθρου 118 για διάστημα δώδεκα (12) μηνών πριν την έκδοση της παρούσας.
11. Τη με αριθμό **487/2023 (αρ.πρωτ.8853/20-4-2023)** (ΑΔΑ: 93Π6ΩΞ1-ΜΚΥ) (ΑΔΑΜ:23ΑWRD012524356 2023-04-20) απόφαση Δημάρχου με θέμα: Απ' ευθείας ανάθεση μελέτης **“ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΠΟΤΥΠΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΡΥΜΟΤΟΜΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΠΑΠΑΓΟΥ”**
12. Την με αριθμό πρωτοκόλλου **5906/21-4-2023** πρόσκληση του αναδόχου για υπογραφή σύμβασης.
13. Υπογράφηκε η υπ' αριθμ. **9318/26-4-2023** σύμβαση (αρ. συμβ. 22023089) στο ποσό των 37.076,00€ (με ΦΠΑ 24%) με αριθμό ΑΔΑΜ:23ΣΥΜV012553553 2023-04-26. Η συνολική προθεσμία παράδοσης της μελέτης καθορίζεται σε χρονικό διάστημα των εννέα (9) μηνών. Ο καθαρός χρόνος ολοκλήρωσης του μελετητικού αντικειμένου ορίζεται σε **ΕΠΤΑ (7) ΜΗΝΕΣ**. Η παράδοση είναι τμηματική για την κάθε περιοχή μελέτης ξεχωριστά.
14. Το υπ' αριθμ. 10636/11-5-2023 εγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα της μελέτης σύμφωνα με το άρθ. 91 του Ν.4782/2021.
15. Την υπ' αριθμ. 15019/28-6-2023 απόφαση Έγκρισης της Α' Φάσης της μελέτης που αφορούν την τοπογραφική αποτύπωση που περιλαμβάνει τα ΟΤ της οδού Ζακυνθινού & Ελλησπόντου και της οδού Πίνδου (ΟΤ 457,461,462,464) (αρ. πρωτ.14512/22-6-2023 αίτηση υποβολής του αναδόχου)
16. Την υπ' αριθμ. 15034/28-6-2023 Βεβαίωση εμπρόθεσμης παραλαβής της Α' Φάσης της μελέτης

17. Την υπ'αριθμ. 26132/22-11-2023 απόφαση έγκρισης της Β' Φάσης μελέτης, που αφορούν την τοπογραφική αποτύπωση που περιλαμβάνει τα ΟΤ των οδών Μπλέσσα, Παπακωνσταντίνου, Καραλή, Σταυραετού, Πρεμετής, Ταυγέτου, Ρούπελ (αρ. πρωτ. 25402/14-11-2023 αίτηση υποβολής του αναδόχου)

18. Την υπ'αριθμ. 26134/22-11-2023 Βεβαίωση εμπρόθεσμης παράδοσης της Β' Φάσης μελέτης

19. Τις διατάξεις του άρθρου 189 του ν. 4412/2016 (Α' 147), καθώς και τις διατάξεις του άρθρου 186 του Ν. 4412/2016 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει.

20. Τις διατάξεις του Ν.4782/2021 (ΦΕΚ 36Α/9-3-2021)

ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟΙ ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ

Ο παρών Συγκριτικός-Τακτοποιητικός είναι ο 1ος Σ.Π. που συντάσσεται.

Η προτεινόμενη συνολική δαπάνη ανέρχεται στο ποσό **37.061,61 €** με ΦΠΑ (**29.888,39€** χωρίς ΦΠΑ) της σύμβασης, με μεταβολή από το αρχικό ποσό της σύμβασης, μειωτικά, κατά **14,40€** με ΦΠΑ.

ΙΣΧΥΟΥΣΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ:

Η μελέτη διέπεται από τις διατάξεις του Νόμου **Ν. 4412/2016** «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)» και όπως έχει τροποποιηθεί με το Ν.4782/2021 (ΦΕΚ36Α/9-3-2021).

Τις διατάξεις του Ν. 4782/2021 και το άρθρο 50 που αφορά την Απευθείας ανάθεση Αντικατάσταση του άρθρου 118 του ν. 4412/2016 και το άρθρο 53 που αφορά την Έναρξη διαδικασίας σύναψης σύμβασης Αντικατάσταση του άρθρου 120 του ν. 4412/2016.

Την απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών με αριθμ. ΔΝΣγ/32129/ΦΝ466/16.5.2017 (ΦΕΚ 2519Β/20-07-2017) «Έγκριση Κανονισμού Προεκτιμώμενων Αμοιβών μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών κατά τη διαδικασία της παρ. 8 δ του άρθρου 53 του ν. 4412/2016 (Α' 147)», όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 16 του Ν.4782/2021 (ΦΕΚ36Α/9-3-2021).

Την Υπουργική Απόφαση ΔΝΣγ/οικ.56023/ΦΝ466/2017 (ΦΕΚ 2724Β/3-8-2017) Τροποποίηση τις με αριθ. ΔΝΣγ/32129 ΦΝ466/16-5-2017 (Β'2519) απόφασης έγκρισης του Κανονισμού Προεκτιμώμενων Αμοιβών μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών.

Το έγγραφο με αρ. πρωτ. Δ11/77444/10-3-2023 (ΑΔΑ:ΨΕΠΔ465ΧΘΞ-ΙΕ4) της ΓΓ Υποδομών/ Γεν.Δ/νσης Στρατηγικού Σχεδιασμού Υποδομών/ Δ/νσης Διαγωνισμών Δημοσίων Συμβάσεων (Δ11)/ Τμήματος Ηλεκτρονικού Προσδιορισμού Κόστους (γ') Αναπροσαρμογή τιμής συντελεστή (τκ) του Κανονισμού Προεκτιμώμενων Αμοιβών Μελετών και Υπηρεσιών έτους 2023.

Για τις αμοιβές του έτους 2023 ο συντελεστής (τκ) που ισχύει είναι 1,351 (έτους 2023, έγγραφο της Δ11 με αρ. πρωτ. Δ11/77444/10-3-2023 (ΑΔΑ:ΨΕΠΔ465ΧΘΞ-ΙΕ4)).

Την Εγκύκλιο 2/2021: (αρ. πρωτ. 89943/7-4-2021 ΑΔΑ:6Τ50465ΧΘΞ-ΟΦΔ) Αναπροσαρμογή τιμής συντελεστή (τκ) του Κανονισμού Προεκτιμώμενων Αμοιβών Μελετών και Υπηρεσιών για το έτος 2021.

ΛΟΓΟΙ ΠΟΥ ΕΚΡΙΝΑΝ ΑΝΑΓΚΑΙΑ ΤΗΝ ΣΥΝΤΑΞΗ ΤΟΥ ΠΑΡΟΝΤΟΣ 1ου ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΥ ΠΙΝΑΚΑ

Το Φυσικό Αντικείμενο της Σύμβασης της μελέτης : **«ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΠΟΤΥΠΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΡΥΜΟΤΟΜΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΠΑΠΑΓΟΥ»**, αφορά την τοπογραφική αποτύπωση που θα χρησιμοποιηθεί για την αναθεώρηση- επέκταση του εγκεκριμένου ρυμοτομικού σχεδίου της Κοινότητας Παπάγου γύρω από την οδό Πίνδου.

Η Α' Φάση περιλαμβάνει την αποτύπωση των ΟΤ της οδού Ζακυνθινού & Ελλησπόντου και της οδού Πίνδου (ΟΤ 457,461,462,464).

Η Β' Φάση περιλαμβάνει την αποτύπωση των ΟΤ των οδών Μπλέσσα, Παπακωνσταντίνου, Καραλή, Σταυραετού, Πρεμετής, Ταυγέτου, Ρούπελ.

Η περιοχή μελέτης επιλέχθηκε λόγω του ασυμφωνίας που υφίσταται το εγκεκριμένο ρυμοτομικό σχέδιο και στη διαμορφωθείσα κατάσταση που δυσκολεύει την έκδοση των οικοδομικών αδειών.

Ο 1ος Συγκριτικός-Τακτοποιητικός Πίνακας της μελέτης συντάσσεται για τον καθορισμό των μεταβολών στην συμβατική αμοιβή και ως προς το φυσικό αντικείμενο της σύμβασης προκειμένου να συμπεριληφθούν οι αυξομειώσεις των ποσοτήτων των εργασιών που προέκυψαν κατά την υλοποίηση της σύμβασης. Οι εργασίες αυτές δεν μπορούν από τεχνική ή οικονομική άποψη να διαχωριστούν από την αρχική σύμβαση, λόγω ότι αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα του φυσικού αντικειμένου και κρίνονται απαραίτητες για την ολοκλήρωση αυτής.

Η αυξομείωση των ποσοτήτων των εργασιών προκύπτουν από τις μέχρι τώρα επιμετρήσεις (1η και 2η αναλυτική επιμέτρηση) των εκπονημένων εργασιών των δύο (2) Φάσεων. Το ποσό της αμοιβής για την σύνταξη των εργασιών αυτών προτείνεται να καλυφθεί από τις απρόβλεπτες δαπάνες , όπως αυτό καθορίζεται στο Άρθρο 186 του Νόμου 4412/2016 , παρ. 4, αλλά και στο Άρθρο 6 της Σύμβασης «Καταβολή της αμοιβής του ΑΝΑΔΟΧΟΥ».

Σύμφωνα με το Άρθρο 186 του Νόμου 4412/2016, παρ. 4 : «Η διάθεση του ποσού για τις απρόβλεπτες δαπάνες που περιλαμβάνεται στην εκτιμώμενη αξία της σύμβασης», σύμφωνα με τα οριζόμενα στην περίπτ. α΄ της παραγράφου 8 του άρθρου 53 γίνεται με σύνταξη Συγκριτικού Πίνακα.

Ακολουθεί ο Συγκριτικός Πίνακας της, σύμφωνα με το Άρθρο 186 του Νόμου 4412/2016 , παρ. 5. **«ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΠΟΤΥΠΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΡΥΜΟΤΟΜΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΠΑΠΑΓΟΥ»**

1^{ος} ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ - ΤΑΚΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

Α/Α	ΕΝΔΕΙΞΗ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	ΑΡ. ΤΙΜΟΛ.	ΜΜ	ΣΥΜΒΑΣΗ			ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟΣ 1ος ΣΠ						
				ΕΓΓΕΚΡΙΜΕΝΕΣ ΠΟΣΟΤΗΤΕΣ	ΤΙΜΗ ΜΟΝΑΔΟΣ (ΕΥΡΩ)	ΤΙΜΗ ΜΟΝΑΔΟΣ (ΕΥΡΩ) * τκ	ΔΑΠΑΝΗ (ΕΥΡΩ)	ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΠΟΣΟΤΗΤΕΣ	ΤΙΜΗ ΜΟΝΑΔΟΣ (ΕΥΡΩ)	ΤΙΜΗ ΜΟΝΑΔΟΣ (ΕΥΡΩ) * τκ	ΔΑΠΑΝΗ (ΕΥΡΩ)	ΕΠΙΠΛΕΟΝ ΔΑΠΑΝΗ	ΕΠΙ ΕΛΑΤΤΟΝ ΔΑΠΑΝΗ
1	Τριγωνισμός	αρθρο ΤΟΠ.2 παρ. 3	Τεμ	4	65	87,815	351,26	4	65	87,815	351,26		
2	Πολυγωνομετρία εντός κατοικημένων περιοχών	αρθρο ΤΟΠ.3 παρ. 1β	τεμ	70	65	87,815	6.147,05	94	65	87,815	8.254,61	2.107,56	
3	Επίγειες τοπογραφικές αποτυπώσεις δομημένων εκτάσεων (αραιοδομημένη) (κατηγορία κάλυψης II) σε κλίμακα 1/1000	αρθρο ΤΟΠ.6 παρ.2.2.1	στρ	193,3	75	101,325	19.586,12	211	75	101,325	21.379,58	1.793,46	

	ΣΥΝΟΛΟ	26.084,43		ΣΥΝΟΛΟ	29.985,45	3.901,02
ΕΚΠΤΩΣΗ		84,43			97,06	12,63
ΣΥΝΟΛΟ		26.000,00			29.888,39	3.888,39
ΑΠΡΟΒΛΕΠΤΑ (15%)		3.900,00				
ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΕΝΤΑ						3.888,39
ΜΗ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΕΝΤΑ						
						11,61
ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΑΜΟΙΒΗ ΣΥΜΒΑΣΗΣ (ΠΡΟ ΦΠΑ)		29.900,00			29.888,39	Μεταβολή χωρίς ΦΠΑ 11,61
ΦΠΑ (24%)		7.176,00			7.173,21	
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ		37.076,00			37.061,61	Μεταβολή με ΦΠΑ 14,40

Μείωση σύμβασης

22.4 Συμπληρωματική/τροποποιητική σύμβαση (παρ. 1 του άρθρου 186 του Ν.4412/2016)

Σε κάθε περίπτωση που η τροποποίηση της σύμβασης αφορά το φυσικό ή οικονομικό αντικείμενο αυτής, συντάσσεται Συγκριτικός Πίνακας, στον οποίο αναφέρονται αναλυτικά και κατά συγκρίσιμο τρόπο οι καταβλητέες αμοιβές πριν και μετά από αυτόν και οι

αντίστοιχες τροποποιήσεις στο φυσικό αντικείμενο και υπογράφεται συμπληρωματική/τροποποιητική σύμβαση με τον ανάδοχο. Αν ο ανάδοχος δεν καλύπτει τις κατηγορίες ή και τις ελάχιστες τάξεις των συμπληρωματικών μελετών ή υπηρεσιών υποχρεώνεται να συμπράξει με άλλον ή άλλους μελετητές ή παρόχους υπηρεσιών που εγκρίνονται από τον εργοδότη και η συμπληρωματική / τροποποιητική σύμβαση υπογράφεται με τη σύμπραξη στη νέα της μορφή.

22.5 Πρωτόκολλο Κανονισμού Τιμών Μονάδας Νέων Εργασιών (Π.Κ.Τ.Μ.Ν.Ε.)

Για τον υπολογισμό της αμοιβής των μελετών και υπηρεσιών, που δεν περιλαμβάνονται στην αρχική σύμβαση κατά το είδος τους, συντάσσεται Συγκριτικός Πίνακας (Σ.Π.) και Πρωτόκολλο Κανονισμού Τιμών Μονάδας Νέων Εργασιών (Π.Κ.Τ.Μ.Ν.Ε.). Οι τιμές των νέων εργασιών κανονίζονται με βάση τις αντίστοιχες τιμές μονάδας του Κανονισμού Προεκτιμώμενων Αμοιβών της περίπτωσης δ' της παραγράφου 8 του άρθρου 53 του Ν.4412/2016, πολλαπλασιαζόμενες με το λόγο της μέσης τιμής της οικονομικής προσφοράς της αρχικής σύμβασης για ομοειδείς εργασίες, προς τη μέση τιμή του Κανονισμού για τις ίδιες εργασίες. Εφόσον στον ανωτέρω Κανονισμό δεν περιέχονται τιμές μονάδας, η αμοιβή για τις νέες εργασίες προσδιορίζεται κατόπιν συμφωνίας, «με βάση συγκριτικά στοιχεία από αμοιβές συναφών μελετών». Για τις μελέτες και υπηρεσίες που δεν περιλαμβάνονται στην αρχική σύμβαση κατά το μέγεθος, η αμοιβή τους στον Συγκριτικό Πίνακα υπολογίζεται με βάση την αντίστοιχη τιμή μονάδας της οικονομικής προσφοράς του αναδόχου.

Για τη σύνταξη Πρωτοκόλλου Κανονισμού Τιμών Μονάδας Νέων Εργασιών και Συγκριτικού Πίνακα, ο ανάδοχος υποβάλλει σχέδιο στη Διευθύνουσα Υπηρεσία και πρόταση, εφόσον απαιτείται, για την προθεσμία εκτέλεσης των συμπληρωματικών εργασιών. Η Διευθύνουσα Υπηρεσία συντάσσει και υπογράφει τα στοιχεία αυτά με εισήγηση του επιβλέποντα, συνοδεύοντάς τα με αιτιολογική έκθεση, στην οποία τεκμηριώνεται η κατά το νόμο σύνταξή τους. Ο Σ.Π. και το Π.Κ.Τ.Μ.Ν.Ε. που τον συνοδεύει κοινοποιούνται νομίμως στον ανάδοχο, που υπογράφει με ή χωρίς επιφύλαξη. Εφόσον ο ανάδοχος υπογράψει με επιφύλαξη, δικαιούται να ασκήσει ένσταση κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 198 του Ν.4412/2016.

Η Διευθύνουσα Υπηρεσία υποβάλλει τον Συγκριτικό Πίνακα μαζί με το Π.Κ.Τ.Μ.Ν.Ε., την ένσταση του αναδόχου και τις απόψεις της στην Προϊσταμένη Αρχή, η οποία εκδικάζει την ένσταση και τον εγκρίνει, όπως υποβλήθηκε ή τροποποιήθηκε, μετά από γνώμη του τεχνικού

συμβουλίου. Αν ο Σ.Π. περιέχει ασάφειες, ανακρίβειες και λάθη που καθιστούν ιδιαίτερα δυσχερή τη διόρθωσή του, η Προϊσταμένη Αρχή τον επιστρέφει στη Διευθύνουσα Υπηρεσία. Η Προϊσταμένη Αρχή διατηρεί το δικαίωμα να αρνηθεί την έγκριση του Συγκριτικού Πίνακα.

Ο εγκεκριμένος Σ.Π. κοινοποιείται στον ανάδοχο, ο οποίος υποχρεούται, όταν απαιτείται από το νόμο, να υπογράψει συμπληρωματική / τροποποιητική σύμβαση, σε προθεσμία που δεν μπορεί να είναι μικρότερη των δεκαπέντε (15) ημερών από την κοινοποίηση και να εκτελέσει τις συμπληρωματικές εργασίες. Αν ο ανάδοχος, παρά τη νόμιμη έγκριση του Συγκριτικού Πίνακα, αρνηθεί να υπογράψει τη συμπληρωματική / τροποποιητική σύμβαση, η Προϊσταμένη Αρχή μπορεί να διαλύσει αζημίως για τον κύριο του έργου τη σύμβαση εφόσον με αιτιολογημένη απόφασή της κρίνει ότι η αρχική σύμβαση δεν μπορεί να συνεχιστεί χωρίς την εκτέλεση των εργασιών της συμπληρωματικής /τροποποιητικής σύμβασης.

Η προθεσμία για την άσκηση ένστασης κατά της απόφασης έγκρισης του Σ.Π. αρχίζει με την κοινοποίησή της στον ανάδοχο και δεν επηρεάζεται από τη μεταγενέστερη υπογραφή της συμπληρωματικής / τροποποιητικής σύμβασης.

22.6 Παραδείγματα

- Έγκριση 2ου ανακεφαλαιωτικού πίνακα και 2ου Π.Κ.Τ.Μ.Ν.Ε. του έργου: Ανάπλαση Κεντρικών Οδών της πόλεως Κρεστένων (ΑΔΑ: Ω6ΟΒΩΨΦ-Χ4Ν)
- Έγκριση 1ου Πρωτοκόλλου Κανονισμού τιμών μονάδος νέων εργασιών και 1^ο Ανακεφαλαιωτικού Πίνακα Εργασιών του έργου «Ανάπλαση πλατείας ΟΧΙ Ροδολίβους». (ΑΔΑ: ΒΛ9ΓΩΨ1-ΕΗΜ)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 23

Έγκριση – Πληρωμές – Παραλαβή συμβάσεων εκπόνησης μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών

23.1 Εισαγωγή

Οι διαδικασίες της έγκρισης, των πληρωμών και της παραλαβής συμβάσεων εκπόνησης μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, κατέχουν σημαντικό ρόλο στην εκτέλεση των δημοσίων συμβάσεων, καθώς η πρόοδος και ολοκλήρωση των έργων σχετίζονται άμεσα με τα ορόσημα παραλαβής υποέργων και την πληρωμή τους.

23.1.1 Στόχοι θεματικής ενότητας

Η παρούσα θεματική ενότητα έχει ως στόχο να περιγράψει την κατανομή της αμοιβής σε προκαταβολή, πληρωμές μετά την υποβολή, έγκριση και παραλαβή της μελέτης και τον τρόπο αμοιβής των συμβάσεων παροχής υπηρεσιών και την καταβολή πιστοποιήσεων εργασιών και λογαριασμών.

23.1.2 Σύντομη περιγραφή της θεματικής ενότητας

Στην παρούσα ενότητα αναλύονται οι διαδικασίες της έγκρισης, των πληρωμών και της παραλαβής συμβάσεων εκπόνησης μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών.

23.1.3 Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Οι επιμορφούμενοι/νες μετά την ολοκλήρωση της παρούσας θεματικής ενότητας θα είναι σε θέση να:

- γνωρίζουν τον τρόπο καταβολής αμοιβής μελέτης για τον προσδιορισμό τεχνικής λύσης
- αναγνωρίζουν ότι η αμοιβή μελέτης καταβάλλεται τμηματικά
- γνωρίζουν και περιγράφουν την κατανομή της αμοιβής σε προκαταβολή, πληρωμές μετά την υποβολή, έγκριση και παραλαβή της μελέτης
- γνωρίζουν ότι οι ερευνητικές και υποστηρικτικές εργασίες επιμετρούνται κατά την

εκτέλεση της σύμβασης και πληρώνονται ιδιαίτερα

- γνωρίζουν ότι για την πληρωμή της αμοιβής του ο ανάδοχος συντάσσει και υποβάλλει λογαριασμούς
- γνωρίζουν τον τρόπο αμοιβής των συμβάσεων παροχής υπηρεσιών και την καταβολή πιστοποιήσεων εργασιών και λογαριασμών
- γνωρίζουν τον χρόνο έγκρισης των λογαριασμών για την πληρωμή του αναδόχου
- γνωρίζουν ότι σε περίπτωση που οι λογαριασμοί περιέχουν ασάφειες ή σφάλματα, σε βαθμό που η διόρθωσή τους να καθίσταται ανέφικτη, επιστρέφονται στον ανάδοχο για επανασύνταξη και επανυποβολή
- γνωρίζουν ότι ο ανάδοχος δικαιούται να διακόψει τις εργασίες της σύμβασης μέχρι την καταβολή της αμοιβής του
- αναγνωρίζουν την δυνατότητα τροποποίησης του πίνακα κατανομής αμοιβής των μελών της ένωσης κατά την εκτέλεση της σύμβασης

23.2 Συνοπτικός έλεγχος μελετών – Βεβαίωση (παρ. 1 άρθρου 189 ν.4412/2016.)

Με την επιφύλαξη ειδικών διατάξεων για επιμέρους κατηγορίες μελετών, για τις οποίες τυχόν προβλέπεται ιδιαίτερη διαδικασία έγκρισης, οι υποβαλλόμενες κατά στάδιο μελέτες, καθώς και η συνολική μελέτη εγκρίνονται από το αρμόδιο, κατά περίπτωση όργανο της αναθέτουσας αρχής. Οι μελέτες υποβάλλονται στη διευθύνουσα υπηρεσία, η οποία πραγματοποιεί συνοπτικό έλεγχο για την πληρότητα των παραδοτέων, σύμφωνα με τη σύμβαση και εκδίδει σχετική βεβαίωση μέσα σε δεκαπέντε (15) ημέρες, αλλιώς η βεβαίωση θεωρείται ως αυτοδικαίως εκδοθείσα.

23.3 Τεχνική έκθεση ελεγκτή (παρ. 2 άρθρου 189 ν.4412/2016.)

Η υποβληθείσα μελέτη παραδίδεται στον αρμόδιο ελεγκτή, αμέσως μετά από την έκδοση, ρητή ή αυτοδίκαιη, της βεβαίωσης παραλαβής, ο οποίος, το αργότερο μέσα σε δύο (2) μήνες, συντάσσει και υποβάλλει στη διευθύνουσα υπηρεσία τεχνική έκθεση με την οποία βεβαιώνει, ότι για την εκπόνηση της μελέτης εφαρμόστηκαν οι προβλεπόμενες προδιαγραφές, κανονισμοί και τεχνικές οδηγίες και ότι, η μελέτη διαθέτει την ποιοτική και ποσοτική επάρκεια, σύμφωνα με τις εν γένει συμβατικές υποχρεώσεις του αναδόχου. Αν η τεχνική έκθεση διαπιστώσει, ότι η μελέτη δεν έχει ελλείψεις ούτε και χρήζει διορθώσεων και η διευθύνουσα υπηρεσία δεν αμφισβητεί την έκθεση, ο ελεγκτής προωθεί τη μελέτη στο

αρμόδιο όργανο για την έκδοση της απόφασης έγκρισης, αλλιώς την επιστρέφει στον ανάδοχο με συγκεκριμένες παρατηρήσεις, θέτοντας εύλογη προθεσμία, εντός της οποίας ο ανάδοχος οφείλει να συμμορφωθεί και υποβάλει εκ νέου τη μελέτη. Στην περίπτωση αυτήν αναστέλλεται η προθεσμία υποβολής της τεχνικής έκθεσης και δεν συμπληρώνεται, αν δεν παρέλθουν δεκαπέντε (15) ημέρες από την επανυποβολή της. Αν ο ανάδοχος δεν τηρήσει υπαιτίως τις υποχρεώσεις του για την αποκατάσταση των πλημμελειών της μελέτης εντός της τεθείσας προθεσμίας, μπορεί να κηρυχθεί έκπτωτος και η διόρθωση - συμπλήρωση της μελέτης του να διενεργηθεί από την υπηρεσία, ή να ανατεθεί, σε βάρος και για λογαριασμό του αναδόχου, σε άλλον μελετητή ή και στον ελεγκτή της μελέτης, αν διαθέτει τα τυπικά κατά τον νόμο προσόντα.

23.4 Έγκριση μελέτης (κατά στάδια-σύνολο) (παρ. 4 άρθρου 189 ν.4412/2016.)

Η μελέτη εγκρίνεται κατά στάδια και στο σύνολό της. Η απόφαση έγκρισης εκδίδεται από το αρμόδιο αποφαινόμενο όργανο υποχρεωτικά μέσα σε έναν (1) μήνα, από την υποβολή της μελέτης από τη διευθύνουσα υπηρεσία, συνοδευόμενη από την τυχόν απαιτούμενη γνώμη άλλων φορέων ή την πάροδο της προθεσμίας των δύο (2) μηνών, την οποία βεβαιώνει το έγγραφο της διευθύνουσας υπηρεσίας. Αν οι ζητηθείσες από τον ανάδοχο συμπληρώσεις ή διορθώσεις αφορούν διακεκριμένο στάδιο ή κατηγορία μελέτης, μπορεί να γίνει τμηματική έγκριση των υπόλοιπων μελετών. Με αιτιολογημένη απόφασή του, που εκδίδεται εντός της προθεσμίας της παρούσας, το όργανο έγκρισης μπορεί να παρατείνει την προθεσμία έγκρισης, για δύο (2) ακόμα μήνες.

Σύμφωνα με την εγκύκλιο 11/2018 (αρ. πρωτ. ΔΝΣβ/854/ΦΝ466/27-11-2018, ΑΔΑ: 6ΓΝΥ465ΧΘΞ-9ΟΒ) με θέμα «Οδηγός εκπόνησης μελετών Δημοσίων Έργων του ν.4412/2016 (Βιβλίο Ι)», φαίνονται τα στάδια και η αλληλουχία εγκρίσεων όπως και η αντίστοιχη αναφορά στο άρθρο 189 ν.4412/2016.

23.5 Παραλαβή αντικειμένου συμβάσεων μελετών (παρ. 5 άρθρου 189 ν.4412/2016.)

Η έγκριση της μελέτης κατά τα προαναφερθέντα, συνιστά και παραλαβή του αντικειμένου της σύμβασης. Αν παρέλθει άπρακτη η προθεσμία των δύο (2) μηνών, επέρχεται αυτοδίκαιη έγκριση και παραλαβή της μελέτης και επιστρέφεται, μέσα σε δύο (2) μήνες μετά από τη ρητή ή αυτοδίκαιη παραλαβή, η εγγύηση καλής εκτέλεσης του αναδόχου. Επιτρέπεται να παραληφθεί, εκτός αν άλλως ορίζεται στη σύμβαση, ύστερα από αίτηση του αναδόχου,

μελέτη αυτοτελούς τμήματος έργου που εκπονήθηκε.

23.6 Παραλαβή αντικειμένου συμβάσεων παροχής τεχνικών υπηρεσιών (παρ. 10 άρθρου 189 ν.4412/2016.)

Η παραλαβή του αντικειμένου των συμβάσεων παροχής υπηρεσιών γίνεται, όπως ορίζεται στις συμβάσεις αυτές.

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Υποδομών και Μεταφορών, προβλέπεται ο υποχρεωτικός έλεγχος από ιδιώτες ελεγκτές, φυσικά ή νομικά πρόσωπα, των μελετών, των οποίων η εκτιμώμενη αμοιβή υπερβαίνει τα τιθέμενα με την απόφαση όρια, πριν την έγκρισή τους από την αναθέτουσα αρχή. Με την ίδια απόφαση ορίζονται επίσης, οι κατηγορίες μελετών που ελέγχονται υποχρεωτικά, η διαδικασία ανάθεσης του ελέγχου, ο τρόπος καθορισμού της αμοιβής και τα προσόντα των ελεγκτών, τα στάδια ελέγχου, ο καθορισμός των ευθυνών τους και κάθε άλλο θέμα σχετικό με την εφαρμογή της παρούσας.

Μέχρι την έκδοση της απόφασης του προηγούμενου εδαφίου, οι αναθέτουσες αρχές και οι φορείς του παρόντος δύνανται να αναθέτουν με σύμβαση σε ελεγκτές τον έλεγχο μελετών, των οποίων η προεκτιμώμενη αξία υπερβαίνει το ποσό του ενός εκατομμυρίου (1.000.000) ευρώ, εξαιρουμένων των μελετών που δεν αφορούν στον σχεδιασμό τεχνικών έργων.

23.7 Κατ' αποκοπή αμοιβή μελέτης (παρ. 1 άρθρου 187 ν.4412/2016.)

Η κατ' αποκοπή αμοιβή μελέτης που έχει ανατεθεί σύμφωνα με το άρθρο 51 του Ν.4412/2016, περί «Συμβάσεων Μελετών για τον Προσδιορισμό Τεχνικής Λύσης» καταβάλλεται, σύμφωνα με όσα ορίζονται στα έγγραφα της σύμβασης μετά την υποβολή της μελέτης και την παραλαβή της.

23.8 Καταβολή αμοιβής μελέτης - προκαταβολή (παρ. 2 άρθρου 187 ν.4412/2016.)

Σε όλες τις άλλες περιπτώσεις ανάθεσης σταδίων μελέτης, η αμοιβή καταβάλλεται τμηματικά, επί τη βάσει της γενομένης με την οικονομική προσφορά του αναδόχου ανάλυσης της αμοιβής του και κατανέμεται σε προκαταβολή και πληρωμές μετά την υποβολή, την έγκριση και παραλαβή της μελέτης. Ειδικότερα:

- α) Εφόσον προβλέπεται στα έγγραφα της σύμβασης, με την υπογραφή της σύμβασης, καθώς και με την εντολή έναρξης κάθε επόμενου σταδίου μπορεί να χορηγείται στον

ανάδοχο κατόπιν αιτήσεώς του, προκαταβολή που ανέρχεται σε ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%) της συμβατικής αμοιβής του σταδίου, έναντι ισόποσης εγγυητικής επιστολής, που εκδίδεται σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 72 περί εγγυήσεων. Η προκαταβολή είναι έντοκη, με επιτόκιο ίσο με το μικρότερο επιτόκιο των εντόκων γραμματίων του δημοσίου δωδεκάμηνης ή, αν δεν εκδίδονται τέτοια, εξάμηνης διάρκειας, προσαυξημένο κατά 0,25 ποσοστιαίες μονάδες. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Υποδομών και Μεταφορών, μπορεί να αναπροσαρμόζεται το επιτόκιο.

- β) Μετά από την παρέλευση του μισού συμβατικού χρόνου εκπόνησης κάθε σταδίου και εφόσον τηρείται το χρονοδιάγραμμα εκπόνησής του κατά την εκτίμηση της διευθύνουσας υπηρεσίας, καταβάλλεται, έναντι ισόποσης εγγυητικής επιστολής, επιπλέον ποσοστό είκοσι τοις εκατό (20%) της αμοιβής, που αντιστοιχεί στο υπόψη στάδιο και παύει να τρέχει ο τόκος της περ. α', ο οποίος συμψηφίζεται με την αμοιβή του αναδόχου.
- γ) Μετά από την υποβολή κάθε σταδίου ανά κατηγορία μελέτης, κατόπιν συνοπτικού ελέγχου της πληρότητας και επάρκειας αυτής, επιστρέφονται οι εγγυήσεις των προηγούμενων εδαφίων και καταβάλλεται ανακεφαλαιωτικά ποσοστό εβδομήντα τοις εκατό (70%) της αμοιβής του σταδίου.
- δ) Εφόσον η μελέτη δεν έχει εγκριθεί μετά την παρέλευση διμήνου από την υποβολή της, καταβάλλεται, κατόπιν συνοπτικού ελέγχου επάρκειας αυτής, επιπλέον ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%).
- ε) Μετά από την έγκριση και παραλαβή κάθε ενδιάμεσου σταδίου ανά κατηγορία μελέτης καταβάλλεται επιπλέον ποσοστό είκοσι τοις εκατό (20%) της αμοιβής του σταδίου.
- στ) Μετά από την έγκριση του τελικού σταδίου της μελέτης καταβάλλεται επιπλέον ποσοστό δεκαπέντε τοις εκατό (15%) της αμοιβής του τελικού σταδίου ή είκοσι τοις εκατό (20%) της αμοιβής του τελικού σταδίου με κατάθεση εγγυητικής επιστολής για το επιπλέον πέντε τοις εκατό (5%).
- ζ) Μετά από την παραλαβή της μελέτης καταβάλλεται το υπόλοιπο της αμοιβής δέκα τοις εκατό (10%) ή πέντε τοις εκατό (5%) και επιστρέφεται η εγγυητική επιστολή εφόσον συντρέχει η προηγούμενη περίπτωση στ'.

23.9 Ερευνητικές και υποστηρικτικές εργασίες (παρ. 3 άρθρου 187 ν.4412/2016.)

Οι ερευνητικές και υποστηρικτικές εργασίες (όπως ιδίως γεωτεχνικές έρευνες και

τοπογραφικές μελέτες), για τις οποίες δεν είναι δυνατός ο ακριβής προσδιορισμός μονάδων φυσικού αντικειμένου, τίθεται συνολική προεκτιμώμενη αμοιβή ανά κατηγορία, ως ανώτατο όριο δαπάνης, η οποία δεν μπορεί να υπερβαίνει αθροιστικά για όλες τις κατηγορίες το ποσοστό τριάντα τοις εκατό (30%) της συνολικής προεκτιμώμενης αμοιβής, επιμετρούνται κατά την εκτέλεση της σύμβασης και πληρώνονται ιδιαίτερα. Η πληρωμή των εργασιών αυτών γίνεται με βάση τη προσφερθείσα έκπτωση της κατηγορίας μελέτης και την εκτελεσθείσα ποσότητα μονάδων φυσικού αντικειμένου, κατόπιν υποβολής σχετικής επιμέτρησης από τον ανάδοχο, η οποία θεωρείται από τον προϊστάμενο της διευθύνουσας υπηρεσίας και πάντα μέχρι το τριάντα τοις εκατό (30%) της συνολικής προεκτιμώμενης αμοιβής για όλες τις κατηγορίες.

23.10 Αμοιβή συμβάσεων παροχής τεχνικών υπηρεσιών (παρ. 4 άρθρου 187 ν.4412/2016.)

Η αμοιβή για την παροχή υπηρεσιών, που προσδιορίζεται κατά τη σύμβαση βάσει τιμής ανά ημέρα ή μήνα απασχόλησης για κάθε κατηγορία επιστήμονα, καταβάλλεται με μηνιαίες πιστοποιήσεις, για τις οποίες ο ανάδοχος υποβάλλει αντίστοιχους λογαριασμούς. Οι λογαριασμοί βασίζονται στον πραγματικό χρόνο απασχόλησης των επιστημόνων και στις προσφερόμενες τιμές μονάδας (ανθρωποημέρα ή ανθρωπομήνα) για κάθε κατηγορία. Αν ο χρόνος απασχόλησης είναι μικρότερος του μηνός, η αμοιβή είναι ανάλογη με τον χρόνο αυτό. Για τον υπολογισμό της αμοιβής θεωρείται, ότι ο μήνας περιλαμβάνει είκοσι δύο (22) εργάσιμες ημέρες, ασχέτως του πραγματικού αριθμού εργάσιμων ημερών. Όταν η αμοιβή των συμβάσεων αυτών ορίζεται κατ' αποκοπή, ο τρόπος καταβολής των ενδιάμεσων πληρωμών ορίζεται με τη σύμβαση.

23.11 Σύνταξη και υποβολή λογαριασμών (παρ. 5 άρθρου 187 ν.4412/2016.)

Για την πληρωμή της αμοιβής του, ο ανάδοχος συντάσσει και υποβάλλει στη διευθύνουσα υπηρεσία λογαριασμούς, στους οποίους εμφανίζονται διακριτά οι αμοιβές για το επιμετρούμενο τμήμα της σύμβασης, όπως ερευνητικές και υποστηρικτικές εργασίες, που εκτελέστηκαν και επιμετρήθηκαν από τον ανάδοχο, όπως εγκρίθηκαν από τη διευθύνουσα υπηρεσία. Η υποβολή της επιμέτρησης με δήλωση αλήθειας των στοιχείων που περιέχει, νομίμως υπογεγραμμένη από τον ανάδοχο, υποβάλλεται μαζί με τον λογαριασμό στον οποίο αφορά. Οι λογαριασμοί διακρίνουν επίσης τις αμοιβές που αντιστοιχούν στην αρχική και στις

συμπληρωματικές συμβάσεις και συντάσσονται ανακεφαλαιωτικά, δηλαδή περιλαμβάνουν την αμοιβή που συνολικά οφείλεται μέχρι τη σύνταξη και υποβολή τους, αφαιρουμένων των ποσών που καταβλήθηκαν προηγουμένως. Στους λογαριασμούς περιλαμβάνονται ποσά μόνο για εργασίες που προβλέπονται στη σύμβαση, ήτοι αρχική και συμπληρωματικές ή σε εγκεκριμένους συγκριτικούς πίνακες και αποζημιώσεις λόγω υπερμερίας του εργοδότη. Στους λογαριασμούς περιλαμβάνονται η ανάλυση των διαφόρων ποσών, στην οποία αναφέρονται τα στοιχεία στα οποία αυτή στηρίζεται, οι εγγυητικές επιστολές της προκαταβολής και της πρώτης τμηματικής πληρωμής, που ισχύουν κατά την υποβολή του λογαριασμού και το πληρωτέο ποσό. Μετά από έλεγχο και προσυπογραφή του επιβλέποντα, ο οποίος βεβαιώνει τη σύνταξή τους κατά τις ισχύουσες διατάξεις και τη σύμβαση, οι λογαριασμοί υποβάλλονται και εγκρίνονται από τη διευθύνουσα υπηρεσία μέσα σε έναν (1) μήνα από την υποβολή τους για την πληρωμή του αναδόχου. Αν οι λογαριασμοί περιέχουν ασάφειες ή σφάλματα, σε βαθμό που η διόρθωσή τους να καθίσταται ανέφικτη, επιστρέφονται στον ανάδοχο για επανασύνταξη και επανυποβολή. Ο έλεγχος και η έγκριση επανυποβληθέντος λογαριασμού γίνονται εντός δεκαπέντε (15) ημερών. Το τιμολόγιο του αναδόχου, που αφορά το ποσό του κάθε λογαριασμού, που θα περιέλθει στον ίδιο και η φορολογική και ασφαλιστική ενημερότητά του προσκομίζονται στην υπηρεσί, που διενεργεί τις πληρωμές του κυρίου του έργου μετά την ειδοποίησή του για την επικείμενη πληρωμή. Οι υπέρ τρίτων κρατήσεις γίνονται από την υπηρεσία αυτήν και αποδίδονται απευθείας στους δικαιούχους.

23.12 Πίνακας κατανομής αμοιβής (παρ. 9άρθρου 187 ν.4412/2016.)

Ο πίνακας κατανομής της αμοιβής μεταξύ των μελών της ένωσης που έχει υποβληθεί με την προσφορά, κατά το άρθρο 19 του Ν.4412/2016, περί οικονομικών φορέων, μπορεί να τροποποιηθεί κατά την εκτέλεση της σύμβασης, μετά από έγκριση της διευθύνουσας υπηρεσίας.

23.13 Καθυστερήση πληρωμής λογαριασμού (παρ. 7άρθρου 187 ν.4412/2016.)

Αν η πληρωμή λογαριασμού καθυστερήσει, χωρίς υπαιτιότητα του αναδόχου, πέραν των δύο (2) μηνών από την υποβολή τους οφείλεται τόκος υπερμερίας που υπολογίζεται, σύμφωνα με την παρ. Ζ' του άρθρου πρώτου του ν. 4152/2013 (Α' 107). Προϋπόθεση πληρωμής του λογαριασμού είναι η προσκόμιση από τον ανάδοχο όλων των απαιτούμενων δικαιολογητικών

πληρωμής. Το τιμολόγιο μπορεί να προσκομίζεται μεταγενεστέρως, κατά την είσπραξη του ποσού του λογαριασμού.

23.14 Διακοπή εργασιών σύμβασης (παρ. 7άρθρου 187 ν.4412/2016.)

Ο ανάδοχος δικαιούται ακόμα να διακόψει τις εργασίες της σύμβασης μέχρι την καταβολή της αμοιβής του, ύστερα από κοινοποίηση ειδικής έγγραφης δήλωσης περί διακοπής των εργασιών, προς τη διευθύνουσα υπηρεσία. Στην περίπτωση αυτήν δικαιούται ισόχρονη παράταση. Υπαιτιότητα του αναδόχου για τη μη πληρωμή λογαριασμού υπάρχει μόνο, αν αποδεδειγμένα κλήθηκε εγγράφως από την αρμόδια υπηρεσία του κυρίου του έργου και αδράνησε ή παρέλειψε να προσκομίσει τα αναγκαία δικαιολογητικά για την πληρωμή του.

23.15 Παραδείγματα

- Διαβίβαση 3ου Λογαριασμού και πιστοποίησης εργασιών της σύμβασης παροχής υπηρεσίας τεχνικού συμβούλου για το έργο: «Δίκτυο αποχέτευσης & εγκατάσταση επεξεργασίας λυμάτων οικισμών Πλύτρας _ Καραβοστασίου» (ΑΔΑ: ΩΨΦ4ΩΚ9-ΟΥΙ)
- Αναγνώριση τόκων υπερημερίας από καθυστέρηση πληρωμής λογαριασμών για το έργο «ΛΙΜΕΝΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ - ΠΡΟΣΗΝΕΜΟΣ ΜΩΛΟΣ», αναδόχου Κ/Ε ΤΟΜΗ Α.Β.Ε.Τ.Ε. - ΑΤΟΜΟΝ Α.Ε. (ΑΔΑ: ΒΙΞΒ7ΛΕ-Ζ3Κ)
- Τόκοι υπερημερίας από καθυστέρηση πληρωμής λογαριασμών για το έργο «ΒΕΛΤΙΩΣΗ Ε.Ο. ΚΕΡΚΥΡΑΣ – ΠΑΛΑΙΟΚΑΣΤΡΙΤΣΑΣ ΑΠΟ Χ.Θ. 0+000 ΕΩΣ Χ.Θ. 9+100», αναδόχου ΔΟΜΟΚΑΤ Α .Τ.Ε. (ΑΔΑ: Β4Γ27ΛΕ-ΥΗΚ)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 24

Έκπτωση - Διάλυση – Υποκατάσταση συμβάσεων εκπόνησης μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών

24.1 Εισαγωγή

24.1.1 Στόχοι θεματικής ενότητας

Στόχος της συγκεκριμένης διδακτικής ενότητας είναι να γνωρίσουν οι επιμορφούμενοι /-ες τη διαδικασία έκπτωσης, διάλυσης και υποκατάστασης ενός αναδόχου δημόσιας σύμβασης μελέτης και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών (στο εξής τεχνικών υπηρεσιών) .

24.1.2 Σύντομη περιγραφή της θεματικής ενότητας

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται οι περιπτώσεις έκπτωσης του αναδόχου σύμβασης μελέτης ή παροχής τεχνικών υπηρεσιών, η διάλυση της σύμβασης, η ματαίωση της διάλυσης της σύμβασης, η αποζημίωση αναδόχου σε περίπτωση διάλυσης της σύμβασης και η υποκατάσταση του αναδόχου.

24.1.3 Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση της διδακτικής ενότητας, οι επιμορφούμενοι/νες θα είναι σε θέση να:

- γνωρίζουν τους λόγους σύμφωνα με τους οποίους ο ανάδοχος σύμβασης μελέτης ή παροχής υπηρεσιών κηρύσσεται έκπτωτος
- γνωρίζουν τη διαδικασία με την οποία κηρύσσεται ο ανάδοχος έκπτωτος
- γνωρίζουν πότε καθίσταται οριστική η έκπτωση του αναδόχου
- γνωρίζουν ότι η απόφαση, με την οποία οριστικοποιήθηκε η έκπτωση, κοινοποιείται στις υπηρεσίες που είναι αρμόδιες για την τήρηση μητρώων μελετητών
- γνωρίζουν τη διαδικασία ολοκλήρωσης της μελέτης σε συνέχεια έκπτωσης αναδόχου
- γνωρίζουν το δικαίωμα του εργοδότη μονομερούς λύσης της σύμβασης κατά τη διάρκεια εκτέλεσής της, χωρίς αποζημίωση του αναδόχου
- γνωρίζουν το δικαίωμα του εργοδότη να διακόψει τις εργασίες της σύμβασης με αποζημίωση του αναδόχου

- γνωρίζουν τις περιπτώσεις όπου ο Ανάδοχος έχει δικαίωμα να ζητήσει διάλυση της σύμβασης
- γνωρίζουν τη διαδικασία κατά περίπτωση για τη διάλυση της σύμβασης
- γνωρίζουν τη διαδικασία ματαίωσης της διάλυσης της σύμβασης
- γνωρίζουν τον τρόπο υπολογισμού του ποσού της αποζημίωσης σε περίπτωση διάλυσης και τη διαδικασία για την πληρωμή του
- γνωρίζουν τις προϋποθέσεις για την υποκατάσταση/αντικατάσταση του αρχικού αναδόχου στο σύνολο ή μέρος της σύμβασης της μελέτης ή της υπηρεσίας.

24.2 Έκπτωση του αναδόχου σύμβασης μελέτης ή παροχής υπηρεσιών

Οι κανόνες της έκπτωσης του αναδόχου στις συμβάσεις μελετών και τεχνικών υπηρεσιών ρυθμίζονται στο άρθρο 191.

Ο ανάδοχος σύμβασης μελέτης ή παροχής τεχνικών υπηρεσιών **κηρύσσεται έκπτωτος** αν δεν εκπληρώνει τις συμβατικές του υποχρεώσεις ή δεν συμμορφώνεται με τις γραπτές εντολές της υπηρεσίας,

Η διαδικασία έκπτωσης κινείται **υποχρεωτικά**, εφόσον:

- α) Ο ανάδοχος υπερβεί υπαίτια, για χρονικό διάστημα πέραν του ενός τρίτου (1/3), τη συνολική προθεσμία της παρ. 2 του άρθρου 184 περί προθεσμιών, λαμβανομένων υπόψη των παρατάσεων.
- β) Ο ανάδοχος καθυστερεί υπαίτια την υποβολή σταδίου μελέτης, για χρόνο περισσότερο από το μισό της αντίστοιχης τμηματικής προθεσμίας.
- γ) Οι εργασίες του αναδόχου παρουσιάζουν κατ' επανάληψη ελαττώματα ή ελλείψεις. Για να κηρυχθεί ο ανάδοχος έκπτωτος για τον λόγο αυτόν, πρέπει να έχει προηγηθεί, τουλάχιστον μια φορά, η εφαρμογή της παρ. 5 του άρθρου 188 περί υποχρεώσεων αναδόχου, με αποστολή πρόσκλησης της διευθύνουσας υπηρεσίας στον ανάδοχο για την αποκατάσταση των ελαττωμάτων ή ελλείψεων της μελέτης εντός εύλογης προθεσμίας και να μην έχει ασκηθεί ένσταση ή η ασκηθείσα να έχει απορριφθεί.
- δ) Διαπιστωθεί, ότι ο ανάδοχος προσκόμισε πλαστή εγγυητική επιστολή ή ότι, προσκόμισε πλαστά δικαιολογητικά του άρθρου 103 κατά την κατακύρωση της σύμβασης.

Αν υφίσταται λόγος έκπτωσης, **κοινοποιείται στον ανάδοχο με απόδειξη ειδική πρόσκληση της διευθύνουσας υπηρεσίας**, στην οποία απαραιτήτως γίνεται μνεία των διατάξεων του άρθρου 191 και η οποία **περιλαμβάνει συγκεκριμένη περιγραφή των ενεργειών ή εργασιών που πρέπει να εκτελέσει ο ανάδοχος μέσα στην τασσόμενη προθεσμία**. Η τασσόμενη προθεσμία πρέπει να είναι εύλογη, και πάντως όχι μικρότερη των **δεκαπέντε (15) ημερών**.

Ανεξάρτητα από την κοινοποίηση της ειδικής πρόσκλησης και τις προθεσμίες που τάσσει για την εκτέλεση συγκεκριμένων εργασιών ή ενεργειών, **ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να τηρεί τις εκ της σύμβασως υποχρεώσεις του** για την εμπρόθεσμη εκτέλεση της σύμβασης και σε κάθε περίπτωση υφίσταται τις νόμιμες συνέπειες από την υπέρβαση των συμβατικών προθεσμιών

Αν η προθεσμία που τέθηκε με την ειδική πρόσκληση παρήλθε χωρίς ο ανάδοχος να συμμορφωθεί με το περιεχόμενό της, κηρύσσεται έκπτωτος μέσα σε αποκλειστική προθεσμία τριάντα (30) ημερών από την πάροδο της ταχθείσας προθεσμίας, με **απόφαση του προϊσταμένου της διευθύνουσας υπηρεσίας**. Στην απόφαση προσδιορίζονται οι εργασίες και ενέργειες που εκτέλεσε ο ανάδοχος σε συμμόρφωση προς την ειδική πρόσκληση και αιτιολογείται η έκπτωση με αναφορά στις εργασίες που δεν εκτέλεσε και στις ενέργειες στις οποίες δεν συμμορφώθηκε.

Η έκπτωση του αναδόχου καθίσταται οριστική, αν κατά της απόφασης έκπτωσης δεν ασκηθεί ένσταση ή αν η ασκηθείσα ένσταση απορριφθεί. **Αν ασκηθεί ένσταση, αναστέλλονται οι συνέπειες της έκπτωσης μέχρι αυτή να οριστικοποιηθεί και ο ανάδοχος υποχρεούται να συνεχίσει τις εργασίες της σύμβασης.**

Αιτιολογία για την αποδοχή της ένστασης, μπορεί να είναι και η καταφανής βελτίωση του ρυθμού ή της ποιότητας των εκτελούμενων εργασιών, ώστε να πιθανολογείται βάσιμα η έγκαιρη και έντεχνη εκτέλεση της σύμβασης.

Μετά από την οριστικοποίηση της έκπτωσης εκκαθαρίζεται η σύμβαση και καταπίπτει υπέρ του εργοδότη η εγγύηση καλής εκτέλεσης ως ειδική ποινική ρήτρα.

Αν επιβλήθηκαν ποινικές ρήτρες για υπέρβαση τμηματικών προθεσμιών μέχρι την οριστικοποίηση της έκπτωσης, οι ρήτρες αυτές οφείλονται από τον ανάδοχο αθροιστικά, ενώ επιβάλλεται και η ποινική ρήτρα για την υπέρβαση της συνολικής προθεσμίας, εφόσον

υφίσταται αντίστοιχη περίπτωση.

Η απόφαση, με την οποία οριστικοποιήθηκε η έκπτωση, κοινοποιείται στις υπηρεσίες που είναι αρμόδιες για την τήρηση μητρώων μελετητών.

Αν, μετά από την οριστικοποίηση της έκπτωσης, η Προϊσταμένη Αρχή αποφασίσει την ολοκλήρωση της μελέτης, προσκαλεί τον υποψήφιο, που κατατάχθηκε στην επόμενη θέση στον διαγωνισμό, στον οποίο αναδείχθηκε ο έκπτωτος ανάδοχος και του προτείνει να αναλάβει αυτός την ολοκλήρωση της μελέτης, με τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις και βάσει της προσφοράς που υπέβαλε στον διαγωνισμό.

Η σύμβαση εκτέλεσης συνάπτεται, εφόσον εντός δεκαπέντε (15) ημερών από την κοινοποίηση της πρότασης περιέλθει στην Προϊσταμένη Αρχή έγγραφη και ανεπιφύλακτη αποδοχή της. Η άπρακτη πάροδος της προθεσμίας θεωρείται ως απόρριψη της πρότασης.

Αν αυτός δεν δεχθεί την πρόταση σύναψης σύμβασης, η Προϊσταμένη Αρχή προσκαλεί τον επόμενο υποψήφιο κατά σειρά κατάταξης, ακολουθώντας κατά τα λοιπά την ίδια διαδικασία.

Οι ανωτέρω ρυθμίσεις του άρθρου 191 για την υποκατάσταση του αναδόχου **εφαρμόζονται υπό την επιφύλαξη του άρθρου 132 περί τροποποίησης της σύμβασης. Σημειώνεται ότι το άρθρο 132 αποτελεί άρθρο που ενσωμάτωσε το άρθρο 72 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ και ως ενωσιακής προέλευσης, υπερισχύει κάθε εθνικής διάταξης που προσκρούει σε αυτό για τις συμβάσεις άνω των ορίων και όσες έχουν διασυνοριακό ενδιαφέρον.**

Εφόσον και ο δεύτερος υποψήφιος απορρίψει την πρόταση, η Προϊσταμένη Αρχή προσφεύγει κατά την κρίση της είτε στην ανοικτή δημοπρασία είτε στη διαδικασία με διαπραγμάτευση, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις του νόμου.

24.3 Διάλυση της σύμβασης

Οι κανόνες της διάλυσης της σύμβασης ρυθμίζονται στο άρθρο 192.

(i) Διάλυση με πρωτοβουλία του εργοδότη

Ο εργοδότης δικαιούται να καταγγείλει μια σύμβαση μελέτης ή παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, κατά τη διάρκεια εκτέλεσής της, στις περιπτώσεις που προβλέπονται στο άρθρο 133, χωρίς αποζημίωση του αναδόχου.

Σε περίπτωση σύμβασης μελέτης, που εκπονείται κατά στάδια, ο εργοδότης δικαιούται να διακόψει τις εργασίες της μετά την ολοκλήρωση κάποιου σταδίου και να λύσει τη

σύμβαση χωρίς αποζημίωση του αναδόχου, αν τούτο προβλέπεται στη σύμβαση. Δικαιούται επίσης, ο εργοδότης να διακόψει την εκπόνηση σταδίου μελέτης με καταβολή αποζημίωσης στον ανάδοχο, σε περίπτωση διάλυσης της σύμβασης.

Ο εργοδότης σύμβασης παροχής τεχνικών υπηρεσιών δικαιούται, αν προβλέπεται στη σύμβαση, να διακόψει την παροχή των υπηρεσιών είτε αζημίως για τον ίδιο είτε και με καταβολή αποζημίωσης, σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παρ. 3 του άρθρου 194.

(ii) Διάλυση με πρωτοβουλία του αναδόχου

Ο ανάδοχος δικαιούται να ζητήσει τη διάλυση της σύμβασης στις ακόλουθες περιπτώσεις:

α) Αν υποχρεωθεί σε αναστολή εκπόνησης της μελέτης ή παροχής των υπηρεσιών με εντολή του εργοδότη, για συνεχόμενο χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των τριών (3) μηνών από την κοινοποίηση της εντολής, ή αν κατά τη διάρκεια της εκτέλεσης της σύμβασης ανασταλεί ή διακοπεί η εκπόνηση της μελέτης για συνολικό διάστημα μεγαλύτερο των έξι (6) μηνών.

β) Αν εξαιτίας γεγονότων, που συνιστούν υπερημερία του εργοδότη, αναγκαστεί να μην αρχίσει την εκπόνηση μελέτης ή την παροχή της υπηρεσίας του, κατά τον ορισμένο στη σύμβαση χρόνο, για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των τριών (3) μηνών. Για την έναρξη της προθεσμίας, ο ανάδοχος υποβάλλει στη διευθύνουσα υπηρεσία, ειδική δήλωση.

γ) Αν παρέλθει χρονικό διάστημα τουλάχιστον δύο (2) μηνών από την υποβολή ειδικής δήλωσης εκ μέρους του αναδόχου προς τον εργοδότη, λόγω παρέλευσης της προθεσμίας για την πληρωμή εγκεκριμένου λογαριασμού.

Η ειδική δήλωση διακοπής των εργασιών των περ. β' και γ' περιλαμβάνει:

α) μνεία των λόγων της διάλυσης,

β) στοιχεία για περαιωμένα τμήματα της μελέτης και εκτίμηση της αξίας τους,

γ) περιγραφή των τμημάτων της μελέτης που υπολείπονται,

δ) αίτηση περί καταβολής της νόμιμης αποζημίωσης συγκεκριμένου, κατά το δυνατόν, ύψους και ανάλυση των κονδυλίων της και

ε) δήλωση περί της πρόθεσής του να αποδεχθεί συνέχιση των εργασιών, κατόπιν αποζημίωσης.

Η διευθύνουσα υπηρεσία εκδίδει απόφαση μέσα σε δεκαπέντε (15) ημέρες περί αποδοχής ή απόρριψης της ειδικής δήλωσης.

Αν δεχθεί τη δήλωση ή παρέλθει άπρακτο διάστημα μεγαλύτερο των τριών (3) μηνών από την επίδοσή της, ο ανάδοχος μπορεί να υποβάλει στη διευθύνουσα υπηρεσία, αίτηση λύσης της σύμβασης.

Επί της αιτήσεως αποφασίζει η Προϊσταμένη Αρχή μέσα σε αποκλειστική προθεσμία ενός (1) μηνός, ύστερα από εισήγηση της διευθύνουσας υπηρεσίας, στην οποία καταχωρείται και η γνώμη του επιβλέποντα.

Η σύμβαση λύεται με την αποδοχή της αίτησης ή την άπρακτη πάροδο της προθεσμίας. Αν η αίτηση απορριφθεί εμπρόθεσμα, ο ανάδοχος υποχρεούται στη συνέχιση παροχής των υπηρεσιών του, ανεξάρτητα από την άσκηση των νόμιμων δικαιωμάτων του και η Προϊσταμένη Αρχή εγκρίνει, με την ίδια απόφαση, τις αναγκαίες προσαρμογές στις προθεσμίες της σύμβασης.

Για τη διάλυση της σύμβασης κατά την περ. α' της παρ. 3, ο ανάδοχος υποβάλλει αίτηση στη διευθύνουσα υπηρεσία, η οποία περιλαμβάνει τα στοιχεία της ειδικής δήλωσης διακοπής των εργασιών και επιπλέον, αίτημα για λύση της σύμβασης. Η Διευθύνουσα Υπηρεσία και Προϊσταμένη Αρχή ενεργούν ως ανωτέρω για τις περ. β και γ.

(iii) Ομαλή λύση της σύμβασης

Οι συμβάσεις εκπόνησης μελέτης και παροχής τεχνικών υπηρεσιών λύνονται με την παραλαβή του συμβατικού αντικειμένου.

Ειδικοί όροι μπορεί να προβλέπονται στα έγγραφα της σύμβασης .

24.4 Ματαίωση της διάλυσης της σύμβασης

Σύμφωνα με το άρθρο 193, αν ο ανάδοχος άσκησε μεν το δικαίωμα διάλυσης της σύμβασης αλλά συναινεί στη ματαίωση της διάλυσης, η σύμβαση νομίμως συνεχίζεται, ανεξαρτήτως των αξιώσεών του προς αποκατάσταση των θετικών ζημιών του.

Προς το σκοπό αυτόν ο ανάδοχος υποβάλλει στη Διευθύνουσα Υπηρεσία αίτηση με στοιχεία υπολογισμού της αποζημίωσής του, επί της οποίας αποφασίζει η Προϊσταμένη Αρχή κατόπιν εισηγήσεως της Διευθύνουσας Υπηρεσίας.

Για την εξακρίβωση των ζημιών η Προϊσταμένη Αρχή συγκροτεί, μέσα σε δέκα (10) ημέρες από την υποβολή της εισήγησης, επιτροπή που ερευνά τη βασιμότητα των απαιτήσεων του αναδόχου και εκτιμά το ύψος των θετικών ζημιών του, δυνάμενη να ζητήσει από τον ανάδοχο πρόσθετα στοιχεία και πληροφορίες.

Η Προϊσταμένη Αρχή, με απόφασή της που εκδίδεται μέσα σε αποκλειστική προθεσμία τριών (3) μηνών από την υποβολή της αίτησης εγκρίνει τη ματαίωση της διάλυσης και την αποζημίωση του αναδόχου, επιφέροντας τις αναγκαίες προσαρμογές στις προθεσμίες της μελέτης. Αν ο ανάδοχος δεν συμφωνεί στον καθορισμό της αποζημίωσης, μπορεί να ασκήσει ένσταση (ΠΡΟΣΟΧΗ!!! η αίτηση θεραπείας που αναφέρει η διάταξη του άρθρου 193 έχει αντικατασταθεί με την ένσταση μετά την αντικατάσταση του άρθρου 174 με το άρθρο 20 ν.4491/2017).

24.5 Αποζημίωση αναδόχου σε περίπτωση διάλυσης της σύμβασης

Σύμφωνα με το άρθρο 194, αν η σύμβαση εκπόνησης μελέτης ή παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών διαλυθεί από τον εργοδότη και προβλέπεται από τη σύμβαση καταβολή αποζημίωσης, ο ανάδοχος δικαιούται αποζημίωσης, η οποία δεν μπορεί να υπερβεί το τρία τοις εκατό (3%) επί της συμβατικής αμοιβής των σταδίων που υπολείπονται για την ολοκλήρωσή της.

Για την αμοιβή των ήδη εκπονηθέντων τμημάτων του σταδίου της μελέτης που διακόπτεται συντάσσεται Πρωτόκολλο Κανονισμού Τιμών Μονάδος Νέων Εργασιών (Π.Κ.Τ.Μ.Ν.Ε.).

Για την πληρωμή της αποζημίωσης ο ανάδοχος υποβάλλει, μέσα σε ανατρεπτική προθεσμία ενός (1) μηνός από την κοινοποίηση της απόφασης διάλυσης, στη διευθύνουσα υπηρεσία αίτηση, με λογαριασμό αποζημίωσης συνοδευόμενο από το Π.Κ.Τ.Μ.Ν.Ε

Οι αποζημιώσεις δεν θίγουν την οφειλόμενη αμοιβή για τις εκτελεσθείσες εργασίες ή υπηρεσίες.

24.6 Υποκατάσταση του αναδόχου

Ρυθμίσεις για την υποκατάσταση αναδόχου στις συμβάσεις μελετών και τεχνικών υπηρεσιών περιλαμβάνονται στο άρθρο 195, υπό την επιφύλαξη της περ. δ' της παρ. 1 του άρθρου 132. Ειδικότερα:

Η υποκατάσταση/αντικατάσταση του αρχικού αναδόχου στο σύνολο ή μέρος της σύμβασης της μελέτης ή της τεχνικής υπηρεσίας επιτρέπεται μόνον εφόσον προβλέπεται ρητά στη σύμβαση ή πληρούνται οι προϋποθέσεις της περ. δ' της παρ. 1 του άρθρου 132, Σημειώνεται ότι το άρθρο 132 αποτελεί άρθρο που ενσωμάτωσε το άρθρο 72 της

οδηγίας 2014/24/ΕΕ και ως ενωσιακής προέλευσης υπερισχύει κάθε εθνικής διάταξης που προσκρούει σε αυτό για τις συμβάσεις άνω των ορίων και όσες έχουν διασυνοριακό ενδιαφέρον.

(i) Ανικανότητα αναδόχου – φυσικό πρόσωπο

Στις συμβάσεις κάτω των ορίων όταν ο ανάδοχος ή ο μοναδικός μελετητής ή πάροχος υπηρεσιών εταιρείας μελετών ή παρόχων υπηρεσιών είναι **φυσικό πρόσωπο** αντίστοιχα και **καθίσταται ανίκανος λόγω ασθένειας ή άλλης αντικειμενικής αιτίας για την εκπλήρωση της παροχής του**, η προϊσταμένη αρχή μπορεί να εφαρμόσει αναλόγως την παρ. 10 του άρθρου 191 για την υποκατάσταση αναδόχου στην περίπτωση έκπτωσης.

(ii) Ανικανότητα μελετητή εταιρείας μελετών

Αν πτωχεύσει ή αποβιώσει ή καταστεί κατ' άλλο τρόπο ανίκανος για την εκτέλεση ένας εκ των μελετητών αναδόχου εταιρείας μελετών, η εκπόνηση του σταδίου της μελέτης, που άρχισε να εκπονείται, **συνεχίζεται από την εταιρεία**, ακόμα και αν από το καταστατικό προβλέπεται η διάλυση της εταιρείας και υπό την προϋπόθεση ότι αυτή συνεχίζει να έχει τις απαιτούμενες από τη σύμβαση τάξεις και κατηγορίες πτυχίων.

Αν η εταιρεία δεν διαθέτει τις απαιτούμενες κατά τη σύμβαση κατηγορίες και τάξεις πτυχίων, υποχρεούται, εντός δύο (2) μηνών από τη στιγμή που επήλθε η αλλαγή στο πτυχίο, να αντικαταστήσει τον εταίρο μελετητή ή να ζητήσει υποκατάσταση ή σύμπραξη με μελετητή που διαθέτει τα τυπικά προσόντα, σύμφωνα με την προκήρυξη.

Η ανωτέρω ρύθμιση δεν εφαρμόζεται στην περίπτωση διαγραφής μελετητή από τα μητρώα και η σύμβαση εξελίσσεται κανονικά χωρίς τις υποχρεώσεις του προηγούμενου εδαφίου.

Η προϊσταμένη αρχή μπορεί, μετά από γνώμη του αρμόδιου τεχνικού συμβουλίου, να αποφασίσει την εκπόνηση και των επόμενων σταδίων της ανατεθείσας μελέτης από την εταιρεία, αν κρίνει ότι η εταιρεία διαθέτει τα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα.

Αν η εταιρεία είναι μέλος αναδόχου σύμπραξης ή κοινοπραξίας, τα ανωτέρω εφαρμόζονται αναλόγως.

(iii) Ανικανότητα μελετητή (φυσικού προσώπου) μέλους αναδόχου σύμπραξης ή κοινοπραξίας

Αν πτωχεύσει ή διαγραφεί ή αποβιώσει ή καταστεί ανίκανος για εκπόνηση της μελέτης λόγω σοβαρής ασθένειας ή άλλης αντικειμενικής αιτίας **μελετητής φυσικό πρόσωπο, μέλος αναδόχου σύμπραξης ή κοινοπραξίας**, τα υπόλοιπα μέλη της υποχρεούνται να τον

υποκαταστήσουν εφόσον θεωρείται απαραίτητος για την περάτωση του υπό εκπόνηση σταδίου της μελέτης, με άλλον, αντίστοιχων προσόντων.

24.7 Παραδείγματα

Έγκριση διάλυσης της σύμβασης «ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΚΗΣ ΟΔΟΥ 1 – ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΔΡΟΜΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (Ε65)» κατά το άρθρο 192 του Ν.4412/2016 (ΑΔΑ ΨΤΖΧ7ΛΡ-ΤΤΘ)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 25

Κρίσιμα στοιχεία - υποχρεώσεις για την πληρωμή σύμβασης / λογαριασμών -Έλεγχος νομιμότητας και κανονικότητας δαπάνης

25.1 Εισαγωγή

25.1.1 Στόχοι θεματικής ενότητας

Στόχος της παρούσας ενότητας είναι οι επιμορφούμενοι/νες να κατανοήσουν τις έννοιες της νομιμότητας και κανονικότητας δαπάνης με βάση τις νομοθετικές διατάξεις και τη δευτερογενή κανονιστική νομοθεσία που σχετίζεται με το δημόσιο λογιστικό. προκειμένου να συμβάλουν στην απρόσκοπτη πληρωμή των συμβάσεων έργου, μελετών και τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών.

25.1.2 Σύντομη περιγραφή της θεματικής ενότητας

Ο έλεγχος της πληρωτέας δαπάνης των λογαριασμών γίνεται από την οικονομική υπηρεσία στα στάδια της εκκαθάρισης της δαπάνης. Ωστόσο και η διευθύνουσα υπηρεσία με το στελεχιακό της δυναμικό, ως υπηρεσία που υπάγεται στο διατάκτη, οφείλει να γνωρίζει τα βασικά στοιχεία νομιμότητας και κανονικότητας κάθε δαπάνης που βασίζεται στους εγκεκριμένους από εκείνη λογαριασμούς, σύμφωνα με το δημοσιολογικό δίκαιο. Υπό το πρίσμα αυτό, παρουσιάζεται συνοπτικά το θεσμικό δημοσιολογιστικό πλαίσιο, τα βασικά στοιχεία που ελέγχονται κατά την πληρωμή των δαπανών και οι κανόνες διαχρονικού δικαίου κατά την εκτέλεση των δαπανών.

25.1.3 Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση της διδακτικής ενότητας, οι επιμορφούμενοι/νες θα είναι σε θέση να γνωρίζουν την έννοια της νομιμότητας και κανονικότητας των δαπανών όπως ελέγχονται κατά την πληρωμή λογαριασμών σύμφωνα με το νόμο για το δημόσιο λογιστικό και τη δευτερογενή του νομοθεσία.

25.2 Θεσμικό πλαίσιο για το δημόσιο λογιστικό

- Ν. 4270/2014 «Αρχές δημοσιονομικής διαχείρισης και εποπτείας (ενσωμάτωση της

Οδηγίας 2011/85/ΕΕ) - δημόσιο λογιστικό και άλλες διατάξεις» και ιδίως τα άρθρα

- ✓ Άρθρο 66 Ανάλυση υποχρεώσεων
- ✓ Άρθρο 67 Πολυετείς υποχρεώσεις
- ✓ Άρθρο 68 Διαδικασίες ελέγχου ανάληψης υποχρεώσεων
- ✓ Άρθρο 79 Ανάλυση υποχρεώσεων για δαπάνες του Προϋπολογισμού Δημοσίων Επενδύσεων - πληρωμές
- ✓ Άρθρο 80 Εκτέλεση Προϋπολογισμού Δημοσίων Επενδύσεων
- ✓ Άρθρο 91 Έλεγχος και εκκαθάριση των δαπανών του Δημοσίου
- ✓ Π.Δ. 80/2016 «Ανάληψη υποχρεώσεων από τους διατάκτες»

Σύμφωνα με το ανωτέρω πλαίσιο

- ✓ **Νόμιμη είναι η δαπάνη εφόσον: α) προβλέπεται από διάταξη τυπικού νόμου ή κανονιστικής διοικητικής πράξης ή εξυπηρετεί «την αποστολή» του οικείου φορέα και β) υπάρχει εγγεγραμμένη στον Προϋπολογισμό σχετική πίστωση.**
- ✓ **Κανονική είναι η δαπάνη, που έχει νόμιμα αναληφθεί, επισυνάπτονται τα νόμιμα δικαιολογητικά και η σχετική απαίτηση δεν έχει υποπέσει σε παραγραφή.**
- ✓ Προκειμένου να αναληφθεί έγκυρα οποιαδήποτε υποχρέωση ή να εκτελεσθεί οποιαδήποτε δαπάνη από τις αναθέτουσες αρχές, εκδίδεται από το διατάκτη ή το κατά νόμο εξουσιοδοτημένο όργανο σχετική απόφαση ανάληψης υποχρέωσης με την οποία δεσμεύεται η αναγκαία πίστωση και εγκρίνεται, όσον αφορά στους φορείς της Κεντρικής Διοίκησης, η πραγματοποίηση της δαπάνης (δημοσιονομική δέσμευση).
- ✓ Η απόφαση ανάληψης υποχρέωσης, με τη σχετική βεβαίωση του Προϊσταμένου Οικονομικών Υπηρεσιών, περί: α) ύπαρξης σχετικής πίστωσης στον προϋπολογισμό του και, ειδικά για τους φορείς της Κεντρικής Διοίκησης, εντός του ποσοστού διάθεσης αυτής και β) δέσμευσης ισόποσης πίστωσης για την πληρωμή της δαπάνης, αναρτάται στη «ΔΙΑΥΓΕΙΑ».
- ✓ **Το αίτημα για την έκδοση της σχετικής απόφασης ανάληψης προηγείται οποιασδήποτε άλλης ενέργειας πραγματοποίησης της δαπάνης.**
- ✓ Οι διακηρύξεις, οι αποφάσεις ανάθεσης και οι συμβάσεις που συνάπτονται για λογαριασμό όλων των φορέων Γενικής Κυβέρνησης αναφέρουν απαραίτητα τον αριθμό και τη χρονολογία της απόφασης ανάληψης υποχρέωσης.
- ✓ Τίτλο για την ανάληψη υποχρεώσεων σε βάρος του Προϋπολογισμού Δημοσίων Επενδύσεων (Π.Δ.Ε.) αποτελούν οι Συλλογικές Αποφάσεις (Σ.Α.) Έργων ή Μελετών.

- ✓ Κάθε ανάληψη υποχρέωσης καθ' υπέρβαση των εγγεγραμμένων πιστώσεων του προϋπολογισμού του φορέα και, ειδικά για την Κεντρική Διοίκηση και των ποσοστών διάθεσης αυτών, είναι αυτοδίκαια άκυρη.
- ✓ Διακηρύξεις, όπου απαιτείται, και αποφάσεις ανάθεσης που εκδίδονται και συμβάσεις που συνάπτονται από φορείς της Γενικής Κυβέρνησης είναι άκυρες, εφόσον δεν έχει προηγηθεί η έκδοση της απόφασης ανάληψης υποχρέωσης, με την επιφύλαξη:
  - α) των δαπανών που πρόκειται να βαρύνει αποκλειστικά και μόνον το επόμενο ή τα επόμενα οικονομικά έτη του τακτικού προϋπολογισμού / ιδίων πόρων του φορέα, οπότε φέρουν μόνο φέρουν μόνο τον αριθμό της πολυετούς έγκρισης και της βεβαίωσης του προϊσταμένου οικονομικών υπηρεσιών, κατόπιν τεκμηριωμένου αιτήματος του διατάκτη. Η βεβαίωση αυτή αναρτάται στον διαδικτυακό χώρο «ΔΙΑΥΓΕΙΑ». Η παράλειψη μνείας της βεβαίωσης στο ανωτέρω προοίμιο επιφέρει ακυρότητα των σχετικών διοικητικών πράξεων,
  - β) των έκτακτων δαπανών (π.χ. πολιτική προστασίας).

Σημειώνεται ότι όπου στην κείμενη νομοθεσία αναφέρεται Υπηρεσία Δημοσιονομικού Ελέγχου (Υ.Δ.Ε.) νοείται η αρμόδια οικονομική υπηρεσία του φορέα (άρθρο 1 π.δ. 80/2016).

Τέλος ως προς την κανονικότητα των δαπανών σημειώνεται και η διάταξη του άρθρου 38 ν. 4412/2016 που ορίζει ότι η καταχώρηση στο ΚΗΜΔΗΣ

- α) των πρωτογενών και των εγκεκριμένων αιτημάτων, δηλαδή των αποφάσεων ανάληψης υποχρέωσης και των αποφάσεων του αρμόδιου οργάνου για τη δέσμευση πίστωσης,
  - β) της πρόσκλησης, της προκήρυξης και της διακήρυξης κατά περίπτωση,
  - γ) της απόφασης ανάθεσης ή κατακύρωσης,
  - δ) του συμφωνητικού και
  - ε) του χρηματικού εντάλματος
- αποτελούν στοιχεία της κανονικότητας της δαπάνης.**

25.3 Πληρωμή σύμβασης / λογαριασμών

Κατ' εξουσιοδότηση των άρθρων 79 και 80 παρ. 2 ν. 4270/2014 εκδόθηκε η με στοιχεία 134453/23.12.2015 κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού και Οικονομικών (Β' 2857), περί ρυθμίσεων για τις πληρωμές των δαπανών του

Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (στο εξής ΚΥΑ ΠΔΕ).

Στην εν λόγω ΚΥΑ ορίζονται τα δικαιολογητικά πληρωμής μεταξύ των άλλων και των συμβάσεων έργων, μελετών και τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών.

Η παραπάνω ισχύει μεταβατικά μέχρι την έκδοση της κοινής υπουργικής απόφασης του άρθρου 39 παρ. 11 ν. 5140/2024 Νέο Αναπτυξιακό Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων και συμπληρωματικές διατάξεις (Α 154 /30-9-2024).

Η διαδικασία πληρωμής διενεργείται από την αρμόδια οικονομική υπηρεσία, σύμφωνα με τα ακόλουθα στάδια:

α) **Εκκαθάριση της δαπάνης.** Η αρμόδια οικονομική υπηρεσία ελέγχει την νομιμότητα και κανονικότητα της δαπάνης ως προς τα κάτωθι:

αα) ελέγχει ότι η δαπάνη ανταποκρίνεται στο αντίστοιχο έργο της Συλλογικής Απόφασης, για το οποίο τηρείται λογαριασμός στην ΤτΕ καθώς και σε πιθανές ειδικές διατάξεις που περιέχονται στη ΣΑ ή/ και στην απόφαση ένταξης του έργου

ββ) επαληθεύει τα δικαιώματα είσπραξης του πιστωτή (δικαιούχου της πληρωμής)

γγ) επαληθεύει το ποσό της απαίτησης

δδ) επαληθεύει τους όρους υπό τους οποίους η απαίτηση καθίσταται απαιτητή.

Η εκκαθάριση κάθε δαπάνης στηρίζεται στα δικαιολογητικά έγγραφα, που προσκομίζει η αρμόδια υπηρεσία που εκτελεί το έργο (διευθύνουσα υπηρεσία), όπως προσδιορίζονται στο άρθρο 12 της ΚΥΑ και τα οποία πιστοποιούν τα δικαιώματα του αναδόχου, βάσει βεβαίωσης ότι οι υπηρεσίες έχουν πράγματι παρασχεθεί ή οι προμήθειες έχουν πράγματι παραδοθεί ή οι εργασίες έχουν πράγματι εκτελεστεί.

Ο υπάλληλος της αρμόδιας οικονομικής υπηρεσίας (που έχει οριστεί ως εισηγητής εκκαθάρισης), εξετάζει τα δικαιολογητικά και καταρτίζει την εντολή πληρωμής.

β) Εντολή πληρωμής δαπάνης. Ο προϊστάμενος της αρμόδιας οικονομικής υπηρεσίας ή ο κατά περίπτωση αρμόδιος, αφού ελέγξει την εκκαθάριση και βεβαιωθεί για την επάρκεια των εγκεκριμένων πιστώσεων για το έργο, εκδίδει την απόφαση εκκαθάρισης - εντολή πληρωμής, παραγγέλλοντας στον υπεύθυνο λογαριασμού να πληρώσει το ποσό της δαπάνης.

25.4 Έλεγχος νομιμότητας και κανονικότητας δαπάνης / λογαριασμών

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω ο έλεγχος της νομιμότητας και κανονικότητας της δαπάνης των εγκεκριμένων από τη Διευθύνουσα Υπηρεσία λογαριασμών, γίνεται από την αρμόδια οικονομική υπηρεσία του φορέα κατασκευής του έργου ή του εργοδότη της μελέτης.

Νόμιμη είναι η δαπάνη εφόσον προβλέπεται από διάταξη τυπικού νόμου ή κανονιστικής διοικητικής πράξης ή εξυπηρετεί «την αποστολή» του οικείου φορέα και υπάρχει εγγεγραμμένη στον προϋπολογισμό σχετική πίστωση και κανονική όταν έχει νόμιμα αναληφθεί, επισυνάπτονται τα νόμιμα δικαιολογητικά και η σχετική απαίτηση δεν έχει υποπέσει σε παραγραφή.

Βασικά σημεία ελέγχου νομιμότητας και κανονικότητας δαπάνης

- η κανονιστική πράξη ένταξης του έργου ή της μελέτης σε ΣΑΕ ή ΣΑΜ του ΠΔΕ και η ύπαρξη σχετικών πιστώσεων εφόσον η σύμβαση χρηματοδοτείται από το ΠΔΕ.
- αν η σύμβαση χρηματοδοτείται από τον (τακτικό) προϋπολογισμό ιδίων πόρων των φορέων, ελέγχεται ότι περιλαμβάνεται στο ετήσιο πρόγραμμα προμηθειών υπηρεσιών και τεχνικών έργων του φορέα καθώς, ότι οι αναγκαίες πιστώσεις περιλαμβάνονται στον εγκεκριμένο προϋπολογισμό του φορέα, καθώς και ότι εξυπηρετεί «την αποστολή» του.
  - Ως προς την κανονικότητα, σημεία ελέγχου αποτελούν:
    - ✓ Το πρωτογενές αίτημα αναρτημένο στο ΚΗΜΔΗΣ
    - ✓ Η απόφαση ένταξης / ΣΑΕ – ΣΑΜ αναρτημένη στη ΔΙΑΥΓΕΙΑ και ΚΗΜΔΗΣ
    - ✓ Η Προκήρυξη (άνω των ορίων) δημοσιευμένη στην ΕΕΕΕ / ΚΗΜΔΗΣ, διακήρυξη (ΚΗΜΔΗΣ) και τυχόν τροποποιήσεις αυτών με αντίστοιχη δημοσιότητα
    - ✓ Η οριστική απόφαση κατακύρωσης (ΔΙΑΥΓΕΙΑ , ΚΗΜΔΗΣ)
    - ✓ Το Συμφωνητικό (ΚΗΜΔΗΣ)
    - ✓ Τα ΧΕΠ αναρτημένα στο ΚΗΜΔΗΣ
    - ✓ Και επιπλέον όλα τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στον φάκελο / υποφακέλους της σύμβασης σύμφωνα με το άρθρο 45.

25.4 Κανόνες διαχρονικού δικαίου

Νομοθετικές και κανονιστικές μεταβολές που επηρεάζουν το εργολαβικό αντάλλαγμα και την πληρωμή συμβάσεων που εκτελούνται, εφαρμόζονται υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 132 για την τροποποίηση συμβάσεων κατά τη διάρκειά τους και τα ειδικότερα άρθρα 156 για τα έργα και 186 και τις μελέτες.

Σημειώνεται ότι στις συμβάσεις έργου προβλέπεται κονδύλι «απροβλέπτων», ύψους 9% για συμβάσεις άνω των ορίων και 15% για συμβάσεις κάτω των ορίων.

Αντίστοιχα στις συμβάσεις μελετών προβλέπεται κονδύλι «απροβλέπτων» ύψους 15%.

Το κονδύλιο των απροβλέπτων διατίθεται, μεταξύ άλλων, για την κάλυψη δαπανών από την εφαρμογή νέων κανονισμών, κανόνων, προδιαγραφών κ.λπ., που καθιερώθηκαν ως υποχρεωτικοί μετά την ανάθεση της σύμβασης.

Τέλος, το άρθρο 138 παρ. 8 ν. 4412/2016 για τα έργα προβλέπει, «Οι φόροι, τέλη, δασμοί, κρατήσεις και οποιεσδήποτε άλλες νόμιμες επιβαρύνσεις βαρύνουν τον ανάδοχο, όπως ισχύουν κατά τον χρόνο που δημιουργείται η υποχρέωση καταβολής τους. Κατ' εξαίρεση, φόροι του Δημοσίου, λοιπά τέλη που βαρύνουν άμεσα το εργολαβικό αντάλλαγμα, βαρύνουν τον ανάδοχο μόνο στο μέτρο που ίσχυαν κατά τον χρόνο υποβολής της προσφοράς. Μεταγενέστερες αυξομειώσεις αυξομειώνουν αντίστοιχα το οφειλόμενο εργολαβικό αντάλλαγμα. Τα δύο προηγούμενα εδάφια δεν ισχύουν για τον φόρο εισοδήματος ή τις παρακρατήσεις έναντι του φόρου αυτού.»

25.5 Παραδείγματα

Κατά τον έλεγχο δαπάνης εγκεκριμένου πρώτου λογαριασμού έργου οδοποιίας ο εκκαθαριστής του δήμου Χ εντοπίζει ως πρόβλημα νομιμότητας ότι ο δρόμος που κατασκευάζεται είναι έξω από τα χωρικά όρια του δήμου και ως πρόβλημα κανονικότητας και ότι η νομική δέσμευση δεν αντιστοιχίζεται σε ήδη δεσμευμένη ισόποση πίστωση. Κατόπιν των ανωτέρω συντάσσει έκθεση επί διαφωνιών με τον διατάκτη σε ζητήματα νομιμότητας και κανονικότητας δαπάνης και την υποβάλει, συνοδευόμενη από τον σχετικό φάκελο, στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους (ΓΛΚ)

ΓΕΝΙΚΟ ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ Παροχή οδηγιών για τη διαδικασία σύνταξης και υποβολής της έκθεσης διαφωνίας από τον Προϊστάμενο Οικονομικών Υπηρεσιών Φορέα της Γενικής Κυβέρνησης ΑΠ: οικ.162362ΕΞ2023/3.11.2023 (ΑΔΑ Ψ7ΞΣΗ-Ψ5Υ)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 26

Δικαιολογητικά πληρωμής - κρατήσεις - Έγκαιρη πληρωμή λογαριασμών

26.1 Εισαγωγή

26.1.1 Στόχοι θεματικής ενότητας

Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζονται τα δικαιολογητικά πληρωμής που συνοδεύουν τους λογαριασμούς, γίνεται αναφορά στις κρατήσεις που επιβάλλονται κατά την πληρωμή των λογαριασμών και στις προθεσμίες που πρέπει να επαληθευθούν και να πληρωθούν οι λογαριασμοί σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4152/2013 παρ. Ζ που ενσωμάτωσε την Οδηγία 2011/7/ΕΕ για την καταπολέμηση των καθυστερήσεων πληρωμών στις εμπορικές συναλλαγές

Στόχοι της συγκεκριμένης διδακτικής ενότητας είναι η απόκτηση και βελτίωση των γνώσεων των επιμορφούμενων σε σχέση με τα δικαιολογητικά που συνοδεύουν τους λογαριασμούς για την πληρωμή της σχετικής δαπάνης, τις υποχρεώσεις από την ενωσιακής προέλευσης νομοθεσία για την έγκαιρη πληρωμή των λογαριασμών και τις συνέπειες από τη μη έγκαιρη πληρωμή τους.

26.1.2 Σύντομη περιγραφή της θεματικής ενότητας

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζεται η κανονιστική νομοθεσία που προβλέπει τα δικαιολογητικά πληρωμής τόσο στις συμβάσεις έργων, όσο και στις συμβάσεις μελετών. Περαιτέρω παρουσιάζεται η κατηγοριοποίηση των δικαιολογητικών ανάλογα με το ειδικότερο περιεχόμενου του λογαριασμού (πρώτος λογαριασμός, επόμενοι λογαριασμοί, τελικός λογαριασμός, δαπάνες εγκατάστασης, απολογιστικές εργασίες, μετατοπίσεις δικτύων ΟΚΩ, έργα που υλοποιούνται με αυτεπιστασία κλπ.) Τέλος, παρουσιάζονται οι προθεσμίες της ενωσιακής και εθνικής νομοθεσίας για την πληρωμή των λογαριασμών, με αναφορά στις σχετικές διατάξεις και τις συνέπειες από τη μη έγκαιρη πληρωμή τους.

26.1.3 Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση της διδακτικής ενότητας, οι επιμορφούμενοι/νες θα είναι σε θέση να:

- γνωρίζουν τα δικαιολογητικά πληρωμής για κάθε κατηγορία εγκεκριμένων λογαριασμών και τις προβλεπόμενες κρατήσεις
- κατανοούν τις υποχρεώσεις για την έγκαιρη πληρωμή δαπανών και αντιλαμβάνονται

τις συνέπειες (δημοσιονομικές, πειθαρχικές και ομαλής χρονοδιαγραμματικής ολοκλήρωσης του έργου) από την μη έγκαιρη πληρωμή.

26.2 Δικαιολογητικά πληρωμής - κρατήσεις

Τα δικαιολογητικά πληρωμής για την εκκαθάριση δαπανών που χρηματοδοτούνται από το ΠΔΕ καθορίζονται στην αντίστοιχη ΚΥΑ ΠΔΕ (134453/23.12.2015 ΦΕΚ Β 2857).

Δικαιολογητικά σε συμβάσεις έργου

- 1. Αίτηση της Διευθύνουσας Υπηρεσίας με την οποία διαβιβάζονται στην αρμόδια οικονομική υπηρεσία τα δικαιολογητικά πληρωμής και στην οποία αναγράφονται το ονοματεπώνυμο και η διεύθυνση του αναδόχου, η αρμόδια Δ.Ο.Υ., το συνολικό ποσό της δαπάνης, καθώς και το καθαρό πληρωτέο ποσό στο δικαιούχο πληρωμής, με ανάλυση των σχετικών κρατήσεων.**

- 2. Επισυναπτόμενη κατάσταση των αναγκαίων δικαιολογητικών που τηρούνται από τη Διευθύνουσα Υπηρεσία**

A) Για τον πρώτο Λογαριασμό

- ✓ τα αντίστοιχα στοιχεία που τηρεί στο φάκελό της η υπηρεσία για την ανάθεση της σύμβασης,
- ✓ το συμφωνητικό,
- ✓ την εγγυητική επιστολή καλής εκτέλεσης,
- ✓ την αναγγελία στο ΙΚΑ περί έναρξης εργασιών αναδόχου,
- ✓ τα επιμετρητικά σχέδια,
- ✓ τυχόν πρωτόκολλα παραλαβής αφανών εργασιών και λοιπές βεβαιώσεις της διευθύνουσας υπηρεσίας,

B) στους επόμενους μετά τον πρώτο λογαριασμό

- ✓ τυχόν ανακεφαλαιωτικούς πίνακες εργασιών (ΑΠΕ), καθώς και οποιαδήποτε μεταβολή των συμβατικών δεδομένων του έργου (παρατάσεις προθεσμίας, συμπληρωματικές συμβάσεις κ.λπ.)
- ✓ και τυχόν υποβληθείσες εγγυητικές επιστολές,

Γ) στον τελικό λογαριασμό,

- ✓ Επιπλέον πρωτόκολλο παραλαβής.

- 3. Λογαριασμός/πιστοποίηση, με επιμετρητικά στοιχεία.**

- 4. Τιμολόγιο αναδόχου.**

- 5. Υπεύθυνη δήλωση του αναδόχου περί μη ενεχυρίασης/εκχώρησης της πληρωμής.**

Περαιτέρω, για τις παρακάτω δαπάνες που περιλαμβάνονται στους λογαριασμούς, περιλαμβάνονται στην επισυναπτόμενη κατάσταση των αναγκαίων δικαιολογητικών κατά περίπτωση:

Για βλάβες από ανωτέρα βία

- δήλωση του αναδόχου (περιγραφή της αιτίας - ανωτέρα βία, αίτημα αποζημίωσης για αποκατάσταση),
- το πρωτόκολλο διαπίστωσης για το είδος και το ποσό των ζημιών,
- η αιτία, η απαιτούμενη δαπάνη για επανόρθωση κ.λπ. και η απόφαση αρμοδίου οργάνου για την έγκρισή του

Για απολογιστικές εργασίες:

- η απόφαση της Διευθύνουσας Υπηρεσίας που δικαιολογεί την ανάγκη εκτέλεσης των απολογιστικών εργασιών και καθορίζει το είδος και την έκταση αυτών,
- το προς διάθεση ποσό για την εκτέλεση των εργασιών απολογιστικά,
- το είδος εργασιών και η χρονολογία περαίωσης αυτών,
- συγκεντρωτική κατάσταση των δαπανών που πραγματοποιήθηκαν με τα παραστατικά στοιχεία (προμήθειες, ημερομίσθια κλπ) και επιμέτρηση των απολογιστικών εργασιών που εκτελέστηκαν.

Προκαταβολές για πρώτη εγκατάσταση και για υλικά/μηχανήματα, που ενσωματώνονται στο έργο

- Το πρακτικό εγκατάστασης εργοταξίου του αναδόχου,
- η αίτηση του αναδόχου,
- η εγγυητική επιστολή και τα στοιχεία της,
- τα στοιχεία του λογαριασμού ο οποίος θα χρησιμοποιηθεί αποκλειστικά για την καταβολή του ποσού της προκαταβολής
- έγκριση της υπηρεσίας για τα ως άνω υλικά ή μηχανήματα.
- πιστοποιητικό μη πτώχευσης και μη υποβολής αίτησης πτώχευσης
- Υπεύθυνη δήλωση του αναδόχου περί μη ενεχυρίασης/εκχώρησης της πληρωμής.

Για αποζημιώσεις από αναγκαστικές απαλλοτριώσεις ακινήτων.

- Παρακατάθεση αποζημιώσεων λόγω απαλλοτρίωσης στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων:

- απόφαση του αρμοδίου οργάνου δημοσιευμένη στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, με την οποία κηρύσσεται η απαλλοτρίωση ακινήτου,
- δικαστική απόφαση καθορισμού της αποζημίωσης ή πρακτικού του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους περί εξώδικου συμβιβασμού που έχει εγκριθεί από τον Υπουργό Οικονομικών,
- κτηματολογικός πίνακας απαλλοτριούμενων ιδιοκτησιών ή επισημειωματική πράξη/βεβαίωση του αρμόδιου οργάνου επί του πίνακα υπολογισμού και παρακατάθεσης αποζημίωσης ότι έγινε ακριβής μεταφορά των σχετικών κτηματολογικών πληροφοριών.
- Πίνακας υπολογισμού και παρακατάθεσης αποζημιώσεων, ο οποίος συντάσσεται με βάση τον κτηματολογικό πίνακα, θεωρημένος από το αρμόδιο όργανο, σε δύο (2) αντίτυπα στον οποίο περιλαμβάνονται ανά ιδιοκτησία τα στοιχεία του φερόμενου ιδιοκτήτη, τα είδη και οι ποσότητες των απαλλοτριούμενων περιουσιακών στοιχείων (έδαφος, επικείμενα κ.λπ.), η τιμή μονάδος αποζημίωσης, τυχόν συμψηφισμός δικαιωμάτων και υποχρεώσεων κάθε ιδιοκτησίας ή και αποζημιώσεων επικειμένων λόγω επίταξης, η συνολική αποζημίωση για κάθε ιδιοκτησία και κάθε άλλη πληροφορία που απαιτεί η λογιστικοποίηση της δαπάνης.
- Απόφαση εκκαθάρισης της δαπάνης.
- Δήλωση μεταβίβασης ακινήτων, θεωρημένη από τη ΔΟΥ.
- Εφόσον η αποζημίωση καταβάλλεται απευθείας στους δικαιούχους απαιτείται επιπρόσθετα:
  - Απόφαση αναγνώρισης δικαιούχου του αρμόδιου Δικαστηρίου ή απόφαση διοικητικής αναγνώρισης του άρθρου 27 του Ν. 2882/2001.
  - Νομιμοποιητικό έγγραφο εφόσον πρόκειται για νομικό πρόσωπο.
  - Φορολογική ενημερότητα.
  - Ασφαλιστική ενημερότητα εφόσον ο δικαιούχος έχει εμπορική ιδιότητα ή είναι νομικό πρόσωπο.
  - Πιστοποιητικό της αρμόδιας ΔΟΥ, ότι έχει καταβληθεί ο φόρος κληρονομιάς στις περιπτώσεις που το απαλλοτριούμενο ακίνητο έχει περιέλθει στον δικαιούχο με κληρονομική διαδοχή.

Μετατοπίσεις δικτύων ΟΚΩ.

- Απόφαση για την έγκριση της δαπάνης.

- Αναλυτικός προϋπολογισμός της σχετικής δαπάνης.

Για την εκτέλεση εργασιών με αυτεπιστασία

- Απόφαση της προϊσταμένης αρχής για την εκτέλεση εργασιών με αυτεπιστασία
- Ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα, προϋπολογισμός και αναλυτικό πρόγραμμα κατασκευής
- ενδεικτική προμέτρηση των απαιτούμενων υλικών
- Απαιτούμενος αριθμός του προσωπικού και των μηχανημάτων, ποσότητες των υλικών, ο τρόπος και ο ρυθμός απασχόλησης του προσωπικού, ανάλωσης υλικών, μίσθωσης και χρήσης μηχανημάτων
- Μισθοί, ημερομίσθια και σχετικές εργοδοτικές επιβαρύνσεις του προσωπικού
- Δαπάνες προμήθειας μηχανημάτων και εξοπλισμού,
- Η αξία των υλικών και οι δαπάνες διαλογής, αποθήκευσης, μεταφοράς και χρήσης τους, μισθώματα μηχανημάτων, τα ασφάλιστρα και οι δαπάνες λειτουργίας τους, οι δαπάνες μίσθωσης οικημάτων και το αντάλλαγμα για την υπεργολαβική εκτέλεση εργασιών

Για τις συμβάσεις μελετών και τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, τα ανωτέρω δικαιολογητικά προσαρμόζονται αναλόγως. Ενδεικτικά

- Πρωτόκολλα προσωρινών παραλαβών για την πληρωμή των ενδιάμεσων σταδίων μελετών και πρωτόκολλο οριστικής παραλαβής για την πληρωμή του τελικού λογαριασμού
- Βεβαίωση της Διευθύνουσας Υπηρεσίας για την περαίωση των εργασιών
- Βεβαίωση της Διευθύνουσας Υπηρεσίας για την πάροδο της προθεσμίας για την παροχή γνωμοδοτήσεων άλλων φορέων
- Τεχνική έκθεση ιδιώτη ελεγκτή με την οποία διαπιστώνεται ότι η μελέτη δεν έχει ελλείψεις ούτε και χρήζει διορθώσεων
- Απόφαση για την οριστική παραλαβή της μελέτης

Σε κάθε περίπτωση στις πληρωμές εγκεκριμένων λογαριασμών είτε έργων, είτε μελετών, είτε παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, υποχρεωτικά δικαιολογητικά αποτελούν:

- Το τιμολόγιο του αναδόχου
- Φορολογική και ασφαλιστική ενημερότητα

- Οι προβλεπόμενες κρατήσεις

Κρατήσεις

Οι κρατήσεις ενδεχομένως διαφοροποιούνται ανάλογα με το είδος της σύμβασης και την ειδικότερη νομοθεσία που διέπει τις αναθέτουσες αρχές. Κατωτέρω ακολουθούν οι κρατήσεις που προβλέπονται στο ν. 4412/2016. Από αυτές η κράτηση υπέρ ΕΑΔΗΣΥ επιβάλλεται στις δαπάνες όλων των κατηγοριών συμβάσεων αξίας άνω των 1.000 €. Σημειώνεται ότι η κράτηση υπέρ ΕΣΗΔΗΣ του άρθρου 36 παρ. 6 ύψους 0,02%, δεν εφαρμόζεται ακόμα καθώς δεν έχει εκδοθεί η προβλεπόμενη κανονιστική απόφαση. Κάθε αναθέτουσα αρχή μεριμνά για τον προσδιορισμό των κρατήσεων στα έγγραφα της σύμβασης και τη διασφάλιση της καταβολής τους με βάση το οικείο νομοθετικό πλαίσιο εφαρμογής. Οι κρατήσεις που προβλέπονται στο ν. 4412/2016 είναι:

- **Κράτηση υπέρ ΕΑΔΗΣΥ**

α) Για συμβάσεις που έχουν υπογραφεί πριν τις 30.09.2022 επιβάλλεται κράτηση ύψους 0,06% υπέρ ΑΕΠΠ και 0,07% υπέρ ΕΑΑΔΗΣΥ.

β) Για συμβάσεις που έχουν υπογραφεί **από 30.09.2022 και μετά** επιβάλλεται κράτηση ύψους 0,1% υπέρ ΕΑΔΗΣΥ (σχετική Ανακοίνωση στις ιστοσελίδες της Αρχής www.eaadhsy.gr www.aepp-procurement.gr)

- **Μέχρι 30/11/2024** η ανωτέρω κράτηση υπάγεται σε χαρτόσημο 3% και ΟΓΑ χαρτοσήμου που υπολογίζεται με ποσοστό 20% επί του χαρτοσήμου. **Το τέλος χαρτοσήμου και το χαρτόσημο υπέρ ΟΓΑ καταργείται από 1/12/2024 σύμφωνα με το ν. 5135/2024 (Α'147)**. Πρβλ και έγγραφο ΕΑΔΗΣΥ με α.π. 11446/29-11-2024 «Εφαρμογή των διατάξεων του ν. 5135/2024 (Α/147) σχετικά με το «Ψηφιακό τέλος συναλλαγής και άλλες διατάξεις» στην κράτηση υπέρ ΕΑΔΗΣΥ» ΑΔΑ 635ΗΟΞΤΒ-1ΑΓ <https://diavgeia.gov.gr/doc/635%CE%97%CE%9F%CE%9E%CE%A4%CE%92-1%CE%91%CE%93?inline=true>

- **Κράτηση 6%ο υπέρ της Π.Ο.ΕΜΔΥΔΑΣ (μόνο στις συμβάσεις έργου)**, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 53 παρ. 7 περ. θ' του ν. 4412/2016 και της υπ' αριθμ. ΔΝΣγ/οικ.42217/ΦΝ466/12.6.2017 απόφασης του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών (Β' 2235)
- **Κράτηση 2,5%ο υπέρ της Π.Ο.ΜΗ.Τ.Ε.Δ.Υ. (μόνο στις συμβάσεις έργου)**, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 53 παρ. 7 περ. θ' του ν. 4412/2016 και της υπ' αριθμ. ΔΝΣβ/51667/ΦΝ466/01-07-2019 απόφασης του Υπουργού Υποδομών και

Μεταφορών (Β' 2780)

Οι υπέρ τρίτων κρατήσεις γίνονται από την οικονομική υπηρεσία και αποδίδονται απευθείας στους δικαιούχους.

Στην πράξη οι κρατήσεις υπέρ ΠΟΕΜΔΥΔΑΣ και ΠΟΜΗΤΕΔΥ καταβάλλονται από τον ανάδοχο και αποστέλλονται ως δικαιολογητικά στην οικονομική υπηρεσία για την εκκαθάριση της πληρωμής.

26.3 Κανόνες – προθεσμίες πληρωμής

Οι κανόνες για την προθεσμία πληρωμής των λογαριασμών συμπεριλαμβανομένου του ελέγχου τους και της έκδοσης του αντίστοιχου τιμολογίου, περιλαμβάνονται σε μια σειρά από διατάξεις, το περιεχόμενο των οποίων δεν χαρακτηρίζεται για την συνεκτικότητά του.

(i) Οδηγία 2011/7/ΕΕ για την καταπολέμηση των καθυστερήσεων πληρωμών στις εμπορικές συναλλαγές - Ν. 4152/2013 παρ. Ζ

Οι κύριες διατάξεις για την προθεσμία πληρωμής στις εμπορικές συναλλαγές είναι αυτές της παρ. Ζ του άρθρου πρώτου ν. 4152/2013 που μετέφεραν στην ελληνική έννομη τάξη τις αντίστοιχες διατάξεις της Οδηγίας 2011/7/ΕΕ για την καταπολέμηση των καθυστερήσεων πληρωμών στις εμπορικές συναλλαγές. Οι ρυθμίσεις αυτές ως ενωσιακής προέλευσης υπερισχύουν εθνικών εφαρμοστικών μέτρων που προβλέπονται σε λοιπά νομοθετικά και κανονιστικά κείμενα.

Ειδικότερα, στην υποπαρ. Ζ5¹² και για τις **εμπορικές συναλλαγές μεταξύ δημοσίων αρχών**

---

¹²ΥΠΟΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ Ζ.5.: ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ ΜΕΤΑΞΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΑΡΧΩΝ (Άρθρο 4 Οδηγίας 2011/7)

1. Κατά τις εμπορικές συναλλαγές στις οποίες ο οφειλέτης είναι δημόσια αρχή, ο δανειστής δικαιούται, κατά την εκπνοή της προθεσμίας που ορίζουν οι περιπτώσεις 3, 4 ή 6, νόμιμο τόκο υπερημερίας, χωρίς να απαιτείται όχληση, εφόσον έχει εκπληρώσει τις συμβατικές και νομικές του υποχρεώσεις και δεν έχει λάβει το οφειλόμενο ποσό εμπρόθεσμα, εκτός εάν ο οφειλέτης δεν ευθύνεται για την καθυστέρηση.

2. Επιτόκιο αναφοράς για το πρώτο εξάμηνο του σχετικού έτους είναι το επιτόκιο που ίσχυε την 1η Ιανουαρίου του εν λόγω έτους και για το δεύτερο εξάμηνο του σχετικού έτους, το επιτόκιο που ίσχυε την 1η Ιουλίου του εν λόγω έτους.

3. Στις εμπορικές συναλλαγές, στις οποίες ο οφειλέτης είναι δημόσια αρχή, η προθεσμία πληρωμής δεν υπερβαίνει κανένα από τα ακόλουθα όρια:

α) τριάντα (30) ημερολογιακές ημέρες από την ημερομηνία παραλαβής από τον οφειλέτη του τιμολογίου ή άλλου ισοδύναμου για πληρωμή εγγράφου

β) εφόσον η ημερομηνία παραλαβής του τιμολογίου ή ισοδύναμου για πληρωμή εγγράφου δεν είναι βέβαιη, τριάντα (30) ημερολογιακές ημέρες από την ημερομηνία παραλαβής των αγαθών ή παροχής των υπηρεσιών

και ιδιωτών ορίζεται ότι η προθεσμία πληρωμής του τιμολογίου ή άλλου ισοδύναμου για πληρωμή εγγράφου, όπως είναι ο λογαριασμός που υποβάλει ο ανάδοχος, δεν μπορεί να υπερβαίνει τις τριάντα (30) ημερολογιακές ημέρες. **Εφόσον πάντως προβλέπεται από το νόμο ή τη σύμβαση διαδικασία αποδοχής ή επαλήθευσης**, με την οποία διαπιστώνεται η αντιστοιχία των παραλαμβανομένων αγαθών ή υπηρεσιών με τα οριζόμενα στη σύμβαση, και εάν ο οφειλέτης παραλάβει το τιμολόγιο ή άλλο ισοδύναμο για πληρωμή έγγραφο νωρίτερα από την ημερομηνία **ή την ίδια ημερομηνία κατά την οποία συντελείται η αποδοχή ή η επαλήθευση, τριάντα (30) ημερολογιακές ημέρες από την ημερομηνία αυτή (παρ. 3)**. Η μέγιστη διάρκεια της διαδικασίας αποδοχής ή επαλήθευσης δεν υπερβαίνει τις τριάντα (30) ημερολογιακές ημέρες (παρ. 5) και σε κάθε περίπτωση η προθεσμία δεν υπερβαίνει τις εξήντα (60) ημερολογιακές ημέρες (παρ. 6) .

Σχετικές διατάξεις για την πληρωμή των λογαριασμών, αφού προηγουμένως επαληθευθούν από τη Διευθύνουσα Υπηρεσία, περιλαμβάνονται στα **άρθρα 152¹³ για τα έργα και 187¹⁴**

γ) εφόσον ο οφειλέτης παραλάβει το τιμολόγιο ή άλλο ισοδύναμο για πληρωμή έγγραφο πριν από τα αγαθά ή τις υπηρεσίες, τριάντα (30) ημερολογιακές ημέρες από την ημερομηνία παραλαβής των αγαθών ή την παροχή των υπηρεσιών

δ) εφόσον προβλέπεται από το νόμο ή τη σύμβαση διαδικασία αποδοχής ή επαλήθευσης, με την οποία διαπιστώνεται η αντιστοιχία των παραλαμβανομένων αγαθών ή υπηρεσιών με τα οριζόμενα στη σύμβαση, και εάν ο οφειλέτης παραλάβει το τιμολόγιο ή άλλο ισοδύναμο για πληρωμή έγγραφο νωρίτερα από την ημερομηνία ή την ίδια ημερομηνία κατά την οποία συντελείται η αποδοχή ή η επαλήθευση, τριάντα (30) ημερολογιακές ημέρες από την ημερομηνία αυτή.

4. Οι προθεσμίες της περίπτωσης 3 υποπερίπτωση α' της παρούσας υποπαραγράφου ορίζονται σε εξήντα (60) ημερολογιακές ημέρες, για:

α) κάθε δημόσια αρχή που ασκεί οικονομική δραστηριότητα βιομηχανικής ή εμπορικής φύσης, με την προσφορά αγαθών και υπηρεσιών στην αγορά, και η οποία υπόκειται, ως δημόσια επιχείρηση, στις απαιτήσεις διαφάνειας της Οδηγίας 2006/111/ΕΚ της Επιτροπής, της 16ης Νοεμβρίου 2006 για τη διαφάνεια των οικονομικών σχέσεων μεταξύ των κρατών - μελών και των δημόσιων επιχειρήσεων, καθώς και για τη χρηματοοικονομική διαφάνεια εντός ορισμένων επιχειρήσεων.

β) Νομικά πρόσωπα του δημόσιου τομέα, υπό την έννοια της περ. α) της παρ. 1 του **άρθρου 14** του ν. **4270/2014 (Α' 143)**, που παρέχουν υγειονομική μέριμνα και είναι κατάλληλα αναγνωρισμένα για τον σκοπό αυτόν, καθώς και ο Ε.Ο.Π.Υ.Υ. (**άρθρο 18** του ν. **3918/2011**) και η Εθνική Κεντρική Αρχή Προμηθειών Υγείας (Ε.Κ.Α.Π.Υ.).»

5. Η μέγιστη διάρκεια της διαδικασίας αποδοχής ή επαλήθευσης κατά την παράγραφο 3 στοιχείο α' σημείο δ' δεν υπερβαίνει τις τριάντα (30) ημερολογιακές ημέρες από την ημερομηνία παραλαβής των αγαθών ή των υπηρεσιών, εκτός εάν ρητά συμφωνήθηκε διαφορετικά στο κείμενο της σύμβασης και σε οποιαδήποτε έγγραφα υποβολής προσφοράς και με την προϋπόθεση ότι δεν είναι κατάφωρα καταχρηστική για τον δανειστή υπό την έννοια της υποπαραγράφου Ζ.8..

6. Η προθεσμία πληρωμής που ορίζεται στη σύμβαση δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη από τα χρονικά όρια που προβλέπονται στην περίπτωση 3, εκτός εάν ρητά συμφωνήθηκε διαφορετικά στο κείμενο της σύμβασης και με την προϋπόθεση ότι τούτο δικαιολογείται αντικειμενικά από την ιδιαίτερη φύση ή τα χαρακτηριστικά της σύμβασης. Σε κάθε περίπτωση η προθεσμία δεν υπερβαίνει τις εξήντα (60) ημερολογιακές ημέρες.

7. Η ημερομηνία παραλαβής του τιμολογίου δεν αποτελεί αντικείμενο συμβατικής συμφωνίας μεταξύ του οφειλέτη και του δανειστή.

¹³ **Άρθρο 152 ν. 4412/2016**

8. Οι λογαριασμοί υποβάλλονται στη διευθύνουσα υπηρεσία που τους ελέγχει, τους διορθώνει και τους εγκρίνει μέσα σε έναν (1) μήνα. Αν ο λογαριασμός που έχει υποβληθεί έχει ασάφειες ή ανακρίβειες, σε βαθμό που να

για τις μελέτες και τεχνικές υπηρεσίες.

(ii) Οι εθνικές ρυθμίσεις για τις προθεσμίες πληρωμής

Ρυθμίσεις για τις προθεσμίες πληρωμής περιλαμβάνονται και στους ν. 4412/2016 και 4270/2014 καθώς και στην ΚΥΑ ΠΔΕ. Ειδικότερα,

Στο μεν άρθρο 152 παρ. 8 ν. 4412/2016, ορίζεται ότι η διευθύνουσα υπηρεσία ελέγχει, διορθώνει και εγκρίνει τους λογαριασμούς που της υποβάλλονται μέσα σε έναν (1) μήνα, ή στην περίπτωση που διαπιστωθούν παραλείψεις ή ελλείψεις σε ένα (1) μήνα από την επανυποβολή του' ακολούθως όμως στην παρ. 10 προβλέπεται ότι αν η πληρωμή ενός λογαριασμού καθυστερήσει χωρίς υπαιτιότητα του αναδόχου, πέραν από τον ένα (1) μήνα από την υποβολή του ή την επανυποβολή του, οφείλεται τόκος υπερημερίας σύμφωνα με την παρ. Ζ του άρθρου πρώτου του ν. 4152/2013.

Είναι προφανές ότι οι δύο διατάξεις των παρ. 8 και 10 δεν είναι απολύτως συνεκτικές μεταξύ τους. Ωστόσο η σαφής διατύπωση της παρ. 10 σε συνδυασμό με την παραπομπή στην

είναι δυσχερής η διόρθωσή του, η διευθύνουσα υπηρεσία, με εντολή της προς τον ανάδοχο, επισημαίνει τις ανακρίβειες ή ασάφειες που διαπιστώθηκαν από τον έλεγχο και παραγγέλλει την ανασύνταξη και επανυποβολή του. Στην περίπτωση αυτήν, η οριζόμενη μηνιαία προθεσμία για τον έλεγχο και την έγκριση του λογαριασμού αρχίζει από την επανυποβολή, ύστερα από την ανασύνταξη από τον ανάδοχο. Ο έλεγχος του λογαριασμού μπορεί να γίνει και από συνεργείο της υπηρεσίας, στο οποίο συμμετέχει ο επιβλέπων το έργο. Ο επιβλέπων υπογράφει τον λογαριασμό, διαπιστώνοντας ότι οι ποσότητες είναι σύμφωνες με τις υποβληθείσες επιμετρήσεις και τα επιμετρητικά στοιχεία, οι τιμές σύμφωνες με τη σύμβαση και τις σχετικές διατάξεις και γενικά, ότι έχουν διενεργηθεί στον λογαριασμό όλες οι περικοπές ή εκπτώσεις ποσών, που προκύπτουν από τον νόμο και την εφαρμογή της σύμβασης. Η παράλειψη εμπρόθεσμου ελέγχου και έγκρισης του λογαριασμού αποτελούν πειθαρχικά παραπτώματα για τα αρμόδια όργανα της διευθύνουσας υπηρεσίας. Ο εγκεκριμένος λογαριασμός αποτελεί το έγγραφο για την πληρωμή του αναδόχου («πληρωτέο εργολαβικό αντάλλαγμα»). Προϋπόθεση πληρωμής του λογαριασμού είναι η προσκόμιση από τον ανάδοχο όλων των απαιτούμενων δικαιολογητικών πληρωμής. Το τιμολόγιο του αναδόχου που αφορά στο ποσό του εργολαβικού ανταλλάγματος που θα πληρωθεί, καθώς και η φορολογική και ασφαλιστική ενημερότητά του προσκομίζονται στην υπηρεσία της αναθέτουσας αρχής που διενεργεί τις πληρωμές, μετά από σχετική ειδοποίησή του. Οι υπέρ τρίτων κρατήσεις στο εργολαβικό αντάλλαγμα γίνονται από την υπηρεσία αυτήν και αποδίδονται απευθείας στους δικαιούχους.

10. Αν η πληρωμή ενός λογαριασμού καθυστερήσει χωρίς υπαιτιότητα του αναδόχου, πέραν του ενός (1) μήνα από την υποβολή του ή την επανυποβολή του, οφείλεται τόκος υπερημερίας, σύμφωνα με την παρ. Ζ του άρθρου πρώτου του ν. 4152/2013 (Α' 107).

¹⁴**Άρθρο 187**

Μετά από έλεγχο και προσυπογραφή του επιβλέποντα, ο οποίος βεβαιώνει τη σύνταξή τους κατά τις ισχύουσες διατάξεις και τη σύμβαση, οι λογαριασμοί υποβάλλονται και εγκρίνονται από τη διευθύνουσα υπηρεσία μέσα σε έναν (1) μήνα από την υποβολή τους για την πληρωμή του αναδόχου. Αν διαπιστωθούν σφάλματα, παραλείψεις ζητείται επανυποβολή που ελέγχεται και εγκρίνεται εντός 15 ημερών.

6 [...] Μετά από έλεγχο και προσυπογραφή του επιβλέποντα, ο οποίος βεβαιώνει τη σύνταξή τους κατά τις ισχύουσες διατάξεις και τη σύμβαση, οι λογαριασμοί υποβάλλονται και εγκρίνονται από τη διευθύνουσα υπηρεσία μέσα σε έναν (1) μήνα από την υποβολή τους για την πληρωμή του αναδόχου. Αν οι λογαριασμοί περιέχουν ασάφειες ή σφάλματα, σε βαθμό που η διόρθωσή τους να καθίσταται ανέφικτη, επιστρέφονται στον ανάδοχο για επανασύνταξη και επανυποβολή. Ο έλεγχος και η έγκριση επανυποβληθέντος λογαριασμού γίνονται εντός δεκαπέντε (15) ημερών [...]

7. Αν η πληρωμή λογαριασμού καθυστερήσει, χωρίς υπαιτιότητα του αναδόχου, πέραν των δύο (2) μηνών από την υποβολή τους οφείλεται τόκος υπερημερίας που υπολογίζεται, σύμφωνα με την παρ. Ζ' του άρθρου πρώτου του ν. 4152/2013 (Α' 107). Προϋπόθεση πληρωμής του λογαριασμού είναι η προσκόμιση από τον ανάδοχο όλων των απαιτούμενων δικαιολογητικών πληρωμής. Το τιμολόγιο μπορεί να προσκομίζεται μεταγενεστέρως, κατά την είσπραξη του ποσού του λογαριασμού. [...]

ενωσιακής προέλευσης διάταξη της παρ. Ζ (στην πράξη υποπαρ. Ζ5 παρ. 3) που έχει υπερνομοθετική ισχύ, επιτάσσουν σε έναν (1) μήνα να έχουν ολοκληρωθεί τόσο η επαλήθευση και έγκριση του λογαριασμού από τη Διευθύνουσα Υπηρεσία όσο και ο έλεγχος και η πληρωμή του από την οικονομική υπηρεσία.

Στο άρθρο 187 παρ. 6 για τις μελέτες, ορίζεται επίσης ότι η διευθύνουσα υπηρεσία ελέγχει και εγκρίνει τους λογαριασμούς που της υποβάλλονται μέσα σε έναν (1) μήνα, με την επιφύλαξη ότι αν κατά την επαλήθευση η Διευθύνουσα Υπηρεσία εντοπίσει λάθη ή παραλείψεις, τον επιστρέφει για διόρθωση και ακολούθως έχει 15 ημέρες για τον έλεγχο μετά την εκ νέου υποβολή του. **Η τελική προθεσμία, ωστόσο, για την πληρωμή του λογαριασμού πέραν της οποίας οφείλεται τόκος υπερημερίας είναι δύο (2) μήνες από την υποβολή του.** Οι προθεσμίες που τίθενται στο άρθρο 187 είναι συνεκτικές μεταξύ τους και διαφαίνεται ότι παραπέμπουν στις διατάξεις της παρ. Ζ5 παρ. 5 και 6 του ν. 4152/2013.

Περαιτέρω, **το άρθρο 69Ζ** «Προθεσμίες αποστολής δικαιολογητικών δημοσίων δαπανών και δαπανών φορέων Γενικής Κυβέρνησης, έκδοσης τίτλου πληρωμής και εξόφλησης αυτών» του ν. 4270/2014 περιλαμβάνει τις κάτωθι προθεσμίες:

- ✓ 3 ημέρες από την ημερομηνία παραλαβής του λογαριασμού από τη διευθύνουσα υπηρεσία για την αποστολή στην οικονομική υπηρεσία του πλήρους φακέλου των δικαιολογητικών δαπανών.
- ✓ 21 ημέρες στην οικονομική υπηρεσία για την έκδοση των ΧΕΠ. Τυχόν αντιρρήσεις του Π.Ο.Υ. και απάντηση της Διευθύνουσας Υπηρεσίας και του διατάκτη προσμετρώνται στη συνολική προθεσμία των (21) ημερών, εντός της οποίας πρέπει να εκδοθεί το σχετικό ΧΕΠ.
- ✓ 5 ημέρες για την εξόφληση ΧΕΠ.

Τέλος, στο **άρθρο 9 της ΚΥΑ ΠΔΕ** οι αντίστοιχες προθεσμίες για την πληρωμή του λογαριασμού διαφοροποιούνται σε: 5 ημέρες για την υποβολή από τη Διευθύνουσα Υπηρεσία του λογαριασμού με τα δικαιολογητικά στην οικονομική υπηρεσία, 22 ημέρες στην οικονομική υπηρεσία για την έκδοση ΧΕΠ και 3 ημέρες για τη εξόφλησή του.

Από τα παραπάνω διαφαίνεται ότι στις συμβάσεις μελετών δύναται να υποστηριχθεί ότι επιφυλάσσεται μεγαλύτερη προθεσμία για την επαλήθευση και πληρωμή των λογαριασμών, προθεσμία που δεν συνάδει με αυτή που προβλέπεται στο **γενικό ενωσιακό κανόνα της παρ. Ζ5 παρ. 3 του ν. 4152/2013** για την πληρωμή εντός 30 ημερών από την υποβολή του λογαριασμού, με την επιφύλαξη εφαρμογής των διατάξεων της παρ. Ζ5 παρ. 5 και 6.

Περαιτέρω, οι προθεσμίες του άρθρου 187 δεν συνάδουν ούτε με τις προθεσμίες που τίθενται

στο άρθρο 69Z ν. 4270/2017 και στην ΚΥΑ ΠΔΕ. Οι ανωτέρω δύο διατάξεις, ουσιαστικά ορίζουν προθεσμία στη Διευθύνουσα Υπηρεσία, για την επαλήθευση και έγκριση των λογαριασμών, τρεις (3) ημέρες η πρώτη και πέντε (5) ημέρες η δεύτερη, προθεσμίες κατά πολύ μικρότερες από τον ένα μήνα που προβλέπει η διάταξη του άρθρου 187, ενώ συνολικά η προθεσμία για την πληρωμή υποβαλλόμενου λογαριασμού κείται εντός της προθεσμίας της παρ. Ζ5 παρ. 3 ν. 4152/2013.

Από την συνολική επισκόπηση των παραπάνω διατάξεων συστήνεται στις αρμόδιες υπηρεσίες (Διευθύνουσα και οικονομική) να συνεργάζονται προκειμένου να τηρείται, η γενική συνολική ενωσιακή προθεσμία των τριάντα (30) ημερών.

26.4 Έγκαιρη πληρωμή λογαριασμών

Η μη έγκαιρη πληρωμή λογαριασμών στις ανωτέρω προθεσμίες μπορεί να έχει ως συνέπειες:

- Δημοσιονομική επιβάρυνση της αναθέτουσας αρχής με την καταβολή τόκων υπερημερίας
- Διακοπή εργασιών μετά από κοινοποίηση στη διευθύνουσα υπηρεσία ειδικής έγγραφης δήλωσης, με περαιτέρω συνέπειες στο χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης της σύμβασης και περαιτέρω επιβάρυνση του κυρίου του έργου με κονδύλια αναθεώρησης ή άλλες αποζημιώσεις.
- Πειθαρχικές κυρώσεις για τους υπαλλήλους της υπηρεσίας.

26.5 Παραδείγματα

- Χρηματικό ένταλμα πληρωμής 8ος λογαριασμός κατασκευής έργου Διπλού Βιοκλιματικού Βρεφονηπιακού Σταθμού ΑΔΑΜ 24ΡΑΥ016045453 2024-12-20

- **ΣΤΕ/1644/2022**

Κατά συνέπεια, ναι μεν σε περίπτωση έγκρισης των λογαριασμών για εκτελεσθείσες εργασίες δημοσίου έργου, οι οποίοι δεν αμφισβητούνται, ο ανάδοχος δικαιούται τα

αναφερόμενα σ' αυτούς ποσά και δημιουργείται, κατ' αρχήν, υποχρέωση του κυρίου του έργου προς πληρωμή τους, η πληρωμή, όμως, αυτή τελεί υπό την αίρεση της προηγούμενης προσκόμισης βεβαιώσεων φορολογικής και ασφαλιστικής ενημερότητας, ενώ δεν γεννάται υποχρέωση καταβολής τόκων υπερημερίας επί των καθυστερούμενων ποσών για όλο το χρονικό διάστημα, κατά το οποίο διαρκεί η παράλειψη του αναδόχου να υποβάλει τις κατά τα ανωτέρω βεβαιώσεις. (ανωτ. ΣτΕ 1505/2015).Επομένως, εν προκειμένω, εφόσον δεν είχαν συνυποβληθεί με τους επίμαχους λογαριασμούς βεβαιώσεις φορολογικής και ασφαλιστικής ενημερότητας που να βεβαιώνουν την ανυπαρξία κατά νόμον οφειλών προς το Δημόσιο και τα ασφαλιστικά ταμεία, το γεγονός αυτό δεν αναιρούσε μεν την κατ' αρχήν υποχρέωση του αναιρεσειόντος Δήμου για την πληρωμή των εν λόγω λογαριασμών, εξαρτούσε, όμως, την εξόφλησή τους από την υποβολή των ανωτέρω βεβαιώσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 27

Υποχρεώσεις ηλεκτρονικής τιμολόγησης

27.1 Εισαγωγή

27.1.1 Στόχοι θεματικής ενότητας

Οι στόχοι της θεματικής ενότητας είναι οι επιμορφούμενοι/νες να κατανοήσουν τις υποχρεώσεις που έχουν οι δημόσιοι φορείς ως προς την ηλεκτρονική τιμολόγηση.

27.1.2 Σύντομη περιγραφή της θεματικής ενότητας

Η θεματική ενότητα παρουσιάζει συνοπτικά το θεσμικό πλαίσιο της ηλεκτρονικής τιμολόγησης, το χρονικό σημείο από το οποίο κατέστη υποχρεωτική για τους οικονομικούς φορείς ανάλογα με την κατηγορία των αναθετουσών αρχών / αναθετόντων φορέων, τις ενέργειες που απαιτούνται για να δέχεται το πληροφοριακό σύστημα της αναθέτουσας αρχής ηλεκτρονικά τιμολόγια καθώς και τα βασικά στοιχεία που περιλαμβάνει το ηλεκτρονικό τιμολόγιο.

27.1.3 Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση της διδακτικής ενότητας, οι επιμορφούμενοι/νες θα είναι σε θέση να γνωρίζουν τις βασικές υποχρεώσεις και διαδικασίες της ηλεκτρονικής τιμολόγησης.

27.2 Θεσμικό πλαίσιο Ηλεκτρονικής τιμολόγησης

- Άρθρα 14 «Ηλεκτρονικό τιμολόγιο» και 15 «Αυθεντικότητα του τιμολογίου» ν. **4308/2014** (Α' 251)
- Άρθρα **148** έως **154** «ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟ ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΜΕ ΤΙΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ 2014/55/ΕΕ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ 16ΗΣ ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2014 ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΗ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΤΙΜΟΛΟΓΙΩΝ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ (ΕΕ L 133) του ν. **4601/2019** (Α' 44)
- **ΚΥΑ 63446/31.05.2021 (Β' 2338/02.06.2021)**: Καθορισμός Εθνικού Μορφότυπου

ηλεκτρονικού τιμολογίου στο πλαίσιο των Δημοσίων Συμβάσεων.

- **ΚΥΑ 98979 ΕΞ 2021/10.08.2021** (Β' 3766/13.08.2021): Ηλεκτρονική Τιμολόγηση στο πλαίσιο των Δημοσίων Συμβάσεων δυνάμει του ν. 4601/2019 (Α' 44)».
- **ΚΥΑ 13005 ΕΞ 2022/01.02.2022** (Β' 438/07.02.2022) Τροποποίηση της υπό στοιχεία 98979ΕΞ2021/ 10.8.2021 κοινής υπουργικής απόφασης «Ηλεκτρονική Τιμολόγηση στο πλαίσιο των Δημοσίων Συμβάσεων δυνάμει του ν. 4601/2019 (Α' 44)».
- **ΚΥΑ 52445 ΕΞ 2023/04-04-2023** «Υποχρέωση υποβολής ηλεκτρονικών τιμολογίων από τους οικονομικούς φορείς» (Β' 2385),
- **ΚΥΑ οικ. 46901 ΕΞ 2024** (Β' 2120/07.04.2024) Τροποποίηση της υπό στοιχεία οικ. 98979 ΕΞ 2021/10.08.2021 κοινής υπουργικής απόφασης «Ηλεκτρονική Τιμολόγηση στο πλαίσιο των Δημοσίων Συμβάσεων δυνάμει του ν. 4601/2019 (Α' 44)» (Β' 3766).

Εγκύκλιοι ΓΛΚ :

- **α.π. οικ. 82240 ΕΞ 2024/11-6-2024** «Παροχή οδηγιών για την εφαρμογή των διατάξεων της κοινής υπουργικής απόφασης (κυα) 46901 ΕΞ 2024/01.04.2024 «Τροποποίηση της υπό στοιχεία οικ. 98979 ΕΞ 2021/10.08.2021 κοινής υπουργικής απόφασης “Ηλεκτρονική Τιμολόγηση στο πλαίσιο των Δημοσίων Συμβάσεων δυνάμει του ν. 4601/2019 (Α' 44)” (Β'3766)»(Β.2120)» (ΑΔΑ: 9Ε3ΚΗ-4ΕΧ)
- **α.π. οικ. 78366 ΕΞ 2023/19-5-2023** «Κοινοποίηση διατάξεων σχετικά με την υποχρέωση υποβολής ηλεκτρονικών τιμολογίων από τους οικονομικούς φορείς» (ΑΔΑ 6ΑΒΡΗ-Ι08)
- **α.π.οικ.42465 ΕΞ 2022** εγκύκλιο ΥΠΟΙΚ «Παροχή οδηγιών για τη διαχείριση ηλεκτρονικών τιμολογίων (ΗΤ) στο πλαίσιο εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων» (ΑΔΑ: 6ΠΠΨΗ-4Ω1).

27.3 Διαδικασίες – Υποχρεώσεις

- Το ηλεκτρονικό τιμολόγιο εκδίδεται, διαβιβάζεται και παραλαμβάνεται σε διαρθρωμένη ηλεκτρονική μορφή, η οποία επιτρέπει την αυτόματη και ηλεκτρονική επεξεργασία του (άρθρο 149 παρ. 1 ν. 4601/2019).
- Τα βασικά στοιχεία του ηλεκτρονικού τιμολογίου είναι μεταξύ άλλων:
  - α) αναγνωριστικά της επεξεργασίας και του τιμολογίου,
  - β) χρονική περίοδος του τιμολογίου,
  - γ) στοιχεία του πωλητή (ανάδοχος),
  - δ) στοιχεία του αγοραστή (αναθέτουσα αρχή),

- ε) στοιχεία του δικαιούχου πληρωμής,
- στ) στοιχεία του φορολογικού αντιπροσώπου του πωλητή (αναδόχου),
- ζ) στοιχεία αναφοράς της σύμβασης,
- η) λεπτομερή στοιχεία παράδοσης,
- θ) οδηγίες για την πληρωμή,
- ι) στοιχεία που αφορούν απαλλαγή ή επιβάρυνση,
- ια) πληροφορίες για το συγκεκριμένο στοιχείο του τιμολογίου,
- ιβ) συνολικά ποσά του τιμολογίου,
- ιγ) ανάλυση του Φ.Π.Α..

– **Οι αναθέτουσες αρχές και οι αναθέτοντες φορείς υποχρεούνται να παραλαμβάνουν και να επεξεργάζονται ηλεκτρονικά τιμολόγια και οι οικονομικοί φορείς υποχρεούνται να υποβάλλουν ηλεκτρονικά τιμολόγια, που είναι σύμφωνα με το ευρωπαϊκό πρότυπο έκδοσης ηλεκτρονικών τιμολογίων, όπως αυτό ορίζεται στην περ. 12 του άρθρου 149 ν. 4601/2019¹⁵.**

– **Η υποχρέωση των οικονομικών φορέων για την υποβολή ηλεκτρονικών τιμολογίων εκκινεί από τις παρακάτω ημερομηνίες (ΚΥΑ 52445ΕΞ2023/4-4-2023 (Β' 2385):**

α. Για συμβάσεις που συνάπτονται και εκτελούνται από τα **Υπουργεία Υποδομών και Μεταφορών, Ψηφιακής Διακυβέρνησης, Μετανάστευσης και Ασύλου, το Δήμο Αθηναίων, την Εθνική Κεντρική Αρχή Προμηθειών Υγείας (Ε.Κ.Α.Π.Υ.), την Εθνική Κεντρική Αρχή Αγορών του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων, την Κοινωνία της Πληροφορίας Α.Ε., το Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, την «Αττικό Μετρό Α.Ε.», την ΕΥΔΑΠ Α.Ε. και την Εγνατία Οδό ΑΕ, οι διαδικασίες σύναψης των οποίων εκκινούν από 12-9-2023**

β. για συμβάσεις που συνάπτονται ή/και εκτελούνται από φορείς της υπόλοιπης Κεντρικής Διοίκησης, οι διαδικασίες σύναψης των οποίων εκκινούν μετά την 1η.1.2024,

¹⁵ Άρθρο 149 Ορισμοί (άρθρο 2 της Οδηγίας 2014/55/ΕΕ) ν. 4601/2019

[...] 12 «ευρωπαϊκό πρότυπο έκδοσης ηλεκτρονικών τιμολογίων»: το ευρωπαϊκό πρότυπο EN 16931- 1: 2017, Ηλεκτρονική Τιμολόγηση - Μέρος 1: Σημασιολογικό μοντέλο δεδομένων των στοιχείων πυρήνα ηλεκτρονικού τιμολογίου, τα στοιχεία αναφοράς του οποίου έχουν δημοσιευτεί στην Εκτελεστική Απόφαση (ΕΕ) 2017/1870 της Επιτροπής της 16ης Οκτωβρίου 2017 (L 266) και ο κατάλογος συντακτικών δομών με στοιχεία αναφοράς «CEN/TS 16931-2:2017, Ηλεκτρονική τιμολόγηση - Μέρος 2: Κατάλογος συντακτικών δομών που συμμορφώνονται με το πρότυπο EN 16931-1», όπως αυτός παρατίθεται στο παράρτημα της παραπάνω απόφασης. Τα ευρωπαϊκά τυποποιητικά έγγραφα EN 16931-1: 2017 και CEN/ TS 16931-2:2017 έχουν ενταχθεί στο εθνικό σύστημα τυποποίησης και ισχύουν ως ΕΛΟΤ EN 16931-1: 2017 και ΕΛΟΤ CEN/TS 16931- 2:2017

γ. για **συμβάσεις** που συνάπτονται ή/και εκτελούνται από **λοιπές αναθέτουσες αρχές/αναθέτοντες φορείς**, οι διαδικασίες σύναψης των οποίων **εκκινούν μετά την 1η.6.2024**.

δ. για **λοιπές δαπάνες της Γενικής Κυβέρνησης που τιμολογούνται από την 1η.1.2025**. Χρονικό σημείο εκκίνησης των διαδικασιών σύναψης συμβάσεων είναι εκείνο το οποίο ορίζεται στις οικείες διατάξεις για τις συμβάσεις που υπάγονται στους νόμους ν. 4412/2016, ν. 4413/2016 και ν. 3978/2011.

Για τις διαδικασίες που εκκινούν μετά την πάροδο των ανωτέρω προθεσμιών, οι αναθέτουσες αρχές και οι αναθέτοντες φορείς οφείλουν να περιλαμβάνουν ρητή πρόβλεψη στα έγγραφα της σύμβασης αναφορικά με την υποχρέωση των οικονομικών φορέων για έκδοση ηλεκτρονικών τιμολογίων.

– **Από την υποχρέωση υποβολής ηλεκτρονικού τιμολογίου εξαιρούνται οικονομικοί φορείς, στο πλαίσιο:**

- α) συμβάσεων και συναλλαγών που εκτελούνται αποκλειστικά στο εξωτερικό,
- β) συναλλαγών, που διέπονται από ειδικούς διαδικαστικούς κανόνες διεθνούς οργανισμού ή διεθνούς συνθήκης ή διακρατικής συμφωνίας,
- γ) ειδικών συμβάσεων ή συμφωνιών, με αντικείμενο την προμήθεια υλικού μέσω στρατιωτικών πωλήσεων εξωτερικού («Foreign Military Sales - FMS»).

– **Οι αναθέτουσες αρχές υποχρεούνται να παραλαμβάνουν ηλεκτρονικά τιμολόγια που τους υποβάλουν οικονομικοί φορείς, υπό την έννοια ότι τα δέχονται και τα διαχειρίζονται ακόμα και αν οι τελευταίοι δεν είναι υποχρεωμένοι να τα υποβάλουν σε ηλεκτρονική μορφή (πχ επειδή η σύμβαση είχε συναφθεί προ του 2023).**

– Το Ηλεκτρονικό Τιμολόγιο (eInvoice) στις συναλλαγές Business-to-Government (B2G), έχει εκδοθεί, διαβιβαστεί, παραληφθεί σε διαρθρωμένη και δομημένη ηλεκτρονική μορφή, η οποία επιτρέπει την αυτόματη και ηλεκτρονική επεξεργασία του, και βασίζεται σε μορφότυπο XML και στο πανευρωπαϊκό πρότυπο PEPPOL CIUS (Core Invoice Usage Specifications) με ειδικές εθνικές προδιαγραφές-προσαρμογές.

– Η παραλαβή του Ηλεκτρονικού Τιμολογίου από τις Αναθέτουσες Αρχές μπορεί να γίνει με τους εξής τρόπους:

- στο πληροφοριακό σύστημα που διαθέτει η ίδια, μέσω ηλεκτρονικών διαδικτυακών διεπαφών διαλειτουργικότητας (web Services) του Κέντρου Διαλειτουργικότητας (ΚΕΔ) της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων και Ψηφιακής Διακυβέρνησης του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης (ΓΓΠΣΨΔ/ΥΨΗΔ)
  - στην Εφαρμογή Διάθεσης Ηλεκτρονικών Τιμολογίων (ΕΔΗΤ) της ΓΓΠΣΨΔ/ΥΨΗΔ, εφόσον δεν διαθέτει ή δεν έχει αναβαθμίσει το κατάλληλο πληροφοριακό σύστημά της ή/και προσωρινά στην περίπτωση τεχνικής αδυναμίας του εν λόγω πληροφοριακού συστήματος της
  - στο σύστημα e-ΠΔΕ, ειδικότερα και αποκλειστικά, όσον αφορά συμβάσεις που χρηματοδοτούνται από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ)
- Προκειμένου να είναι δυνατή η δρομολόγηση των ηλεκτρονικών τιμολογίων οι αναθέτουσες αρχές εγγράφονται στο Μητρώο Αναθετουσών Αρχών για το Ηλεκτρονικό Τιμολόγιο (ΜΑΗΤ) που βασίζεται στο Μητρώο Αναθετουσών Αρχών που τηρεί η ΕΑΔΗΣΥ.

Για την πρόσβαση στην Εφαρμογή Διάθεσης Ηλεκτρονικού Τιμολογίου (ΕΔΗΤ) της ΓΓ Πληροφοριακών Συστημάτων και Ψηφιακής Διακυβέρνησης(ΓΓΠΣΨΔ)

- Εγγραφή της ΑΑ στο μητρώο ΑΑΗΤ που τηρεί η ΓΓΠΣΨΔ
- Εξουσιοδότηση χρηστών μέσω κεντρικής εφαρμογής εξουσιοδοτήσεων ΓΓΠΣΔΔ και ΕΔΗΤ
- Πρόσβαση τελικών χρηστών με χρήση προσωπικών κωδικών taxisnet

Άμεση πρόσβαση εξουσιοδοτημένων χρηστών στο ΗΤ

Διάθεση Τιμολογίου

- Οι εξουσιοδοτημένοι χρήστες αναθετουσών αρχών, οι υπόλογοι ΧΕΠ και οι Διαχειριστές Π.Π. έχουν άμεσα πρόσβαση στα ηλεκτρονικά τιμολόγια αρμοδιότητάς τους

Οι οικονομικές υπηρεσίες αποκτούν πρόσβαση μετά τη δρομολόγηση των ΗΤ σε αυτές από τις αναθέτουσες αρχές

Διαχείριση ΗΤ

- Ανάλογα με το ρόλο τους, οι χρήστες μπορούν να ενημερώσουν τη νέα κατάσταση του τιμολογίου και να στείλουν σχετικό μήνυμα στους προμηθευτές.

Προσοχή!!! Για τους σκοπούς της ηλεκτρονικής τιμολόγησης, ΔΕΝ μπορεί να θεωρηθεί ότι αποτελούν ηλεκτρονικό τιμολόγιο τα ακόλουθα:

- i) Απλό αρχείο εικόνας.
- ii) Ένα σκαναρισμένο έγχαρτο τιμολόγιο (σε μορφή πχ. pdf), που αποστέλλεται στον Φορέα μέσω email ή άλλου μέσου.

27.4 Παραδείγματα

A. Εγγραφή Φορέα/Υπηρεσίας στο Μητρώο Αναθετουσών Αρχών για το ΗΤ

Προϋπόθεση για να εγγραφεί ένας Φορέας ή μια Υπηρεσία στο Μητρώο Αναθετουσών Αρχών για το Ηλεκτρονικό Τιμολόγιο της ΓΓΠΣΨΔ (ΑΑΗΤ) είναι να έχει συμπεριληφθεί ήδη στο Μητρώο Αναθετουσών Αρχών/Αναθετόντων Φορέων της ΕΑΔΗΣΥ <https://www.eaadhsy.gr/>.

Εφ' όσον η παραπάνω προϋπόθεση πληρείται τότε θα πρέπει να προβεί στις παρακάτω ενέργειες:

Στην ιστοσελίδα Μητρώο Φορέων ΔΔ

1. Αναζητεί τα στοιχεία της στην επιλογή «Αναθέτουσες Αρχές Ηλεκτρονικής Τιμολόγησης (ΑΑΗΤ)» και αν υπάρχει, ελέγχει τα αναγραφόμενα στοιχεία και ενημερώνει για τυχόν αλλαγές/διορθώσεις με e-mail στο anathetouses@gsis.gr.
2. Αν δεν υπάρχει στην παραπάνω σελίδα, «Αναθέτουσες Αρχές Ηλεκτρονικής Τιμολόγησης (ΑΑΗΤ)», τότε, εφ' όσον είναι ανεξάρτητος Φορέας ή Ειδικός Φορέας του Κρατικού Προϋπολογισμού, αναζητεί τα στοιχεία της στην επιλογή «Φορείς και Υπηρεσίες που Τηρεί η ΓΓΠΣΨΔ» και αντιγράφει τον «Κωδικό Υπηρεσίας ΓΓΠΣΨΔ» στη στήλη (Ε) «ΚΩΔ. ΦΟΡΕΑ» της πρώτης σελίδας «ΑΝ. ΑΡΧΕΣ», του Φύλλου Εργασίας μαζί με τα υπόλοιπα ζητούμενα στοιχεία.
3. Αν δεν ανήκει στην παραπάνω κατηγορία (2) τότε στη στήλη (Ε) αναγράφει τον «Κωδικό Υπηρεσίας ΓΓΠΣΨΔ» του Φορέα του οποίου αποτελεί υπηρεσία.
4. Φορείς/Υπηρεσίες που δεν μπορούν να αντιστοιχηθούν με Φορέα στην παραπάνω ιστοσελίδα, θα πρέπει να συμπληρώσουν και την δεύτερη σελίδα, «ΦΟΡΕΙΣ», του Φύλλου Εργασίας με τα στοιχεία του Φορέα τους.
5. Στην στήλη Υπηρεσία Εκκαθάρισης (Κ):
  - a. Αν είναι Υπηρεσία/Φορέας της Κεντρικής Διοίκησης αναγράφει τον Κωδικό της

Υπηρεσίας που εκκαθαρίζει τα τιμολόγιά της, από την σελίδα «ΥΠΗΡ. ΕΚΚ. ΚΔ» του Φύλλου Εργασίας.

b. Αν δεν ανήκει στην Κεντρική Διοίκηση τότε αναγράφει τον «Κωδικό Υπηρεσίας ΓΓΠΣΨΔ» της Υπηρεσίας που εκκαθαρίζει τα τιμολόγιά της, από την επιλογή «Φορείς και Υπηρεσίες που Τηρεί η ΓΓΠΣΨΔ».

c. Αν εκκαθαρίζει η ίδια η Αναθέτουσα τα τιμολόγιά της αναγράφει «ΙΔΙΟΣ» στην στήλη (Κ).

6. Αποστέλλει το Φύλλο Εργασίας στο anathetouses@gsis.gr

Συνοπτικές οδηγίες για την συμπλήρωση των στηλών και των δύο φύλλων είναι ενσωματωμένες, ανά στήλη και σελίδα, στο Φύλλο Εργασίας.

Στο e-mail πρέπει να αναγράφονται στοιχεία επικοινωνίας του αποστολέα (Όνομα, Τηλέφωνο, e-mail) και εφ' όσον υπάρχει, ο Κωδ. ΑΑΗΤ.

Σε περίπτωση που ζητείται η διόρθωση/μεταβολή κάποιων στοιχείων ήδη υπάρχοντος Φορέα ή η διαγραφή/απενεργοποίηση κάποιου φορέα τότε εκτός από τα παραπάνω στοιχεία επικοινωνίας του αποστολέα θα πρέπει να αναγράφονται το ΑΦΜ του Φορέα, ο κωδικός ΑΑΗΤ, η μεταβολή που ζητείται (παλαιά και νέα τιμή) και η ημερομηνία κατά την οποία επέρχεται η μεταβολή.

Για κάθε επιπλέον πληροφορία ή διευκρίνιση, μπορείτε να αποστέλλετε σχετικό e-mail στο anathetouses@gsis.gr

Πηγή: <https://www.gsis.gr/polites-epiheiriseis/pliromes-kai-eispraxeis/e-invoice/eggrafi-foreaypiresias-sto-mitroo-anathetoyson-arhon-gia-it>

Β.Υπουργείο Οικονομικών Γενικό Λογιστήριο του Κράτους Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης ΓΓΠΣΨΔ Οδηγός Χρήσης Εφαρμογής Διάθεσης Ηλεκτρονικού Τιμολογίου (ΕΔΗΤ) Ημ. Έκδοσης: 06/06/2024

Πηγή:

https://www.gsis.gr/sites/default/files/eInvoice/%CE%97%CE%A4_UserManual%CE%95%CE%94%CE%97%CE%A4_v3.4%20-%20with%20SR.pdf

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 28

Έννομη προστασία στο στάδιο της εκτέλεσης - Επίλυση Διαφορών (διοικητική, δικαστική, διαιτητική)

28.1 Εισαγωγή

28.1.1 Στόχοι θεματικής ενότητας

Στο παρόν Κεφάλαιο παρουσιάζονται οι κανόνες της έννομης προστασίας από πράξεις ή αποφάσεις ή παραλείψεις οργάνων της αναθέτουσας αρχής (διευθύνουσα υπηρεσία ή προϊσταμένη αρχή) ή του κυρίου του έργου.

Οι στόχοι της διδακτικής ενότητας είναι οι επιμορφούμενοι/ες να κατανοήσουν τα επιμέρους στάδια της έννομης προστασίας, ήτοι το διοικητικό και το δικαστικό και υπό ποιες προϋποθέσεις μπορεί να τεθεί ως εναλλακτικός τρόπος επίλυσης των διαφορών η προσφυγή στη διαιτησία.

28.1.2 Σύντομη περιγραφή της θεματικής ενότητας

Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζονται οι διαδικασίες και τα μέσα που παρέχει η έννομη τάξη στους έχοντες έννομο συμφέρον για την προστασία και επιβολή των δικαιωμάτων τους από πράξεις ή παραλείψεις της Διευθύνουσας Υπηρεσίας (ΔΥ) ή της Προϊσταμένης Αρχής (ΠΑ) ή του κυρίου του έργου.

Πιο συγκεκριμένα, παρουσιάζονται α) η διαδικασία υποβολής ένστασης κατά πράξεων ή παραλείψεων της Διευθύνουσας Υπηρεσίας (ΔΥ) ή της Προϊσταμένης Αρχής (ΠΑ) ή του κυρίου του έργου που προσβάλλουν για πρώτη φορά δικαίωμα του αναδόχου και οι προθεσμίες που έχει ο τελευταίος για την άσκηση ένστασης, ο χαρακτήρας της τελευταίας ως ενδικοφανούς προσφυγής – ως απαραίτητης προϋπόθεσης δηλαδή, για την παροχή δικαστικής προστασίας, η διαχείριση της ένστασης και οι τηρητέες διαδικασίες και προθεσμίες των αρμοδίων γνωμοδοτικών και αποφαινομένων οργάνων της αναθέτουσας αρχής, καθώς και η επανίδρυση αρμοδιότητας της αποκεντρωμένης διοίκησης σε συμβάσεις ΟΤΑ συγκεκριμένου προϋπολογισμού, β) η ενιαία δωσιδικία των διοικητικών δικαστηρίων και επιμέρους δικονομικές ρυθμίσεις κατά τη δικαστική επίλυση της διαφοράς.

Τέλος παρουσιάζεται το πλαίσιο για την υπαγωγή συμβάσεων σε ρήτρα διαιτησίας, οι βασικοί κανόνες που προβλέπονται, συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας συμβιβαστικής

επίλυσης διαφορών ως στάδιο που προηγείται της προσφυγής σε διαιτησία.

28.1.3 Προσδωκόμενα αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση της διδακτικής ενότητας, οι επιμορφούμενοι/νες θα είναι σε θέση να:

- γνωρίζουν τους κανόνες του συστήματος διοικητικής επίλυσης διαφορών στο στάδιο της εκτέλεσης
- αναγνωρίζουν το δικαίωμα του αναδόχου για την άσκηση ένστασης σε περίπτωση εκτελεστής πράξης ή παράλειψης της διευθύνουσας υπηρεσίας/προϊσταμένης αρχής ή του κυρίου του έργου που τον βλάπτει για πρώτη φορά
- αντιλαμβάνονται τις αποκλειστικές προθεσμίες στο στάδιο της διοικητικής επίλυσης των διαφορών
- γνωρίζουν τη διαδικασία διαχείρισης της ένστασης
- γνωρίζουν ότι η απόφαση του αρμόδιου οργάνου επί της ένστασης εκδίδεται ύστερα από αιτιολογημένη γνώμη του αρμόδιου τεχνικού συμβουλίου
- αναγνωρίζουν τις υποχρεώσεις της διευθύνουσας υπηρεσίας, της προϊσταμένης αρχής, του τεχνικού συμβουλίου στο στάδιο της διοικητικής διαδικασίας επίλυσης διαφορών
- γνωρίζουν ότι για τη δικαστική επίλυση των διαφορών που προκύπτουν μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών, κατά την εκτέλεση των δημόσιων συμβάσεων έργων και μελετών, αρμόδιο Δικαστήριο είναι το διοικητικό εφετείο της περιφέρειας στην οποία εκτελείται το έργο ή έχει υπογραφεί η σύμβαση μελέτης
- κατανοούν τα στάδια δικαστικής επίλυσης διαφορών
- γνωρίζουν τις προϋποθέσεις για την προσφυγή σε διαιτησία για την επίλυση διαφορών
- κατανοούν την έννοια της συμμόρφωσης των αναθετουσών αρχών με τις αποφάσεις των δικαστηρίων και των διαιτητικών οργάνων

28.2 Διοικητική επίλυση διαφορών

28.2.1 Συμβάσεις έργου

Οι κανόνες στο στάδιο της διοικητικής επίλυσης διαφορών κατά την εκτέλεση σύμβασης έργου ορίζονται κατά κύριο λόγο στο άρθρο 174. Ειδικά για την έκπτωση του αναδόχου επειδή δεν προσήλθε να υπογράψει την σύμβαση, σχετικές ρυθμίσεις προβλέπονται και στο άρθρο 135 για την υπογραφή της σύμβασης.

Αρχικά στο άρθρο 174 προσδιορίζεται το μέσο και το αντικείμενο της προστασίας: η ένσταση κατά των εκτελεστών πράξεων ή παραλείψεων της διευθύνουσας υπηρεσίας ή της Προϊσταμένης Αρχής ή του κυρίου του έργου, που προσβάλλουν για πρώτη φορά δικαίωμα του αναδόχου.

Σημειώνεται ότι κάθε πράξη εκδιδόμενη από τα ανωτέρω όργανα, η οποία επάγεται για τον ενδιαφερόμενο (προσφεύγοντα) έννομες συνέπειες έχει τον χαρακτήρα εκτελεστής πράξεως.

ΠΡΟΣΟΧΗ!! Ο ανάδοχος δικαιούνται να ασκήσει ένσταση κατά πράξης που προσβάλλει για πρώτη φορά το δικαίωμά του, τυχόν δε ένσταση ασκουμένη για δεύτερη φορά κατά της ίδιας πράξης, όπως επίσης ένσταση ασκουμένη κατά πράξης η οποία επακολούθησε μεν αλλά έχει όμοιο περιεχόμενο με την πρώτη πράξη, είναι απορριπτέα ως απαράδεκτη (πρβλ. ΣτΕ 2497/2014, 1809/2011, 3223/2010, 2210/2009).

Η ένσταση απευθύνεται στο κατά περίπτωση, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, αρμόδιο αποφαινόμενο όργανο, και ασκείται είτε με επίδοση με δικαστικό επιμελητή είτε με ηλεκτρονική αποστολή, σύμφωνα με τα άρθρα 15, 19, 29 και 50 του ν. 4727/2020 (Α' 184), στη διευθύνουσα υπηρεσία ή την Προϊσταμένη Αρχή που εξέδωσε την προσβαλλόμενη πράξη ή στο αποφαινόμενο όργανο, μέσα σε **ανατρεπτική προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών** από την κοινοποίηση της πράξης ή τη συντέλεση της παράλειψης.

Η παράλειψη της ως άνω επίδοσης ή ηλεκτρονικής αποστολής, καθιστά την ένσταση απαράδεκτη. Ένσταση χωρεί και κατά πράξης του κυρίου του έργου.

Η ένσταση έχει το χαρακτήρα ενδικοφανούς προσφυγής. Με τον όρο ενδικοφανής

προσφυγή νοείται η διοικητική προσφυγή¹⁶, η οποία παρέχει την εξουσία ελέγχου της νομιμότητας της πράξης και της ουσίας της υπόθεσης, και της οποίας **η άσκηση αποτελεί προϋπόθεση του παραδεκτού της δικαστικής προστασίας**. Πρβλ άρθρο 175 παρ. 2 «*Πριν από την άσκηση της προσφυγής στο διοικητικό εφετείο προηγείται υποχρεωτικά η ένσταση, σύμφωνα με το άρθρο 174, διαφορετικά η προσφυγή απορρίπτεται ως απαράδεκτη. Δεν απαιτείται η τήρηση ενδικοφανούς προδικασίας αν ασκείται από τον ενδιαφερόμενο αγωγή, στο δικόγραφο της οποίας δεν σωρεύεται αίτημα ακύρωσης ή τροποποίησης διοικητικής πράξης ή παράλειψης.*»

Πρόκειται για δεύτερο στάδιο ελέγχου της υπόθεσης από την ίδια τη Διοίκηση και για **υποχρεωτικό προστάδιο της διοικητικής δίκης, η μη τήρηση του οποίου επιφέρει, εφόσον συντρέχουν οι κατά νόμο προϋποθέσεις, απώλεια του δικαιώματος δικαστικής προστασίας**.

Τα ανωτέρω ισχύουν αναλογικά και για τις αναθέτουσες αρχές που δεν αποτελούν διοικητικές αρχές καθώς, όπως θα αναφερθεί και στην επόμενη ενότητα, η δωσιδικία των δικαστηρίων έχει ενοποιηθεί και αρμόδια είναι ΜΟΝΟ τα διοικητικά εφετεία.

Περαιτέρω ορίζεται ότι η διευθύνουσα υπηρεσία ή η Προϊσταμένη Αρχή οφείλουν, κατά την έκδοση των πράξεων ή αποφάσεών τους, **να μνημονεύουν τη δυνατότητα άσκησης ένστασης, την ανατρεπτική προθεσμία για την άσκησή της, το αποφαινόμενο όργανο, καθώς και τις συνέπειες από τη μη άσκησή της**, δηλαδή την απώλεια του δικαιώματος δικαστικής προστασίας. **Εάν τα ανωτέρω όργανα δεν τηρήσουν την υποχρέωση αυτή, τότε η μη προσήκουσα άσκηση της ανωτέρω ενδικοφανούς διαδικασίας, δεν καθιστά την ασκηθείσα προσφυγή ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου απαράδεκτη**.

Η προθεσμία των δεκαπέντε (15) ημερών για την άσκηση της ένστασης από τον ανάδοχο κατά πράξης ή συντέλεσης της παράλειψης ορίζεται ρητά ως ανατρεπτική, υπό την έννοια ότι επέρχεται απώλεια του δικαιώματος στην έννομη προστασία αν δεν ασκηθεί στην τασσόμενη προθεσμία.

Περιεχόμενο ένστασης

Η ένσταση πρέπει να αναφέρει την πράξη ή την παράλειψη, κατά της οποίας στρέφεται,

¹⁶ Πρβλ. άρθρο 25 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας

σύντομο ιστορικό της σύμβασης και της διαφωνίας, τους λόγους, στους οποίους στηρίζει τις απόψεις του ο ανάδοχος και τα ορισμένα αιτήματα, συνοδεύεται, δε, από αντίγραφο της προσβαλλόμενης πράξης, εφόσον αυτή έχει κοινοποιηθεί. Ο ενιστάμενος μπορεί να προσκομίσει και τα συμβατικά τεύχη.

Ένσταση μπορεί να ασκήσει και ο κύριος του έργου, εφόσον δεν είναι το Δημόσιο¹⁷ και η Προϊσταμένη Αρχή δεν ανήκει στον κύριο του έργου.

Διαδικασία εξέτασης

Η διευθύνουσα υπηρεσία ή η Προϊσταμένη Αρχή, κατά περίπτωση, υποχρεούνται μέσα σε δεκαπέντε (15) ημέρες από την άσκηση της ένστασης να διαβιβάσουν στο αρμόδιο τεχνικό συμβούλιο τις απόψεις τους επί αυτής και τον φάκελο της υπόθεσης, ο οποίος περιλαμβάνει τα συμβατικά τεύχη.

Η παράλειψη αυτή αποτελεί πειθαρχική παράβαση και επιβάλλονται οι πειθαρχικές ποινές που προβλέπονται στο άρθρο 141 περί πειθαρχικών ευθυνών διοικητικών οργάνων.

Αν έχουν προσκομιστεί τα συμβατικά τεύχη με την ένσταση, δεν προσκομίζονται εκ νέου από τη ΔΥ ή την ΠΑ.

Με την ένσταση εξετάζονται τόσο η νομιμότητα της πράξης ή παράλειψης όσο και η ουσία της υπόθεσης.

Η εισήγηση της αρμόδιας υπηρεσίας περιλαμβάνει:

- την εξέταση το εμπροθέσμου της ένστασης και το παραδεκτό των επιδόσεων αυτής
- την εξέταση της ουσιαστικής βασιμότητας της ένστασης, και εφόσον η ένσταση έχει οικονομικό αντικείμενο, εκτίμηση επί αυτού.

Τεχνικό Συμβούλιο

Η διαδικασία στο Τεχνικό Συμβούλιο έχει ως ακολούθως:

- Η γραμματεία του συμβουλίου καλεί, τον ανάδοχο να παραστεί σε ορισμένη ημέρα και ώρα και πάντως όχι νωρίτερα από πέντε (5) ημέρες από την κοινοποίηση της

¹⁷ Σύμφωνα με το άρθρο 14 περ. (στ.) ν. 4270/2014 «Κεντρική Διοίκηση ή Δημόσιο ή Κράτος: περιλαμβάνει την Προεδρία της Δημοκρατίας, τα Υπουργεία και τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις, καθώς και τις Ανεξάρτητες Αρχές που δεν έχουν νομική προσωπικότητα. Για λόγους στατιστικής ταξινόμησης, η Βουλή των Ελλήνων περιλαμβάνεται και αυτή στην Κεντρική Διοίκηση, σύμφωνα με τον Κανονισμό της, ως προς τον προϋπολογισμό εξόδων και τον ισολογισμό-απολογισμό αυτής.»

πρόσκλησης, αυτοπροσώπως ή με νόμιμα εξουσιοδοτημένο αντιπρόσωπο στη συνεδρίαση του συμβουλίου, για να υποστηρίξει τις απόψεις του και να δώσει κάθε σχετική πληροφορία ή διευκρίνιση που θα ζητηθεί από τα μέλη του συμβουλίου.

- Κατά τη συζήτηση καλείται και ο κύριος του έργου που υποβάλλει ένσταση.
- Αντίγραφο της ένστασης διαβιβάζεται στα μέλη του συμβουλίου έως πέντε (5) ημέρες πριν από τη συζήτησή της.
- Η εξέταση της ένστασης αρχίζει με την προφορική ανάπτυξη της έγγραφης εισήγησης της αρμόδιας υπηρεσίας προς το συμβούλιο.
- Την προφορική ανάπτυξη της εισήγησης ακολουθεί συζήτηση για την πλήρη ενημέρωση των μελών του συμβουλίου στην υπόθεση.
- Κατά τη συζήτηση στο συμβούλιο παρίσταται υποχρεωτικά, χωρίς δικαίωμα ψήφου, εξουσιοδοτημένος προς τούτο εκπρόσωπος της Προϊσταμένης Αρχής, ο οποίος διατυπώνει προφορικά τις απόψεις του προς το συμβούλιο, υποβάλλοντας και σχετικό έγγραφο απόψεων.
- Στη συνέχεια καλείται να ακουσθεί αυτός που άσκησε την ένσταση. Αν ο ανάδοχος, μολονότι κλήθηκε, δεν παρέστη ο ίδιος ή με αντιπρόσωπό του, γίνεται σχετική μνεία στα πρακτικά του συμβουλίου και το συμβούλιο προχωρεί στην εξέταση της ένστασης και χωρίς την παρουσία του. Τα ίδια εφαρμόζονται και όταν κληθεί και δεν παραστεί ο κύριος του έργου, ο οποίος άσκησε ένσταση.
- Ο πρόεδρος του συμβουλίου ορίζει τη σειρά ακρόασης ή και την ενδεχόμενη ταυτόχρονη ακρόαση.
- Όταν οι ενδιαφερόμενοι αποχωρήσουν, συνεχίζεται η συζήτηση από το συμβούλιο, το οποίο, μετά το τέλος της συζήτησης, γνωμοδοτεί αιτιολογημένα, το αργότερο εντός δέκα (10) ημερών, για την υπόθεση.

Το αρμόδιο αποφαινόμενο όργανο υποχρεούται να εκδώσει και κοινοποιήσει την απόφασή του μέσα σε εξήντα (60) ημέρες από την άσκηση της ένστασης, μετά από αιτιολογημένη γνώμη του τεχνικού συμβουλίου. Συνεπώς το Τεχνικό Συμβούλιο πρέπει να φροντίσει να έχει στη διάθεσή του το αποφαινόμενο όργανο την αιτιολογημένη γνώμη του σε χρόνο που θα του επιτρέψει να εκδώσει εγκαίρως την απόφασή του.

Ενέργειες Αποφαινομένου Οργάνου

Όπως προαναφέρθηκε το αρμόδιο αποφαινόμενο όργανο υποχρεούται να εκδώσει και κοινοποιήσει την απόφασή του μέσα σε εξήντα (60) ημέρες από την άσκηση της ένστασης, μετά από αιτιολογημένη γνώμη του τεχνικού συμβουλίου.

Η γνώμη του Τεχνικού Συμβουλίου είναι απλή, που σημαίνει ότι το περιεχόμενό της δεν δεσμεύει το όργανο που έχει την αποφασιστική αρμοδιότητα. Πάντως **αν το αποφαινόμενο όργανο αποκλίνει από τη γνωμοδότηση, πρέπει να αιτιολογήσει ειδικά τη διαφοροποίησή του.**

Αν η ένσταση απορριφθεί εν όλω ή εν μέρει ή αν παρέλθει άπρακτη η 60ηθημερη προθεσμία, αυτός που υπέβαλε την ένσταση μπορεί να προσφύγει στο αρμόδιο δικαστήριο, σύμφωνα με το άρθρο 175, με την εξαίρεση της ένστασης επί απόφασης της διευθύνουσας υπηρεσίας για την έκπτωση του αναδόχου.

Η έκδοση ή κοινοποίηση απόφασης επί της ένστασης, μετά την πάροδο της 60ηθημερης προθεσμίας δεν μεταθέτει την έναρξη της προθεσμίας για άσκηση προσφυγής.

i) Οι ειδικές ρυθμίσεις για την ένσταση στην περίπτωση έκπτωσης

Λόγω της σοβαρότητας των συνεπειών της έκπτωσης, ο νομοθέτης επέλεξε να διαχειριστεί με διαφορετικό τρόπο και διαφορετικές προθεσμίες την περίπτωση αυτή. Πιο συγκεκριμένα,

Στην περίπτωση άσκησης ένστασης κατά απόφασης της διευθύνουσας υπηρεσίας, που κηρύσσει έκπρωτο τον ανάδοχο, η έκπτωση δεν οριστικοποιείται πριν την έκδοση απόφασης από το αποφαινόμενο όργανο.

Περαιτέρω, διαφοροποιούνται οι προθεσμίες

- της διευθύνουσας υπηρεσίας να υποβάλλει εισήγηση στο Τεχνικό Συμβούλιο με τις απόψεις της: **τριάντα (30) ημερών** από την άσκηση της ένστασης για δεκαπέντε 15 που ισχύει για τις λοιπές περιπτώσεις). Παράλειψη υποβολής της εισήγησης δεν κωλύει τη συζήτηση στο τεχνικό συμβούλιο, εφόσον ο ενιστάμενος υποβάλει εντός πρόσθετης προθεσμίας τριάντα (30) ημερών, τα αναγκαία έγγραφα για τη συζήτηση της ένστασης, ιδίως δε, τα εγκεκριμένα συμβατικά τεύχη και την απόφαση έκπτωσης.
- του Τεχνικού Συμβουλίου για να προσδιορίσει την συζήτηση: προσδιορίζεται κατά προτίμηση και εντός τριών (3) μηνών από την άσκησή της.

Τέλος, η προθεσμία που τίθεται στο αρμόδιο αποφαινόμενο όργανο να εκδώσει απόφαση

επί της ένστασης, δεν εκκινεί από την υποβολή της ένστασης αλλά από την έκδοση της γνώμης του Τεχνικού Συμβουλίου: τριάντα (30) ημέρες από την έκδοση της γνωμοδότησης του τεχνικού συμβουλίου. Η παράλειψη, δε, εκδόσεως απόφασης εντός της άνω προθεσμίας τεκμαίρεται μόνο ως σιωπηρή αποδοχή της οικείας γνωμοδοτήσεως του τεχνικού συμβουλίου.

ii) Η ένσταση επί της έκπτωση του άρθρου 105 λόγω μη υπογραφής του συμφωνητικού

Ειδικοί κανόνες προβλέπονται για την έκπτωση του αναδόχου εάν ο ανάδοχος δεν προσέλθει να υπογράψει το συμφωνητικό σύμφωνα με το άρθρο 105, μέσα στην προθεσμία που έχει οριστεί στην ειδική πρόκληση που του έχει κοινοποιήσει η αναθέτουσα αρχή, με την επιφύλαξη αντικειμενικών λόγων ανωτέρας βίας

Ειδικότερα, στο άρθρο 135 προβλέπεται ότι η έκπτωση του άρθρου 105 παρ. 7, κηρύσσεται, με απόφαση της διευθύνουσας υπηρεσίας, η προθεσμία ωστόσο για την άσκηση ένστασης είναι μικρότερη, ήτοι δέκα (10) ημέρες από την παραλαβή της. Περαιτέρω ορίζεται ότι η εμπρόθεσμη υποβολή ένστασης αναστέλλει την επιβληθείσα έκπτωση από τη σύμβαση, ενώ αποφασίζει οριστικά η προϊσταμένη αρχή, σε αντίθεση με το άρθρο 174 που παραπέμπει στις οικείες διατάξεις κάθε φορέα για το αποφαινόμενο όργανο. Σημειώνεται ότι γενικότερα στο άρθρο 135 δεν γίνεται αναφορά ή παραπομπή στο άρθρο 174 και στις αναλυτικότερες ρυθμίσεις αυτού (αιτιολογημένη γνώμη τεχνικού συμβουλίου, προθεσμία έκδοσης της απόφασης από την προϊσταμένη αρχή).

Οι προθεσμίες του άρθρου 174, στις οποίες περιλαμβάνονται και οι προθεσμίες που τάσσονται στα όργανα του εργοδότη και της διοίκησης, αναστέλλονται κατά τον μήνα Αύγουστο.

28.2.2 Συμβάσεις μελετών και τεχνικών και συναφών επιστημονικών υπηρεσιών

Η διαδικασία της διοικητικής διαδικασίας επίλυσης διαφορών στις συμβάσεις μελετών ορίζεται στο άρθρο 198. Είναι σε γενικές γραμμές αντίστοιχη με αυτή των έργων του άρθρου 174 (ένσταση που αποτελεί ενδικοφανή προσφυγή, καθορισμός αποκλειστικής προθεσμίας για την υποβολή της ένστασης, υποχρεωτική μνεία στις εκτελεστές πράξεις της ανατρεπτικής προθεσμίας προσβολής τους και τις συνέπειες από την μη προσβολή, υποχρεωτική απλή

γνωμοδότηση του τεχνικού συμβουλίου πριν την έκδοση απόφασης από το αρμόδιο όργανο), υπάρχουν όμως **σημαντικές επιμέρους διαφοροποιήσεις ιδίως ως προς τις προθεσμίες.**

Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 198 ένσταση ασκείται στις περιπτώσεις που ρητά ορίζεται στο ν. 4412/2016, καθώς και σε κάθε άλλη περίπτωση εκτελεστής πράξης ή παράλειψης της διευθύνουσας υπηρεσίας που βλάπτει για πρώτη φορά δικαίωμα του αναδόχου,.

Εφόσον δεν υφίσταται δέσμια αρμοδιότητα της υπηρεσίας για την έκδοση ρητής πράξης, προϋπόθεση ώστε να **θεωρηθεί επιτρεπτή η ένσταση κατά παραλείψεως, είναι να έχει προηγηθεί η υποβολή εγγράφου αιτήματος του αναδόχου με συγκεκριμένο περιεχόμενο και να παρέλθει ένας (1) τουλάχιστον μήνας από την υποβολή του.** Η προθεσμία της ένστασης στην περίπτωση αυτή διαρκεί μέχρι την έγκριση του σταδίου της μελέτης ή την παραλαβή της υπηρεσίας, εκτός αν γνωστοποιηθεί εγγράφως από τη διευθύνουσα υπηρεσία στον ανάδοχο ότι η Διοίκηση δεν πρόκειται να εκδώσει ρητή πράξη επί του αιτήματός του. Στην περίπτωση αυτή πρέπει να τον ενημερώνει σχετικώς.

Ένσταση ασκείται και κατά των βλαπτικών εκτελεστών πράξεων ή παραλείψεων της προϊσταμένης αρχής ή του κυρίου του έργου, αν από αυτές προκαλείται διαφωνία για πρώτη φορά.

Και η ένσταση αυτή αποτελεί ενδικοφανή προσφυγή, αποτελεί δηλαδή διαδικαστική προϋπόθεση για την παροχή δικαστικής προστασίας.

Η διευθύνουσα υπηρεσία κατά την έκδοση πράξης, η οποία υπόκειται σε ένσταση ή η προϊσταμένη αρχή κατά την έκδοση των πράξεων ή αποφάσεών της, οφείλουν να μνημονεύουν στην πράξη τη δυνατότητα άσκησης ένστασης, την ανατρεπτική προθεσμία για την άσκησης της, το αποφαινόμενο όργανο, καθώς και τις συνέπειες από τη μη άσκησης της (απώλεια προσφυγής στη δικαστική προστασία).

Εάν τα ανωτέρω όργανα δεν τηρήσουν την υποχρέωση αυτή, τότε η μη προσήκουσα άσκηση της ανωτέρω ενδικοφανούς διαδικασίας, δεν καθιστά την ασκηθείσα προσφυγή ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου απαράδεκτη.

Η ένσταση απευθύνεται στο κατά περίπτωση αρμόδιο αποφαινόμενο όργανο **και ασκείται με κατάθεση στο πρωτόκολλο του αποφαινόμενου οργάνου, καθώς και της διευθύνουσας υπηρεσίας ή προϊσταμένης αρχής που εξέδωσε την προσβαλλόμενη πράξη, μέσα σε αποκλειστική προθεσμία ενός (1) μήνα από την κοινοποίηση της πράξης ή τη**

συντέλεση της παράλειψης. Ως κατάθεση νοείται και η αποστολή με ηλεκτρονικά μέσα, εφόσον η ένσταση υπογράφεται ψηφιακά. Με την ένσταση εξετάζονται τόσο η νομιμότητα της πράξης ή παράλειψης όσο και η ουσία της υπόθεσης.

Η προθεσμία του ενός (1) μηνός για την άσκηση της ένστασης από τον ανάδοχο κατά πράξης ή συντέλεσης της παράλειψης **ορίζεται ρητά ως αποκλειστική**, υπό την έννοια ότι απορρίπτεται ως απαράδεκτη και συνακόλουθα επέρχεται απώλεια του δικαιώματος δικαστικής προστασίας αν δεν ασκηθεί στην τασσόμενη προθεσμία.

Περιεχόμενο ένστασης

Η ένσταση

- ✓ προσδιορίζει την προσβαλλόμενη πράξη ή παράλειψη,
- ✓ περιλαμβάνει σύντομο ιστορικό της σύμβασης και της διαφωνίας,
- ✓ τους ουσιαστικούς λόγους στους οποίους στηρίζεται, τα αιτήματα του ενισταμένου και,
- ✓ εφόσον είναι δυνατό, το οικονομικό αντικείμενο της διαφοράς.

Η ένσταση συνοδεύεται από αντίγραφο της πράξης που γέννησε τη διαφωνία.

Αν κύριος του έργου δεν είναι το Δημόσιο, αντίγραφο της ένστασης υποβάλλεται, μέσα σε δέκα (10) ημέρες, στον αντισυμβαλλόμενο του ενισταμένου για υποβολή τυχόν αντιρρήσεων μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών. Η μη υποβολή αντιρρήσεων δεν θεωρείται ως αποδοχή των ισχυρισμών του αιτούντος.

Ένσταση μπορεί να ασκήσει και ο κύριος του έργου, εφόσον δεν είναι το Δημόσιο και η Προϊσταμένη Αρχή δεν ανήκει στον κύριο του έργου.

Αν αρμόδιος να αποφανθεί σε ενστάσεις του αναδόχου είναι ο κύριος του έργου ή όργανό του, στις ενστάσεις που ασκούνται από αυτόν, αποφασίζει ο Υπουργός που εποπτεύει τον κύριο του έργου και αν δεν υφίσταται εποπτεία, ο Υπουργός Υποδομών και Μεταφορών.

Διαδικασία εξέτασης

- **Η διευθύνουσα υπηρεσία και η προϊσταμένη αρχή διαβιβάζουν στο αρμόδιο τεχνικό συμβούλιο μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από την άσκηση της ένστασης τις απόψεις τους επί αυτής και τον φάκελο της υπόθεσης με τα συμβατικά τεύχη του έργου.**

- Στην εισήγηση περιλαμβάνεται η εξέταση του εμπροθέσμου της ένστασης και της επίδοσης, η νομιμότητα και ουσιαστική βασιμότητα των λόγων που προβάλλονται καθώς και απόψεις στις τυχόν αντιρρήσεις του αντισυμβαλλόμενου. Η εισήγηση περιλαμβάνει επίσης εκτίμηση περί του οικονομικού αντικείμενου της υπόθεσης, αν τούτο είναι εφικτό.
- **Αν δεν τηρηθεί η ως άνω υποχρέωση, δικαιούται ο ενιστάμενος να ζητήσει από το τεχνικό συμβούλιο τη συζήτηση της υπόθεσης και χωρίς εισήγηση της υπηρεσίας, συνοδεύοντας την αίτησή του με αντίγραφο της ένστασης και τα κρίσιμα στοιχεία του φακέλου.**
- Στην περίπτωση αυτή ορίζεται ημερομηνία συζήτησης της ένστασης και η αίτηση κοινοποιείται στην αρμόδια διευθύνουσα υπηρεσία ή προϊσταμένη αρχή πριν από τουλάχιστον δέκα (10) ημέρες για την επείγουσα υποβολή εισήγησης.
- Αν δεν περιέλθει στο τεχνικό συμβούλιο εισήγηση, μπορεί η υπόθεση να συζητηθεί και χωρίς αυτή, με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία.

Τεχνικό Συμβούλιο

- Για τη συζήτηση στο τεχνικό συμβούλιο, **καλείται** από την υπηρεσία που εισηγείται ή τη γραμματεία του συμβουλίου ο **ανάδοχος εγγράφως, σε καθορισμένη ημέρα και ώρα, που δεν απέχει λιγότερο από δέκα (10) ημέρες από την επίδοση της πρόσκλησης.** Η πρόσκληση επιδίδεται με απόδειξη στον ανάδοχο ή τον αντίκλητό του με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο. Στη συνεδρίαση ο ενιστάμενος παρίσταται είτε αυτοπροσώπως είτε με πληρεξούσιο.
- **Στη συζήτηση καλείται με τον ίδιο τρόπο ο κύριος του έργου που υπέβαλε την ένσταση ή αντιρρήσεις κατ' αυτής.**
- **Αντίγραφο της ένστασης διαβιβάζεται στα μέλη του συμβουλίου έως πέντε (5) ημέρες πριν από τη συζήτησή της.**
- **Η συζήτηση της ένστασης στο Τεχνικό Συμβούλιο αρχίζει με προφορική ανάπτυξη της έγγραφης εισήγησης της υπηρεσίας** είτε με παρουσία του ενισταμένου και του υποβάλλοντος αντιρρήσεις είτε και χωρίς την παρουσία τους, αν δεν προσήλθαν παρά τη νόμιμη κλήτευσή τους.
- Ελέγχεται το εμπρόθεσμο της ένστασης, η επίδοση της ένστασης στον αντισυμβαλλόμενο όταν απαιτείται και οι αντιρρήσεις του αντισυμβαλλόμενου, αν έχουν υποβληθεί και στη συνέχεια εξετάζεται η νομιμότητα και ουσιαστική βασιμότητα των λόγων που

προβάλλονται και εκτίμηση περί του οικονομικού αντικείμενου της υπόθεσης, αν τούτο είναι εφικτό.

- Ακολουθεί προφορική συζήτηση υπό τη διεύθυνση του προέδρου του Τεχνικού Συμβουλίου για την πληρέστερη ενημέρωση των μελών.
- Η γνώμη του Συμβουλίου διαμορφώνεται μετά την αποχώρηση των ενδιαφερομένων, διατυπώνεται στο πρακτικό και υποβάλλεται το αργότερο εντός δέκα (10) ημερών στο αρμόδιο για την απόφαση όργανο.

Αποφαινόμενο όργανο

Το αρμόδιο, αποφαινόμενο όργανο αποφασίζει μέσα σε προθεσμία τριών (3) μηνών από την άσκηση της ένστασης, ύστερα από αιτιολογημένη γνώμη του αρμόδιου τεχνικού συμβουλίου. Η γνώμη του τεχνικού συμβουλίου είναι απλή, επομένως το αποφαινόμενο όργανο δύναται να αποστεί από αυτήν πρέπει να αιτιολογήσει ειδικά τη διαφοροποίησή του.

- Αν η ένσταση απορριφθεί εν μέρει ή στο σύνολό της ή αν παρέλθει άπρακτη η τρίμηνη προθεσμία, ο ανάδοχος μπορεί να ασκήσει προσφυγή στο αρμόδιο δικαστήριο.
- Η έκδοση ή κοινοποίηση της απόφασης επί της ένστασης, μετά την πάροδο του τριμήνου, δεν μεταθέτει την έναρξη της προθεσμίας για άσκηση προσφυγής.
- Το αποφαινόμενο όργανο μπορεί να εκδώσει και να κοινοποιήσει την απόφασή του και μετά από την πάροδο της 3μηνης προθεσμίας, αλλά οπωσδήποτε όχι πέραν του μηνός από τη λήξη αυτής, εφόσον δεν έχει λήξει η προθεσμία για την άσκηση προσφυγής ή έχει ασκηθεί εμπρόθεσμα σχετική προσφυγή και δεν έχει χωρήσει συζήτηση αυτής στο Δικαστήριο. Η απόφαση αυτή, δεν υπόκειται σε κανένα ένδικο βοήθημα και είναι εκτελεστή μόνο αν την αποδέχεται αυτός που υπέβαλε την ένσταση και παραιτηθεί από το δικαίωμα άσκησης προσφυγής και από τυχόν ασκηθείσα προσφυγή του. Η αποδοχή μπορεί να γίνει σε ανατρεπτική προθεσμία ενός (1) μηνός από την κοινοποίηση στον ανάδοχο της σχετικής απόφασης. Σε κάθε περίπτωση κατισχύει η τυχόν εκδοθείσα απόφαση του Δικαστηρίου.
- **Αν κύριος του έργου δεν είναι το Δημόσιο και ασκηθούν αντίθετες ενστάσεις από τον ανάδοχο και τον αντισυμβαλλόμενό του / κύριο του έργου, εξετάζονται ταυτόχρονα από τον εποπτεύοντα Υπουργό ή, αν δεν υπάρχει, τον Υπουργό Υποδομών και Μεταφορών.**

ι) Η ένσταση λόγω έκπτωσης του άρθρου 105 - μη υπογραφή του συμφωνητικού σε συνέχεια της σύναψης της σύμβασης

Ειδικοί κανόνες προβλέπονται για την έκπτωση του αναδόχου στις συμβάσεις μελετών σύμφωνα με το άρθρο 105, εάν ο ανάδοχος δεν προσέλθει να υπογράψει το συμφωνητικό, μέσα στην προθεσμία που έχει οριστεί στην ειδική πρόκληση που του έχει κοινοποιήσει η αναθέτουσα αρχή, με την επιφύλαξη αντικειμενικών λόγων ανωτέρας βίας

Ειδικότερα, στο **άρθρο 182** για την υπογραφή του συμφωνητικού, προβλέπεται

- Αν δεν προσέλθει εμπρόθεσμα ο ανάδοχος για την υπογραφή του συμφωνητικού, κηρύσσεται έκπτωτος, με απόφαση του Προϊσταμένου της Διευθύνουσας Υπηρεσίας και χωρίς άλλες προϋποθέσεις, εκτός αν επικαλεστεί και αποδείξει έλλειψη υπαιτιότητας.
- Κατά της απόφασης χωρεί ένσταση, η οποία αναστέλλει την εκτέλεση της απόφασης. **Επί της ενστάσεως αποφασίζει ρητά η Προϊσταμένη Αρχή μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών.**
- Σε κάθε περίπτωση, η έκδοση της απόφασης αυτής αποτελεί προϋπόθεση για τη συνέχιση της διαδικασίας ανάθεσης.
- Αν η ένσταση απορριφθεί, οριστικοποιείται η έκπτωση και η εγγύηση συμμετοχής του αναδόχου καταπίπτει υπέρ του κυρίου του έργου με απόφαση του Προϊσταμένου της Διευθύνουσας Υπηρεσίας.

Σημειώνεται ότι γενικότερα στο άρθρο 182 δεν γίνεται αναφορά ή παραπομπή στο άρθρο 198 και στις ρυθμίσεις αυτού (προθεσμία για την άσκηση της ένστασης, αιτιολογημένη γνώμη τεχνικού συμβουλίου κλπ).

Από την επισκόπηση των κανόνων διοικητικού σταδίου επίλυσης διαφορών στα έργα και στις μελέτες, οι σημαντικότερες διαφοροποιήσεις στους κανόνες υποβολής και εξέτασης των ενστάσεων, είναι οι ακόλουθες:

	ΕΡΓΑ	ΜΕΛΕΤΕΣ
Ανατρεπτική προθεσμία άσκησης ένστασης	15 ημέρες από την κοινοποίηση της πράξης ή τη συντέλεση της παράλειψης	1 μήνας από την κοινοποίηση της πράξης ή τη συντέλεση της παράλειψης

Υποβολή απόψεων Δ.Υ. / Π.Α. σε Τ.Σ.	15 ημέρες από την άσκηση της ένστασης / 30 ημέρες στην περίπτωση έκπτωσης	30 ημέρες από την άσκηση της ένστασης
Προθεσμία έκδοσης απόφασης αποφαινομένου οργάνου	60 ημέρες (εκτός έκπτωσης)	3 μήνες

Αρμοδιότητα εξέτασης ενστάσεων στους ΟΤΑ και στα νομικά τους πρόσωπα.

Επαιδρύεται η αρμοδιότητα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης να αποφαινεται επί ενστάσεων σε έργα και μελέτες χαμηλού προϋπολογισμού που εκτελούνται από τους Δήμους, τις Περιφέρειες, τους συνδέσμους τους και τα νομικά τους πρόσωπα, δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου, καθώς και τις επιχειρήσεις τους.

Ειδικότερα

- Σε έργα με προϋπολογισμό κάτω των ορίων
- Σε μελέτες με προεκτιμώμενη αμοιβή κατώτερη των πεντακοσίων χιλιάδων (500.000) ευρώ,

Αρμόδιο αποφαινόμενο όργανο ορίζεται ο αρμόδιος συντονιστής Αποκεντρωμένης Διοίκησης, κατόπιν γνώμης του τεχνικού συμβουλίου της οικείας Περιφέρειας και μετά την έναρξη λειτουργίας της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας Ο.Τ.Α., ο Επόπτης Ο.Τ.Α.

28.3 Δικαστική επίλυση διαφορών

Σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 175 για τα έργα, 198 για τις μελέτες και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, **αρμόδιο δικαστήριο για την εκδίκαση των ενδίκων βοηθημάτων που ασκούνται κατά το στάδιο της εκτέλεσης της σύμβασης είναι ΜΟΝΟ το Διοικητικό Εφετείο** του τόπου εκτέλεσης της σύμβασης για τα έργα, της περιφέρειας στην οποία έχει υπογράψει η σύμβαση για τις μελέτες και τεχνικές υπηρεσίες. Το άρθρο 198 παραπέμπει στο άρθρο 175 για τους κανόνες της δικαστικής επίλυσης διαφορών.

Η ενοποίηση της δικαιοδοσίας, ανεξάρτητα από τον χαρακτήρα της σύμβασης ως διοικητικής ή ως ιδιωτικού δικαίου, έγινε με το άρθρο 21 του ν. 4491/2017 που

τροποποίησε το άρθρο 175. **Συνεπώς είναι αδιάφορη η φύση της αναθέτουσας αρχής, αν είναι νπιδ , ανώνυμη εταιρία ή δημόσια επιχείρηση' αρμόδιο δικαστήριο σε κάθε περίπτωση είναι το Διοικητικό Εφετείο της περιφέρειας που εκτελείται το έργο. Αν το έργο εκτελείται στην περιφέρεια δύο ή περισσότερων διοικητικών εφετείων, αρμόδιο καθίσταται αυτό που θα επιλέξει ο προσφεύγων ή ο ενάγων.**

Όπως ήδη έχει αναφερθεί, **για το παραδεκτό της άσκηση της προσφυγής στο διοικητικό εφετείο απαιτείται η προηγούμενη άσκηση της ένστασης.**

Σημειώνεται ότι δεν απαιτείται η τήρηση ενδικοφανούς προδικασίας αν ασκείται από τον ενδιαφερόμενο αγωγή, στο δικόγραφο της οποίας δεν σωρεύεται αίτημα ακύρωσης ή τροποποίησης διοικητικής πράξης ή παράλειψης (άρθρο 175 παρ. 2)

- Η υπόθεση συζητείται σε δικάσιμο που ορίζεται όσο το δυνατόν συντομότερα.

Ειδικά για δημόσια έργα προϋπολογισμού άνω των 500.000 ευρώ, η δικάσιμος για τη συζήτηση της υπόθεσης προσδιορίζεται το αργότερο εντός έξι (6) μηνών.

- Οι διάδικοι υποχρεούνται να προσκομίσουν κατά την πρώτη συζήτηση όλα τα αποδεικτικά μέσα. Το δικαστήριο λαμβάνει υπόψη και αποδεικτικά μέσα που δεν πληρούν τους όρους του νόμου.
- Αν ο φάκελος της υπόθεσης δεν αποσταλεί στο διοικητικό εφετείο από τη Διοίκηση, η συζήτηση αναβάλλεται σε νέα δικάσιμο, κατά την οποία η υπόθεση συζητείται με βάση τα στοιχεία που προσκομίζει ο προσφεύγων ή ο ενάγων, αν το ζητήσει ο ίδιος.
- Η συζήτηση και η διεξαγωγή της απόδειξης ολοκληρώνονται σε μια δικάσιμο.
- **Οι αποφάσεις του διοικητικού εφετείου είναι αμέσως εκτελεστές.**
- Επιτρέπεται αίτηση αναίρεσης κατά των αποφάσεων του διοικητικού εφετείου ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας για τους προβλεπόμενους νόμιμους λόγους αναίρεσης.
- Αν από την εκτέλεση της απόφασης πιθανολογείται κίνδυνος βλάβης δυσχερώς επανορθώσιμης, μπορεί να διαταχθεί με αίτηση κάποιου από τους διαδίκους η ολική ή η εν μέρει αναστολή της εκτέλεσης της προσβαλλόμενης απόφασης, με όρους εγγύησης ή όχι.
- **Αν ο κύριος του έργου ή ο φορέας κατασκευής ασκήσει αναίρεση, με αίτηση του αναδόχου, μπορεί μέχρι την εκδίκασή της να γίνει συμβιβασμός.** Για το συμβιβασμό εκδίδεται απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών ή του αρμόδιου οργάνου των φορέων που εκτελούν δημόσια έργα, ύστερα από γνώμη του αρμόδιου Τεχνικού Συμβουλίου. Μετά την αποδοχή αυτής από τον ανάδοχο, ο κύριος του έργου ή ο φορέας κατασκευής παραιτείται από την αναίρεση.

28.4 Διαιτητική επίλυση διαφορών

Το πλαίσιο για τη διαιτητική επίλυση διαφορών περιλαμβάνεται στο άρθρο 176 και εφαρμόζεται σε συμβάσεις έργων και μελετών. Ειδικότερα:

Η ρήτρα **περί διαιτητικής επίλυσης κάθε διαφοράς** που προκύπτει σχετικά με την εφαρμογή, την ερμηνεία ή το κύρος της σύμβασης, μπορεί να περιληφθεί στα έγγραφα της σύμβασης, **για έργα προϋπολογισμού ανώτερου των δέκα εκατομμυρίων (10.000.000) ευρώ και για μελέτες και τεχνικές και λοιπές συναφείς επιστημονικές υπηρεσίες προϋπολογισμού ανώτερου του ενός εκατομμυρίου (1.000.000) ευρώ,**

Για έργα κατώτερου προϋπολογισμού, απαιτείται για τη συμπερίληψη αντίστοιχης ρήτρας η σύμφωνη γνώμη του αρμόδιου τεχνικού συμβουλίου.

Περαιτέρω, **και κατά την εκτέλεση σύμβασης που δεν περιλαμβάνει ρήτρα διαιτησίας, εφόσον συμφωνήσουν τα συμβαλλόμενα μέρη, έπειτα από γνώμη του αρμόδιου τεχνικού συμβουλίου, η επίλυση διαφορών μπορεί να υπαχθεί σε διαιτησία.**

Η διαιτησία αποτελεί ιδιαίτερη μορφή οργάνωσης, ακουσθητέας διαδικασίας και απαιτούμενων δικονομικών προϋποθέσεων για την παροχή δικαστικής προστασίας όχι μόνο στις ιδιωτικές, αλλά και στις διοικητικές διαφορές, και συνεπώς η πρόβλεψή της σε ορισμένη διοικητική σύμβαση είναι καταρχήν έγκυρη χωρίς να αποτελεί παραίτηση από το δικαίωμα δικαστικής προστασίας εν γένει¹⁸.

Η διαιτησία διέπεται από τις διατάξεις που εκάστοτε ισχύουν για τις διαιτησίες του Δημοσίου. Κατά παρέκκλιση από τις διατάξεις αυτές, το άρθρο 176 ρητώς προβλέπει ότι με τη σύμβαση καθορίζονται οι κανόνες που διέπουν τον ορισμό των διαιτητών, οι εφαρμοστέοι κανόνες διαιτησίας, η έδρα του διαιτητικού δικαστηρίου (ή οργάνου), οι αμοιβές των διαιτητών (εφόσον δεν ορίζονται από τους εφαρμοστέους κανόνες διαιτησίας), η γλώσσα στην οποία θα διεξαχθεί η διαιτησία και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

Η διαιτητική απόφαση φέρει πλήρη, ειδική και εμπειριστατωμένη αιτιολογία, είναι οριστική και αμετάκλητη και δεν υπόκειται σε κανένα τακτικό ή έκτακτο ένδικο μέσο,

¹⁸ Α. Γέροντας, Δίκαιο Δημοσίων Συμβάσεων Ανάθεση – εκτέλεση – δικαστική προστασία, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2024, σελ. 360 επ. με την εκεί παρατεθείσα νομολογία

πλην της αγωγής ακύρωσης διαιτητικής απόφασης, σύμφωνα με τα άρθρα 897 έως 900 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, αποτελεί τίτλο εκτελεστό, χωρίς να χρειάζεται να κηρυχθεί αυτό από τα τακτικά Δικαστήρια, και τα αντίδικα μέρη δεσμεύονται να συμμορφωθούν αμέσως με τους όρους της.

Περαιτέρω στην παρ. 4 του άρθρου 176 ρητώς ορίζεται ότι η διεξαγωγή της διαιτησίας υπόκειται στον «Κανονισμό Διαφάνειας στις δυνάμει Συνθήκης Διαιτησίες Επενδυτών-Κρατών» (Rules on Transparency in Treaty based Investor-State Arbitration) της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για το Διεθνές Εμπορικό Δίκαιο (UNCITRAL), οι διατάξεις του οποίου κατισχύουν των εφαρμοστέων κανόνων διαιτησίας που καθορίζονται, σύμφωνα με την παρ. 3. Του ίδιου άρθρου.

Κατά παρέκκλιση του άρθρου 8 του «Κανονισμού Διαφάνειας στις δυνάμει Συνθήκης Διαιτησίες Επενδυτών-Κρατών» της παρ. 4, με κοινή απόφαση των Υπουργών Υποδομών και Μεταφορών και Δικαιοσύνης, καθορίζονται η αποθετήρια αρχή για τη δημοσίευση των πληροφοριών που προβλέπονται στους εν λόγω κανόνες και κάθε λεπτομέρεια αναφορικά με την τήρηση των πληροφοριών αυτών και την πρόσβαση σε αυτές.

Στα συμβατικά τεύχη που έχει περιληφθεί ρήτρα περί διαιτητικής επίλυσης, δύναται να προβλέπεται στάδιο συμβιβαστικής επίλυσης κάθε διαφοράς, που προηγείται της προσφυγής στη διαιτησία.

Για τη συμβιβαστική επίλυση της διαφοράς συγκροτείται Συμβούλιο Επίλυσης Διαφορών (ΣΕΔ), το οποίο θα αποτελείται από 1 έως 3 μέλη, μη συνδεόμενα με οιαδήποτε έννομη σχέση με τα μέρη, τα οποία θα ορισθούν από τα μέρη εντός τριάντα (30) ημερών από την υπογραφή της σύμβασης. Σε περίπτωση διαφωνίας ως προς τον ορισμό των μελών, κάθε μέρος ορίζει από ένα και το τρίτο μέλος ορίζεται με απόφαση του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος.

Η οποιαδήποτε διαφορά εισάγεται με πρωτοβουλία οιοδήποτε μέρους στο ΣΕΔ, το οποίο εκδίδει μη δεσμευτική απόφαση, εντός τριάντα (30) ημερών από την εισαγωγή της διαφοράς.

Εντός δεκαπέντε (15) ημερών από της εκδόσεως της απόφασης του ΣΕΔ τα μέρη δηλώνουν εγγράφως, αν αποδέχονται την εκδοθείσα απόφαση. Αποδοχή της απόφασης από τα μέρη επιλύει τη σχετική διαφορά.

Με συμφωνία των συμβαλλομένων, επιτρέπεται η συμβιβαστική επίλυση διαφορών ως

στάδιο που προηγείται της διαιτησίας, στην περίπτωση που η σύμβαση έχει υπογραφεί χωρίς να συμπεριληφθεί σε αυτήν τέτοια ρήτρα.

28.5 Παραδείγματα

ΔΕφΠατρ 392/2023 Δημόσια έργα - Ένσταση αναδόχου κατά αποφάσεων ή πράξεων του κυρίου του έργου - Ανακεφαλαιωτικός πίνακας εργασιών - Απαράδεκτη άσκηση προσφυγής[ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Οι προθεσμίες που αναφέρονται στην απόφαση είναι οι ισχύουσες στην προηγούμενη μορφή του άρθρου 174, προ της τροποποίησης του ν. 4782/2021 που όριζε στο αποφαινόμενο 3μην αντί για 60 ημέρες προθεσμία έκδοσης και κοινοποίησης απόφασης επί της ένστασης. Δεν κατέστη δυνατό να εντοπιστεί απόφαση με την ισχύουσα μορφή του άρθρου 174]

[...]

Επειδή, από τις ανωτέρω διατάξεις συνάγεται ότι εάν ο ανάδοχος διαφωνήσει με πράξη της διευθύνουσας υπηρεσίας, της προϊσταμένης αρχής ή του κυρίου του έργου, οφείλει, επί ποινή απαραδέκτου της προσφυγής του, να ακολουθήσει πρώτα την διοικητική διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 174 του ν. 4412/2016 και στη συνέχεια να ασκήσει προσφυγή ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου. Μία μόνον φορά, όμως δικαιούται ο ανάδοχος να ασκήσει ένσταση κατά της πράξης αυτής, τυχόν δε ένσταση ασκουμένη για δεύτερη φορά κατά της ίδιας πράξης, όπως επίσης ένσταση ασκουμένη κατά πράξης η οποία επακολούθησε μεν αλλά έχει όμοιο περιεχόμενο με την πρώτη πράξη, είναι απορριπτέα ως απαράδεκτη (πρβλ. ΣτΕ 2497/2014, 1809/2011, 3223/2010, 2210/2009).

5. Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση, από τα στοιχεία της δικογραφίας προκύπτουν τα εξής: Η προσφεύγουσα εταιρία, ανάδοχος του έργου οδοποιίας «Κατασκευή του Τμήματος Αλευράδα – Γέφυρα Τατάρνας στο Ν. Αιτωλοακαρνανίας», βάσει της από 19-10-2000 εργολαβικής σύμβασης μεταξύ αυτής και του Ελληνικού Δημοσίου, άσκησε ενώπιον του παρόντος Δικαστηρίου την από 27-12-2006 προσφυγή, με την οποία ζήτησε αφενός να αποζημιωθεί για τις περιλαμβανόμενες στο 6ο πρωτόκολλο παραλαβής αφανών εργασιών (ΠΠΑΕ) και την συνοδεύουσα αυτό αναλυτική επιμέτρηση ποσότητας εργασιών του επίδικου έργου και αφετέρου να υποχρεωθεί το Ελληνικό Δημόσιο να της καταβάλει νομιμοτόκως την δαπάνη εκτέλεσης των εργασιών αυτών, οι οποίες μη νομίμως περικόπηκαν, ανερχόμενης, κατά τους ισχυρισμούς της στο ποσό των

852.946,96 ευρώ. Με την Α 243/2016 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Πατρών, η οποία κατέστη αμετάκλητη κατόπιν εκδόσεως της 782/2018 αποφάσεως του Συμβουλίου της Επικρατείας, έγινε εν μέρει δεκτή η ανωτέρω προσφυγή της ήδη προσφεύγουσας και αναγνωρίστηκε ότι αυτή πρέπει, με την τήρηση της νόμιμης διοικητικής διαδικασίας, να αποζημιωθεί για τις περιλαμβανόμενες στο 6ο ΠΠΑΕ και τη συνοδούσα αυτό αναλυτική επιμέτρηση ποσότητες εργασιών του επίδικου έργου: α) ποσότητα 28.178,79 κ.μ. του άρθρου Α.Τ. Ν.Τ.4 που αφορά εργασίες «Προστασίας κοίτης ή πρανών με ογκόλιθους 100 – 200 Kgr» και β) ποσότητα 69.281,06 κ.μ. του άρθρου Α.Τ. 2Π2 που αφορά «ασβεστολιθικό υλικό Ε3 – Ε4 για την κατασκευή επιχώματος». Στην συνέχεια η προσφεύγουσα εταιρία, με το υπ' αριθ. .../16-7-2018 έγγραφό της προς την Ε.Υ.Δ.Ε. Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίων Νήσων (Διευθύνουσα Υπηρεσία), υπέβαλε σχέδιο του 4ου Ανακεφαλαιωτικού Πίνακα Εργασιών (ΑΠΕ), ο οποίος συντάχθηκε σε συμμόρφωση με την Α 243/2016 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Πατρών, στον οποίο συμπεριέλαβε πέραν του ποσού των 852.946,96 ευρώ, που αντιστοιχεί στις αναγνωρισθείσες με την ανωτέρω δικαστική απόφαση ποσότητες εκτελεσθεισών εργασιών και τόκους υπερημερίας συνολικού ποσού 583.275,51 ευρώ, για το χρονικό διάστημα από την άσκηση της προσφυγής (27-12-2006) έως την ημερομηνία κοινοποίησης σ' αυτήν της υπ' αριθ. 782/2018 αποφάσεως του Συμβουλίου της Επικρατείας (22-5-2018). Η Διευθύνουσα Υπηρεσία δεν αποδέχθηκε τους τόκους τους οποίους περιέκοψε και συνέταξε τον 4ο ΑΠΕ με τα υπόλοιπα ποσά που αντιστοιχούσαν στις περικοπείσες εργασίες πλέον ΓΕ, ΟΕ και αναθεώρησης, συνολικού ποσού 852.946,96 ευρώ, πλέον ΦΠΑ (1.057.654,23 ευρώ με ΦΠΑ). Ο Πίνακας αυτός (4ος ΑΠΕ) υπογράφηκε με επιφύλαξη από την προσφεύγουσα εταιρία στις 29-8-2018. Ακολούθως, η ανάδοχος εταιρία, άσκησε κατά του ανωτέρω ΑΠΕ την από 4-10-2018 ένσταση, με την οποία αμφισβήτησε την περικοπή των τόκων και μετά την απόρριψη της ένστασής της αρχικά σιωπηρώς λόγω άπρακτου παρόδου τριμήνου και εν συνεχεία ρητώς με την ΠΤ/ΦΚΠΤ000/ΔΙ1/3522/21-12-2018 απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών, άσκησε ενώπιον του παρόντος Δικαστηρίου την με αριθ. κατ. .../2019 προσφυγή. Στην συνέχεια εκδόθηκε η υπ' αριθ. 45955/22-4-2019 απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Ανάπτυξης, με την οποία τακτοποιήθηκε δημοσιονομικά και εγκρίθηκε η απαιτούμενη για την πληρωμή, με βάση την 243/2016 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Πατρών, επιπλέον πίστωση ποσού 1.057.654,23 ευρώ. Τέλος, με την υπ' αριθ. 1386/Φ260/31-5-2019 απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών

εγκρίθηκε ο 4ος ΑΠΕ, όπως αυτός συντάχθηκε από την Διευθύνουσα Υπηρεσία και εγκρίθηκε από την Προϊσταμένη Αρχή, προκειμένου να πληρωθεί η ανάδοχος. Κατά της τελευταίας αυτής Απόφασης η προσφεύγουσα εταιρία άσκησε ενώπιον του ανωτέρω Υπουργού την από 29-7-2019 ένσταση (αριθ. πρωτ. 1660/30-7-2019 ΕΥΔΕ ΚΥΛΥ), με την οποία αμφισβήτησε εκ νέου την περικοπή των τόκων που αντιστοιχούν στο ως άνω επιδικασθέν κεφάλαιο, η οποία τεκμαίρεται ότι απορρίφθηκε σιωπηρώς (λόγω άπρακτης παρόδου της, κατ' άρθρο 174 του ν. 4412/2016, τρίμηνης προθεσμίας προς απάντηση). Ήδη, με την κρινόμενη προσφυγή, η προσφεύγουσα εταιρία ζητεί την ακύρωση της ανωτέρω σιωπηρής απόρριψης, προβάλλοντας ότι μη νομίμως περικόπησαν οι τόκοι υπερημερίας ποσού 583.275,51 ευρώ, που συμπεριέλαβε στον 4ο ΑΠΕ, ο οποίος συντάχθηκε σε συμμόρφωση προς την 243/2016 απόφαση του παρόντος Δικαστηρίου.

6. Επειδή, με τα δεδομένα αυτά, λαμβάνοντας ειδικότερα υπόψη ότι: α) κατά τη ρητή διατύπωση του άρθρου 174 του ν. 4412/2016 ένσταση ασκείται κατά αποφάσεων ή πράξεων του κυρίου του έργου, εφόσον με τις αποφάσεις ή πράξεις αυτές προκαλείται διαφωνία για πρώτη φορά, β) ο 4ος Α.Π.Ε., με τον οποίο η Διευθύνουσα Υπηρεσία περιέκοψε το κονδύλιο των τόκων, ποσού 583.275,51 ευρώ, που η προσφεύγουσα εταιρία είχε συμπεριλάβει με το υπ' αριθ. .../16-7-2018 έγγραφό της προς την Ε.Υ.Δ.Ε. Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίων Νήσων, αποτελεί ως προς το κεφάλαιο αυτό, την αρχική βλαπτική πράξη της Υπηρεσίας, γ) μάλιστα, κατά του 4ου ΑΠΕ, ως προς το κεφάλαιο των τόκων, η προσφεύγουσα μετά την τήρηση της διοικητικής διαδικασίας, άσκησε ενώπιον του παρόντος Δικαστηρίου την με αριθ. κατ. .../2019 προσφυγή, η οποία εκκρεμεί προς εκδίκαση, δ) εν προκειμένω η υπ' αριθ. 1386/Φ260/31-5-2019 απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών, με την οποία εγκρίθηκε ο 4ος ΑΠΕ, με το ίδιο περιεχόμενο, προκειμένου να πληρωθεί η προσφεύγουσα, αποτελεί επιβεβαιωτική πράξη της προαναφερόμενης αρχικής βλαπτικής πράξης, στερούμενη εκτελεστού χαρακτήρα, το Δικαστήριο κρίνει ότι από την 1386/Φ260/31-5-2019 απόφαση του ανωτέρω Υπουργού, δεν προκαλείται το πρώτον διαφωνία και απαραδέκτως, κατ' άρθρο 174 του ν. 4412/2016, τηρήθηκε κατ' αυτής η προαναφερόμενη ενδικοφανής διαδικασία και απαραδέκτως ασκήθηκε, ακολούθως, η κρινόμενη προσφυγή.

Επειδή, κατ' ακολουθία των ανωτέρω, πρέπει η κρινόμενη προσφυγή να απορριφθεί και να καταπέσει το παράβολο που καταβλήθηκε υπέρ του Δημοσίου (άρθρο 277 παρ. 9 του Κ.Δ.Δ.). Τέλος, κατ' εκτίμηση των περιστάσεων, πρέπει να απαλλαγεί η προσφεύγουσα

εταιρία από τα δικαστικά έξοδα του καθ' ου Δημοσίου (άρθρο 275 παρ. 1 του Κ.Δ.Δ.).

ΔΙΑ ΤΑΥΤΑ

-Απορρίπτει την προσφυγή.

-Διατάσσει την κατάπτωση του παραβόλου υπέρ του Δημοσίου.

-Απαλλάσσει την προσφεύγουσα από τα δικαστικά έξοδα του καθ' ου Δημοσίου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ – ΠΗΓΕΣ

ΒΙΒΛΙΑ

- Η ΣΥΜΒΑΣΗ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΕΡΓΟΥ, Ερμηνεία κατ' άρθρο του ν 4412/2016, όπως ισχύει μετά τον Ν 4782/2021, Χ Μητκίδης, Νομική Βιβλιοθήκη, 2021
- ΤΟ ΝΕΟ ΔΙΚΑΙΟ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ Γενική ανάλυση του νέου Ν 4782/2021, Γ. Δελλής, Γ. Κροκίδας, Π. Πούγγουρας, Α. Τσιρώνας, Νομική Βιβλιοθήκη 2021
- ΔΙΚΑΙΟ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ, Βασικοί κανόνες και πρακτικές ασκήσεις για το προσυμβατικό και συμβατικό στάδιο, Μ. Αλεξοπούλου, Νομική Βιβλιοθήκη, 2024
- ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ Ερμηνεία του Ν. 4412/2016 όπως ισχύει μετά τον Ν. 4782/2021. Δ. Τομαράς, Νομική Βιβλιοθήκη 2024
- ΔΙΚΑΙΟ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ Ανάθεση – εκτέλεση – δικαστική προστασία, Α. Γέροντας, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2024

ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΥΠΟΔΟΜΩΝ

- Α.Π. 113970. 29-4-2021 «Έγκριση 1ου Πρακτικού της Ομάδας Εργασίας ως προς την παροχή οδηγιών για την ενιαία εφαρμογή των διατάξεων του ν. 4412/2016 ως τροποποιήθηκε με τον ν. 4782/2021» (ΑΔΑ Ω2ΨΒ465ΧΘΞ-1ΘΖ)
- Α.Π. 166496/24-6-2021 «Έγκριση 2ου και 3ου Πρακτικού της Ομάδας Εργασίας ως προς την παροχή οδηγιών για την ενιαία εφαρμογή των διατάξεων του ν. 4412/2016 ως τροποποιήθηκε με τον ν. 4782/2021» (ΑΔΑ ΨΝΙΙ465ΧΘΞ-ΓΛΒ)
- Α.Π. 209354/30-7-2021 «Έγκριση 4ου Πρακτικού της Ομάδας Εργασίας ως προς

την παροχή οδηγιών για την ενιαία εφαρμογή των διατάξεων του ν. 4412/2016 ως τροποποιήθηκε με τον ν. 4782/2021» (ΑΔΑ ΩΗΩΑ465ΧΘΞ-Β3Ε)

- Α.Π. 8394/11-02-2022 «5ο Πρακτικό Παροχής οδηγιών για την ενιαία εφαρμογή των διατάξεων του ν. 4412/2016 ως τροποποιήθηκε με τον ν. 4782/2021» (ΑΔΑ 9ΡΑ3465ΧΘΨ-04Χ)
- Α.Π. 116278/25-06-2021 (ΦΕΚ 2813Β'/2021) ΚΥΑ με θέμα «Ρυθμίσεις τεχνικών ζητημάτων που αφορούν στην ανάθεση των δημοσίων συμβάσεων έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών με χρήση των επιμέρους εργαλείων και διαδικασιών του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ)».

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ – ΓΛΚ

- Α.Π.: οικ. 78366 ΕΞ 2023/ 19-5-2023 «Κοινοποίηση διατάξεων σχετικά με την υποχρέωση υποβολής ηλεκτρονικών τιμολογίων από τους οικονομικούς φορείς» (ΑΔΑ 6ΑΒΡΗ-Ι08)
- Α.Π.: οικ. 82240 ΕΞ 2024/11-6-2024 «Παροχή οδηγιών για την εφαρμογή των διατάξεων της κοινής υπουργικής απόφασης (κυα) 46901 ΕΞ 2024/01.04.2024 «Τροποποίηση της υπό στοιχεία οικ. 98979 ΕΞ 2021/10.08.2021 κοινής υπουργικής απόφασης “Ηλεκτρονική Τιμολόγηση στο πλαίσιο των Δημοσίων Συμβάσεων δυνάμει του ν. 4601/2019 (Α' 44)” (Β'3766)»(Β.2120)» (9Ε3ΚΗ-4ΕΧ)

ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

- Ειδική έκθεση Ελεγκτικού Συνεδρίου 12/2022 Γιατί παρουσιάζονται καθυστερήσεις κατά την εκτέλεση των δημοσίων έργων;

https://www.elsyn.gr/sites/default/files/%CE%95%CE%9A%CE%98%CE%95%CE%A3%CE%97%20%CE%95%CE%9B%CE%95%CE%93%CE%A7%CE%9F%CE%A5%2012%20%CE%A0%CE%91%CE%A1%CE%91%CE%A4%CE%91%CE%A3%CE%95%CE%99%CE%A3%20%CE%A3%CE%A4%CE%91%20%CE%94%CE%97%CE%9C%CE%9F%CE%A3%CE%99%CE%91%20%CE%95%CE%A1%CE%93%CE%91_0.pdf

ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ ΕΑΔΗΣΥ

ΣΥΜ 2/2021 Ερώτημα της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας σχετικά με τη δυνατότητα

ματαίωσης της διάλυσης σύμβασης δημοσίου έργου κατά το άρθρο 162 του ν. 4412/2016.

https://www.eaadhsy.gr/images/docs/symvoules/%CE%91%CE%A0%CE%9F%CE%A6%CE%91%CE%A3%CE%97_%CE%A3%CE%A5%CE%9C_2_2021.pdf